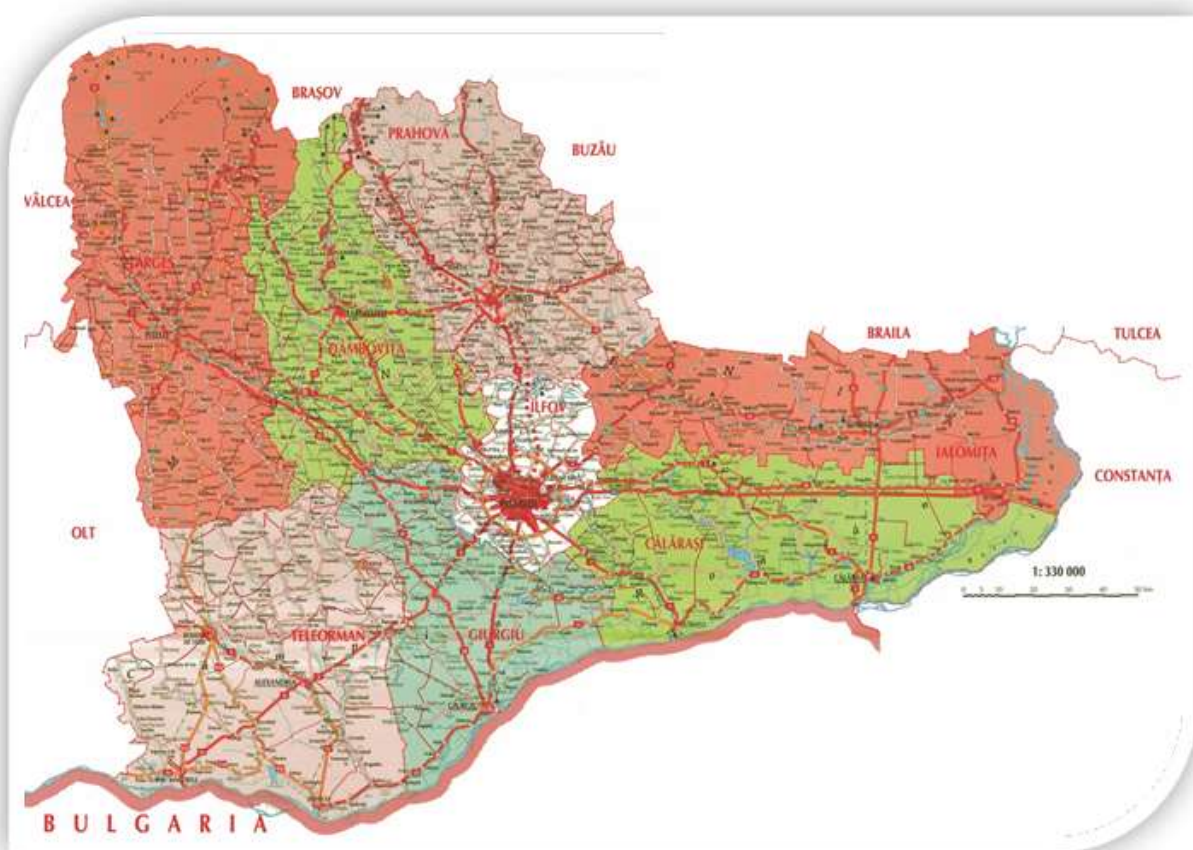

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2021 – 2027

AL

REGIUNII SUD MUNTENIA

IUNIE 2021

CUPRINS

CAPITOLUL 1. INTRODUCERE.....5

CAPITOLUL 2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII. DISPARITĂȚI REGIONALE.....8

2.1. LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA.....	8
2.2. CADRUL NATURAL AL REGIUNII SUD MUNTENIA.....	15
2.2.1. PARTICULARITĂȚILE RELIEFULULUI	15
2.2.2. CLIMA	17
2.2.2.1. REGIMUL TERMIC	17
2.2.2.2. REGIMUL HIDRIC	18
2.2.2.3. REGIMUL EOLIAN.....	19
2.2.3. FLORA, FAUNA ȘI BIODIVERSITATEA	20
2.2.3.1. FLORA	20
2.2.3.2. FAUNA	22
2.2.3.3. BIODIVERSITATEA	23
2.2.4. RESURSELE DE APĂ.....	25
2.3. STRUCTURA SISTEMULUI DE AȘEZĂRI ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA.....	35
2.4. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEI REGIUNII SUD MUNTENIA	71
2.5. INFRASTRUCTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA	140
2.6. MEDIU.....	203
2.7. ECONOMIA REGIUNII SUD MUNTENIA.....	250
2.8. TURISMUL.....	294
2.9. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ	320

CAPITOLUL 3. ANALIZA SWOT.....372

3.2. STRUCTURA SOCIO - DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEI	374
3.3. INFRASTRUCTURA	376
3.4. MEDIU.....	380
3.5. ECONOMIA REGIUNII SUD MUNTENIA.....	381
3.6. TURISMUL.....	383
3.7. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTARE RURALĂ.....	384

CAPITOLUL 4. STRATEGIA DE DEZVOLTARE A REGIUNII SUD MUNTENIA.....385

4.1. VIZIUNEA STRATEGICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA PENTRU PERIOADA 2021 - 2027.....	385
4.1.1. PRINCIPIILE OPERAȚIONALE ALE STRATEGIEI.....	387
4.2.2. FUNDAMENTAREA VIZIUNII STRATEGICE.....	389
4.2. PRIORITĂȚILE DE DEZVOLTARE ALE STRATEGIEI	395
CAPITOLUL 5. ESTIMAREA NECESITĂȚILOR DE FINANȚARE.....	477
CAPITOLUL 6. INDICATORI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR STRATEGIEI.....	479
CAPITOLUL 7. SISTEMUL DE IMPLEMENTARE AL PLANULUI PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ 2021 – 2027.....	498
CAPITOLUL 8. MONITORIZAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2021 – 2027.....	501
CAPITOLUL 9. PROCESUL PARTENERIAL.....	502
CAPITOLUL 10. EVALUAREA PLANURILOR PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ.....	505
ANEXA 1. CAPITOLUL 2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII. DISPARITĂȚI REGIONALE.....	506
ANEXA 2. LISTĂ PROIECTE STRATEGICE LA NIVELUL REGIUNII SUD MUNTENIA.....	507
BIBLIOGRAFIE.....	510

LISTĂ ABREVIERI

ABA Buzău-Ialomița	Administrația Bazinală de Apă Buzău-Ialomița
AF	Întreprindere Familială
ANSVA	Autoritatea Națională Sanitară și pentru Siguranța Alimentelor
BIM	Biroul Internațional al Muncii
CN APDF S.A	Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Fluviale SA Giurgiu
CDI	Cercetare, Inovare, Dezvoltare
C&D	Cercetare și Dezvoltare
CIF	Cost, Insurance and Freight
DEE	Deșeuri de echipamente electrice și electronice
DGASPC	Direcția Generală Asistență Socială și Protecția Copilului
FOB	Free on board
HA	Hectar
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
ISPA	Instrument pentru Politici Structurale de Pre-Aderare
ISD	Investiții Străine Directe
ONRC	Oficiul Național al Registrului Comerțului
PAC	Politica Comună Agricolă
P.A.T.N	Planul de Amenajare a Teritoriului Național
PF	Persoană Fizică
PIB	Produsul Intern Brut
PHARE	Polonia Ungaria Ajutor pentru Reconstrucția Economiei
SAPARD	Programul Special de Pre-Aderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
SA	Societate pe acțiuni
SCS	Societate în comandită simplă
SNC	Societate în nume colectiv
SRL	Societate cu răspundere limitată
TIC	Tehnologiile Informației și Comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană
VAB	Valoarea Adăugată Brută
VABR	Valoarea Adăugată Brută Regională

CAPITOLUL 1. INTRODUCERE

Elaborat într-un larg cadru partenerial, Planul de Dezvoltare Regională al regiunii Sud Muntenia pentru perioada 2021 - 2027 propune o nouă abordare în elaborarea de politici regionale și anume trecerea la noua generație de politici integrate de dezvoltare, cu o puternică componentă de durabilitate. Astfel, pe lângă reformularea obiectivelor și instrumentelor, noua politică vizează și o mai bună corelare cu documentele strategice europene (Pactul Ecologic European, Noua Strategie Industrială, Strategia pentru IMM-uri, Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, etc) și naționale (Programul Național de Reformă 2020, Planul Național de Redresare și Reziliență, Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă), precum și cu acțiunile vizate de politicile naționale sectoriale de dezvoltare.

Această nouă abordare a fost generată de contextul european și național în care s-a desfășurat procesul de planificare, dar și de lecțiile învățate din exercițiul de programare 2014 – 2020. În acest sens, elaborarea Planului de Dezvoltare Regională Sud Muntenia pentru perioada 2021 – 2027, demarată în anul 2019, a fost realizată într-un context european și național mult diferit față de perioada 2014 - 2020. Astfel, atât Uniunea Europeană, cât și România se confruntă cu provocări legate de schimbările climatice, precum și efectele generate de pandemia globală COVID 19. În ceea ce privește strategiile alese pentru ieșirea din criză la nivel european și național, acestea implică restabilirea unor finanțe publice solide, reforme structurale de stimulare a creșterii, bazate pe o utilizare mai eficientă a resurselor și schimbarea modelului economic prin trecerea la o economie verde, bazată pe cunoaștere, precum și investiții orientate spre creștere economică și locuri de muncă, care să ajute firmele și societatea să facă față dublei tranziții – verzi și digitale.

Drept răspuns la aceste provocări, documentele programatice europene și naționale vizează o fundamentare mai realistă și mai concentrată tematic a investițiilor în perioada 2021 – 2027, care să conducă, în mod real, la creștere economică durabilă. Astfel, Pactul Ecologic European reprezintă o foaie de parcurs cu acțiuni menite să încurajeze utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la economia circulară, inversarea declinului biodiversității și reducerea poluării. Noua Strategie Industrială va contribui la îndeplinirea a trei priorități-cheie: menținerea competitivității industriei europene la nivel mondial și a unor condiții de concurență echitabile, atât la nivel intern, cât și la nivel mondial, asigurarea neutralității climatice a Europei până în 2050 și conturarea viitorului digital al Europei. Strategia pentru IMM-uri are scopul de a ajuta IMM-urile să facă față dublei tranziții, ceea ce presupune și asigurarea accesului la competențele potrivite. Pentru a consolida capacitatea IMM-urilor de a efectua această tranziție, Comisia va actualiza Rețeaua întreprinderilor europene, prin asigurarea participării în cadrul acesteia a

unor consilieri specializați în domeniul durabilității. Comisia va extinde, de asemenea, centrele de inovare digitală la nivelul tuturor regiunilor din Europa pentru a le permite IMM-urilor să integreze inovațiile digitale.

Cum politica de coeziune economică, socială și teritorială a Uniunii Europene reprezintă o sursă importantă de finanțare a investițiilor esențiale pentru domeniile prioritare de dezvoltare a regiunii, structurarea strategiei de dezvoltare a regiunii Sud Muntenia pentru perioada 2021-2027 s-a realizat prin raportarea la cele cinci obiective de politică europene, iar indicatorii de monitorizare ai strategiei au fost adaptați la cei menționați în propunerile noilor Regulamente europene pentru perioada 2021 – 2027.

De asemenea, reprezentând un document ce oferă baza strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestora, Planul de Dezvoltare Regională 2021 - 2027 Sud Muntenia reflectă politicile de dezvoltare economice, sociale, de mediu, etc, relevante la nivel național pentru nevoile regionale, motiv pentru care, în elaborarea acțiunilor indicative, s-a ținut seama și de acțiunile prevăzute de strategiile sectoriale, precum și de Programul Național de Reformă 2020, Planul Național de Redresare și Reziliență și Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă.

Totodată, în cadrul acestui Plan a fost acordată o atenție sporită dimensiunii teritoriale prin luarea în considerare și a principalelor documente europene ce evidențiază principalele tendințe europene și naționale privind dezvoltarea teritorială (Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020, Carta de la Leipzig pentru orașe europene durabile și Carta Verde a Coeziunii Teritoriale). Astfel, strategia de dezvoltare a regiunii în perioada 2021 – 2027 a fost detaliată prin identificarea zonelor potrivite pentru un anumit tip de investiții (cum este cazul conurbației Valea Prahovei, orașelor gemene de pe malul Dunării pentru investiții care vor conduce la creșterea accesibilității regiunii, etc).

Asigurarea unei continuități a viziunii strategice pe termen lung reprezintă un element fundamental al unui proces de planificare care să conducă spre o dezvoltare durabilă. De altfel, acest lucru reprezintă una dintre recomandările majore ale Comisiei Europene, care a subliniat constant în dialogul instituțional cu România, importanța existenței și continuității viziunii strategice în domeniul dezvoltării regionale pe termen lung (20 de ani), precum și necesitatea utilizării experienței acumulate în perioada 2014 - 2020.

Acesta este motivul pentru care Planul de Dezvoltare Regională Sud Muntenia 2021 – 2027 își propune să continue și să actualizeze direcțiile de dezvoltare formulate atât de documentele strategice de

la nivel național (Planul Național de Dezvoltare 2014 – 2020), cât și de cele de la nivel regional (Planul de Dezvoltare Regională 2014 – 2020 și Strategia Regională de Specializare Inteligentă 2015 – 2020).

Totodată, în urma experienței acumulate în perioada 2014 - 2020, actualul Plan va asigura o prioritizare a investițiilor fundamentată mai riguros, realizarea unor investiții integrate, corelate cu politicile sectoriale. Astfel, cum Planul va fi însoțit de o listă a proiectelor strategice ale regiunii, Consiliul pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia a decis ca pentru selectarea acestor proiecte să se creeze o comisie la nivel regional, care să elaboreze criteriile de selecție obiective și care să reflecte interesele locale, județene și regionale. În acest sens, în luna martie 2020 a fost creată Comisia Regională de elaborare a criteriilor de selecție a proiectelor strategice, comisie ce este alcătuită din reprezentanți ai celor 7 consilii județene, ai celor 7 municipii capitale de județ, reprezentanți ai Asociației Municipiilor din România, ai Asociației Orașelor din România și un reprezentant al mediului privat din regiune și al cărei secretariat este asigurat de către Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia. În perioada iunie – septembrie 2020 a fost elaborat și aprobat un set de criterii de selecție pentru selectarea proiectelor strategice. Printre criteriile principale se regăsesc și condițiile ce vizează selectarea proiectelor ce au impact teritorial semnificativ, proiecte mature și bine fundamentate, care vor genera valoare adăugată și sunt complexe, în sensul că necesită o abordare partenerială pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului.

Din punct de vedere metodologic, Planul de Dezvoltare Regională al regiunii Sud Muntenia pentru perioada 2021 – 2027 a fost realizat în baza Metodologiei privind planificarea dezvoltării regionale 2014 – 2020, elaborată de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației. Această metodologie a propus o abordare standardizată a exercițiului de planificare a dezvoltării regionale, aplicabilă tuturor regiunilor de dezvoltare din România în vederea asigurării unei abordări unitare și coerente, prin stabilirea unor cerințe comune privind dezvoltarea în parteneriat a documentelor de planificare regională, agrearea unei structuri standard a planului și aplicarea în toate regiunile, pe tot parcursul procesului de planificare, a unor metode de cercetare comune (analiza unor indicatori standard socio-economici). Aplicarea acestei abordări unitare va permite compararea datelor și a rezultatelor și va crea premisele asigurării complementarității între acțiunile implementate la nivel regional, precum și crearea de sinergii. Acest ultim aspect este deosebit de important în special pentru regiunea Sud Muntenia, a cărei dezvoltare este în egală măsură stimulată și inhibată de dezvoltarea regiunii București Ilfov, regiune pe care o înconjoară, dar nu o conține.

CAPITOLUL 2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII. DISPARITĂȚI REGIONALE

2.1. LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA

Regiunea Sud Muntenia este amplasată în partea de sud a României, învecinându-se la nord cu regiunea Centru, la est cu regiunea Sud - Est, la vest cu regiunea Sud – Vest, iar la sud cu Bulgaria, limita fiind dată de fluviul Dunărea. Cu o suprafață de 34.453 km², reprezentând 14,5% din suprafața României, regiunea Sud Muntenia ocupă locul al III-lea ca mărime din cele opt regiuni de dezvoltare.

Figura nr. 1.1. Harta României cu evidențierea regiunilor de dezvoltare și a județelor componente

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din punct de vedere administrativ, regiunea Sud Muntenia este formată din șapte județe (Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman), 16 municipii, 32 de orașe și 519 comune cu 2019 sate. În ceea ce privește suprafața regiunii, se poate observa că cele mai mari ponderi sunt deținute de județele Argeș (19,8%), Teleorman (16,8%) și Călărași (14,8 %), iar cea mai mică de județul Giurgiu (10,2 %).

Tabel nr. 1.1. - Organizarea administrativ teritorială a regiunii Sud Muntenia, la 31 decembrie 2018

	Suprafața totală (km ²)	Pondere în Regiune (%)	Număr municipii	Număr orașe	Număr comune	Număr sate
Sud Muntenia	34467	-	16	32	519	2019
Argeș	6822	19,8	3	4	95	576
Călărași	5087	14,8	2	3	50	160
Dâmbovița	4056	11,8	2	5	82	353
Giurgiu	3544	10,2	1	2	51	167
Ialomița	4455	12,9	3	4	59	127
Prahova	4715	13,7	2	12	90	405
Teleorman	5788	16,8	3	2	92	231

Sursa: Direcția Regională de Statistică Călărași

O caracteristică aparte, cu multiple implicații de ordin socio - economic, o reprezintă faptul că este singura regiune din țară care conține o regiune enclavă în partea mediană, și anume regiunea București – Ilfov.

Un alt aspect important cu influențe majore în dezvoltarea regiunii îl constituie și prezența, în partea de sud a regiunii, fluviului Dunărea. Declarat parte a Coridorului Pan - european de transport VII al Uniunii Europene, fluviul reprezintă o cale navigabilă importantă, care face legătura între regiunea Sud Muntenia, portul Constanța, centrele industriale din vestul Europei și portul Rotterdam. Prin utilizarea Portului Constanța, rutele navigabile dintre Canalul Suez, zona de est a Mării Mediterane și Europa Centrală se scurtează cu cca. 300 km. Totodată, prin sistemele RO-RO și ferry-boat dezvoltate în portul Constanța, se realizează conectarea dintre spațiul european și Orientul Mijlociu, zona caucaziană și zona caspică, pe trasee cu mare potențial de resurse energetice și de trafic de mărfuri. Astfel, prin poziția sa ca port la Marea Neagră și punct terminus al legăturii cu Marea Nordului, Portul Constanța reprezintă principala placă turnantă a fluxurilor de trafic din bazinul Mării Negre.

Porturile din regiunea Sud Muntenia sunt conectate la rețele de drumuri naționale, europene și de căi ferate, iar facilitățile portuare existente și cele care vor fi dezvoltate permit ca unele dintre acestea

(de exemplu portul Giurgiu) să fie transformate în noduri principale logistice pentru transportul multimodal.

Cu toate acestea, din cauza unei infrastructuri de transport insuficient dezvoltată pentru traversarea fluviului pe zona de graniță cu Bulgaria, Dunărea reprezintă o barieră naturală, limitând posibilitățile de cooperare.

Astfel, prin poziția sa geografică, regiunea Sud Muntenia prezintă o serie de specificități care influențează formația și dinamica sistemului de așezări. Dintre acestea, pot fi menționate următoarele:

1) *Proximitatea față de municipiul București* – care a împiedicat afirmarea altor orașe din jurul său ca poli de atracție și a absorbit majoritatea resurselor de dezvoltare din teritoriile învecinate acestora, ceea ce a determinat fenomenul de hipertrofiere a rețelei urbane din regiunea Sud Muntenia;

2) *Axa de dezvoltare Brașov-Ploiești-București-Giurgiu* care străbate regiunea de la nord la sud – este principalul coridor de dezvoltare al României, concentrând circa 30% din populația urbană a țării și o mare parte din activitatea industrială;

3) *Conurbația Valea Prahovei* – este o aglomerare liniară de orașe de dimensiuni similare (mici) – Azuga, Bușteni, Sinaia, Comarnic, Breaza – cu un profil economic similar, dominat de sectorul turistic, nevoi și provocări comune de dezvoltare: accesibilitatea redusă (lipsa unei autostrăzi), infrastructura turistică deficitară, promovarea insuficientă a potențialului turistic, dotarea tehnico-edilitară deficitară, expansiunea necontrolată a zonelor rezidențiale (secundare), îmbătrânirea demografică, managementul integrat al zonelor protejate, transportul în comun, etc;

4) *Existența a 5 orașe-pereche pe Dunăre* – cu potențial de dezvoltare urbană integrată (inclusiv în cadrul unor zone funcționale urbane cu caracter transfrontalier) dar între care există, la acest moment, legături de slabă intensitate din cauza infrastructurii deficitare de traversare a Dunării.

CONTEXT EUROPEAN

Regiunea Sud Muntenia are o poziție geografică strategică, fiind o regiune de graniță, dar și un punct de intersecție a mai multor axe prioritare TEN-T care leagă centrul și nordul Europei de zona mediteraneană și Asia, respectiv:

- Axa prioritară TEN-T VII (Fluviul Dunărea) – coridor fluvial, care leagă Portul Rotterdam de Portul Constanța, fiind cel mai important traseu navigabil din Uniunea Europeană, din perspectivă strategică și a traficului de mărfuri și persoane;

- Axa prioritară TEN-T IV – coridor intermodal (feroviar și rutier), care leagă zona centrală a Europei (orașele Dresden și Nurenberg) de Porturile Constanța, Salonic și Istanbul (prin 3 ramificații), via Praga-Viena-Budapesta-București-Sofia;
- Axa prioritară TEN-T IX – coridor intermodal (feroviar și rutier), care leagă nordul Europei (orașele Helsinki și Kaliningrad) de porturile Odessa și Alexandroupolis, via Sankt-Petersburg-Moscova-Kiev-București.

Plasarea geostrategică a României în cadrul Uniunii Europene și calitatea de stat membru al Uniunii Europene sunt vitale pentru evoluția acesteia, dar implică atât drepturi, cât și obligații, printre care și adaptarea la cerințele politicilor Uniunii Europene.

În perioada de programare 2007-2013, regiunile din Uniunea Europeană au fost împărțite și finanțate de Comisia Europeană, în două categorii, în funcție de venituri, respectiv: regiuni mai puțin dezvoltate și regiuni mai dezvoltate. În schimb, pentru exercițiul financiar 2014-2020, Comisia Europeană a stabilit crearea unei noi categorii de regiuni, așa-numitele „regiuni de tranziție”, al căror PIB pe cap de locuitor a fost cuprins între 75% și 90% din media Uniunii Europene. Exercițiul financiar 2021-2027 păstrează categoriile de regiuni din perioada anterioară, însă aduce schimbări din punctul de vedere al cofinanțării și al încadrării regiunilor în funcție de PIB/locuitor. Astfel, Comisia Europeană stabilește ca cele trei categorii definite vor fi eligibile pentru investiții după cum urmează:

- Regiunile mai puțin dezvoltate, al căror PIB/locuitor este mai mic de 75% din media Uniunii Europene, vor avea în continuare prioritate maximă în cadrul acestei politici.
- Regiunile de tranziție, al căror PIB/ locuitor este cuprins între 75% și 100% din media Uniunii Europene;
- Regiunile mai dezvoltate, cu un PIB/ locuitor mai mare de 100% din media Uniunii Europene.

Regiunea Sud Muntenia se încadrează în categoria regiunilor „mai puțin dezvoltate”, fiind caracterizată de un PIB/ locuitor mai mic de 70% comparativ cu media Uniunii Europene.

RELAȚII TRANSFRONTALIERE ȘI TRANSNAȚIONALE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA, ÎN PERIOADA anterioară 2021 – 2027

Unul din cele două obiective principale ale politicii de coeziune a Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027 îl va reprezenta, la fel și pentru perioada anterioară, cooperarea teritorială europeană, ce va presupune: întărirea cooperării transfrontaliere prin inițiative comune locale și regionale, întărirea cooperării transnaționale prin acțiuni ce vor conduce la dezvoltare teritorială integrată, în

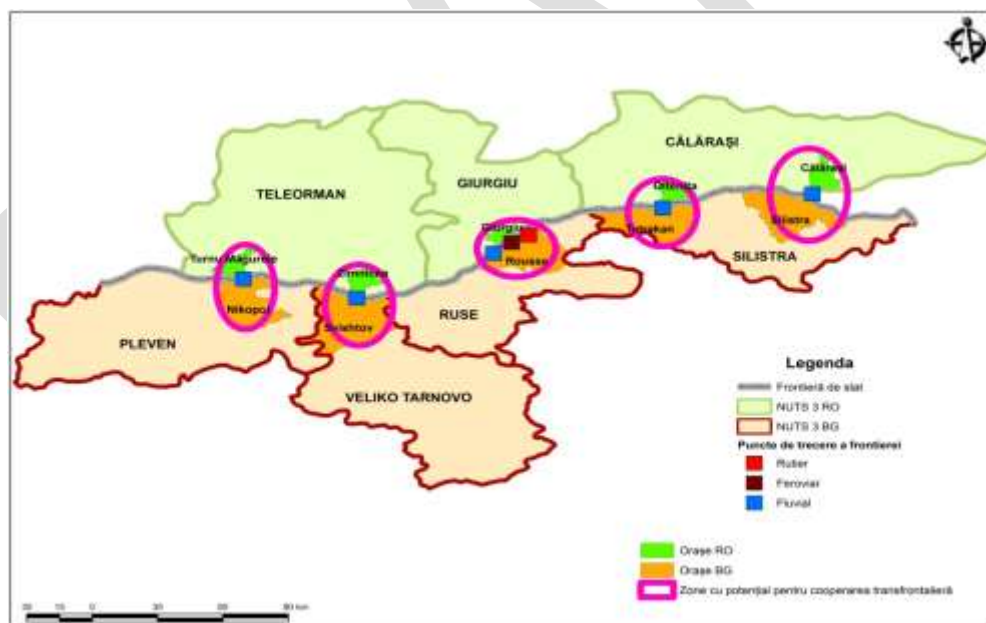
conformitate cu prioritățile Comunității și întărirea cooperării interregionale și a schimburilor de experiență la nivel teritorial adecvat.

a) COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

La nivelul Uniunii Europene, în cadrul politicii de coeziune, s-a constituit Programul Interreg V-A România – Bulgaria, scopul acestui program fiind de a întări cooperarea în zona de graniță a celor două țări vecine prin activități comune ce conduc la interconectarea teritoriilor și promovarea unei dezvoltări socio-economice coerente, corelate și durabile a regiunii de graniță.

În cadrul Programului Interreg V-A România – Bulgaria aferent perioadei 2014 - 2020, aria eligibilă specifică regiunii Sud Muntenia a fost constituită din județele: Teleorman, Giurgiu și Călărași. Această zonă este caracterizată prin probleme tipice zonelor de frontieră, iar prezența graniței limitează schimburile economice, sociale, culturale, afectează managementul comun și eficient al teritoriului și duce la creșterea gradului de marginalizare și izolare față de centrele economice, importante.

Figura nr. 1.2. - Județele incluse în Programul Interreg V-A România – Bulgaria

Sursa: Studiul privind dezvoltarea urbană în Regiunea Sud-Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020

Astfel, în cadrul regiunii Sud Muntenia, în cadrul programului Interreg V-A Romania – Bulgaria, beneficiari cu sediul în aria geografică a Regiunii de Dezvoltare Sud Muntenia sunt implicați în

implementarea a 58 de proiecte cu o valoare totală eligibilă de 105.749.751,04 Euro, proiecte ce sunt implementate în parteneriat cu organizații din Bulgaria, districtele: Dobrich, Silistra, Ruse, Veliko Turnovo, Montana, Vidin, Vratsa și din Sofia.

b) COOPERAREA TRANSNAȚIONALĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Programul Transnațional Dunărea 2014 - 2020 s-a axat pe următoarele acțiuni: **inovare și responsabilitate socială în regiunea Dunării, responsabilitatea față de mediu și cultură în regiunea Dunării, conectivitatea în regiunea Dunării** etc. În cadrul acestui program, toate județele din regiunea Sud Muntenia au fost eligibile, relațiile transnaționale fiind dezvoltate cu parteneri din țări precum: Germania, Ungaria, Slovenia, Croația, Slovacia, Bulgaria, Serbia, Bosnia Herzegovina, Moldova și Ucraina.

c) COOPERAREA INTERREGIONALĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Acest tip de cooperare s-a materializat, în regiunea Sud Muntenia, prin intermediul **Programului de Cooperare Interregională INTERREG EUROPE** și a **Programului de Cooperare Teritorială Europeană URBACT III**, întreaga regiune fiind eligibilă. Programele au vizat acțiuni de sprijinire a procesului de schimb de informații și bune practici cu privire la dezvoltarea urbană, modernizarea serviciilor publice, incluziunea socială și antreprenoriatul, realizarea de studii și corelarea datelor referitoare la domenii de interes comun, precum și **cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare, competitivitatea întreprinderilor mici și mijlocii, sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele și mediu și utilizarea eficientă a resurselor.**

Implementarea acestor două programe în regiunea Sud Muntenia a condus la dezvoltarea relațiilor de cooperare interregională cu parteneri din țări precum: Olanda, Suedia, Italia, Spania, Franța, Bulgaria, Grecia, Belgia, Polonia, Germania, Portugalia, Estonia, Anglia, Irlanda, Cehia, Ungaria, Slovenia, Irlanda, Norvegia, Lituania și Letonia.

CONCLUZII:

- Din punct de vedere teritorial, regiunea Sud Muntenia ocupă locul al 3-lea ca mărime la nivel național;

- Din punct de vedere geografic, regiunea Sud Muntenia deține o poziție strategică, potențată și de prezența celei mai importante căi navigabile din Europa (fluviul Dunărea), care îi asigură legătura cu Marea Neagră prin portul Constanța și de aici cu Canalul de Suez;
- Cu toate că fluviul Dunărea reprezintă un imens stimul de dezvoltare pentru economia județelor riverane din cadrul regiunii (Teleorman, Giurgiu, Călărași), potențialul de transport pe apă oferit de Dunăre este insuficient exploatat la momentul actual. Oportunitățile pentru soluționarea acestei probleme sunt date de adoptarea Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării și stimularea cooperării cu Bulgaria prin programele de cooperare transnațională și transfrontalieră, în care regiunea deține experiență;
- Poziția geografică a regiunii Sud Muntenia a determinat anumite particularități ale dimensiunii sale urbane: dezvoltare urbană inhibată din cauza plasării Bucureștiului în centrul regiunii, prezența unei axe importante de dezvoltare (Brașov – Ploiești – București – Giurgiu), prezența conurbației Valea Prahovei cu specializare turistică, oportunitatea formării conurbației București – Ploiești – Târgoviște – Pitești și existența celor 5 orașe pereche pe Dunăre.

1. Munții. Culmile montane se desfășoară pe două direcții paralele ce corespund axelor majore de cutare a formațiunilor geologice, cu o direcție vest-est specifică, în general, munților de la vest de Dâmbovița și o direcție perpendiculară de la nord-sud la est de această vale. În partea nordică a regiunii, de la vest la est, se întinde lanțul muntos al Carpaților Meridionali cu masivele Munții Făgăraș, Munții Bucegi și Leaota, Munții Gârbovei, Munții Grohotișu și Ciucaș. În masivul Făgăraș se găsesc cele mai înalte vârfuri muntoase din România și anume, Vârful Moldoveanu (2.544 m) și Vârful Negoiu (2.535 m).

2. Dealurile subcarpatice și podișurile piemontane reprezintă treapta intermediară între munți și câmpie, desfășurată la marginea Carpaților Meridionali și Orientali. Au altitudini care scad de la 800 - 900 m la contactul cu muntele, la 200 - 300 m la contactul cu câmpia. Unitățile deluroase din cadrul regiunii Sud Muntenia aparțin Subcarpaților Getici și de Curbură. În cuprinsul lor, la contactul cu Carpații, se evidențiază o unitate mai înaltă, de dealuri submontane, ce alternează cu mici depresiuni intercalate. Spre sud, la vest de județul Argeș, se dezvoltă o unitate piemontană la contactul cu câmpia reprezentând partea estică a Podișului Getic.

3. Câmpia ocupă cea mai mare parte a regiunii Sud Muntenia, fiind situată în partea de sud a acesteia și corespunzând părții centrale și estice a Câmpiei Române. Aici se remarcă altitudinile coborâte, interfluviile plane și largi, văile puțin adâncite în suprafața inițială, flancate de terase și de lunci bine dezvoltate. Din punct de vedere geologic, la suprafață predomină depozitele loessoide, dispuse peste o cuvertură de pietrișuri și nisipuri. De la vest la est se succed **Câmpia Piteștilor**, **Câmpia Târgoviștei** și **Câmpia Ploieștilor**, acestea reprezentând unitățile de câmpie înaltă.

Câmpia Găvanu-Burdea reprezintă o prelungire a Piemontului Getic pe dreapta Argeșului, extinzându-se de la Vedea la Argeș. **Câmpia Burnazului** se desfășoară între Dunăre la sud, Câlniștea la nord, Teleorman cu Vedea la vest și Argeș la est, în cadrul regiunii găsindu-se extremitatea sa vestică. Tot în cadrul regiunii Sud Muntenia se găsește și jumătatea sudică a **Câmpiei Boianului**, ce scade în altitudine de la nord-vest spre sud-est. Morfogenetic, câmpia este constituită din nivelul propriu-zis de câmp și terasele Dunării, în partea sudică. Partea sudică și sud-estică revine **Câmpiei Bărăganului**, cu unitățile componente: Câmpia Mostiștei, Bărăganul de Sud și Central. În partea sud-estică a regiunii se individualizează foarte bine **lunca Dunării**, o unitate mai joasă cu o lărgime apreciabilă (6-15 km), remarcându-se existența următoarelor sectoare: Mostiștea - Călărași, Călărași - Vadu Oii (Balta Borcea) și Vadu Oii - Giurgeni.

2.2.2. CLIMA

Integrată climatului temperat-continental, cu nuanțe de excesivitate mai pronunțate pe măsura înaintării spre est și sud-est, regiunea Sud Muntenia beneficiază de toate tipurile climatice dezvoltate altitudinal, de la clima de luncă joasă din câmpie, la cea de dealuri și podișuri, până la cea de munte. Totodată, suprapus acestor tipuri climatice, regiunea Sud Muntenia primește și influențe climatice de tranziție umede (oceanice și submediteraneene) în vest și de ariditate (continental - excesive) din est și sud-est.

Etajarea latitudinală a reliefului și expoziția treptelor majore ale acestuia (de la altitudini de 10 m prezente în Balta Ialomiței, până la cele de peste 2.500 m aparținând Carpaților Românești) determină o multitudine de trăsături climatice secundare și de topoclimate, bine evidențiate în regiunea de interes. Printre acestea, amintim efectele de foehn resimțite pe versanții sudici și sud-estici ai Carpaților Meridionali, adăpostul orografic prezent tot timpul anului în ariile depresionare subcarpatice sau prezența și acutizarea contrastelor termice și hidrice, favorizate de advecțiile de aer fierbinte tropical (generator al fenomenelor de secetă și uscăciune) sau rece polar și arctic (care determină producerea fenomenelor periculoase de iarnă îngheț, brumă, viscol, polei).

Particularitățile climatice ale regiunii analizate, determinate de cele ale suprafeței subiacente¹ și de radiația solară specifică, se dezvoltă pe fondul etajelor climatice.

2.2.2.1. REGIMUL TERMIC

Regimul termic se remarcă prin reducerea valorilor tuturor parametrilor de la sud spre nord, de la medii anuale de peste 11°C caracteristice luncii, teraselor Dunării, sudului Bărăganului și Bălții Ialomiței, până la valori mai scăzute, de -2°C frecvente pe cele mai mari înălțimi muntoase.

Particularitățile geografice locale impuse, în special, de etajarea reliefului, determină și etajarea tuturor elementelor climatice, iar morfologia și micromorfologia acestuia determină alte caracteristici locale (topoclimatice) care se dezvoltă pe etaje climatice. În consecință:

- **Temperatura medie anuală** se reduce de la sud spre nord, respectiv de la valori de peste 11°C caracteristice luncii și teraselor Dunării, porțiunilor sudice ale Bărăganului de Sud și Bălții Ialomiței, până la valori de mai puțin de -2°C pe plaiurile alpine;

¹ **Definiție:** Suprafața subiacentă este suprafața Pământului, care se află în contact cu atmosfera și imediat sub ea. Între atmosfera și suprafața subiacentă au loc schimburi energetice și de apă în mod continuu, depinzând de caracteristicile solului, existența reliefului, felul și întinderea învelișului vegetal.

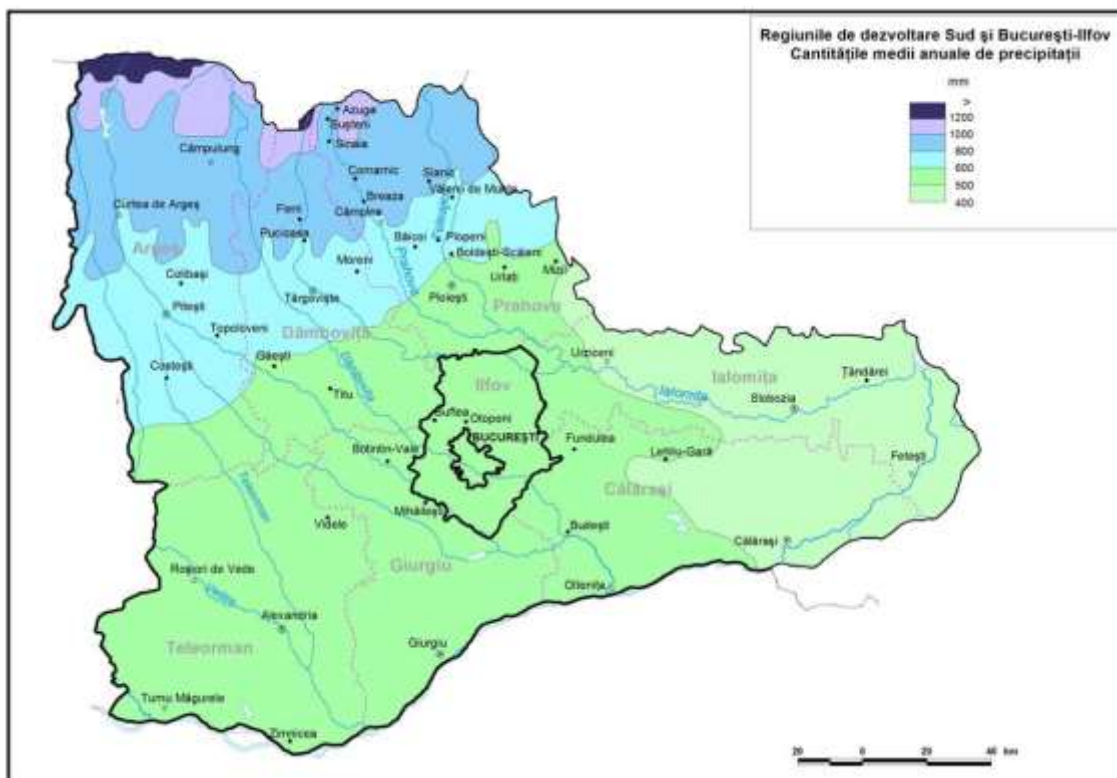
- **Temperatura medie a lunii celei mai reci - ianuarie** scade dinspre sud și sud-est, de la circa 2⁰ C în lunca Dunării, la valori mai mici de -3⁰ C pe câmpurile interfluviale, fiind ușor mai crescută în regiunea deluroasă cu altitudini de 300 - 500 m, după care scade din nou o dată cu creșterea altitudinii până la mai puțin de -10⁰ C pe plaiurile alpine;
- **Temperatura medie a lunii celei mai calde - iulie** variază în același sens, de la valori mai mari de 23⁰ C în regiunile sudice din lunca și terasele Dunării, la valori de 22-23⁰ C pe câmpurile interfluviale, atingând temperaturi de 20-22⁰ C în zonele de deal și podiș situate la 500 m altitudine, pentru ca să se reducă sensibil până la mai puțin de 8⁰ C în zonele alpine.

2.2.2.2. REGIMUL HIDRIC

Regimul hidric prezintă mari contraste în cuprinsul regiunii Sud Muntenia, atât în ceea ce privește variabilitatea cantitativă, cât și repartiția teritorială a parametrilor aferenți. Astfel, procesele pluvio-genetice acoperă o gamă deosebit de neuniformă în cuprinsul teritoriului, dependentă de multitudinea caracteristicilor locale ale suprafeței subiacente, influențate activ de circulația generală atmosferică.

Lunile cele mai secetoase sunt în regim multianual **februarie-martie**, iar maximul pluviometric este bine evidențiat în luna **iunie**. De altfel, cele mai bogate cantități de precipitații se cumulează în semestrul cald al anului (aproximativ 60% din cantitatea medie anuală), când se totalizează și cele mai mari cantități căzute în secvențe temporale scurte (24, 48 și 72 de ore), dar și intensități maxime pluviale.

Figura 2.2. Cantitatea medie anuală de precipitații din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul de Geografie al Academiei Române

2.2.2.3. REGIMUL EOLIAN

Regimul eolian, dependent de frecvența și direcțiile generale ale maselor de aer și de configurația majoră a reliefului, înscrie direcțiile dominante nord-sud în Câmpia Bărăganului și Balta Ialomiței, devenind nord-est – sud-vest în Câmpia Vlăsiei și Subcarpații Getici și est-vest în Câmpiile Burnaz, Găvanu-Burdea. Pe măsura creșterii altitudinii, direcțiile dominante devin nord-sud, cu ușoare devieri impuse de configurația reliefului.

Viteza medie anuală prezintă valori ridicate la altitudinile mari, de 6-8 m/s, scăzând în regim multianual la 3-4 m/s în regiunile deluroase și de podiș și la 2-3 m/s în cele de câmpie. Calmul atmosferic prezintă valori ridicate, cu excepția spațiului montan înalt și cel depresionar subcarpatic, fiind cuprins între 40% în regiunile de câmpie și 10-15% în cele muntoase.

Schimbarea climei este un fenomen global cu impact direct asupra tuturor ecosistemelor naturale. Ecosistemele zonale silvice, împreună cu cele de stepă și stâncării, sunt cele mai dependente de condițiile climaterice din regiune, cele mai vulnerabile față de factorii climaterici. Vulnerabilitatea sporită a acestor ecosisteme este rezultatul funcționalității scăzute, cauzate de fragmentare și degradare.

Conform Strategiei Naționale a României privind schimbările climatice 2013-2020², regiunea Sud Muntenia este cea de-a doua cea mai vulnerabilă la schimbările climatice din România, după regiunea Sud – Est. Aceasta se traduce într-o creștere continuă a temperaturilor medii înregistrate ale atmosferei în imediata apropiere a solului și cu modificări ale regimului hidric, acestea fiind doar efectele viitoare asupra climei (efectele schimbărilor climatice se regăsesc prezentate mai explicit în subcapitolul 2.6. Mediul).

2.2.3. FLORA, FAUNA ȘI BIODIVERSITATEA

Prin biodiversitate se înțelege varietatea de expresie a lumii vii, variabilitatea organismelor vii din toate sursele, inclusiv, printre altele, a ecosistemelor terestre, marine și a altor ecosisteme acvatice și a complexelor ecologice din care acestea fac parte; aceasta include diversitatea în cadrul speciilor, dintre specii și a ecosistemelor. Biodiversitatea este esențială pentru „serviciile ecosistemelor”, adică serviciile pe care le oferă natura: reglarea climei, apa și aerul, fertilitatea solului și producția de alimente, combustibil, fibre și medicamente.

Flora și fauna constituie un patrimoniu natural de valoare estetică, științifică și culturală. În regiunea Sud Muntenia, diversitatea formelor de relief, structura geologică și altitudinea oferă condiții deosebit de variate ce au determinat dezvoltarea unei flore și faune bogate, cuprinzând specii rare sau pe cale de dispariție și protejate prin lege.

2.2.3.1. FLORA

Etajarea biopedoclimatică a regiunii Sud Muntenia este mult mai evidentă pe versantul sudic al Carpaților Meridionali și ai Munților Baiului, Ciucaș și Siriu, cuprinzând **etajul alpin**, **etajul subalpin** și **etajul forestier**. La acestea se adaugă **zona pădurilor de foioase nemorale** în unitățile de deal și podiș, în timp ce în Câmpia Română se dezvoltă **silvostepa** și **stepa**.³

Etajul alpin cuprinde pajiști cu plante scunde (*Carex curvula*, *Juncus trifidus*, *Oreochloa disticha*) și tufărișuri pitice (*Loiseleuria procumbens*, *Salix reticulata*, *S. retusa*, *S. herbacea*) și se întâlnește în Munții Făgăraș, Munții Iezer, Munții Leaota și Munții Bucegi.

Etajul subalpin este situat, în general, între 1.700 – 1.800 m și 2.200 – 2.400 m și apare în Munții Făgăraș, Munții Iezer, Munții Leaota, Munții Bucegi, Munții Piatra Craiului, Munții Ciucaș și Munții Baiului.

² <http://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Strategia-Nationala-pe-Schimbari-Climatice-2013-2020.pdf>

³ Dan Balteanu, Lucian Badea, Mircea Buza – „Romania: spațiu, societate, mediu”, Editura Academiei Române, 2005

Etajul pădurilor de molid (*Picea abies*) se dezvoltă în mod natural între 1.200 m și 1.700 – 1.800 m. Molidișurile sunt bine dezvoltate în Carpații Orientali (Munții Ciucaș, Munții Baiu), pe când în Carpații Meridionali se prezintă, în general, sub forma unor benzi destul de înguste care înconjoară etajul subalpin.

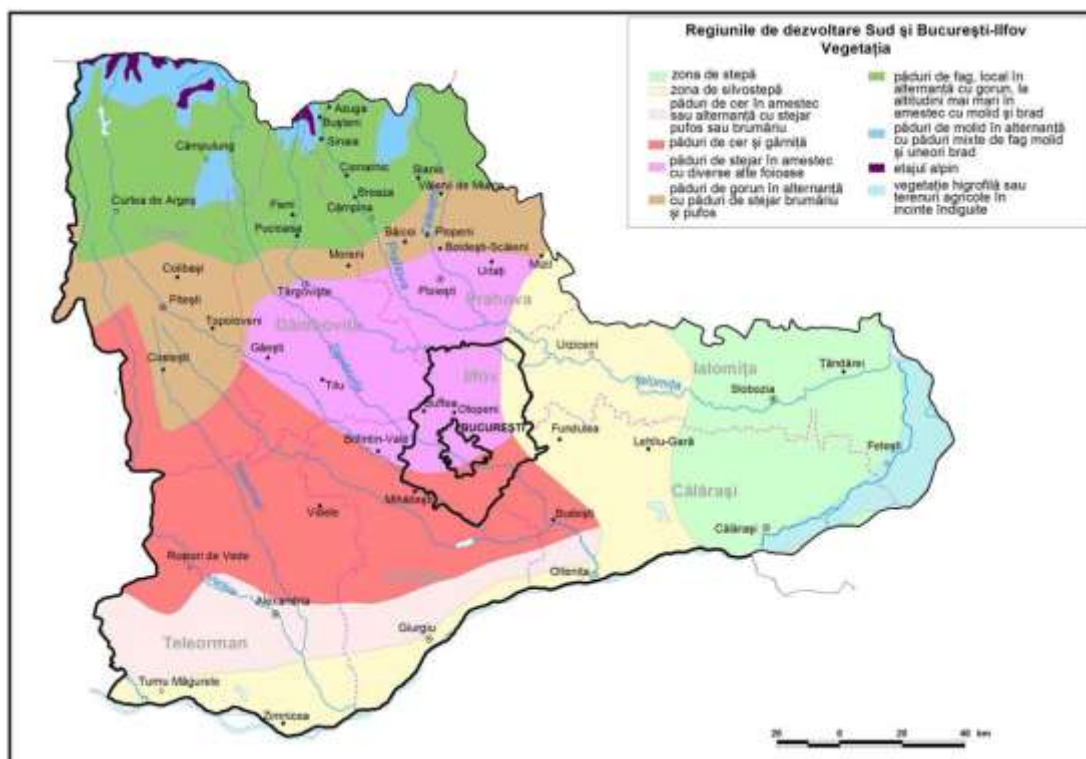
Subetajul pădurilor de fag și de amestec de fag cu rășinoase se întâlnește în dealurile înalte (în general peste 600 - 700 m), precum și pe versanții munților până la altitudini de 1.200 – 1.400 m. Pădurile de amestec de fag cu rășinoase ocupă suprafețe foarte mari în Carpații Orientali, în Munții Baiului și Ciucaș, precum și în estul Subcarpaților Getici și în Subcarpații de Curbură.

Zona pădurilor de foioase nemorale (pădurile de stejar, ulm, jugastru, sorb) ocupă, în general, câmpiile înalte, situate la altitudini de aproximativ 100 - 300 m (Câmpia Găvanu-Burdea, Câmpia Ploiești).

Zona de silvostepă se întinde ca o fâșie de lățimi variabile în sudul Câmpiei Române, având o dezvoltare mai mare în partea de vest a Bărăganului. Extinderea utilizării antropice a făcut ca pajiștile de silvostepă să dispară în cea mai mare parte, ca și multe dintre păduri, cele rămase fiind puternic transformate datorită pășunatului în pădure și a exploatărilor forestiere. Aici se întâlnesc specii de stejar pufos, stejar brumăriu, cărpiniță și arțar tătărească.

Zona de stepă este localizată în estul Câmpiei Române, ocupând jumătatea estică a Câmpiei Bărăganului. Vegetația primară de stepă a fost, aproape în totalitate, înlocuită cu culturi agricole iar, în porțiunile restrânse în care se mai află vegetație naturală, aceasta este puternic degradată din cauza pășunatului excesiv. În condiții locale specifice (exces sau deficit pronunțat de umiditate, condiții nefavorabile), apare o vegetație diferită de cea caracteristică pentru condițiile zonale, numită vegetație intrazonală și azonală, fiind reprezentată de **vegetația psamofilă** (de nisipuri, localizată în Câmpia Bărăganului), **vegetația de sărătură** (în jurul lacurilor și izvoarelor sărate sau în locuri depresionare, cu sol sărăturat, din estul Câmpiei Române) și **vegetația de luncă** (existentă în luncile interioare din județele Argeș, Dâmbovița, Ialomița și Teleorman).

Figura 2.3. Zonele și etajele de vegetație din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul de Geografie al Academiei Române

2.2.3.2. FAUNA

Fauna caracteristică regiunii Sud Muntenia este variată, iar distribuția acesteia este în concordanță cu condițiile de mediu impuse de zonele și etajele de vegetație, la care se adaugă câteva particularități în privința compoziției, originii și distribuției geografice a speciilor. Descrierea faunei specifice regiunii se poate consulta în anexa nr. 1.2.2.1.

Pădurile și spațiile deschise, cultivate agricol, adăpostesc o mare varietate de mamifere, în timp ce fauna aviară este întâlnită pe cele mai mari înălțimi din Munții Făgăraș, Bucegi, Iezer, Ciucaș, dar și în pădurile de foioase.

În lunca Dunării, lucrările hidroameliorative au dus la înlocuirea pădurilor inundabile natural cu plantații de plop în monocultură, care nu oferă condiții bune de cuibărit pentru păsări, aici remarcându-se o diversitate mai mică a speciilor de păsări.

Fauna ihtiologică este bine reprezentată în apele din sudul Subcarpaților, nordul și sudul Podișului Getic și în Câmpia Română. Fluviul Dunărea, pe de altă parte, găzduiește numeroase specii de pești, inclusiv unele foarte rare din categoria speciilor de pești bentonice.

2.2.3.3. BIODIVERSITATEA

La nivel european, România deține un patrimoniu natural diversificat și valoros. La nivelul anului 2018, suprafața ariilor naturale protejate de interes național, raportată la suprafața țării, este de 6,15%⁴, iar suprafața totală a siturilor Natura 2000, raportată la suprafața țării, este de 22,7%⁵.

Ariile naturale protejate – ANP – sunt zone terestre, acvatice și/sau subterane în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită și care au un regim special de protecție și conservare stabilit în baza unor prevederi legale.

În regiunea Sud Muntenia există un număr de 72 arii protejate de interes național (Parcul Național Piatra Craiului, Parcul Natural Bucegi, Parcul Natural Comana, Rezervația Manafu, Rezervația Teșila, Pădurea Troianu, Rezervația Naturală Cama Dinu Păsărica, lacul Suhaia, APSA Iezer Călărași etc.).

Rezervațiile naturale și monumentele naturii din regiune cuprind o mare varietate de ecosisteme, plante și animale rare, forme de relief deosebite, puncte fosilifere și diferite obiective geologice. În județele Dâmbovița, Teleorman și Ialomița ariile protejate nu depășesc 0,5% din suprafața acestora. Cele mai extinse rezervații au suprafețe de 2400-3500 ha, cum este rezervația Iezerul din Călărași, ce ocupă o suprafață de 2877 ha⁶.

Multe rezervații și monumente ale naturii au o mare importanță fitogeografică. Astfel, sunt protejate în diferite rezervații: arinul (Pădurea Sinaia), un amestec interesant de specii caracteristice silvostepii și pădurile de fag în Pădurea Ciornuleasa (județul Călărași) etc. Alte rezervații s-au constituit pentru protecția unor plante meridionale. De exemplu, în pădurea Comana (județul Giurgiu), din cele 1.201 specii de plante identificate, aproape 20% au origini meridionale: submediteraneene (146 specii), pontice și pontico-mediteraneene (66 specii), balcanice și balcano - mediteraneene (23 specii). Dintre rezervațiile geologice și geomorfologice, importantă este Rezervația Muntele de Sare de la Slănic - Prahova.

⁴ Sursa: <http://ananp.gov.ro/ariile-naturale-protejate-ale-romaniei/>

⁵ Sursa: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/natura-2000-barometer>

⁶ Sursa: <http://biodiversitate.mmediu.ro/romanian-biodiversity/despre-arii-protejate/arpm/arpm-pitesti/arii-naturale-protejate-de-interes-national-1>

Parcul Național Piatra Craiului (situat pe teritoriul județelor Argeș și Brașov), constituit în 1990, are ca nucleu rezervația complexă Piatra Craiului Mare, înființată în 1938. Are o suprafață de 14.800 ha și corespunde celei mai impunătoare creste calcaroase din Carpații Românești. Parcul are o valoare deosebită pentru conservarea biodiversității ce cuprinde 50 de specii de plante endemice, cum este garofița Pietrei Craiului care se întâlnește numai aici și care reprezintă simbolul floristic al masivului.

Parcul Natural Bucegi (care se întinde pe teritoriul județelor Argeș, Dâmbovița, Prahova, Brașov) este situat în estul Carpaților Meridionali, la o distanță de numai 100 km de capitala țării. Are o suprafață de 32.663 ha și a fost înființat în anul 1990 pe baza unor studii începute în anul 1974. Relieful corespunde unui sinclinal suspendat, dezvoltat pe conglomerate și gresii, cu versanții exteriori abrupti și platouri structurale care înclină spre axa văii Ialomița. Pe calcare se dezvoltă un relief carstic cu numeroase peșteri, chei, doline și lapiezuri, iar pe conglomerate și gresii, forme de relief spectaculoase (Babele, Sfinxul), în timp ce sectorul înalt a fost modelat de ghețarii cuaternari. Cea mai mare parte a parcului corespunde etajului forestier cu păduri întinse de molid, brad, zadă și fag. Asociațiile vegetale de pajiști alpine și subalpine cu numeroase specii endemice carpatice se păstrează în circurile glaciare și pe versanții abrupti. În asociațiile amintite intră și câteva endemisme regionale regăsite numai în munții Bucegi, Ciucaș, Bârsei ca: prescuricea, mirodeaua, cosaciul, firuța sau specii rare cum sunt: tisa, zambru, iedera albă, ghințura galbenă, floarea de colț. Dintre endemisme carpatice de remarcat sunt: gălbinele de munte, crucea voinicului, colțisorul glanduros.

Parcul Natural Comana (județul Giurgiu), cu o suprafață de 24.963 ha este localizat în Câmpia Română, la sud de București și cuprinde rezervația naturală Pădurea Comana. Parcul a fost înființat în anul 2004 și include 10 rezervații științifice în care sunt ocrotite diferite ecosisteme naturale și antropice specifice mediului Câmpiei Române (păduri, pajiști, terenuri umede, așezări rurale cu activități tradiționale și terenuri agricole).

APSA Iezer Căldărași este un habitat de apă dulce cu ape mezotrofe, important în menținerea și dezvoltarea habitatelor păsărilor migratoare, sedentare și de pasaj și adăpostește o serie de specii periclitare, vulnerabile sau pe cale de dispariție atât la nivel național, cât și la nivel internațional.

Pădurea Troianu, din județul Teleorman, este rezervație naturală pentru protejarea speciei de *Paeonia peregrina* var. *romantica* (bujor românesc).

Balta Suhaia, tot din județul Teleorman este considerată arie de protecție specială avifaunistică, cu o floră specifică regiunilor de silvostepă, în care se întrepătrund elemente specifice luncilor marilor fluvii și zonelor sărăturoase, apărute ca urmare a activităților antropice.

Agenția Regională pentru Protecția Mediului Pitești a inițiat demersurile necesare declarării Pădurii Trivale, ca arie naturală protejată de interes național categoria IV IUCN „rezervație naturală” au o suprafață de 432,33 ha.

Ariile protejate din județul Argeș sunt: Microrelieful carstic Cetățeni, Granitul de la Albești, Locul fosilifer Suslănești, Zona carstică Dâmbovicioara, Lacul Iezer etc.

Ariile protejate din județul Ialomița sunt:

- a) Aria Lacului Fundata cu o suprafață de 391 ha ;
- b) Aria lacului Amara cu o suprafață de 162 ha ;
- c) Aria lacului natural Strachina având o suprafață totală de 1.000 ha ;
- d) Aria lacurilor naturale: Bentu Mic (19,87 ha), Bentu Mic Cotoi (18,30 ha) și Bentu Mare (92,33 ha);
- e) „Pădurea de Stejari Seculari – Canton Hățiș”, amplasată în localitatea Stelnica, care are o suprafață de 6,4 ha și unde aproape 90% din arbori sunt din specia Stejarul brumăriu cu vârstă de circa 300 de ani.

Alte arii protejate se află în județul Teleorman - Rezervația Ostrovul Gâsca și Pădurea Pojorâtele, în județul Prahova- Muntele de sare Slănic, în județul Călărași - Pădurea Ciornuleasa, în județul Dâmbovița - Rezervația naturală de narcise din Valea Neajlovului etc.

Ariile protejate reprezintă piatra de temelie a conservării biodiversității; acestea contribuie la conservarea habitatelor importante, furnizează refugii, permit migrarea și mișcarea speciilor, asigurând menținerea proceselor naturale asupra peisajului. Ariile protejate nu numai că ajută la conservarea biodiversității, ci asigură și bunăstarea populației, oferind resurse de trai pentru milioane de oameni, reprezentând sursa primară de apă potabilă și un factor esențial în asigurarea securității alimentare la nivel mondial, național sau regional.

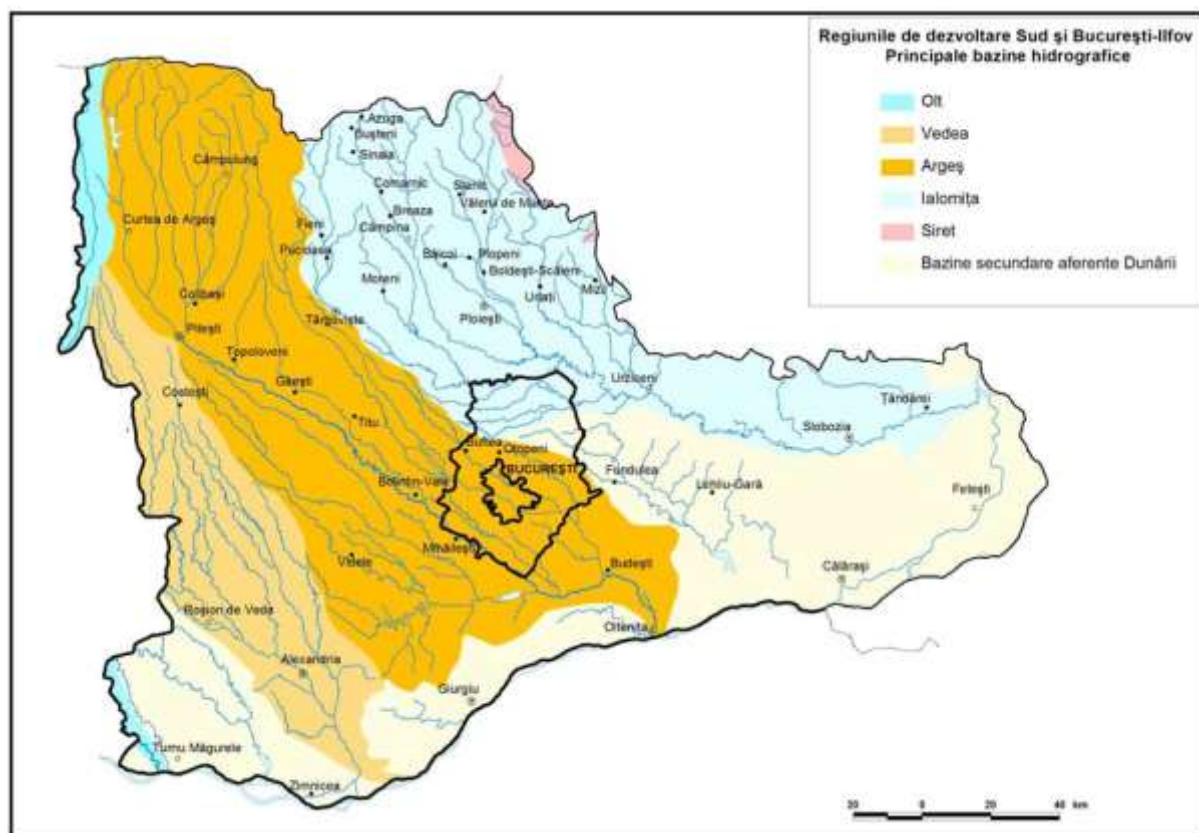
Ariile naturale din regiunea Sud Muntenia dețin atuuri importante pentru dezvoltarea activităților recreative și turistice, activități ce pot aduce venituri importante, atât celor ce le administrează, cât și comunităților locale.

2.2.4. RESURSELE DE APĂ

Resursele de apă din regiunea Sud Muntenia sunt constituite din ape de suprafață (râuri, lacuri naturale și lacuri de acumulare amenajate, fluviul Dunărea) și ape subterane.

Rețeaua hidrografică a regiunii Sud Muntenia aparține bazinelor hidrografice Olt, Vedea, Argeș, Ialomița, Siret și a unor bazine secundare aferente Dunării (Mostiștea).

Figura 2.4. Rețeaua hidrografică din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul de Geografie al Academiei Române

Lacurile ocupă un loc important în hidrografia regiunii Sud Muntenia, fiind împărțite în lacuri de albie, luncă și antropice, enumerarea acestora putând fi regăsită în anexa nr. 1.2.2.2. Numărul mare de lacuri antropice reprezintă un efect al dezvoltării economico-sociale a așezărilor, al necesarului tot mai mare de apă potabilă și industrială, dar și al adăugării funcției de agrement unora dintre acestea.

Condițiile de formare a lacurilor din arealul regiunii țin de caracteristicile geologice (loessuri), de relief (câmpuri, arii subsidente), de morfohidrografia luncilor, de ariditatea climei, de regimul hidric și de activitățile antropice. Regimul hidrologic și hidrochimic al lacurilor depinde foarte mult de condițiile climatice și de mărimea bazinelor care, prin debit, asigură sau nu aportul de apă. Majoritatea lacurilor din aria metropolitană au bazine de scurgere și ape dulci, în timp ce limanele și lacurile de crov au mineralizări care pot oscila între 1 și 24 g/l.

Apele subterane din partea de nord a regiunii sunt cantonate în conglomeratele din masivele Ciucaș și Bucegi. În partea mediană a Carpaților de Curbură, apele se acumulează în gresiile de Kliwa și Tarcău din Munții Teleajenului, Vrancei și Buzăului. Acestea îi succed fâșia Subcarpații de Curbură (săracă în resurse de apă), urmată de trena depunerilor aluvial-proluviale de la exteriorul Subcarpaților (extrem de bogate în resurse de apă potabilă). Cea de a doua formațiune foarte bogată în resurse de apă potabilă se găsește în extremitatea de sud a regiunii Sud Muntenia. A fost depusă de Dunăre și se dezvoltă aproximativ de la paralela municipiului București spre sud (în Câmpiile Boianului, Burnazului și Bărăganului de Sud).

2.2.5. RESURSELE SOLULUI

Relieful foarte variat al regiunii Sud Muntenia, desfășurat de la 10 m până la 2.544 m, împreună cu ceilalți factori pedogenetici, au favorizat dezvoltarea tuturor celor 12 clase de soluri existente în Sistemul Român de Taxonomie a Solurilor (2003), cuprinzând 36 de tipuri și asociații de soluri (vezi figura 6). Acestea au o repartiție latitudinală în câmpie, unde se succed sub formă de fâșii de la sud la nord și o dispoziție etajată în regiunea de dealuri și de munte.

I. Clasa protisoluri (soluri neevoluate) include solurile aflate în stadiul incipient de formare, cu un profil încă incomplet diferențiat și lipsit de orizonturi genetice. Aceste tipuri de soluri se întâlnesc atât pe versanții puternic înclinați din toate regiunile, unde dețin o fertilitate foarte scăzută, cât și în luncile Dunării, Vedei, Argeșului, Ialomiței și a principalilor lor afluenți, unde au o fertilitate ridicată.

II. Clasa cernisolurilor (molisoluri) cuprinde soluri relativ tinere, formate pe depozite de loess sau loessoide, ocupând cea mai mare suprafață din Câmpia Teleormanului, Ialomiței și Bărăganului de Sud, respectiv terasele Dunării și partea de sud a câmpiilor Boianului, Găvanu-Burdea, Vlăsiei și Bărăganului Mostiștei. Aceste soluri prezintă o fertilitate foarte ridicată, fiind cultivate în întregime.

III. Clasa umbrisoluri ocupă suprafețe foarte mici în Carpații Meridionali, la altitudini de 2.000-2.200 m, iar din cauza profilului scurt și scheletic au o fertilitate foarte scăzută.

IV. Clasa cambisoluri este caracteristică unui relief întinerit mereu prin denudație lentă. Apar în regiunile înalte ale dealurilor și piemonturilor pericarpatiche, ca și în munții joși și mijlocii. Au o fertilitate ridicată, cu excepția versanților puternic înclinați.

V. Clasa luvisoluri (argiloiluvisoluri) include soluri cu profil bine diferențiat, întâlnindu-se cu precădere în nordul Câmpiilor Teleormanului, Piteștiului și Ialomiței. Sunt soluri evolute, bine dezvoltate și au o fertilitate ridicată favorizată și de relieful slab fragmentat.

VI. Clasa spodisoluri (spodosoluri) predomină în regiunea montană la altitudini de peste 1.800 – 2.000 m, cu precădere în Munții Făgărașului, Bucegi și Teleajenului, caracterizându-se printr-o fertilitate foarte scăzută, datorită conținutului mare de schelet.

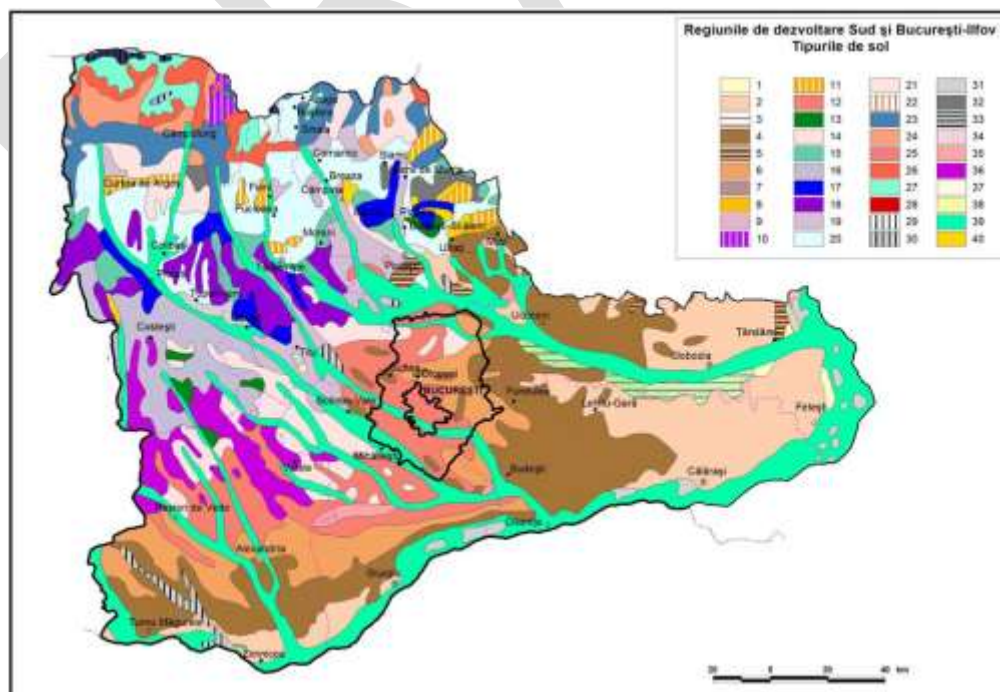
VII. Clasa pelisoluri (vertisoluri) cuprinde soluri bogate în argilă gonflabilă la umezeală, care în stare uscată se contractă puternic. Aceste tipuri de soluri apar sub formă de fâșii pe unele câmpuri netede din nordul Câmpiilor Boianului și Găvanu-Burdea și dețin o fertilitate moderată.

VIII. Clasa hidrisoluri (soluri hidromorfe), formată sub influența predominantă a unui exces de umiditate de lungă durată, are un regim hidric special. Apar numai în luncile Dunării și Argeșului, sunt periodic îmbibate cu apă.

IX. Clasa salsodisoluri (soluri halomorfe), cunoscută sub denumirea populară de sărături, apare în areale insulare, de dimensiuni mici, în luncile Câlniștei și Argeșului, prezentând o fertilitate extrem de redusă. Includ un singur tip.

X. Clasa antrisoluri (soluri trunchiate) s-a dezvoltat pe materiale antropogene, adică acumulate sau rezultate în urma activității omului, cu o grosime de cel puțin 50 cm (deponii, halde, reziduuri industriale, cenuși etc.). Aceste tipuri de sol dețin suprafețe relativ mari în regiunile de exploatare a cărbunelui brun de la Berbești-Alunu, precum și în podgoriile din dealurile și piemonturile pericarpatice.

Figura 2.5. Tipurile de sol din regiunea Sud Muntenia

În ceea ce privește resursele solului, la sfârșitul anului 2014⁷, regiunea Sud Muntenia deținea cea mai mare suprafață de teren agricol din țară (2.433.534 ha), din care 1.968.944 ha arabil, 286.449 ha pășuni, 108.792 ha fânețe, 28.173 ha vii și 41.176 ha livezi. Terenul arabil ocupa cea mai mare parte din suprafața agricolă (80,90%), urmat de pășuni (11,77%), fânețe (4,47%), vii (1,16%) și livezi (1,69%).

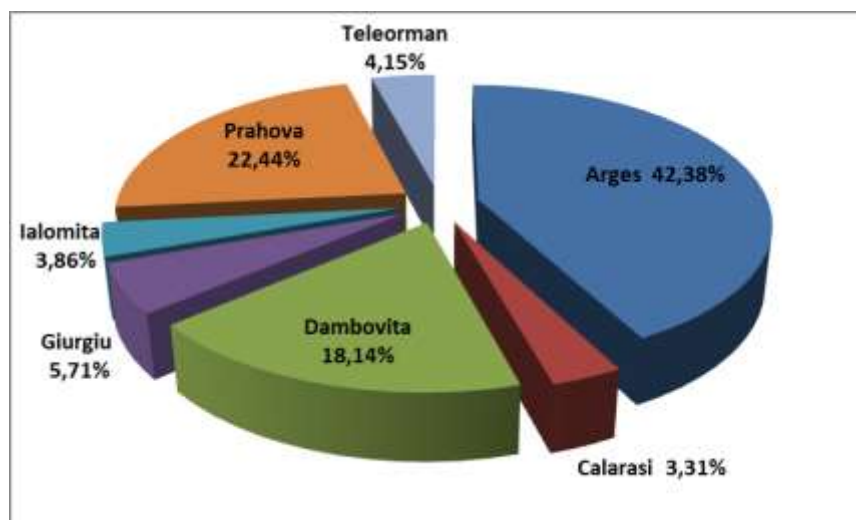
Referitor la distribuția suprafeței agricole la nivel teritorial, județele din partea de sud (Călărași, Ialomița, Giurgiu și Teleorman) sunt județele ce dețin cea mai mare suprafață de teren arabil din regiune, în timp ce în județele din partea de nord (Argeș, Dâmbovița și Prahova) se întâlnesc suprafețele cele mai întinse de pășuni și fânețe. Suprafețele de vii dețin cea mai mare pondere în județul Prahova, iar livezile în Argeș.

La sfârșitul anului 2018, suprafața totală a fondului forestier regional a fost de 659,3 mii ha și reprezintă 19,7% din suprafața totală a regiunii, situându-se sub media națională de 27,3% și cea europeană de 36%. Analizând evoluția suprafeței fondului forestier la nivel regional, în perioada 2011 – 2018, se constată că aceasta a urmat tendința națională de creștere, înregistrând o creștere de 0,7 mii ha de-a lungul perioadei investigate.

Totodată, terenurile acoperite de pădure însumau, la finalul anului 2018, o suprafață de 642,7 mii ha. Analizând distribuția teritorială a acestora, se observă că județele Argeș, Prahova și Dâmbovița dețineau împreună cea mai mare suprafață acoperită de pădure din regiune (82,96%), în timp ce județele din sud (Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman) dețineau împreună doar 17,03%.

Grafic nr. 2.1. - Repartiția teritorială a suprafețelor acoperite cu pădure, din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

⁷ Datele publice sunt existente doar până la nivelul anului 2014, deoarece se aștepta la nivel național finalizarea procesului de cadastrare

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2018

Principala funcție a solului constă în faptul că acesta reprezintă fundamentul pentru practicarea agriculturii în scopul primordial de asigurare a securității și siguranței alimentare a populației.

Funcția economică a solului, de asigurare a securității și siguranței alimentare se extinde în prezent și la producerea de materie vegetală pentru obținerea de biocombustibil, energie neconvențională curată pentru mediu.

Alte două funcții cu semnificație majoră ale solului, care își amplifică importanța în raport cu schimbările climatice globale, sunt reprezentate de conservarea apei și sechestrarea carbonului sub formă de materie organică.

Ambele funcții asociază componentei economice, una ecologică, prin protecția resurselor de apă dulce, aflate în diminuare, și prin reducerea emisiilor de bioxid de carbon, incriminate în efectul de seră și încălzirea globală⁸.

2.2.6. RESURSELE SUBSOLULUI

Diversitatea formelor de relief și complexitatea geologică a acestora fac ca resursele naturale ale regiunii Sud Muntenia să fie destul de variate. În acest subcapitol vom prezenta pe scurt resursele subsolului din punct de vedere al repartizării geografice, o analiză mai detaliată urmând a fi abordată în subcapitolul 2.6. Mediu.

⁸ Sursa: http://www.enciclopedia-economica.ro/upload/files/AT_SOLULROMANIEI-2-2-1-word-prezentareSOL-acad-Hera.pdf

Zona montană și de deal, din nordul regiunii (județele Argeș, Dâmbovița și Prahova) concentrează resurse naturale ale subsolului (petrol, gaze naturale, cărbune, sare, marne calcaroase, sulf, acumulări de gips și izvoare minerale), importante pentru industria energetică, chimică și a materialelor de construcții.

Condițiile diverse de sedimentare au condiționat existența unor variate resurse de subsol, cantonate cu precădere în zona subcarpatică, dintre care cele mai importante sunt zăcămintele de **țiței și gaze**. Acestea se regăsesc în următoarele zone:

- Colibași (Iedera) - Ochiuri – Ocnița - Valea Roșca - Aninoasa – Șotânga – Boțești (județul Argeș);
- Moreni – Răzvad – Teiș (județul Dâmbovița);
- Mărginenii de Sus – Bucșani (județul Dâmbovița) și Urziceni-Colelia-Grindu (județul Ialomița);
- Corbii Mari - Glavacioc (județul Argeș).

Sarea, folosită cu precădere în industria chimică este extrasă din multe locuri, cele mai cunoscute și bogate rezerve găsindu-se la Slănic Prahova.

Rezerve importante de lignit se găsesc la Șotânga – Mărgineanca; **zăcămintele nemetalifere de sulf** la Pucioasa și **de gips** la Pucioasa, Cucuteni - Fieni, Lăculețe în județul Dâmbovița. **Rocile utile și materialele de construcții**, în cantități însemnate, sunt reprezentate prin: **argile comune** în arealele Crângurile, Doicești - Glodeni, Pucioasa, Șotânga; calcare la Lespezi – Dobrești și Valea Brăteului; gresii la Buciumeni și Moroeni; marne în rezerve calculate, mari, la Sima – Fieni și nisipuri și pietrișuri la Pucheni - Moroeni, în județul Dâmbovița și în zona Hagieni și albia râurilor județ Ialomița.

În județul Ialomița se regăsesc resurse de loess cu o textură foarte fină la Urziceni, Țândărei, Slobozia și Manasia, precum și nămolul terapeutic sapropelic la Amara și Fundata.

Acestor resurse de subsol li se adaugă izvoarele sărate și apele minerale: sulfuroase - sodice, sulfatate și bicarbonatate la Pucioasa; sărate - iodurate - bromurate la Vulcana Băi și sărate la Bezdead, Glodeni Lăculețe. De asemenea, au fost identificate resurse de apă termală în zonele Amara și Giurgeni, cu o temperatură de 40°C, precum și izvoare sulfuroase la Ciulnița, Perieți, Amara, Valea Ciorii.

2.2.7. OPORTUNITĂȚI ȘI OBSTACOLE ÎN DEZVOLTARE, DETERMINATE DE CADRUL NATURAL

În identificarea oportunităților și obstacolelor determinate de cadrul natural trebuie avut în vedere aspectul că un spațiu, ca ansamblu, funcționează și interacționează cu toate elementele din cadrul unui sistem teritorial. Altfel spus, elementele din cadrul sistemului teritorial, respectiv cadrul natural și cadrul socio-economic sunt într-o strânsă legătură, influențându-se reciproc.

Diversitatea reliefului, bogăția și varietatea resurselor naturale asigură regiunii Sud Muntenia oportunitatea de a desfășura o gamă largă de activități socio-economice, cum ar fi: agricultura, viticultura, exploatarea lemnului, exploatarea resurselor subsolului, turism, etc.

De asemenea, relieful variat a contribuit și la structurarea activității economice de la nivelul regiunii, astfel că ponderea foarte mare a suprafeței de câmpie din sudul regiunii a favorizat practicarea agriculturii, fapt ce a condus la specializarea județelor din zonă (Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman) în acest domeniu. Pentru județele din nordul regiunii (Argeș, Dâmbovița și Prahova), în care predomină formele mai înalte de relief, specifice sunt activitățile preponderent industriale.

Totodată, varietatea reliefului constituie și o importantă oportunitate de valorificare a tuturor resurselor pentru desfășurarea de activități turistice și științifice. O oportunitate de valorificare durabilă în regiune o reprezintă promovarea ecoturismului - o formă de turism care presupune vizitarea unor arii naturale, cu o influență antropică minimă, cu un impact negativ redus din punct de vedere al fluxului turiștilor și care asigură avantaje pentru implicarea socio-economică a comunităților locale (concept adoptat de Comisia Europeană pentru Călătorii (*European Travel Commission*) și Uniunea Mondială pentru Conservarea Naturii (*World Conservation Union*)).

Resursele de apă (de suprafață și subterane) constituie o sursă importantă pentru regiune atât în asigurarea necesarului de apă pentru populație, cât și pentru agricultură sau industrie. Prezența cursurilor de apă, însă, poate reprezenta și un obstacol în dezvoltarea așezărilor umane din regiunea Sud Muntenia, deoarece prin mărimea lor pot îngreuna dezvoltarea căilor de acces, având efecte negative asupra mobilității populației și a gradului de accesibilitate.

Suprafețele foarte mari, cu soluri fertile, reprezintă pentru regiunea Sud Muntenia o oportunitate în vederea dezvoltării agriculturii, dar și a sectorului energiilor neconvenționale (biocombustibil). Având în vedere potențialul agricol considerabil de care dispune regiunea, oportunitățile pentru dezvoltarea sectorului agricol constau în eficientizarea utilizării resurselor de apă în agricultură în regiunile de câmpie din partea de sud a regiunii prin retehnologizarea sistemului de irigații, precum și în adecvarea exploatașilor agricole conform standardelor Politicii Comune Agricole (PAC).

Investițiile în reabilitarea sistemului de irigații sunt de o importanță vitală pentru regiunea Sud Muntenia și trebuie să reprezinte o prioritate la nivel regional, întrucât prin irigații se scade riscul ca suprafețele agricole cultivate să fie afectate de secetă, mărindu-se astfel producția la nivel regional. De asemenea, sistemul de irigații ar asigura practicarea unei agriculturi sustenabile și eficiente din punct de vedere productiv și ar sprijini actorii locali și populația din ariile rurale ale regiunii.

Diversitatea resurselor naturale, pretabilitatea solurilor pentru diverse culturi agricole, tradițiile și meșteșugurile locale, diversitatea peisajelor și accesibilitatea regiunii reprezintă puncte forte importante ce stau la baza fundamentării prezentei strategii de dezvoltare. Atât zonele de munte, cât și cele subcarpatice și de câmpie se remarcă prin existența a cel puțin unei alternative de dezvoltare economică sau a mai multora, combinate. Astfel, în regiunea Sud Muntenia există o serie de alternative, strâns dependente de capitalul natural și socio-cultural de care dispune regiunea și care privesc cu precădere următoarele domenii: agricultura, mica industrie, serviciile specializate în unele centre urbane, ecoturismul și turismul clasic.

Dezvoltarea socio-economică a regiunii Sud Muntenia presupune atât elaborarea unor strategii, cât și alinierea măsurilor de dezvoltare la noile condiții impuse de efectele și consecințele tot mai pregnante induse de schimbările climatice și modificările de mediu asupra sectoarelor economice și comunităților. Este cunoscut faptul că turismul tradițional (stațiunile montane din lungul Văii Prahovei, Culoarul Rucăr-Bran, Salina Slănic Prahova, stațiunea Amara etc.), alături de alte sectoare, precum agricultura, fondul forestier, energia (hidroenergia) prezintă diferite grade de vulnerabilitate la efectele schimbărilor climatice și modificărilor de mediu, astfel încât răspunsurile în timp util la acestea, precum și strategiile de adaptare pe termen lung sunt necesare.

Creșterea frecvenței și intensității evenimentelor extreme reprezintă o provocare atât pentru autorități, cât și pentru populație. Secetele prelungite cu efecte asupra agriculturii, tendința generală de creștere a temperaturilor cu impact asupra sezonului turistic de iarnă, frecvența crescândă a ploilor torențiale, precum și degradarea terenurilor reprezintă principalele tipuri de hazarde naturale care apar în regiunea Sud Muntenia (de exemplu: multiple episoade de ploi torențiale și inundații, valuri de căldură în regiunea de câmpie, degradările de teren generate de factorul antropic - eroziunea și poluarea solurilor - și/sau apărute ca urmare a unor cauze naturale - alunecările de teren prezente în special în sectorul montan și subcarpatic etc.). Aceste aspecte necesită atât o cunoaștere amănunțită și exactă a mecanismelor de apariție și manifestare a acestora, cât și planuri de management care să includă măsuri pentru refacerea echilibrului ecologic al arealelor afectate și măsuri de adaptare a comunităților locale la astfel de hazarde.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, județele cele mai expuse la hazarduri naturale sunt Prahova și Argeș.

CONCLUZII:

- Regiunea Sud Muntenia este caracterizată printr-un cadru natural bogat, divers și pitoresc, dispus în fâșii paralele, cu înălțimi cuprinse între 10 m și 2.544 m și cuprinde trei trepte principale de relief: munții, dealurile subcarpatice și câmpiile;
- Etajarea latitudinală a reliefului a făcut ca regiunea să beneficieze de toate tipurile climatice dezvoltate altitudinal, de la clima de câmpie, la cea de dealuri și podișuri, până la cea montană. Astfel, regiunea Sud Muntenia cade sub incidența climatului temperat-continental, primind și influențe climatice de tranziție umede și de ariditate;
- Temperatura medie anuală se reduce gradual de la sud la nord, de la valori de peste 11°C în lunca Dunării, sudul Bărăganului și Balta Ialomiței, ajungând până la temperaturi mai mici de -2°C în zonele muntoase;
- Regimul hidric prezintă mari contraste pe întreg teritoriul regiunii, atât din punct de vedere cantitativ, cât și din punct de vedere al repartiției teritoriale. Astfel, procesele pluvio-genetice sunt dependente de multitudinea caracteristicilor locale ale suprafețelor adiacente și sub-adiacente;
- În regiunea Sud Muntenia, diversitatea formelor de relief, structura geologică și altitudinea oferă condiții deosebit de variate care au determinat dezvoltarea unei flore, faune și biodiversități bogate și felurite, cuprinzând specii rare sau pe cale de dispariție și protejate prin lege. Totodată, pe teritoriul regiunii se regăsesc un număr de 72 de arii naturale protejate, care contribuie atât la conservarea biodiversității, cât și la dezvoltarea de activități recreative și turistice;
- Rețeaua hidrografică a regiunii Sud Muntenia este bine reprezentată teritorial, fiind constituită din ape de suprafață și ape subterane. De o importanță deosebită pentru regiune este și prezența fluviului Dunărea ale cărei caracteristici naturale au o mare influență asupra tuturor elementelor naturale și socio-economice ale regiunii;
- Relieful variat și factorii pedogenetici au favorizat dezvoltarea tuturor acelor clase de soluri definite în Sistemul Român de Taxonomie a Solurilor, asigurându-se astfel și o calitate superioară a solului. Fertilitatea ridicată a solului din regiunea Sud Muntenia face ca necesitatea desfășurării de lucrări ameliorative să nu fie necesară decât într-o proporție mică;
- Suprafețele foarte mari cu soluri fertile reprezintă, pentru Sud Muntenia, o oportunitate în vederea dezvoltării agriculturii și a sectorului energiilor neconvenționale;

- Diversitatea formelor de relief și complexitatea geologică a acestora au determinat ca resursele naturale ale regiunii Sud Muntenia să fie bogate și variate, precum: petrol, gaze naturale, cărbune, sare, marne calcaroase, sulf, acumulări de gips și zvoare minerale;
- Investițiile viitoare vor trebui să se alinieze obiectivelor tematice de protecție a mediului și să vizeze ameliorarea efectelor schimbărilor climatice și protejarea și conservarea biodiversității regiunii Sud Muntenia.

2.3. STRUCTURA SISTEMULUI DE AȘEZĂRI ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Prin localizarea lor în teritoriu, așezările umane contribuie la organizarea spațiului geografic și la orientarea acestuia prin crearea unor vectori de forță. Astfel, caracterizate prin legăturile care există între elementele lor componente (populație, fluxuri de resurse și informații), așezările umane au rolul de a stabili relații de atracție sau respingere între ele.

În momentul actual, **în România sunt 320 de localități urbane – 103 municipii și 217 orașe**. Acestea sunt repartizate într-un mod echilibrat în teritoriu, inclusiv marile centre urbane, fiecare regiune de dezvoltare dispunând de câte un oraș de aproximativ 250.000 locuitori, excepție făcând regiunea de dezvoltare Sud-Est (orașele Galați și Constanța au peste 250.000 locuitori) și **regiunea de dezvoltare Sud Muntenia** (orașul Ploiești are o populație de doar 230.523 locuitori, în iulie 2018).

La nivelul rețelei de localități urbane se distinge o mare diferență între București și celelalte așezări urbane, orașele din regiunea Sud Muntenia fiind puternic polarizate economic și social de către capitală, care cuprinde în zona de influență peste trei milioane de locuitori. De altfel, pe o rază mai mare de 100 km, localitățile înregistrează dificultăți în păstrarea forței de muncă tinere și specializate. Orașele care au înregistrat o dezvoltare puternică în ultimii 15-20 ani au fost acelea care beneficiază de o distanță consistentă față de București, aspect care le-a favorizat dezvoltarea unui rol de polarizare la nivel regional. Cu toate acestea, se semnalează încă un grad ridicat de hipertrofiere urbană, prin diferența dintre capitală și restul localităților urbane.

La nivelul anului 2018, Bucureștiul, care cuprinde 9,76% din populația țării, a atras 60,7% din investițiile străine directe din România, în timp ce Regiunea Sud Muntenia a atras doar 6,3%. Această polarizare puternică a Bucureștiului a cauzat o slabă dezvoltare a orașelor adiacente (pe o rază de 100 de km neexistând un oraș cu o populație mai mare de 100.000 de locuitori, cu excepția Ploieștiului), acestea fiind incapabile să contrabalanseze sau să fructifice influența capitalei.

O altă caracteristică a regiunii este prezența **unor formațiuni de tip conurbație**, respectiv existența unei concentrări de așezări urbane care se dezvoltă independent, sunt învecinate și au de rezolvat probleme comune (de ex. alimentarea cu apă, energie, transportul în comun, etc.). Un astfel de exemplu este Valea Prahovei din județul Prahova, unde orașele Breaza, Comarnic, Sinaia, Bușteni, Azuga formează o zonă urbană compactă, lungă de peste 50 km, care se continuă în nord, în județul Brașov (cu orașele Predeal, Râșnov și Brașov), și spre sud, cu Municipiul Câmpina și Zona Metropolitană Ploiești, creând un culoar urban continuu, lung de peste 110 km. Aceste așezări urbane, de dimensiuni mici (sub 20.000 de locuitori) au funcțiuni similare (preponderent terțiare – stațiuni turistice) și se confruntă cu probleme similare (traficul foarte intens, îmbătrânirea populației permanente, extinderea necontrolată a perimetrelor construite, necesitatea de a investi în infrastructură turistică și în protejarea patrimoniului natural și construit, etc.).

Totodată, o oportunitate extraordinară este dată de faptul că regiunea Sud Muntenia este străbătută de cea mai importantă axă de dezvoltare din România – culoarul Brașov-Ploiești-București-Giurgiu. Această axă este o zonă intens populată și puternic urbanizată, fiind principalul coridor de dezvoltare al României încă din perioada interbelică. Polii urbani așezați de-a lungul acestei axe au o populație totală de circa 3 mil. de locuitori, ceea ce reprezintă aproximativ 30% din populația urbană a României, fiind, din perspectivă demografică și economică, o aglomerare urbană de importanță europeană, cu o arie de polarizare potențial transfrontalieră (Bulgaria).

Principala problemă cu care se confruntă această axă de dezvoltare este nivelul redus al mobilității și conectivității, aceasta fiind limitată la nord de lanțul carpatic, iar la sud de fluviul Dunărea. În plus, infrastructura de traversare a acestor bariere naturale este deficitară în condițiile existenței unui singur pod peste Dunăre, dimensionat la nevoile de trafic din anii 50-60, a lipsei unei autostrăzi pe Valea Prahovei, precum și între București-Giurgiu-Ruse-Sofia-Varna-Istanbul, a întreruperii circulației pe linia de cale ferată București-Giurgiu și a lipsei unui tren de mare viteză dar și a unor terminale intermodale de mari dimensiuni, etc. Pe de altă parte, principalii poli urbani situați de-a lungul acestei axe, cu un profil industrial tradițional bine reprezentat, au înregistrat, după 1990, un proces amplu de restructurare economică, migrând treptat către un profil terțiar. Din punct de vedere demografic, exceptând municipiul București, localitățile urbane din acest areal se caracterizează prin scăderea accentuată a populației și un fenomen pronunțat de îmbătrânire demografică.

Un alt element distinctiv al regiunii îl constituie existența a **5 perechi de orașe pe Dunăre – (Turnu Măgurele-Nikopole, Zimnicea-Svishtov, Giurgiu-Ruse, Oltenița-Tutrakan și Călărași-Silistra)**, cu potențial

de dezvoltare integrată, ce își pot extinde zona de influență peste granițe. Aceste orașe au, de asemenea, caracteristici și nevoi comune de dezvoltare: caracterul periferic sau semi-periferic în raport cu coridoarele de transport rutiere și feroviare, dar și cu sistemele metropolitane, infrastructura portuară și pentru transport intermodal deficitară, infrastructura și promovarea turistică insuficiente, declinul demografic accentuat și îmbătrânirea populației, migrația forței de muncă, volumul scăzut al investițiilor străine atrase, managementul zonelor protejate situate de-a lungul Dunării și al situațiilor de urgență (de ex. inundații), etc. Cu toate acestea, concentrarea investițiilor pe valorificarea potențialului acestor orașe cu caracteristici și nevoi similare poate determina formarea unor centre urbane competitive.

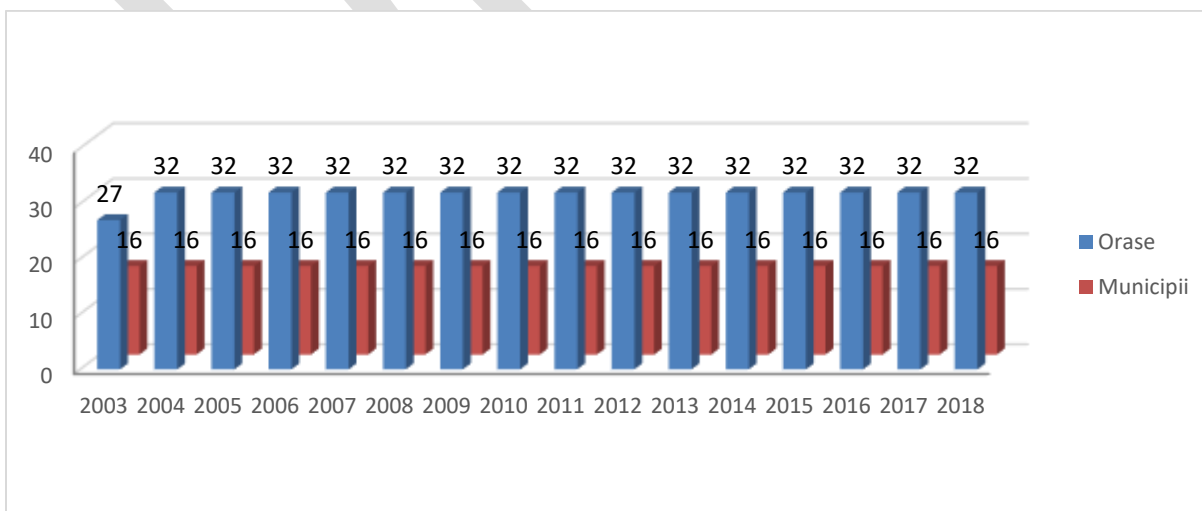
2.3.1. CARACTERIZARE GENERALĂ (EVOLUȚIA NUMERICĂ ȘI DEMOGRAFICĂ)

STRUCTURA AȘEZĂRILOR URBANE

Jucători cheie într-o economie competitivă bazată pe cunoaștere și crearea de prosperitate, orașele, prin funcțiile lor, sunt considerate ca fiind centre de polarizare pentru localitățile din vecinătate, inclusiv cele rurale.

Analizând evoluția sistemului de așezări s-a constatat că numărul de localități cu statut urban din regiunea Sud Muntenia a crescut de la 43 în anul 2003 la 48 în anul 2004, pe fondul unui proces amplu de reurbanizare care a avut loc la nivel național, ulterior numărul localităților rămânând constant. Astfel, un număr de 5 comune din regiune (Ștefănești – județul Argeș, Răcări – județul Dâmbovița, Amara, Căzănești și Fierbinți-Târg – județul Ialomița) au primit statut urban în perioada 2003-2004.

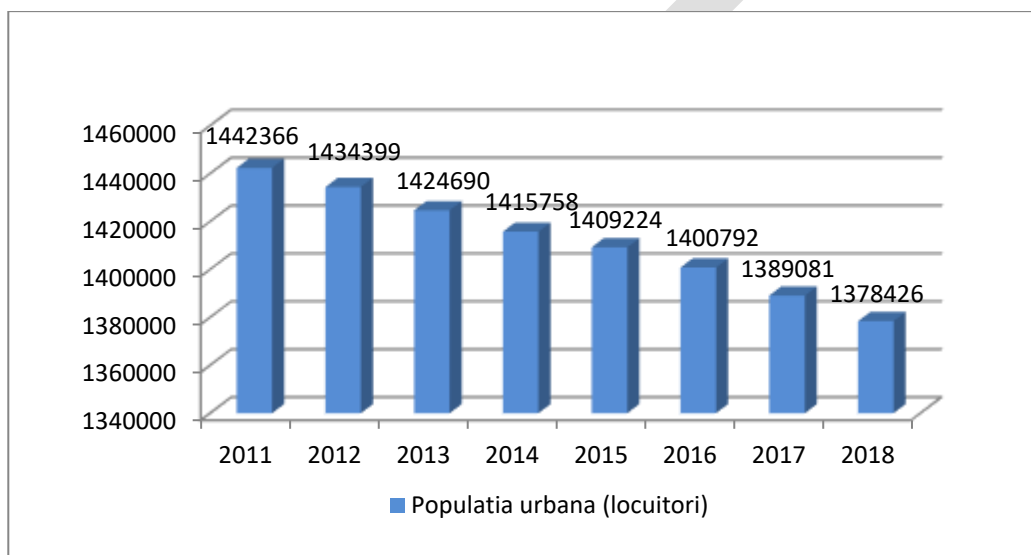
Figura nr. 3.1. – Evoluția numărului de orașe și municipii din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2018

Populația urbană a regiunii Sud-Muntenia a înregistrat o scădere de circa 63.940 de persoane (-4,43%), de la 1.442.366, la 1.378.426 de locuitori în perioada 2011-2018.

Figura nr. 3.2. – Evoluția numărului de locuitori din mediul urban, regiunea Sud Muntenia, 2011-2018

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2018

Scăderea populației din mediul urban a fost mai accentuată decât în mediul rural, astfel încât gradul de urbanizare înregistrat la nivelul regiunii Sud Muntenia a fost relativ constant în perioada 2011, - 2018, aflându-se în jurul valorii 42%, ceea ce a presupus, practic, înregistrarea unui proces lent de dezurbanizare la nivel regional.

De asemenea, analizând gradul de urbanizare la nivel județean, reiese faptul că acesta este distribuit neuniform. Astfel, județele Dâmbovița, Giurgiu și Teleorman se remarcă printr-un grad de urbanizare redus (sub 40%), în timp ce în Prahova se înregistrează cel mai mare grad de urbanizare (51%).

Tabelul nr. 3.1. – Numărul de localități urbane și gradul de urbanizare – pe județe, în 2018

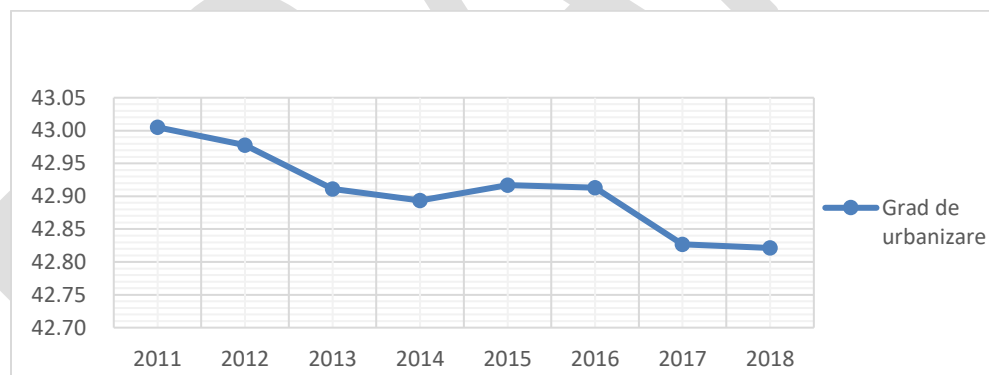
Județul	Numărul de municipii și orașe	Gradul de urbanizare (% din populația totală, 2018)
Argeș	7	49.0
Călărași	5	40.1

Dâmbovița	7	31.9
Giurgiu	3	32.5
Ialomița	7	47.5
Prahova	14	51.0
Teleorman	5	36.4
Sud-Muntenia	48	42.8

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2018

Județele cu o rată scăzută a urbanizării (Dâmbovița, Giurgiu și Teleorman) se remarcă printr-o rețea de așezări urbane de dimensiuni mici și medii (sub 100.000 de locuitori), care nu au putut să funcționeze ca centre polarizatoare pentru spațiile rurale extinse; în plus, aceste zone s-au aflat permanent în zona de dominație absolută a Municipiului București. La polul opus, județele Argeș și Prahova dispun de doi poli urbani de dezvoltare bine reprezentați (Pitești și Ploiești), care au asigurat o dezvoltare mai echilibrată în raport cu capitala.

Figura nr. 3.3. – Evoluția gradului de urbanizare, regiunea Sud Muntenia în intervalul 2011 - 2018

Sursa: Calcule proprii bazate pe date statistice INS, Tempo Online la 2018

CLASIFICAREA AȘEZĂRILOR URBANE PE CLASE DE MĂRIME, DUPĂ NUMĂRUL DE LOCUITORI

Numărul de locuitori este unul din indicatorii care relevă situația economică a unei comunități, dinamica populației indicând evoluția economică a unui oraș: orașele care înregistrează creștere economică și performează mai bine tind să atragă populație, pe când cele care au o dinamică economică negativă au tendința de a pierde populație sau de a stagna.

Astfel, în regiunea Sud Muntenia, în ceea ce privește clasificarea așezărilor urbane pe clase de mărime, în intervalul 2011-2018, în anul 2018 se remarcă două modificări ale valorilor înregistrate în anul 2011, un oraș a depășit valoarea de 50.000 de locuitori iar un altul a scăzut la mai puțin de 10.000 de locuitori .

La nivelul anului 2018, peste jumătate dintre orașele din regiunea Sud Muntenia aveau sub 20.000 de locuitori. Mărimea medie a unui oraș din regiunea Sud Muntenia a crescut de la 27.959 de locuitori, în 2011, la 28.717 locuitori, în anul 2018, o cauză reprezentând-o migrarea populației către mediul urban în contextul extinderii acestuia din urmă.

Tabelul nr. 3.2. – Ierarhizarea așezărilor urbane din regiunea Sud Muntenia pe clase de mărime, în anul 2018

Clasa de mărime	Număr de orașe 2018	% din total	Populația stabilă la 01.07.2018	Număr de orașe 2011	% din total
Sub 10.000 de locuitori	14	29,2	97.301	13	27,1
10.000 – 19.999 de locuitori	18	37,5	253.294	19	39,6
20.000 – 49.999 de locuitori	9	18,8	283.660	10	20,8
50.000 – 99.999 de locuitori	5	10,4	339.605	4	8,3
100.000 – 299.999 de locuitori	2	4,2	405.839	2	4,2
TOTAL	48	100	1.342.035	48	100

Sursa: „Studiu privind stadiul actual de dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de dezvoltare”

În anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, exista o singură localitate de rang I în județul Prahova, 14 localități de rang II, cele mai numeroase fiind în Argeș, Ialomița și Teleorman, 33 de localități de rang III, cele mai multe în Prahova și Dâmbovița și 519 localități de rang IV, predominante în județele Argeș și Teleorman.

Tabel nr. 3.3. – Gruparea localităților după numărul de locuitori

Județ	Rang I	Rang II	Rang III	Rang IV
Argeș	-	3	4	95
Călărași	-	2	3	50
Dâmbovița	-	1	6	82

Giurgiu	-	1	2	51
Ialomița	-	3	4	59
Prahova	1	1	12	90
Teleorman	-	3	2	92

Susa: Legea nr. 351/ 6 iulie 2001

La 1 iulie 2018, orașele de peste 100.000 de locuitori reuneau peste 405.800 de locuitori, respectiv 30,2% din totalul populației urbane, în timp ce orașele foarte mici (sub 10.000 de locuitori) doar 97.301 de locuitori, respectiv 7,25% din populația urbană. În ceea ce privește distribuția pe județe a rețelei de orașe, aceasta variază de la 14 (județul Prahova), la 3 (județul Giurgiu).

DINAMICA SPAȚIULUI URBAN⁹

EVOLUȚIA URBANIZĂRII - PEISAJUL URBAN

Funcțiunea principală a unui oraș este aceea de contact, de comunitate, de impunere și respectare a unor valori comune.

În România, cultura urbană a fost puternic influențată de trecutul istoric, începând cu perioada de sub ocupație otomană pentru Moldova și Țara Românească sau ocupație habsburgică pentru Transilvania, și până în perioada comunistă și post-comunistă.

Aceste aspecte au făcut ca orașele din Moldova și Țara Românească să cunoască o abordare spațială diferită față de orașele din Transilvania. În acestea din urmă, influența central europeană s-a resimțit în modul de dezvoltare a orașelor, cu spații publice concentrate în jurul construcțiilor reprezentative, primărie sau biserică. Zidurile cetăților, bastioanele reprezintă astăzi adevărate puncte de atracție, asigurând un mare potențial turistic.

În schimb, în „Țara Românească” orașele erau obligate să nu își construiască ziduri de apărare, limitele acestora fiind destul de „moi”, generând astfel o dezvoltare haotică, în jurul axelor comerciale. Secolul XIX a reprezentat un moment de cotitură pentru orașele din Moldova și Țara Românească.

Apariția unui cadru juridic și de reglementare – Regulamentul Organic (1831-1832) – a condus la o organizare spațială riguroasă a orașelor, în special a celor port la Dunăre – Brăila, Giurgiu, Turnu Măgurele, Calafat – ale căror planuri erau de influență rusească. În cea de a doua jumătate a sec. XIX, sub influență franceză, orașele românești cunosc o puternică dezvoltare, fiind realizate mai multe construcții valoroase

⁹ Datele prezentate acestui capitol sunt preluate din documentul „Dimensiunea urbană a Acordului de Parteneriat”, MLPDA, noiembrie 2012

în stilul eclectic sau neoromânesc. Aceasta este și perioada în care apar orașele stațiune cum sunt cele de pe Valea Prahovei sau Lacu Sărat de lângă Brăila (unde este construită prima linie de tramvai din țară care iese din limitele unui oraș și face legătura cu zona periurbană).

În perioada interbelică se continuă și se rafinează modul de dezvoltare a orașelor din România, prin apariția unor regulamente extrem de exigente (racordarea la infrastructura de transport și edilitară, alinieri, alinamente, regim de înălțime, raport spațiu construit/spațiu liber etc) cu potențialele dezvoltări; apare relația administrație – dezvoltare urbanistică – dezvoltatori imobiliari.

Cei peste 40 de ani de comunism au pus o puternică amprentă asupra orașelor, dezvoltarea estetică fiind înlocuită cu cea funcționalistă, complementară cu dezvoltarea industrială promovată de regim. Este perioada în care populația orașelor explodează, ca urmare a migrării din zonele rurale – ceea ce conduce la alterarea culturii urbane, spiritului civic și dezinteresul pentru spațiul public. Concomitent, suprafața orașelor a cunoscut o puternică expansiune (atât pe orizontală cât și pe verticală, fiind construite blocurile de locuințe) dar și o îndesire a construcțiilor.

După 1990, în plin proces de descentralizare dar și de schimbări economice majore (decăderea marilor ansambluri industriale) procesul de urbanizare a cunoscut noi forme, influențate și de tendința de migrare în zonele periurbane. În acest context, centrele orașelor au devenit neatractive, fondul construit suferind multiple degradări. Astfel, în ceea ce privește activitatea de amenajare a teritoriului, în ultimii ani s-a constatat că orașele se planifică din ce în ce mai mult ținând seama de mașini și nu de om, fapt ce determină o ignorare a spațiului alocat trotuarelor și aleilor pietonale în dauna străzilor și parcajelor. Această expandare în teritoriu a orașelor a generat și dependența de automobil. Orașele românești se confruntă cu un puternic fenomen de expansiune urbană, ce are ca efecte mutarea polilor de interes din oraș (din centru înspre periferie), blocaje în trafic, un consum mai mare de energie, dar și o segregare socială, o izolare a indivizilor, negarea funcției unui oraș.

Din perspectiva imaginii urbane, o altă problemă este ignorarea cursurilor de apă din interiorul orașelor. Deși acestea reprezintă un potențial uriaș prin particularizarea spațiului urban, pentru loisir, pentru furnizarea unor soluții de transport sau pentru energie, acestea nu beneficiază de un interes ridicat din partea administrațiilor.

ORAȘUL CA MEDIU CULTURAL

Orașele nu sunt doar motoare economice, ci reprezintă și locurile care concentrează activitățile culturale, dar și majoritatea centrelor universitare, liceelor, muzeelor sau bibliotecilor și instituțiilor de cercetare, reprezentând adevărate centre de cunoaștere și creativitate.

Instituții de spectacole și concerte. În anul 2018, în regiunea Sud Muntenia existau 24 de instituții de spectacole și concerte, iar numărul total al spectatorilor și auditorilor la reprezentațiile artistice a fost de peste 317.000 de mii de persoane.

În paralel cu creșterea generală a instituțiilor de spectacole și a spectatorilor, în regiunea Sud Muntenia a avut loc o reducere a numărului de **biblioteci** cu 17,8% în perioada 2011-2018.

Pe regiuni de dezvoltare, analiza dinamicii în perioada 2011 - 2018 evidențiază scăderea numărului mediu de studenți per universitate în regiunile **Sud Muntenia (-18%)** și Centru (-8%), dar și a numărului de cadre didactice per universitate în regiunea **Sud Muntenia (-15%)**. Raportul dintre numărul de studenți per cadru didactic în regiunile Centru și **Sud Muntenia** a rămas constant în perioada de referință (2%).

CALITATEA ARHITECTURALĂ

Calitatea arhitecturală a construcțiilor este apreciată drept un raport rațional între funcțiunea clădirilor, valoarea adăugată mediului, estetică, flexibilitate, durabilitate, atingerea unor standarde de calitate stabilite prin legislație specifică. De asemenea, **calitatea arhitecturii ilustrează stadiul de cultură al unei societăți**. În consecință, este nevoie de formarea continuă a specialiștilor, dar și de educare a publicului larg, chiar de la un nivel primar de educație, în ideea dezvoltării aprecierii valorilor culturale arhitecturale și patrimoniale și a introducerii elementelor de limbaj formal.

În regiunea Sud Muntenia, peisajul cultural urban, locurile memoriei colective care conferă caracterul distinctiv al unui oraș a fost profund agresat în lipsa unor strategii sau politici integrate ale zonelor protejate ale orașelor sau din lipsa de viziune a proiectelor urbane. Multe dintre clădirile valoroase situate în zone protejate nu sunt clasate, iar clădirile care formează ansambluri clasate drept monument istoric nu sunt nominalizate individual, toate acestea ducând la demolări și speculă cu terenurile astfel eliberate de construcții. Presiunile economice au dus la agresarea zonelor protejate și a centrelor orașelor prin intervenții arhitecturale care răspund nevoilor de moment ale pieței imobiliare, în detrimentul unei strategii de dezvoltare durabile, pe termen lung.

De asemenea, peisajul cultural rural și industrial a cunoscut o lungă perioadă de distrugeri și alterări fie din ignoranță, abandon sau presiuni imobiliare.

DINAMICA SPAȚIALĂ A LOCALITĂȚILOR URBANE: EXPANSIUNEA URBANĂ NECONTROLATĂ

Expansiunea urbană necontrolată este un fenomen extrem de complex, ce implică o multitudine de domenii și de actori, cu efecte extrem de numeroase. Expansiunea urbană necontrolată reprezintă colonizarea urbană a zonelor rurale, în special a celor agricole, dar care, deși este un proces ne-planificat, nu este un proces „natural” indus de necesitate, ci un exponent al dezvoltării speculative, care se sprijină și se folosește de anumite cerințe ale populației sau ale activităților economice.

Clasificarea zonelor în care se prezintă fenomenul de expansiune urbană necontrolată, indiferent dacă vorbim de scara macro-teritorială, la nivel de oraș, sau de scara micro, la nivel de cartier este următoarea:

1. **zone monofuncționale** – indiferent că este vorba de locuințe, comerț și afaceri, acestea contribuie și la uniformizarea zonei și intrarea în anonimat. În aceste zone se construiesc zeci de locuințe tip, neglijând particularitățile zonei și specificul, precum și trăsăturile fiecărui proprietar;
2. **zone cu o densitate scăzută a populației**, fiind vorba de regulă, de locuințe individuale, cu loturi mari, ceea ce determină un consum ridicat de teren;
3. **zone cu comunități dependente de automobile** – dezvoltarea acestor zone a fost făcută în mod organic, neplanificat de către administrația locală. Prin urmare, aceste dezvoltări nu sunt făcute pe direcția mijloacelor de transport în comun, singura posibilitate de transport fiind mașina personală care, în cazul acesta, este necesară tuturor membrilor familiei, creând mari dificultăți când printre locuitori se numără persoane în vârstă sau copii. În aceste zone, pietonul este ignorat, toată atenția fiind captată în a asigura necesarul de spații de parcare și manevră pentru mașini;
4. **zone dezvoltate la inițiativa mediului privat, cu o slabă implicare a segmentului public – aceasta este și explicația pentru absența spațiilor destinate pietonilor, destinate contactului social.** Fiind vorba de mediul privat, aceștia vor fi interesați să-și recupereze investiția cât mai repede și să obțină profit. Prin urmare, sunt interesați să dezvolte cât mai multe locuințe, pe care să le vândă sau să le închirieze, ignorând cu bună știință zona destinată circulației, ce nu aduce bani în mod direct. Tot din acest motiv, dezvoltările se fac doar pentru un anumit sector, nu în mod integrat, pentru a se asigura o predictibilitate a rezultatelor. Așadar, avem de-a face, în special în țările estice, cu subdimensionarea domeniului public, tendință ce va spori problemele legate de trafic.

Analiza datelor statistice relevante la nivelul orașelor din România indică o tendință de extindere necontrolată a spațiului urban care generează o serie de aspecte negative precum degradarea mediului

natural, consumul ireversibil de teren și distanțe ridicate care conduc la dependența de automobile, generând fluxuri importante de autovehicule, scăderea eficienței sistemelor de transport și a calității mediului natural.

În perioada 2011-2018, suprafața totală a intravilanului localităților urbane din România a înregistrat o creștere de 7%. Această creștere s-a datorat extinderii suprafeței intravilanului pentru unele orașe deja existente. Trebuie adăugat că în această perioadă **populația urbană a scăzut cu mai mult de 1,6%**

Tabel nr. 3.4. – Dinamica regională a suprafeței intravilanului orașelor

Dinamica regională a intravilanului	Suprafața totală a intravilanului orașelor (ha)			
	2011	2018	Dinamica 2011	Dinamica 2018
România	435.050	465.454	92%	7%
Nord-Vest	76.874	84.870	159%	10%
Centru	71.017	77.460	106%	9%
Nord-Est	55.285	57.366	116%	4%
Sud-Est	45.310	46.530	36%	3%
Sud Muntenia	56.233	60.187	53%	7%
București - Ilfov	42.798	43.728	173%	2%
Sud-Vest Oltenia	42.145	47.464	99%	13%
Vest	45.388	47.849	50%	5%

Sursa: Calcule proprii ADR SM pe baza datelor de la INSSE

În regiunea Sud Muntenia sunt edificatoare exemplele unor orașe mai mici, cum ar fi Mioveni (Argeș) și Titu (Dâmbovița), a căror **suprafață intravilană a crescut cu peste 1.000 de hectare fiecare, în perioada 1993-2011.**

Motivele care au determinat luarea deciziei de creștere a spațiului intravilan au fost variate, predominante fiind totuși cele legate de extinderea spațiului construit pentru locuințe, crearea unor zone comerciale sau a unor parcuri industriale, amplasate de regulă la limita orașelor și în lungul principalelor căi de comunicații.

Există și situații în care suprafața intravilanului unor orașe s-a diminuat, cum este cazul orașelor Mizil (Prahova) – cu aproape 1.500 ha, Ploiești (Prahova) – cu peste 900 ha, aproape 400 ha - Fetești (Ialomița), Boldești-Scăeni (Prahova) și Plopeni (Prahova). În aceste situații, reducerea suprafeței

intravilanului a afectat, de regulă, suprafețele industriale care, în urma scăderii sau lichidării activităților industriale, au determinat autoritățile să decidă scoaterea acestora din suprafața intravilanului localității. De altfel, o analiză mai atentă evidențiază că acest fenomen este specific unor orașe industriale, care au cunoscut un amplu proces de dezindustrializare, cu precădere în perioada de până în anul 2000.

La nivel regional, se evidențiază o reducere a suprafeței totale a intravilanului orașelor de circa 50%. Cu toate acestea, au fost identificate și aspecte pozitive cum ar fi o atractivitate sporită a orașelor și creșterea nivelului economic al acestora, însă ele nu vor avea impact pe termen lung, dat fiind faptul că în perioada 2014 – 2020, nu s-au luat măsuri pentru stoparea expansiunii urbane necontrolate.

Indiferent de scara teritorială de la care este privită, fie la nivel de regiune, de oraș, fie la nivelul cartierului, **expansiunea urbană necontrolată aduce direct sau indirect costuri foarte mari pentru administrațiile locale, dar și pentru populație.** Pierderile economice sunt dublate de cele sociale, pentru că expansiunea urbană necontrolată izolează, segreghează, uniformizează promovând anonimatul. Ilustrând un vis fals al locuirii în mijlocul naturii, expansiunea transformă noul locatar în distrugătorul acesteia. Promovând interesul privat în dauna celui public, expansiunea neagă specificul unui oraș, acela de spațiu de contact social, mixitate funcțională și socială, de spații construite la scara pietonului.

Zonele cu specificități geografice sunt extrem de vulnerabile prin potențialul turistic pe care îl dețin, existând o tendință de a se construi zone rezidențiale, de regulă case de vacanță. Riscul vine din incapacitatea dată de spațiu, dificultatea de conectare la rețelele edilitare și la sistemul de management al deșeurilor. De asemenea, s-a constatat că și zonele cu potențial natural din jurul centrelor urbane sunt extrem de vulnerabile la aceste riscuri.

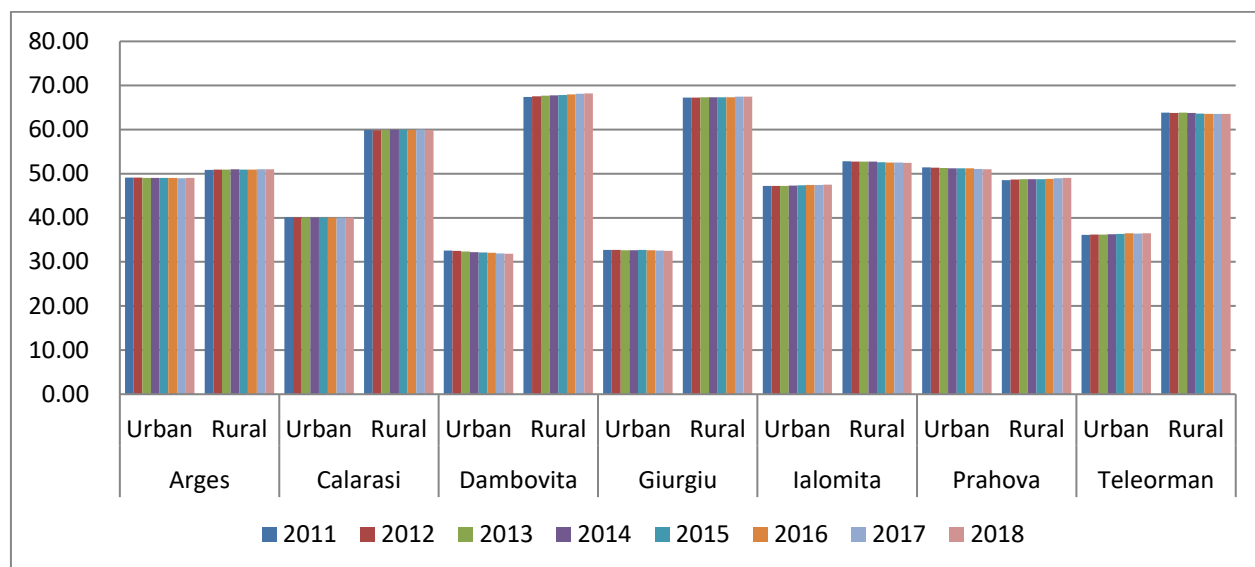
Prin complexitatea pe care o are, expansiunea urbană necontrolată nu este numai un fenomen apărut la schimbarea tendințelor de urbanizare, ci reprezintă un model de dezvoltare urbană, chiar dacă unul nesustenabil. De altfel, expansiunea urbană necontrolată a fost „susținută” atât de lipsa sau insuficiența instrumentelor de reglementare, dar și de incapacitatea instituțională (administrații subdimensionate) sau de lipsa cooperării intercomunale. **Nu în ultimul rând, absența administrației publice din poziția de planificare a noilor dezvoltări,** lipsa unei abordări pro-active și lipsa măsurilor de regenerare a cartierelor au fost alte elemente cheie ce au favorizat expansiunea urbană necontrolată.

STRUCTURA AȘEZĂRIILOR RURALE

Numărul de comune din regiunea Sud Muntenia a crescut cu un procent de 0,02%, în intervalul 2004-2011, de la 509 la 519, pe fondul reînființării (prin desprinderea de orașele și comunele existente) a

10 comune, care fuseseră desființate de regimul comunist la reforma administrativă din 1968. Așadar, regiunea Sud Muntenia se remarcă printr-o pondere mai mare a așezărilor rurale, astfel că ponderea populației în anul 2018 era de 42,8% în mediul urban și 57,2% în mediul rural.

Figura nr. 3.4. – Tipologia urban – rurală 2011-2018

Sursa: Calcule proprii ADR SM pe baza datelor de la INSSE

Cele 519 comune reunesec 1.972 de sate, fiecărei comune revenindu-i, în medie, 3,8 sate față de 4,4 sate/comună, la nivel național.

În pofida creșterii numărului de comune, populația rurală a înregistrat o scădere de 70.991 de persoane (-3,71%) în intervalul 2011-2018, de 1.911.585 la 1.840.594 de locuitori.

Mărimea medie a unei comune din regiunea Sud Muntenia a fost, în anul 2018, de 3.648 de locuitori, în scădere față de anul 2011 (3.663 de locuitori), dar peste media națională de 3.394 locuitori/comună. În mod similar, mărimea medie a unui sat din regiune era, în anul 2018, de 914 de locuitori, peste media națională (749 de locuitori/sat¹⁰).

Tabelul nr. 3.5. – Numărul de comune și mărimea medie a acestora pe județe, 2018

Județul	Număr comune	Număr sate	Număr mediu de sate pe comună	Populația rurală la 1 iulie 2018	Mărimea medie a unei comune (locuitori)	Mărimea medie a unui sat (locuitori)

¹⁰ Sursa: Romania in cifre –Breviar Statistic 2018

Argeș	95	576	6,1	327,171	3,444	568
Călărași	50	160	3,2	188,323	3,766	1177
Dâmbovița	82	353	4,3	357,734	4,363	1013
Giurgiu	51	167	3,3	185,445	3,636	1110
Ialomița	59	127	2,2	152,650	2,587	1202
Prahova	90	405	4,5	392,400	4,360	969
Teleorman	92	231	2,5	242,163	2,632	1048
Sud Muntenia	519	2019	3,9	1,845,886	3,557	914

Sursa: Calcule proprii ADR SM pe baza datelor de la INSSE

2.3.2. POLII DE CREȘTERE ȘI DE DEZVOLTARE DIN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În anterioara perioada de programare, **Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (MDLPA)** a elaborat politica polilor de creștere în martie 2008. Această legislație s-a bazat pe Legea nr. 351/2001, care a stabilit cadrul pentru planificarea teritorială în România. Prin Hotărârea de Guvern nr. 998/2008 cu modificările și completările ulterioare, au fost desemnați 7 poli de creștere și 13 poli de dezvoltare urbană, în care se puteau realiza cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională.

Astfel, în regiunea Sud Muntenia au fost desemnate două centre de polarizare, respectiv: municipiul Ploiești - pol de creștere și municipiul Pitești - pol de dezvoltare urbană.

În cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013, finanțarea polilor de creștere, a polilor de dezvoltare urbană și a altor centre urbane, a vizat creșterea calității vieții și crearea de noi locuri de muncă în orașe „prin reabilitarea infrastructurii urbane, îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv a serviciilor sociale, precum și dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și a antreprenoriatului”.

Cu toate acestea, în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, politica polilor de creștere nu a mai fost considerată o prioritate și astfel au fost abandonate inițiativele investiționale.

2.3.3. FORME DE ASOCIERE

A. ASOCIAȚII DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ (A.D.I.)

Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară sunt definite, conform Legii nr. 215/2001 a administrației publice locale, cu modificările ulterioare la art.1 alin 2. Lit. c., ca fiind „structurile de cooperare cu personalitate juridică, de drept privat, înființate în condițiile legii, de unitățile administrativ-

teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori furnizarea în comun a unor servicii publice”.

Conform informațiilor Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației în România, în anul 2012, existau peste 600 de parteneriate de cooperare inter-municipale, față de un număr de 391 parteneriate în aprilie 2016 . Asigurarea serviciilor publice și a celor de utilități locale reprezintă cea mai importantă parte a activităților desfășurate de către autoritățile publice locale și regionale.

În regiunea Sud Muntenia exista, în anul 2016¹¹, un număr total de 57 de Asociații de Dezvoltare Intercomunitară create pentru a sprijini procesul de dezvoltare comunitară, intercomunitară și mai ales de dezvoltare rurală. Cele mai multe Asociații de Dezvoltare Intercomunitară există în județele Argeș și Ialomița, un total de 10, iar cele mai puține există în județul Teleorman, în total 6.

Trebuie evidențiat faptul că anumite unități administrativ-teritoriale sunt implicate în mai mult de o Asociație de Dezvoltare Intercomunitară, cum este exemplul comunei Cicănești care face parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Servsal Argeș și Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Salubritate 2010” Molivișu. Alte comune care fac parte din mai multe astfel de asociații sunt Arefu, Grădiștea, Râu Alb, Bolintin Deal, Mihail Kogălniceanu, Drăgănești.

B. GRUPURILE DE ACȚIUNE LOCALĂ (GAL)

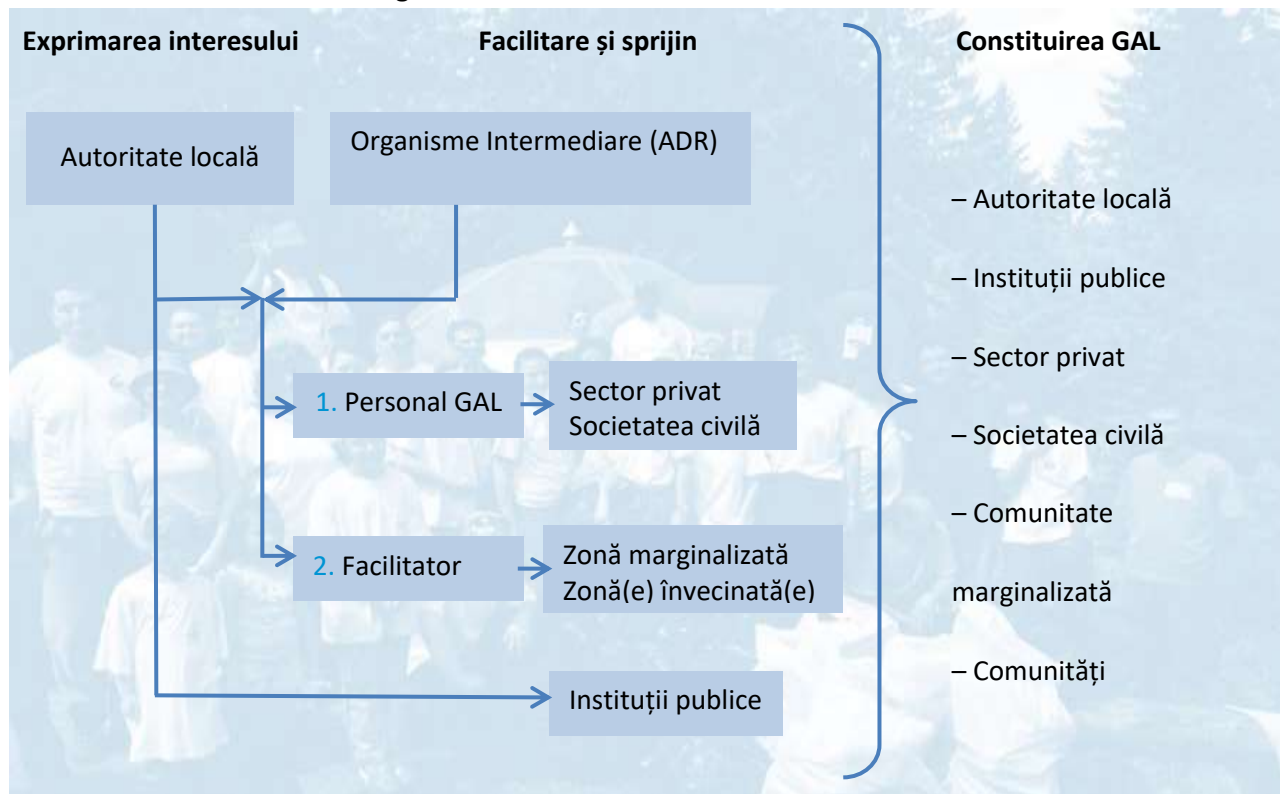
Regulamentul nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului European stabilește cadrul pentru implementarea abordării privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC). DLRC se dorește a fi un instrument integrat, care poate fi utilizat pentru a răspunde problemelor complexe de dezvoltare, necesitând cooperarea mai multor părți interesate din sectorul public, neguvernamental și privat. Pentru a accesa finanțarea DLRC, părțile interesate relevante trebuie să formeze grupuri de acțiune locală (GAL), adoptând aceeași abordare ca cea folosită pentru programul LEADER în perioada de programare 2007-2013. Procesul de formare a GAL este descris în figura de mai jos.

GAL, odată format, trebuie să elaboreze o strategie DLRC și să o prezinte organelor intermediare și autorităților de management relevante pentru verificarea eligibilității și aprobarea finală. Conform Regulamentului nr. 1303/2013, strategiile DLRC trebuie să includă „un set coerent de operațiuni cu scopul de a răspunde obiectivelor și nevoilor locale și care contribuie la îndeplinirea strategiei Uniunii pentru o

¹¹ Sursă: <http://data.gov.ro/dataset/asociatii-de-dezvoltare-intercomunitara/resource/97ea986f-5a35-49a0-881e-bc84c1e69a34>

creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii și care este conceput și realizat de un grup de acțiune local”.

Fig. nr. 3.5 Procesul de formare a GAL urban

Sursă: Banca Mondială. Decembrie 2019. Modele organizaționale pentru acordurile interjurisdicționale

Finanțarea DLRC este disponibilă pentru două tipuri de GAL în România:

- 1) comunitățile marginalizate din zonele urbane cu peste 20.000 de locuitori;
- 2) zonele rurale și orașele cu mai puțin de 20.000 de locuitori.

În primul caz, finanțarea este disponibilă din FEDR și FSE prin intermediul POR și al PO Capital uman. În cel de al doilea caz, finanțarea este disponibilă din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) prin Programul Național de Dezvoltare Rurală. Există, de asemenea, grupuri de acțiune locală pentru pescuit (GALP), care implementează proiecte ale Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).

În momentul analizei scopului pentru care au fost înființate grupurile de acțiune locală din cadrul regiunii Sud Muntenia, s-au remarcat două tipuri principale de structuri parteneriale:

- Cu scop unic (înființarea rețelei de apă, crearea infrastructurii, managementul deșeurilor, canalizare, turism etc.);
- Cu scop multiplu (diversificarea acțiunilor de dezvoltare rurală și comunitară).

În regiunea Sud Muntenia există, la nivelul anului 2020, 36 de Grupuri de Acțiune Locală, cele mai multe în județele Dâmbovița și Prahova, în număr de 9 în fiecare județ, în contrast cu județele Călărași și Ialomița unde nu există nici un Grup de Acțiune Locală.

C. FORME DE ASOCIERE ȘI PARTENERIAT ÎNTRE LOCALITĂȚI

Înfrățirea între orașe reprezintă o realitate pentru Europa de astăzi deoarece un număr mare de municipalități sunt unite prin acorduri formale de înfrățire a orașelor. Un asemenea parteneriat are drept scop încurajarea cooperării orașelor și înțelegerea reciprocă între cetățenii acestora. În prezent, înfrățirea între orașe reprezintă o rețea unică și compactă pe întreg teritoriul Europei, dar și dincolo de granițele acesteia, având astfel un rol deosebit în ceea ce privește provocările cu care se confruntă Europa de astăzi, reflectate în obiectivele acestui program.

În cadrul regiunii Sud Muntenia există mai multe tipuri de forme de asociere, după cum urmează: acorduri de înfrățire, parteneriate, colaborări și cooperări. Cele mai multe acorduri de înfrățire se înregistrează în județul Prahova, 27 de înfrățiri cu localități din țări membre ale Uniunii Europene, dar și non-UE precum Republica Moldova, Kazahstan, China, Japonia, Albania, Venezuela, Turcia, Tunisia, Israel. Cele mai puține acorduri de înfrățire s-au încheiat de către județul Ialomița.

Cele mai multe parteneriate le-au realizat unitățile teritoriale din cadrul județului Giurgiu cu un număr de 11 parteneriate în țări precum Serbia, Statele Unite ale Americii, în statele membre ale Uniunii Europene și Serbia. Totodată, acordurile cele mai importante au fost încheiate în cadrul orașului Giurgiu cu orașe importante din Uniunea Europeană (Viena, Paris, Ulm, Berlin, Cork, Varșovia) și Turcia (Edirne). La polul opus se situează județul Prahova cu un singur parteneriat încheiat cu localitatea Give din Danemarca.

2.3.4. SPECIALIZAREA FUNCȚIONALĂ

Regiunea Sud Muntenia are un important potențial de dezvoltare economică, diferențiat între nordul și sudul regiunii.

Trăsătura esențială a regiunii Sud Muntenia este reprezentată de împărțirea acesteia în două sub-arii cu caracteristici geografice și socio-economice diferite. Partea de nord a regiunii (județele Argeș,

Dâmbovița și Prahova) se caracterizează printr-un grad ridicat de industrializare, Prahova deținând locul 1 pe țară în ceea ce privește producția industrială. Partea sudică a regiunii (județele Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman) este o zonă tradițional subdezvoltată, dar cu întinse suprafețe agricole, care pot sta la baza dezvoltării unei agriculturi specializate pe anumite tipuri de culturi, corespunzătoare condițiilor pedologice din regiune.

SPECIALIZAREA FUNCȚIONALĂ A ZONEI DE NORD

1. Județul **Argeș** dispune de o economie bine dezvoltată și diversificată, industria deținând rolul principal în economia acestuia.

Structura industrială este diversificată, cele mai reprezentative ramuri fiind:

- Industria produselor primare care cuprinde subramurile:
 - producția de produse chimice și petrochimice;
 - fabricarea elementelor de beton, ciment, ipsos;
 - producția articolelor din cauciuc și mase plastice.
- Industria metalurgică și a construcțiilor metalice;
- Industria construcțiilor de mașini, utilaje, echipamente, motoare electrice;
- Industria de confecții - puternic dezvoltată;
- Industria ușoară - slab dezvoltată;
- Industria pielăriei;
- Industria lemnului și mobilei – o ramură cu tradiție în Pitești, care, datorită resurselor locale de lemn reprezintă o oportunitate pentru investiții în producția de mobilier de calitate superioară. Cel mai mare producător de mobilă din România, S.C. Alprom SA funcționează în Pitești dar s-au dezvoltat și mulți producători de succes, însă nu de talia celui amintit anterior;
- Industria alimentară cuprinde un număr mare de agenți economici care acționează în trei subramuri:
 - Industria de morărit și panificație;
 - Industria prelucrării cărnii;
 - Industria laptelui.

2. Sectorul industrial continuă să aducă o contribuție importantă în economia județului **Dâmbovița**. Domeniile de activitate industrială cu specializarea cea mai puternică din județul Dâmbovița sunt domeniile de tehnologie medie, precum:

- Industria de armament;
- Industria metalurgică;
- Producția de echipamente electrice, prelucrarea de cauciuc, mase plastice și alte produse din minerale nemetalice;
- Fabricarea și repararea mașinilor-utilaje, construcțiile metalice;
- Industria lemnului;
- Industria chimică;
- Industria alimentară;
- Industria textilă.

3. Județul **Prahova** este reprezentat de o industrie complexă și diversificată, prin toate ramurile ei. Ponderea cea mai mare în producția industrială o deține ramura prelucrării petrolului brut (benzine, motorine, păcură, uleiuri minerale etc.) fiind o activitate de tradiție, prima rafinărie de petrol din lume fiind pusă în funcțiune în anul 1856, la Ploiești. O altă ramură importantă a industriei județului Prahova – pe locul trei din punct de vedere al producției industriale - este cea de mașini și echipamente (utilaj petrolier, minier și chimic, rulmenți grei, echipamente și piese de schimb). Foarte dinamice sunt și industria textilă și a produselor textile, industria materialelor de construcții, industria sticlei, detergenți, industria mobilei și industria cartoanelor. De asemenea, se remarcă existența a 10 parcuri industriale, funcționale la capacitate maximă, 7 cu capital majoritar public și 3 cu capital majoritar privat, ce oferă investitorilor facilități/oportunități la cele mai ridicate standarde.

SPECIALIZAREA FUNCȚIONALĂ A ZONEI DE SUD

1. Potențialul natural și economic de care dispune județul **Călărași** face ca agricultura să constituie un sector de bază în economia județului. Producția vegetală este orientată cu precădere spre culturile de cereale boabe, plantele uleioase și plante de nutreț, județul Călărași fiind cunoscut pentru culturile de grâu și secară (ocupând locul 2 la nivel regional), producția de orz și orzoaică (locul 1 la nivel regional) și producția de floarea-soarelui (locul 3 la nivel regional).

2. Județul **Giurgiu** este un județ preponderent agricol, predominante fiind culturile de grâu, porumb, floarea soarelui, orz, orzoaică, soia și rapiță. Există, de asemenea, o tradiție multiseculară în cultivarea și prelucrarea viței de vie în comuna Greaca, zonă care beneficiază de un cadru natural favorabil acestei

culturi, ceea ce a determinat cercetarea viti-vinicolă și specializarea în producerea strugurilor de masă, cu posibilitatea obținerii de soiuri nobile recunoscute pe plan internațional.

3. Județul **Ialomița** ocupă locul trei în cadrul regiunii Sud Muntenia, după județele Teleorman și Călărași, din punct de vedere al suprafeței agricole și arabile. Principalele culturi sunt cele de cereale boabe (grâu și secară, orz și orzoaică, porumb), floarea-soarelui, etc.

4. Agricultură reprezintă o ramură importantă a economiei județului **Teleorman**, cultivându-se cu precădere: cereale pentru boabe (grâu, secară, orz, orzoaică, ovăz, porumb), leguminoase pentru boabe (mazăre, fasole), plante uleioase (floarea soarelui, soia etc.) și plante de nutreț. Culturile cu cel mai bun randament la nivelul județului Teleorman, identificate prin intermediul procesului consultativ desfășurat la nivel local, au fost rapița și cerealele (cu precădere porumbul).

ZONE DEFAVORIZATE

De asemenea, în regiunea Sud Muntenia se pot identifica și anumite zone defavorizate datorită caracteristicilor geografice, după cum urmează:

a) zonele montane – sunt caracterizate printr-o limitare semnificativă a posibilităților de utilizare a terenurilor și printr-o creștere apreciabilă a costurilor de exploatare a terenurilor agricole, ca urmare a unor constrângeri (condiții climatice dificile și existența unor pante abrupte, care conduc, împreună, la reducerea sezonului de cultivare, la necesitatea folosirii unor echipamente agricole costisitoare, etc.).

La nivelul regiunii Sud Muntenia, acestea ocupă o suprafață relativ redusă (sub 10% din suprafața totală a regiunii), respectiv nordul județelor Argeș, Dâmbovița și Prahova.

Tabel nr. 3.6. – Zone montane defavorizate

Județe	Comune/Orașe
ARGEȘ	Albeștii de Muscel, Aninoasa, Arefu, Berevoești, Boteni, Brăduleț, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Câmpulung, Cetățeni, Cicănești, Corbeni, Corbi, Dâmbovicioara, Dragoslavele, Lerești, Mioarele, Nucșoara, Poienarii de Muscel, Rucăr, Sălătrucu, Stoenеști, Șuici, Valea Mare Pravăț
DÂMBOVIȚA	Bărbulețu, Bezdead, Buciumeni, Iedera, Moroeni, Pietroșița, Pucheni, Râu Alb, Runcu, Valea Lungă, Vârfuri, Văleni Dâmbovița, Vișinești

PRAHOVA	Adunați, Ariceștii Zeletin, Azuga, Bătrâni, Berteza, Brebu, Bușteni, Cărbunești, Cerașu, Comarnic, Cosminele, Izvoarele, Măneciu, Posești, Predeal-Sărari, Provița de Jos, Provița de Sus, Salcia, Secăria, Sinaia, Slănic, Starchiojd, Șotriile, Ștefești, Talea, Tătaru, Telega, Valea Doftanei
----------------	---

Sursa: www.madr.ro

În localitățile din aceste zone, densitatea populației este mult sub media județeană și regională, din cauza condițiilor mai grele de viață (accesibilitate redusă, numeroase calamități naturale etc.), practicarea agriculturii se face în condiții puțin prielnice, predominantă fiind creșterea animalelor în mici exploatații individuale. În ultimii ani, aceste zone au cunoscut un oarecare revirement prin dezvoltarea turismului, însă prezintă în continuare decalaje mari de dezvoltare față de zona sub-montană.

b) zone defavorizate de condițiile naturale specifice – prezintă vaste suprafețe nisipoase, conducând astfel rapid la apariția secetei edafice și afectând astfel recoltele. Ariditatea edafică se manifestă prin uscarea excesiv de prelungită a profilului de sol, prăfuirea și distrugerea structurii stratului arat. Aceste zone semi-aride pot susține dezvoltarea culturilor agricole însă cu un nivel mai scăzut al producțiilor agricole. Așadar, acestea sunt zone în care activitatea agricolă ar trebui sprijinită și continuată, prin conservarea mediului înconjurător.

Tabel nr. 3.7. – Zone defavorizate de condiții naturale specifice

Județe	Comune/Orașe
ARGEȘ	Beleți-Negrești, Bogați, Dobrești, Priboieni
DÂMBOVIȚA	Aninoasa, Doicești, Glodeni, Ocița
IALOMIȚA	Făcăeni, Giurgeni, Mihail Kogălniceanu, Stelnica, Vlădeni
PRAHOVA	Apostolache, Călugăreni, Chiojdeanca, Draja, Gornet, Gornet-Cricov, Jugureni, Lapoș, Păcureți, Sângeru, Surani, Șoimari, Teișani, Vâlcănești, Vălenii de Munte, Vărbilău

Sursa: www.madr.ro

ZONE MONOINDUSTRIALE

În ceea ce privește zonele monoindustriale, acestea au fost specifice mai ales perioadei comuniste, când unele dintre localitățile din regiunea Sud Muntenia erau dependente de un singur agent economic. Exemple în acest sens ar fi următoarele localități: Valea Călugărească (combinatul de îngrășăminte chimice), Câmpulung (Uzina de Automobile „Aro”), Plopeni, Mija (uzine de armament), Mioveni (Uzina de Automobile „Dacia”), Schitu-Golești, Filipeștii de Pădure, Ceptura, Șotânga (minerit), Valea Mare Prăvăț

(Combinatul de lianți), Fieni (Fabrica de ciment), Brazi (Combinatul petrochimic), Florești (Uzina de anvelope), etc. După 1989, pe fondul restrângerii activității sau chiar închiderii acestor agenți economici, aceste localități au fost cele mai afectate de procesul de restructurare economică, unele fiind chiar declarate zone defavorizate.

În prezent, cele mai multe dintre aceste localități și-au diversificat economia locală, existând totuși o serie de centre vulnerabile, în care un singur angajator asigură peste jumătate din locurile de muncă din localitate, acestea fiind:

Tabelul nr. 3.8. – Localități cu profil monoindustrial din regiunea Sud Muntenia

Județ	Localitate	Număr total de salariați (31.12.2018)	Principalul angajator	Număr de salariați ai angajatorului principal	% din total salariați
ARGEȘ	Mioveni	19.937	Automobile Dacia S.A.	14.723	73,85%
DÂMBOVIȚA	Găești	4.846	Arctic S.A.	2822	58,23%
DÂMBOVIȚA	Răcari	616	Nedaliment S.R.L.	584	94,81%

Sursa: „Studiu privind stadiul actual de dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de dezvoltare”

La aceste localități se adaugă cele în care există sonde de extracție a petrolului și gazelor naturale, unde principalul angajator este OMV PETROM: Videle, Poeni, Blejești, Siliștea, Cosmești, Poiana Lacului, Aninoasa, Vișina, Hulubești, Corbii Mari, Cobia, Bilciurești, Aninoasa, Roata de Jos, Clejani, etc.

ZONELE DE REGENERARE URBANĂ DIN CADRUL REGIUNII SUD MUNTENIA

Zonele urbane furnizează servicii importante, oportunități de muncă, interacțiuni sociale și activități recreaționale pentru locuitorii săi. În același timp, datorită densității populației și infrastructurii, aceste zone sunt mari utilizatoare de resurse și producătoare de deșeuri, având impact negativ asupra mediului. Totodată, influența mediului sub forma schimbărilor climatice asupra întregului sistem de așezări, deși se manifestă la nivel global, influențează în mod particular evoluția acestuia în funcție de caracteristicile fiecărei regiuni.

Astfel, managementul planificării și elaborarea politicilor complexe și intergrate nu servesc doar reducerii impactului zonelor urbane asupra ecosistemelor înconjurătoare, ci și asigurării unei creșteri

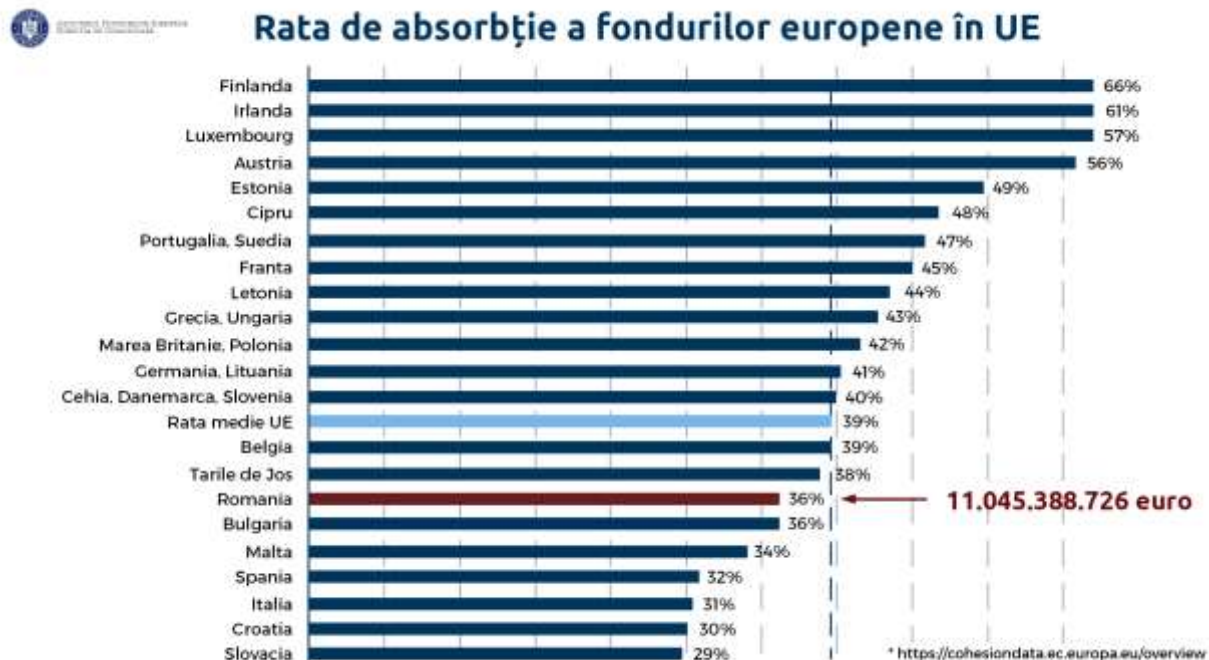
economice sănătoase, satisfacerii nevoilor și așteptărilor cetățenilor și întreținerii adecvate a acestor zone respectând mediul înconjurător. Pentru a pune în practică această viziune a managementului este nevoie de o înțelegere profundă a sistemelor urbane, a subsistemelor lor și a interacțiunilor dintre acestea, astfel încât să se previzioneze cu precizie impactul politicilor urbane asupra acestor sisteme și asupra mediului.

A devenit evident faptul că proiectarea urbană este insuficientă în generarea dezvoltării urbane, ca aceasta trebuie subordonată unei viziuni de dezvoltare pe termen lung asumate de întreaga comunitate, că trebuie corelată cu resursele de terenuri și cu programele de investiții publice, precum și cu investițiile sectorului privat. Astfel, se creează o nouă configurație a rolurilor administrației publice locale și o nouă relație a acesteia cu sectorul privat și cu comunitatea locală în general.

În calitatea sa de stat membru al Uniunii Europene (UE), România și implicit regiunea Sud Muntenia trebuie să țină seama de cerințele politicii de coeziune economică a UE, iar abordarea dezvoltării urbane într-o manieră integrată reprezintă una dintre aceste cerințe. În plus, experiența POR 2007 -2013 a arătat că abordarea integrată a problemelor economice, sociale și de mediu în zonele urbane degradate reprezintă o metodă de succes pentru rezolvarea problemelor respective și pentru obținerea unei dezvoltări urbane cu adevărat sustenabile, cu condiția respectării complexității specifice proiectelor de regenerare urbană.

În perioada 2014-2020, rata de absorbție a României a fondurilor europene alocate de către UE prin Politica de Coeziune și Politica Agricolă Comună a fost de 36%, situându-se sub media la nivel european (39%) și reprezentând 11,04 mld euro.

Fig. nr. 3.5 - Rata de absorbție a fondurilor europene în UE

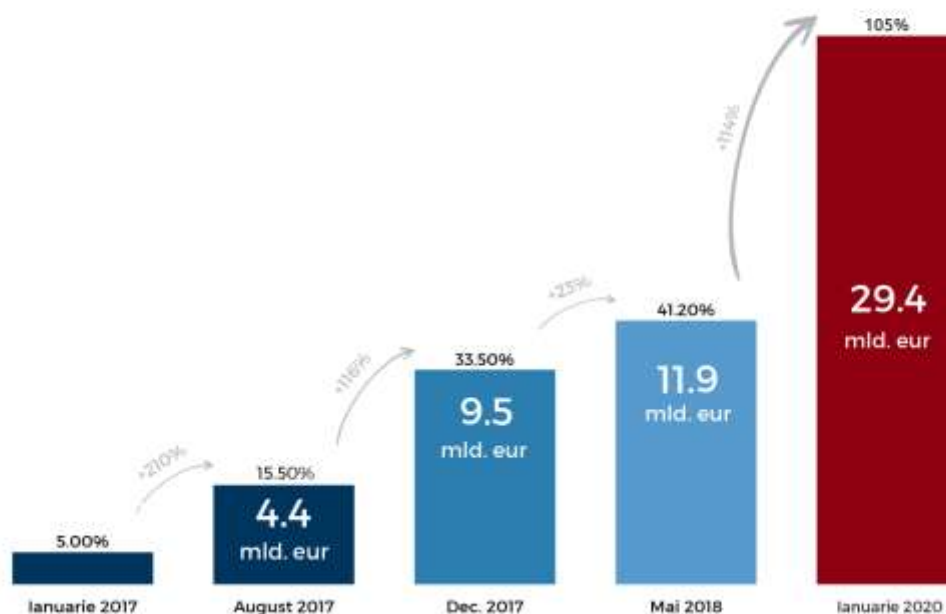

Cu toate acestea, rata de contractare la nivelul României prezintă o evoluție interesantă din luna ianuarie a anului 2017 până în aceeași lună a anului 2020, conform figurii de mai jos.

Fig. nr. 3.6 – Evoluția ratei de contractare în România

Rata de contractare

Sursă: MFE

În cadrul regiunii Sud Muntenia, în ceea ce privește numărul contractelor de finanțate, în cele șapte județe ale regiunii au fost semnate 746 contracte de finanțare prin cele șase programe (POIM, POR, POCU, POC, POCA, POAT), dintre care doar 267 au fost finalizate. Dintre toate cele 746 contracte de finanțare de la nivelul regiunii, 588 au fost semnate prin programul POR și doar 3 prin programul POAT, restul programelor înregistrând un număr între 20 și 73 contracte.¹² Prin intermediul Programului Operațional Regional, la nivelul Axei Prioritare 4 – Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, au fost depuse 74 contracte de finanțare, dintre care două contracte s-au încadrat în categoria celor respinse, iar 21 de contracte au fost finalizate și au însumat o valoare totală de 477,88 milioane de lei, din care valoarea fondurilor comunitare fiind de 383,36 de milioane de lei. Restul contractelor depuse se află în diverse stadii de implementare.¹³

¹² Sursa: MFE, date actualizate în februarie 2020

¹³ Date interne ale ADR Sud Muntenia avute în luna martie 2020

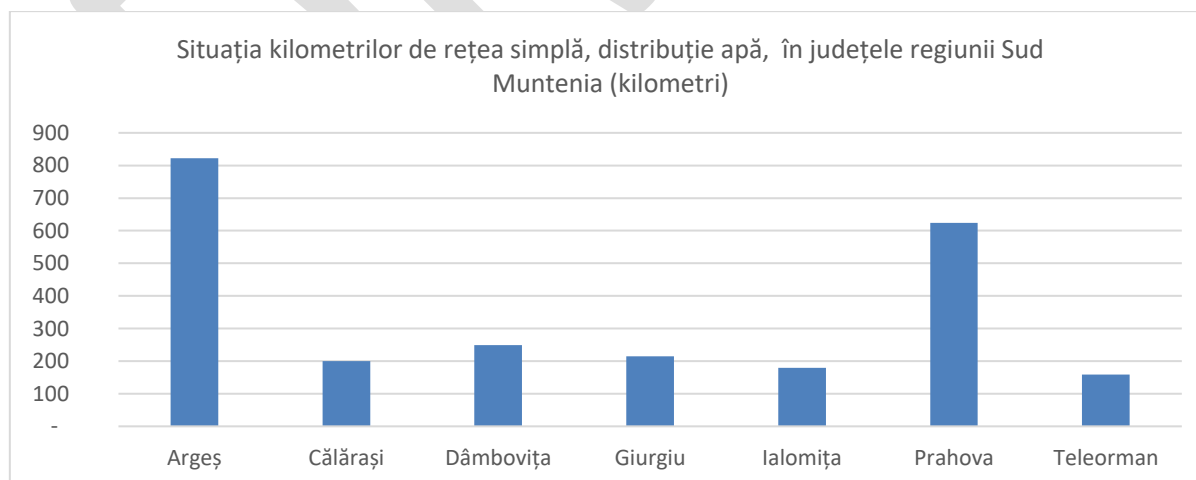
ZONE LIPSITE DE DOTĂRI TEHNICO – EDILITARE

A. REȚEAUA DE APĂ

În anul 2018, numărul unităților administrativ-teritoriale din regiunea Sud Muntenia conectate la rețeaua publică de alimentare cu apă era de 426, ceea ce reprezintă doar **75,1% din totalul** de 567 existente în regiune. Dacă, în ceea ce privește mediul urban, gradul de conectare la rețeaua de apă este de 100%, toate cele 48 de localități urbane având acces la aceasta, în mediul rural doar 72,8% din comune dispuneau de o astfel de rețea. Totuși, față de anul 2011, numărul comunelor conectate a crescut cu 41, pe fondul investițiilor în domeniul infrastructurii de profil. Pe județe, gradul de conectare al localităților la rețeaua publică de alimentare cu apă varia între 35,3% în județul Giurgiu și 90% în județele Argeș și Ialomița. Față de anul 2011, numărul de localități conectate la rețeaua de alimentare cu apă a crescut cel mai mult în Argeș și Dâmbovița, unde au fost conectate 11 noi comune.

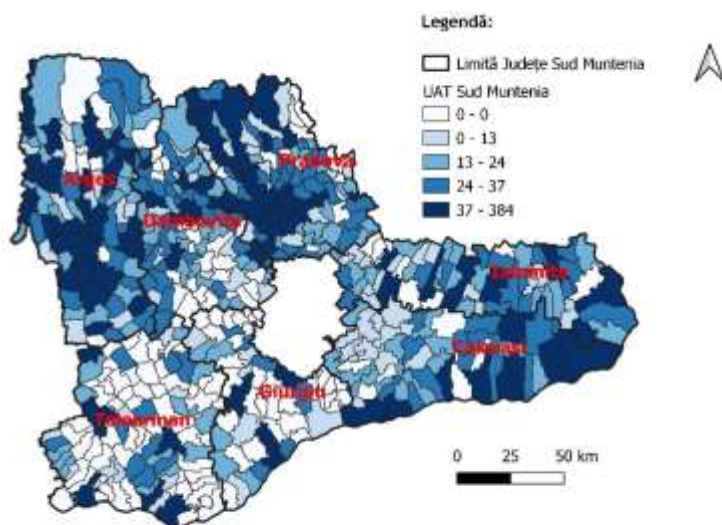
Din punct de vedere al lungimii rețelei de apă, în intervalul analizat s-au construit peste 2.700 de kilometri de rețea simplă, cei mai mulți în județul Argeș, peste 820 km, urmat de Prahova cu peste 620 km. La polul opus, cei mai puțini kilometri de rețele de apă construite au fost în județele Teleorman – 158 km și Ialomița 179 km. Dacă în cazul județului Ialomița se observă faptul că majoritatea UAT-urilor sunt deja racordate la rețea iar numărul scăzut de kilometri suplimentari este justificat, județul Teleorman are cea mai mică pondere de astfel de UAT-uri.

Figura nr. 3.7. – Situația rețelei de alimentare cu apă în județele regiunii Sud Muntenia, 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică

Figura nr. 3.8. – Rețeaua de alimentare cu apă, pe localități, în anul 2018

Sursa: INS

B. REȚEAUA DE CANALIZARE

La nivelul anului 2018, doar 141 dintre cele 567 de unități administrativ-teritoriale **(24,9%) din regiunea Sud Muntenia dispuneau de rețea de canalizare**, dintre care 46 din mediul urban (95,8% din total orașe) și 95 din mediul rural (18,3% din total comune). Față de anul 2011, numărul localităților care beneficiază de rețea de canalizare a crescut cu 2 în mediul urban și cu 43 în mediul rural.

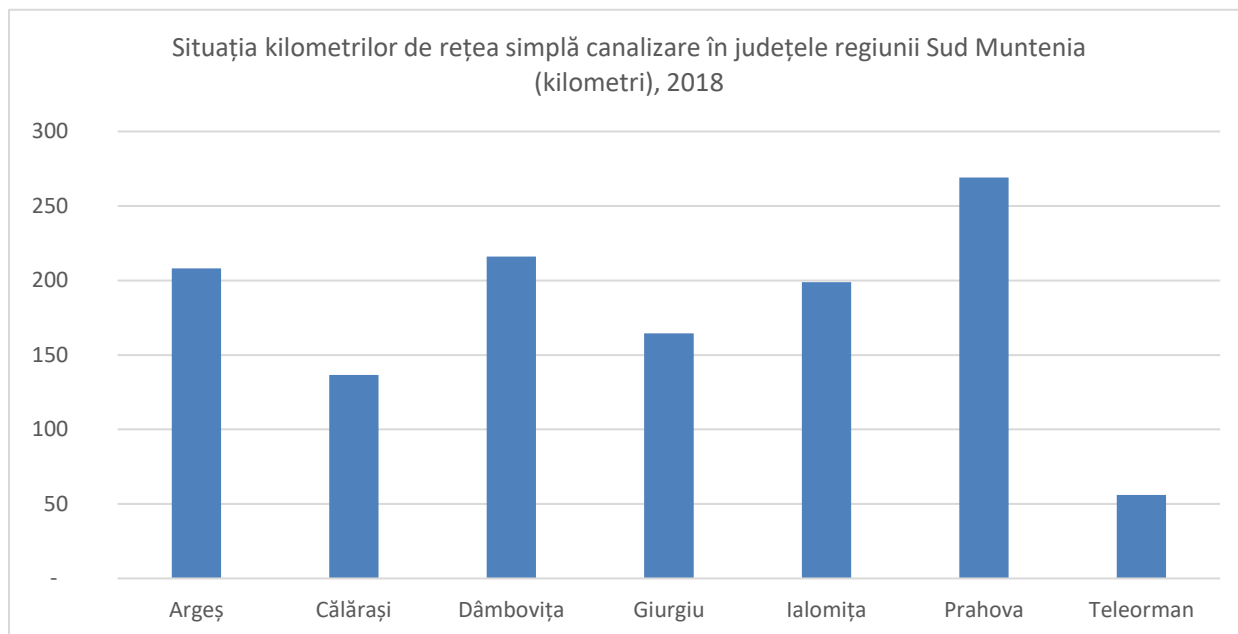
Cele mai multe localități conectate la rețeaua de canalizare se regăsesc în județul Prahova (41), iar cele mai puține în Giurgiu (8). Gradul de conectare al localităților la rețeaua de canalizare variază între 39% în Prahova și 14,8% în Giurgiu.

Față de anul 2011, numărul localităților conectate la rețeaua publică de canalizare a crescut în anul 2018 în toate județele regiunii, prin înființarea de noi astfel de rețele în localități rurale.

Din punctul de vedere al kilometrilor de rețea simplă de canalizare, cea mai bună evoluție se regăsește la nivelul județului Prahova – 269 km rețea de canalizare, urmat de județul Argeș cu 208

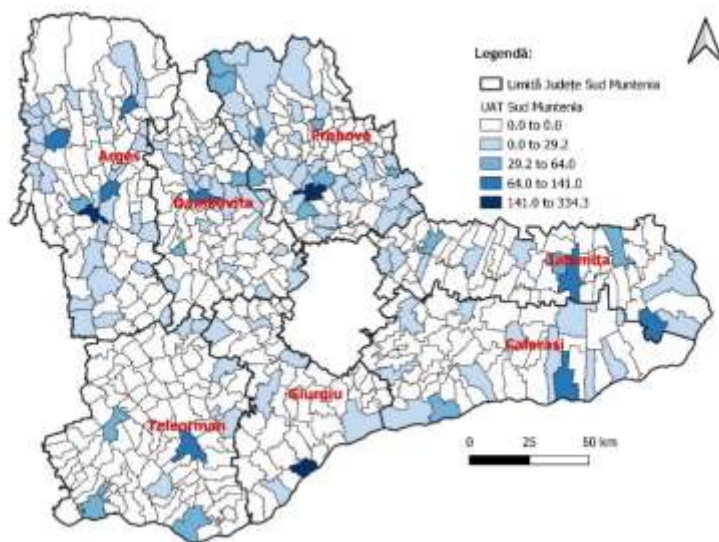
kilometri. La polul opus, cea mai slabă evoluție se regăsește în județul Teleorman, doar 50 km de rețea în intervalul analizat și Călărași cu 137 km.

Figura nr. 3.9. – Situația rețelei de canalizare, în județele regiunii Sud Muntenia, km, anul 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică

Figura nr. 3.10. – Rețeaua de canalizare, pe localități, în anul 2018

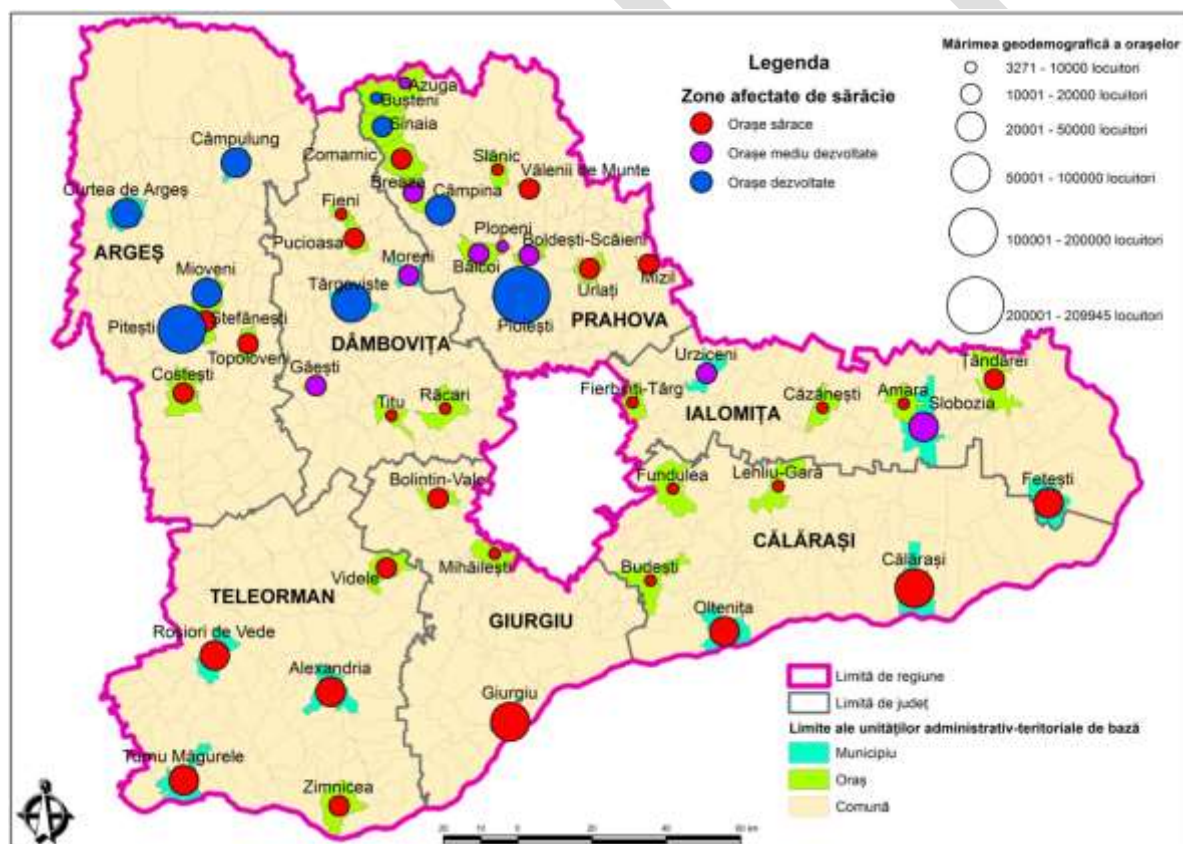

Sursa: Institutul Național de Statistică

ZONE CU GRAD ACCENTUAT DE SĂRĂCIE

Conform Indicelui Dezvoltării Sociale a Localității (IDSL), calculat de către Prof.Univ.Dr. Dumitru Sandu de la Universitatea de București, localitățile urbane din regiunea Sud Muntenia erau împărțite în 3 categorii: orașe dezvoltate, orașe mediu dezvoltate și orașe sărace, în funcție de capitalul material, uman, etc.

Figura nr. 3.11. – Rețeaua de așezări urbane din regiunea Sud Muntenia, în funcție de valorile Indicelui de Dezvoltare Socială a Localității (IDSL)

Sursa: „Studiul privind dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020”

Principalele caracteristici ale fenomenului de excluziune socială și de sărăcie de la nivelul orașelor din regiune, conform analizei socio-economice elaborate în cadrul Grupului de Lucru Incluziune Socială din

cadrul CCT Ocupare, Incluziune Socială și Servicii Sociale, de sub autoritatea Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, sunt:

- riscul de sărăcie este mai mare în cazul familiilor cu 3 copii sau mai mulți, familiilor monoparentale, copiilor și tinerilor (18-23 ani), persoanelor cu un nivel scăzut de instruire, lucrătorilor pe cont propriu și la negru, șomerilor, femeilor casnice și populației rome;
- riscul de sărăcie în rândul bătrânilor a scăzut semnificativ în ultimul deceniu, dar numărul femeilor de peste 65 de ani expuse riscului de sărăcie se menține foarte ridicat;
- centrele urbane mari și zonele lor metropolitane prezintă un risc redus de sărăcie și excluziune socială, însă locuitorii sunt dependenți de venituri monetare, de forme comunitare de locuire și de segregarea la nivel de servicii sociale;
- accesul la educație în rândul populației de etnie romă este foarte redus, 25% sunt analfabeți. Pe de altă parte, rata de ocupare a populației rome este de doar 36%, de două ori mai redusă decât media națională și regională, iar 90% dintre aceștia trăiesc în condiții de deprivare materială severă;
- numărul persoanelor cu dizabilități este foarte ridicat (114.000 la nivel regional), cu o rată a analfabetismului de circa 6 ori mai mare decât media națională și o rată a ocupării de doar 23,9%, la mai puțin de jumătate față de medie.

2.3.5. POTENȚIAL ȘI TENDINȚE DE DEZVOLTARE ALE JUDEȚELOR DIN CADRUL REGIUNII SUD MUNTENIA

Potențialul și tendințele de dezvoltare nu pot fi analizate fără a lua în considerare **oportunitățile și obstacolele determinate de cadrul natural, social și economic, dar și particularitățile teritoriale** ale regiunii Sud Muntenia.

A. OPORTUNITĂȚI ȘI OBSTACOLE DETERMINATE DE CADRUL NATURAL, SOCIAL ȘI ECONOMIC

Principalele **oportunități** de dezvoltare ale județelor din regiunea Sud Muntenia sunt legate de:

- 1. existența unui patrimoniu natural deosebit și diversificat:** zona montană a regiunii (nordul județelor Prahova, Dâmbovița, Argeș) poate deveni o destinație turistică cu valențe naționale și internaționale. Localitățile din aceste zone (Azuga, Bușteni, Sinaia, Breaza, Comarnic, Vălenii de Munte, Fieni, Pucioasa, Câmpulung, Curtea de Argeș) își pot dezvolta funcțiile turistice, cu efecte benefice asupra economiilor locale, migrând către un profil economic preponderent terțiar. De asemenea, zonele protejate situate de-a lungul Dunării (Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu,

Oltenița, Călărași, Fetești) pot contribui la dezvoltarea turismului (inclusiv de croazieră) din orașele riverane, care se confruntă cu un proces de restructurare economică de lungă durată, cu condiția protejării mediului și a biodiversității, precum și a dezvoltării infrastructurii turistice. Nu în ultimul rând, localitățile-stațiune din afara zonei montane, precum Slănic și Amara, își pot consolida activitățile din sfera turismului de sănătate, pentru care există o cerere în creștere, odată cu accentuarea fenomenului de îmbătrânire a populației;

2. **existența unor resurse agricole importante** – terenuri arabile, vii, livezi, mai ales în jurul localităților de câmpie și de deal (Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Zimnicea, Alexandria, Giurgiu, Mihăilești, Călărași, Slobozia, Fundulea, Tândărei, Urziceni, Căzănești, Topoloveni, Ștefănești, Mizil, Boldești-Scăieni, Valea Călugărească, Urlați, etc.), care pot deveni centre de colectare, procesare și distribuție a produselor agroalimentare pentru piața internă, dar și pentru cele externe, cu condiția dezvoltării infrastructurii de profil (irigații, centre de colectare și logistice, unități de procesare, drumuri de exploatare agricolă);
3. **densitatea mare de axe prioritare TEN-T**, poate permite județelor situate de-a lungul acestora (de ex. Prahova și Giurgiu) să își dezvolte funcțiile de transport și logistică, devenind adevărate hub-uri naționale, prin dezvoltarea unor terminale intermodale de mărfuri și modernizarea infrastructurii de transport; se va asigura, astfel, dezvoltarea unui sistem durabil de transport și integrarea acestuia la rețelele europene;
4. **existența unor tendințe de concentrare și specializare a activității economice** – cu precădere în domeniul construcției de autovehicule și componente pentru acestea (în jurul orașelor Mioveni, Pitești, Câmpulung, Titu, Topoloveni, Ștefănești, Costești, Ploiești) poate permite dezvoltarea și diversificarea funcției industriale a acestora și creșterea numărului de locuri de muncă, prin susținerea dezvoltării infrastructurii de sprijinire a afacerilor din domeniu, a diversificării serviciilor oferite mediului de afaceri și a înființării unor clustere industriale funcționale;
5. **existența unor centre urbane mari** – Ploiești, Pitești și Târgoviște – care reprezintă poli de atracție pentru personalul înalt calificat, deoarece dispun de institute de învățământ superior, de parcuri științifice și tehnologice și au capacitatea de a-și consolida sectorul cuaternar (TIC, cercetare-dezvoltare-inovare, învățământ superior) prin dezvoltarea infrastructurii de CDI, a celei pentru învățământ superior, a parcurilor științifice și tehnologice, a incubatoarelor de afaceri pentru start-up-uri și spin-off-uri inovative, poli de competitivitate etc.

Principalele **obstacole** în calea dezvoltării rețelei sistemului de așezări din regiune rămân:

1. **gradul ridicat de polarizare manifestat de capitala țării** și hipertrofia rețelei de așezări din regiune în raport cu aceasta – care conduce la acapararea de către București a resurselor de dezvoltare, cu precădere din județele puternic polarizate (Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman), pe fondul disparităților cronice de dezvoltare;
2. **migrația internă și externă a forței de muncă** – mai ales a celei înalt-calificate (brain-drain), cu efecte negative asupra dezvoltării economiilor locale;
3. **accesibilitatea redusă a localităților urbane și rurale din Lunca Dunării și din zona montană a regiunii** (Turnu Măgurele, Zimnicea, Oltenița, Călărași, Câmpulung, Curtea de Argeș), care au o poziție relativ periferică față de coridoarele majore de transport, ceea ce le face puțin atractive pentru investiții. La aceasta se adaugă infrastructura deficitară de traversare a Dunării și a lanțului Carpat;
4. **tendința tot mai accentuată de îmbătrânire a populației**, care va conduce la un deficit de forță de muncă și la o presiune ridicată asupra sistemelor de sănătate, asistență socială;
5. **infrastructura tehnico-edilitară deficitară** (străzi, rețele de utilități, de comunicații).

B. PARTICULARITĂȚI TERITORIALE ÎN CADRUL REGIUNII SUD MUNTENIA

Principalele **particularități teritoriale** care se remarcă la nivelul rețelei de așezări urbane din regiunea Sud Muntenia sunt:

1. **existența unor disparități majore de dezvoltare între partea de nord a acesteia și cea de sud**, evidențiată prin numărul de așezări urbane, mărimea acestora, dotările și serviciile de care dispun, gradul de dezvoltare socio-economică;
2. **existența unor aglomerări de orașe, de tip conurbație** (Valea Prahovei; cele din jurul municipiului Pitești: Ștefănești-Topoloveni-Costești-Mioveni; cele din jurul municipiului Ploiești: Băicoi-Plopeni-Boldești Scăieni-Urlați), care au nevoi și potențial comun de dezvoltare, de o manieră integrată;
3. **existența unor orașe-satelit**, de mici dimensiuni, ale municipiului București (Fundulea, Mihăilești, Bolintin-Vale, Fierbinți-Târg, Răcari, Budești), care au înregistrat o dinamică demografică și economică pozitivă în ultimii 10-15 ani;
4. **existența unor localități situate de-a lungul Dunării** cu o identitate bine conturată de orașe-port, principala lor funcțiune economică timp de peste un secol (până în anii 40) fiind cea de puncte nodale ale comerțului exterior cu cereale.

TENDINȚE ȘI POTENȚIAL DE DEZVOLTARE

Principalele **tendințe** identificate la nivelul rețelei de așezări urbane din regiunea Sud Muntenia sunt:

1. **tendința de suburbanizare**, manifestată mai ales în jurul orașelor mari (Ștefănești – Pitești; Mihăilești, Fundulea, Răcari, Fierbinți-Târg, Bolintin-Vale, Budești – București; Boldești-Scăieni – Ploiești), dar și a celor mijlocii (Amara – Slobozia), concretizată în apariția „cartierelor-dormitor”, relocarea unor activități economice dinspre centru către periferie, intensificarea navetismului;
2. **tendința de dezurbanizare** – concretizată în declinul demografic, social și economic al unor orașe mijlocii, puternic polarizate de municipiul București (Oltenița, Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Alexandria, Călărași, Slobozia), inclusiv un trend migratoriu pozitiv urban-rural;
3. **tendința de specializare și concentrare economică** a unor orașe: turism (Azuga, Bușteni, Sinaia, Comarnic, Breaza, etc.), industria de autovehicule și componente pentru acestea (Mioveni, Pitești, Costești, Ștefănești, Titu, etc.), agricultură și industrie alimentară (Zimnicea, Mihăilești, Răcari, Budești, Roșiori de Vede, Fetești, Țândărei, etc.), industria electronică și electrotehnică (Găești, Curtea de Argeș), prelucrare a petrolului (Ploiești);
4. **accentuarea disparităților de dezvoltare** dintre nordul și sudul regiunii, precum și dintre București și restul orașelor din regiune;
5. **accentuarea specializării funcționale** a localităților situate în zone de concentrare și specializare economică (de ex. Pitești, Ploiești, Târgoviște, Mioveni, Găești, Câmpina), prin investiții în dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de afaceri, a învățământului, a CDI și formării profesionale, înființarea de clustere industriale și non-industriale.

Un potențial ridicat de dezvoltare se remarcă la nivelul următoarelor localități:

1. **localitățile din jurul marilor centre urbane**, care beneficiază de fenomenul de suburbanizare (Mihăilești, Bolintin-Vale, Fundulea, Răcari, Fierbinți-Târg, Budești – București; Ștefănești, Costești, Mioveni, Topoloveni – Argeș; Boldești-Scăieni, Plopeni, Băicoi, Urlați – Ploiești), care își pot dezvolta funcțiile rezidențiale și economice, în condițiile în care vor investi în infrastructura de transport, tehnico-edilitară, de afaceri;

2. **localitățile riverane Dunării** (Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița, Călărași), cu perspective de dezvoltare integrată cu orașele-pereche din Bulgaria, prin realizarea de investiții în domeniul transportului, logistic, turistic;
3. **centrele urbane mari** (Ploiești, Pitești, Târgoviște) – prin dezvoltarea sectorului terțiar și cuaternar, în condițiile realizării unor investiții semnificative în infrastructura de CDI, de învățământ superior, de sprijinire a sectorului TIC;
4. **localitățile situate de-a lungul principalelor coridoare de transport** (TEN-T, rutiere și feroviare), prin dezvoltarea funcțiilor de transport și logistice, care să deservească piața capitalei și a regiunii (Giurgiu, Ploiești);
5. **localitățile situate în jurul unor bazine agricole importante** (Oltenița, Zimnicea, Alexandria, Roșiori de Vede, Turnu Măgurele, Călărași, Slobozia, Fetești, Mizil, Urziceni, Țândărei, Căzănești etc.), care pot deveni puncte nodale ale unui sistem regional de colectare, depozitare și comercializare a produselor agricole, cu precădere pentru zona capitalei, dar și pentru piețe externe (cu facilități de transport pe Dunăre);
6. **localitățile cu un potențial turistic ridicat** (stațiunile de pe Valea Prahovei – Azuga, Bușteni, Sinaia, Comarnic, Breaza – Amara, Slănic, Pucioasa, Câmpulung, Curtea de Argeș, Târgoviște) – care pot deveni destinații pentru turismul de iarnă, balnear și cultural;
7. **existența cursurilor de apă în interiorul localităților** reprezintă un potențial uriaș pentru acestea, care poate fi valorificat prin intermediul unor investiții importante în particularizarea spațiului pentru petrecerea timpului liber, pentru furnizarea unor soluții de transport, pentru producerea de energie.

CONCLUZII:

- Aflate în zona de dominație a municipiului București, **orașele din regiunea Sud Muntenia sunt puternic polarizate economic și social de către acesta**, structura sistemului de așezări fiind una dezechilibrată.
- În **regiunea Sud Muntenia** s-a înregistrat un grad scăzut de urbanizare în pofida creșterii numărului de orașe cu 5 în intervalul 1999-2010, fapt ce se datorează scăderii populației din mediul urban. Cu toate acestea, se remarcă județul Prahova cu cel mai mare grad de urbanizare (14 orașe).

- Regiunea Sud Muntenia este caracterizată de existența unei rețele de așezări urbane de dimensiuni mici și medii cu o capacitate de polarizare relativ redusă.
- O altă caracteristică a regiunii este prezența **unor formațiuni de tip conurbație**, respectiv existența unei concentrări de așezări urbane care se dezvoltă independent, sunt învecinate și au de rezolvat probleme comune. Un astfel de exemplu este Valea Prahovei din județul Prahova, unde orașele Breaza, Comarnic, Sinaia, Bușteni, Azuga formează o zonă urbană compactă, lungă de peste 50 km.
- În cadrul rețelei de localități, un element aparte îl constituie **orașele pereche de pe Dunăre** – Turnu Măgurele-Nikopole, Zimnicea-Svishtov, Giurgiu-Ruse, Oltenița-Tutrakan, Călărași-Silistra, ce reprezintă o mare oportunitate pentru cooperarea transfrontalieră și, implicit, pentru dezvoltarea regiunii.
- În România, cultura urbană a fost puternic influențată de trecutul istoric, mai multe popoare europene aducându-și contribuția la dezvoltarea urbană românească (turci, ruși, francezi s.a.), prin urmare, orașele din Moldova și Tara Românească au cunoscut o abordare spațială diferită față de cele din Transilvania.
- După 1990, în plin proces de descentralizare, dar și de schimbări economice majore, procesul de urbanizare a cunoscut noi forme, influențate și de tendința de migrare în zonele periurbane. În acest context, centrele orașelor au devenit neatractive, fondul construit suferind multiple degradări.
- O problemă importantă este ignorarea cursurilor de apă din interiorul orașelor, deoarece acestea reprezintă un potențial uriaș prin particularizarea spațiului urban, pentru petrecerea timpului liber, pentru furnizarea unor soluții de transport sau pentru energie.
- În regiunea Sud Muntenia, peisajul cultural urban a fost profund agresat în lipsa unor strategii sau politici integrate ale zonelor protejate ale orașelor sau din lipsa de viziune a proiectelor urbane.
- De asemenea, peisajul cultural rural și industrial a cunoscut o lungă perioadă de distrugeri și alterări fie din ignoranță, fie din abandon sau presiuni imobiliare.
- Se constată că, în cadrul regiunii Sud Muntenia, orașele se confruntă cu un puternic fenomen de expansiune urbană necontrolată, care are ca efecte mutarea polilor de interes din oraș (din centru înspre periferie), blocaje în trafic, un consum mai mare de energie, dar și o segregare

socială, care duce la izolarea indivizilor și negarea funcției unui oraș. Așadar, se impun anumite măsuri de stopare a acestui fenomen și de diminuare a efectelor lui, deoarece aduce direct sau indirect costuri mari, atât pentru administrațiile locale cât și pentru populație.

- Regiunea Sud Muntenia, se remarcă printr-o pondere mai mare a așezărilor rurale, astfel că ponderea populației, în anul 2018, era de 42,8% în mediul urban și 57,2% în mediul rural.
- Populația din mediul rural în perioada 2011-2018 a înregistrat o creștere de 3,1%.
- Creșteri importante ale populației din mediul rural s-au înregistrat în comunele localizate în zonele metropolitane/periurbane ale principalelor centre urbane din regiune, în timp ce scăderi ale populației s-au înregistrat în comunele aflate la mare distanță de principalele orașe.
- Există diferențe de mărime medie a comunelor de la un județ la altul, în funcție de modul de organizare al acestora (comunele din zona montană sunt formate din 4-6 sate de dimensiuni mai mici, de tip răsfnrat sau împrăștiat, în timp ce în zona de câmpie regăsim comune formate din 2-3 sate de dimensiuni mai mari, după modelul așezărilor de tip adunat, compact).
- O mare oportunitate de dezvoltare urbană a fost dată de fondurile europene (axa 1 din POR – Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor și alte programe ce au finanțat proiecte cu relevanță urbană), ce au adus orașele românești în contextul competitivității, în care fiecare oraș este interesat să-și sporească atractivitatea pentru investitori, turiști și forța de muncă cu o bună calificare.
- Regiunea Sud Muntenia are un important potențial de dezvoltare economică, diferențiat între nordul și sudul regiunii. Partea de nord a regiunii se caracterizează printr-un grad ridicat de industrializare, Prahova deținând locul 1 pe țară în ceea ce privește producția industrială. Partea sudică a regiunii este o zonă subdezvoltată, dar cu un potențial important pentru dezvoltarea unei agriculturi performante.
- În regiunea Sud Muntenia se remarcă prezența unor zone a căror dezvoltare este limitată de caracteristicile geografice sau de profilul monoindustrial. De asemenea, se remarcă existența unor orașe de mici dimensiuni, amplasate în partea de sud a regiunii, caracterizate de un risc ridicat de sărăcie și excluziune socială, fapt ce impune adoptarea unor măsuri specifice pentru aceste zone, dar și pentru cele defavorizate geografic sau economic.
- În ceea ce privește infrastructura tehnico-edilitară, în regiunea Sud Muntenia se distinge existența unui număr mare de localități cu acces scăzut la aceasta. Astfel, se poate concluziona

că, în perioada 2014-2020, investițiile ar trebui direcționate și către facilitarea accesului populației la acest tip de infrastructură.

2.4. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEI REGIUNII SUD MUNTENIA

2.4.1. EVOLUȚIA POPULAȚIEI ȘI POTENȚIALUL DEMOGRAFIC

2.4.1.1. NUMĂRUL POPULAȚIEI ȘI STRUCTURA ACESTEIA PE SEXE, MEDII, GRUPE DE VÂRSTĂ, NAȚIONALITĂȚI, ETNII (EVIDENȚIEREA COMUNITĂȚILOR ROME)

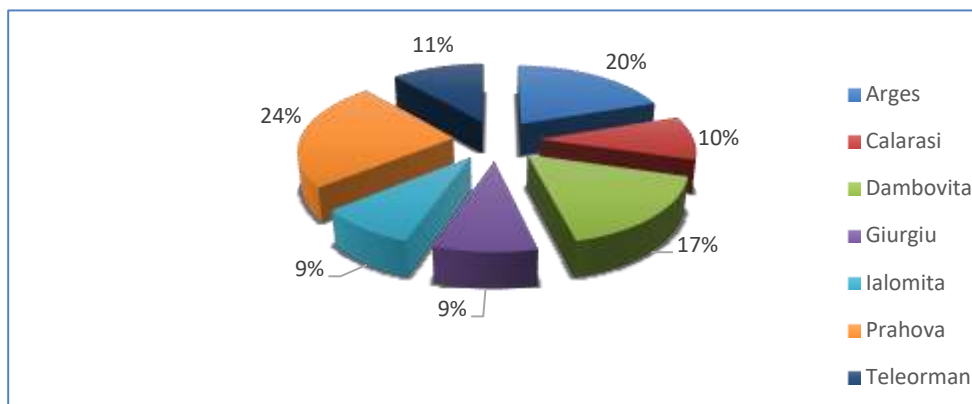
Planificarea dezvoltării economice în raport cu creșterea demografică creează numeroase provocări, inclusiv la nivel teritorial, iar schimbările demografice pot deveni factori de risc pentru implementarea politicilor de dezvoltare locală. Astfel, evoluția populației este unul din indicatorii care prezintă situația curentă și perspectiva economică a unei localități. Dacă dinamica populației înregistrează o creștere și evoluția economică a localității este pozitivă, populația este atrasă să rămână în localitate. Dacă acestea au tendințe negative, capitalul uman se pierde, ceea ce conduce inevitabil la stagnare. Integrând evoluția fenomenelor demografice împreună cu alte preocupări privind creșterea competitivității, dezvoltarea durabilă, mediul ambiant, consumul, producția, protecția socială într-o politică coerentă, se poate miza pe dezvoltare socio-economică teritorială sau locală, în care contextul demografic sau comportamentul uman, reprezintă factorul-cheie pentru a înțelege și a anticipa schimbările.

Numărul populației indică numărul de locuitori de pe un anumit teritoriu la un moment dat. Acesta își etalează valoarea atunci când este însoțit de repartizare teritorială și de structuri, fiind un indicator fundamental pentru determinarea intensității fenomenelor demografice.

La 1 iulie 2018, populația regiunii Sud Muntenia era de 2.948.200 de persoane, reprezentând din punct de vedere procentual 15,14% din populația României (19.476.713), fiind a doua regiune ca mărime din punct de vedere demografic. Numărul ridicat al populației generează pe termen lung o serie de avantaje, printre care, o rezervă de forță de muncă mai mare care să susțină creșterea economică. O relație pozitivă între numărul ridicat al populației și dezvoltarea economică, stimulează și promovează atât dezvoltarea economică, cât și creșterea nivelului de trai.

Analizând distribuția populației regiunii Sud Muntenia, la nivel NUTS 3, se poate observa faptul că, la mijlocul anului 2018, 24% din populația regiunii Sud Muntenia era concentrată în județul Prahova, în timp ce în județul Giurgiu era de 9%, la fel ca și în Ialomița(9%), din populația regiunii.

Grafic nr. 4.1. - Populația pe județe, la 1 iulie 2018 (%)

Sursa: INS 2020

Structura populației pe sexe la nivelul anului 2018 (1 iulie), indică o populație feminină în procent de 50,78% din totalul regional, fiind puțin mai mic decât procentul național de 51,07% și urmând tendințele înregistrate la nivel european, conform cărora ponderea femeilor este ușor mai ridicată. Județul cu cel mai ridicat procent de femei este Prahova (51,21%), județul cu cel mai mic procent este Giurgiu (50,27%). În toate județele, în anul 2018, populația de sex feminin a depășit numeric populația de sex masculin.

La nivel regional, populația din mediul urban este preponderent feminină (52,19%), iar în mediul rural (49,86%) ușor mai scăzută. În toate cele șapte județe ale regiunii Sud Muntenia, populația din mediul urban este preponderent feminină, iar în mediul rural populația masculină, cu excepția județelor Argeș și Prahova.

În anul 2018, raportul între sexe a fost de 1.032 femei la 1.000 de bărbați, în timp ce în anul 2011, raportul între sexe era de 1.052 femei la 1.000 de bărbați. Astfel, se poate observa că în anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, deficitul de populație masculină a fost de 1,56 %, comparativ cu anul 2011, când deficitul de populație masculină a fost de 2,6%.

Structura populației pe medii de rezidență, la nivelul anului 2018 (1 iulie), indică faptul că cea mai mare parte a populației regiunii Sud Muntenia era concentrată în mediul rural. Astfel, din totalul populației de 2.948.200 de persoane, 39,49% (1.164.331) locuia în mediul urban (sub media înregistrată la nivel național de 53,81%) și 60,51% (1.783.869) în mediul rural.

Analizând dinamica populației între 2011–2018 pe medii de rezidență, la nivelul regiunii Sud Muntenia s-a manifestat o puternică tendință de scădere a populației atât în mediul urban, cât și în rural, așa cum se poate observa în tabelul de mai jos:

Tab. 1 Evoluția populației din cadrul județelor regiunii Sud Muntenia (2012-2018, UM: număr)

Județ	Total	Urban	Rural
Argeș	-26064	-11899	-14165
Călărași	-18614	-6515	-12099
Dâmbovița	-22882	-9756	-13126
Giurgiu	-13857	-3670	-10187
Ialomița	-14600	-5141	-9459
Prahova	-37332	-21381	-15951
Teleorman	-37278	-10941	-26337

Sursa: Tempo On-line

Grafic nr. 4.2.- Structura populației pe medii de rezidență la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2018

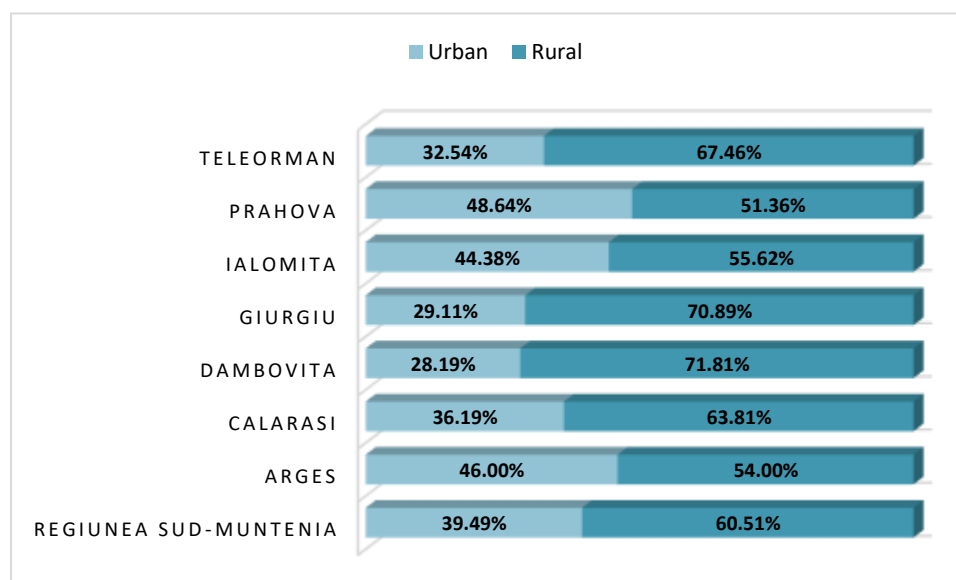
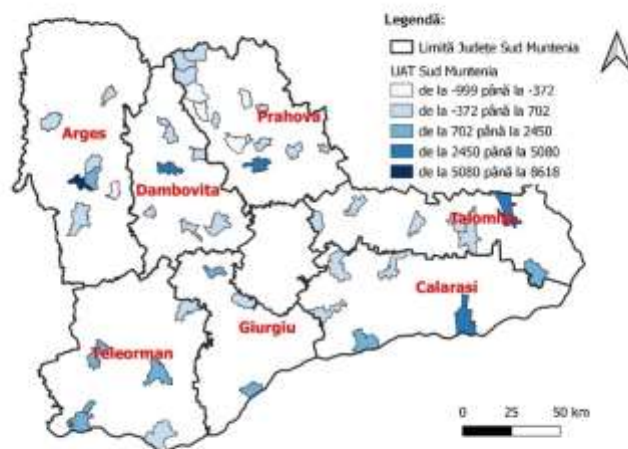
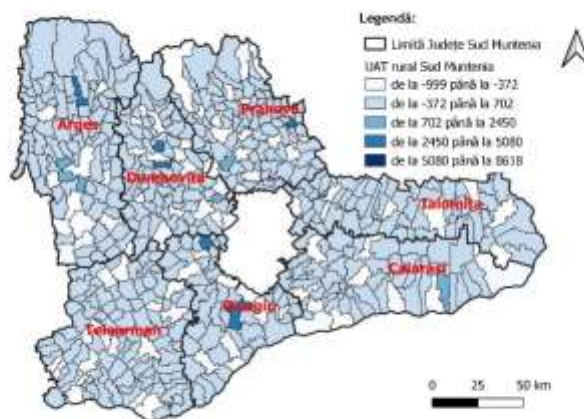

Fig. 4.1. Evoluția populației urbane din cadrul regiunii Sud Muntenia (2011 - 2017, UM: număr)

Sursa:INS

Fig. 4.2. Evoluția populației rurale din cadrul regiunii Sud Muntenia (2011 - 2017, UM: număr)

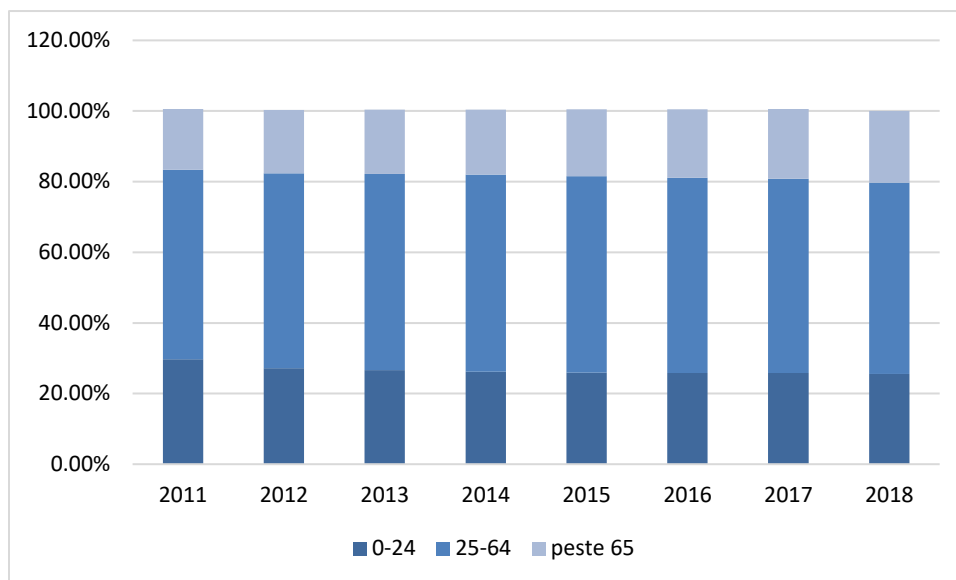

Sursa: INS

Structura pe categorii de vârstă a populației regiunii Sud Muntenia poartă amprenta caracteristică unui proces de îmbătrânire demografică, datorat în principal scăderii natalității, care a determinat reducerea absolută și relativă a populației tinere și creșterea numărului și, implicit, a ponderii populației vârstnice (de 65 de ani și peste). Reducerea populației tinere are un impact substanțial asupra economiei regiunii Sud Muntenia. De exemplu, ca urmare a scăderii constante a populației tinere, regiunea Sud Muntenia se confruntă cu o problemă gravă ce vizează populația îmbătrânită și lipsa forței de muncă cu experiență, ceea ce pune presiune pe sistemul de pensii.

Valorile negative ale sporului natural, conjugate cu cele ale soldului migratoriu au avut ca efect scăderea constantă a populației regiunii de-a lungul perioadei analizate. Se observă faptul că în anul 2018 ponderea populației sub 25 de ani a fost de 25,59% la nivelul regiunii, în scădere cu 4,17 % față de valoarea înregistrată în anul 2011 (29,76%), în timp ce populația cu vârsta cuprinsă între 25 - 64 de ani a înregistrat o creștere cu 0,46% în anul 2018 față de anul 2011. Totodată, ponderea populației vârstnice de 65 de ani și peste a crescut cu 3,11% în 2018 față de anul 2011.

Grafic nr. 4.3. - Structura populației pe grupe de vârstă, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în intervalul 2011-2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Piramida vârstelor reprezintă grafic structura populației pe grupe de vârstă și sexe. Cu ajutorul ei se poate observa cu ușurință fenomenul de îmbătrânire înregistrat la nivelul regiunii Sud Muntenia. În partea superioară a piramidei sunt reprezentate efectivele populației de peste 65 ani.

Aceasta este în formă de urnă (amforă), cu o îngustare a bazei piramidei ca urmare a scăderii natalității (ponderea grupei de vârstă 0 - 14 ani a ajuns la 437.035 în 2018, față de 483.817 în anul 2011), precum și o creștere a ponderii populației adulte, evidențiind o îmbătrânire demografică accentuată.

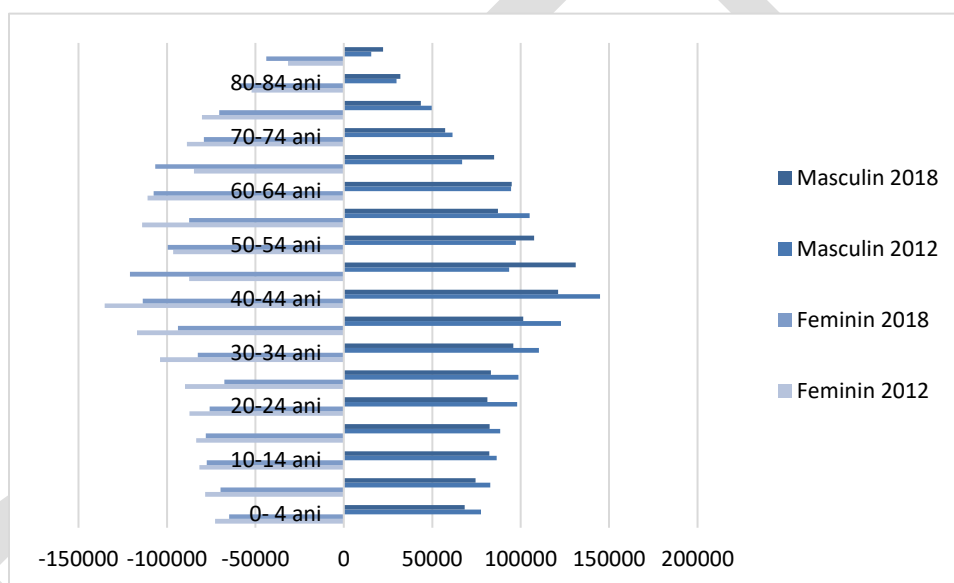
La nivel NUTS 3, în anul 2018, ponderea cea mai mare a populației cu vârsta cuprinsă între 0 - 24 de ani era concentrată în județul Prahova (23,33%), în timp ce ponderea cea mai mică era concentrată în județul Giurgiu (9,38%).

În ceea ce privește populația cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani, aceasta deținea cea mai mare pondere (54,10%), iar cea mai mare parte a populației fiind în județul Prahova (25,19%), iar cea mai mică pondere a populației se regăsea în județul Ialomița (7,25%).

O analiză succintă a evoluției populației în vârstă de 65 de ani și peste din regiune, pe județe, arată că ponderea acestora a crescut constant, în toată perioada analizată, această evoluție evidențiind tendința constantă de îmbătrânire a populației.

Astfel, în anul 2018, cea mai ridicată pondere a populației vârstnice s-a înregistrat în județul Prahova (24,06%), iar cea mai scăzută în județul Ialomița (8,35%).

Grafic nr 4.4. - Piramida vârstelor pe sexe, la nivelul regiunii Sud Muntenia, anul 2012 comparativ cu anul 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Raportul de dependență demografică reprezintă raportul dintre numărul persoanelor de vârstă „dependentă” (persoane cu vârsta mai mică de 15 ani și persoane cu vârsta mai mare de 64 de ani) și populația în vârstă de muncă (persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani), exprimat la 100 de persoane.¹⁴

¹⁴ Definiția este preluată din documentul „Populația-Definiții și indicatori”, ediția a V-a, 2004, <http://www.geografie.uvt.ro/old/personal/academic/vert/Populatia%20-%20Definitii%20si%20indicatori.pdf>

Astfel, analizând la nivel național, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia ocupa locul 2 (54,14%), după regiunea Nord-Est (55,72%) și înregistra o rată a dependenței demografice mai mare decât media națională în valoare de 50,52%.

Rata dependenței demografice indica faptul că în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, la 100 de persoane potențial active reveneau 54 de persoane inactive (0 - 14 ani și peste 65 de ani).

În anul 2018, rata dependenței demografice în cele șapte județe componente s-a prezentat astfel:

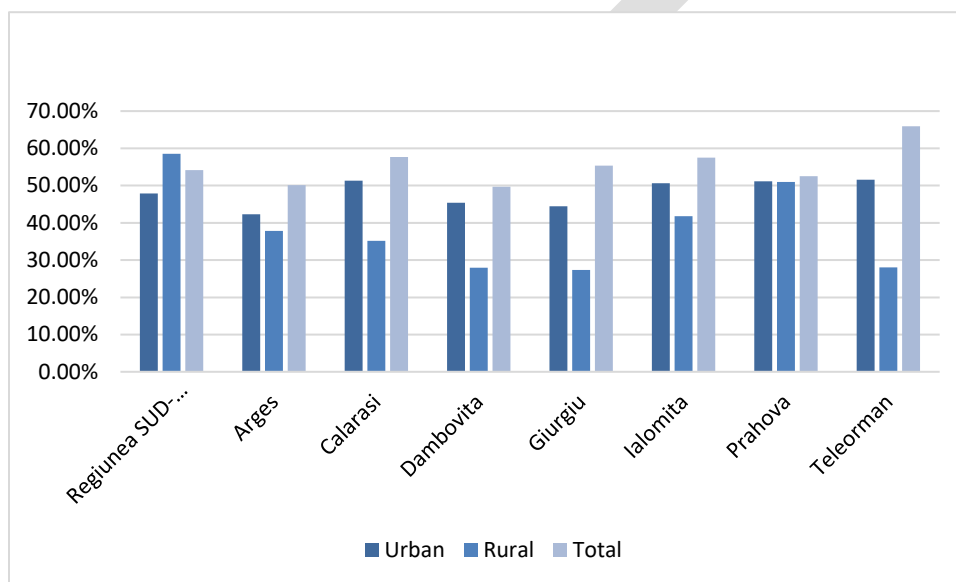
- în județul Argeș, raportul de dependență demografică a fost de 49 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Călărași, raportul de dependență demografică a fost de 57 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Dâmbovița, raportul de dependență demografică a fost de 49 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Giurgiu, rata de dependență demografică a fost de 55 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Ialomița, raportul de dependență demografică a fost de 57 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Prahova, raportul de dependență demografică a fost de 51 de persoane inactive la 100 de persoane active;
- în județul Teleorman, raportul de dependență demografică a fost de 65 de persoane inactive la 100 de persoane active.

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, în anul 2018, în mediul urban, raportul de dependență demografică a fost de 48 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active, în timp ce în mediul rural s-a atins valoarea de 58 persoane inactive la 100 de persoane potențial active.

Adâncind analiza la nivel județean, se poate observa faptul că, în anul 2018, cea mai ridicată valoare a ratei dependenței demografice, în mediul urban, s-a înregistrat în județele Călărași, Ialomița, Prahova și Teleorman (51 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active), iar cea mai scăzută în județul Argeș (42 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active). În mediul rural, primul loc a fost ocupat de județul Prahova (51 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active), valorile cele

mai scăzute înregistrându-se în județele Giurgiu și Dâmbovița (cu 27 de persoane inactive la 100 de persoane potențial active).

Grafic nr. 4.5. - Dependența demografică, pe medii de rezidență, în anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Scăderea accentuată a segmentului populației cu vârste cuprinse între 0–4 ani, 5–9 ani și 10–14 ani, ceea ce reconfirmă scăderea natalității în rândurile populației din regiunea Sud Muntenia, este un fenomen ce implică, pe termen mediu și lung, consecințe negative asupra forței de muncă (creșterea segmentului de persoane asistate și scăderea populației active), antrenând indirect depopularea zonelor/localităților urbane și rurale din regiune care deja se confruntă cu o scădere semnificativă a numărului locuitorilor. Intensificarea tendinței de depopulare a localităților generează implicații multiple asupra dezvoltării teritoriale: dezechilibre din punct de vedere a dispunerii teritoriale a sistemului de așezări, creșterea presiunii urbane corelată cu degradarea spațiului urban, mutații în relația urban-rural din punct de vedere al distanțelor între localități, care, pe măsură ce se măresc, accentuează discrepanțele și deficiențele în materie de accesibilitate, infrastructură, dotări, oportunități de investiții etc.

Important de semnalat este și faptul că segmentul de populație între 25 și 29 ani, care reprezintă forță de muncă activă, se află într-o scădere progresivă, iar una dintre cauze o constituie faptul că o parte din această populație optează pentru migrația externă (tinerii care termină studiile obligatorii și nu își găsesc locuri de muncă pe piața locală) și migrația internă (tinerii care optează după finalizarea facultății să profeseze în orașe, cu un nivel mai ridicat de remunerare și/sau care prezintă perspective variate de dezvoltare profesională).

Începând cu segmentul de vârstă 40–44 ani se constată o creștere a numărului populației, care va căpăta pe termen mediu statutul de persoană asistată (pensionari), fapt care evidențiază manifestarea fenomenului îmbătrânirii demografice la nivelul întregii regiuni, în corelație cu tendința națională și europeană. Pe termen mediu și lung, accentuarea și persistența acestui fenomen va afecta în special localitățile uni-funcționale (mono-industriale sau agrare) și localitățile situate în zone montane izolate sau lipsite de infrastructură tehnică-utilitară și de transport.

În cazul componentei etnice a populației, ultimele date oficiale disponibile sunt cele aferente recensământului populației și al locuințelor din anul 2011. Deși situația este posibil să se fi modificat semnificativ în intervalul 2011 – 2017, la momentul de față nu există nici o altă sursă disponibilă pentru actualizare.

Indicatori privind componența etnică a populației se actualizează cu ocazia Recensământului populației și locuințelor care are loc odată la 10 ani. Deoarece viitorul recensământ va avea loc în anul 2021, ultimele date valide sunt aferente anului 2011.

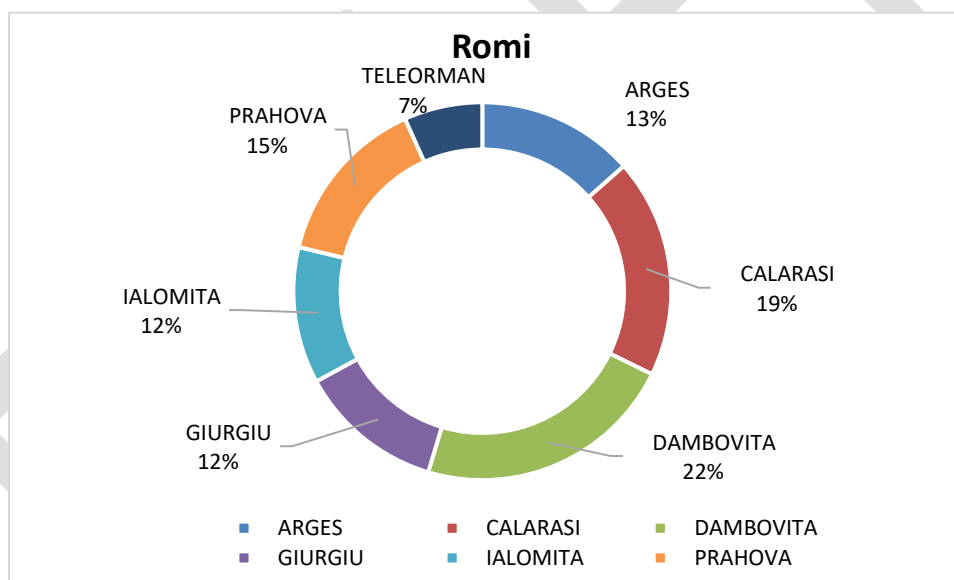
Analiza **componenței etnice a populației** relevă faptul că populația regiunii Sud Muntenia este relativ omogenă. Astfel, în anul 2011, conform datelor Recensământului Populației și al Locuințelor 2011, cea mai mare pondere în structura etnică a regiunii o dețineau românii cu 90,85% (2.849.550 de persoane), urmați de populația de etnie romă 3,89% (122.232 de persoane), de maghiari cu 0,03% (1.017 de persoane), turci 0,03% (979 de persoane), ruși–lipoveni 0,02% (526 de persoane), bulgari 0,05% (1635 de persoane), și alte etnii declarate cu 0,08% (2381 de persoane), precum și 5,04% informație indisponibilă. Procentul populației de etnie romă este mai ridicat în regiunea Sud Muntenia (3.89%), comparativ cu media națională (3,09%).

Comparativ cu datele de la Recensământul Populației și al Locuințelor din 2002, se observă o scădere a ponderii românilor cu 6.04% (de la 3.274.433 în 2002 la 2.849.550 în 2011), precum și o creștere a ponderii populației de etnie romă cu 0,97% (de la 98.538 de persoane în 2002 la 122.232 în anul 2011).

Din analizarea datelor Recensământului Populației și Locuințelor din 2011, s-a observat faptul că populația de etnie română este majoritară în toate județele regiunii Sud Muntenia.

Cu toate acestea, răspândirea teritorială a celorlalte etnii este neuniformă pe teritoriul regiunii Sud Muntenia, remarcându-se zone de concentrare a populației de etnie romă în județele Dâmbovița și Călărași, a maghiarilor în județul Prahova, a turcilor în județul Călărași, iar a rușilor-lipoveni în județul Ialomița. De asemenea, se constată faptul că în județul Teleorman este concentrată cea mai scăzută pondere a populației de etnie romă, numai 9%.

Grafic nr. 4.6. - Populația de etnie romă, pe județe, în anul 2011

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În ceea ce privește structura populației după limba maternă, conform datelor rezultate în urma Recensământului Populației și Locuințelor din anul 2011, la nivelul regiunii Sud Muntenia populația cu limba maternă română reprezenta 98,4%. Județele cu cea mai mare pondere a populației cu limba maternă

română erau Argeș (99,5%), urmat de Prahova (99,5%), Teleorman și Călărași (98,2%) și Dâmbovița (98,1%). La cealaltă extremă, cu cele mai mici ponderi ale populației cu limba maternă română din regiunea Sud Muntenia sunt județele Ialomița și Giurgiu (95,5% respectiv 97,8% populația cu limba maternă română). Suportul social acordat populației de etnie romă a reprezentat o opțiune constantă a comunității, a guvernelor și a tuturor factorilor implicați, acordându-se o atenție specială angajării persoanelor de etnie romă în sistemul public. Există angajați consilieri de etnie romă sau specialiști în cadrul birourilor județene pentru romi în consiliile județene și locale, în primării, precum și în prefecturi. Minoritatea romă este reprezentată ca minoritate națională în Parlamentul României, într-o serie de instituții guvernamentale și în toate guvernele de după 2000, unde au deținut funcții precum: consilieri personali ai primului-ministru (de etnie romă, pentru problemele romilor).

Complexitatea ridicată a problematicii romilor a făcut ca eforturile multiple de îmbunătățire a situației să fie încă disproporționate în raport cu nevoile. Programe de suport pentru populația de etnie romă au fost dezvoltate în toate componentele din sistemul public (învățământ, sănătate, ocupare a forței de muncă, poliție).

Dificultățile înregistrate în implementarea strategiilor și programelor naționale și locale având ca scop ameliorarea condițiilor populației de romi, s-au manifestat sub două aspecte: limitarea resurselor financiare disponibile și existența unor instituții specializate și a competențelor necesare pentru un program de îmbunătățire social-economică a calității vieții persoanelor de etnie romă.

Pentru a soluționa aceste aspecte s-a optat pentru stimularea ocupării persoanelor de etnie romă prin: ridicarea nivelului pregătirii profesionale și a ponderii măsurilor active de ocupare, motivarea și stimularea interesului de participare la activitățile economiei formale, combaterea oricăror atitudini discriminatorii împotriva romilor pe piața muncii concomitent cu creșterea receptivității angajatorilor în angajarea persoanelor de etnie romă, relansarea meșteșugurilor și meseriilor specifice romilor, creșterea nivelului de ocupare în activități ce permit, prin natura lor, obținerea unor calificări la locul de muncă și susținerea proiectelor ce au în vedere dezvoltarea economică în comunitățile de romi.

Crearea și dezvoltarea unui sistem de servicii de asistență medicală și socială cu accent pe accesul la serviciile medicale primare, îmbunătățirea accesului romilor la informațiile referitoare la sănătatea reproducerii, precum și la îngrijirea mamei și copilului, pregătirea de mediatori sanitari, ca soluție intermediară până la stabilirea legăturii dintre sistemul de asistență și comunitățile de romi, sprijinirea dezvoltării infrastructurii comunitare în zonele deficitare și suport pentru modernizarea și construcția

locuințelor, intensificarea formelor de incluziune pe toate dimensiunile și în toate sectoarele vieții sociale, întărirea parteneriatelor dintre instituțiile publice și grupurile reprezentative ale romilor și organizarea de campanii publice de conștientizare în vederea promovării unei atitudini colective de susținere pentru persoanele și colectivitățile rome, au un rol important în ameliorarea acestor aspecte.

2.4.1.2. DINAMICA POPULAȚIEI

Dinamica populației analizează modificările care determină numărul populației, precum și structura și răspândirea populației unui teritoriu, ca urmare a nașterilor, deceselor, a imigrărilor și emigrărilor.

În acest context, dinamica populației trebuie privită sub două aspecte: ca mișcare naturală (mobilitate demografică) și ca mobilitate teritorială (migrația).

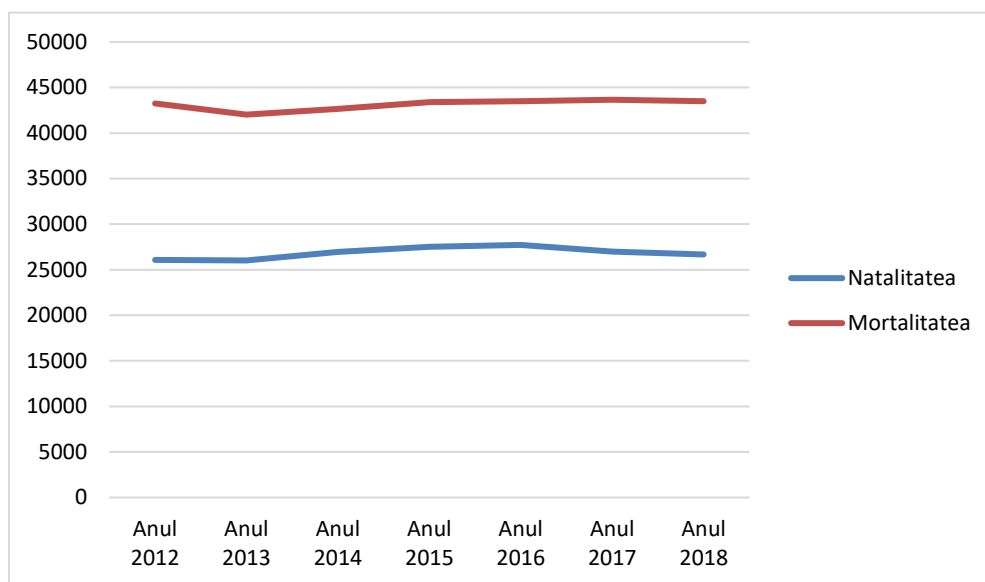
2.4.1.2.1. EVOLUȚIA POPULAȚIEI

Sub efectul scăderii natalității, suprapus peste cel al creșterii mortalității, începând din anul 2004, regiunea Sud Muntenia se confruntă cu fenomenul de scădere numerică a populației, având la bază atât soldul negativ al migrației externe cât și sporul natural care este de asemenea negativ. Scăderea continuă și în intervalul 2012 – 2018, sporul fiind negativ în ambele cazuri.

Este evident că menținerea acestui context socio-economic va duce la deteriorarea în continuare a situației demografice. Redresarea economică și socială nu implică și o redresare demografică, în condițiile în care asistăm la crearea unui nou model reproductiv al tinerelor cupluri, bazat pe opțiuni. Deși o resursă pentru revenirea la un spor natural pozitiv care trebuie luată în calcul este scăderea mortalității, aceasta va avea ca efect o îmbătrânire a populației și o scădere continuă a nivelului de trai regional. Pentru o sustenabilitate socială pe termen mediu și lung, scăderea mortalității va trebui completată de măsuri concrete de creștere a natalității, astfel încât populația să aibă un trend de întinerire.

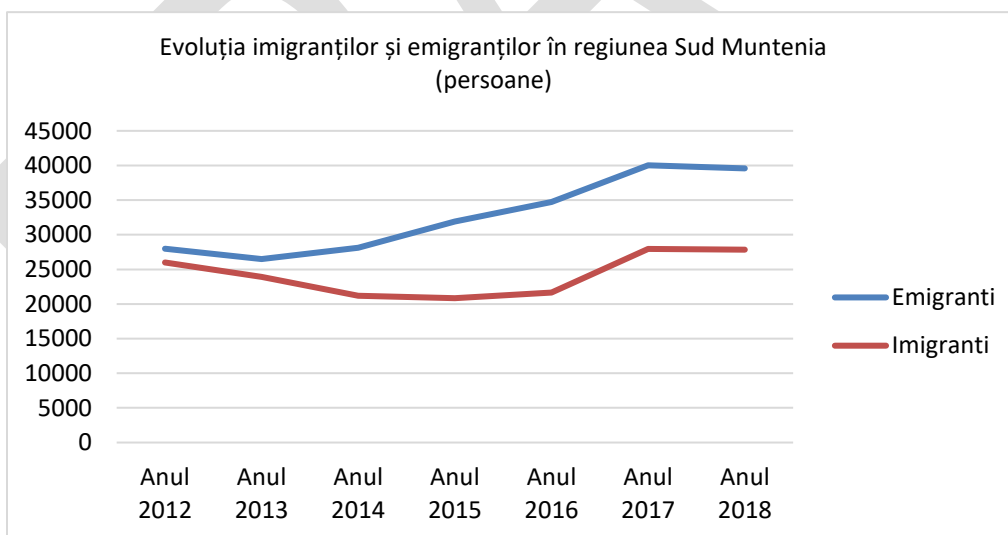
Totodată, creșterea natalității fără măsuri de stopare a fenomenului migrațional are efect scăzut în regiune, în contextul în care tinerii sunt cei care părăsesc regiunea și o lipsesc de un aport consistent de creiere și de forță de muncă calificată. Astfel, o creștere a natalității fără măsuri concrete de reducere a migrației va crește și mai mult presiunea socială pe această regiune, tinerii fiind crescuți și educați (până la un punct) din resursele regionale dar vor ajunge să performeze și să contribuie la bunăstarea altor regiuni.

Graficul nr. 4.8. – Evoluția mortalității și a natalității în perioada 2012 – 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Graficul nr. 4.9. – Migrația în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2012 – 2018

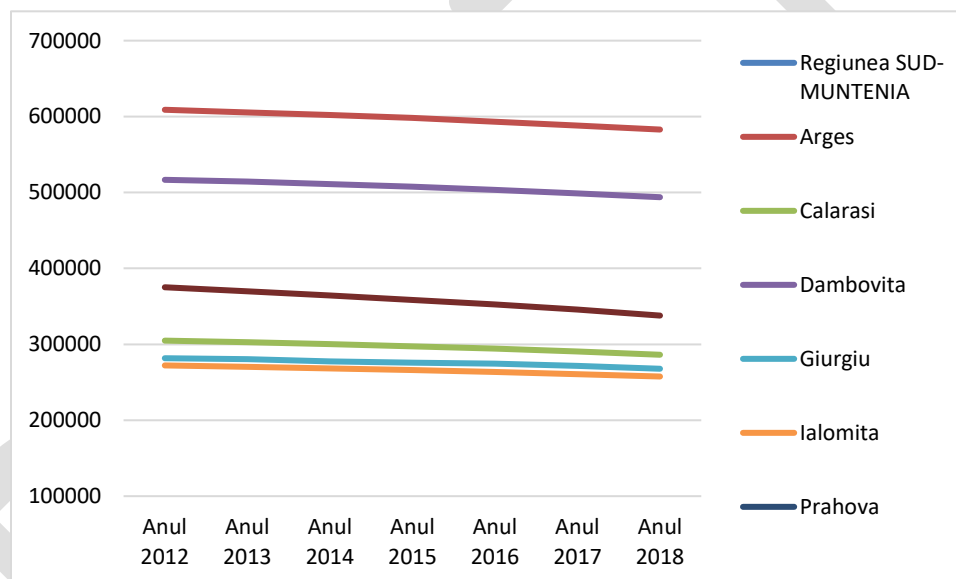
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

La 1 iulie 2018, **populația** regiunii Sud Muntenia era de 2.948.200 de persoane, reprezentând 15,14% din populația țării. Comparativ cu aceeași perioadă a anului 2012, populația regiunii Sud Muntenia a înregistrat o scădere cu 5,47% (-170.627 de persoane), tendință înregistrată și la nivel național (-2,91%).

În acest context, se remarcă faptul că populația regiunii Sud Muntenia a scăzut mai mult decât media la nivel național, ocupând astfel locul 7, fiind urmată doar de regiunea Sud - Vest Oltenia.

Analizând evoluția populației la nivel NUTS 3, prezentată în graficul nr. 4.10, se observă faptul că, în perioada 2012 - 2018, populația a înregistrat un trend negativ constant, cea mai semnificativă scădere înregistrându-se în județele Teleorman (-9,9%) și Călărași (-6,1%), în timp ce în județele Argeș și Dâmbovița s-a înregistrat cea mai mică scădere a populației (-4,3% , respectiv 4,4% în 2018 față de 2012).

Graficul nr. 4.10. - Evoluția populației din județele regiunii Sud Muntenia, în perioada 2012 – 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Adâncind analiza la nivel NUTS 3, se poate observa faptul că evoluția populației în regiunea Sud Muntenia, la nivel de județe și localități, în intervalul 2012 - 2018 s-a prezentat astfel:

- în anul 2018, populația din **județului Argeș** a scăzut cu 2,65% (17.390 persoane), comparativ cu anul 2012, cea mai mare scădere, la nivelul orașelor, a fost de 6,9% fiind remarcată în Mun. Câmpulung;
- în intervalul analizat, **la nivelul județului Călărași**, populația a scăzut cu 3,9% (12.582 de persoane), cea mai mare scădere la nivelul orașelor a fost de 5,6% la nivelul orașelor și anume în mun.Oltenița;

- în perioada 2012 – 2018, populația **județului Dâmbovița** a urmat tendințele de scădere înregistrate la nivel național și regional. Astfel, populația județului a scăzut cu 2,44% (13.082 de persoane) în anul 2018 comparativ cu anul 2012, orașul Moreni remarcându-se cu o scădere de 6,3%.

Totodată, în intervalul 2012 - 2018, **la nivelul județului Giurgiu**, populația a scăzut cu 4,91% (13.857 persoane).

În ceea ce privește populația **județului Ialomița**, aceasta a urmat tendințele de scădere înregistrate la nivel național și regional. Astfel, în anul 2018, populația județului Ialomița a scăzut cu 5,36% (14.600 persoane) comparativ cu anul 2012.

Populația **județului Prahova** a urmat trendul descendent înregistrat la nivel național și regional, populația la nivelul anului 2018, scăzând cu 4,91 % (37.332 de persoane) față de populația înregistrată în anul 2012. Municipiul Ploiești a avut o scădere a populației de 3,8% (9009 de persoane), iar în orașul Slanic populația a scăzut cu 11,2% în intervalul 2012-2018.

Populația **județului Teleorman** a înregistrat cea mai semnificativă scădere, în anul 2018, de 9,9% (37.278 de persoane) față de anul 2012.

2.4.1.2.2. MIȘCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI

Elementele definitorii ale mișcării naturale a populației sunt reprezentate de nașteri (intrările demografice naturale în sistem) și decese (ieșirile naturale din sistem), căsătorii și divorțuri. Totodată, mișcarea naturală a populației exprimă procesul de reînnoire al unei populații de tip închis, nesupuse fluxurilor migratorii. Intensitatea intrărilor și ieșirilor pe cale naturală dintr-un sistem demografic este exprimată prin natalitate și mortalitate, iar indicatorul care sintetizează mișcarea naturală a populației este sporul natural.

În ceea ce privește mișcarea naturală a populației, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia, se afla pe locul 6 în ceea ce privește rata natalității (9,1 născuți vii la 1.000 de locuitori), aflându-se sub media națională de 10,4 născuți vii la 1.000 de locuitori. Rata mortalității a fost în anul 2018 de 13,6 decedați la 1.000 de locuitori, peste media națională de 11,9 decedați la 1.000 de locuitori, în acest sens regiunea a ocupat primul loc în rândul celor opt regiuni de dezvoltare.

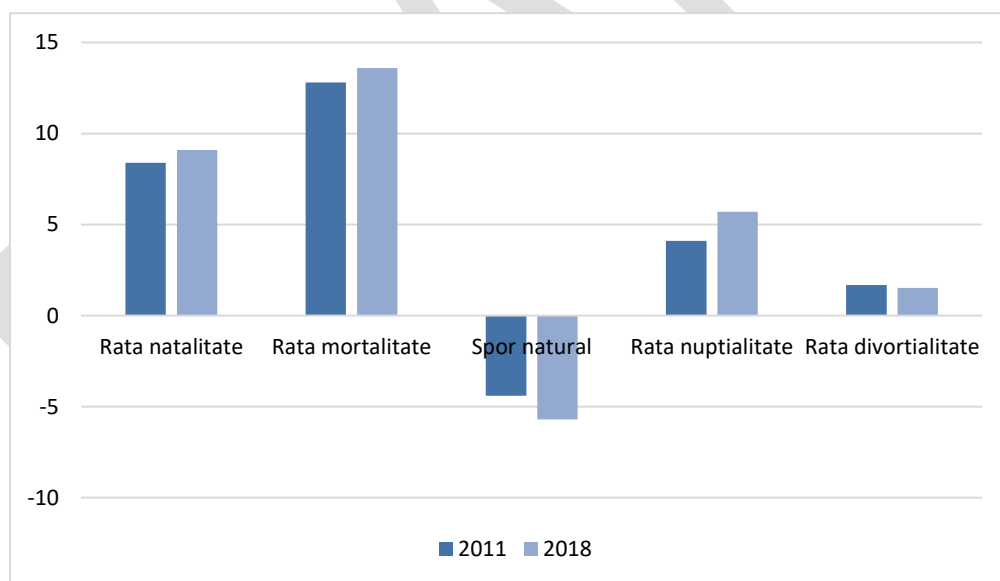
Rata sporului natural la nivelul regiunii Sud Muntenia a fost negativ, de -5,7 la 1.000 de locuitori, ceea ce a determinat o depopulare accentuată a regiunii Sud Muntenia din motive naturale, situându-se

cu mult peste media înregistrată la nivel național (-3,2). Toate județele regiunii Sud Muntenia urmăresc această tendință în ceea ce privește rata sporului natural negativ.

Referitor la numărul căsătoriilor încheiate, regiunea Sud Muntenia a ocupat, în anul 2018, față de nivelul național, locul 3 (18.318). Totodată, referitor la numărul divorțurilor, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 2 în 2018, cu 4.864 divorțuri înregistrate.

Din analiza evoluției mișcării naturale a populației, în anul 2018 comparativ cu anul 2011, se poate observa, din graficul nr. 4.11., faptul că aceasta a avut o tendință descendentă, astfel: în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia deși rata natalității a crescut cu 0,1 la 1.000, numărul de decese a crescut cu 0,7 la 1.000, înregistrându-se astfel o evoluție a sporului natural negativ cu -0,6 la 1.000 de persoan, mai mare decât în anul 2011. Totodată, în intervalul analizat, rata de nupțialitate a crescut cu 1,5 la 1.000, în timp ce rata de divorțialitate a scăzut cu 0,12 la 1.000.

Graficul nr. 4.11. - Evoluția mișcării naturale a populației regiunii Sud Muntenia, în anul 2018, comparativ cu anul 2011

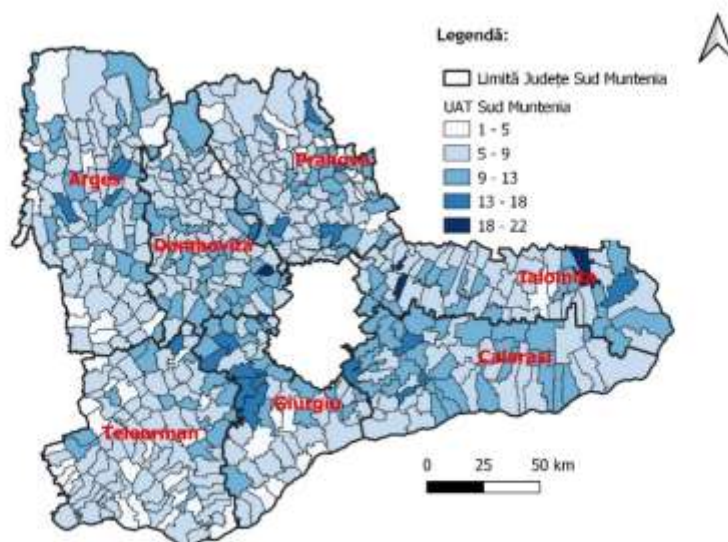

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo On-line

La nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2018, în ceea ce privește rata natalității, județul Ialomița a ocupat locul 1 (9,4 născuți vii la 1.000 de locuitori) în rândul celor șapte județe, iar ultimul loc a fost ocupat de județul Teleorman (7,1 născuți vii la 1.000 de locuitori).

Clasamentul s-a menținut similar și în dinamică, diferențele fiind nesemnificative de-a lungul perioadei de timp analizate.

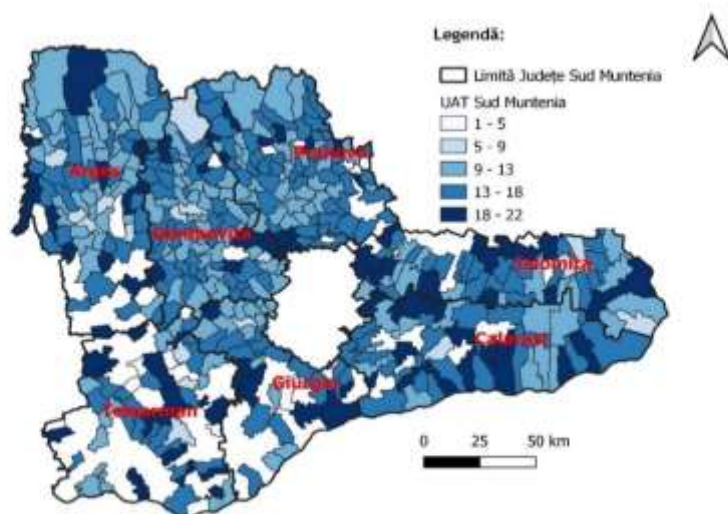
Fig. 4.3. Rata natalității la nivel județean – UAT (2017, UM: născuți vii la 1.000 loc.)

Sursa: „Studiu privind elementele de dezvoltare spațială a regiunii Sud-Muntenia”

În ceea ce privește rata mortalității, acest indicator a înregistrat valorile cele mai ridicate, în anul 2018 în județul Teleorman (18,5 decedați la 1.000 de locuitori), iar cele mai scăzute valori în județele Argeș și Dâmbovița (13,2 decedați la 1.000 de locuitori).

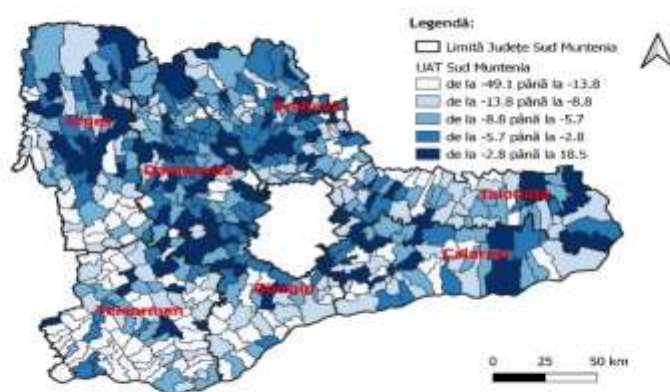
Fig. 4.4. Rata mortalității la nivel județean – UAT (2017, UM: decedați la 1.000 loc.)

Sursa: „Studiu privind elementele de dezvoltare spațială a regiunii Sud-Muntenia”

În anul 2018, rata sporului natural a înregistrat valori negative în toate cele șapte județe componente ale regiunii Sud Muntenia. În acest sens, cele mai scăzute valori au fost în județul Teleorman (-10,7), în timp ce valorile cele mai ridicate au fost înregistrate în județul Argeș (-3,8).

Fig. 4.5. Sporul natural în regiune la nivel de UAT (2017, UM: număr persoane)

Sursa: Sursa: „Studiu privind elementele de dezvoltare spațială a regiunii Sud-Muntenia”

Totodată, în anul 2018, județul Giurgiu a ocupat locul 1 în ceea ce privește atât rata de nupțialitate (6,7 căsătorii la 1.000 de locuitori), iar județul Argeș locul 1 în ceea ce privește rata de divorțialitate (1,71 divorțuri la 1.000 de locuitori).

În ceea ce privește diferențierea în funcție de mediile de rezidență, se constată faptul că, în anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, rata de natalitate a fost de 9,5 la 1.000 locuitori în mediul urban și 8,8 născuți vii la 1.000 de locuitori în mediul rural.

Totodată, în anul 2018, rata mortalității a fost mult mai mare în mediul rural (16,4 decedați la 1.000 de locuitori), cu mult peste media națională (11,9 decedați la 1.000 de locuitori), în timp ce în mediul urban rata mortalității a fost de 12,3 decedați la 1.000 de locuitori, iar media înregistrată la nivel național a fost de 10,1 decedați la 1.000 de locuitori).

De asemenea, în 2018, rata sporului natural a înregistrat valori negative semnificative în mediul rural (-7,6 la 1.000 de locuitori), în timp ce în mediul urban rata sporul natural a fost de -2,8 la 1.000 de locuitori.

În ceea ce privește rata de nupțialitate, valori mai ridicate s-au înregistrat în mediul urban (6,4 căsătorii la 1.000 de locuitori), comparativ cu mediul rural unde s-au înregistrat doar 5,3 căsătorii la 1.000 de locuitori.

În cazul nupțialității la nivel regional s-a observat o creștere a numărului de căsătorii după anul 2013. Acest lucru arată că după 2013, sentimentul de securitate a crescut acționând pozitiv asupra deciziei tinerilor de a întemeia o familie.

În schimb, în ceea ce privește rata de divorțialitate procentul a fost mult mai mare în mediul urban (1,87 divorțuri la 1.000 de locuitori), comparativ cu mediul rural unde s-au înregistrat doar 1,25 divorțuri la 1.000 de locuitori.

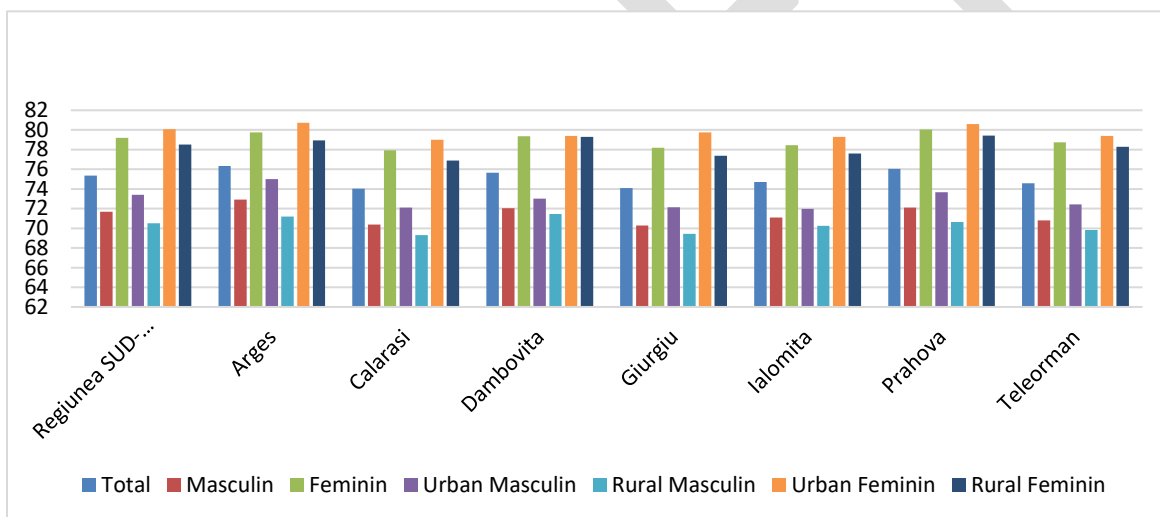
În anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, **durata medie a vieții** a fost de 75,36 ani (puțin sub media națională de 75,85 ani), fiind în general mai mare la femei decât la bărbați (71,67 ani la bărbați și 79,19 ani la femei) și mai ridicată în mediul urban decât în mediul rural (76,8 ani în mediul urban și 74,28 ani în mediul rural).

Adâncind analiza la nivelul celor șapte județe componente ale regiunii, se poate observa faptul că, în anul 2018, în județele cele mai dezvoltate ale regiunii, respectiv Argeș și Prahova s-a înregistrat o

speranță medie de viață de peste 76 de ani, depășind astfel media înregistrată la nivel național, iar cea mai scăzută valoare s-a înregistrat în județul Călărași (74,03 ani).

Din analiza duratei medii a vieții pe sexe, s-a constatat faptul că s-a menținut tendința generală conform căreia, atât pentru persoanele de sex masculin, cât și pentru persoanele de sex feminin, în anul 2018, s-au înregistrat valori mai ridicate, peste media regională, în cele trei județe din nordul regiunii Sud Muntenia, în timp ce valori mai scăzute s-au înregistrat în județele din sud, respectiv în Călărași și Teleorman. Cea mai mică speranță de viață se identifică la persoanele de sex masculin din cele 4 județe din sudul regiunii, cu valori între 70,27 - 71,11 de ani pe când cea mai ridicată este identificată la femeile din mediul urban din județul Prahova (80,04 ani).

Grafic nr. 4.12. - Durata medie a vieții pe județe, medii de rezidență și sexe, în anul 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo On-line

Rata mortalității infantile a înregistrat din anul 2011 până în anul 2018 o scădere evidentă la nivel de regiune (în 2011 s-a înregistrat o rată de 10,3 decedați sub 1 an la 1.000 de născuți vii, scăzând la 5,9 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori în 2018). În anul 2018, media înregistrată la nivel de regiune s-a situat la nivelul înregistrat la nivel național care a fost de 5,9 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori.

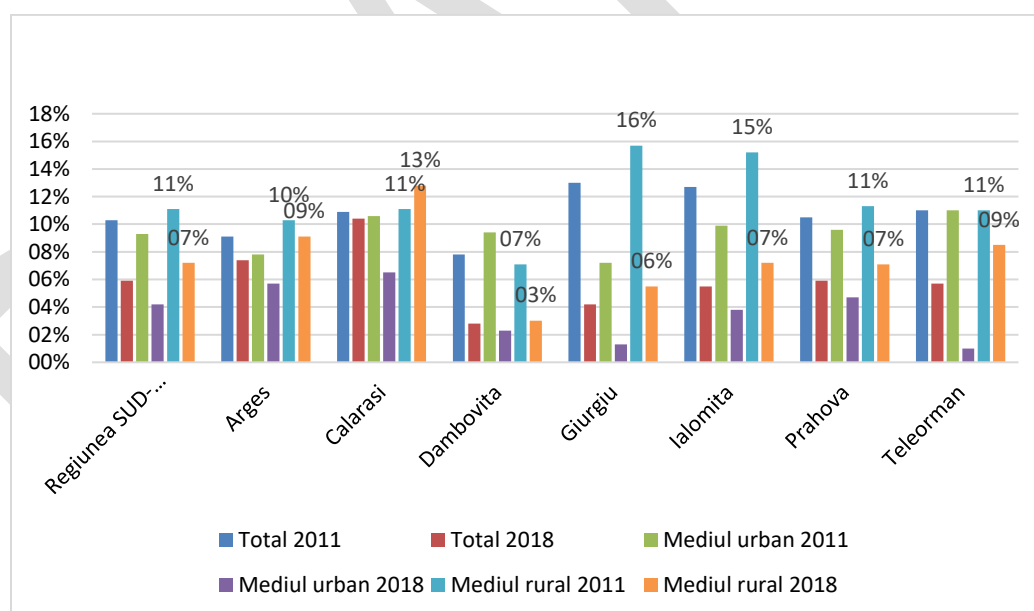
La nivel interjudețean, în anul 2018, cea mai ridicată rată a mortalității infantile s-a înregistrat în județul Călărași (10,4 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), iar cea mai scăzută în județul Dâmbovița (2,8 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), situându-se astfel sub media înregistrată la nivel regional.

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență se constată că, în anul 2018, rata mortalității infantile a înregistrat valori mai ridicate în mediul rural (7,2 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori) decât în mediul urban (4,2 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori). Totodată, în mediul urban, județul Călărași a deținut cea mai ridicată valoare a ratei mortalității infantile (6,5 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), comparativ cu județul Teleorman, care a înregistrat o rată a mortalității infantile de 1 decedat sub 1 an la 1.000 de locuitori .

În mediul rural, primul loc în ceea ce privește rata mortalității infantile a fost ocupat de județul Călărași (12,8 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori), în timp ce la polul opus s-a regăsit județul Dâmbovița (3 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori).

Din punctul de vedere al trendului, singurul loc în care mortalitatea infantilă a crescut se identifică în mediul rural din județul Călărași, de la 11,1 la 12,8 în intervalul 2011- 2018.

Grafic nr. 4.13. – Evoluția ratei mortalității în județele din regiunea Sud Muntenia în intervalul 2011 – 2018

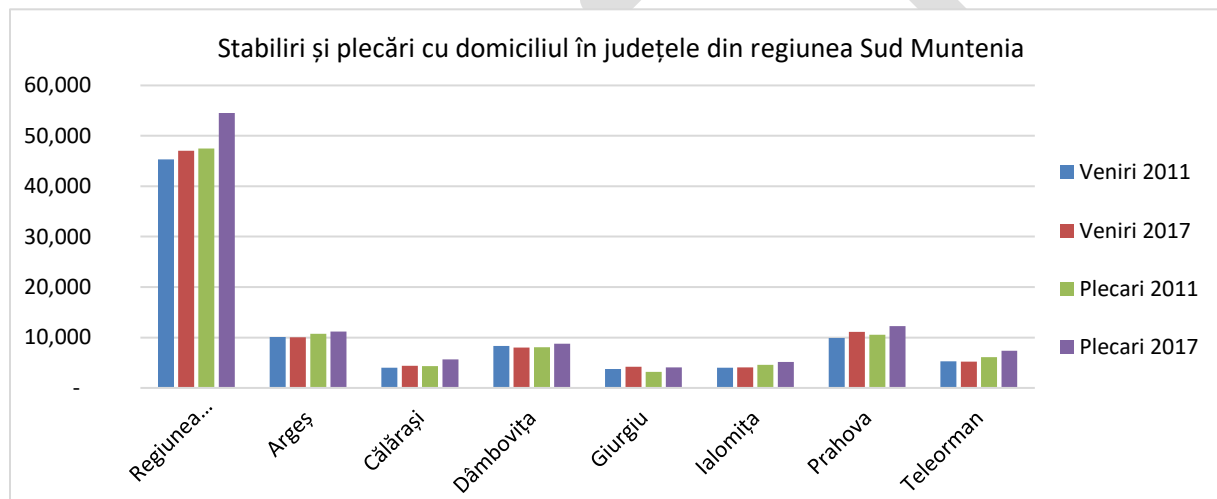
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

2.4.1.2.3. MIȘCAREA MIGRATORIE A POPULAȚIEI

Alături de natalitate și mortalitate, **mișcarea migratorie** contribuie la creșterea sau descreșterea unei populații. Migrația este determinată de factori economici, sociali și politici, putând fi de tip intern (imigrările) și de tip extern (emigrările).

Migrația internă reprezintă totalitatea deplasărilor însoțite de schimbarea definitivă a domiciliului între unitățile administrativ-teritoriale ale unei țări. Ea este o componentă esențială a proceselor de dezvoltare, fiind corelată cu schimbările economice, de structură socială sau calitatea vieții.

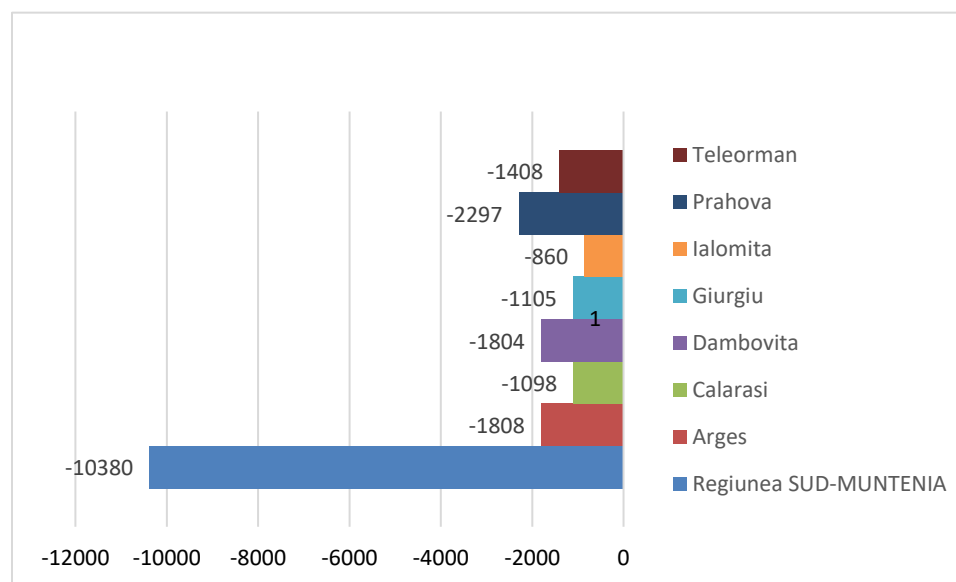
Grafic nr. 4.14. – Stabiliri și plecări cu domiciliul în județele din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În anul 2018, soldul schimbărilor de domiciliu, denumit și migrațiune netă, a plasat regiunea Sud Muntenia pe locul 2, după regiunea Nord-Est, cu o migrațiune netă negativă din cauza faptului că numărul persoanelor care au plecat cu domiciliul din regiunea Sud Muntenia a fost mai mare cu 10.380 de persoane decât numărul persoanelor care au venit cu domiciliul. Situația este cauzată în primul rând de migrația negativă înregistrată în județele Prahova, Dâmbovița și Argeș (-5909 de persoane). Migrație negativă s-a înregistrat în toate județele regiunii.

Grafic nr. 4.15. – Stabiliri și plecări cu domiciliul în județele din regiunea Sud Muntenia în 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Referitor la diferențierea pe medii de rezidență, se remarcă faptul că, în anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în mediu urban s-a înregistrat un sold migratoriu negativ de -2.654 de persoane, cea mai semnificativă depopulare fiind înregistrată în județul Prahova cu -920 persoane.

În mediul rural, s-a înregistrat un sold migratoriu negativ de -7726 de persoane. Valoarea cea mai scăzută s-a înregistrat în județul Ialomița, cu -632 persoane, iar în județul Dâmbovița a avut loc în mediul rural o scădere de -1473.

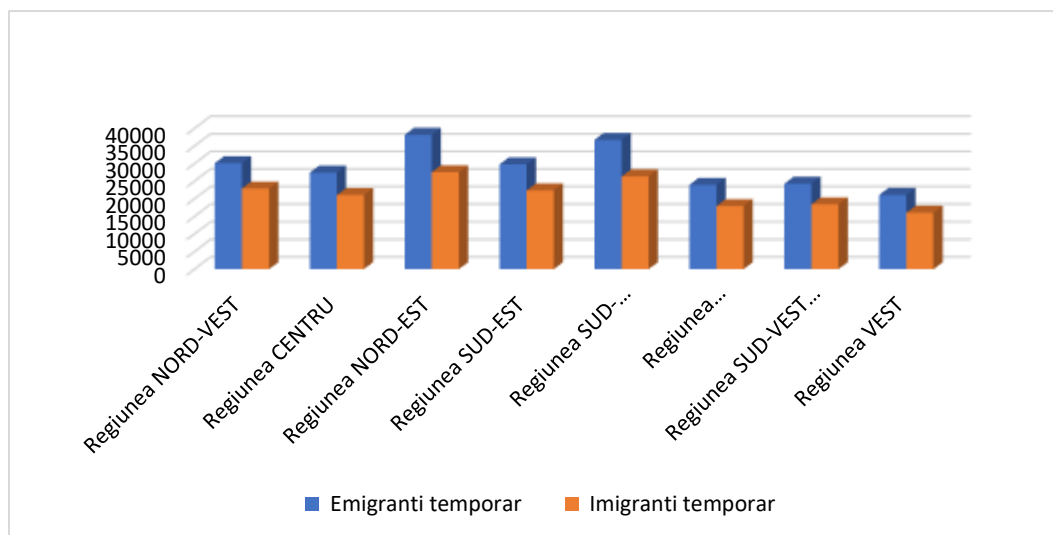
În concluzie, în perioada analizată 2012 - 2018, soldul schimbărilor de domiciliu pe medii de rezidență a relevat o tendință de scădere dramatică a populației în mediul rural.

Totodată, referitor la soldul schimbărilor de reședință permanentă, se poate observa faptul că soldul schimbărilor de reședință a fost negativ în anul 2018 (-1.342 persoane), datorat soldului schimbărilor de reședință negativ înregistrat în fiecare din cele șapte județe componente ale regiunii Sud Muntenia. În profil teritorial, soldul schimbărilor de reședință a fost negativ atât în mediul urban, cât și în mediul rural.

Referitor la **migrația externă**, se poate observa, în graficul nr. 4.16., faptul că, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 2, între cele opt regiuni de dezvoltare, în ceea ce privește numărul de emigranți, cu un procent de 15,86% (1.107 persoane) din totalul emigranților de la nivel național.

Totodată, regiunea Sud Muntenia a ocupat același loc 7 și în ceea ce privește numărul de imigranți, cu un procent de 3,2% (499 de persoane), din totalul imigranților înregistrați la nivel național.

Grafic nr. 4.16. - Migrația externă, în anul 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În anul 2018, județele cu cea mai mare pondere a numărului emigranților au fost județele Prahova și Argeș, iar la polul opus s-au aflat județele Giurgiu și Ialomița.

În timp ce pentru **regiunea Sud Muntenia emigranții** reprezintă o **pierdere netă**, atestând **capacitatea încă redusă a economiei și societății de a genera oportunități de muncă și remunerare corespunzătoare**, pentru **țările și regiunile primitoare constituie o forță de muncă capabilă de performanțe înalte, o forță de muncă competitivă**.

Cauzele migrării forței de muncă sunt, aparent, simplu de identificat: prevalența nevoilor materiale. De asemenea, se poate observa faptul că ponderea majoră a persoanelor care emigrează pentru a munci în străinătate se regăsește în județele defavorizate care sunt puternic afectate de sărăcie și unde lipsesc locurile de muncă. Alarmant este însă faptul că majoritatea celor care părăsesc țara provin din mediul rural și sunt tineri cu vârste sub 35 de ani. Principalele efecte ale migrației externe constau în reducerea forței de muncă locale, scăderea natalității, creșterea ratei divorțialității, agravarea fenomenului de delincvență juvenilă.

În anul 2018, județele cu cel mai mare număr de imigranți au fost Prahova și Argeș, în timp ce ponderea cea mai scăzută a imigranților s-a regăsit în județele Ialomița și Giurgiu. Astfel, se constată că județele mai dezvoltate ale regiunii sunt principalii receptori de persoane cu statut de imigranți.

Din analizarea datelor statistice pentru perioada 2012 - 2018, se constată o creștere a numărului emigranților, însă datele puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică nu reflectă în totalitate amploarea fenomenului migrației la nivel național sau regional, în special al emigrației. În consecință, datele oficiale cu privire la fenomenul migrației nu sunt suficiente pentru caracterizarea corespunzătoare a acestui fenomen în regiunea Sud Muntenia.

Evoluția negativă a soldului migrator (intern și extern) în perioada de analiză tinde să se convertească la nivelul regiunii într-un pattern cu consecințe asupra dezvoltării teritoriale. Corelat cu rata scăzută de natalitate și cu o serie de factori ce țin de specificul localităților (vulnerabilități, probleme sociale, cadru natural) soldul migrator negativ reprezintă, de asemenea, una din cauzele depopulării.

Migrația externă afectează în special zonele rurale (Dâmbovița, Prahova, etc.) pentru că populația tânără, dar cu un nivel scăzut de instruire, optează pentru locuri de muncă în străinătate. Lipsa locurilor de muncă, lipsa investițiilor și lipsa infrastructurii de afaceri, dezvoltarea economică încă fragilă, profilul agrar al activităților și slaba calificare a populației (în special a celei din mediul rural) reprezintă câteva din cauzele ce generează migrația externă.

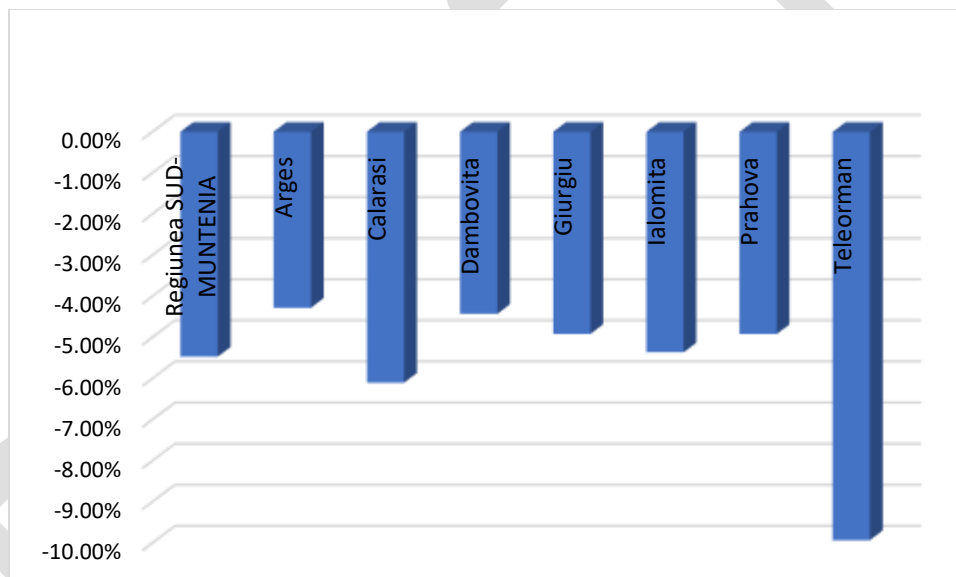
Migrația internă afectează în principal rețeaua de centre urbane mici și mijlocii, dat fiind faptul că are loc un proces de reorientare către comunele limitrofe acestora, din motive ce țin de cheltuielile cu utilitățile și taxele mai reduse etc. Pe de altă parte, migrația internă către un centru urban principal din regiune (Ploiești, Pitești) sau din afara regiunii (în special București) caracterizează în special tinerii care doresc să își completeze nivelul de instruire sau care doresc să își găsească un loc de muncă adecvat pregătirii profesionale și cu perspective de viitor.

Impactul soldului migrator negativ asupra dezvoltării spațiale poate să genereze următoarele acțiuni: descurajarea tendințelor de a susține orașele mici și mijlocii (tinerii cu studii superioare nu sunt interesați să rămână să lucreze în aceste localități) cu efecte și asupra așezărilor rurale din imediata apropiere, accentuează tendințele polarizante ale marilor orașe, stimulează depopularea și degradarea mediului rural (comune în care populația este majoritar îmbătrânită tind să dispară).

2.4.1.2.4. RATA MEDIE DE CREȘTERE A POPULAȚIEI

Rata medie de creștere a populației furnizează o imagine de ansamblu privind dinamica și reproducerea populației. În anul 2018, comparativ cu anul 2012, rata medie de creștere a populației regiunii Sud Muntenia a fost de -5,47%, situându-se sub media înregistrată la nivel național, care a fost de -2,91%. La nivel regional, județele Argeș și Dâmbovița au înregistrat valoarea cea mai ridicată a ratei medii de creștere a populației (-4,28% respectiv -4,42%), la polul opus fiind județul Teleorman (-9,94%).

Grafic nr. 4.17. – Rata medie de creștere a populației județelor regiunii Sud Muntenia (2018)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

2.4.1.3. DENSITATEA POPULAȚIEI (ZONE CU DENSITATE RIDICATĂ/ SCĂZUTĂ/ URBAN/ RURAL)

Densitatea populației reflectă gradul de intensitate a populării unui anumit teritoriu prin raportarea numărului de locuitori la anumite suprafețe diferite în privința modului de utilizare. Acest indicator este, totodată, rezultatul unor condiții istorice, economice și sociale date, dar și un factor care influențează desfășurarea normală a vieții sociale și economice într-un teritoriu, fiind astfel, atât una din

condițiile vieții materiale, cât și element esențial pentru strategia de dezvoltare a unei regiuni/zone, atât la nivel macroeconomic cât și în profil teritorial.

Repartiția geografică a populației este influențată de specificul factorilor fizico-geografici, social-istorici și tehnologici, cărora colectivitățile umane li s-au adaptat. A rezultat, astfel, o mare diversitate de așezări umane, de la cele mai simple până la marile aglomerări urbane.

Relieful are influență directă asupra distribuției spațiale a populației, densitatea modificându-se în funcție de relief, deoarece pantele accentuate împiedică sau fac dificile anumite tipuri de exploatare a solului și pentru că reducerea temperaturii o dată cu creșterea altitudinii nu este favorabilă dezvoltării anumitor culturi. Volumul reliefului sau masivitatea, structura geologică și formele topografice exercită, de asemenea, o influență considerabilă prin limitarea suprafețelor agricole și îngreunarea circulației, în funcție de acestea înregistrându-se numeroase variații spațiale în distribuția populației. Pe de altă parte și zonele de câmpie cu soluri fertile înregistrează o densitate scăzută a populației, din cauza întinderilor mari de terenuri utilizate pentru agricultură.

Resursele minerale și energetice, precum și progresul tehnic și tehnologic înregistrat în exploatarea acestora exercită, de asemenea, o influență deosebită asupra distribuției populației, determinând formarea marilor aglomerări urbane (cum sunt, de exemplu, unele orașe din cadrul județelor Argeș, Dâmbovița, Prahova).

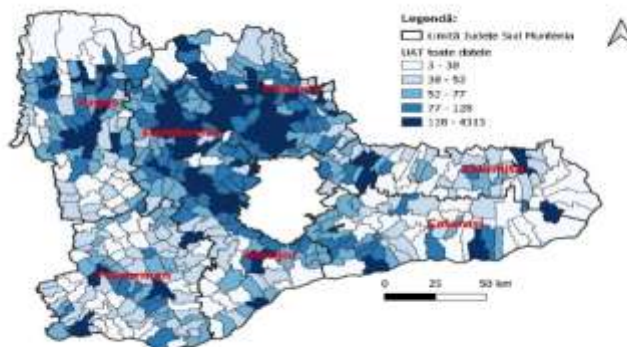
La rândul ei, repartiția geografică a populației este unul din factorii care influențează posibilitatea de dezvoltare economico-socială a unei regiuni/zone. Astfel, printre consecințele economice care pot apărea ca efect al scăderii densității populației se numără: scăderea PIB-ului potențial prin diminuarea contribuției forței de muncă, dar și a capitalului în condițiile afectării economisirii interne, creșterea presiunii asupra bugetului de stat, atât pe partea de venituri prin afectarea creșterii economice, cât și pe partea de cheltuieli prin majorarea cheltuielilor pentru asistența socială și sănătate. Prin urmare, dezvoltarea unor activități economice într-o anumită zonă depinde de potențialul natural al locului, dar și de populația existentă în zona respectivă, care contribuie la organizarea spațiului geografic și la orientarea acestuia prin crearea unor vectori de forță. Astfel, populația și așezările umane sunt punctele de potențial într-un teritoriu care dezvoltă relații complexe, atât în interiorul teritoriului respectiv, cât și între acesta și alte componente ale teritoriului, sau alte teritorii.

Scăderea constantă a populației regiunii Sud Muntenia în toată perioada analizată a determinat, pe cale de consecință, și o scădere corespunzătoare a densității populației din regiune. Astfel, în perioada analizată (2011 - 2018), suprafața administrativ teritorială a județelor a rămas constantă, singura influență asupra densității populației din regiune și asupra județelor care o compun a avut-o diminuarea populației, semnalată în toate județele care compun regiunea. În acest context, dinamica densității populației urmează strict dinamica evoluției populației din regiunea Sud Muntenia, precum și din județele componente.

Din punct de vedere al densității populației se poate afirma că partea de nord a regiunii Sud Muntenia este o zonă extrem de densă, în comparație cu alte zone din țară (densitatea este ridicată în special județele Prahova și Dâmbovița). În ceea ce privește situația județelor de câmpie, acestea prezintă zone mai dense în apropierea Bucureștiului și în jurul zonelor urbane. În rest, aceste județe au o densitate a populației pe alocuri extrem de scăzută (cazul județelor din Bărăgan: Ialomița și Călărași).

Astfel, în anul 2018, densitatea populației în regiunea Sud Muntenia a fost de 85,54 locuitori/ km², situând astfel regiunea pe locul 3 la nivelul țării, după regiunile București-Ilfov și Nord-Est, valoarea înregistrată fiind superioară mediei naționale de 81,7 loc./ km². La nivel NUTS 3, în anul 2018, cel mai populat județ al regiunii a fost Prahova, cu o densitate a populației de 153,10 loc./ km², urmat de Dâmbovița cu 121,75 loc./ km², ultimele locuri fiind ocupate de județele Ialomița cu 57,83 loc./ km² și Călărași cu 56,27 loc./ km².

Fig. 4.6. Densitatea populației la nivel de UAT în cadrul regiunii Sud Muntenia (2017, UM:loc/km²)

Sursa: „Studiu privind elementele de dezvoltare spațială a regiunii Sud Muntenia”

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, în anul 2018, densitatea populației a înregistrat o valoare mai ridicată în mediul urban (189,01 loc./km²), în timp ce în mediul rural aceasta a fost de 63,02 loc./km². La nivel județean, densitatea populației pe medii de rezidență a atins următoarele valori:

- mediul urban – cel mai populat județ a fost Argeș cu 252,64 loc./km², iar cel mai slab populat, Ialomița cu 137,03 loc./km²;
- mediul rural – primul loc a fost ocupat de județul Prahova, cu o densitate de 133,43 loc./km², în timp ce pe ultimul loc s-a clasat tot județul Ialomița cu o valoare de 37,08 loc./km².

Relația pozitivă dintre densitate și performanță economică este bine evidențiată de economiștii care au concluzionat că schimbările climatice se află în strânsă legătură cu creșterea populației, densitatea umană și bunăstarea economică. Pentru prezent și viitor, cunoașterea cât mai exactă a problemelor populației are o importanță primordială, deoarece de densitatea populației depinde în bună parte bogăția națiunii, puterea ei, realizările sociale și culturale, civilizația sa în ultimă instanță. Efectivul populației, răspândirea geografică, dinamica populației, structura geodemografică sunt factorii de care depinde ritmul de creștere a populației, evoluția numerică a populației dintr-o țară, dintr-un continent sau de pe întreg globul. Ritmul de creștere determină densitatea populației care influențează, la rândul său, dezvoltarea economică a unei societăți, dar pretinde, în același timp, asigurarea mijloacelor de subsistență, de culturalizare, sanitare, igienice, de locuire.

2.4.2. RESURSELE UMANE

2.4.2.1. STAREA DE SĂNĂTATE, PERSONAL MEDICO-SANITAR

a) STAREA DE SĂNĂTATE

Starea de sănătate a populației reprezintă un fenomen complex, biologic, psihologic, social și cultural, care exprimă sintetic nivelul și caracteristicile sănătății membrilor comunității, în ansamblul ei. Totodată, starea de sănătate a populației reprezintă un indicator major al nivelului de trai al comunității, ocupând primul loc în lista celor 12 indicatori alcătuită de experții ONU pentru definirea calității vieții.

Starea de sănătate a populației reprezintă un indice al gradului de productivitate și performanță al capitalului uman și, raportat la dimensiunea spațială, contribuie la descrierea, pe de o parte, a curenților între mediul urban-rural, generate de accesul la infrastructura medicală de bază, iar pe de altă parte poate

constitui un factor relevant privind evaluarea competitivității și potențialului de dezvoltare al unei comunități.

În ceea ce privește evaluarea stării de sănătate a României, comparativ cu alte state ale Uniunii Europene, se poate observa o stare de sănătate precară, din punct de vedere al percepției, România situându-se alături de statele baltice și Bulgaria, între țările în care oamenii își evaluează mai slab sănătatea. Atât indicatorii obiectivi, cât și cei subiectivi, situează România printre statele UE cu o stare slabă de sănătate. Datele indică sănătatea ca un domeniu cheie care necesită intervenție prin politici sociale pentru îmbunătățirea sănătății și reducerea inegalităților din populație.

În acest sens, în vederea analizării stării de sănătate a populației regiunii Sud Muntenia, se vor utiliza o serie de indicatori relevanți, care pot fi grupați astfel:

- a. Indicatori ai nivelului reproducerii populației: natalitate, fertilitate;
- b. Indicatori care măsoară absența sănătății: mortalitatea și mortalitatea infantilă.

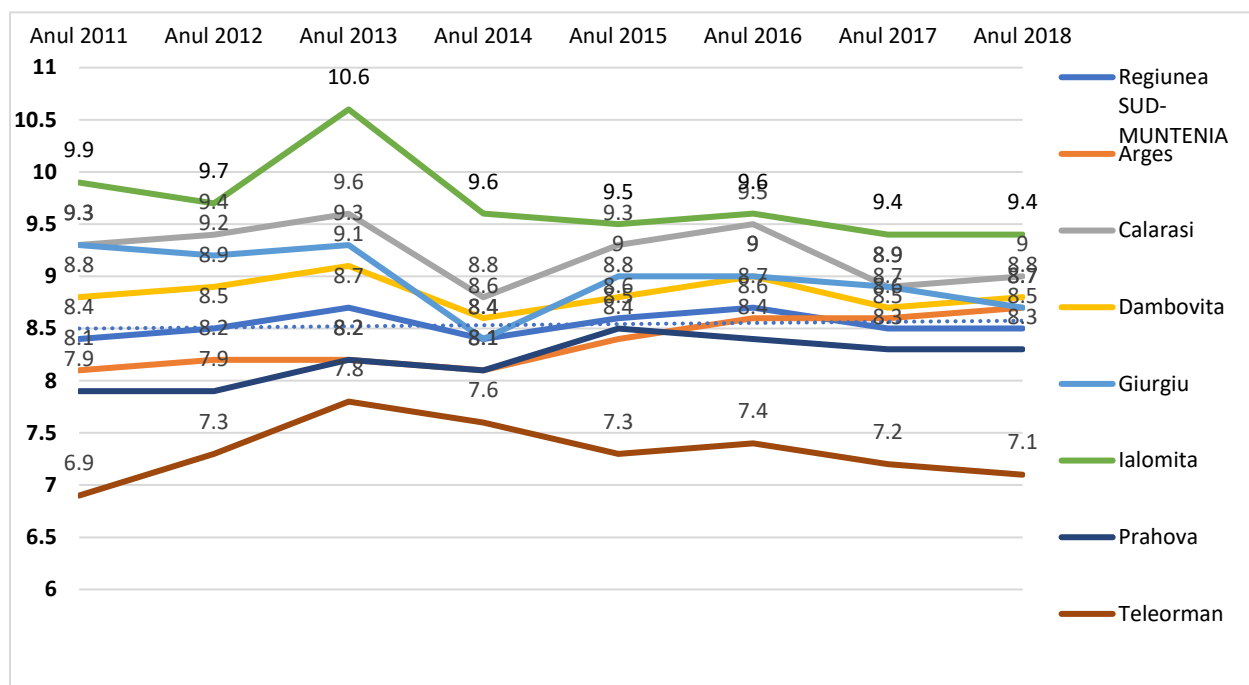
În ceea ce privește primul set de indicatori referitori la nivelul reproducerii populației, se poate observa faptul că, în perioada 2011 – 2018, la nivel național s-a înregistrat o tendință de scădere a natalității, acest trend fiind mai accentuat în 2014 și în 2016. De asemenea, aceste oscilații s-au menținut în perioada analizată și la nivelul celor opt regiuni de dezvoltare.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2018, **rata natalității** a fost scăzută sub 8,5 nașcuți vii la 1.000 de locuitori, situându-se sub media națională, cu aproximativ 0,8 nașcuți vii la 1.000 de locuitori. Totodată, în anul 2018, regiunea a ocupat locul 7 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare.

Evoluția în timp, în perioada 2011 - 2018 a fost asemănătoare cu cea de la nivel național, pe medii de rezidență, rata natalității din mediul urban și rural este în creștere. În anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, rata natalității din mediul urban a fost de 8,2 nașcuți vii la 1.000 de locuitori, iar în mediul rural, respectiv 8,7 nașcuți vii la 1.000 de locuitori.

La nivel interjudețean, în graficul nr. 4.18. se poate observa faptul că, în perioada analizată, s-a păstrat tendința de scădere a natalității înregistrată atât la nivel național, cât și la nivel regional. În anul 2018, cea mai ridicată rată a natalității s-a înregistrat în județul Ialomița (9,4 nașcuți vii la 1.000 de locuitori), în timp ce cea mai scăzută valoare a ratei natalității s-a înregistrat în județul Teleorman (7,1 nașcuți vii la 1.000 de locuitori).

**Graficul nr. 4.18. – Evoluția ratei natalității în regiunea Sud Muntenia,
în perioada 2011 - 2018**

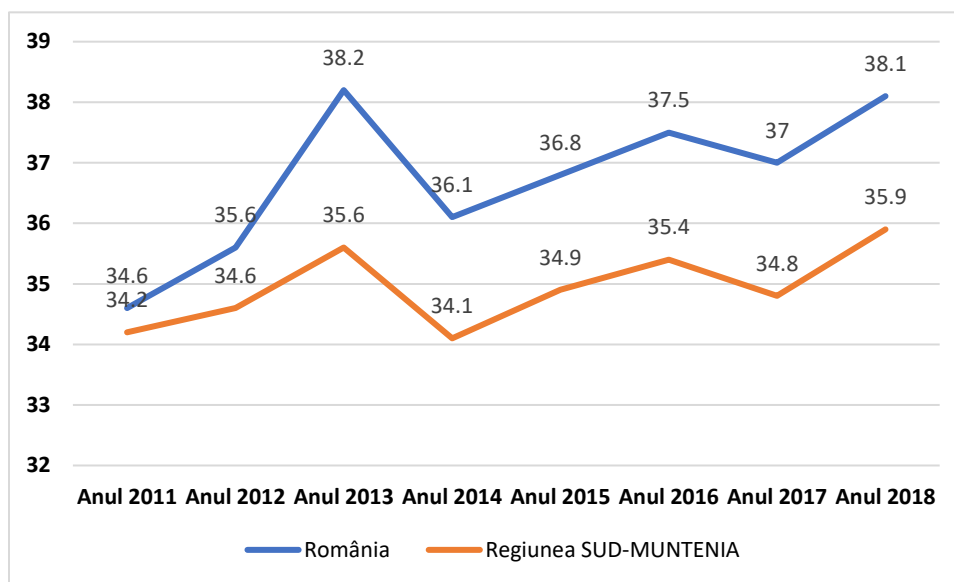

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Principalul factor care influențează natalitatea este **fertilitatea populației feminine**. **Rata de fertilitate** se referă la numărul nașcuților vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă (categorie în care sunt încadrate femeile cu vârsta cuprinsă între 15 - 49 de ani), dintr-un anumit an. Astfel, în perioada 2011 - 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, rata de fertilitate a avut tendințe oscilante, scăzând în anul 2014 până la 34,1 nașcuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă, pentru ca apoi, rata de fertilitate să ajungă la 34,9 nașcuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă în anul 2015, scăzând apoi până la 34,8 nașcuți vii la 1.000 de femei fertile în anul 2018. Comparativ cu trendul național, rata fertilității din regiunea Sud Muntenia este net inferioară în fiecare dintre anii analizați dar respectă trendul acesteia din punctul de vedere al evoluției.

Graficul nr. 4.19. – Evoluția ratei fertilității în România și în regiunea Sud Muntenia în intervalul

2011-2018 (născuți vii la 1.000 de femei fertile)

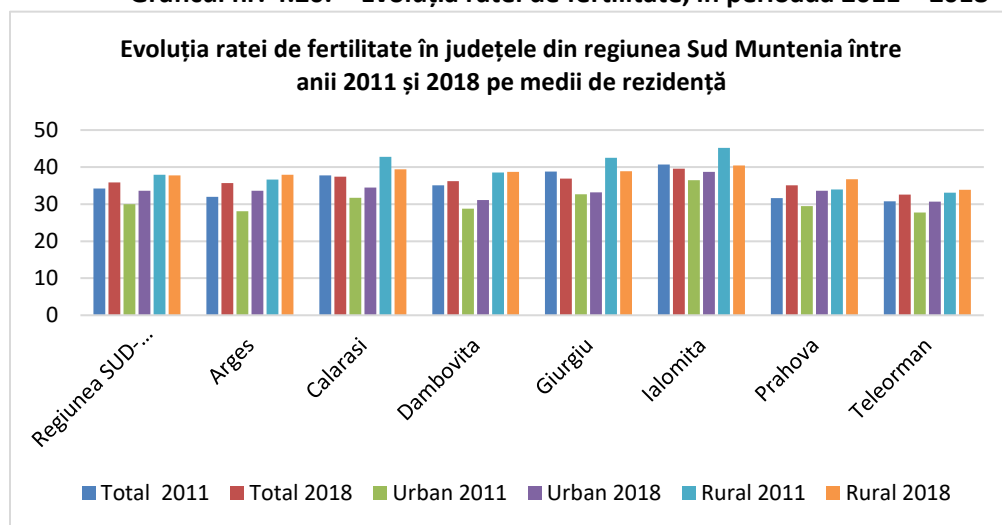

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

La nivelul celor șapte județe componente, în anul 2018, cea mai ridicată valoare a ratei fertilității s-a înregistrat în județul Ialomița cu 39,6 născuți vii la 1.000 de femei fertile, iar cele mai scăzute valori în județele Prahova (35,1 născuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă) și Teleorman (32,6 născuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă).

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, se poate observa faptul că, în anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, rata fertilității în mediul urban a fost de 33,6 născuți vii la 1.000 de femei de vârstă fertilă, iar în mediul rural de 37,8 născuți vii la 1.000 de femei fertile, în creștere față de anul 2014. La nivel interjudețean, în anul 2018, cea mai ridicată valoare a ratei fertilității în mediul urban s-a înregistrat în județul Ialomița (38,7 de născuți vii la 1.000 de femei fertile), iar cea mai scăzută în județul Teleorman (30,7 născuți vii la 1.000 de femei fertile). Totodată, în mediul rural, valoarea cea mai ridicată a fost semnalată în județul Ialomița (40,4 născuți vii la 1.000 de femei fertile), iar cea mai scăzută în județul Teleorman (33,9 născuți vii la 1.000 de femei fertile).

Graficul nr. 4.20. – Evoluția ratei de fertilitate, în perioada 2011 – 2018

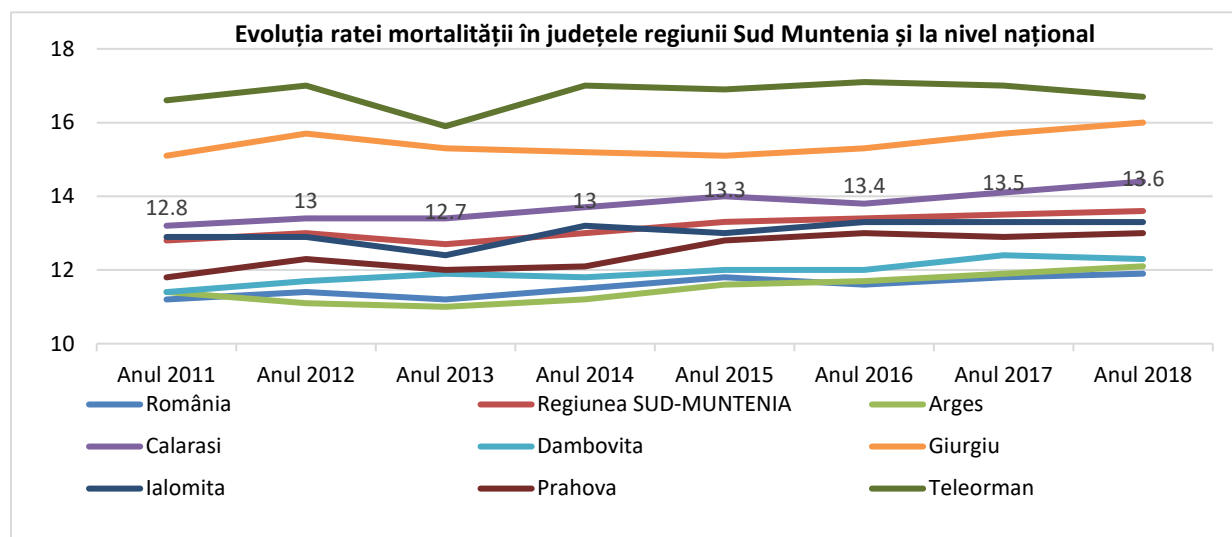
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Mortalitatea populației poate fi considerat fenomenul demografic cel mai complex în evoluții pe termen scurt și mediu, nivelul acestuia înglobând toți factorii ce influențează în mod negativ calitatea vieții, reflectați cu o inerție specifică concretizată printr-un anumit decalaj în timp față de momentul în care intervin schimbările factorilor socio-economici.

La nivelul României, rata mortalității are valori cuprinse între 11 și 12 decedați la 1.000 de locuitori, o rată inferioară celei identificate la nivelul regiunii Sud Muntenia, care se situează în jurul valorii de 13,6 decedați la 1.000 locuitori. Trendul este unul ușor crescător la toate nivelele analizate.

La nivel județean, cea mai mare rată se înregistrează la nivelul județului Teleorman, aproximativ 17 decedați la 1.000 de locuitori, pe când cea mai mică la nivelul județului Argeș de 12 decedați la 1.000 de locuitori. De altfel, județul Argeș este singurul județ din regiune cu o rată apropiată celei înregistrate la nivel național în perioada 2011 – 2016, în anii 2011 și 2018 în toate județele analizate, rata mortalității fiind superioară acestuia.

**Graficul nr. 4.21. - Evoluția ratei mortalității în regiunea Sud Muntenia,
în perioada 2011- 2018**

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Din analiza pe cauze de deces a mortalității, putem constata că la bărbații de vârstă adultă (20 - 59 de ani) decesul a fost provocat de maladii ale inimii și ale sistemului circulator, în timp ce pentru populația vârstnică au fost predominante maladii ale inimii. Concluzia care se poate trage este că, pe lângă degradarea continuă a nivelului de trai din primii ani ai tranziției, care a afectat întreaga populație, cu precădere fiind resimțită de către populația cu vârstă înaintată, se mai adaugă o serie de factori precum: stresul, lipsa siguranței locului de muncă, deprimarea generată de pierderea acestuia sau alți factori care au afectat cel mai mult bărbații de vârstă adultă.

Această mortalitate în exces, care nu se datorează creșterii sau îmbătrânirii populației și care se concretizează în creșterea ratei de mortalitate exclusiv pe grupe de vârstă, poate fi corelată direct cu deprecierea condițiilor socio-economice care a fost caracteristică perioadei de tranziție.

Dacă se iau în considerare diferiții factori care se află la originea mortalității și a stării de sănătate, factorii tradiționali de risc și-au pierdut din ce în ce mai mult semnificația, în timp ce o serie de noi factori, strâns legați de perioada de tranziție, devin decisivi. Stresul începe să fie din ce în ce mai mult recunoscut ca factor principal în creșterea numărului de decese cauzate de boli de inimă, ulcer, ciroză, psihoză alcoolică, sinucideri, accidente și omucideri. Stresul se pare că se manifestă în situația în care individul trebuie să reacționeze la apariția unei conjuncturi noi, neașteptate, pentru soluționarea căreia metodele

și conduita adecvată nu sunt cunoscute. Creșterea mortalității sub influența stresului depinde de mai mulți factori a căror evoluție a fost ascendentă în perioada analizată:

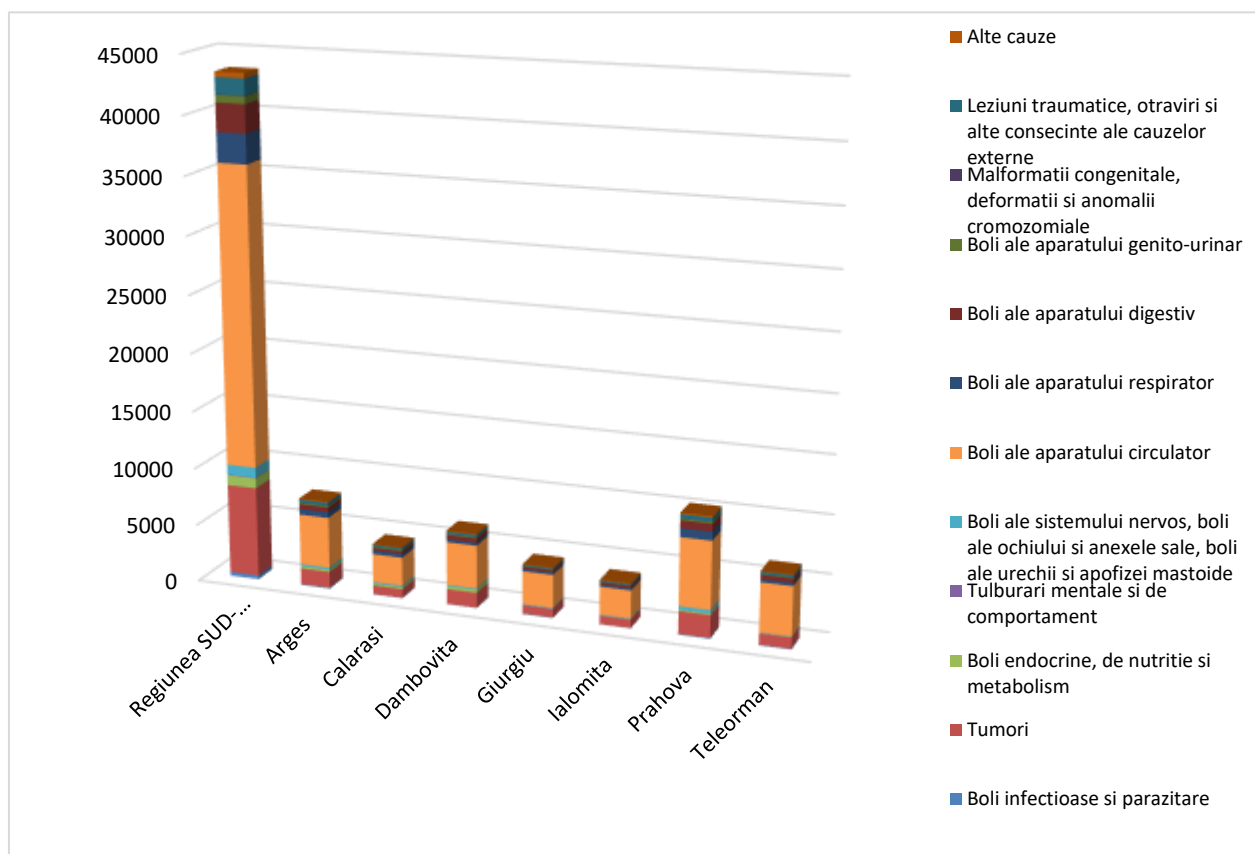
- instabilitatea și conflictele din familie;
- migrația internă și externă care a înregistrat o creștere considerabilă în special în primii ani ai tranziției și care s-a produs de cele mai multe ori în condiții nefavorabile, făcând necesară redefinirea strategiei de supraviețuire;
- dificultățile emoționale ca de exemplu furia, depresia și evoluția ascendentă a insecurității individuale;
- diminuarea veniturilor reale;
- insecuritatea locului de muncă sub amenințarea șomajului, salariile scăzute, plata cu întârziere a salariilor, hiperinflația, explozia prețurilor, creșterea inegalității sociale, etc.

Toate aceste fenomene produc un considerabil stres, în special în rândul unei populații obișnuite să ducă o viață în condiții stabile, într-o bunăstare medie, în condițiile unei societăți egalitariste¹⁵.

În anul 2018, în regiunea Sud Muntenia au decedat 43.496 de persoane, cu 250 de persoane mai multe decât în anul 2012. Principalele cauze de deces, în anul 2018, au fost: bolile aparatului circulator (25921 de decese, în scădere cu 1.376 de decese comparativ cu anul 2011), tumori (7.811 de decese, în creștere cu 456 de decese față de anul 2011), boli ale aparatului digestiv (2.446 de decese, în scădere cu 40 decese față de anul 2011) și boli ale aparatului respirator (2.530 de decese, în creștere cu 576 de decese față de anul 2011).

¹⁵ [208] UNICEF, ICDC Florence, Crisis in Mortality, Health and Nutrition, , 1994

Graficul nr. 4.22. - Decese pe cauze de deces în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

Mortalitatea infantilă și rata mortalității infantile reprezintă alți indicatori a stării de sănătate a unei populații, reflectând, printre altele, gradul de acces la serviciile de îngrijire medicală și la informațiile ce țin de educația medicală. La nivelul Uniunii Europene, România este printre țările cu cea mai ridicată rată a mortalității infantile. Conform Eurostat, în anul 2011, cea mai ridicată rată a mortalității infantile în statele membre ale Uniunii Europene a fost înregistrată în țara noastră (9,4%), urmată de Bulgaria (8,5%), la polul opus situându-se Luxemburg (1,8%) și Suedia (2,5%).

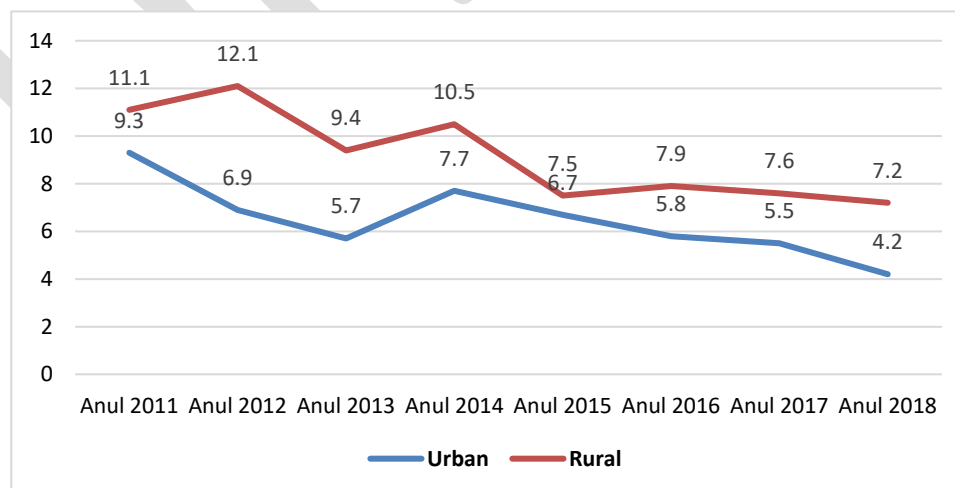
Mortalitatea infantilă a înregistrat o evoluție favorabilă atât la nivel național, cât și la nivel regional. Astfel, în anul 2018, la nivel național rata mortalității infantile a fost de 5,9 decedați sub 1 an la 1.000 de locuitori. Cu toate acestea, regiunea Sud Muntenia s-a situat și în anul 2018 peste media înregistrată la

nivel național, cu 5,9 decedați sub un an la 1.000 de locuitori, ocupând astfel locul 4 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare.

Totodată, rata mortalității infantile, la nivel național, a înregistrat o scădere de 42,7% în anul 2018 (5,9 născuți morți la 1.000 născuți) față de anul 2011 (10,3 născuți morți la 1.000 născuți), iar această tendință de diminuare caracterizează indicatorul și din punct de vedere al distribuției pe medii de rezidență, deși în mod diferențiat; în mediul urban rata mortalității infantile s-a diminuat de la 7,7 la 4,2 născuți morți la 1.000 născuți, în timp ce în rural aceasta s-a redus de la 12,7 la 7,2 născuți morți la 1.000 născuți.

La nivel interjudețean, în anul 2018, cea mai mare **rată a mortalității infantile** s-a înregistrat în județul Călărași (10,4 decedați sub 1 an la 1.000 nascuti vii) sub media înregistrată la nivelul regiunii Sud Muntenia, la polul opus situându-se județul Dâmbovița (2,8 decedați sub 1 an la 1.000 nascuti vii). În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, se constată faptul că, în anul 2018, rata mortalității infantile a fost mai ridicată în mediul rural decât în mediul urban cu 42%. Totodată, în mediul urban, județul Călărași a înregistrat cea mai ridicată valoare a ratei mortalității infantile în (6,5 decedați sub 1 an la 1.000 de nascuti vii), comparativ cu județul județul Argeș (5,7 decedați sub 1 an la 1.000 nascuti vii). În mediul rural, pe primul loc în ceea ce privește rata mortalității infantile, s-a clasat județul Călărași, cu o rată a mortalității infantile de 12,8 decedați sub 1 an la 1.000 de nascuti vii, la polul opus aflându-se județul Dâmbovița cu 3 decedați sub 1 an la 1.000 nascuti vii.

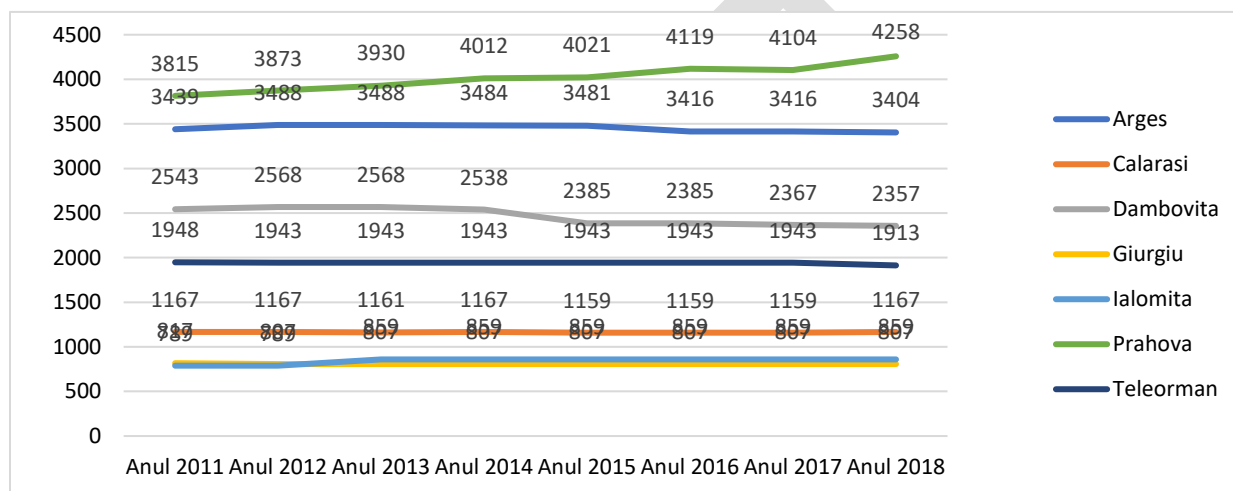
Graficul nr. 4.23. – Evoluția ratei de mortalitate infantilă (născuți morți la 1.000 născuți)

Sursa: INS, Tempo On-line

În anul 2018, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 5 la nivel național în ceea ce privește **numărul paturilor din spitale** (14.765 de paturi). Așa cum rezultă din analizarea graficului nr. 4.24., se poate observa faptul că, la nivelul celor șapte județe componente, indicatorul privitor la numărul de paturi în spital a urmat tendința de creștere ușoară înregistrată în județul Prahova, în celelalte județe observându-se o scădere sau chiar stagnare.

Graficul nr. 4.24. - Evoluția numărului paturilor în spitale în județele din regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 – 2018

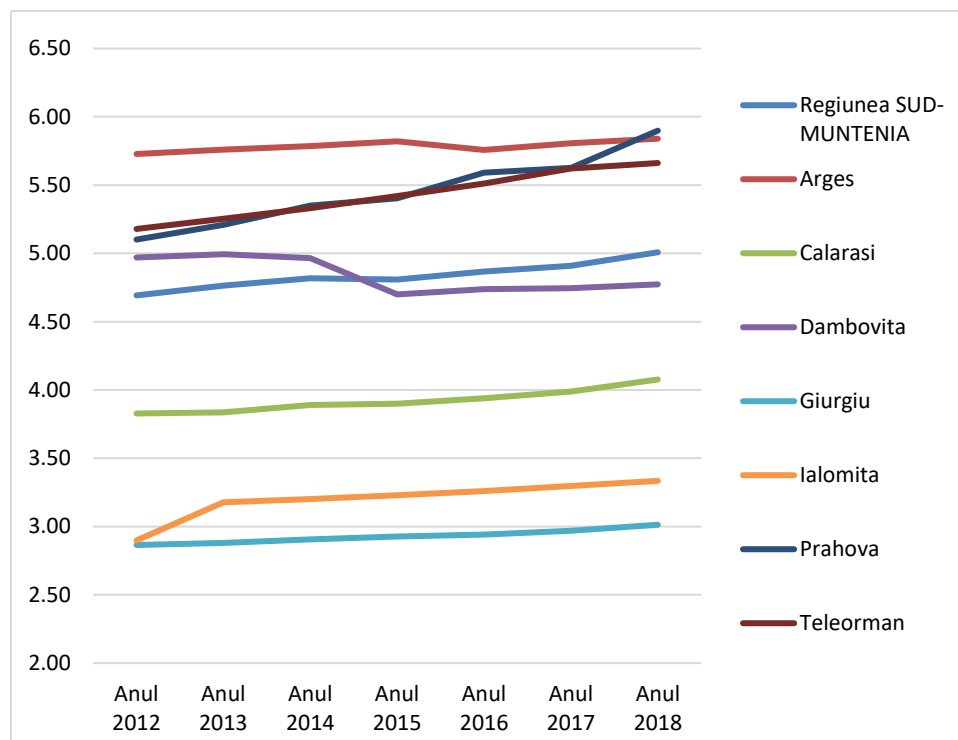

Sursa: INS, Tempo On-line

În ceea ce privește numărul de paturi în spitale care revin la 1.000 de locuitori, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia a ocupat ultimul loc în rândul celor opt regiuni de dezvoltare cu doar 5 paturi la 1.000 de locuitori, situându-se astfel mult sub media națională de 6,83 paturi la 1.000 de locuitori.

În profil teritorial, în anul 2018, în trei din cele șapte județe ale regiunii Sud Muntenia (Argeș, Prahova și Teleorman) s-au înregistrat valori peste media regională, primul loc fiind ocupat de județul Prahova cu 5,9 paturi în spitale la 1.000 de locuitori, la polul opus situându-se județul Giurgiu cu 3,01 paturi la 1.000 de locuitori.

Graficul nr. 4.25. - Evoluția numărului de paturi în spitale care revin la 1.000 de locuitori în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

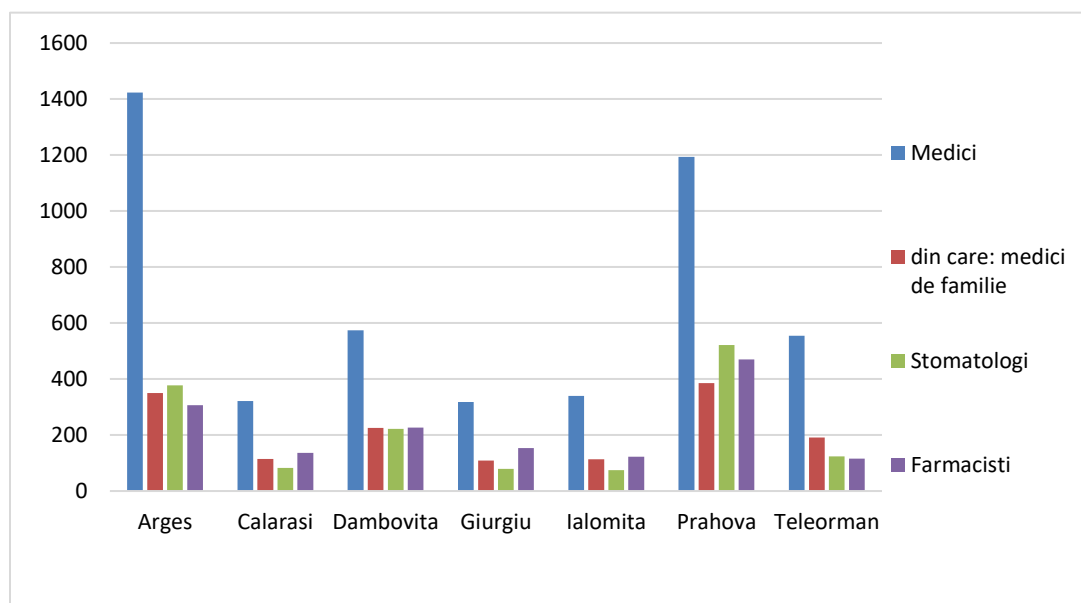
Sursa: INS, Tempo On-line

În profil temporal, numărul paturilor în spital care revin la 1.000 de locuitori a scăzut constant în patru județe, în intervalul analizat 2011-2018, iar în Ialomița și Prahova se constată o creștere cu 70 respectiv 443 de paturi în spitale.

b) PERSONAL MEDICO-SANITAR

În anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, serviciile medicale erau asigurate de un număr de 4.725 de medici (din care 2.471 erau în sectorul public și 2.254 în mediul privat). Dintre aceștia, 1.490 erau medici de familie (27 activau în sectorul public și 1463 în sectorul privat). De asemenea, în anul 2018 își desfășurau activitatea 1.483 de medici stomatologi (85 în sectorul public și 1.398 în sectorul privat), 1.532 de farmaciști (87 în sectorul public și 1.445 în mediul privat) și 17.759 de cadre sanitare medii (10.940 în sectorul public și 6.819 în cel privat).

Graficul nr. 4.26. - Personal medico-sanitar la nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2018

Sursa: INS

La nivelul celor șapte județe componente, se constată faptul că personalul medico sanitar își desfășoară activitatea cu precădere în județele din nordul regiunii (7.983 în Argeș și 10.003 în Prahova), în timp ce în județele din sudul regiunii serviciile medicale sunt asigurate de un număr mai mic de cadre medicale (2.347 în Giurgiu, 2.386 în Ialomița, 2.768 în Calarasi, 3.709 în Teleorman și 4.973 în Dâmbovița).

Astfel, din analizarea graficului nr. 4.26, se poate observa faptul că în județele din partea de nord a regiunii își desfășoară activitatea aproximativ 52,64% din totalul medicilor înregistrați la nivel regional, în timp ce în județele din sud numărul medicilor este mai scăzut. Un exemplu în acest sens este județul Giurgiu, cu 318 de cadre medicale. Referitor la numărul medicilor de familie, cea mai ridicată valoare s-a înregistrat în anul 2018, în județul Prahova (386 de cadre medicale), la polul opus aflându-se județul Ialomița cu 114 cadre medicale. În anul 2018, județul Prahova s-a situat în fruntea clasamentului în ceea ce privește numărul stomatologilor (522 de cadre medicale), la polul opus fiind județul Ialomița cu doar 75 de stomatologi.

Totodată, în ceea ce privește numărul farmaciștilor, în anul 2018, în județul Prahova, activau 470 de farmaciști, în timp ce în județul Teleorman își desfășurau activitatea doar 116 farmaciști. În ceea ce privește personalul sanitar mediu, primul loc a fost ocupat de județul Prahova (5.323 de cadre medicale), iar la polul opus s-a situat județul Giurgiu 1.102 de cadre medicale.

Tabel nr. 4.2. – Medici și personalul sanitar mediu în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Nivel	Medici	Medici la 1000 de locuitori	Populația care revine la un medic	Personal sanitar mediu	Personal sanitar mediu la 1000 de locuitori	Populația care revine la un cadru sanitar mediu
Sud Muntenia	4725	1,6	624,0	17759	6,0	166,0
Argeș	1423	2,4	409,6	3738	6,4	155,9
Călărași	322	1,1	889,0	1499	5,2	191,0
Dâmbovița	574	1,2	860,3	2792	5,7	176,9
Giurgiu	318	1,2	842,3	1102	4,1	243,0
Ialomița	340	1,3	757,7	1334	5,2	193,1
Prahova	1193	1,7	605,1	5323	7,4	135,6
Teleorman	555	1,6	608,8	1971	5,8	171,4

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

2.4.2.2. NIVELUL DE INSTRUIRE AL POPULAȚIEI

Nivelul de instruire este influențat de evoluția factorilor demografici (evoluția populației din segmentul de vârstă corespunzător vârstei școlare), precum și de un set de indicatori subiectivi (calitatea actului educațional, numărul absolvenților, gradul de accesibilitate la educație și la alte servicii de pregătire profesională) și obiectivi (infrastructura educațională).

Manifestarea procesului de diminuare a ratei natalității și a numărului populației cu vârstă școlară, în intervalul 2011–2018, imprimă sau întărește pentru/în următorii ani tendința negativă de evoluție a populației școlare la nivelul regiunii Sud Muntenia. Implicațiile generate direct sau indirect asupra nivelului de dezvoltare sunt multiple și vizează sfera economică, pe de o parte și domeniul social, pe de altă parte. Scăderea populației școlare se traduce printr-o scădere a numărului absolvenților în general și, implicit, printr-o scădere a numărului absolvenților de studii medii/superioare care tind să reprezinte forța de muncă calificată.

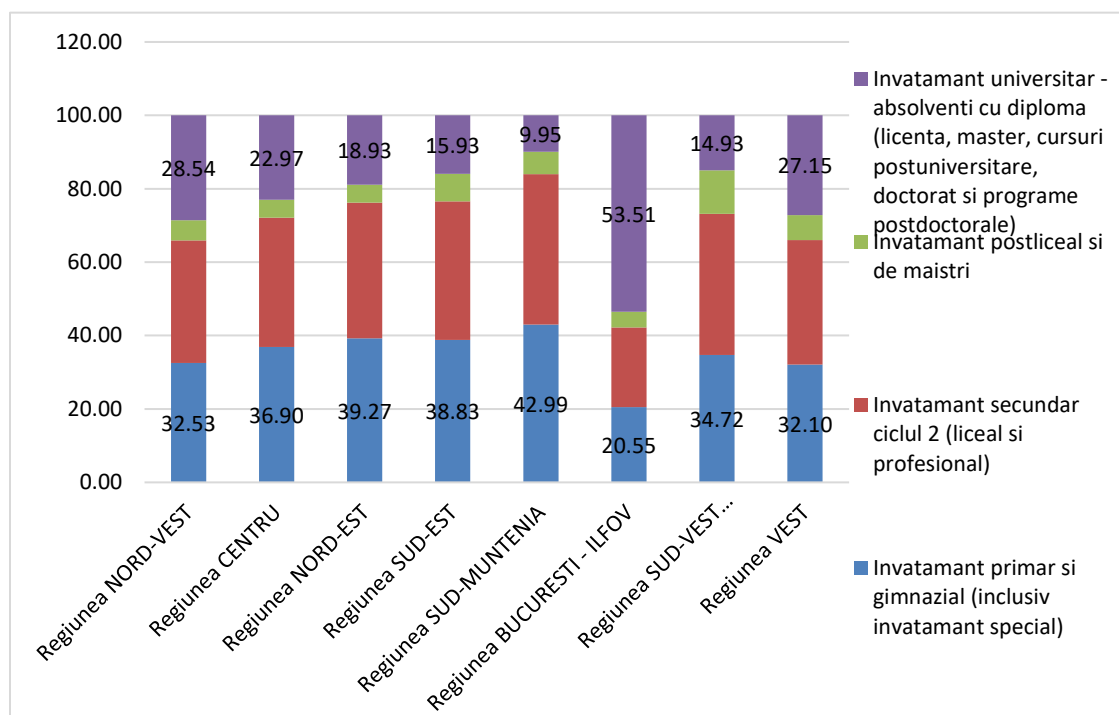
Reducerea nivelului de calificare/instruire a populației apte de muncă are impact asupra calității serviciilor/produselor și asupra randamentului și performanței activităților economice, în general. La nivel

particular, nivelul de instruire scăzut generat sau modelat de o continuă scădere a populației școlare și a numărului de absolvenți afectează zonele/localitățile cu vulnerabilități economice/sociale, precum și mediul rural.

Orice modificare pe piața muncii sau în relația cerere-ofertă, în ceea ce privește nivelul de pregătire și/sau competențele solicitate/existente tinde să creeze dezechilibre periodice, care pot conduce spre o severă restructurare a activității economice în respectiva zonă/localitate.

La nivel social, scăderea nivelului de instruire se convertește într-un factor determinant pentru creșterea șomajului printre tineri și pentru manifestarea șomajului de lungă durată. Aceste categorii de șomeri se confruntă cu dificultăți în a găsi și a păstra un loc de muncă, dețin o stimă de sine scăzută și o capacitate redusă de autopromovare, au pierdut contactul cu piața muncii, cu noile tehnologii și/sau au un acces deficitar la informații. Iar, în funcție de particularitățile demografice și geografice ale zonei/localității, intensificarea șomajului devine echivalentul intensificării riscului de excluziune socială (comunitățile cu populație rromă, orașele mici cu tendințe demografice negative, localitățile în zone greu accesibile, fără conexiuni de transport principale, localitățile din zone montane sau din zone predominant rurale și agrare etc.).

Graficul nr. 4.27. Nivelul de calificare/instruire a populației apte de muncă, pe regiuni, în 2018

Sursa: INSSE-Calcul proprii

Din analizarea graficului nr. 4.27, se poate observa faptul că, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia a ocupat ultimul loc în ceea ce privește ponderea persoanelor cu nivel superior de educație (9,95%), situându-se mult sub media națională (25,16%), precum și cu mult sub media europeană de 39,9% (la 2018); locul 1 în ceea ce privește ponderea persoanelor cu nivel mediu de educație (41,01%) și pe locul 1 în ceea ce privește ponderea educației cu nivel scăzut de educație (42,99%), situându-se peste media înregistrată la nivel național de 34,39%.

În perioada analizată 2011 - 2018, regiunea Sud Muntenia s-a încadrat în tendința de scădere a **populației școlare** înregistrată la nivel național. Astfel, atât la nivel național, cât și la nivel regional, principalii factori care au condus la scăderea semnificativă a populației școlare au fost: scăderea natalității, migrația populației, abandonul școlar și scăderea nivelului de trai cauzată de criza economică din perioada anterioară.

La nivel regional, se constată faptul că scăderea populației școlare nu se pliază pe populația județelor. Astfel, în perioada analizată, cea mai semnificativă scădere a populației școlare s-a înregistrat în județul Prahova (-13.714 de persoane), deși acesta este cel mai populat județ al regiunii Sud Muntenia.

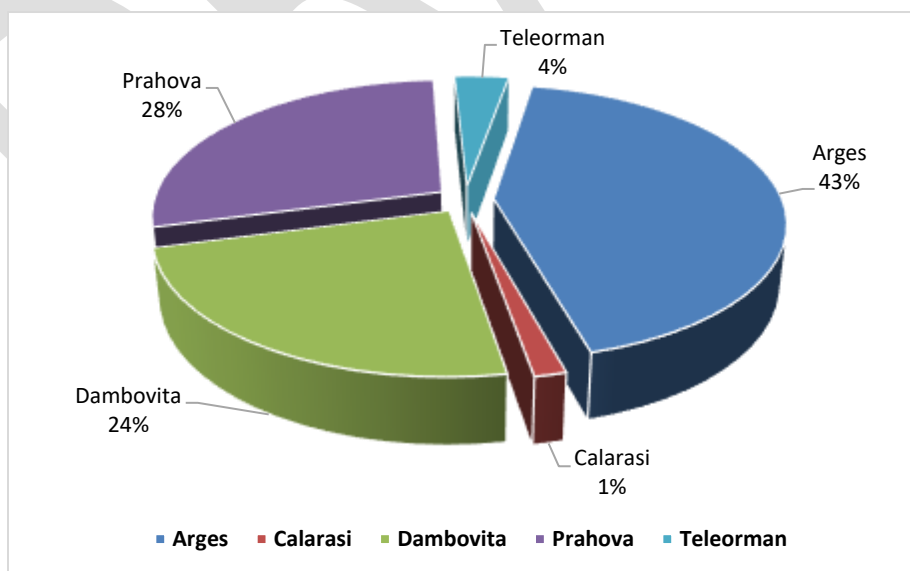
De asemenea, o scădere semnificativă a populației școlare s-a înregistrat și în județele Teleorman (-10.162 persoane) și Dâmbovița (-9.847 de persoane) acesta din urmă fiind un județ important ale regiunii Sud Muntenia. În mod paradoxal, la polul opus s-au situat două dintre județele mai puțin dezvoltate ale regiunii Sud Muntenia: Giurgiu (-4.277 de persoane) și Ialomița (-6.769 de persoane).

În anul 2018, cele mai ridicate **valori ale populației școlare la nivel național** s-au înregistrat în învățământul primar și gimnazial (241.602 elevi), urmate de cele din învățământul preuniversitar (100.275), universitar (20.650) și postliceal (10.485). Tendința generală a fost de scădere continuă, aproape la nivelul fiecărei trepte de școlarizare.

Pe de altă parte, la nivelul preșcolarilor și învățământului liceal secundar s-a înregistrat o scădere în intervalul 2011 - 2018, astfel că populația școlară de grădiniță în anul 2011 era de 94.675, scăzând în anul 2018 la 73.015, în timp ce la nivel de liceu, în anul 2011, erau înregistrați un număr de 127.412 de liceeni, scăzând în 2018 la 89.394 de liceeni. Cel mai mare număr de liceeni s-a înregistrat în județul Prahova (22.805), la polul opus regăsindu-se județul Giurgiu (5.581).

O categorie importantă a populației școlare este reprezentată de studenți, al căror număr a scăzut constant în perioada analizată 2014 - 2018 de la 24.540 în anul 2014 la 20.650 în anul 2018.

Graficul nr. 4.28. - Numărul studenților înscriși , pe județe, în anul 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

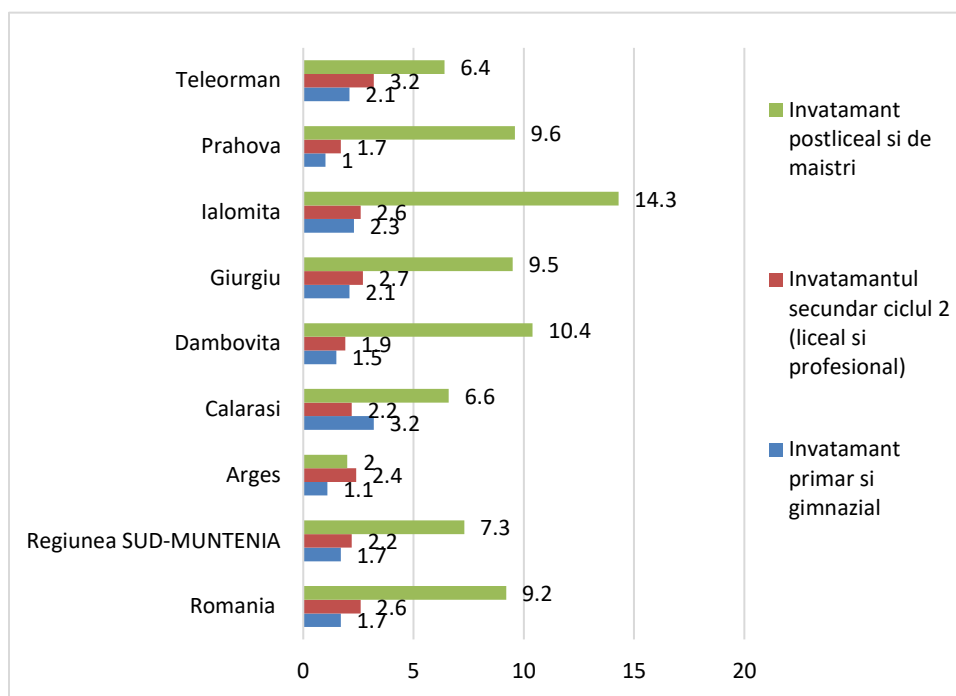
Analizând numărul studenților în profil teritorial, se poate observa în graficul nr. 4.28. faptul că în anul 2018, cea mai ridicată valoare a numărului acestora s-a înregistrat în județul Argeș, peste 43% din numărul de studenți de la nivel regional. Acest fapt s-a datorat, în primul rând, existenței a două centre universitare în acest județ: Universitatea de Stat din Pitești și Universitatea Constantin Brâncoveanu. La polul opus s-a aflat județul Giurgiu, unde nu a fost înregistrat niciun student, cauza fiind inexistența unei universități sau a unei filiale ale acesteia.

Un aspect general acceptat este că abandonul școlar este mult mai frecvent în comunitățile de romi și se datorează sărăciei, coroborate cu lipsa de educație a părinților. Combaterea acestui fenomen este văzută prin aplicarea de programe de tip „after school” și înființarea de centre de zi pentru copiii proveniți din familii sărace.

În acest context, în anul școlar 2016/2017, situația abandonului școlar în regiunea Sud Muntenia, pe forme de învățământ, a fost următoarea: 1,7% în învățământul primar, 1,7% în învățământul gimnazial, 2,2% în învățământul liceal și în învățământul profesional și de ucenici și 7,3% în învățământul postliceal și de maiștri.

La nivelul celor șapte județe componente ale regiunii Sud Muntenia, cea mai mare rată a abandonului școlar în învățământul primar s-a înregistrat în județele Călărași și Ialomița (2,6%), iar cea mai scăzută în județele Argeș și Prahova (0,9% respectiv 1,2%). În ceea ce privește învățământul gimnazial, cea mai ridicată rată a abandonului școlar s-a înregistrat în județul Călărași (4,1%), iar cea mai scăzută în județele Argeș și Prahova (0,8%, respectiv 1,3%). Referitor la învățământul liceal, în anul 2017, cea mai mare rată a abandonului școlar s-a înregistrat în județul Teleorman (3,2%), în timp ce județul Prahova a avut cea mai scăzută rată a abandonului școlar în învățământul liceal și profesional (1,7%). În ceea ce privește învățământul postliceal și de maiștri, pe primul loc s-a situat județul Ialomița (14,3%).

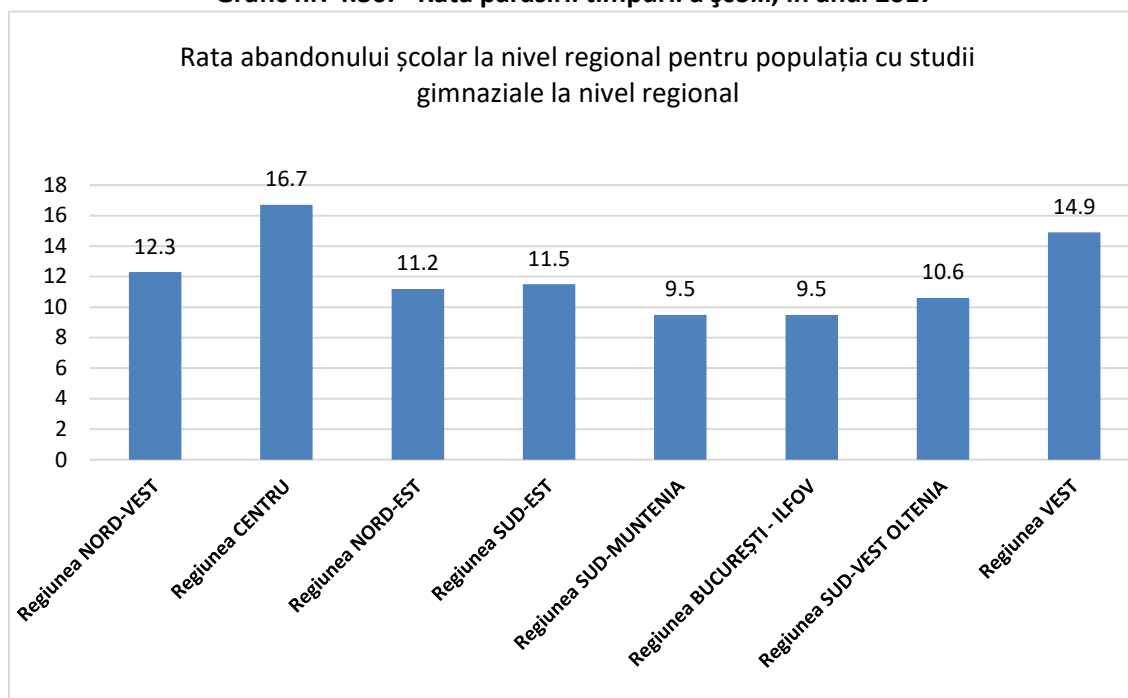
Grafic nr. 4.29. - Rata abandonului școlar, pe forme de învățământ, în anul 2017

Sursa: Tempo Online, INSSE

La nivel regional se observă faptul că rata abandonului școlar la nivelul învățământului primar și gimnazial are valori maxime de 2,1% în regiunile Sud-Est și Vest, aceste regiuni înregistrând rate ale abandonului mari la nivelul învățământului secundar ciclul 2 (liceal și profesional) și anume 2,8%, respectiv 3,2%.

Grafic nr. 4.30. - Rata părăsirii timpurii a școlii, în anul 2017

Sursa: INS

Nivelul de instruire are implicații evidente asupra procesului de creștere economică, pe de o parte din prisma contribuției populației cu studii superioare la PIB-ul anual, iar pe de altă parte preocuparea și interesul în a dobândi noi competențe și a îmbunătăți nivelul de pregătire favorizează prevenirea riscului de șomaj și asigură un grad mai mare de adaptabilitate pe piața muncii.

2.4.2.3. STRUCTURA ȘI DINAMICA RESURSELOR DE MUNCĂ (CU EVIDENȚIEREA FENOMENELOR DE RECONVERSIE/REINSERȚIE PROFESIONALĂ)

Evoluția societății românești de-a lungul ultimilor ani a fost influențată atât de reformele economice, fenomene soldate cu profunde transformări pe piața muncii. Modificarea condițiilor sociale au avut drept consecință reducerea sporului demografic natural și mai cu seamă accentuarea migrației temporare și definitive, cu efecte directe asupra scăderii constante a populației și pe cale de consecință a populației active. Analizând structura pe grupe de vârste a populației active se constată tendințe evidente de îmbătrânire a acesteia.

Resursele de muncă, respectiv populația în vârstă de muncă, include bărbații în vârstă de 16 - 64 ani și femeile în vârstă de 16 - 59 ani, conform legislației în vigoare în anul 2018. Pe fondul scăderii drastice

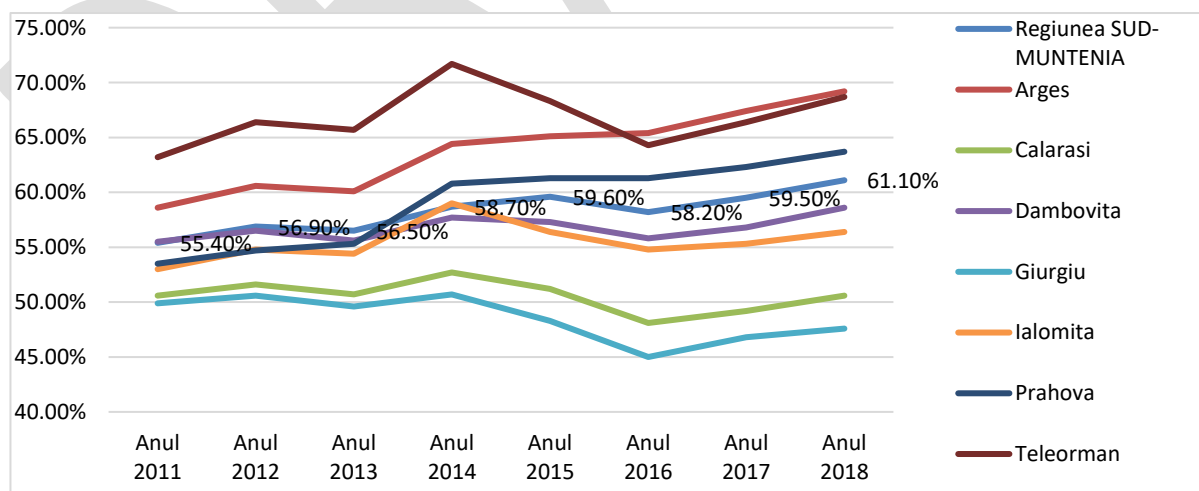
a natalității de după 1989, ponderea resurselor de muncă în total populație a înregistrat o creștere. Fenomenul a fost similar și în regiunea Sud Muntenia, unde ponderea resurselor de muncă a rămas relativ constantă în perioada 2011-2014 și apoi a scăzut în perioada 2015 – 2018.

Astfel, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia s-a clasat pe locul 5 între cele opt regiuni de dezvoltare în ceea ce privește volumul resurselor de muncă (1.159,9 mii de persoane). Totodată, referitor la repartizarea pe sexe, regiunea Sud Muntenia a urmat tendințele naționale, conform cărora, în anul 2018, resursele de muncă de sex masculin erau ușor mai ridicate decât cele de sex feminin, aceeași situație înregistrându-se și la nivelul fiecărui județ component al regiunii.

În ceea ce privește rata de ocupare a resurselor de muncă, în Sud Muntenia a păstrat aceeași evoluție descrescătoare înregistrată atât la nivel național cât și la nivel european. Astfel, în anul 2018, regiunea a ocupat locul 7 între cele opt regiuni de dezvoltare (61,1%), situându-se mult sub media națională (68,7%). De asemenea, rata de ocupare a resurselor de muncă de sex masculin (63,5%) a fost mai ridicată decât rata de ocupare a resurselor de muncă de sex feminin (58,5%).

Totodată, în ceea ce privește repartizarea pe medii de rezidență, se constată faptul că trendul a fost de creștere a ratei de ocupare a resurselor de muncă în mediul urban și de ușoară descreștere în mediul rural.

Grafic nr. 4.31. - Evoluția ratei de ocupare a resurselor de muncă, în perioada 2011-2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În ceea ce privește rata de activitate a resurselor de muncă, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 7 (63,6%) în rândul celor opt regiuni de dezvoltare, situându-se mult sub media la nivel național (71,1%). Totodată, în anul 2018, în ceea ce privește repartizarea pe sexe, rata de activitate a resurselor de muncă a fost mai ridicată în rândul bărbaților (66,1%), decât în rândul femeilor (60,9%).

2.4.2.4. OCUPAREA RESURSELOR DE MUNCĂ (ZONE/DOMENII CU RATE SCĂZUTE/RIDICATE DE OCUPARE, ȘOMAJ)

a) Rata de activitate a populației (15 - 64 de ani) pe județe, medii de rezidență și pe sexe;

Perioada 2011 – 2018 a fost marcată de o evoluție oscilantă a ratei de activitate a populației cu vârsta 15 - 64 de ani. Astfel, cea mai scăzută valoare a fost înregistrată în anul 2011 (63), iar cea mai ridicată valoare a fost înregistrată în anul 2018 (67,9%).

În anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, rata de activitate a populației cu vârsta cuprinsă între 15 - 64 de ani a fost 67,9%, astfel situându-se peste media de la nivel național (67,8%). În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, rata de activitate a populației 15 - 64 de ani a fost mai ridicată în mediul urban (68,9%) față de mediul rural (67,2%). Totodată, acest indicator a atins valori mai ridicate, la nivel regional, în rândul populației masculine (66,1%) comparativ cu rata de activitate a populației de sex feminin (60,9%).

Tabel nr. 4.3. - Rata de activitate și rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 15 - 64 de ani, în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

2018	Rata de activitate a populației cu	Rata de ocupare a populației cu
	%	%
TOTAL	63,6	61,1
MASCULIN	66,1	63,5
FEMININ	60,9	58,5
URBAN	68,9	65,5
RURAL	67,2	63

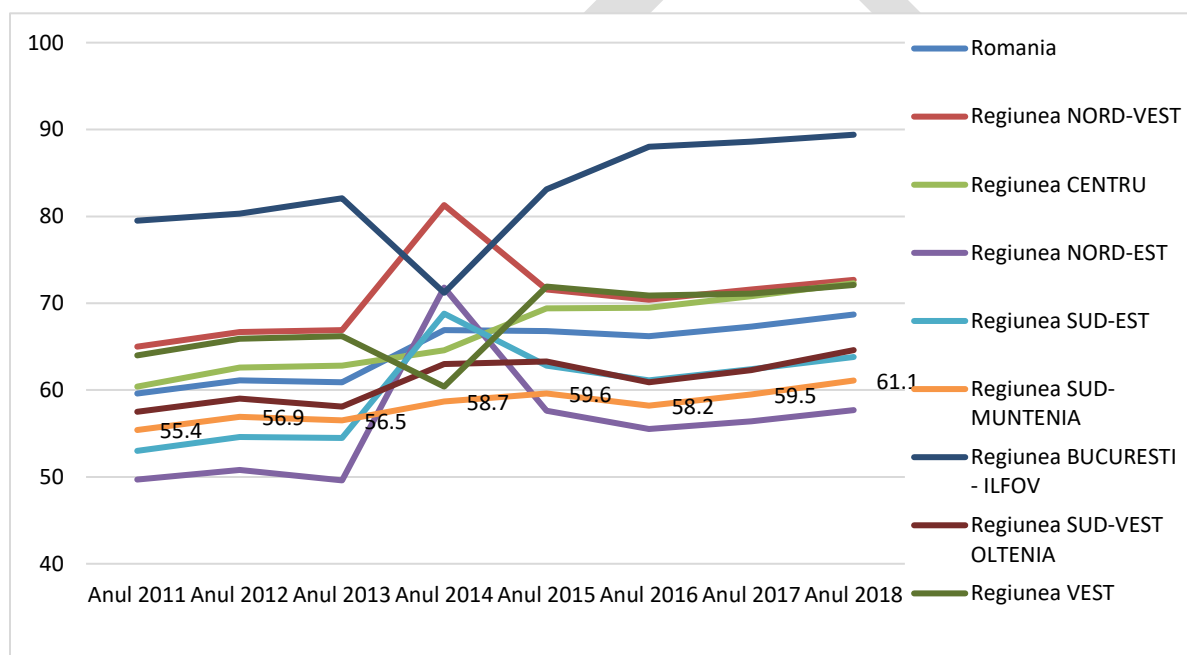
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

b) Rata de ocupare a populației pe județe, medii de rezidență, sexe, categorii de populație, pe sectoare ale economiei;

În perioada analizată, așa cum rezultă din analiza graficului nr. 4.32 se poate observa că atât la nivel național, cât și la nivel regional, rata de ocupare a populației (15 - 64 de ani), a urcat constant până în anul 2018 la 61,1% în regiunea Sud Muntenia, cea mai scăzută fiind 58,1% în anul 2011.

Referitor la repartizarea pe medii de rezidență, se poate observa în tabelul nr. 4.3 faptul că, în anul 2018, rata de ocupare a populației (15 - 64 de ani) a fost mai scăzută în mediul rural (63%), comparativ cu mediul urban (65,5%). Totodată, în ceea ce privește rata de ocupare a populației (15 - 64 de ani), pe sexe, se poate observa faptul că, în anul 2018, rata de ocupare în rândul populației de sex masculin (63,5%) era mult mai ridicată decât rata de ocupare a populației (15 - 64 de ani) de sex feminin (58,5%).

Grafic nr. 4.32. - Evoluția ratei de ocupare a populației (15 - 64 de ani),%, în perioada 2011 – 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În funcție de sectorul de activitate se constată faptul că, în 2018, similar cu tendința înregistrată la nivel național, ponderea cea mai ridicată a populației ocupate civile a lucrat în agricultură, silvicultură și pescuit, respectiv 307,9 mii de persoane, în industrie 285,9 mii de persoane și în comerț 139,8 mii de persoane. La polul opus s-au aflat tranzacțiile imobiliare, unde își desfășurau activitatea 3.600 de persoane și activități de spectacole, culturale și recreative cu 7.500 de persoane.

În ultimii trei ani, numărul persoanelor ocupate a crescut în cele mai multe activități economice: industrie, comerț, transporturi, tranzacții imobiliare, administrație publică și învățământ. De asemenea,

există domenii precum hoteluri și restaurante, intermediari financiare și, surprinzător, sănătate, în care populația ocupată a înregistrat creșteri ușoare.

În profil regional, tendințele privind gradul de ocupare a populației din totalul populației active s-au reflectat diferit, în funcție de specificitatea socio-economică zonală și de transformările complexe care au avut loc în cadrul economiei naționale, ca urmare a procesului de restructurare. Caracteristicile regionale ale acestui fenomen au fost: reducerea ponderii agriculturii ca domeniu de activitate pentru locuitorii mediului rural din nordul regiunii, concomitent cu orientarea spre sectorul industriei și al serviciilor, menținerea interesului pentru sectorul agricol în sudul regiunii.

c) Numărul mediu al salariaților pe județe, medii de rezidență, sectoare ale economiei, sexe

În perioada analizată, evoluția numărului mediu al salariaților de la nivelul regiunii Sud Muntenia s-a înscris în tendința înregistrată la nivel național. Astfel, în perioada 2011 – 2018 a avut loc o creștere continuă a numărului mediu al salariaților, până la 588.074 de persoane în anul 2018. Astfel, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia s-a situat pe locul 4, la nivel național, în ceea ce privește numărul mediu de salariați, fiind depășită de București-Ilfov, Nord-Vest și Centru.

În ceea ce privește repartizarea numărului mediu al salariaților pe cele șapte județe componente ale regiunii Sud Muntenia, se poate observa faptul că, în anul 2018, majoritatea salariaților era concentrată în județele dezvoltate din nordul regiunii, respectiv Prahova (178.221 de persoane) și Argeș (153.965 de persoane), reprezentând 56,5% din numărul mediu al salariaților de la nivelul regiunii Sud Muntenia. La polul opus s-au situat județele din partea de sud, slab dezvoltate, precum Giurgiu (34.189 de persoane) și Călărași (42.994 de persoane).

În ceea ce privește repartizarea numărului mediu al salariaților pe sexe, în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, 306 de mii de salariați erau de sex masculin, în timp ce numărul mediu al salariaților de sex feminin a fost ușor mai scăzut 282 de mii de persoane.

În ceea ce privește repartizarea salariaților pe activități ale economiei naționale, se poate observa faptul că, în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, majoritatea salariaților era concentrată în industrie 33,9%, în comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și a motocicletelor 15,36%, în învățământ 7,05% și în sănătate și asistență socială 7,61%. La polul opus, cel mai mic număr de salariați a fost concentrat în următoarele activități: 0,57% în tranzacții imobiliare, 1,21% în informații și comunicații și 1,21% în activități de spectacole, culturale și recreative.

Din punct de vedere al indicatorului numărul mediu al salariaților din regiunea Sud Muntenia se remarcă o împărțire structurală a regiunii între județele din nordul său – Argeș, Dâmbovița și Prahova – și cele din sud – Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman. Astfel, județele de nord se remarcă ca având un număr mediu al salariaților ridicat în industrie, construcții și comerț, cu mențiunea că județul Dâmbovița se poziționează în intervalul de tranziție către județele de sud. În ceea ce privește agricultura, județele de câmpie prezintă valori ridicate ale indicatorului. Ialomița și Călărași prezintă cea mai dramatică scădere a numărului mediu al salariaților, aceste județe înjumătățindu-și numărul de angajați în agricultură.

În același timp, se constată o specializare a județelor pe activități ale economiei naționale și anume: Prahova în turism (hoteluri și restaurante), Argeș în silvicultură și exploatare forestieră, iar județele din sud, Călărași, Ialomița și Teleorman în agricultură (agricultură și vânătoare). Conform datelor statistice cu privire la numărul mediu de salariați ocupați în principalele sectoare de activitate, județul Giurgiu înregistrează cele mai ridicate date pentru sectoarele comerț, industria prelucrătoare și industria extractivă, clasându-se sub media regională la nivelul fiecărui sector. De asemenea, județul Dâmbovița se situează peste media regională în silvicultură și exploatare forestieră, cu un număr mediu de salariați de aproximativ două ori mai mic decât cel înregistrat în primul județ clasat (Argeș). Județul Dâmbovița, ca număr mediu de salariați ocupați în industrie (în special industriile prelucrătoare și extractivă), respectiv în construcții, se situează pe locul trei, după județele Prahova și Argeș.

d) Rata șomajului BIM, pe categorii de vârstă a populației, județe, medii de rezidență și sexe

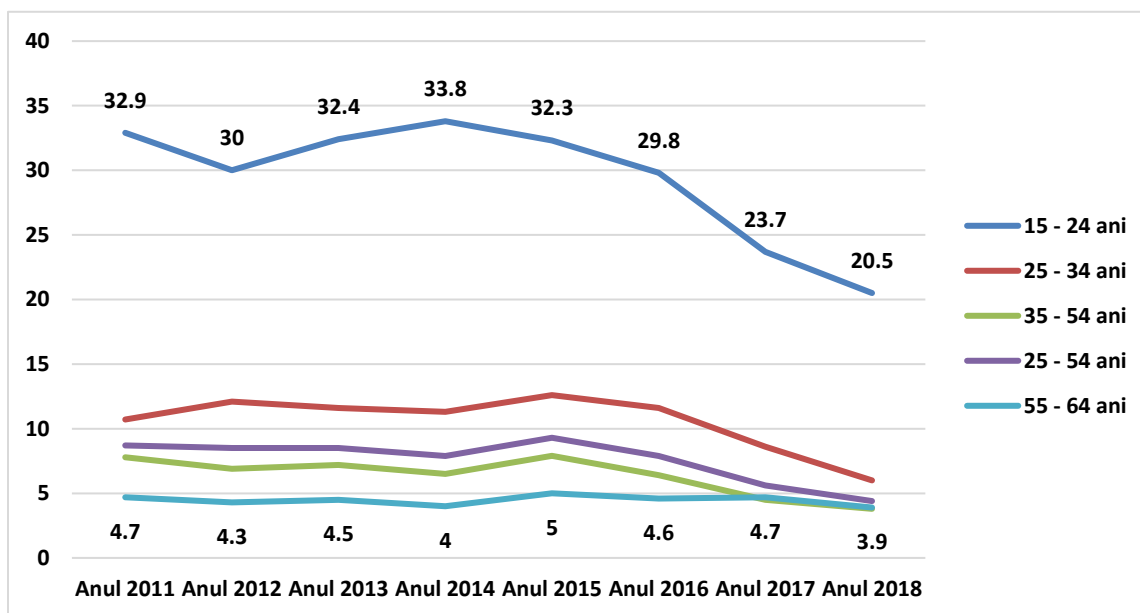
Ca urmare a dezechilibrelor apărute pe piața forței de muncă (unde oferta de forță de muncă depășește cererea), apare fenomenul șomajului. Transformările socio-economice au influențat puternic fenomenul șomajului atât la nivel național, cât și la nivel regional.

În România și în alte state din Uniunea Europeană, măsurarea volumului șomajului se realizează prin indicatorul: șomajul BIM (Biroul Internațional al Muncii).

Astfel, din analiza indicatorilor statistici, se poate observa faptul că rata șomajului BIM în perioada analizată a avut un trend descendent în perioada 2011 – 2018, ocupând locul 5 la nivel național în 2018 (valoare de 5,7%, depășind media națională de 4,3%. De asemenea, se poate observa faptul că în anul 2018 rata șomajului BIM a fost egală în rândul bărbaților (5,7%) și femeilor (5,7%).

Totodată, se observă o rată scăzută a șomajului BIM în rândul populației cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani (3,9% - locul 8 la nivel național), precum și o rată crescută a acestora în rândul populației tinere 15 - 24 de ani (20,5% - locul 7 la nivel național).

Grafic nr. 4.33. - Evoluția ratei șomajului BIM în regiunea Sud Muntenia, pe grupe de vârstă (%)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

În ceea ce privește diferențierea pe medii de rezidență, se remarcă o pondere mai mare a ratei șomajului BIM în mediul rural (6,3% - locul 3 la nivel național), comparativ cu ponderea înregistrată în mediul urban (4,9% - locul 2 la nivel național). De asemenea, ponderea mai mare a ratei șomajului BIM în mediul urban s-a înregistrat în rândul populației tinere de 15 - 24 de ani (25%), iar cea mai scăzută atât în rândul populației bătrâne 35 - 54 de ani (3,3%), cât și a populației de 55 - 64 de ani (4,1%).

În mediul rural, în anul 2018, ponderea cea mai ridicată a ratei șomajului BIM a fost înregistrată în rândul populației tinere 15 - 24 de ani (19%), iar cea mai scăzută în rândul populației cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani (3,7%).

2.4.2.5. NIVEL DE TRAI, GRADUL DE SĂRĂCIE, RAPORTUL DE DEPENDENȚĂ SOCIALĂ (ZONE CARACTERIZATE DE POLARIZARE SOCIALĂ/ FENOMENE DE GENTRIFICARE, ZONE CU GRAD RIDICAT DE INFRAȚIONALITATE/ DELINCVENȚĂ)

Nivelul de trai reprezintă ansamblul condițiilor economice și non-economice, sociale, culturale și politice pe care societatea le creează membrilor săi, dar și capacitatea, aptitudinile indivizilor de a-și satisface cât mai bine nevoile cu venitul lor. Aspectele definitorii ale nivelului de trai sunt legate de: condiții de locuit, nivelul și evoluția veniturilor, nivelul și evoluția cheltuielilor pentru consumul populației, nivelul și structura consumului de bunuri și servicii. Realitatea arată că nivelul de trai, în România, este reflectat în mod extrem de diferit în funcție de mărimea veniturilor familiale lunare (anuale) și de mărimea fiecărei familii, în corelație cu cheltuielile de consum structurate pe produse alimentare, produse nealimentare și servicii. Un element esențial într-o astfel de analiză îl reprezintă mărimea și structura gospodăriilor.

În profil teritorial, atât evoluțiile puterii de cumpărare a salariilor, cât și a pensiilor de asigurări sociale de stat și pensiilor agricultorilor, au fost similare din punct de vedere al dinamicii. Diferențe apar însă între valorile acestora din diferite județe, sub efectul specificului activităților principale desfășurate și a remunerării diferite a acestora, care își pune amprenta și asupra valorii pensiilor.

În general, nivelul de trai din ultimii ani este perceput ca fiind în continuă apreciere.

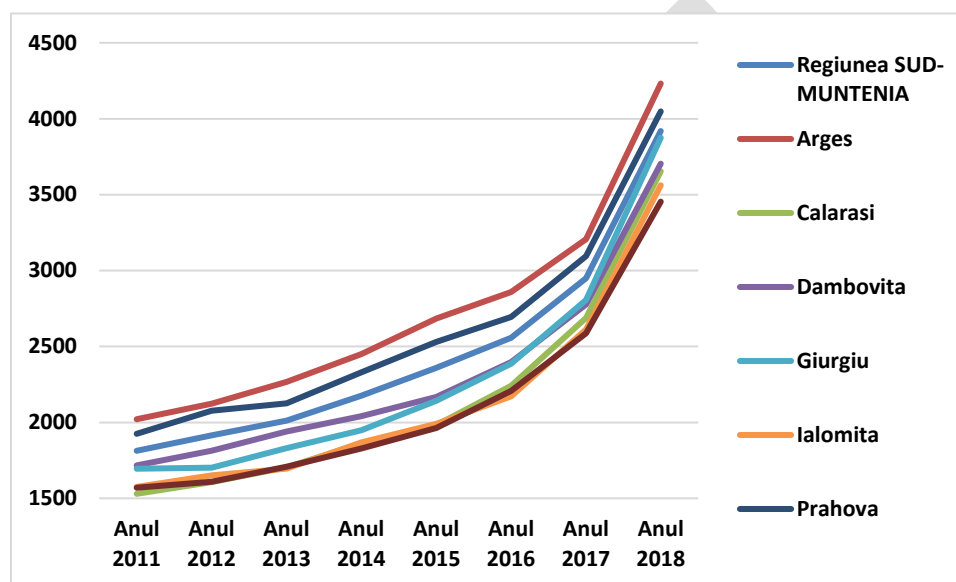
Unii dintre indicatorii importanți în analizarea nivelului de trai național este câștigul salarial mediu nominal net și câștigul salariat mediu nominal brut. Astfel, în anul 2018, câștigul salarial mediu nominal brut național a fost 4.357 de lei, iar câștigul salarial mediu nominal net național a înregistrat o valoare de 2.642 de lei. Câștigurile populației din regiunea Sud Muntenia sunt medii (câștigul salarial mediu nominal brut în valoare de 3.919 lei/salariat, câștigul salarial mediu nominal net în valoare de 2.370 de lei/salariat), mai mici decât media națională, regiunea ocupând locul 5 la nivel național.

a) Câștigul salarial nominal mediu brut și net, pe județe, medii de rezidență și sexe

Câștigul salarial nominal mediu brut a crescut constant în perioada 2011 – 2018, în regiunea Sud Muntenia de la 1.813 lei în anul 2011, la 3.919 de lei în anul 2018, urmând tendința de creștere înregistrată la nivel național. De asemenea, tendința de creștere continuă s-a înregistrat în perioada analizată și la nivelul celor șapte județe componente ale regiunii. Astfel, se poate observa în graficul nr. 4.34., faptul că în județele dezvoltate din nordul regiunii salariul nominal mediu brut a avut cea mai semnificativă creștere,

ajungând în 2018 până la 3.207 lei în Argeș și 3.094 de lei în Prahova, la polul opus fiind județul Teleorman cu 2.587 de lei, sub media înregistrată la nivel regional.

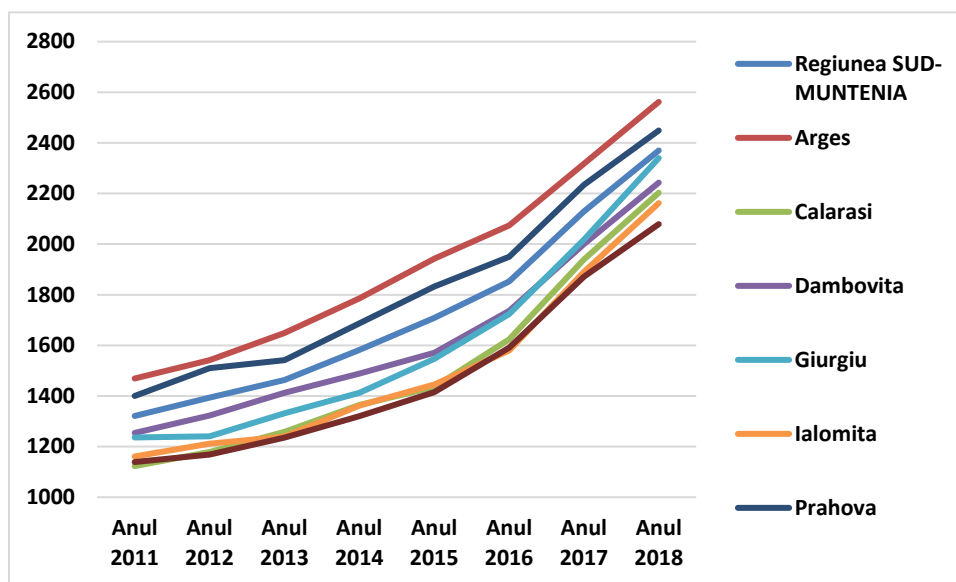
Graficul nr. 4.34. - Câștigul salarial nominal mediu brut, în lei- regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 – 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO On-line

O creștere constantă a avut-o și câștigul salarial nominal mediu net la nivelul regiunii, de la 1.321 de lei în anul 2011, la 2.370 de lei în anul 2018, urmând aceeași tendință ca la nivel național. De asemenea, se poate observa din graficul nr. 4.35, faptul că în județele dezvoltate din nordul regiunii, salariul nominal mediu net a avut loc cea mai importantă creștere, ajungând în 2018 până la 2.562 lei în Argeș și 2.449 de lei în Prahova. La polul opus s-a situat județul Teleorman cu 2.079 de lei, valoare sub media de la nivel regional.

Graficul nr. 4.35. - Câștigul salarial nominal mediu net, în lei- regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 -2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Tabel nr. 4.4. – Evoluția indicelui câștigului salarial real, în perioada 2011 – 2018

	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018
Regiunea Sud Muntenia	1,32	1,39	1,46	1,58	1,71	1,85	2,12	2,8
Argeș	1,47	1,53	1,64	1,79	1,94	2,07	2,31	2,65
Călărași	1,12	1,17	1,25	1,37	1,43	1,62	1,93	2,09
Dâmbovița	1,25	1,32	1,41	1,49	1,57	1,73	1,99	2,12
Giurgiu	1,23	1,23	1,33	1,41	1,54	1,72	2,01	2,21
Ialomița	1,16	1,20	1,23	1,36	1,44	1,58	1,88	1,98
Prahova	1,40	1,50	1,54	1,69	1,83	1,95	2,23	2,9
Teleorman	1,14	1,16	1,23	1,32	1,41	1,59	1,87	2,05

Sursa: Calcule proprii ADR pe baza datelor furnizate de INS

Un alt indicator relevant pentru măsurarea nivelului de trai se referă la Indicele câștigului salarial real care este calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal net și indicele prețurilor de consum.

Astfel, pentru perioada analizată, se poate observa faptul că acesta a avut o tendință crescătoare la nivelul regiunii Sud Muntenia, cu o creștere mai accentuată în perioada 2016 – 2018.

b) Veniturile totale ale principalelor categorii de gospodării pe județe, medii de rezidență și sexe

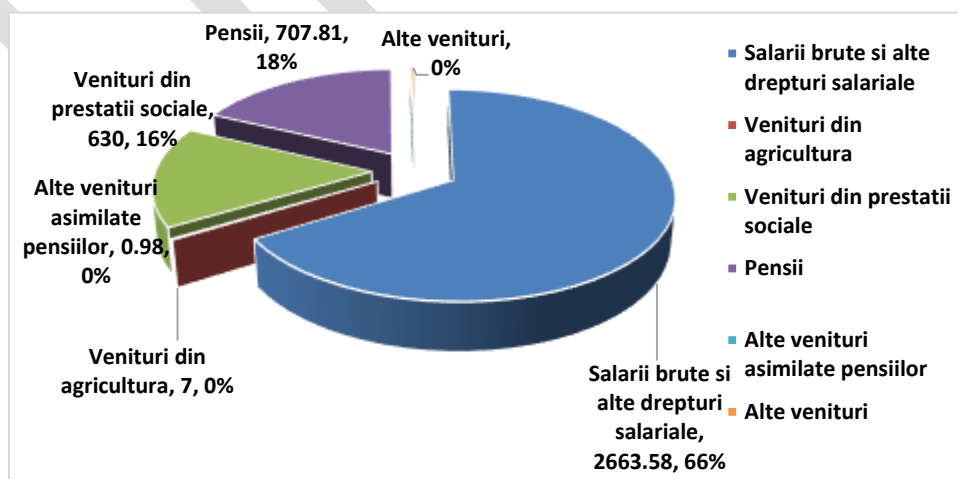
În anul 2018, media veniturilor populației a înregistrat valoarea de 4.251,26 de lei/gospodărie. În ceea ce privește veniturile populației, regiunea Sud Muntenia, s-a situat sub media națională, ocupând numai locul 4 la nivel național, înregistrând un venit de 4.021,39 de lei/gospodărie.

În perioada 2011 – 2018, veniturile totale lunare ale gospodăriilor din regiunea Sud Muntenia au crescut constant, de la 2.337,56 de lei în anul 2011, la 4.021,39 de lei în 2018.

Veniturile bănești au fost în medie de 3.721,18 de lei, reprezentând 92,5% din veniturile totale, în timp ce veniturile în natură au fost de 300,21 lei, reprezentând 7,5% din veniturile totale.

După cum rezultă din analiza graficului nr. 4.36, salariile și celelalte venituri asociate acestora au format, în anul 2018, cea mai importantă sursă de venituri (66,24%). De asemenea, la formarea veniturilor totale ale gospodăriilor au contribuit inclusiv veniturile prestații sociale (17,6%), veniturile din agricultură (1,76%) și veniturile din activități neagricole independente (2,59%).

Graficul nr. 4.36. - Veniturile totale ale gospodăriilor din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

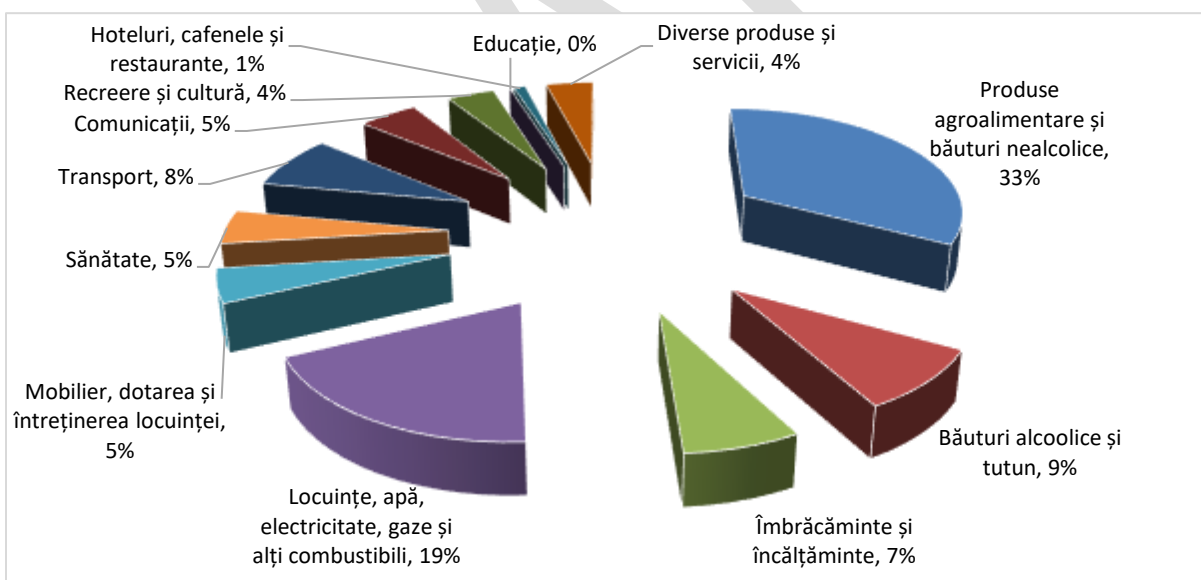
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

c) Cheltuielile totale ale principalelor categorii de gospodării, pe județe, medii de rezidență și sexe

La nivelul anului 2018, cheltuielile totale ale populației din regiunea Sud Muntenia (3.370,17 de lei lunar pe gospodărie) sunt mai mici decât media națională a cheltuielilor totale în valoare de 3.666,59 lei, lunar pe gospodărie. Din acest punct de vedere, regiunea Sud Muntenia ocupă locul 6 la nivel național.

În perioada analizată, cheltuielile totale ale populației din regiunea Sud Muntenia au crescut constant, de la 2.090,72 de lei în anul 2011, la 3.370,17 în anul 2018. Astfel, cheltuielile totale ale populației au reprezentat 83,80% din nivelul veniturilor totale. Principalele destinații ale cheltuielilor efectuate de gospodării au fost consumul de bunuri alimentare, nealimentare, servicii și transferurile către administrația publică și privată și către bugetele asigurărilor sociale, sub forma impozitelor, contribuțiilor, cotizațiilor și taxelor. Totodată, din analiza graficului nr. 4.37., cheltuielile bănești pentru cumpărarea de alimente și băuturi reprezintă 33% din total.

Grafic nr. 4.37. - Cheltuielile totale ale gospodăriilor din regiunea Sud Muntenia, în anul 2017
(procente)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

d) Numărul de pensionari și pensia medie lunară

Numărul de pensionari și pensia medie lunară au un rol important în analiza nivelului de trai. Regiunea Sud Muntenia are cel mai mare număr de pensionari - asigurări sociale (718.912 de pensionari) și cea mai mare valoare a pensiei medii lunare a agricultorilor (472 de lei). Regiunea Sud Muntenia

înregistrează un număr mic de pensionari - agricultori (64.110 de pensionari), ocupând, din acest punct de vedere, locul 2 la nivel național.

Tabel nr. 4.5. - Numărul de pensionari și pensia medie lunară, în anul 2018

	Pensionari (asigurări)	Pensionari (agricultori)	Pensia (asigurări)	Pensie (agricultori)
	Nr.persoane		Lei	
Sud	718.912	64.110	1.083	472
Argeș	146.581	6.483	1.154	444
Călărași	61.683	7.757	946	475
Dâmbovița	111.235	7.517	1.079	452
Giurgiu	55.362	8.595	909	478
Ialomița	55.231	9.126	979	484
Prahova	197.276	6.720	1.206	460
Teleorman	91.544	17.912	972	483

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

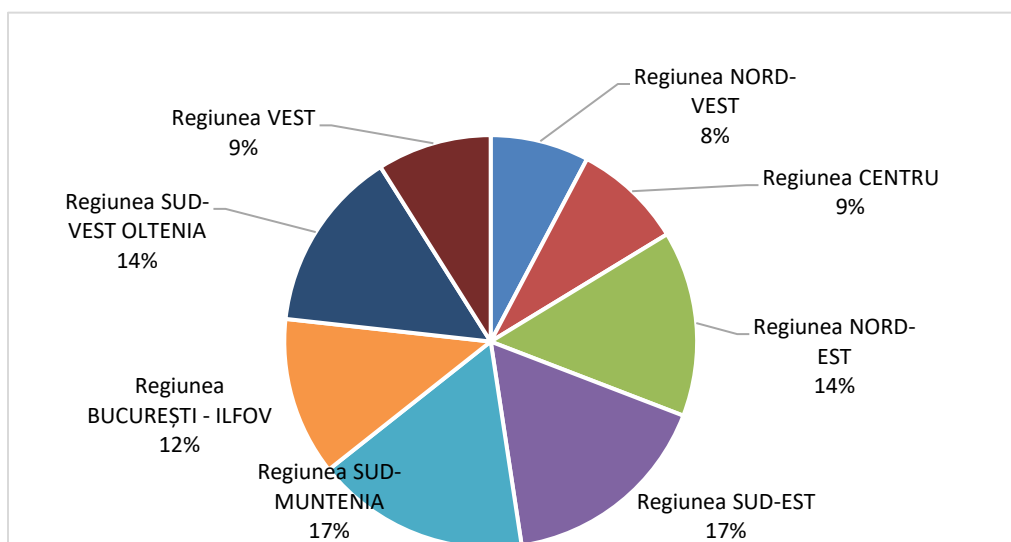
În perioada 2011- 2018, numărul mediu al pensionarilor, pe tipuri de asigurări sociale a scăzut ușor atât la nivel național cât și la nivel regional. Cu toate acestea, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia a ocupat primul loc la nivel național, cu privire la numărul de pensionari de asigurări sociale (718.912 persoane) și locul 2 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare, în ceea ce privește numărul pensionarilor agricultori (64.110).

De asemenea, o evoluție ascendentă a avut-o și pensia medie lunară de asigurări sociale de stat și de agricultori. Astfel, la nivelul regiunii Sud Muntenia, pensia de asigurări sociale de stat, a crescut de la 732 de lei în anul 2011 la 1.083 de lei în anul 2018, în timp ce pensia de agricultori a crescut de la 317 de lei în anul 2011, la 472 de lei în anul 2018.

2.4.2.6. GRADUL DE SĂRĂCIE

În conformitate cu datele furnizate de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (în documentul „Indicatori de incluziune socială calculați de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale”, 2011 - 2017), aproximativ 17% din populația aflată în prag de sărăcie severă de la nivel național era concentrată, în regiunea Sud Muntenia, ocupând astfel locul 1 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare(cu rata deprivării materiale severe de 25,8% în 2017 și 23% în 2018).

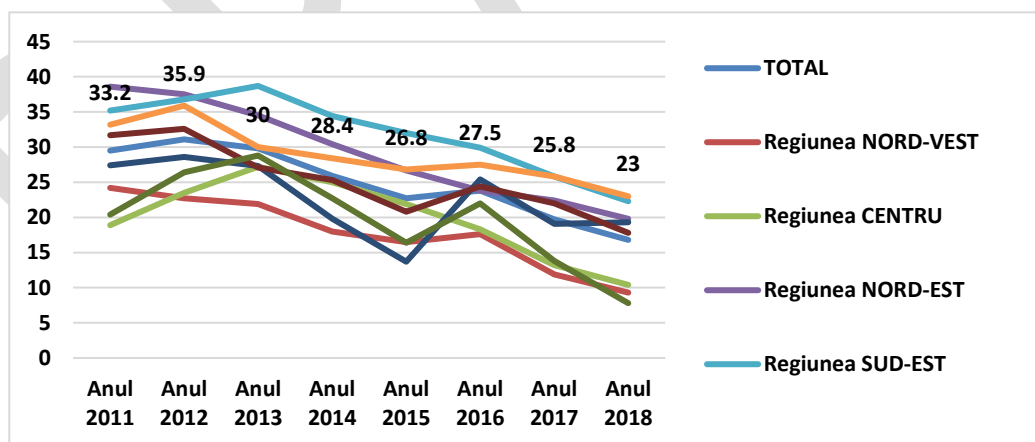
Grafic nr. 4.38. - Distribuția populației sărace (sărăcia severă), în anul 2018 (procente)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În perioada analizată, rata sărăciei severe a avut o tendință de scădere constantă de la 33,2% în anul 2011, până la 23% în anul 2018, poziționând regiunea Sud Muntenia pe primul loc la nivel național, cu mult peste media națională de 16,8%.

Grafic nr. 4.39. - Evoluția ratei sărăciei severe, în perioada 2011 – 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În ceea ce privește diferențierea pe sexe, s-a păstrat tendința înregistrată la nivel național, conform căreia rata de sărăcie este ușor mai ridicată în rândul populației de sex feminin. De asemenea, din punct

de vedere al mediului de rezidență, mediul rural se confruntă cu o incidență mai mare a sărăciei severe, comparativ cu mediul urban.

La nivelul celor șapte județe componente, se poate observa faptul că sărăcia severă este mai accentuată în județele mai puțin dezvoltate din sudul regiunii Sud Muntenia: Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman, în timp ce în județele din nord (Argeș, Dâmbovița și Prahova), mai dezvoltate economic, procentul este mult mai redus.

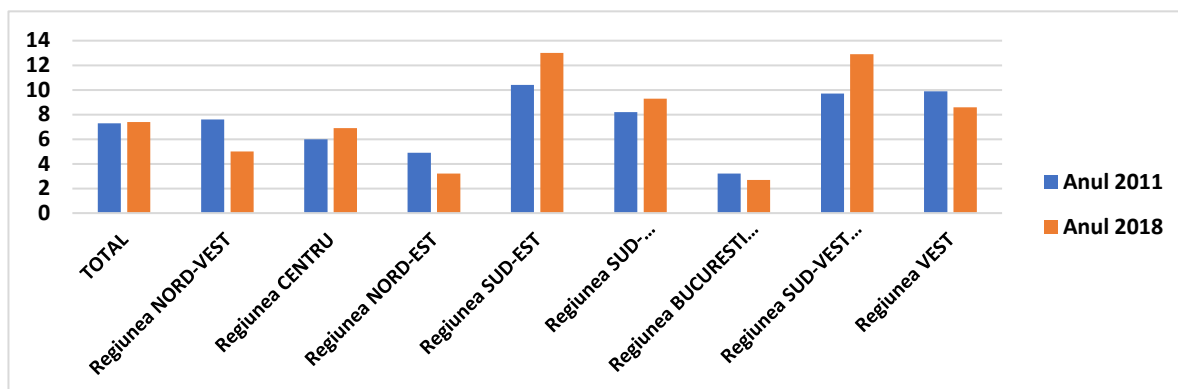
În plus, conform bazei de calcul utilizată de Eurostat, peste 6,2 milioane de persoane din România sunt afectate de lipsuri materiale grave. Dintre acestea, aproximativ 700 de mii de persoane afectate de lipsuri materiale grave se regăsesc în regiunea Sud Muntenia (23%), poziționând-o pe locul 1.

Categoria persoanelor care trăiesc cu lipsuri materiale severe cuprinde populația afectată de cel puțin patru din următoarele probleme:

- nu pot plăti la timp chiria, ipoteca sau facturile la utilități,
- nu-și permit să-și încălzească în mod adecvat locuința,
- nu pot face față cheltuielilor neașteptate,
- nu își permit o masă cu carne, pește sau alt tip de hrană bogată în proteine cel puțin odată la două zile,
- nu își permit o vacanță de o săptămână în fiecare an,
- nu pot deține și întreține un automobil, o mașină de spălat, un televizor color sau un telefon, fix sau mobil.

De asemenea, în anul 2018, în România 7,4% din populația cu vârsta cuprinsă între 0 și 59 ani locuia în gospodării cu intensitatea redusă a muncii (în creștere de la 7,3% în anul 2011). Din analiza datelor statistice, s-a constatat faptul că, în rândul celor opt regiuni de dezvoltare, primul loc este ocupat de regiunea Sud Vest: 12,9% din populație trăiește, în anul 2018, în gospodării cu intensitate redusă a muncii (în creștere de la 9,7% în anul 2011), și locul doi de regiunea Sud Muntenia 9,3% (în creștere de la 8,2%). La polul opus se situează regiunea București Ilfov unde doar 2,7% din populația cu vârsta cuprinsă între 0 și 59 de ani trăiește în gospodării cu intensitate redusă a muncii.

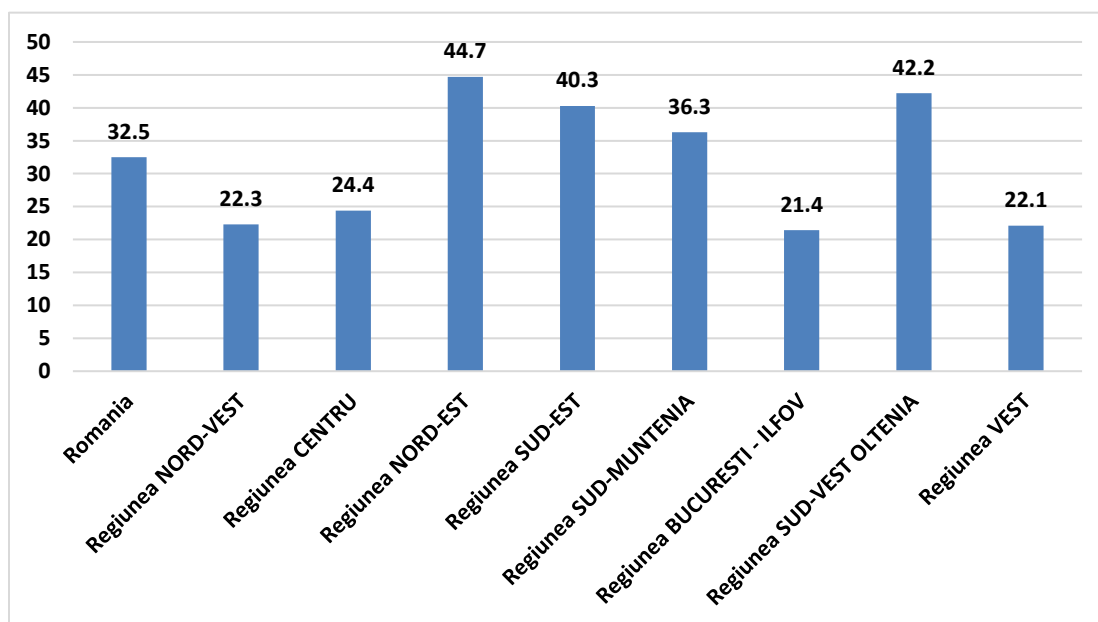
Grafic nr. 4.40. – Evoluția ponderii persoanelor cu vârsta între 0 și 59 de ani care locuiesc în gospodării cu intensitate redusă a muncii (%)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Totodată, în ceea ce privește populația aflată în risc de sărăcie sau excluziune socială, situația la nivelul anului 2018 este îngrijorătoare, dat fiind faptul că aproximativ 6.330 de mii de persoane se regăsesc în această situație în România, respectiv 32,5% din populația țării. Adâncind analiza la nivel regional, s-a observat faptul că în anul 2018, peste 44,7% din populația regiunii Nord-Est se află în risc de sărăcie și excluziune socială. La polul opus, se regăsește regiunea București-Ilfov, unde doar 21,4% din populație se află în risc de sărăcie și excluziune socială. În regiunea Sud Muntenia, în anul 2018, 36,3% din populație se află în risc de sărăcie sau excluziune socială, ocupând locul 4 în rândul celor opt regiuni de dezvoltare.

Graficul nr. 4.41. - Populația aflată în risc de sărăcie sau excluziune socială, în 2018 (procente)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

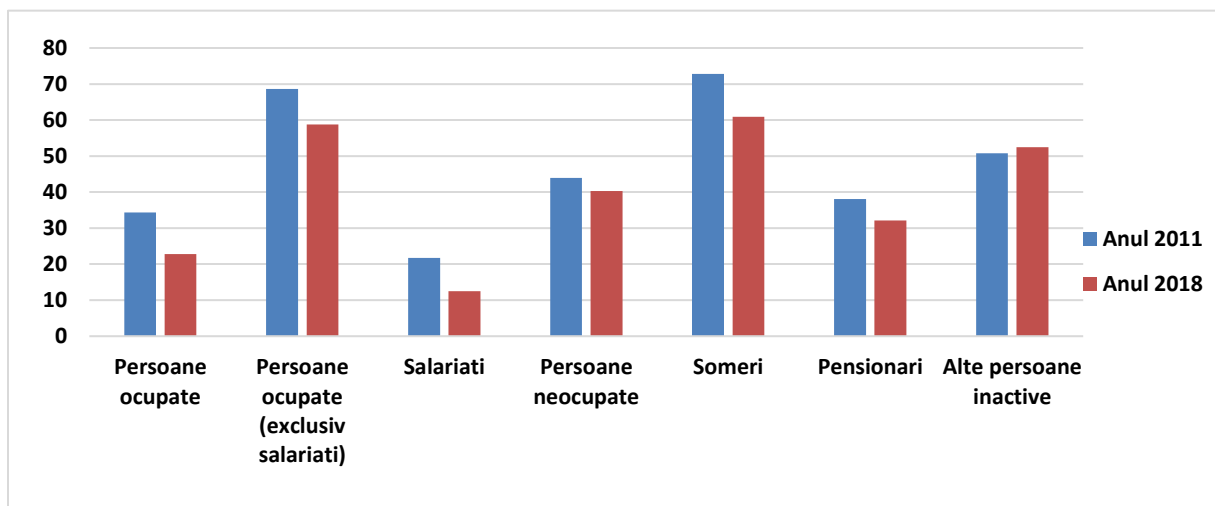
Conform datelor furnizate de Eurostat, în anul 2018, 32,5% din populația României se afla în risc de sărăcie. În rândul celor opt regiuni de dezvoltare, Nord Est – 44,7% a ocupat primul loc, fiind urmată de regiunile Sud-Vest– 42,2% și Sud- 36,3%. La polul opus s-a situat regiunea București Ilfov, unde doar 21,4% din populație se afla în risc de sărăcie. Regiunea Sud Muntenia s-a situat, în anul 2018, la jumătatea clasamentului, peste media națională.

Între factorii care determină riscul de sărăcie, analizați pe baza ratelor de sărăcie absolute, cei mai importanți ar fi:

➤ **Poziția socio-profesională**

Influența poziției socio-profesionale în riscul de sărăcie severă este disponibil doar la nivel național. Se poate observa că atât în anul 2011 cât și în anul 2018, deși în scădere cel mai mare risc este la persoanele ocupate (fără a fi salariați) 58,8% și la șomeri 60,9% pe când cel mai mic este la salariați – 12,5% dintre aceștia fiind în risc de sărăcie extremă.

Grafic nr. 4.42. – Evoluția riscului de sărăcie extremă în funcție de poziția socio-profesională (%)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

➤ Diferența de gen

Din punct de vedere al genului, nu există nici o deosebire între bărbați și femei în riscul de sărăcie extremă, în ambele cazuri acesta fiind de 50%.

➤ Educația

Nivelul de educație probabil că este cel mai important factor. Absolvirea liceului reduce considerabil riscul de sărăcie. Cu fiecare nivel de educație absolvit se reduce semnificativ și riscul de sărăcie. Cei mai mulți dintre săraci pot fi identificați în gospodăriile conduse de persoane cu educație primară sau gimnazială.

➤ Distribuția teritorială

Aproape trei sferturi din populația săracă poate fi identificată în mediul rural, riscul sărăciei fiind mult mai ridicat în acest mediu de rezidență (8,8% față de 2,2% în mediul urban). În mediul urban însă sărăcia este mai accentuată (deficitul mediu de consum este mai ridicat).

➤ Apartenență etnică

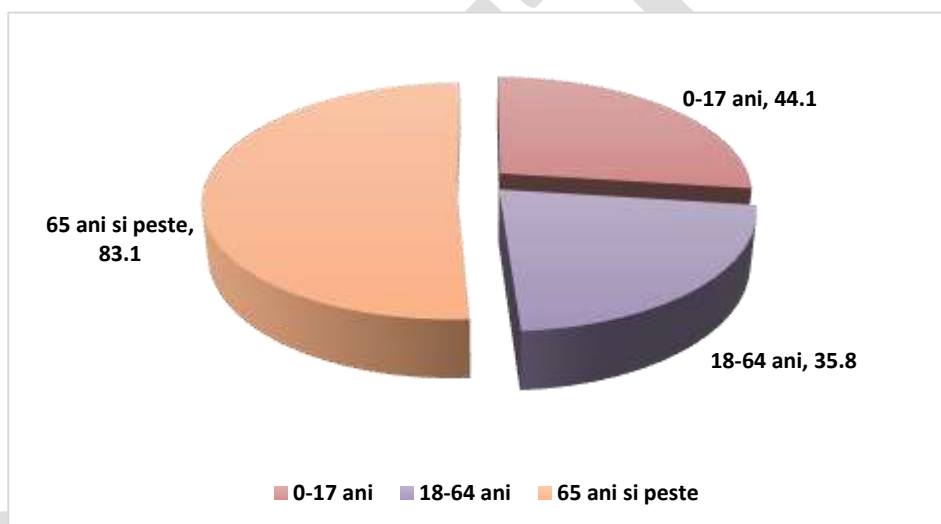
O proporție considerabilă a populației aparținând minorității rome se plasează la un nivel extrem de ridicat de sărăcie, aceștia fiind de aproximativ 3 ori mai săraci decât media regională. Măsurile guvernamentale de sprijin, prin aplicarea Strategiei de îmbunătățire a situației romilor, nu au avut ca rezultat o îmbunătățire semnificativă a standardului de viață a acestei etnii. Deși adoptarea acestei

strategii a reprezentat un important pas înainte, punerea în practică a acestora, nefiind suficient susținută prin resurse financiare, nu a permis implementarea efectivă a măsurilor prevăzute.

➤ **Alte dimensiuni**

Famiiliile cu mai mult de 2 copii și cele monoparentale prezintă riscul cel mai ridicat. Pe grupe de vârstă, riscul cel mai ridicat îl prezintă minorii, din totalul persoanelor aflate în risc de sărăcie 35% sunt cu vârsta mai mică de 18 ani. Cea de-a doua categorie din punctul de vedere al riscului este cea a persoanelor cu vârsta de peste 65 de ani, respectiv 34% din totalul celor aflați în acest risc.

Grafic nr. 4.43. – Riscul de sărăcie extremă în funcție de categoria de vârstă în anul 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

2.4.2.7. POPULAȚIA MARGINALIZATĂ

Datele privind populația marginalizată se culeg în cadrul Recensământului populației și locuințelor, proces care se realizează la fiecare 10 ani. Următorul recensământ va avea loc în anul 2021, ultimele date disponibile fiind cele aferente anului 2011. Conform datelor statistice furnizate de Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia, 43.657 de persoane erau marginalizate. Dintre acestea, 17.301 persoane erau de etnie romă. Printre principalele cauze care contribuit la marginalizarea populației, în anul 2017, în regiunea Sud Muntenia au fost: lipsa locurilor de muncă, apartenența la familii cu mai mulți copii în întreținere, apartenența la etnia romă, locuirea în condiții improprii. Analizând din punct de vedere teritorial se poate observa faptul că în anul 2011, în

județul Argeș era concentrată cea mai mare parte a populației marginalizate (10.939 de persoane marginalizate), în timp ce la polul opus în județul Giurgiu se aflau doar 1.826 de persoane marginalizate.

Adâncind analiza pe tipuri de persoane marginalizate, se poate observa faptul că, în anul 2011, județul Călărași a ocupat primul loc în ceea ce privește populația marginalizată care nu avea loc de muncă (6.348 de persoane), dintre care 1.746 erau de etnie romă, ultimul loc fiind ocupat de județul Giurgiu cu doar (591 persoane), dintre care 153 erau de etnie romă.

În ceea ce privește populația marginalizată care are unul sau mai mulți copii în întreținere sau fac parte dintr-o familie cu mai mulți copii în întreținere, în anul 2011, pe primul loc s-a situat județul Argeș (3.079 persoane), dintre care 1.074 erau de etnie romă, în timp ce ultimul loc a fost ocupat de județul Giurgiu (399 persoane), dintre care 113 erau romi. Referitor la persoanele marginalizate de etnie romă, în județele Argeș (6.340) și Călărași (3.727) a fost concentrată cea mai mare parte a populației marginalizate de etnie romă, la polul opus situându-se județul Giurgiu cu doar 591 de persoane de etnie romă marginalizate.

CONCLUZII:

- Regiunea Sud Muntenia este a doua regiune din România ca număr de locuitori și, prin urmare, dispune de o importantă rezervă de forță de muncă pregătită să îi susțină dezvoltarea economică. Cu toate acestea, regiunea Sud Muntenia se confruntă cu un declin demografic pronunțat, cauzat de scăderea natalității și de creșterea migrației. Acest fenomen poate duce, pe termen lung, la depopularea unor zone, cele mai afectate fiind județele din sud: Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman. Totodată, din interpretarea indicatorilor statistici pentru perioada 2011 – 2018, s-a observat faptul că depopularea localităților este mai accentuată în mediul rural, acolo unde este concentrată cea mai mare parte a populației regiunii Sud Muntenia, în special în județele Ialomița și Teleorman. Scăderea constantă a populației regiunii Sud Muntenia a determinat o scădere corespunzătoare a densității populației în perioada 2011 – 2018.
- Totodată, regiunea Sud Muntenia este afectată de un amplu proces de îmbătrânire demografică. Tendința de îmbătrânire a populației din regiune este evidentă și la analiza mișcării naturale a populației. Astfel, în perioada analizată se constată o scădere continuă a numărului de copii născuți vii, atât în mediul urban, cât și în mediul rural, precum și o creștere a ratei mortalității. De asemenea, sporul natural înregistrează o degradare rapidă în aceeași perioadă, atât în mediul urban, cât și în

rural, în toate județele regiunii. Cu toate acestea, în județul Prahova se înregistrează cea mai mare pondere a populației cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani (25,19%).

- Populația regiunii Sud Muntenia este omogenă din punct de vedere etnic. Perioada analizată se caracterizează printr-o scădere a numărului populației de etnie română, concomitent cu o creștere ușoară a populației de etnie romă, ce are o concentrare masivă în special în județele Călărași și Dâmbovița.
- În regiunea Sud Muntenia, nivelul de instruire al populației este mediu. În acest context, în anul 2018, doar 9,95% din populația regiunii Sud Muntenia deținea educație terțiară, poziționând astfel regiunea pe ultimul loc la nivel național. Totodată, doar 14,7% din populația regiunii Sud Muntenia cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani deținea un nivel superior de educație, situându-se cu mult sub media națională de 20,4%. Populația cu educație superioară este concentrată în județele din nordul regiunii – Argeș și Prahova unde activează majoritatea universităților din regiunea Sud Muntenia. Nivelul de instruire scăzut al populației este determinat de o serie de factori precum: scăderea natalității, migrația populației, scăderea populației școlare, creșterea abandonului școlar, precum și participarea redusă a adulților la învățarea pe tot parcursul vieții.
- La nivelul regiunii, nivelul de ocupare al forței de muncă este redus, ceea ce poate determina, pe termen lung, o scădere a nivelului de trai, precum și o creștere a presiunii asupra serviciilor sociale. În același timp, un segment important al forței de muncă angajată este îmbătrânită, iar acest lucru va determina, pe termen mediu și lung, o creștere a raportului de dependență economică. Totodată, regiunea înregistrează și o rată de dependență demografică ridicată, ceea ce sugerează un nivel scăzut al populației active. Aceste fenomene caracterizează cu precădere județele Călărași, Giurgiu și Teleorman. În regiunea Sud Muntenia, forța de muncă este concentrată în județele din sud în agricultură, iar în județele din nord în industrie și servicii. Totodată, rata șomajului a avut o evoluție similar celei de la nivel național, dar cu valori peste media națională. În perioada analizată, rata șomajului a fost mai ridicată în mediul rural, precum și în rândul populației de sex masculin. În plus, tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani și populația sunt cei mai afectați de șomaj, în timp ce populația de etnie romă se confruntă cu dificultăți de integrare pe piața forței de muncă (în special în județele Argeș și Călărași).
- Nivelul de trai al populației regiunii Sud Muntenia este scăzut, acest lucru fiind cauzat de factori precum: acces scăzut la servicii publice și de sănătate, nivel scăzut de educație și ocupare a forței de

muncă, nivel ridicat al șomajului, precum și un nivel în creștere al sărăciei și al excluziunii sociale. În județele dezvoltate ale regiunii (Argeș și Prahova) nivelul de trai este mai ridicat.

- În perioada analizată, rata sărăciei au avut o dinamică strict descrescătoare, în perioada 2011 – 2018. Sub efectul crizei economice însă, din 2011 ratele de sărăcie relativă și absolută au început să crească în regiunea Sud Muntenia. În funcție de etnie, populația de etnie romă este cea mai afectată de sărăcie. În funcție de nivelul de educație, populația cu educație primară sau gimnazială este cea mai afectată de sărăcie, în timp ce printre persoanele cu educație universitară sau post-liceală și de maiștri se găseau cei mai puțini dintre săraci. Totodată, în anul 2011, 21,61% din populația regiunii Sud Muntenia se afla în risc de sărăcie, conform datelor Eurostat și 33,4% din populația regiunii Sud Muntenia era afectată de lipsuri materiale grave, iar 43.657 de persoane erau marginalizate, dintre acestea, 17.301 persoane erau de etnie romă.

2.5. INFRASTRUCTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

2.5.1. INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII

TRANSPORTUL RUTIER

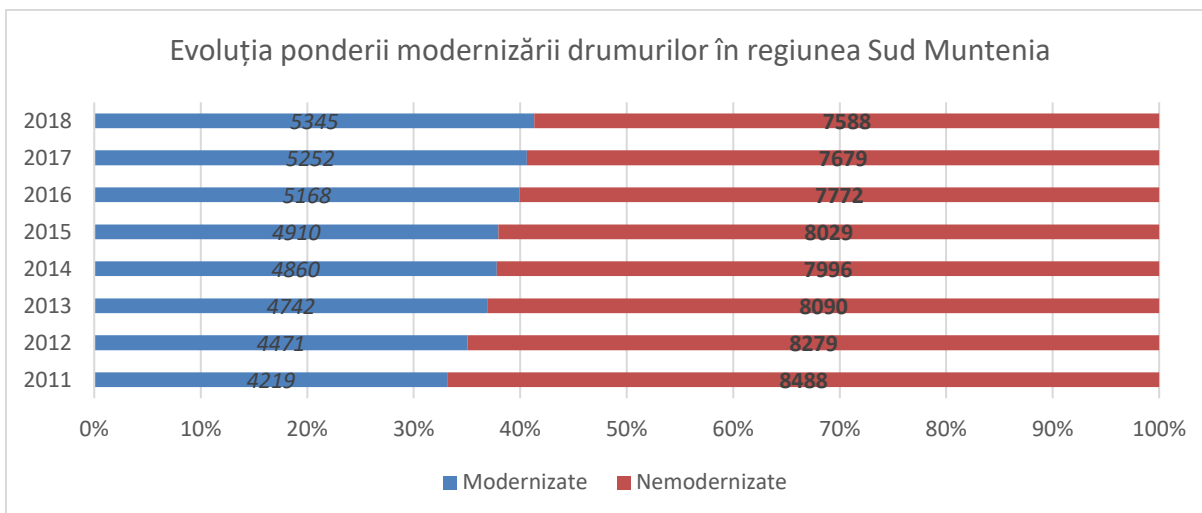
În cadrul regiunii Sud Muntenia, transportul rutier, aflat în ultimii ani într-o continuă dezvoltare, tinde să devină lider în domeniu pe fondul declinului înregistrat de transportul feroviar. Astfel, la sfârșitul anului 2018, rețeaua de drumuri publice măsura 12.933 km, situând regiunea pe locul 2 din țară, cu un procent de 15% din total. Rețeaua rutieră asigură o bună comunicare în special între centrele urbane din regiune, facilitând totodată accesul din și înspre diverse centre importante, cum ar fi București, portul maritim Constanța și, nu în ultimul rând, Giurgiu, punct de trecere al frontierei cu Bulgaria prin intermediul podului Prieteniei Giurgiu – Ruse (rutier și feroviar), pod ce traversează Dunărea în sectorul de graniță dintre România și Bulgaria. Din totalul drumurilor publice din regiune, 22,01% erau drumuri naționale iar 77,99% drumuri județene și comunale.

În ceea ce privește densitatea drumurilor publice din regiune, aceasta era mai ridicată decât valoarea înregistrată la nivel național, în anul 2018 (37,5 km/100 km² față de 36,2 km/100 km²). Densitatea drumurilor reprezintă și un indicator de măsurare a accesibilității, fiind considerate zone foarte accesibile cele care au un procent ridicat al densității drumurilor. Astfel, analizând distribuția teritorială a densității drumurilor publice, în Sud Muntenia, se constată că valorile cele mai mari s-au înregistrat în județele Argeș (51,8 km/100 km²), Prahova (47,3 km/100 km²) și Dâmbovița (47,2 km/100 km²), iar cele mai mici valori în județele Călărași (26,5 km/100 km²) și Ialomița (26 km/100 km²), acestea înregistrând aceeași valoare.

Se remarcă diferențe semnificative între nordul regiunii, cu o densitate foarte ridicată a rețelei de drumuri și partea de câmpie, unde rețeaua de drumuri este foarte răsfirată. Explicația constă în tipologia diferită a așezărilor din cele două sub-regiuni și configurația teritoriului: în timp ce în zona montană satele sunt numeroase și de tip răsfirat, cu numeroase drumuri care le leagă, în zona de câmpie sunt așezări puține, dar de dimensiuni mai mari, concentrate teritorial.

Starea tehnică a rețelei de drumuri publice, la finele anului 2018, era în general nesatisfăcătoare, situația pe categorii fiind următoarea: din totalul de 12.933 km de drum, doar 5.345 erau modernizați (aproximativ 41% din aceștia) restul de 7.588 km fiind nemodernizați. Cu toate acestea regiunea Sud Muntenia ocupa locul 3 la nivel național, după regiunea Nord-Est cu un număr de 5.915 de km modernizați și regiunea Centru cu 5.742 km. Comparativ cu anul 2011, situația este net superioară, în respectivul an doar 4.219 km de drumuri fiind modernizați (aproximativ 34%) iar restul de 8.488 nefiind modernizați.

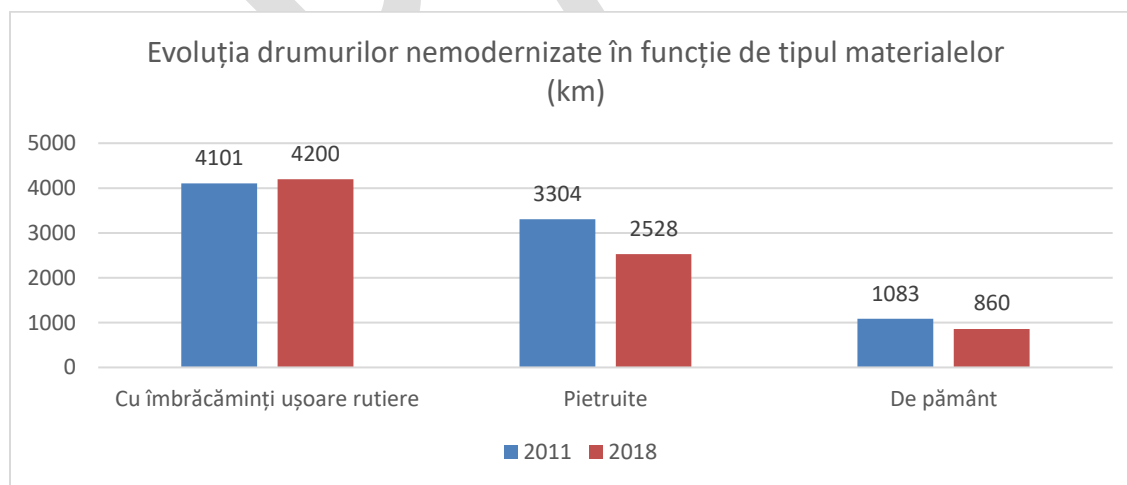
Grafic nr. 5.1. - Lungimea drumurilor publice din regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011-2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În cazul drumurilor neasfaltate, în anul 2011 erau peste 1.000 km de drumuri din pământ și peste 3.300 de drumuri pietruite. În anul 2018, numărul de kilometri de drumuri nemodernizați, construiți din aceste materiale a scăzut la 860 km de drumuri de pământ și 2.528 km de drumuri pietruite. Numărul kilometrilor de drumuri din îmbrăcăminți ușoară rutieră a rămas relativ constant, pe perioada analizată înregistrând o ușoară creștere de la 4.101 km la 4.200 km.

Grafic 5.2. – Evoluția drumurilor nemodernizate în funcție de tipul materialelor (km)

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Din totalul drumurilor naționale din regiunea Sud Muntenia, 96,70% erau modernizate la sfârșitul anului 2018, dintre care în procent de 100% în județele Dâmbovița și Prahova. Rețeaua de drumuri județene și comunale din regiune măsoară o lungime totală de 10.086 km, dintre care 25,64% modernizată,

iar 41% cu îmbrăcămînți ușoare rutiere. La nivel de județ, cele mai mici ponderi ale rețelei de drumuri județene și comunale modernizată au fost înregistrate în județele Argeș (2,88%), urmat de județele Prahova (13,46%) și Călărași (16,33%). În cazul județelor Argeș și Prahova, una dintre provocările modernizărilor de drumuri este relieful montan din partea nordică a județului.

Tabel nr. 5.1. – Lungimea și starea drumurilor la nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2018

Regiune / Județ	Drumuri			Drumuri naționale			Drumuri județene și comunale		
	Total (km)	Modernizate (%)	Cu ÎUR* (%)	Total (km)	Modernizate (%)	Cu ÎUR* (%)	Total (km)	Modernizate (%)	Cu ÎUR* (%)
Sud Muntenia	12933	41,33	32,48	2847	96,91	2,68	10086	25,64	40,91
Argeș	3536	18,27	38,21	587	95,57	2,85	2949	2,88	45,27
Călărași	1346	47,25	20,51	501	99,40	0,60	845	16,33	32,31
Dâmbovița	1915	41,67	41,93	359	100	:	1556	28,21	51,61
Giurgiu	1184	82,36	:	311	99,40	:	874	76,43	:
Ialomița	1160	46,90	30,17	354	92,66	7,93	806	26,80	40,20
Prahova	2231	25,95	58,27	322	100	:	1908	13,46	68,10
Teleorman	1560	74,74	7,69	413	92,74	7,57	1147	68,27	7,93

*cu îmbrăcămînți ușoare rutiere

Sursa: INS Tempo online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

În ceea ce privește rețeaua de drumuri județene și comunale starea tehnică a acestora este nesatisfăcătoare, doar 25,64 % erau modernizați, având o lungime totală de 10.086 km. La nivel de județ, cele mai mici ponderi ale rețelei de drumuri județene și comunale modernizată au fost înregistrate în județele Argeș (2,88%), urmat de județele Prahova (13,46%) și Călărași (16,33%).

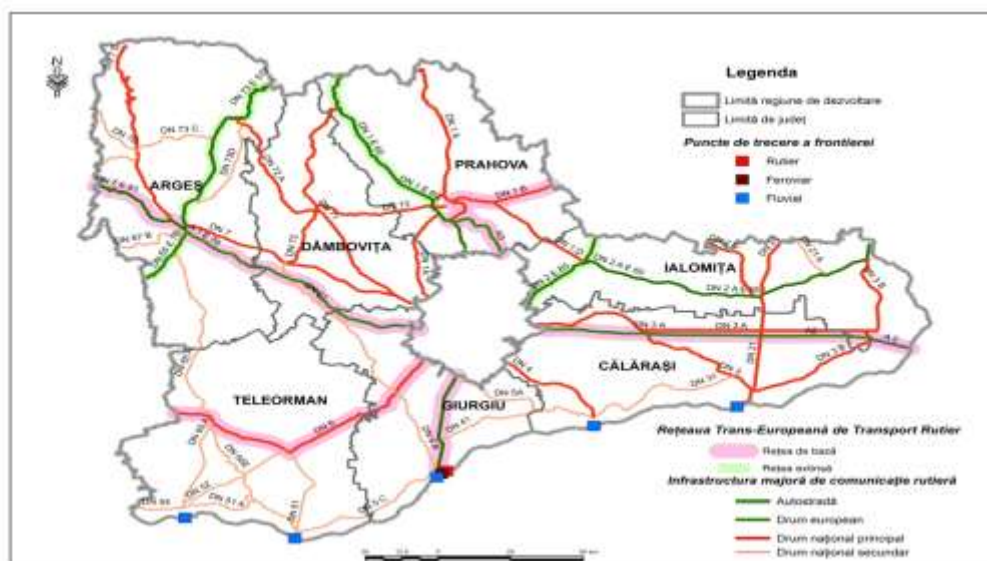
Rețeaua de drumuri existentă și poziția geografică a regiunii asigură acesteia o bună deschidere internă și internațională. Regiunea Sud Muntenia are o poziție geografică strategică, fiind, pe de o parte, o regiune de graniță, iar, pe de altă parte, amplasată în imediata proximitate a municipiului București, capitala României și una dintre cele mai importante metropole din Europa Centrală și de Est.

Principalele căi rutiere internaționale care străbat regiunea și care facilitează accesul din și înspre aceasta la nivel național și internațional sunt următoarele:

- E60: (Franța, Elveția, Austria, Ungaria) – Borș - Oradea – Cluj-Napoca – Turda – Târgu-Mureș - Brașov – Ploiești –București – Urziceni – Slobozia – Constanța;
- E70: (Spania, Franța, Italia, Slovenia, Croația, Serbia) – Timișoara – Drobeta-Turnu Severin – Craiova – Alexandria – București – Giurgiu – (Bulgaria, Turcia, Georgia);
- E81: (Ucraina) – Halmeu – Livada –Satu Mare – Zalău – Cluj-Napoca – Turda – Sebeș - Miercurea Sibiului – Sibiu – Pitești – București – Constanța;
- E85: (Lituania, Belarus, Ucraina) – Siret – Suceava – Roman – Bacău – Buzău – Urziceni – București – Giurgiu – (Bulgaria, Grecia);
- E574: Bacău – Onești – Târgu Secuiesc – Brașov – Pitești – Craiova;
- E577: Slobozia – Brăila – Galați – (Republica Moldova, Ucraina);
- E584: (Ucraina, Republica Moldova) – Galați – Slobozia.

Regiunea beneficiază de avantajele oferite de autostrăzile A1 (București – Pitești), A2 (București – Constanța), A3 (București – Ploiești) și în viitor de Autostrada Sudului (București - Alexandria – Roșiori de Vede - Slatina - Craiova - Lugoj). Un alt drum important ce străbate regiunea este DN5, fiind drumul național din România, care leagă capitala București de orașul Giurgiu, aflat pe malul Dunării, la granița cu Bulgaria, fiind continuat dincolo de Giurgiu prin intermediul Podului Prieteniei Giurgiu – Ruse și pe teritoriul Bulgariei.

Figura nr. 5.1. - Infrastructura de transport la nivelul regiunii Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în Regiunea Sud-Muntenia și Perspective de Dezvoltare

ACCESIBILITATEA RUTIERĂ

Factorii care determină creșterea și dezvoltarea economică a localităților sunt: localizarea, tipul și resursele din zona de influență a acestora, dotarea cu infrastructură și calitatea resurselor de muncă. În afara acestor factori care țin de orașele mici propriu-zise, acestea sunt afectate și de factori exogeni (ex. evoluția economiei la nivel național sau regional, trendurile de dezvoltare la nivel macroteritorial, influențele economiei mondiale care se repercutează asupra orașelor mici prin intermediul economiei naționale, declinul regional, sistemele urbane din apropiere, atractivitatea regională etc.).

Poziționarea localităților constituie, de cele mai multe ori, un element esențial în dezvoltarea acestora, iar cele mai importante atribute ale localizării sunt legate de amplasarea față de marile unități natural-geografice, de accesibilitatea față de rețelele de transport și comunicații, de distanța față de orașul coordonator al județului/regiunii.

Pentru a identifica gradul de accesibilitate rutieră al localităților din regiunea Sud Muntenia, se pot analiza trei elemente definitorii: poziționarea și localizarea geografică a orașelor mici față de arterele naționale (tipul de drum pe care sunt localizate fiecare localitate), distanța față de orașul reședință de județ, precum și timpul de deplasare până la orașul reședință de județ. Premisa de la care se poate pleca în analiza accesibilității rutiere este că orașul reședință de județ este centrul județean care concentrează viața economică și socială a județului și zona cu cele mai mari oportunități, fiind deci centrul către care

gravitează toate localitățile județului respectiv, precum și faptul că atracția unei destinații crește sau descrește cu distanța și timpul de deplasare. Prin urmare, o bună poziționare față de acesta și distanțe reduse de parcurs, cu durată de deplasare redusă, facilitează legăturile economice și demografice cu aceste centre urbane coordonatoare și poate impulsiona dezvoltarea orașelor mici.

Majoritatea localităților din regiune sunt situate pe drumuri naționale sau drumuri județene și sunt conectate cu orașele reședință de județ prin drumuri naționale sau județene, și mai puțin prin drumuri comunale. Mult mai importantă este însă durata de deplasare dintre două locații, care poate fi influențată de tipul și calitatea infrastructurii de transport. Astfel, două localități pot avea aceeași distanță către reședințele de județ, dar amplasarea acestora (acces la autostradă, drum național sau drum județean, drum comunal) are repercusiuni asupra duratei de transport, generate de calitatea infrastructurii de transport.

Zonele compacte de la nivelul regiunii Sud Muntenia care nu au acces direct sau conexiuni laterale la rețeaua de drumuri europene și naționale sunt:

- partea de nord a județului Teleorman și partea de sud a județului Argeș, în perimetrul delimitat de Autostrada A1, DN61, DN6 și DN65A;
- partea de vest a județului Teleorman, teritoriul delimitat de DN54, DN65A, DN6 și Valea Oltului;
- partea de est a județului Teleorman și de vest a județului Giurgiu – teritoriu delimitat de DN6, DN5B, DN5C și DN51;
- partea de vest a județului Călărași – în zona delimitată de DN4, A2 și DN31;
- partea de central-nordică și est a județului Prahova – în zona montană și a Subcarpaților – teritoriul dintre DN1A, 1B și Valea Buzăului;
- partea de central-nordică a județului Argeș - zona montană și piemontană, între DN73 și DN7C, etc.

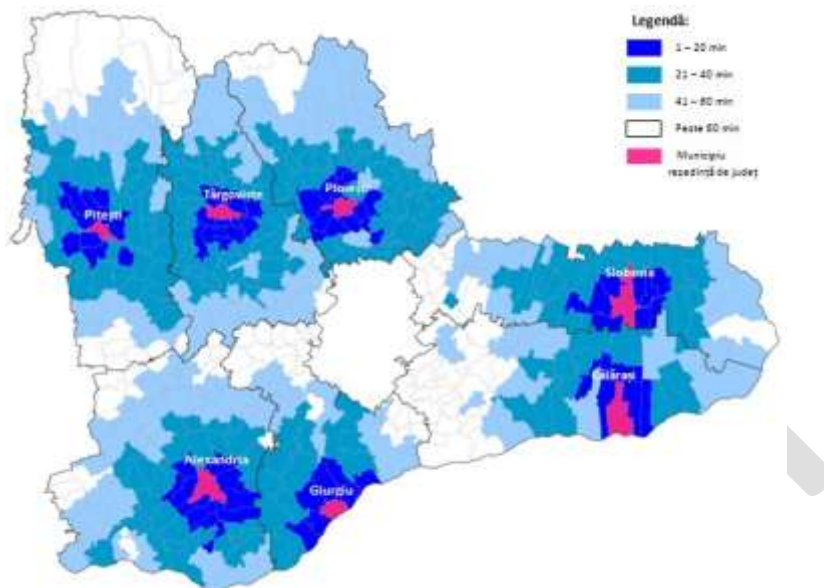
Toate aceste zone sunt exclusiv rurale, cu o economie agricolă precară și se confruntă, tradițional, cu un exod al forței de muncă către mediul urban, care a condus la un grad foarte accentuat de îmbătrânire demografică.

Transportul reprezintă un element cheie în dezvoltarea durabilă la nivelul regiunii Sud Muntenia, iar analiza accesibilității transportului oferă informații referitoare la conexiunile cu celelalte regiuni, dar și conexiunile din interiorul regiunii.

În figura de mai jos este evidențiată accesibilitatea unităților administrativ teritoriale din regiune la municipiile reședință de județ, în funcție de timpul parcurs. Astfel, se pot observa cu ușurință localitățile

din cadrul județelor ce au o accesibilitate scăzută față de municipiul reședință de județ, acestea fiind evidențiate cu culoarea albă.

Figura nr. 5.2. - Accesibilitatea unităților administrativ teritoriale la municipiile reședință de județ în funcție de timpul parcurs

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

CONECTIVITATEA REGIUNII SUD MUNTENIA CU AXELE TEN-T

Regiunea Sud Muntenia este traversată de 3 axe prioritare ale rețelei europene de transport (TEN-T), coridoare care leagă centrul și nordul Europei de zona Mediteraneană și Asia, respectiv:

- Axa prioritară 7 (rutieră);
- Axa prioritară 18 (fluviul Dunărea);
- Axa prioritară 22 (feroviară).

În ceea ce privește accesibilitatea regiunii la rețeaua TEN-T, aceasta se realizează prin trei tipuri de conectivitate: primară, secundară și terțiară.

- 1. Conectivitate primară:** rețea de așezări/ localități aflate pe traseul TEN-T;
- 2. Conectivitate secundară:** direct, prin intermediul unui drum (DN sau DJ) care se racordează la TEN-T;
- 3. Conectivitate terțiară:** indirect, prin intermediul unui DJ care intersectează un DN care se racordează la TEN-T.

În Sud Muntenia, **rețeaua rutieră de bază** (TEN-T Core) este reprezentată de următoarele coridoare:

- Autostrada A1 (E81): comuna Bolintin Deal (Giurgiu) – Pitești (Argeș);
- Autostrada A2 (E81): Fundulea (Călărași) – Fetești (Ialomița) - legătura cu Constanța;
- Autostrada A3: limita județului Ilfov - Ploiești (Prahova) – legătura cu Brașov;
- E60 și E577: comuna Gorgota (Prahova) – Ploiești (Prahova) – Mizil (Prahova) – legătura cu Buzău;
- E70 și E85: Adunații Copăceni (Giurgiu) – Giurgiu – legătura cu Ruse (Bulgaria);
- E70: Mihăilești (Giurgiu) – Alexandria (Teleorman) – Roșiorii de Vede (Teleorman) – comuna Măldăeni (Teleorman) - legătura cu Craiova;
- E81: Pitești (Argeș) – comuna Dedulești (Argeș) - legătura cu Sibiu.

Punct de trecere al frontierei Giurgiu – Ruse: rutier, fluvial și feroviar (podul Prieteniei Giurgiu - Ruse).

Rețeaua rutieră extinsă (TEN-T Comprehensive) din regiune este reprezentată de următoarele coridoare:

- E85 și E60: Comuna Sinești (Călărași) – Urziceni (Ialomița) – Ciocârlia (Ialomița) – legătura cu Buzău;
- E60: Ploiești (Prahova) - Bușteni (Prahova) – Azuga (Prahova) – legătura cu Brașov;
- E574 (DN73): Pitești (Argeș) – Câmpulung Muscel (Argeș) – Rucăr (Argeș) – sat Podu Dâmboviței (comuna Dâmbovicioara, județul Argeș) – legătura cu Brașov;
- E574 (DN65): Pitești (Argeș) – limita județului Olt (legătura cu Craiova).

Punctele de trecere ale frontierei:

- Zimnicea (județul Teleorman) – Sviștov (Bulgaria): fluvial;
- Oltenița (județul Călărași) - Tutrakan (Bulgaria): fluvial;
- Călărași (județul Călărași) - Silistra (Bulgaria): fluvial.

În ceea ce privește conectivitatea drumurilor de pe teritoriul regiunii Sud Muntenia la rețeaua europeană rutieră de bază și extinsă (TEN-T core și comprehensive), aceasta este prezentată sub formă tabelară în ANEXA 1.2.5.1.

Figura nr. 5.3. - Harta rețelelor rutiere de bază și extinse, în România

Sursa: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România (CNADNR), care administrează rețeaua de drumuri naționale, clasifică drumurile în 2 categorii:

- **Drumuri naționale principale:**

- DN1: București - Borș – este cel mai aglomerat drum național din România și parcurge regiunea de la sud la nord, între limita județului Ilfov și cea a județului Brașov, pe circa 100 km. Traseul său se suprapune cu cel al DE60, iar pe distanța dintre limita județului Ilfov și Comarnic este prevăzut cu 4 benzi (două pe sens). În ultimii 10 ani, drumul a fost modernizat, inclusiv cu lucrări de creștere a siguranței traficului, la care se adaugă drumul de centură al municipiului Ploiești (12,9 km), conectat la Autostrada A3;

- DN2: București - Siret – este cel de-al doilea cel mai aglomerat drum național din România și parcurge regiunea pe o distanță scurtă (50 km), în județul Ialomița. Este o șosea cu 4 benzi și se suprapune peste traseul DE85;
- DN3: București - Constanța – este un drum național mai puțin circulat, cu o singură bandă pe sens, care se întinde pe circa 115 km;
- DN4: București - Oltenița – este un drum național, care parcurge regiunea pe o distanță de 45 km, cu o singură bandă pe sens;
- DN5: București - Giurgiu – este un drum național cu 4 benzi, similar unui drum expres, care este intens circulat și care traversează regiunea pe o distanță de 43 km. Acesta a fost modernizat recent printr-un proiect ISPA, care a implicat extinderea sa la 2 benzi pe sens pe o distanță de 39,5 km și construcția unei variante de ocolire a comunei Adunații-Copăcenii (3 km).
- DN6: București - Cenad – este cel de-al patrulea cel mai circulat drum național din țară și străbate regiunea pe circa 100 km. DN6 se suprapune pe traseul DE70 și dispune de o bandă pe sens. Prin Programul Operațional Sectorial de Transport se finanțează, în prezent, modernizarea DN6 pe segmentul Alexandria – limită județul Olt (circa 50 km), construcția variantelor de ocolire Alexandria (13,3 km) și Roșiorii de Vede (14,4 km).
- DN7: București - Nădlac – este cel de-al treilea cel mai circulat drum din România și care se suprapune, pe segmentul Pitești – limita județului Vâlcea, cu DE81. În total, drumul străbate circa 135 km din regiunea Sud Muntenia.
- DN1A: București - Brașov – este un drum național important prin prisma faptului că este cea mai eficientă alternativă la DN1, având o lungime de 115 km pe teritoriul regiunii.
- DN1B: Ploiești - Buzău – este un drum intens circulat, care se întinde pe 40 km în estul regiunii și care se suprapune cu DE 577. Drumul are 4 benzi pe distanța Ploiești - Albești Paleologu, sector care este cel mai intens circulat;
- DN1D: Ploiești - Urziceni – un drum important, prin prisma faptului că este o alternativă de a evita zona aglomerată a Bucureștiului, reducând semnificativ distanța dintre zona Transilvaniei și a Munteniei și Dobrogea.
- DN2A: Urziceni – Constanța – cu o lungime de 115 km pe suprafața regiunii, este unul dintre cele mai circulat 10 drumuri din România, fiind o alternativă la Autostrada A2. Acesta se suprapune peste traseul DE60.

- DN 2C: Slobozia - Buzău – străbate regiunea pe o distanță de doar 30 km, însă asigură accesul la Stațiunea Amara;
- DN3A: Lehliu - Gară – Fetești – paralel cu Autostrada A2, pe o distanță de 79 km;
- DN3B: Călărași – Fetești - Urziceni – cu o lungime de 98 km, merge de-a lungul Dunării;
- DN21 și 21B: Călărași - Brăila – se suprapune parțial cu DE584 și are o lungime de 71 km.
- DN71: București - Sinaia – are o lungime de 103 km pe teritoriul regiunii și este un drum intens circulat, mai ales în zona Târgoviște. Este, alături de DN1A, una dintre alternativele la DN1 pentru deplasarea între București și Brașov.
- DN72: Ploiești – Găești – cu o lungime de 77 km, este un important drum de legătură între DN1, DN7 și Autostrada A1, într-o zonă dens populată;
- DN72A: Târgoviște - Câmpulung – cu o lungime de 60 km, constituie o alternativă la DN 1 și DN71;
- DN73: Pitești – Brașov – se suprapune cu DE574 și este un important drum de legătură între DN1 și DN7, făcând legătura între Oltenia, Muntenia, Transilvania și mai departe către Moldova. Drumul este intens circulat, mai ales pe sectorul din apropierea municipiului Pitești, până la intersecția cu DE73D către Mioveni.
- DN7C („Transfăgărășan”) – este unul dintre cele mai cunoscute drumuri din țară, cu o importantă funcție turistică, dar și de legătură între Muntenia și Transilvania;
- DN65: Pitești – Craiova (30 km în regiunea Sud Muntenia) – este un drum intens circulat și face legătura între Oltenia și Autostrada A1 către București.
- DN65B – face legătura între DN65 și A1, în jurul municipiului Pitești.

Drumurile naționale principale înregistrează valori ridicate de trafic și au beneficiat de investiții importante în reabilitarea lor, astfel încât starea lor tehnică asigură condiții corespunzătoare de deplasare, ceea ce le face adevărate culoare de dezvoltare.

De menționat este faptul că toate drumurile naționale principale (cu excepția DN7C, DN2C, DN3B, DN1A, DN1D, DN3 și DN4 – au o sarcină maximă admisă de 9 tone/osia simplă motoare) sunt reabilite și permit o masă maximă admisă de 11,5 tone/osia simplă motoare.

- **Drumuri naționale secundare:**

Drumurile naționale secundare asigură legăturile dintre autostrăzi, drumuri naționale principale sau diferite orașe din regiune și din afara acesteia. Acestea înregistrează, în general, valori reduse de trafic și nu au beneficiat de lucrări ample de reabilitare și modernizare în ultimul deceniu.

În regiunea Sud Muntenia se găsesc următoarele drumuri naționale secundare: DN54, DN51A, DN65A, DN52, DN51, DN65E, DN5C, DN5B, DN61, DN41, DN5A, DN31, DN31A, DN21B, DN21A, DN67B, DN65D, DN73C, DN73D, DN65B.

În anul 2015, Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere, cea care administrează rețeaua de autostrăzi și drumuri naționale din țară, a realizat recensăminte de circulație.

Zonele de congestionare a traficului de la nivelul regiunii Sud Muntenia erau, conform recensământului de trafic din 2015, următoarele:

1. [A1 între km 30 \(Palanca\) și km 50 \(Corbii Mari\)](#) 47.700 de mașini/zi;
2. A1 între km 11 (Centura) și km 30 (Palanca) 42.700 de mașini/zi;
3. [DN1 între km 40 \(Ciolpani\) și km 54](#) (Centura Ploiești) 39.170 de mașini/zi;
4. A1 intrarea în Pitești 36.189 de mașini/zi.

Suplimentar, pe perioada estivală, autostrada A2 care tranzitează județele Călărași și Ialomița înregistrează un trafic ce depășește 50.000 de autovehicule, făcând-o cel mai circulat drum din țară în această perioadă a anului.

Din anul 2015, anul ultimelor date oficiale până în prezent, a fost deschisă o nouă rută alternativă la DN 1 și anume A3, care leagă municipiul București de municipiul Ploiești și care a preluat parțial traficul de pe DN1.

TRANSPORTUL FEROVIAR

Traversată și de principalele magistrale feroviare ale țării incluse în rețeaua TEN-T de bază și extinsă, regiunea are un real avantaj datorită facilitării de către acestea a legăturii cu importante zone și centre urbane ale țării și asigurării unui transport rapid. Magistrala cu lungimea cea mai mare care traversează regiunea este și cea care asigură legătura cu principala poartă maritimă a țării - portul Constanța.

Potrivit studiului privind „Dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020”, rețeaua de transport feroviar TEN-T din regiune cuprinde următoarele magistrale și linii:

a) Rețeaua feroviară TEN-T de bază:

- Magistrala 300: București - Ploiești - Brașov și mai departe către granița cu Ungaria – este o linie dublă electrificată, parte din Axa prioritară TEN-T feroviară IV. Aceasta asigură conectarea României la rețeaua majoră de transport din Europa Centrală și de Vest;

- Magistrala 500: București-Ploiești-Vicșani (spre Ucraina) – linie dublă electrificată, parte a axei prioritare TEN-T feroviare IX, asigură legătura cu spațiul ex-sovietic;
- Magistrala 800: București - Fetești - Constanța – linie dublă electrificată, parte din axa prioritară TEN-T IV, asigură legătura feroviară cu cel mai important port de la Marea Neagră;
- Magistrala 900: București – Roșiori - Timișoara - linie dublă electrificată, asigură legătura dintre axele prioritare TEN-T feroviare IX și IV;
- Linia 902: București - Giurgiu – linie dublă neelectrificată, în prezent nefuncțională, din cauza prăbușirii podului de la Grădiștea, va asigura legătura dintre capitală și zona mediteraneană, de-a lungul axei prioritare TEN-T IX;
- Magistrala 1000: București - Ploiești – linie dublă electrificată.

b) Rețeaua feroviară TEN-T extinsă:

- Linia 901: București – Pitești – Râmnicu Vâlcea – este o linie secundară dublă neelectrificată, care este funcțională doar pe tronsonul București - Vâlcele, în timp ce tronsonul Vâlcele – Râmnicu Vâlcea nu a fost încă finalizat, lucrările fiind abandonate în urmă cu peste 15 ani. Odată finalizat, acest tronson va permite accesul rapid al municipiului Pitești și al nordului regiunii la rețeaua TEN-T de bază;
- Linia 903: Videle – Giurgiu – este o linie simplă neelectrificată, care face legătura dintre magistrala 900 și linia 902, fiind utilizată ca alternativă la linia 902 de deplasare între București și Giurgiu, care nu e funcțională.

Rețeaua de căi ferate a regiunii este bine dezvoltată, liniile aflate în exploatare însumând, la sfârșitul anului 2018, o lungime de 1.247 de km, regiunea deținând din acest punct de vedere, 11,6% din totalul pe țară.

Liniile de cale ferată electrificate din cadrul regiunii au o lungime de 451 de km (11,19% din totalul la nivelul țării), ponderea acestora de 36,17% din totalul liniilor de cale ferată nu este superioară mediei pe țară (44,26%). De remarcat este faptul că în județul Argeș rețeaua feroviară este complet neelectrificată.

În raport cu suprafața regiunii, liniile de cale ferată aveau o densitate de 36,2 km/1.000 km², fiind inferioară mediei pe țară de 45,2 km/1.000 km². Cea mai densă rețea de cale ferată exista în județul Ialomița (65,8 km/1000 km²), urmat de Teleorman (39,2 km/1000 km²), Călărași (37,0 km/1000 km²), în timp ce județul Giurgiu înregistra cea mai scăzută valoare (13,3 km/1000 km²).

Tabel nr. 5.2. - Lungimea, starea și densitatea căilor ferate la nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2018

Regiune/Județ	Căi ferate		Densitatea căilor ferate pe 1000 km ² (km)
	Total (km)	Electrificate (%)	
Sud Muntenia	1247	36,17	36,2
Argeș	227	:	33,3
Călărași	188	78,19	37,0
Dâmbovița	103	4,85	25,4
Giurgiu	47	76,60	13,3
Ialomița	293	28,33	65,8
Prahova	162	69,14	34,4
Teleorman	227	29,96	39,2

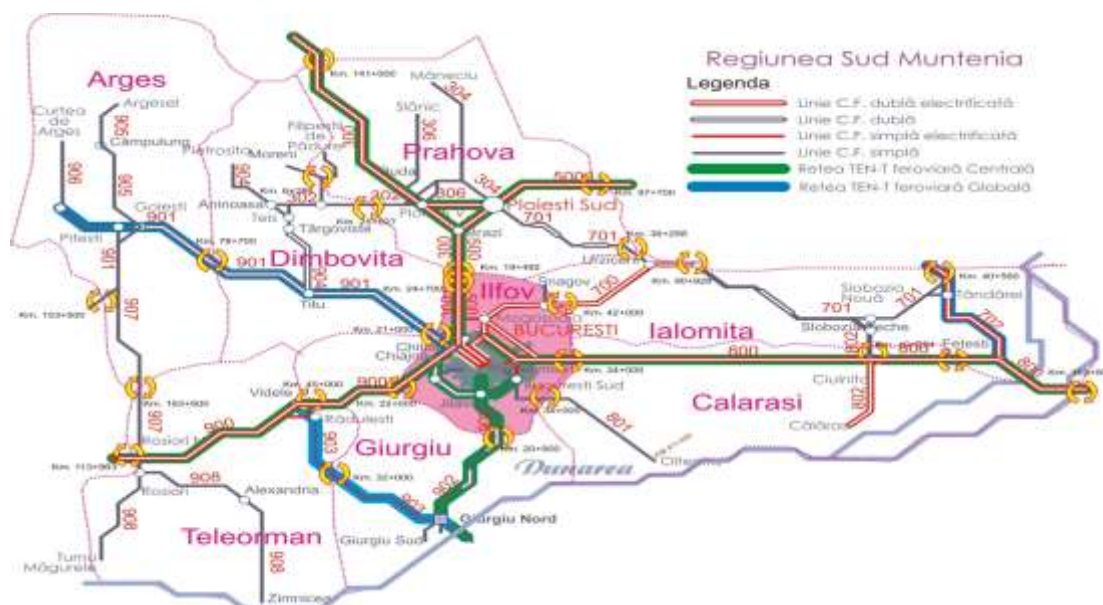
Sursa: Anuarul Statistic al României; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Urmare a descreșterii transportului feroviar și a stării precare a unor sectoare de cale ferată în perioada analizată 2011 – 2018, lungimea totală a căilor ferate în exploatare a scăzut cu 4 kilometri, de la 1.251 de kilometri la 1.247 de kilometri.

Față de 2011, în anul 2018, doar județul Teleorman a avut 4 km de cale ferată închisă, în celelalte 6 județe menținându-și linia de cale ferată în funcțiune. Mai puțin de o treime din totalul kilometrilor de cale ferată sunt electrificați, în acest domeniu nerealizându-se nici o investiție pe orizontul de timp analizat.

În ceea ce privește detalierea caracteristicilor tehnice ale liniilor de cale ferată din regiune, aceasta este ilustrată în figura de mai jos.

Figura nr. 5.4. - Caracteristici tehnice ale liniilor de cale ferată din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Ministerul Transporturilor și Infrastructurii - Compania Națională de Căi Ferate „CFR”- S.A. București

În ceea ce privește evoluția infrastructurii feroviare din ultimii ani, studiul de piață „Transportul feroviar în România” subliniază faptul că activitatea operatorilor care folosesc această infrastructură este afectată ca urmare a deteriorării continue a acesteia. Această deteriorare conduce la o calitate redusă a serviciilor prestate, în special în ceea ce privește viteza de transport și punctualitatea. Având viteze reduse, durate foarte lungi de călătorie și servicii neperformante de călătorie, precum și costuri ridicate comparativ cu transportul rutier, transportul de pasageri și marfă pe calea ferată a scăzut dramatic în comparație cu anul 1989, când a înregistrat valori record. Astfel, conform „Strategiei de Dezvoltare a Infrastructurii Feroviare – 2019-2023”, Anexa 1, cota modală în cadrul transportului terestru de pasageri în România, comparativ cu media UE-28, pe baza datelor Eurostat, la anul 2015 este de 4,6% în România față de 7,7% (media UE-28). Prin comparație cu situația la nivel european, se remarcă pe de o parte competitivitatea mult mai redusă a transportului feroviar în raport cu cel european, dar pe de altă parte se remarcă faptul că, la nivel european, transportul feroviar deține o cotă modală apropiată de cea a transportului rutier public (în comun).

Este știut că, în mod tradițional, transportul feroviar este utilizat pentru transportul pe distanțe lungi, iar cel auto pentru distanțe mai scurte. Diagrama arată însă o tendință de inversare a acestei reguli. Începând din anul 2012, raportul dintre distanța medie în traficul rutier și

cea din traficul feroviar a depășit valoarea de 80%. Dacă situația evoluează în aceeași parametri, este de așteptat ca în scurt timp distanța medie de transport în traficul rutier să devină mai mare decât în traficul feroviar, ceea ce reprezintă o anomalie a sistemului național de transport.

Totodată, în ultimii ani, ca urmare a alocărilor insuficiente de la bugetul de stat pentru reparația elementelor infrastructurii feroviare, parametri tehnici ai infrastructurii feroviare publice au suferit o continuă degradare. Aceasta a determinat reducerea treptată a vitezei maxime de circulație pe liniile curente și directe din stații și reducerea lungimii liniilor cu viteză maximă de circulație. Un exemplu elocvent este calea ferată Giurgiu - Giurgiu Nord - București. În data de 13 august 2005, din cauza inundațiilor, podul de cale ferată ce traversa râul Argeș din localitatea Grădiștea s-a prăbușit, iar de atunci legătura feroviară este întreruptă. Trenurile rapide între București și Ruse (Bulgaria) care trec prin Giurgiu Nord, sunt redirecționate prin Videle.

Mai mult, potrivit datelor furnizate de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii - Compania Națională de Căi Ferate „CFR” - S.A. București, segmentele de cale ferată care trebuie modernizate în regiunea Sud Muntenia, ca urmare a apartenenței lor la rețeaua TEN-T de bază sau extinsă, sunt următoarele:

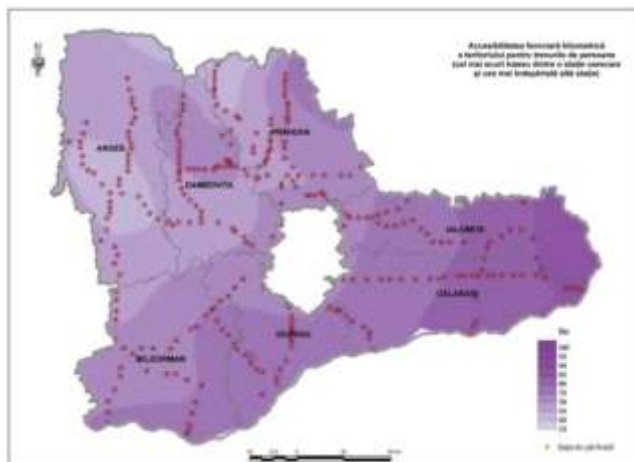
- București - Giurgiu - Frontieră - Lungime totală 68,75 km (aproximativ 48 km în regiunea Sud Muntenia), termen maxim finalizare 2030;
- Ploiești Sud - Buzău - Lungime totală 68,6 km (aproximativ 33 km în regiunea Sud Muntenia), termen maxim finalizare 2030;
- Roșiori - Videle - Lungime totală 49,24 km, termen maxim finalizare 2030;
- Videle - Chiajna - Lungime totală 42 km, termen maxim finalizare 2030;
- Videle - Giurgiu - Lungime totală 61,4 km, termen maxim finalizare 2050;
- Chitila - Pitești - Lungime totală 98,61 km, termen maxim finalizare 2050;
- Făurei - Fetești - Lungime totală 88,62 km (aproximativ 58 km în regiunea Sud Muntenia), termen maxim finalizare 2050.

ACCESIBILITATEA FERVIARĂ

În ceea ce privește accesibilitatea feroviară (în kilometri), modelul teoretic reprodus în figura de mai jos, evidențiază faptul că partea de sud și est a regiunii Sud Muntenia (Culoarul Dunării) este cel mai puțin accesibilă, distanța pe calea ferată față de anumite puncte din țară fiind de 800 - 850 km, ceea ce înseamnă un timp de deplasare de peste 10 ore, ceea ce face acest tip de transport ineficient. Prin urmare,

o serie de relații din această zonă au fost concesionate către operatori privați (de exemplu Costești - Roșiori - Turnu Măgurele).

Figura nr. 5.5. - Accesibilitatea feroviară kilometrică, în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și Perspective de Dezvoltare

TRANSPORTUL AERIAN

În ceea ce privește accesibilitatea la rețeaua de transport aerian, în regiune nu funcționează niciun aeroport civil pentru transport aerian de marfă și călători, dar aceasta beneficiază de serviciile celui mai mare aeroport internațional din România (aeroportul Otopeni), amplasat la minimum 60 km și maximum 120 km de reședințele județelor regiunii. Alte aeroporturi aflate în apropierea regiunii sunt aeroportul Mihail Kogălniceanu din județul Constanța (regiunea Sud-Est), aflat la 120 km depărtare de municipiile Călărași și Slobozia și Aeroportul Craiova (regiunea Sud-Vest), aflat la aproximativ 100 km de municipiul Pitești.

TRANSPORTUL FLUVIAL

La nivelul anului 2018 transportul fluvial de mărfuri reprezenta doar 8% (în scădere de la 9,2% în anul 2011) din volumul total al mărfurilor transportate în comparație cu transportul rutier și feroviar de marfă care reprezintă 63% (în creștere de la 57%), respectiv 15% (în scădere de la 19%) din transportul total de marfă.

Transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare se derulează în România pe Dunăre și pe canalul Dunăre – Marea Neagră/Poarta Albă – Midia Năvodari, respectiv prin porturile situate la acestea.

Conform INS Tempo online Sectorul Transport, la nivelul anului 2018, transportul pe căi navigabile interioare a înregistrat 29.714 mii tone. La nivelul aceluiași an, flota fluvială românească era alcătuită din 1.497 nave (fără propulsie pentru transportul mărfurilor, remorhere și împingătoare, nave pentru transportul pasagerilor), iar mijloacele de transport maritim numărau 472 nave.

Potrivit studiului privind „Dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020”, pe teritoriul regiunii Sud Muntenia există un număr de 5 porturi: Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița și Călărași, dintre care unul este cuprins în rețeaua TEN-T de bază (Giurgiu), 3 sunt cuprinse în rețeaua TEN-T extinsă (Zimnicea, Oltenița și Călărași), iar portul Turnu Măgurele este în afara rețelei TEN-T.

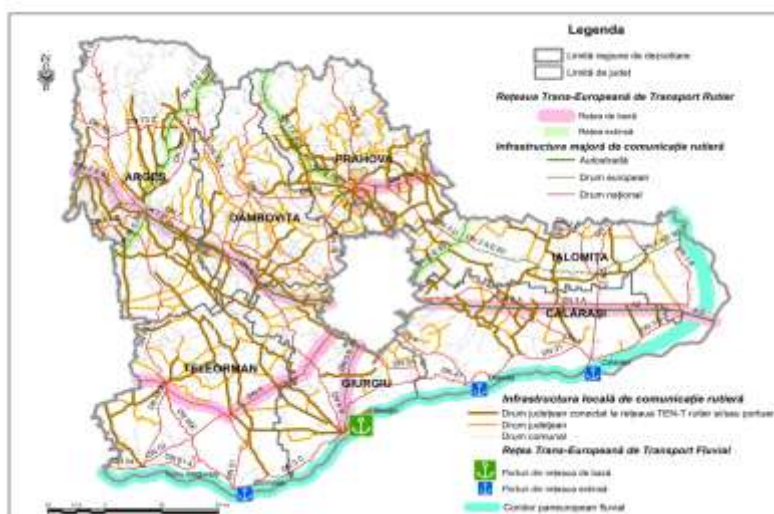
De asemenea, în rețeaua TEN-T extinsă a fost cuprins portul 1 Decembrie la Canalul București-Dunăre, care nu a fost finalizat, lucrările fiind abandonate după 1989. Acest port ar urma să deservească transportul de mărfuri între municipiul București și portul Oltenița, unde se va face legătura cu Dunărea.

Regiunea Sud Muntenia beneficiază de accesul la principala arteră de navigație europeană, Dunărea, care asigură și facilitează, prin intermediul porturilor fluviale Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița și Călărași, schimburile comerciale cu țările europene riverane. Infrastructura nesatisfăcătoare a porturilor fluviale și reducerea treptată a activității acestora, sunt factori care au contribuit la scăderea gradului de utilizare a potențialului existent.

Pentru a valorifica potențialul oferit de axa Rin-Main-Dunăre, dezvoltarea porturilor de pe Dunăre ale regiunii reprezintă un obiectiv major pentru investițiile din următoarea perioadă de finanțare 2014 - 2020.

Accesibilitatea la căile fluviale este asigurată direct doar pentru localitățile din partea de sud a regiunii Sud Muntenia, prin cele 5 porturi (Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița și Călărași). Toate aceste porturi dispun de acces rutier și feroviar, dar nu există centre moderne de transport intermodal, iar unele dintre ele nu beneficiază de legături rutiere sau feroviare rapide (Turnu-Măgurele, Zimnicea, Oltenița) cu celelalte centre din regiune.

Figura nr. 5.6. – Porturile din regiunea Sud Muntenia și infrastructura rutieră de acces către acestea

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și Perspective de Dezvoltare

Fluviul Dunărea reprezintă însă o barieră naturală semnificativă în calea relațiilor de transport de persoane și mărfuri între regiune și zona balcanică (Bulgaria, Grecia, Turcia, Asia). Astfel, deși granița naturală dintre regiunea Sud Muntenia și Bulgaria este de peste 250 km, există un singur pod rutier și feroviar, la Giurgiu, care are o infrastructură deficitară și este supraaglomerat. În plus, Lunca Dunării este relativ izolată față de rețeaua TEN-T rutieră și feroviară (exceptând municipiul Giurgiu), iar volumul de mărfuri transportate este foarte redus, în condițiile infrastructurii portuare uzate fizic și moral. Din această perspectivă, cel mai greu accesibile orașe sunt Turnu Măgurele, Zimnicea și Oltenița, aflate la 40-60 km de cel mai apropiat punct de acces la rețeaua TEN-T feroviară și rutieră.

Principalele caracteristici funcționale ale celor cinci porturi din regiune sunt următoarele:

a) **Portul Turnu Măgurele** are o suprafață totală de 8,5 ha și dispune de o platformă de depozitare de 660 de mp, depozite de 500 de mp, și de 4 macarale de cheu (5 tf x 32 m și 16 tf x 32 m). În proximitatea portului funcționează o linie modernă de ferry-boat către Nikopol (Bulgaria). Portul are acces la drum național și cale ferată. Pot acosta nave de maxim 1.800 de tone, adâncimea fiind de -2,8 m. Cheiul portuar este de 610 m, din care 120 de m este operațional. Capacitatea totală a portului este de 800.000 de tone/an.

b) **Portul Zimnicea** dispune de un chei funcțional de 440 de ml, de o platformă de depozitare de 21.300 de mp și depozite de 4.000 de mp, precum și de trei macarale de cheu 16 tf x 32 m. Silozul de cereale din port are o capacitate de 8.000 de tone și permite încărcarea directă din nave. În port există o facilități de ferry-

boat către Svistov (Bulgaria). Portul are acces la drum național, cale ferată și permite acostarea navelor de maxim 2.000 de tone. Capacitatea sa totală este de 720.000 de tone/an.

c) **Portul Giurgiu** este cel mai important și complex din regiunea Sud Muntenia. Este tot un port public, concesionat de Ministerul Transporturilor către CN APDF S.A. Giurgiu, care permite acostarea navelor de maxim 2.000 de tone.

Portul se întinde pe o lungime de circa 8 km, are o incintă de 59 ha, din care 70.000 de mp construiți și cuprinde un număr de 4 sectoare portuare:

- Sectorul Ramadan – cu fronturi de acostare de 750 m, 1.100 de ml de cheiuri (dana Dunapref – 450 ml, 2 dane pentru pasageri – 250 ml, 4 dane pentru mărfuri – 400 m), depozite de 3.000 m² și platformă betonată de 8.000 m². Portul dispune și de 2 macarale de tip portic (5 tf x 32 și 16 tf x 32m) și are o capacitate de 435.000 de tone/an;

- Bazinul Plantelor – cu fronturi de acostare de 1.190 de ml (2 dane pentru agregate, 2 dane pentru cereale și 8 dane neamenajate), cheiuri-pereu, platformă de depozitare de 29.000 de mp, 5 macarale portic (5 tf x 32 m și 16 tf x 32) și o capacitate de 1.230.000 de tone/an;

- Bazinul Veriga – cu o lungime de 1.000 m, care cuprinde șantierul naval Shipyard ATG Giurgiu, cu syncrolift pentru nave de 5.000 de tone, cheiuri de armare, hale de producție și reparații, Zona Liberă Giurgiu și fostul Ferry-Boat Ruse - Giurgiu, momentan aflat în conservare;

- Portul Petrolier – cu fronturi de acostare de 680 ml, rezervoare petroliere și o capacitate de 550.000 de tone/an.

Conform „Master Planului de General de Transport”, portul are un terminal de mărfuri generale bine utilizat pentru care prognoza arată o supra-utilizare până în anul 2030. Portul Giurgiu deține atât facilități de operare a mărfurilor vrac cât și pentru operarea mărfurilor generale și cerealelor. Acest port nu deține facilități dedicate pentru operarea containerelor. Capacitatea totală teoretică a portului Giurgiu este de 2,5 milioane de tone pe an.

d) **Portul Oltenița** se află în proprietatea publică și este administrat de Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Fluviale S.A. Giurgiu. Suprafața incintei portuare este de 88,7 hectare, din care 9.600 de mp reprezintă suprafața construită. În port operează, în prezent, două companii private – SCAEP Giurgiu Port și TTS S.A. București, mărfurile operate fiind cereale și materiale de construcții. Capacitatea portului este de 450.000 de tone/an.

Portul Oltenița permite acostarea barjelor de până la 2.000 t, cu acces direct din șenalul navigabil al Dunării, adâncimea de acostare fiind de -3 m. Infrastructura portului cuprinde:

- 4 rampe de acostare pentru transportul pieselor agabaritice;
- 200 ml front neoperativ – cheu pereat;
- 300 ml cheu pereat pentru manipulare mărfuri;
- 3 macarale portic de cheu – cu o capacitate de 5tf x 32 m;
- acces la drum național și cale ferată;

Conform „Master Planului de General de Transport”, portul Oltenița deține facilități pentru operarea mărfurilor generale și mărfurilor vrac. Portul are capacitate teoretică maximă de 590,000 de tone pe an.

e) **Portul Călărași** este în proprietatea statului român și se află în exploatarea CN AFDP S.A. Giurgiu. Portul are o suprafață de 149.096,42 de mp, fiind alcătuit din trei bazine:

- Călărași Comercial = 81.505 mp;
- Călărași Industrial = 62.500 mp;
- Călărași Chiciu = 5.091,42 mp.

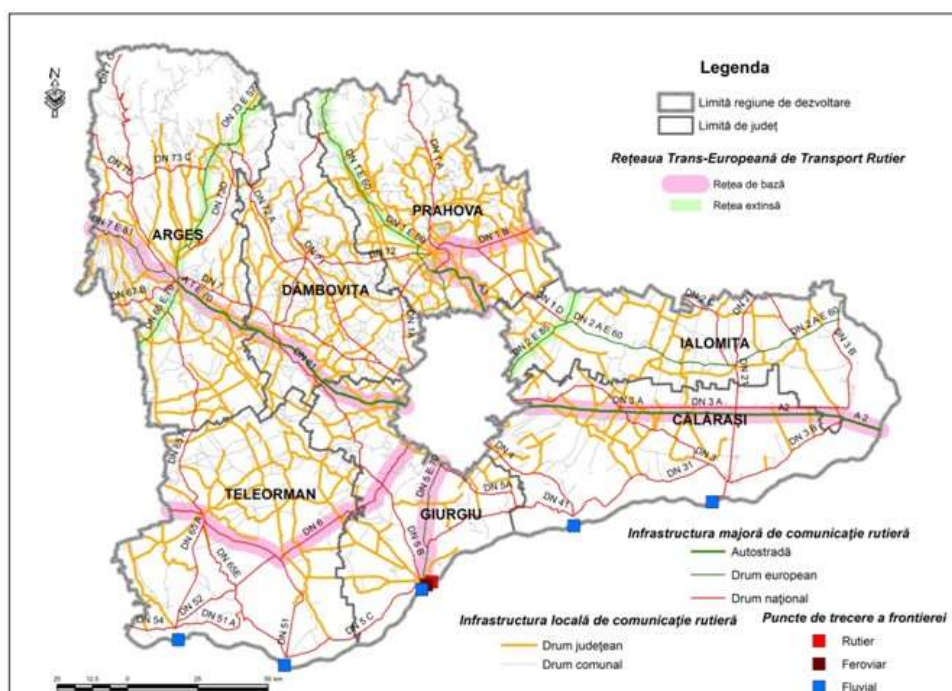
Portul dispune de 1.285 de ml de cheu vertical, siloz de cereale de 10.000 de tone, depozite de 3.000 de mp și platformă de depozitare de 12.000 de mp, iar în zona Chiciu există o rampă de acostare modernizată pentru ambarcațiuni de agrement. Adâncimea de acostare ajunge la -4,25 m, ceea ce permite accesul navel de maxim 3.000 de tone. Portul dispune de 7 macarale (5 tf și 16 tf x 32 m). Capacitatea totală a celor trei bazine este de 1.690.000 de tone.

„Studiul privind dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020” menționează însă că starea infrastructurii portuare este uzată fizic și moral, motiv pentru care și în perioada următoare 2021 – 2027, investițiile ar trebui direcționate spre reabilitarea acestora și dotarea cu echipamente performante. Investițiile se vor adresa celor 4 porturi ce sunt incluse în rețeaua TEN-T de bază și extinsă (Giurgiu, Zimnicea, Oltenița și Călărași).

Punctele de trecere ale frontierei din regiunea Sud Muntenia sunt următoarele:

- Turnu Măgurele (județul Teleorman) - Nikopol - fluvial;
- Zimnicea (județul Teleorman) - Sviștov - fluvial;
- Giurgiu (județul Giurgiu) - Ruse - fluvial, rutier și feroviar (podul Prieteniei Giurgiu - Ruse);
- Oltenița (județul Călărași) - Tutrakan - fluvial;
- Călărași (județul Călărași) - Silistra -fluvial.

Figura nr. 5.7. – Punctele de trecere a frontierei din regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și Perspective de Dezvoltare

TRANSPORTUL MULTIMODAL

Conform Strategiei de Transport Intermodal în România 2020, la nivelul regiunii Sud Muntenia existau, la nivelul anului 2011, 2 terminale operate de compania CFR Marfă, la Bradu de Sus (Pitești), respectiv Ploiești – Crâng, dintre care doar primul era funcțional. De asemenea, Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Fluviale deține facilitățile de manipulare ale mărfurilor în porturile Giurgiu (macarale și platformă pentru containere), Călărași și Oltenița, însă acestea sunt uzate fizic și moral.

La acestea s-a adăugat, tot în 2011, primul terminal intermodal din regiune, deschis în municipiul Ploiești, cu o suprafață de 10 ha, 1,1 km de cale ferată și o capacitate de depozitare de 1.028 TEU, care va fi extinsă la 5.000 TEU în următorii ani. De asemenea, compania SC Automobile Dacia SA deține în zona Pitești-Mioveni propriul terminal de cale ferată care asigură transportul la porturile Constanța și Galați.

Astfel, conform intervențiilor propuse în *Variantă finală revizuită a Raportului privind Master Planul pe termen scurt, mediu și lung, 2016* se specifică dezvoltarea de terminale tri-modale, unul fiind propus a fi dezvoltat în județul Giurgiu, care va putea face parte din rețeaua extinsă de terminale multimodale conectate a liniile de cale ferată reabilite, reprezentând o alternativă viabilă la transportul rutier.

Strategia de dezvoltare a sectorului de transport multimodal descrisă în *Variantă finală revizuită a Raportului privind Master Planul pe termen scurt, mediu și lung, 2016*, arată potențialul combinării proiectelor navale și feroviare, precum și dezvoltarea unui terminal tri-modal și la Giurgiu, pentru a aduce o contribuție semnificativă la dezvoltarea economică și sustenabilă a României prin promovarea schimburilor modale în transportul de marfă.

PISTELE DE BICICLIȘTI

La acest moment, nu există o centralizare cu privire la lungimea totală a aleilor pietonale și pistelor pentru bicicliști din regiunea Sud Muntenia. Cu toate acestea, pot fi menționate cele mai importante proiecte derulate în acest sens, în ultimul deceniu:

- Pista de bicicliști Călărași - Modelu (Str. Prelungirea București, 2 km) – finanțată din PHARE CBC;
- Pista de biciclete (Str. Independenței - Castanilor: 3 km) Ploiești – finanțată din Programul PHARE;
- Pista de biciclete Pădure Trivale Pitești și Parc Chindia Târgoviște – realizate cu fonduri de la bugetul local;
- Pistă de biciclete (circa 200 km) în Oltenița, Plopeni, Lipănești, Măgurele, Răcari, Doicești, Ulmi, Prundu, Vărăști, Comana, Runcu, Târgoviște, Giurgeni, Vlădeni, Ciochina, Conțești, Făcăeni, Drăganu, Colibași - proiecte depuse spre finanțare la Administrația Națională pentru Fondul de Mediu. Aceste proiecte nu au fost încă implementate, programul fiind temporar suspendat;
- Realizare/reabilitare/modernizare trasee pietonale și pentru bicicliști în municipiile Pitești, Târgoviște, Moreni, Ploiești – prin Programul Operațional Regional 2007 - 2013 – proiecte integrate PIDU.

Conform Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă ale municipiilor reședință de județ, situația pistelor pentru biciclete este următoarea:

- La nivelul Municipiului Pitești, analiza PMUD arată că realizarea unui sistem de piste pentru biciclete este dificilă datorită reliefului municipiului. În cadrul localității sunt amenajate un număr redus de piste pentru biciclete, iar acestea nu sunt conectate într-un sistem. Pistele sunt amenajate în mare măsură în parcuri, cu scop recreativ. Singurele artere de circulație pe care sunt amenajate piste pentru biciclete sunt Calea București, Strada Bucovinei și Calea Drăgășani, pistele fiind amenajate pe trotuar și sunt delimitate de spațiul pietonal prin marcaje longitudinale. Astfel, principala problemă este că pistele pentru biciclete amenajate pe trotuare nu pot fi utilizate în condiții optime de către bicicliști deoarece nu sunt separate fizic de spațiul pietonal, iar pietonii nu respectă marcajele, ducând și la probleme de singuranță a circulației;

- Analiza Planului de Mobilitate Urbană Durabilă arată că în Municipiul Călărași există o singură pistă pentru biciclete, amplasată de-a lungul DN3B, care face legătura între Călărași și comuna Modelu. Pista are o lățime de 1m și o lungime de 2km și este împărțită cu pietonii, ceea ce o face neatractivă pentru deplasările cu bicicleta. Astfel, datele despre frecvența deplasărilor velo oferite de Strava Labs, rezultă o concentrare a acestor deplasări în parcurile din sudul orașului, ceea ce conduce la concluzia că acest mod de deplasare este utilizat în special pentru agrement, și mai puțin pentru deplasări cotidiene. Lipsa unei infrastructuri adecvate pentru deplasările cu bicicleta conduce la o cotă modală a acestora de numai 1% din totalul deplasărilor zilnice. Trebuie specificat faptul că dimensiunile orașului și relieful, care nu prezintă pante accentuate pe teritoriul intravilanului municipiului, fac favorabilă conturarea unei rețele de piste de biciclete, care să asigure legăturile între principalele zone de atragere/generare deplasări (Centru, parcuri, zone comerciale, unități de învățământ etc.).

- În Municipiul Târgoviște, sistemul de transport dedicat ciclismului ocupă un loc prioritar în categoria sistemelor alternative de mobilitate, mijloacele de transport aferente acestuia prezentând accesibilitate ridicată în rândul populației comparativ cu mijloacele de transport ecologice autopropulsate. La nivelul anului 2016 lungimea pistelor pentru biciclete măsura aproximativ 7,25 km de benzi delimitate pe trotuarele aferente arterelor principale de circulație. Conform PMUD, pentru dezvoltarea sistemului de transport alternativ, pe lângă realizarea rețelei, este necesară și funcționarea unor centre de închiriere a bicicletelor și desfășurarea unor campanii de promovare a utilizării acestui mod de transport. Dimensiunile orașului și relieful, care nu prezintă pante accentuate pe teritoriul intravilanului municipiului, fac favorabilă conturarea unei rețele de piste de biciclete, care să asigure legăturile între principalele zone de atragere/generare deplasări (centru, parcuri, zone comerciale, unități de învățământ etc.). O problemă o reprezintă, însă, profilele stradale reduse. În acest sens, pentru realizarea de piste de biciclete trebuie găsite soluții care să conducă la afectarea cât mai redusă a spațiului alocat circulației vehiculelor rutiere, precum și corelarea cu politicile de reglementare a parcarilor pe lateralul drumului. Pe străzile secundare, amenajarea de piste de biciclete poate fi realizată, în majoritatea cazurilor, doar prin crearea de sensuri unice.

- La nivelul municipiului Giurgiu, situația privind facilitățile dedicate bicicliștilor, este reprezentată doar de o singură pistă de biciclete (două sensuri de circulație), implementată de Primăria Municipiului Giurgiu, pe strada Mircea cel Bătrân de la Teatrul Tudor Vianu până la intersecția cu bd. 1907. PMUD arată că rețeaua stradală nu include facilități oferite circulației traficului nemotorizat (pietoni și bicicliști), ceea ce

restricționează nevoile de mobilitate urbană ale populației și are un efect negativ asupra modurilor de transport sustenabile.

- Municipiul Slobozia nu deține infrastructură velo dar configurația tramei stradale permite amenajarea unei rețele de piste și benzi pentru biciclete. Dimensiunea redusă a orașului și relieful care nu prezintă pante accentuate pe teritoriul intravilanului municipiului face favorabilă conturarea unui traseu de biciclete care să îl înconjoare și să facă legătura între principalele zone învecinate (Cartierul Bora, Amara, Slobozia Nouă etc.)

- În Municipiul Ploiești, în anul 2006 a fost implementat proiectul CIVITAS – SUCCES prin care s-a elaborat Planul strategic de trafic pentru transportul alternativ în municipiul Ploiești. În urma acestui proiect au fost amenajate piste de biciclete pe bd. București, bd. Independenței și strada Poștei. De la finalizarea proiectului, rețeaua pistelor nu a mai fost extinsă, iar starea celor existente a început să se degradeze.

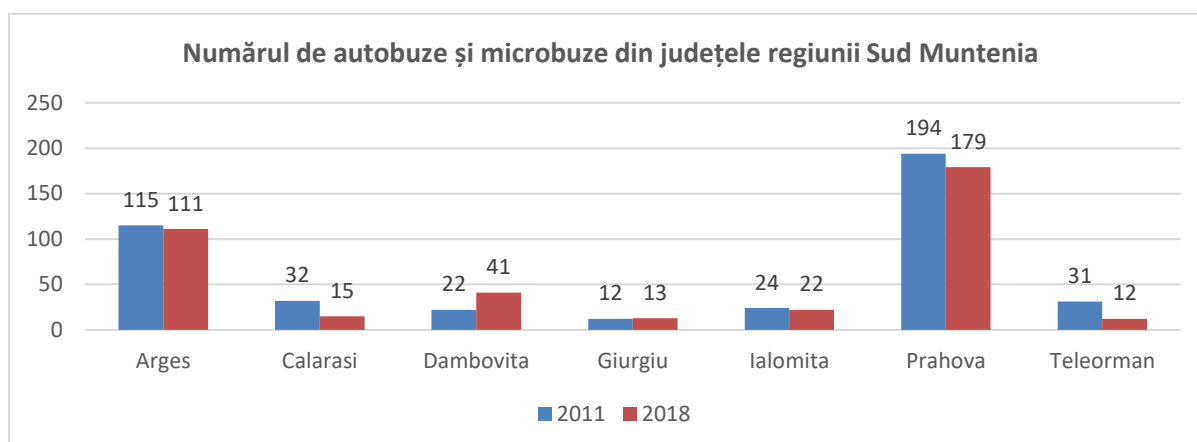
- Situația în Municipiul Alexandria este una nefavorabilă, dat fiind faptul că orașul nu deține infrastructură velo adecvată, iar traseele cele mai frecventate de bicicliști sunt axul străzii Dunării, str. București, șos. Turnu Măgurele, parcul Vedea sau cursul râului Vedea.

TRANSPORTUL PUBLIC LOCAL

La nivelul regiunii Sud Muntenia, transportul public local, în anul 2018, era asigurat, în principal, de autobuze și microbuze. Transportul public asigurat prin tramvaie și troleibuze se regăsea doar în județul Prahova, având în dotare 31 tramvaie și 25 troleibuze.

În anul 2018, numărul de autobuze și microbuze din regiune era de 393, cu 37 mai puține față de anul 2011, la nivel județean, cele mai multe autobuze și microbuze regăsindu-se în județele Prahova (179) și Argeș (111), la polul opus fiind județul Giurgiu (13). Cea mai mare scădere s-a înregistrat în județul Călărași, flota de autobuze și microbuze a județului reducându-se la mai mult de jumătate (de la 32 la 15), pe când singurul județ în care s-a înregistrat creștere este Dâmbovița, de la 22 la 41.

Grafic nr. 5.4. - Numărul de autobuze și microbuze din regiunea Sud Muntenia, 2011 – 2018

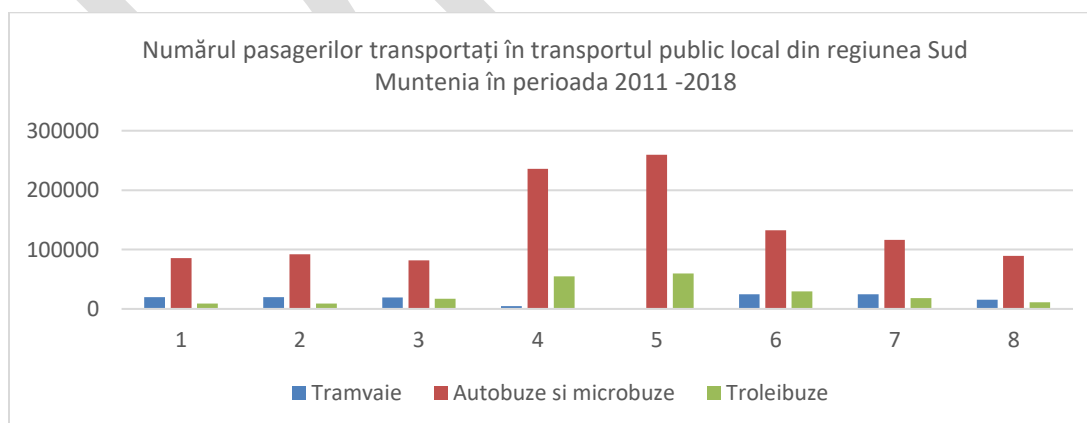

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Mai mult, în ceea ce privește lungimea liniei simple pentru transportul public local, care se găsește numai în orașul Ploiești, județul Prahova a înregistrat scăderi în intervalul analizat. Astfel, linia simplă pentru tramvaie a scăzut cu 3,6 km în anul 2018 față de anul 2011, când măsura 24km. Deasemenea linia simplă pentru troilebuze a scăzut de la 25,3 km în anul 2011 la 23,1km în anul 2018.

În ceea ce privește numărul de pasageri transportați, în perioada analizată 2011 – 2018, s-a înregistrat o creștere cu 1%, ajungând la 115.887 de mii de persoane, cea mai mare parte dintre aceștia fiind transportați de autobuze și microbuze (89.446 de mii de persoane). Anii 2014 și 2015 au înregistrat o valoare ridicată pentru transportul pasagerilor cu autobuze și microbuze iar în anul 2015 în municipiul Ploiești a avut loc revizia infrastructurii de transport cu tramvaiul.

Grafic nr. 5.5. - Numărul pasagerilor transportați în transportul public local din regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 -2018

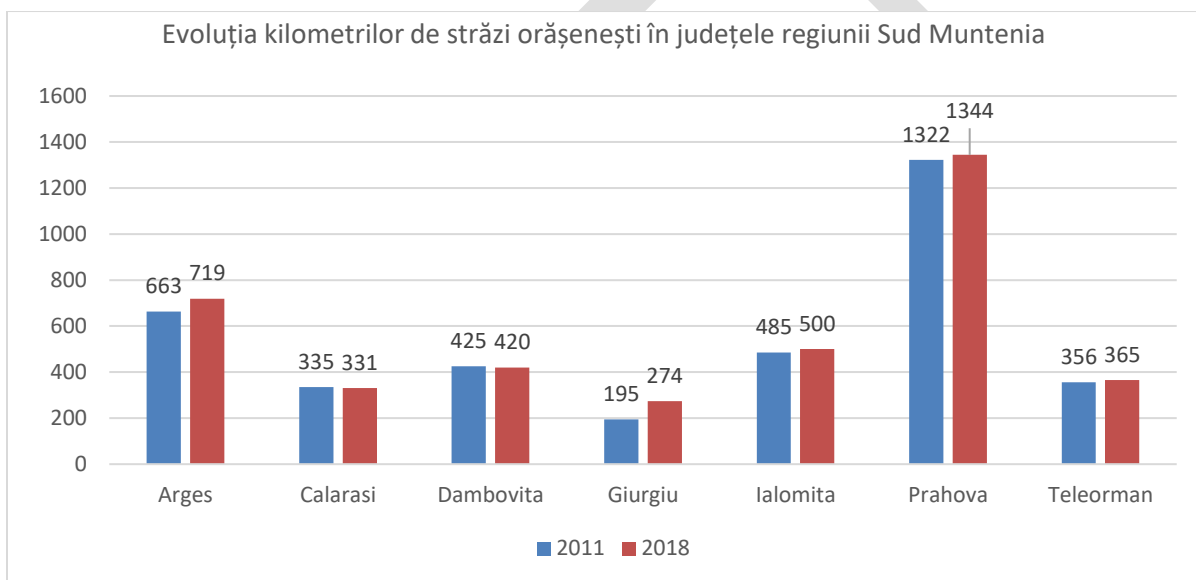
Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

STRĂZILE ORĂȘENEȘTI

Analizând situația străzilor orășenești din regiunea Sud Muntenia, se observă o ușoară creștere a lungimii acestora, cu 4,55% (cu 172 de kilometri) mai mult în anul 2018 față de anul 2011, astfel regiunea se situa sub media națională de 13,29%.

La nivel județean, cea mai mare creștere a kilometrilor de străzi orășenești se identifică la nivelul județului Giurgiu (79 km), Argeș (56 km) și Prahova (22 km). La polul opus, în județul Călărași, rețeaua de străzi orășenești a scăzut cu 4 km (orașul Fundulea).

Grafic 5.6. – Evoluția kilometrilor de străzi orășenești în județele regiunii Sud Muntenia

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În ceea ce privește starea tehnică a acestora, în anul 2018, erau modernizate doar 74,07% din străzile orășenești din regiune, ponderea cea mai ridicată fiind deținută de județele Argeș (91,52%), Prahova (76,34%) și Dâmbovița (75,95%), iar la polul opus se afla județul Ialomița (49,60%). Astfel, comparativ cu celelalte regiuni, regiunea Sud Muntenia ocupa locul 3 (2.928 km) la nivel național în ceea ce privește numărul de km al străzilor orășenești modernizate după regiunile Centru (3.062 km) și București-Ilfov (3.055 km).

Tabel nr. 5.3. – Lungimea și starea străzilor orășenești la nivelul județelor regiunii Sud Muntenia, în anul 2018

Județ/Regiune	Străzi orășenești	
	Total (km)	Modernizate (%)
Sud Muntenia	3953	74.07
Argeș	719	91.52
Călărași	331	76.13
Dâmbovița	420	75.95
Giurgiu	274	66.79
Ialomița	500	49.60
Prahova	1344	76.34
Teleorman	365	66.30

Sursa: Direcția Regională de Statistică Călărași; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Cea mai mare creștere a kilometrilor de drumuri orășenești a avut loc în Municipiul Curtea de Argeș, a cărui rețea a crescut cu 46 de kilometri în orizontul de timp analizat, urmat de orașul Urlați, cu 33 km. Conform Institutului Național de Statistică, alte localități în care a crescut numărul de kilometri de străzi orășenești în intervalul 2011 – 2018 sunt Municipiul Giurgiu 19 km, Zimnicea și Băicoi 18 km, Municipiul Ploiești și orașul Comarnic 17 km.

2.5.2. INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE

ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE

La nivelul regiunii Sud Muntenia, numărul localităților în care se distribuiau gaze naturale a crescut de la 158 de localități în 2011, la 188 de localități în 2018, atingând o pondere de 33,16%, depășind astfel ponderea medie înregistrată la nivel național de 29,71%.

Distribuția gazelor naturale era prezentă mai mult în localitățile județelor din nordul regiunii, iar în ceea ce privește cantitatea gazelor naturale distribuite, 51,67% erau folosite pentru uz industrial și doar 48,33% pentru uz casnic.

În mediul urban, distribuția gazelor naturale era prezentă în 91,67% localități, deficitare fiind județele Ialomița cu o pondere de 71,43%, Călărași cu o pondere de 80% a localităților în care se distribuiau gaze naturale, respectiv Prahova cu 92,86%.

Spre deosebire de mediul urban, în mediul rural situația nu era atât de bună în 2018, unde doar 27,75% dintre localități beneficiau de acest serviciu, valori peste media națională (24,36%) regăsindu-se doar în județele din nordul regiunii: Argeș cu 40%, Dâmbovița cu 52,44% și Prahova cu 44,44%.

Tabel nr. 5.4. - Gradul de dotare al localităților în care se distribuie gaze naturale din regiunea Sud**Muntenia pentru anul 2018**

Regiune / Județ	Număr localități			Numărul localităților în care se distribuie gaze naturale			Ponderea localităților în care se distribuie gaze naturale (%)		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	567	48	519	188	44	144	33,16	91,67	27,75
Argeș	102	7	95	45	7	38	44,12	100	40
Călărași	55	5	50	13	4	9	23,64	80	18
Dâmbovița	89	7	82	50	7	43	56,18	100	52,44
Giurgiu	54	3	51	9	3	6	16,67	100	11,76
Ialomița	66	7	59	10	5	5	15,15	71,43	8,47
Prahova	104	14	90	53	13	40	50,96	92,86	44,44
Teleorman	97	5	92	8	5	3	8,25	100	3,26

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

ALIMENTAREA CU ENERGIE TERMICĂ

În perioada analizată, numărul localităților în care se distribuia energie termică a scăzut continuu, de la 15 localități în anul 2011 la 11 localități în 2018, acest fapt fiind datorat numărului mare al locuitorilor care optează pentru instalații proprii de energie termică.

Ponderea localităților din regiune în care se distribuie energie termică a ajuns, în anul 2018, la 1,94%, mai mică decât ponderea națională (2,29%).

În mediul urban, distribuția energiei termice se realiza într-un procent foarte scăzut, doar 16,67% din totalul localităților, această pondere fiind influențată foarte mult și de inexistența distribuției energiei termice în județele Dâmbovița și Ialomița, dar și de ponderile scăzute din județele Teleorman cu 20%, Argeș cu 14,29% și Prahova 7,14%. În județul Giurgiu, distribuția energiei termice se realiza în 2 din cele 3 orașe aflate pe teritoriul județului, înregistrând o pondere de 66,67% din totalul localităților din județ, iar județul Călărași a înregistrat valori de 60%, energia termică fiind distribuită în 3 orașe.

În mediul rural, distribuția energiei termice se regăsea doar la nivelul a 3 localități din județele Argeș (Călinești și Mărcineni) și Prahova (Filipeștii de Pădure).

Tabel nr. 5.5. - Gradul de dotare al localităților în care se distribuie energia termică din regiunea Sud Muntenia pentru anul 2018

Regiune/ Județ	Număr localități			Numărul localităților în care se distribuie energia termică			Ponderea localităților în care se distribuie energia termică (%)		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	567	48	519	11	8	3	1,94	16,67	0,58
Argeș	102	7	95	3	1	2	2,94	14,29	2,11
Călărași	55	5	50	3	3	:	5,45	60	:
Dâmbovița	89	7	82	:	:	:	:	:	:
Giurgiu	54	3	51	2	2	:	3,70	66,67	:
Ialomița	66	7	59	:	:	:	:	:	:
Prahova	104	14	90	2	1	1	1,92	7,14	1,11
Teleorman	97	5	92	1	1	:	1,03	20	:

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ

Din perspectiva producției de energie electrică, regiunea Sud Muntenia joacă un rol esențial, prin prisma capacităților și potențialului de care dispune, mai ales în sectorul energiilor regenerabile. În ultimii 10 ani, aceste capacități s-au dublat, prin construcția unei centrale pe gaze, prima de acest gen cu capital privat, de finalizarea unor amenajări hidroenergetice, a unor centrale în cogenerare și a începerii lucrărilor la proiecte din domeniul energiilor regenerabile.

Infrastructura de producere a energiei electrice din regiunea Sud Muntenia este alcătuită din următoarele unități:

a) unități de producere a energiei hidro – administrate de S.C. HIDROELECTRICA S.A. – cu o putere instalată de 655 MW, amplasate mai ales în nordul regiunii (Argeș, Dâmbovița, Prahova).

Pentru perioada următoare, HIDROELECTRICA are în plan construcția unei noi hidrocentrale pe râul Olt, la Turnu Măgurele – Islaz (Teleorman), care va avea o putere instalată de 28,8 MW. De asemenea, există proiecte pentru șase microhidrocentrale (Valea Pechii, Lăzărești, Vlădeni, Mihăești, Oprești, Băjești) pe Râul Târgului (județul Argeș), cu o putere instalată totală de 5,02 MW, în parteneriat public-privat.

De asemenea, în zona Turnu-Măgurele a demarat în anii '70 construcția unei noi hidrocentrale pe Dunăre. Proiectul (cu o capacitate instalată de circa 880 MW) a fost abandonat în urma cu 20 de ani, însă există interes de ambele părți, română și bulgară, pentru reluarea acestuia. Un al doilea proiect, cu o capacitate de 265 MW, viza zona Călărași-Silistra.

b) centrale termoelectrice pe bază de lignit: Centrala Termoelectrica Doicești (Dâmbovița), aflată în administrarea TERMOELECTRICA. Aceasta are o putere instalată de 200 MW și dispune de un bloc de ardere a lignitului, instalat în 1979. Centrala a fost construită pentru a deservi județele învecinate și pentru a exploata lignitul din minele din Muntenia (Șotânga, Filipești, Schitu-Golești, Ceptura, etc.), actualmente închise. Centrala este momentan în conservare, din cauza costurilor mari de operare.

TERMOELECTRICA a demarat deja o procedură de selecție a unui investitor strategic pentru a crea o societate mixtă care să investească în modernizarea centralei, prin construcția unor capacități de producție de 500 MW pe cărbune, eventual și cu integrarea minelor de lignit din zonă.

Compania COCA-COLA a realizat, în anul 2010, o centrală termoelectrică de mici dimensiuni (putere instalată de 6,1 MW), în sistem de cogenerare, la fabrica sa din Ploiești.

Centrale de cogenerare au fost construite și de Grupul INTERAGRO la Zimnicea (14 MW), Turnu Măgurele (20,25 MW), pentru a deservi unitățile de producție ale societății. Aceeași companie are în proiect construcția unei termocentrale pe cărbune la Turnu Măgurele, cu o capacitate instalată de 1.320 MW.

c) centrale de cogenerare pe bază de gaze: Centrala Brazi (Prahova), operată de compania OMV PETROM, cu o putere instalată de 860 MW, operațională integral din 2012. Aceasta a implicat o investiție de circa 500 mil. Euro, inclusiv cu finanțare de la Banca Europeană de Investiții.

De menționat e și faptul că în Mioveni funcționează Fabrica de Combustibil Nuclear și o Stațiune de cercetare în domeniu a NUCLEARELECTRICA, înființată în 1970 pentru a asigura necesarul de combustibil al centralei nuclear-electrice de la Cernavodă. În prezent, se realizează investiții pentru dublarea capacității de producție, în perspectiva deschiderii a două noi reactoare la centrala sus-menționată.

Prin materializarea proiectelor sus-menționate, capacitatea de producție a energiei electrice din regiunea Sud Muntenia ar putea crește cu până la 3.500 MW, triplă față de cea existentă în prezent. În plus, acestea ar contribui la creșterea calității mediului, utilizând resurse regenerabile și/sau tehnologii moderne.

Rețeaua de transport a energiei electrice din regiunea Sud Muntenia este administrată de C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA S.A. și cuprinde următoarea infrastructură:

- stații de transformare: Turnu Măgurele (Teleorman), Ghizdaru (Giurgiu), Bradu, Pitești, Stupărei, Râureni, Arefu (Argeș), Târgoviște (Dâmbovița), Brazi-Vest, Teleajen (Prahova), Mostiștea (Călărași), Gura Ialomiței (Ialomița);

- linii de 220 kV: București Sud-Ghizdaru; București Sud-Fundeni-Brazi Vest; Brazi Vest-Târgoviște-Brad; Bradu-Pitești Sud; Bradu-Arefu; Bradu-Stupărei-Râureni-Arefu; Ghizdaru-Turnu Măgurele – Craiova; București Sud – Mostiște;
 - linii de 400 kV: Bradu-Brașov; Bradu-Tântăreni; București Sud – Slatina; Domnești-Urechești; Domnești- Brazi Vest - Dârste; București Sud – Gura Ialomiței; București Sud – Pelicanu; Brazi Vest – Teleajen - Stâlp;
 - inelul de 400 kV București – Brazi Vest.

Figura nr. 5.8. – Rețeaua electrică de transport din România

Sursa: Transelectrica

Rețeaua de distribuție a energiei electrice din regiunea Sud Muntenia este gestionată de 3 companii diferite, dintre care două au capital privat și una de stat:

- ELECTRICA – Filiala de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice Muntenia Nord – în județele Prahova și Dâmbovița;
- CEZ DISTRIBUȚIE – în Argeș și Teleorman;
- ENEL MUNTENIA SUD și ENEL DOBROGEA – în Giurgiu, Ialomița și Călărași.

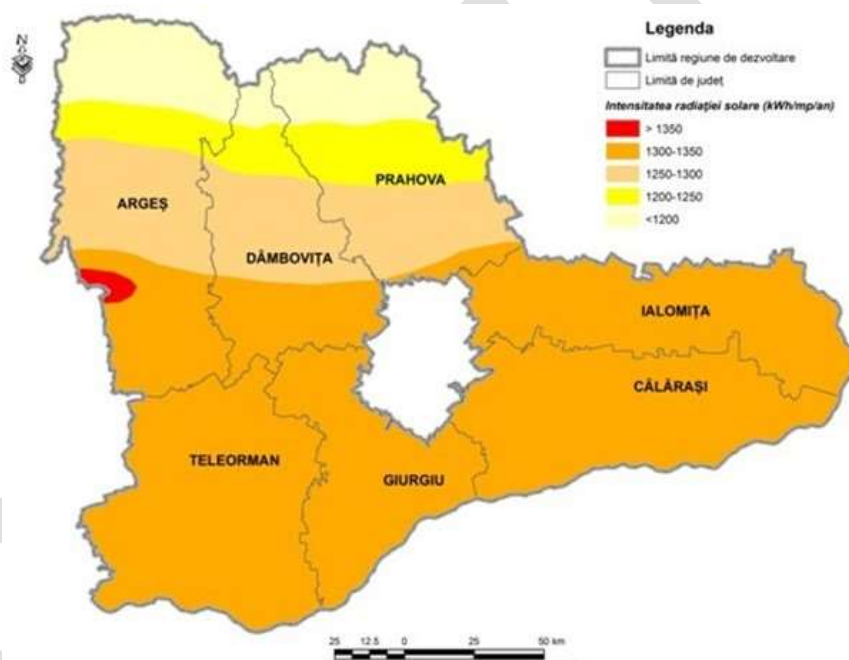
POTENȚIALUL DE ENERGIE DIN SURSE REGENERABILE

Regiunea Sud Muntenia dispune de resurse însemnate de producere a energiei electrice din surse regenerabile, cu precădere hidro, solare și de biomasă agricolă și forestieră, potrivit studiului privind

„Evaluarea potențialului energetic actual al surselor regenerabile de energie în România”, elaborat de Ministerul Economiei în anul 2015.

Potențialul solar al regiunii Sud Muntenia este unul dintre cele mai ridicate din România, mai ales în partea de sud a acesteia (județele Teleorman, Giurgiu, Ialomița, Călărași, sudul județelor Argeș, Dâmbovița, Prahova), care se află în zona II de radiație solară, cu o intensitate de 1.300/1.350 kWh/m²/an. Cea mai mare intensitate a radiației solare se înregistrează pe o mică suprafață din partea de sud-vest a județului Argeș, unde se depășesc 1.350 kWh/m²/an.

Figura nr. 5.9. – Potențialul solar în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în Regiunea Sud-Muntenia și Perspective de Dezvoltare

Potrivit studiului privind „Identificarea soluțiilor privind eficiența energetică și utilizarea energiilor regenerabile în regiunea Sud Muntenia”, infrastructura existentă în regiunea Sud Muntenia poate acoperi necesarul de evacuare a energiei pentru parcurile fotovoltaice în proiect sau în execuție. Chestiunea se rezumă, în final, la modalitatea și plata racordării fiecărui parc fotovoltaic la rețeaua locală de distribuție și/sau la rețeaua locală de transport. Aceasta pentru că, pentru fiecare parc fotovoltaic și, în general pentru fiecare proiect din domeniul surselor regenerabile, rețeaua locală trebuie adaptată noului proiect, de obicei trebuie crescută capacitatea de evacuare pentru energia estimată a fi produsă de acel proiect.

Potențialul fotovoltaic este ridicat, în special la sud de paralela 45 Nord. Totuși, proiectele de acest tip, deși de anvergură mică și medie, nu beneficiază de o infrastructură suficientă, datorită faptului că liniile de medie și joasă tensiune din sud au fost realizate în scopul susținerii sistemului de irigații și nu de preluare a energiei produse. Este cazul zonei Giurgiu-Răzmirești, unde capacitățile de producție a energiei electrice de la Răsuceni-Cucuruzu, au ocupat deja o bună parte din disponibilul de evacuare în detrimentul CET Giurgiu, care participă acum cu foarte puțin la producția de energie din zonă.

Potențialul zonal și local al regiunii este dat însă, în mare măsură, de accesul la rețele și, mai ales, de distanța și capacitatea stațiilor de transformare (în special de medie și joasă tensiune). Ca atare, parcurile fotovoltaice se pot grupa în preajma stațiilor de transformare, iar potențialul de evacuare depinde de depărtarea parcului fotovoltaic de aceste stații.

Tabel nr. 5.6. - Localitățile din regiunea Sud Muntenia cu cel mai ridicat potențial pentru proiecte fotovoltaice

Județ	Localitatea
Argeș	Mozăceni
Călărași	Chirnogi sud, Spanțov sud, Paicu - Săpunari
Dâmbovița	Vișina
Giurgiu	Oinacu – Băneasa – malul Dunării
Ialomița	Urziceni Vest - Alexeni
Prahova	Platforma Cet Brazi (Dalkia)
Teleorman	Clădirile Combinatului Chimic Turnu Măgurele

Sursa: „România – Mediul și rețeaua electrică de transport – Atlas geografic” – Institutul de Geografie și CN Transelectrica SA - 2005

Tabel nr. 5.7. - Localitățile din regiunea Sud Muntenia cu cel mai ridicat potențial pentru proiecte fotovoltaice, în funcție de respectarea restricțiilor de utilizare a terenurilor

Județ	Localitatea
Argeș	Burdea numai zonele acceptate ca atare prin Planul Județean de Amenajare teritorială.
Călărași	La sud de linia Mânăstirea – Ciocănești – Grădiștea, fostul combinat SIDERCA, Mitreni - Curcani
Dâmbovița	Zona din jurul localității Bilciurești. Areale specificate prin planul județean de amenajare.
Giurgiu	CET Giurgiu – clădirile și terenurile nefolosibile
Ialomița	Gheorghe Doja – Motâlva, Țândărei Nord – Vest, Fierbinți Târg – Dridu, Jiavele - Adâncata
Prahova	Platforma Cet Brazi (Dalkia)
Teleorman	Clădirile Combinatului Chimic Turnu Măgurele

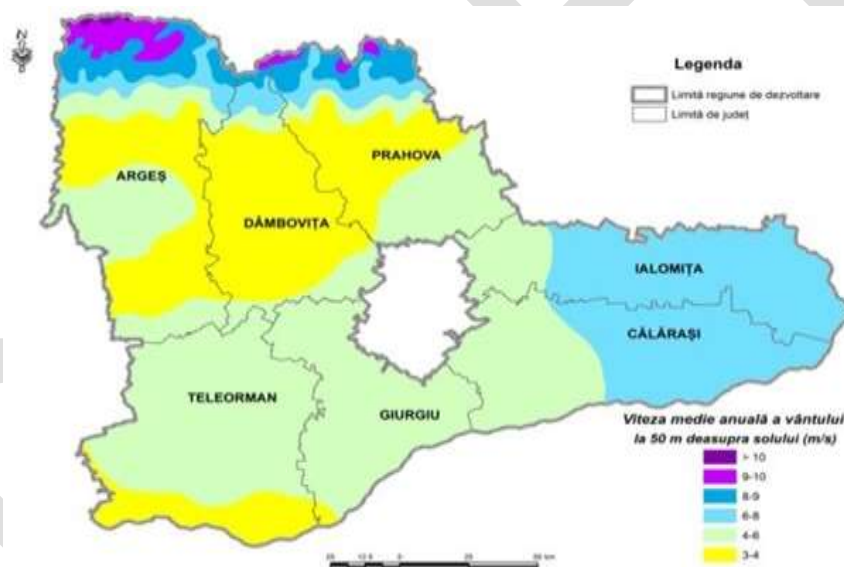
Sursa: „România - Calitatea solurilor și rețeaua electrică de transport” - Institutul de Geografie și CN Transelectrica SA- 2005

Având în vedere că potențialul de profit depinde de costurile cu mentenanța parcului solar, de costurile operaționale adiacente (injecția de energie, pierderile în rețea, echilibrarea energiei produse) și de costurile financiare ale proiectului, potențialul de recuperare a investiției în parcurile solare proiectate pentru regiunea Sud Muntenia este de la 4,9 ani (pentru 6 certificate verzi), la 6,3 ani (dacă se admite amânarea atribuirii a 6 certificate verzi în loc de 4 certificate verzi pentru 2017 și reluarea atribuirii de 6 certificate verzi după 2017 precum și a certificatelor amânate) și la 8,3 ani (cu 4 certificate verzi).

Din acest punct de vedere, zona optimă este cea a județului Giurgiu cu costurile potențiale cele mai mici: Clinceni –Jilava – Berceni (Giurgiu) – Giurgiu – Slobozia (Giurgiu) – Ghimpați – Clinceni, pentru capacități de producție de energie de peste 1 MW.

Potențialul eolian al regiunii Sud Muntenia este unul mediu în context național, cu excepția părții de nord a acesteia (zona montană din nordul județelor Prahova, Dâmbovița și Argeș).

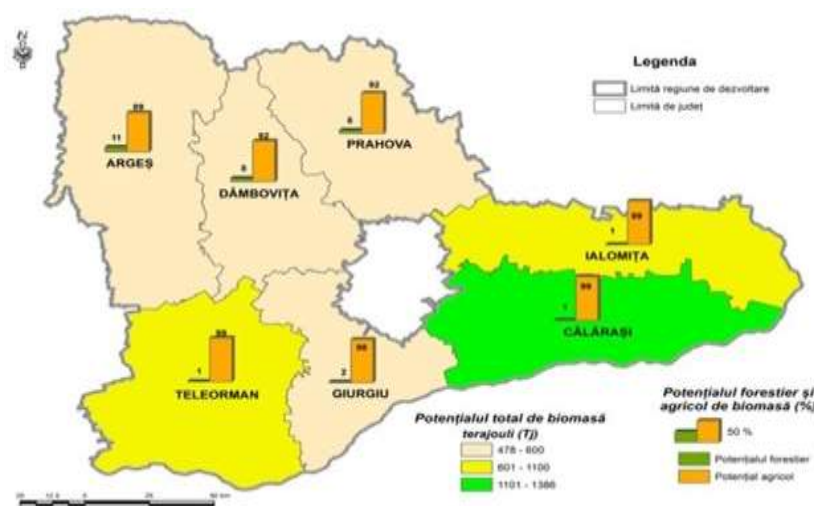
Figura nr. 5.10. – Potențialul eolian în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în Regiunea Sud-Muntenia și Perspective de Dezvoltare

Potențialul de biomasă al regiunii Sud Muntenia este de 5.352,3 de terajouli (Tj), dintre care peste 95% este reprezentat de biomasa agricolă. Cel mai mare potențial îl au județele Călărași (1.386,2 Tj), Ialomița (1.057,3) și Teleorman (865,6). De altfel, județul Călărași se află pe locul II la nivel național din perspectiva resurselor de biomasă agricolă vegetală, cu 934.000 de tone/an.

Figura nr. 5.11. – Potențialul de biomasă în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Studiu privind Stadiul Actual de Dezvoltare al Infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și Perspective de Dezvoltare

Potrivit studiului privind „Identificarea soluțiilor privind eficiența energetică și utilizarea energiilor regenerabile în regiunea Sud Muntenia”, perimetrele potențiale cele mai importante pentru producerea de energie regenerabilă prin utilizarea biomasei agricole sau forestiere sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 5.8. – Perimetre potențiale pentru proiecte de biomasă în regiunea Sud Muntenia

Județ	Localitatea
Argeș	Valea Danului, Slatina – Corbi, Costești
Călărași	Fundulea, Perișoru, Dorobanțu, Nana
Dâmbovița	Butimanu, Vișina, Fieni
Giurgiu	Roata de Jos, Mihăilești, Berceni, Greaca, Toporu
Ialomița	Fetești, Țândărei, Căzănești, Coșereni
Prahova	Mizil, Fulga, Gherghița, Mănești, Telega, Măneciu, Vălenii de Munte
Teleorman	Dobrotești, Videle, Roșiori de Vede

Sursa: „România – Mediul și rețeaua electrică de transport – Atlas geografic” – Institutul de Geografie și CN Transelectrica SA - 2005.

Producători de biocombustibili în regiunea Sud Muntenia sunt: Agrotrust SRL, Best Team Consulting – Nucet, Genesis Biotech și Renewable Power. Există foarte puține proiecte pentru producerea biogazului în România, respectiv 10 proiecte, din care, 3 au fost inițiate în 2011 (2 în regiunea Nord-Est și 1 în regiunea Nord-Vest), 4 în 2012 (câte unul în fiecare dintre regiunile Sud Muntenia, Sud-Est, Nord-Vest și Sud-Vest) și alte 3 în 2013 (câte unul în fiecare dintre regiunile Nord-Est, Nord-Vest și Sud-Vest).

În regiunea Sud Muntenia a fost inițiat un singur proiect, în anul 2012, în județul Teleorman, cu o capacitate de 0,45 MW.

În ceea ce privește potențialul microhidroenergetic al regiunii Sud Muntenia, acesta este unul relativ ridicat, mai ales în zona de nord a acesteia (Argeș, Dâmbovița, Prahova). Râurile cu potențial pentru construcția de noi centrale electrice sunt: Râul Târgului, Prahova, Teleajen, Dâmbovița, Ialomița, Dofțana, Argeș, etc.

Figura nr. 5.12. – Potențialul microhidroenergetic în regiunea Sud Muntenia

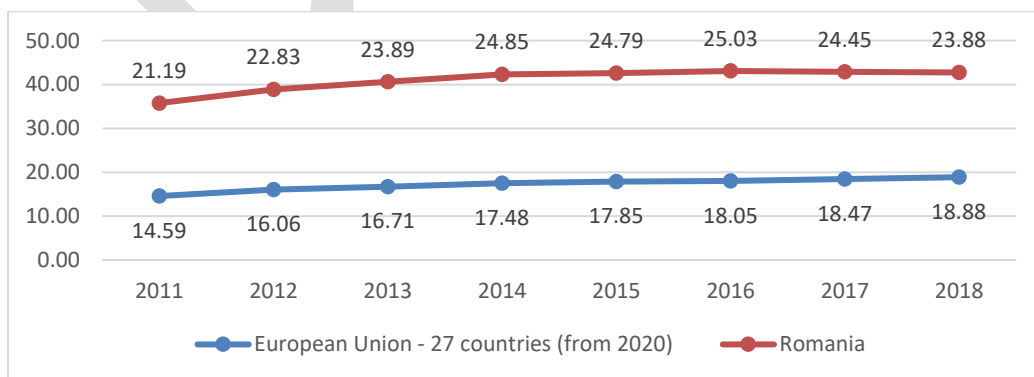

Sursa: Studiu privind Stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de dezvoltare

STADIUL UTILIZĂRII ENERGIEI DIN RESURSE REGENERABILE

Comparativ cu Uniunea Europeană, în România ponderea energiei produse din surse regenerabile în consumul de energie electrică este evidențiată în graficul ce urmează.

Grafic nr. 5.7. - Ponderea energiei produse din surse regenerabile – Uniunea Europeană și România (2011 – 2018)

Sursa: prelucrare date <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Se poate constata că, la nivel european, indicatorul se caracterizează pe întreg intervalul de raportare, printr-un ritm constant de creștere, în schimb, la nivel național, tendința înregistrează o evoluție ușor oscilantă, dar per ansamblu în creștere.

Potrivit studiului privind „Identificarea soluțiilor privind eficiența energetică și utilizarea energiilor regenerabile în regiunea Sud Muntenia”, pe fundalul politicilor europene și naționale care încurajează creșterea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, începând cu anul 2010, în regiune au luat amploare investițiile și proiectele de producere a energiei din surse regenerabile.

Sursele regenerabile au fost obiectul unor proiecte de investiții după anul 2008, din motive legate de pregătirea și aplicarea legislației românești în domeniu (în special, legislația privind schema de sprijin) și din motive relaționate cu pregătirea și adaptarea infrastructurii de evacuare a energiei care urma să fie produsă. Astfel, proiectele de investiții în domeniu au demarat în 2008, dar au atins cele mai ridicate valori în perioada 2010 – 2011. Ca atare, analiza domeniului este utilă doar după 2008, îndeosebi după 2010.

În ceea ce privește numărul de proiecte în domeniul fotovoltaic, regiunea Sud Muntenia se clasează pe primul loc la nivel național, cu un număr de 215 de proiecte. Cu toate acestea, numărul proiectelor care au ajuns în stadiul final de punere în funcțiune completă și funcțională este extrem de mic. Acest fapt se datorează perioadei destul de lungi de implementare completă a unui astfel de proiect, prin urmare marea majoritate a proiectelor nu aveau cum să ajungă la faza finală ținând cont de momentul în care au fost demarate activitățile acestora.

La nivel național, regiunea Sud Muntenia este singura regiune care are un proiect considerat ca fiind pus complet și efectiv în funcțiune.

Mai trebuie menționat însă faptul că în acest domeniu au apărut anumite schimbări legislative. Acestea sunt evidențiate și prin Ordinul 55/19.08.2013 al ANRE (Ordin privind modificarea și completarea Regulamentului de acreditare a producătorilor de energie pentru aplicarea sistemului de promovare prin certificate verzi, aprobat prin Ordinul ANRE nr. 42/2011).

2.5.3. INFRASTRUCTURA DE TELECOMUNICAȚII

În ceea ce privește activitățile de telefonie, la nivelul regiunii Sud Muntenia, la finele anului 2018, s-au înregistrat 451.100 de conexiuni de telefonie, reprezentând 12,32% din cele înregistrate la nivel național, situând regiunea pe locul 5 la nivel național.

Conform Eurostat, ponderea gospodăriilor care au acces la rețeaua de Internet de la domiciliu din regiunea Sud Muntenia pentru anul 2018 ajungea la 76%, regiunea ocupând astfel locul 5 la nivel național.

Un alt indicator furnizat de către Eurostat face referire la tipul conexiunii la Internet, ponderea gospodăriilor cu acces la Internet în bandă largă (termenul de conexiune la Internet în bandă largă se referă la accesul la Internet de mare viteză, fiind necesar de exemplu la încărcarea și descărcarea conținutului de tip media) din regiune pentru anul 2018 atingea un nivel de 74%, regiunea clasându-se pe locul 6 la nivel național.

Termenul de utilizator al Internetului este definit ca persoană ce a utilizat Internetul în ultimele trei luni, iar cel de utilizator al Internetului în mod regulat este definit ca fiind cel care folosește Internetul cel puțin o dată pe săptămână, indiferent de locație. Astfel, prin datele statistice oferite de Eurostat, ponderea persoanelor care utilizează regulat Internetul pentru anul 2018, se observă o detașare a ocupantei primului loc, respectiv regiunea București Ilfov (81%), față de celelalte regiuni, continuarea clasamentului fiind următoarea: regiunea Nord Vest (75%), regiunea Vest (73%), regiunea Centru (66%) și Sud Vest Oltenia (66%), regiunea Sud Muntenia (64%) regiunea Nord-Est (62%) și ultimul loc fiind ocupat de regiunea Sud-Est (61%).

Una dintre activitățile care ocupă un segment important pe Internet este comerțul electronic. Cu privire la acest aspect, Eurostat contabilizează indicatorul cu privire la persoanele care au comandat bunuri sau servicii prin Internet pentru uz privat. Astfel, în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia ponderea acestora a atins 18% din totalul populației, regiunea ocupând astfel locul 3 la nivel național, la egalitate cu regiunea Centru, primul loc fiind ocupat de regiunea București-Ilfov.

În ceea ce privește persoanele care nu au utilizat niciodată un calculator, la nivelul anului 2017, conform Eurostat, regiunea Sud Muntenia se situa pe ultimul loc, având o pondere de 37% din totalul populației care nu au folosit niciodată un calculator, pe primul loc regăsindu-se regiunea București-Ilfov, cu un procent de doar 10%.

Mai mult, nivelul de dezvoltare al serviciilor publice digitale oferite de orașe este unul încă redus, deși din cele 48 orașe, 75% sunt înrolate în platforma ghișeul.ro și permit plata anumitor taxe și impozite locale. În afară de acest serviciu, doar reședințele de județ și câteva orașe precum Sinaia și Mioveni oferă o varietate mai mare de servicii publice digitale. Conform Eurostat, în anul 2019, regiunea este pe ultimul loc la nivel național (8%) în ceea ce privește interacțiunea online a cetățenilor cu autoritățile publice, deși aceasta este posibilă atât pe site-urile primăriilor de orașe, dar și a unui număr de 44 de comune prin intermediul aplicației Regista.ro. Mai trebuie menționat că procesele de lucru din cadrul administrației publice locale sunt parțial sau deloc digitalizate.

Totodată, în urma consultărilor avute cu reprezentanții UAT-urilor din regiune, s-a constatat faptul că toate consiliile județene au în implementare/contractare proiecte prin care urmăresc digitalizarea serviciilor publice, cu excepția CJ Călărași. Situația în cazul municipiilor reședință de județ este puțin diferită, astfel, doar 4 din cele 7 au în derulare proiecte care au ca obiectiv digitalizarea proceselor și simplificarea procedurilor administrative. Deși majoritatea UAT-urilor nu au multe procese administrative digitalizate, avem și exemple pozitive în acest sens, respectiv orașele Sinaia și Mioveni care au cele mai multe servicii digitalizate destinate cetățenilor (7), respectiv: petiții, programări căsătorii, plată taxe, formulare tipizate, wi-fi, sisteme informatice integrate, registratură on-line, gestionare permise de parcare, edirect, e-guvernare.ro. În regiune, 21 de localități au sisteme digitalizate, însă nevoia identificată este foarte mare. Conform răspunsurilor primite de la UAT-uri, peste 60 de proiecte urmează a fi depuse în perioada de programare 2021-2027 pentru implementarea de soluții de tip smart-city și digitalizarea serviciilor publice.

2.5.4. INFRASTRUCTURA DE SĂNĂTATE

Potrivit datelor statistice, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia dispunea de o rețea de unități sanitare compusă dintr-un număr de 66 de spitale, 29 de dispensare, 1.486 de cabinete de medicină generală și de familie, 1.409 de cabinete stomatologice, 1.202 de cabinete medicale de specialitate, 1.449 de farmacii și puncte farmaceutice și 469 de laboratoare medicale. În județele regiunii Sud-Muntenia nu există nici o policlinică.

La nivel de județ, cele mai multe unități sanitare erau în Argeș și Prahova, iar cele mai puține în Giurgiu și Ialomița.

Tabel nr. 5.9. - Numărul unităților sanitare în județele regiunii Sud Muntenia în anul 2018

Județ / Regiune	Spitale	Policlinici	Dispensare medicale	Cabinete medicale de medicină generală	Cabinete medicale de familie	Cabinete stomatologice	Cabinete medicale de specialitate	Farmacii și puncte farmaceutice	Laboratoare medicale
Sud Muntenia	66	0	29	150	1486	1409	1202	1449	469
Argeș	18	0	5	51	344	357	313	408	95
Călărași	5	0	3	14	125	82	141	121	36
Dâmbovița	4	0	5	14	266	268	125	226	82
Giurgiu	3	0	3	2	198	61	35	107	27
Ialomița	4	0	3	2	108	69	75	119	29

Prahova	25	0	4	67	355	462	356	316	135
Teleorman	7	0	6	0	190	110	157	152	65

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

Analizând evoluția rețelei de unități sanitare din regiune de-a lungul intervalului 2011 – 2018, se constată o creștere a numărului acestora, cu excepția policlinicilor, dispensarelor medicale, cabinetelor medicale de medicină generală și cabinete medicale de familie.

Majoritatea județelor au înregistrat creșteri pentru diferite categorii de unități sanitare.

Tabel nr. 5.10. - Creșterea/descreșterea numărului unităților sanitare din județele regiunii Sud Muntenia în anul 2018 față de anul 2011

Regiune/ Județ	Spitale	Policlinici	Dispensare medicale	Cabinete medicale de medicină generală	Cabinete medicale de familie	Cabinete stomatologice	Cabinete medicale de specialitate	Farmacii și puncte farmaceutice	Laboratoare medicale
Sud Muntenia	9	-2	-8	-25	-26	322	300	318	133
Argeș	1	-1	0	-13	-31	59	85	190	29
Călărași	0	0	0	-4	7	13	53	45	6
Dâmbovița	0	0	0	-3	26	70	6	40	15
Giurgiu	-1	0	0	-8	-18	10	1	28	1
Ialomița	1	0	-9	-1	-14	5	20	26	5
Prahova	9	0	0	4	0	134	99	-27	53
Teleorman	-1	-1	1	0	4	31	36	16	24

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În regiunea Sud Muntenia, principalele unități spitalicești sunt localizate în principalii poli urbani (Ploiești, Pitești), personalul medical tinde mai degrabă să opteze pentru a profesa în aceste orașe și/sau București, decât să asigure servicii medicale într-o localitate de dimensiuni mai mici; infrastructura și dotările materiale din orașele mici și mijlocii din regiune sunt fie inexistente, fie prezintă un grad avansat de uzură tehnologică și fizică; pentru majoritatea satelor dintr-o comună funcționează doar un singur dispensar cu un singur medic, ceea ce îngreunează accesul populației la serviciile medicale de bază etc. Sub aceste aspecte, caracteristicile infrastructurii și ale serviciilor de sănătate influențează calitatea și durata vieții populației, influențează relația urban-rural (accentuând adesea discrepanțele).

La nivelul anului 2014, în regiunea Sud Muntenia peste 5% dintre comune nu beneficiau de asistență medicală. Printre localitățile cu acces dificil la asistența medicală primară în respectivul an se

numărau următoarele localități: comuna Bughea de Sus din județul Argeș, comuna Plătărești din județul Călărași, comunele Butimanu, Perișani, Răscăeți, Râu Alb și Vulcana-Pandele din județul Dâmbovița, comunele Cosoba și Singureni din județul Giurgiu, comunele Bărbulești, Borănești, Buești, Ciocârlia, Colelia, Drăgoești, Giurgeni, Rădulești și Sărățeni din județul Ialomița, comunele Cosminele, Lapoș, Salcia, Talea și Vadu Săpat din județul Prahova și comunele Beciu, Fântânele, Frăsinet și Purani din județul Teleorman.

La nivelul anului 2018 nu există date centralizate referitoare la comunele cu acces dificil la asistența medicală.

Personalul medico-sanitar din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018, era alcătuit dintr-un număr de 4.725 de medici din care 1490 medici de familie, 1.483 de stomatologi, 1.532 de farmaciști, iar numărul personalului sanitar mediu a fost de 17.759. În ceea ce privește compararea cu alte regiuni, regiunea se află pe ultimul loc la nivel național la categoria de medici, pe locul 7 la numărul de stomatologi și farmaciști. În ceea ce privește numărul de farmaciști există o discrepanță între numărul mare de farmacii și puncte farmaceutice și numărul mic de personal farmaceutic.

Tabel nr. 5.11. - Numărul personalului medico-sanitar din județele regiunii Sud Muntenia în 2018

Regiune/ Județ	Medici	Din total medici: medici de familie	Stomatologi	Farmaciști	Personal sanitar mediu
Sud Muntenia	4725	1490	1483	1532	17759
Argeș	1423	350	378	307	3738
Călărași	322	115	83	136	1499
Dâmbovița	574	225	222	227	2792
Giurgiu	318	109	79	153	1102
Ialomița	340	114	75	123	1334
Prahova	1193	386	522	470	5323
Teleorman	555	191	124	116	1971

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

La nivel regional, față de anul 2011, în anul 2018 s-a înregistrat o creștere a numărului personalului medico-sanitar, situând regiunea pe locul 4 la nivel național cu 17.759 de persoane. La nivel județean, cele

mai mari creșteri s-au înregistrat în județele Prahova și Argeș, iar cele mai mici în județele Giurgiu și Teleorman, majoritatea județelor înregistrând creșteri considerabile la nivelul personalul medico-sanitar mediu. Deasemenea, în continuare locuitorii regiunii beneficiază de un număr mare de medici de familie (1490 de medici) clasând regiunea pe locul 4 la nivel național, tinând cont că această categorie a suferit o scădere semnificativă (– 95 de medici de familie) comparativ cu anul 2011.

Tabel nr. 5.12. - Creșterea/descrșterea numărului personalului medico-sanitar în județele regiunii Sud Muntenia în anul 2018 față de anul 2011

Regiune/ Județ	Medici	Din total medici: medici de familie	Stomatologi	Farmacisți	Personal sanitar mediu
Sud Muntenia	226	-95	327	330	2125
Argeș	70	-45	43	83	329
Călărași	11	-5	13	58	298
Dâmbovița	-65	-14	37	63	217
Giurgiu	21	-6	20	39	62
Ialomița	51	-11	8	33	107
Prahova	111	-12	172	26	1045
Teleorman	27	-2	34	28	67

Sursa: Institutul Național de Statistică, TEMPO-Online

În ceea ce privește numărul de medici la 1.000 de locuitori, regiunea ocupa ultimul loc la nivel național cu 1,59 medici în anul 2018. La nivel județean, media regiunii a fost depășită de județele Argeș (2,43 medici la 1000 de locuitori), Prahova (1,64 medici) și Teleorman (1,63 medici), ultimul loc fiind ocupat de județul Călărași (1,12 medici la 1.000 de locuitori).

Referitor la numărul de paturi în spitale la 1.000 de locuitori, regiunea ocupa ultimul loc la nivel național cu doar 4,98 paturi în anul 2018. Adâncind analiza la nivel regional, se constată depășiri ale mediei regiunii în județele Argeș (5,81 paturi), Prahova (5,87 paturi) și Teleorman (5,60 paturi), valori inferioare mediei regăsindu-se în județele Dâmbovița (4,75), Călărași (4,05 paturi), Giurgiu (3 paturi) și Ialomița (3,32 paturi).

2.5.5. INFRASTRUCTURA SOCIALĂ

În ceea ce privește infrastructura socială pentru anul 2017, în regiunea Sud Muntenia funcționau 51 de cămine pentru persoane vârstnice, numărul acestora fiind în creștere față de anul 2012, în care funcționau doar 16 cămine pentru persoane vârstnice. Din totalul de 51 de unități, în anul 2017, 10 unități

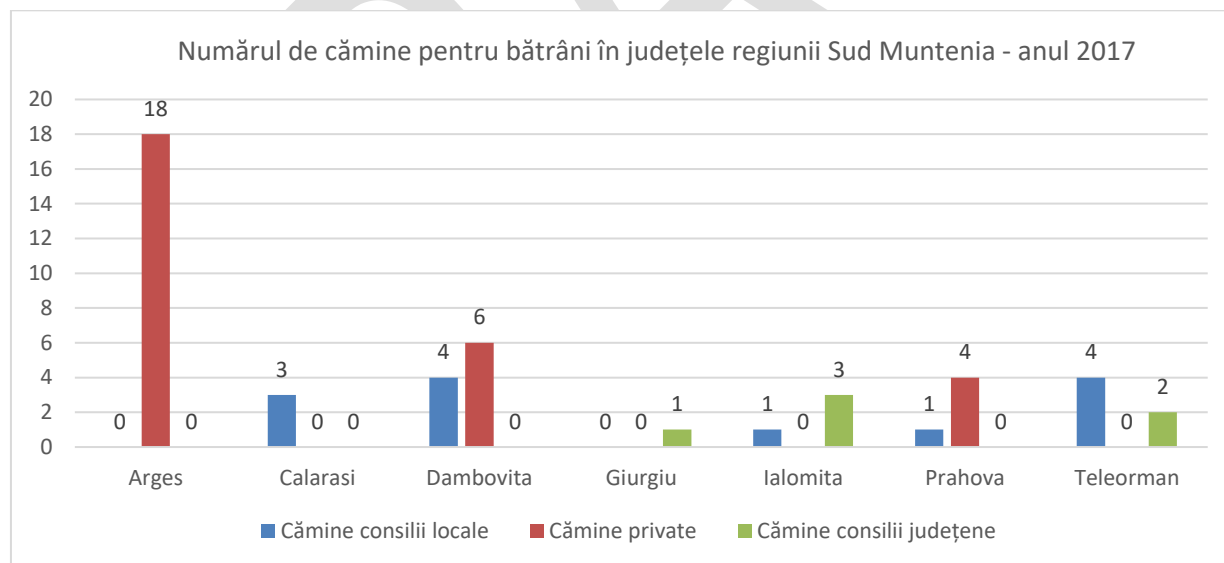
funcționau în subordinea DGASPC, 13 în subordinea consiliilor locale și 28 de unități au fost administrate de furnizori privați.

Numărul căminelor pentru persoane vârstnice din regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2017, reprezenta 12,59% din totalul național, regiunea ocupând locul 3 în clasamentul regiunilor. Coborând analiza la nivel județean, cele mai multe cămine se regăseau în județele Argeș (19 cămine) și Dâmbovița (10 cămine), județele Prahova și Teleorman cu 6 cămine, județul Giurgiu 4 cămine, iar la polul opus situându-se județele Călărași și Ialomița, în fiecare județ existând 3 cămine.

În ceea ce privește numărul mediu lunar de beneficiari ai căminelor din regiune, acesta a înregistrat o creștere de 168% în anul 2017 față de anul 2012, atingând cifra de 1.587 de beneficiari, cei mai mulți dintre aceștia regăsindu-se în județul Argeș (639 beneficiari), urmat de județele Dâmbovița (260 beneficiari), Teleorman (161 beneficiari), Ialomița (158 beneficiari), Giurgiu (135 beneficiari), Prahova (130 beneficiari) și Călărași (104 beneficiari).

Numărul beneficiarilor căminelor din regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2017, reprezenta 10,18% din totalul național, situând regiunea pe locul 7 la nivel național.

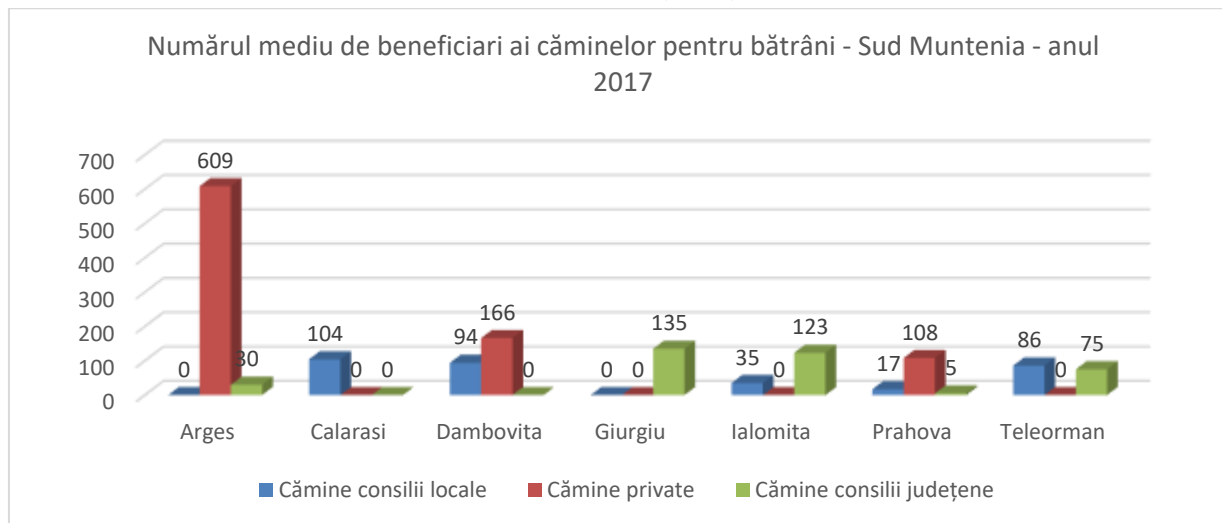
Grafic 5.8. – Numărul de cămine pentru bătrâni în județele regiunii Sud Muntenia (2017)*

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo Online

*date indisponibile pentru anul 2018

Grafic 5.9. – Numărul mediu de beneficiari ai căminelor pentru bătrâni în județele regiunii Sud Muntenia (2017)

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo Online

La sfârșitul anului 2018, regiunea Sud Muntenia deține locul 2 cu un procent de 4,18%, (regiunea Sud Vest Oltenia înregistrând cele mai mari rate) în ceea ce privește rata persoanelor cu dizabilități din cele 8 regiuni de dezvoltare. Din punct de vedere al repartiției pe sexe, peste jumătate din persoanele cu dizabilități erau femei (53,46%), iar în ceea ce privește vârsta 92,73% erau adulți, restul fiind copii.

Referitor la instituționalizarea persoanelor cu dizabilități, 97.83% se regăseau în familii și/sau trăiesc independent – neinstituționalizate și 2,17% se află în instituții publice rezidențiale de asistență socială – instituționalizați.

Tabel nr. 5.13. – Numărul persoanelor cu dizabilități, în anul 2018

Regiune / Județ	Total	din care femei	Din total	
			Copii	Adulți
Sud Muntenia	135.664	72.530	9859	125.805
Argeș	31.967	17.953	1.926	30.041
Călărași	14.234	7.677	947	13.287
Dâmbovița	18.965	9.550	1.538	17.427
Giurgiu	10.253	5.417	747	9.506
Ialomița	9.890	4.981	1.041	8.849
Prahova	37.323	20.615	2.599	34.724
Teleorman	13.032	6.337	1.061	11.971

Sursa: Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități, Date Statistice 31.12.2018

Privind instituțiile publice de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități, în anul 2018, la nivel național existau 498 de instituții, din care: 434 rezidențiale și 64 nerezidențiale – de zi.

La nivelul regiunii, conform datelor Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, regiunea număra 58 de centre, iar repartitia acestora pe medii, fiind 30 de centre concentrate în mediul urban și doar 28 în mediul rural.

La nivel județean, cele mai multe centre se regăseau în județul Dâmbovița, cu un număr de 14 centre, iar ultimul loc a fost ocupat de județul Călărași cu 2 centre. Tot aici se poate observa că județul Călărași nu deține centre în ambele medii.

Numărul persoanelor asistate în aceste centre în regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2018, era de 2.785. Coborând analiza la nivel județean, primul loc este ocupat de județul Prahova cu 1.039 persoane asistate, în timp ce ultima poziție era ocupată de județul Giurgiu cu doar 161 persoane.

Tabel nr. 5.14. – Instituții publice de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități, în anul 2018

Regiune / Județ	Număr total centre	Număr total centre pe medii		Număr total de persoane asistate pe medii de rezidență	
		Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	58	30	28	1.294	1.491
Argeș	7	1	6	147	440
Călărași	2	0	2	0	252
Dâmbovița	14	10	4	229	33
Giurgiu	13	6	7	41	120
Ialomița	3	2	1	182	45
Prahova	12	6	6	520	519
Teleorman	7	5	2	175	82

Sursa: DGASPC

Regiunea Sud Muntenia număra în anul 2018, 8.483 de asistenți personali pentru persoanele cu dizabilități grave. La nivelul județelor regiunii, cei mai mulți dintre aceștia se regăseau în județul Prahova (3.088 de asistenți personali) iar în județul Teleorman nu există nici un asistent personal înregistrat la DGASPC Teleorman.

La nivel regiunii numărul persoanelor cu dizabilități angajate în muncă era de 5.624 în anul 2018. Adâncind analiza la nivel județean, cele mai multe dintre acestea se regăseau în județul Prahova (2.007 persoane), iar la polul opus se afla județul Giurgiu cu 267 de persoane.

Tabel nr. 5.15. - Numărul asistenților personali pentru persoanele cu dizabilități grave și numărul persoanelor cu dizabilități angajate în muncă, în 2018

Regiune / Județ	Nr. asistenților personali pentru persoanele cu dizabilități grave	Nr. persoanelor cu dizabilități angajate în muncă
Sud Muntenia	8.483	5.624
Argeș	1744	1592
Călărași	503	414
Dâmbovița	1726	701
Giurgiu	742	267
Ialomița	680	284
Prahova	3088	2007
Teleorman	0	359

Sursa: DGASPC

În anul 2018, regiunea beneficia de 98 servicii de tip rezidențial DGASPC. În ceea ce privește serviciile rezidențiale ale organismelor private acreditate, acestea au ajuns la un număr de 22 în anul 2018. Adâncind analiza la nivel județean, cele mai multe servicii de tip rezidențial erau în județul Prahova cu 32 de servicii, iar cele mai puține erau în județul Călărași cu doar 7.

Referitor la numărul copiilor în servicii de tip rezidențial DGASPC, acesta a atins 2.174 beneficiari în anul 2018. Numărul copiilor în servicii rezidențiale organisme private acreditate a fost mai mic decât cel în servicii de tip rezidențial DGASPC, totalizând 349 beneficiari la nivelul anului 2018. La nivelul județelor, cei mai mulți beneficiari s-au regăsit în Prahova (658 beneficiari), iar cei mai puțini în județele Dâmbovița și Giurgiu (cu 200 de beneficiari și respectiv 180).

Tabel nr. 5.16. - Numărul de servicii de tip rezidențial și numărul de copii, beneficiari de măsuri de protecție specială în servicii de tip rezidențial, în anul 2018

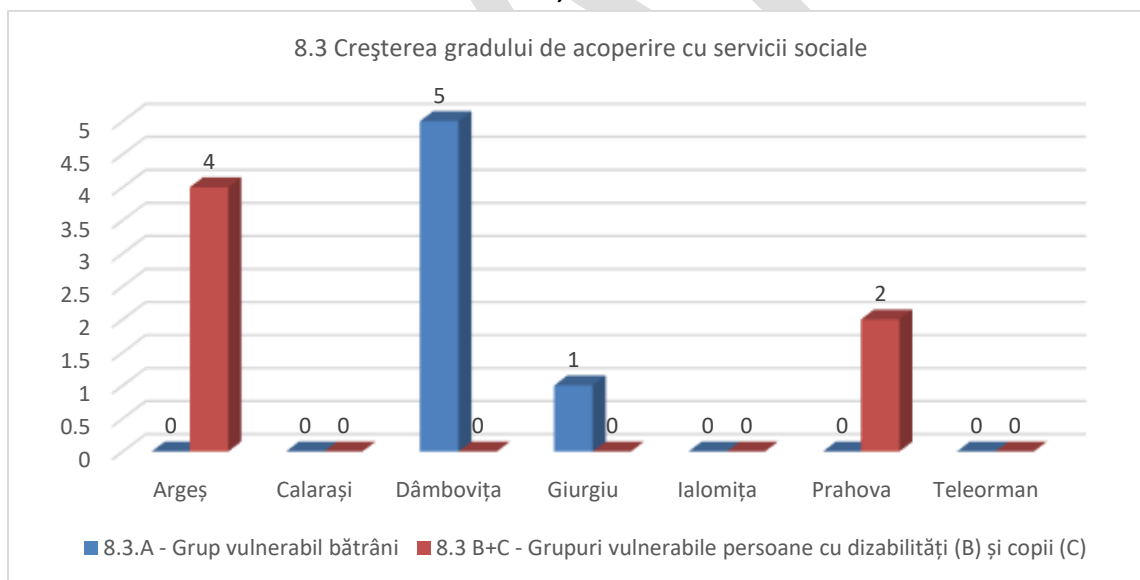
	Sud Muntenia	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman
Nr. de servicii de tip rezidențial DGASPC	98	13	6	9	18	11	24	17
Nr. de servicii rezidențiale ale organismelor private acreditate	22	1	1	8	3	1	8	0

Nr. total de servicii de tip rezidențial	120	14	7	17	21	12	32	17
Nr. copii în servicii de tip rezidențial DGASPC	1825	306	271	92	160	280	461	255
Nr. copii în servicii rezidențiale organisme private acreditate	349	12	6	108	20	6	197	0
Nr. total de copii în servicii de tip rezidențial	2174	318	277	200	180	286	658	255

Sursa: Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului

La nivelul regiunii Sud Muntenia prin *Programul Operațional Regional – Axa Prioritară 3 – Îmbunătățirea infrastructurii sociale*, au fost finanțate 28 de proiecte privind domeniul major de intervenție 3.2 *Reabilitarea/ modernizarea/ dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale*. Distribuția acestor proiecte în cadrul județelor regiunii este evidențiată în cadrul graficului de mai jos.

Grafic nr. 5.10. – Numărul proiectelor din cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020
Axa 8 - Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale, 8.3. Creșterea gradului de acoperire cu servicii sociale, iulie 2019

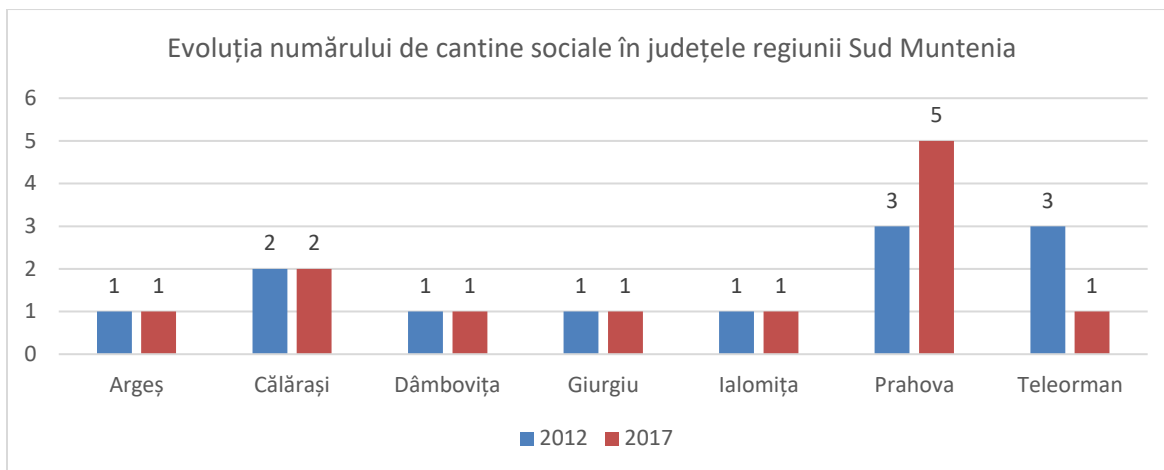

Sursa: ADR Sud Muntenia

La nivelul anului 2017, în regiunea Sud Muntenia funcționau 12 cantine de ajutor social, cel puțin câte una în fiecare județ din regiune. Regiunea ocupa, astfel, locul 7 la nivel național în ceea ce privește numărul de cantine de ajutor social. În județul Prahova, numărul acestora a crescut cu 2 unități pe când în

județul Teleorman a scăzut cu 2 unități. Singurele cantine private se regăsesc în județele Argeș (singura unitate din județ) și Prahova, 2 unități.

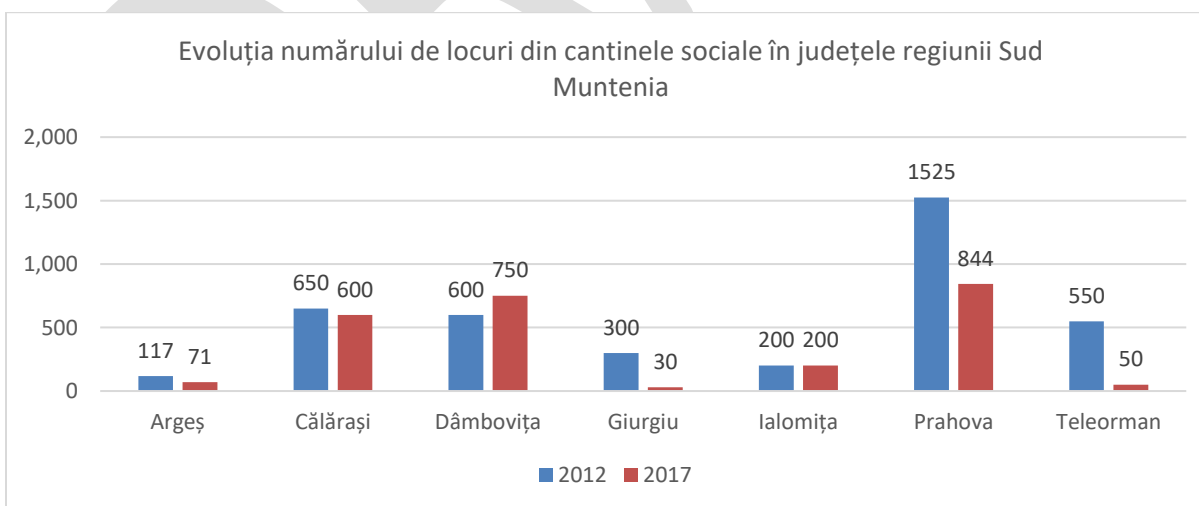
Grafic nr. 5.11. – Evoluția numărului cantinelor de ajutor social în intervalul 2011- 2017

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

Capacitatea cantinelor de ajutor social a scăzut în anul 2017 față de anul 2011, atingând valoarea de 2.545 de locuri. Cele mai multe locuri, deși într-o scădere accelerată de la 1.525, se regăsesc în județul Prahova, 844. Dâmbovița dispune de 750 de locuri, în creștere de la 600, iar Călărași în scădere de la 650 la 600 de locuri. Cea mai semnificativă scădere se identifică la nivelul județului Teleorman, doar 50 de locuri, de 10 ori mai puține comparativ cu anul 2012, când în județ erau 550 locuri.

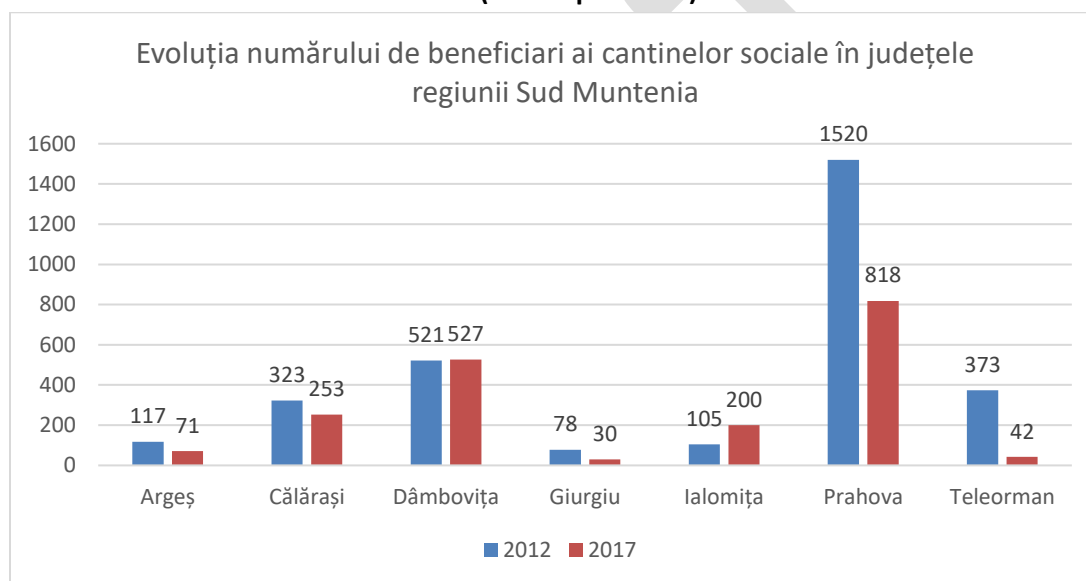
Grafic nr. 5.12. – Capacitatea cantinelor de ajutor social la nivelul anului 2017 (număr locuri)

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

În ceea ce privește numărul mediu de beneficiarii ai serviciilor cantinelor de ajutor social, în anul 2017 erau 1.941 de persoane la nivelul regiunii cu peste 1.000 de persoane mai puțin comparativ cu anul 2011. La nivel județean, cei mai mulți dintre aceștia se regăseau în județul Prahova, 818 persoane (în scădere de la 1.520) și cei mai puțini în județul Giurgiu, 30 de persoane, în scădere de la 78. Cu excepția județului Ialomița, unde numărul mediu de beneficiari a crescut cu 95 de persoane și a județului Dâmbovița, unde numărul mediu de beneficiari a crescut cu 6 persoane, la nivelul restului de județe numărul beneficiarilor cantinelor de ajutor social a scăzut.

Grafic nr. 5.13. – Număr mediu de beneficiari ai serviciilor cantinelor de ajutor social la nivelul anului 2017 (număr persoane)

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

Membrii Grupului Tematic Regional „Susținerea Sănătății și a Asistenței Sociale” au ridicat problema că, în continuare, capacitatea instituțiilor sociale este insuficientă față de cerere.

2.5.6. INFRASTRUCTURA DE ÎNVĂȚĂMÂNT

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în perioada analizată 2011 – 2018, numărul unităților școlare din regiune a scăzut cu 40, fapt datorat închiderii unor unități școlare, în special în mediul rural, ceea ce a impus relocarea elevilor la unități școlare aflate la distanțe mai mari față de domiciliu.

În anul 2018, numărul total de unități școlare a fost de 1.016 (din care 45,49% erau localizate în mediul urban și 54,51% în mediul rural). Cele mai multe dintre acestea au fost înregistrate în județele Prahova (234) și Argeș (214), la polul opus situându-se județele Ialomița (91) și Giurgiu (87).

Tabel nr. 5.17. - Numărul unităților școlare din regiunea Sud Muntenia pe tipuri de învățământ, în anul 2018

Regiune/ Județ	Total	Tipuri de învățământ				
		Antepreșcolar/ Preșcolar	Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	Postliceal	Superior
Sud Muntenia	1016	126	669	194	23	4
Argeș	214	35	127	44	6	2
Călărași	96	11	67	17	1	0
Dâmbovița	154	18	102	30	3	1
Giurgiu	87	8	65	12	2	0
Ialomița	91	7	60	23	1	0
Prahova	234	38	140	48	7	1
Teleorman	140	9	108	20	3	0

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

Tabel nr. 5.18. - Numărul unităților școlare din regiunea Sud Muntenia pe tipuri de învățământ și medii de rezidență, în anul 2018

Regiune/ Județ	Total urban	Total rural	Tipuri de învățământ									
			Antepreșcolar/ Preșcolar		Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)		Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)		Postliceal		Superior	
			Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	461	555	120	6	160	509	154	40	23	0	4	0
Argeș	117	97	34	1	37	90	38	6	6	0	2	0
Călărași	40	56	9	2	17	50	13	4	1	0	0	0
Dâmbovița	64	90	16	2	20	82	24	6	3	0	1	0
Giurgiu	28	59	8	0	10	55	8	4	2	0	0	0
Ialomița	36	55	7	0	11	49	17	6	1	0	0	0
Prahova	128	106	37	1	45	95	38	10	7	0	1	0
Teleorman	48	92	9	0	20	88	16	4	3	0	0	0

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

Conform datelor furnizate de inspectoratele școlare județene, în anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia există 103 unități de învățământ care necesită lucrări de reabilitare/modernizare sau sunt în stare avansată de degradare fizică, 59,22% dintre acestea fiind localizate în mediul rural.

Tabel nr. 5.19. - Unitățile de învățământ care necesită lucrări de reabilitare/modernizare sau snt în stare avansată de degradare fizică la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2018

Regiune/ Județ	Total urban	Total rural	Tipuri de învățământ									
			Preșcolar		Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)		Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)		Postliceal		Superior	
			Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	42	61	7	19	10	20	13	2	0	0	0	0
Argeș	11	12	3	5	2	6	6	1	0	0	0	0
Călărași	12	20	3	3	4	17	5	0	0	0	0	0
Dâmbovița	4	20	2	11	2	9	0	0	0	0	0	0
Giurgiu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialomița	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prahova	15	9	2	3	6	5	7	1	0	0	0	0
Teleorman	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Sursa: Inspectoratele școlare județene

“:” – date indisponibile

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul școlar 2018, personalul didactic avea o pondere de 12,50% din totalul național, clasând regiunea pe locul 5 la nivel național cu 29.335 de cadre didactice (55,05% în mediul urban și 44,96% în mediul rural), cele mai multe regăsindu-se în județele Argeș și Prahova, la polul opus fiind județul Ialomița.

În anul școlar 2018, față de 2011, personalul didactic a înregistrat o scădere cu 3.303 de cadre didactice, cele mai mari valori fiind consemnate în județele Argeș și Dâmbovița.

Tabel nr. 5.20. - Numărul personalului didactic pe medii de rezidență în regiunea Sud Muntenia pentru anul școlar 2018

Regiune/ Județ	Total	Total urban	Total rural
Regiunea Sud Muntenia	29335	16146	13189
Argeș	6627	4231	2396
Călărași	2671	1277	1394
Dâmbovița	4933	2503	2430
Giurgiu	2429	907	1522
Ialomița	2328	1286	1042
Prahova	7098	4413	2685
Teleorman	3249	1529	1720

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

Numărul populației școlare din regiunea Sud Muntenia avea, în anul școlar 2018, o pondere de 12,57% din totalul național, clasând regiunea pe locul 4 la nivel național cu 446.027 persoane (59,47% în mediul urban și 40,53% în mediul rural), cea mai mare populație școlară înregistrându-se în județele Argeș și Prahova, iar cea mai scăzută în județul Giurgiu.

La fel ca în cazul cadrelor didactice, în perioada analizată, o scădere a înregistrat și numărul populației școlare, reducându-se cu 59.677 de persoane în anul școlar 2018 în comparație cu anul școlar 2011, județele cu cele mai semnificative scăderi fiind Prahova, Teleorman, Argeș și Dâmbovița.

Tabel nr. 5.21. - Numărul populației școlare pe medii de rezidență în regiunea Sud Muntenia pentru anul școlar 2018

Regiune / Județ	Total	Total urban	Total rural
Sud Muntenia	446027	265254	180773
Argeș	100347	69410	30937
Călărași	41591	20431	21160
Dâmbovița	74621	40482	34139
Giurgiu	34160	14037	20123
Ialomița	37644	22126	15518
Prahova	113354	74181	39173
Teleorman	44310	24587	19723

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO- Online

Potrivit datelor furnizate de inspectoratele școlare județene, în anul 2018, suprapopularea unităților de învățământ la nivelul regiunii Sud Muntenia se regăsește mai mult în mediul urban, pe când subpopularea acestora se manifestă cu precădere în mediul rural. Informații privind nominalizarea unităților de învățământ suprapopulate și subpopulate se regăsesc în anexa 1.2.5.4.

Tabel nr. 5.22. - Suprapopularea unităților de învățământ la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2018

Regiune/ Județ	Total urban	Total rural	Tipuri de învățământ									
			Preșcolar		Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)		Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)		Postliceal		Superior	
			Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	49	26	24	16	16	9	5	1	0	0	0	0
Argeș	0	0	Nu este cazul									
Călărași	0	0	Nu este cazul									
Dâmbovița	11	7	6	6	5	0	0	1	0	0	0	0
Giurgiu	12	12	7	7	4	5	1	0	0	0	0	0
Ialomița	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prahova	22	7	11	3	7	4	4	0	0	0	0	0
Teleorman	4	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: Inspectoratele școlare județene

Tabel nr. 5.23. - Subpopularea unităților de învățământ la nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2018

Regiune/ Județ	Total urban	Total rural	Tipuri de învățământ									
			Preșcolar		Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)		Secundar ciclul 2 (liceal și profesional)		Postliceal		Superior	
			Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	18	149	4	29	4	47	4	2	1	0	0	0
Argeș			Nu este cazul									
Călărași			Nu este cazul									
Dâmbovița	8	37	4	23	1	13	2	1	1	0	0	0
Giurgiu	2	6	0	1	0	5	2	0	0	0	0	0

Ialomița	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prahova	3	35	0	5	3	29	0	1	0	0	0	0
Teleorman	5	71	5	41	0	30	0	0	0	0	0	0

Sursa: Inspectoratele școlare județene

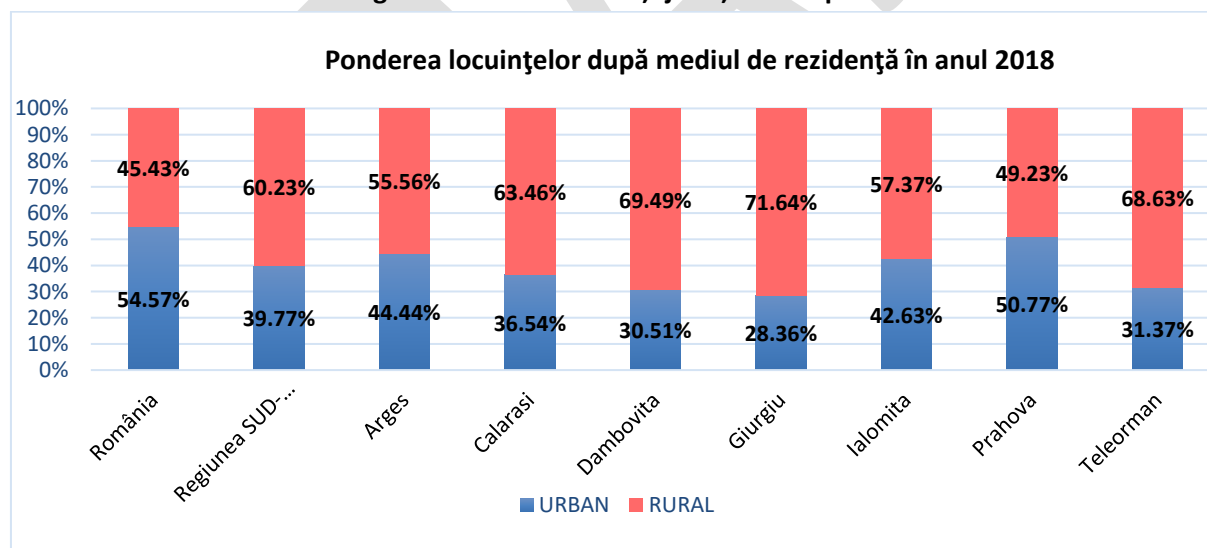
2.5.7. FONDUL DE LOCUINȚE

Locuința reprezintă una din nevoile de bază ale populației, iar accesul la aceasta reprezintă un factor important de menținere și îmbunătățire a calității vieții, precum și o componentă esențială a societății.

Fondul de locuințe al regiunii Sud Muntenia era estimat, la sfârșitul anului 2018, la 1.363.969 de locuințe, în creștere cu 2,21% față de sfârșitul anului 2011.

Din numărul total al locuințelor, mai mult de jumătate (60,23%) se aflau în mediul rural, confirmând tipologia predominant rurală a regiunii, singura excepție fiind în județul Prahova, unde ponderea locuințelor din mediul urban era de 50,77%.

Grafic nr. 5.15. – Ponderea locuințelor după mediul de rezidență în anul 2018, la nivel național, regiunea Sud Muntenia și județele componente

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

Din fondul locativ existent, locuințele aflate în proprietate majoritar privată reprezentau 99,11%, iar restul de 0,89% se aflau în proprietate majoritar de stat.

Adâncind analiza la nivel județean, media regională în 2018, în ceea ce privește ponderea localităților în proprietate majoritar de stat, media regiunii Sud Muntenia era depășită doar de județele Argeș, Dâmbovița, Giurgiu și Teleorman.

Tabel nr. 5.24. - Fondul de locuințe după tipul de proprietate în regiunea Sud Muntenia pentru anul 2018

Regiune/ Județ	Nr. locuințe	Ponderea locuințelor (%)	
		în proprietate majoritar de stat	în proprietate majoritar privată
Sud Muntenia	1363969	1.90	99.11
Argeș	281132	0.66	99.34
Călărași	128629	1.25	98.75
Dâmbovița	217855	1.14	98.86
Giurgiu	120530	0.63	99.37
Ialomița	115106	1.02	98.98
Prahova	328379	0.93	99.07
Teleorman	172338	0.69	99.31

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

La nivelul regiunii, fondul locativ existent la sfârșitul anului 2018 releva îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației, în toate județele din cadrul regiunii, diferențiat însă, ca intensitate, de la un județ la altul.

Astfel, la sfârșitul anului 2018, pe o locuință din fondul locativ existent se înregistrau, la nivel de regiune, în medie 2,94 camere. Mediile cele mai mari la nivelul județelor au fost înregistrate în județele Giurgiu (cu 3,24 camere pe o locuință) și Ialomița (cu 2,98 camere pe o locuință), iar la polul opus s-a aflat județul Argeș (cu 2,79 camere pe o locuință).

Mărimea locuințelor, exprimată prin suprafața medie locuibilă ce revine pe o locuință, a crescut diferențiat în cadrul tuturor județelor din regiune. Astfel, cele mai mari valori ale suprafețelor medii locuibile pe o locuință s-au înregistrat în județele Prahova (49,07 m²) și Argeș (47,40 m²), iar pe ultimul loc s-a situat județul Călărași (40,25 m²).

Ținând seama de suprafața locuibilă disponibilă pe o locuință, apar diferențe în ceea ce privește suprafața medie locuibilă ce revine pe o cameră de locuit, cele mai spațioase camere de locuit regăsindu-se în județele Argeș și Prahova (unde, în medie, unei camere îi revenea o suprafață locuibilă de 16,98 respectiv 16,67 m²), iar cele mai mici în județul Călărași (cu o medie de 13,69 m²).

Tabel nr. 5.25. - Caracteristici ale fondului de locuințe în regiunea Sud Muntenia pentru anul 2018

Regiune/ Județ	Nr. locuințe	Nr. camere de locuit	Nr. camere pe o locuință	Suprafața locuibilă (m²)	Suprafața locuibilă	
					pe o cameră (m²)	pe o locuință (m²)
Sud Muntenia	1363969	4008385	2,94	62419075	15,57	45,76
Argeș	281132	784663	2,79	13324356	16,98	47,40
Călărași	128629	378204	2,94	5177749	13,69	40,25
Dâmbovița	217855	639870	2,94	10177481	15,91	46,72
Giurgiu	120530	390579	3,24	5378729	13,77	44,63
Ialomița	115106	343216	2,98	5191883	15,13	45,11
Prahova	328379	966507	2,94	16115176	16,67	49,07
Teleorman	172338	505346	2,93	7053701	13,96	40,93

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

În anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, au fost date în folosință 5.603 locuințe, dintre care 5.489 din fonduri private, deținând astfel ponderea cea mai mare din total (97,97%), majoritatea acestora fiind construite în mediul rural (66,31%).

Numărul locuințelor terminate din fonduri publice a fost reprezentativ în mediul urban (89,47%). Din totalul de 114 locuințe terminate din fonduri publice, la nivel regional au fost date în folosință doar în județele Prahova (72), Călărași (30) și Dâmbovița (12), iar la polul opus situându-se celelalte județe ale regiunii Argeș, Giurgiu, Ialomița și Teleorman, unde nu s-a dat în folosință nicio locuință finalizată din fonduri publice.

Tabel nr. 5.26. - Locuințe terminate pe surse de finanțare în cursul anului 2018, în regiunea Sud Muntenia

Regiune/ Județ	Surse de finanțare								
	Total			Din fonduri publice			Din fonduri private		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	5603	1951	3652	114	102	12	5489	1849	3640
Argeș	1748	793	955	0	0	0	1748	793	955
Călărași	351	156	195	30	30	0	321	126	195
Dâmbovița	1272	203	1069	12	0	12	1260	203	1057
Giurgiu	439	83	356	0	0	0	439	83	356
Ialomița	321	96	225	0	0	0	321	96	225

Prahova	1340	553	787	72	72	0	1268	481	787
Teleorman	132	67	65	0	0	0	132	67	65

Sursa: Institutul Național de Statistică; TEMPO - Online

Potrivit studiului privind „Dezvoltarea urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020”, peste 95% dintre locuințele amplasate în blocuri de locuințe au fost construite în perioada 1960-1990, au o suprafață utilă redusă (sub 40 mp arie desfășurată, în medie) și sunt construite din materiale ineficiente energetic, ceea ce generează costuri ridicate de întreținere. În plus, multe dintre aceste clădiri au fațadele nereabilitate, ceea ce afectează grav peisajul urban.

În ceea ce privește materialul de construcție al pereților exteriori al clădirilor de locuit din mediul urban al regiunii Sud Muntenia, conform recensământului din 2002, cele mai multe dintre acestea, 35,8% din total, erau realizate din paianță și chirpici (inclusiv PFL și vălătuci), material de construcție tradițional pentru casele individuale din zona de sud a României. Deși aceste materiale sunt ecologice și chiar mai eficiente energetic decât unele dintre cele noi, fac clădirile de locuit vulnerabile la diferite hazarde naturale (a se vedea efectele cutremurului din 1977 în orașul Zimnicea). Acestea sunt urmate de clădirile de locuit realizate din beton armat și prefabricate de beton, cu planșeu din beton (26,6% din total) și clădirile cu pereți din cărămidă și piatră, cu planșeu de beton (23,1%), ambele metode constructive fiind specifice blocurilor de locuințe construite în perioada comunistă. Cea mai mică pondere (7%) o aveau clădirile de locuit cu pereți din cărămidă sau piatră și planșeu de lemn, respectiv cele construite complet din lemn (2,5%).

Cu privire la anul construcției clădirilor de locuit din municipiile și orașele regiunii, cele mai multe dintre acestea (36%) au fost construite în perioada 1970-1979, perioada de maximă intensitate a fenomenului de industrializare forțată, când a crescut substanțial fluxul de populație rurală către mediul urban. Pe de altă parte, 19,1% din locuințele din orașele regiunii au o vechime de peste 50 de ani.

Conform studiului „Identificarea soluțiilor privind eficiența energetică și utilizarea energiilor regenerabile în regiunea Sud Muntenia”, regiunea se situează pe locul 6 la nivel național în ceea ce privește numărul total de apartamente înscrise în *„Programul național privind creșterea performanței energetice la blocurile de locuințe”*, gradul de interes fiind relativ constant și unitar pe fiecare an al intervalului de referință (2005 - 2012). La nivelul regiunii Sud Muntenia, au fost cuprinse în program un total de 19.779 de apartamente, ceea ce reprezintă 1,63% din totalul locuințelor existente în 1990 și 1,51% din totalul

locuințelor existente în regiunea Sud Muntenia în 2012, conform datelor asigurate de către INSSE – TEMPO On-line.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, un interes considerabil privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe s-a întâlnit în județele Dâmbovița și Prahova, care au însumat 77.24% din totalul apartamentelor cuprinse în programul de reabilitare pe parcursul anilor de referință. La polul opus, niciun apartament din județul Ialomița nu a fost înscris în program, iar numărul de apartamente incluse din județul Teleorman reprezintă doar 2,17% din total apartamente de la nivelul regiunii Sud Muntenia care au fost cuprinse în cadrul programului de reabilitare.

2.5.8. INFRASTRUCTURA PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ

Conform datelor puse la dispoziție de cele 7 Inspectorate Județene pentru Situații de Urgență din regiunea Sud Muntenia, acestea dispun de următoarea infrastructură pentru derularea activităților curente:

a) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Cpt. Puică Nicolae” Argeș:

- 5 detașamente de pompieri: Pitești, Bradu, Curtea de Argeș, Câmpulung și Mioveni;
- o secție de pompieri la Costești;
- 2 gărzi de intervenție: Topoloveni și Vedea;
- 6 puncte de lucru: Rociu, Izvoru, Aninoasa, Rucăr, Stolnici și Tigveni.

b) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Barbu Știrbei” Călărași:

- 2 detașamente de pompieri: Călărași și Oltenița;
- 2 secții de pompieri: Dragalina și Lehliu-Gară;
- 3 gărzi de intervenție: Borcea, Budești și Chiselet.

c) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Basarab I” Dâmbovița:

- 5 detașamente de pompieri: Târgoviște, Moreni, Pucioasa, Titu și Găești;
- 6 gărzi de intervenție: Voinești, Cornești, Răcari, Potlogi, Vișina și Fieni.

d) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Vlașca” Giurgiu:

- 2 detașamente de pompieri: Giurgiu și Bolintin Deal;
- 3 gărzi de intervenție: Mihăilești, Colibași și Roata de Jos;
- 2 puncte de lucru la Greaca și Călugăreni.

e) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Barbu Catargiu” Ialomița:

- 2 detașamente de pompieri la Slobozia (cu subunități amplasate în municipiul Slobozia și orașul Țândărei) și Urziceni;
- o stație de pompieri Fetești.

f) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Șerban Cantacuzino” Prahova:

- 4 detașamente de pompieri: Ploiești 1, Ploiești 2, Câmpina și Sinaia;
- 5 gărzi de intervenție: Băicoi, Peleș, Urlați, Măneciu și Slănic;
- 4 punct de lucru: Balta Doamnei, Plopeni, Comarnic și Valea Doftanei.

g) Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „A.D. Ghica” Teleorman:

- 5 detașamente de pompieri: Alexandria, Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Zimnicea și Videle;
- o gardă de intervenție la Piatra;
- 2 punte de lucru la Drăgănești Vlașca și Dobrotești.

De asemenea, aceste raportări relevă faptul că majoritatea dotărilor acestora au un grad relativ scăzut de uzură morală, fiind achiziționate majoritatea după anul 2005. Totodată, acestea au și un grad moderat de uzură fizică (aproximativ 40%).

Astfel, investițiile pentru viitoarea perioadă de finanțare 2021 – 2027 vor fi direcționate către reabilitarea infrastructurii de urgență și dotarea acesteia cu echipamente moderne. Necesarul detaliat al acestor investiții este prezentat pe larg în anexa 1.2.5.5.

CONCLUZII:

TRANSPORTUL RUTIER

- În ceea ce privește transportul rutier, regiunea se bucură de o bună conectivitate la rețeaua europeană de transport (TEN-T), fiind străbătută de toate axele de comunicații care converg către municipiul București, iar lungimea drumurilor publice a înregistrat o evoluție crescătoare, cu o densitate peste media națională. Principalele provocări constau în starea tehnică nesatisfăcătoare a drumurilor și existența unor zone cu o slabă accesibilitate rutieră.

TRANSPORTUL FEROVIIAR

- Transportul feroviar înregistrează un declin la nivel regional, iar lungimea totală a rețelei de cale ferată are o densitate inferioară față de nivelul național. Infrastructura feroviară nu este complet electrificată (36,17%) și se află într-un stadiu avansat de degradare, ce nu permite deplasarea cu viteze mari pe anumite tronsoane. În ceea ce privește accesibilitatea feroviară, aceasta este scăzută

în partea de sud și est a regiunii, generând timpi de călătorie de peste 10 ore față de anumite destinații din țară.

- Accesibilitatea (rutieră și feroviară) la nivelul regiunii este îngreunată de două bariere naturale – fluviul Dunărea și lanțul carpatic, cu o infrastructură de traversare deficitară, care afectează accesul la orașele din zona montană și la cele din Lunca Dunării.

TRANSPORTUL FLUVIAL

- Referitor la transportul fluvial, trebuie menționat faptul că regiunea este conectată la rețeaua europeană de transport TEN-T prin 4 din cele 5 porturi existente. Volumul de mărfuri transportate este însă relativ redus, ca urmare a unei infrastructuri portuare uzate fizic și moral. Cel mai greu accesibile orașe sunt Turnu Măgurele, Zimnicea și Oltenița, aflate la 40-60 km distanță față de cel mai apropiat punct de acces la rețeaua TEN-T feroviară și rutieră.

TRANSPORTUL INTERMODAL

- Dezvoltarea transportului intermodal în regiune se află într-un stadiu incipient. Astfel, există 3 terminale de transport intermodal, din care unul este funcțional (Pitești). *Variantă finală revizuită a Raportului privind Master Planul pe termen scurt, mediu și lung, 2016* propune construcția de un terminal tri-modal în județul Giurgiu.

TRANSPORTUL PUBLIC DE PASAGERI

- Transportul public de pasageri, realizat cu autobuze și microbuze a înregistrat o ușoară creștere din punct de vedere al numărului de pasageri transportați, în condițiile scăderii parcului de autovehicule. Această dezvoltare a transportului public rutier se datorează, în mare parte, declinului transportului public feroviar și scăderii calității serviciilor acestuia.

STRĂZILE ORĂȘENEȘTI

- Rețeaua de străzi orășenești din regiune a cunoscut o dezvoltare din punct de vedere al lungimii și măririi tramei stradale, însă din punct de vedere al stării tehnice, necesită modernizări. Problemele cele mai mari în acest domeniu se manifestă în orașele mici din sudul regiunii, care au o infrastructură tipic rurală.

INFRASTRUCTURA DE TELECOMUNICAȚII

- În ceea ce privește infrastructura de telecomunicații, se poate afirma că regiunea are o rată medie de penetrare a internetului. Deasemenea regiunea se clasează pe locul 6, în ceea ce privește accesul gospodăriilor la internet în bandă largă. Principalele provocări constau în faptul că regiunea deține cel mai mare procent, la nivel național, de populație care nu a utilizat niciodată internetul (37%), iar

ponderea populației ce utilizează în mod regulat internetul este destul de scăzută (locul 6 la nivel național). De asemenea, în regiune, comerțul electronic înregistrează un nivel destul de bun, regiunea ocupând astfel locul 3 la nivel național.

INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE

- **ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE** – Deși numărul localităților racordate la rețeaua de gaze naturale a crescut în perioada analizată, există încă diferențe semnificative între mediul urban și cel rural, precum și între partea de nord și sud a regiunii. Astfel, investițiile pentru următoarea perioadă de programare 2021 – 2027 ar trebui să continue conectarea la rețeaua de gaze a localităților atât din mediul urban cât și mediul rural.
- **ALIMENTAREA CU ENERGIE TERMICĂ** - Distribuția energiei termice în cadrul regiunii Sud Muntenia a înregistrat o scădere considerabilă, realizându-se doar în 1,94% din totalul localităților regiunii, acest fapt fiind datorat numărului mare al locuitorilor care au optat pentru instalații proprii de energie termică.
- **ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ** – Prin prisma capacităților și potențialului de care dispune în sectorul energiilor regenerabile, regiunea Sud Muntenia joacă un rol important în domeniul producției de energie electrică. Investițiile trebuie direcționate diferit din punct de vedere teritorial, către valorificarea potențialului solar și de biomasă din partea de sud a regiunii și către valorificarea potențialului microhidroenergetic și eolian din partea de nord.

INFRASTRUCTURA DE SĂNĂTATE

- Deși la nivel regional s-au înregistrat, în perioada analizată, creșteri privind numărul unităților sanitare și al personalului medico-sanitar. Totodată, regiunea ocupă ultimul loc în ceea ce privește numărul medicilor și al paturilor în spitale raportat la numărul locuitorilor.

INFRASTRUCTURA SOCIALĂ

- În ceea ce privește situația infrastructurii sociale, aceasta s-a dezvoltat din punct de vedere numeric, însă este în continuare la un nivel scăzut de dezvoltare (regiunea situându-se pe locul 6 la nivel național privind căminele pentru persoane vârstnice). De asemenea, este insuficientă pentru a face față cererii venite din partea beneficiarilor.

INFRASTRUCTURA DE ÎNVĂȚĂMÂNT

- În ceea ce privește infrastructura de învățământ, s-a remarcat faptul că, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în perioada analizată s-au înregistrat scăderi semnificative în rândul personalului didactic

și al numărului populației școlare. Totodată, în contextul reformelor din sistemul educațional, numărul unităților școlare a scăzut considerabil, cu preponderență în mediul rural.

FONDUL DE LOCUINȚE

- Fondul locativ existent la nivelul regiunii Sud Muntenia a crescut cantitativ și a cunoscut îmbunătățiri ale condițiilor de locuit (în ceea ce privește numărul de camere și suprafața medie locuibilă). Principalele probleme rezidă în faptul că locuințele sunt în mare parte construite din materiale ineficiente energetic, au fațadele nereabilitate și prezintă vulnerabilitate la cutremure (în special cele din sudul regiunii). În acest sens, investițiile din perioada 2021 – 2027 vor trebui direcționate către reabilitarea constructivă și energetică a locuințelor.

INFRASTRUCTURA PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ

- Mai mult de jumătate din dotările pentru intervențiile în situații de urgență au un grad mare de uzură morală și fizică. Astfel, investițiile pentru viitoarea perioadă de finanțare 2021 – 2027 vor fi în continuare direcționate către reabilitarea infrastructurii de urgență și dotarea acesteia cu echipamente moderne.
- Pentru a putea răspunde eficient provocărilor cu care se confruntă regiunea în domeniul infrastructurii și pentru ca efectul intervențiilor să fie de impact, este important ca viitoarele investiții în infrastructură să fie însoțite de măsuri de tip soft, cum sunt campaniile de conștientizare, de informare, de educare, anti-discriminare. Astfel, prin aceste măsuri se va asigura accesul grupurilor defavorizate la noile obiective de investiții și totodată se va determina o creștere a nivelului de implicare civică activă și formarea sentimentului de proprietate.

2.6. MEDIU

2.6.1. INFRASTRUCTURA DE MEDIU

În ceea ce privește infrastructura de mediu, regiunea Sud Muntenia dispune de o dotare destul de slabă privind instalațiile de alimentare cu apă potabilă, în 2018, din cele 567 de localități ale regiunii, doar un procent de 75,13% fiind dotate cu astfel de instalații (locul 4 la nivel național). Această situație este cauzată de slabele investiții în mediul rural pentru realizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă (doar 75,52%), în timp ce în mediul urban toate localitățile dispun de rețele de alimentare cu apă potabilă.

Ponderile cele mai mici din mediul rural s-au înregistrat în județele Giurgiu (35,29%) și Teleorman (47.83%), celelalte județe având valori mai mari față de media regiunii.

Tabel nr. 6.1. – Gradul de dotare cu instalații de alimentare cu apă potabilă al localităților din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Regiune/ Județ	Număr localități			Numărul localităților cu instalații de alimentare cu apă potabilă			Ponderea localităților cu instalații de alimentare cu apă potabilă (%)		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	567	48	519	426	48	392	75,13	100	75,52
Argeș	102	7	95	94	7	88	92,16	100	92,63
Călărași	55	5	50	50	5	45	90,90	100	90,00
Dâmbovița	89	7	82	69	7	64	77,52	100	78,05
Giurgiu	54	3	51	21	3	18	38,89	100	35,29
Ialomița	66	7	59	60	7	53	90,90	100	89,83
Prahova	104	14	90	93	14	80	89,42	100	88,89
Teleorman	97	5	92	39	5	44	40,21	100	47,83

Sursa: Institutul Național de statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

**Tabel nr. 6.2. - Capacitatea instalațiilor publice de producere și distribuție centralizată a apei potabile
în regiunea Sud Muntenia pentru anul 2018**

Regiune/ Județ	Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile (km)			Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile (m ³ /zi)	Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor (mii m ³)	Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor pentru uz casnic (mii m ³)	Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor cu apometre (mii m ³)
	Total	Urban	Rural				
Sud Muntenia	14694,6	3911,3	10783,3	1193235	90340	75111	86148
Argeș	4045,6	851,8	3193,8	359954	21806	18676	21325
Călărași	1403,3	270,0	1133,3	93457	9750	8112	9041
Dâmboviț	1976,8	368,2	1608,6	164443	11561	9648	11332
Giurgiu	718,2	283,5	434,7	103551	4573	3789	4517
Ialomița	1525,6	433,3	1092,3	77535	8623	7122	6010
Prahova	3701,9	1321,7	2380,2	229592	26344	21402	26247
Teleorma	1323,2	382,8	940,4	164703	7683	6362	7676

Sursa: Institutul Național de statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

La nivelul anului 2018, rețeaua simplă de distribuție a apei potabile din regiunea Sud Muntenia măsura 14.694,6 km, respectiv 17,39% din totalul celei existente la nivel național. Față de anul 2011, lungimea rețelei a înregistrat o creștere cu 24,16%, pe fondul investițiilor publice semnificative alocate extinderii și modernizării rețelelor de apă din regiune.

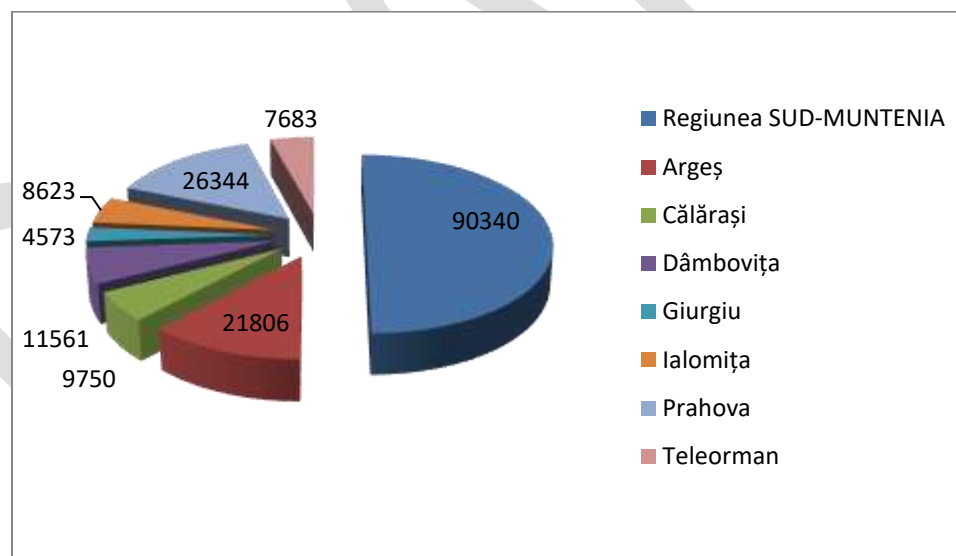
Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile din regiunea Sud Muntenia era, în 2018, de 1.193.235 mc/zi, în creștere cu 17,60% față de anul 2011. Creșterea s-a produs pe fondul creșterii consumului populației și a îmbunătățirii unor instalații uzate fizic și moral.

În ceea ce privește cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor din regiunea Sud Muntenia, se constată că aceasta a fost de 90.340 mii mc în anul 2018, din care 75.111 mii mc pentru consumatorii de uz casnic. Din totalul apei distribuite, 95,36% a mers către consumatorii cu apometre, puțin peste media națională de 94,98%;

De asemenea, de remarcat este și faptul că județul cu cea mai mare cantitate de apă potabilă distribuită consumatorilor este Prahova, cu 26.344 mii mc, ceea ce reprezintă 29,16% din totalul cantității de apă distribuită la nivelul regiunii Sud Muntenia. Județul în care este distribuită cea mai mică cantitate de apă potabilă este Giurgiu, cu 4.573 mii mc, ceea ce reprezintă numai 5,06% din totalul cantității de apă distribuită la nivelul regiunii Sud Muntenia.

În ceea ce privește volumul de apă potabilă distribuit consumatorilor pe județe, din datele puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică, la nivelul anului 2018, se poate constata că județul fruntaș este Prahova cu 26.344 mii m³/an, în timp ce în Giurgiu se înregistrează cel mai mic volum de apă potabilă distribuit consumatorilor, 4.573 mii m³/an.

Grafic nr. 6.1. Volumul de apă potabilă distribuit consumatorilor pe județe și total regiune Sud Muntenia - 2018 mii m³/an

Sursa: Institutul Național de Statistică

La nivelul anului 2018, regiunea Sud Muntenia înregistra un nivel scăzut de dotare și în cazul sistemelor de canalizare publică, de doar 26,10%, situându-se astfel pe locul 5 la nivel național. Acest lucru se datorează faptului că investițiile din mediul rural sunt inferioare mediului urban, de aici și diferențele semnificative dintre mediul urban și cel rural în ceea ce privește gradul de dotare al sistemelor de

canalizare. Astfel, în mediul urban, instalațiile de canalizare publică erau prezente în proporție de 95,83%, județele care nu atingeau maximul fiind Dâmbovița și Ialomița, pe când în mediul rural procentul era de numai doar în 19,65% din comunele regiunii, cele mai multe dintre acestea din județele Argeș și Prahova.

Tabel nr. 6.3. Gradul de dotare cu instalații de canalizare publică al localităților din regiunea Sud Muntenia în anul 2018

Regiune/ Județ	Număr localități			Numărul localităților cu instalații de canalizare publică			Pondere localităților cu instalații de canalizare publică (%)		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Sud Muntenia	567	48	519	148	46	102	26,10	95,83	19,65
Argeș	102	7	95	35	7	28	34,31	100	29,47
Călărași	55	5	50	13	5	8	23,63	100	16,00
Dâmbovița	89	7	82	25	6	19	28,09	85,71	23,17
Giurgiu	54	3	51	8	3	5	14,81	100	9,8
Ialomița	66	7	59	13	6	7	19,70	85,71	11,86
Prahova	104	14	90	42	14	28	40,38	100	31,11
Teleorman	97	5	92	12	5	7	12,37	100	7,61

Sursa: Institutul Național de statistică, TEMPO-Online; Calcule proprii ADR Sud Muntenia

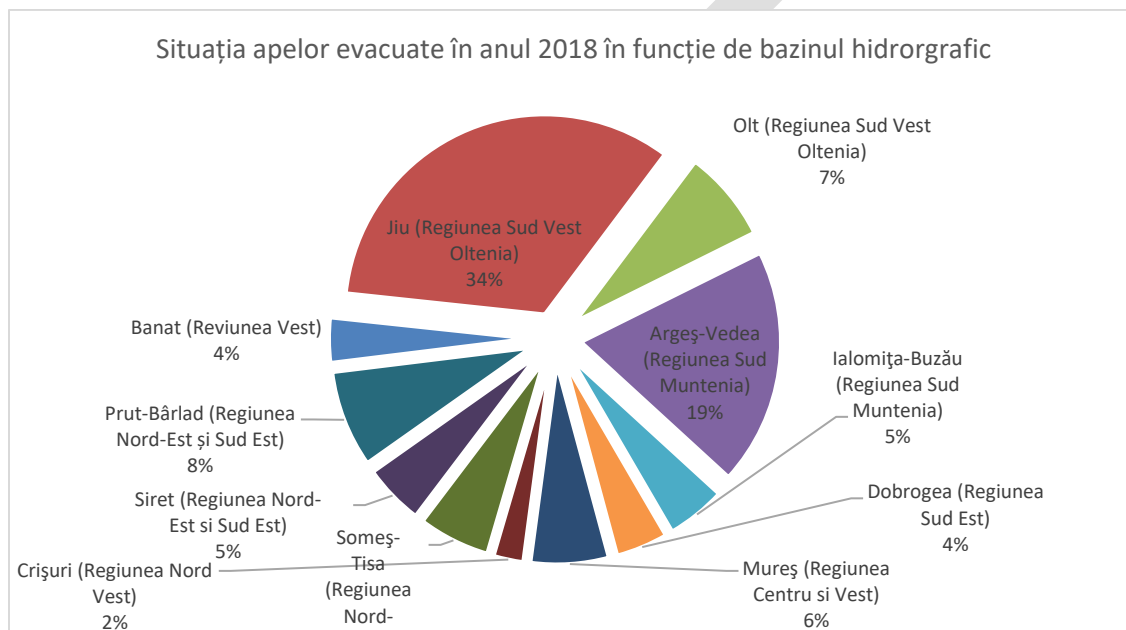
Lungimea simplă a conductelor de canalizare din regiunea Sud Muntenia era, în anul 2018, de 3.889,2 km, respectiv 10,12% din totalul celei existente la nivel național. Față de anul 2011, lungimea rețelei de canalizare din regiune a crescut cu 62,99%, pe fondul investițiilor în extinderea conductelor în localitățile care beneficiază de astfel de rețea.

Numărul locuitorilor deserviți cu servicii publice de canalizare și epurare ape uzate a fost, în anul 2018, de 1.088.072 de persoane, ceea ce reprezenta doar 33,31% din populația stabilă a regiunii Sud Muntenia, sub media națională de 45,19%. Din totalul abonaților din regiune, 98,59% aveau acces la rețea de canalizare cu epurare, în timp ce doar 15.309 de persoane (1,41%) deversau apele uzate în rețele fără epurare. În ceea ce privește tipul stației de epurare, 280.101 de abonați (25,85%) aveau acces la sisteme de canalizare cu treaptă primară de epurare, 142.173 la sisteme cu treaptă secundară de epurare (13,12%), iar 645.798 la sisteme cu treaptă terțiară de epurare (59,61%).

În ceea ce privește volumul de ape uzate evacuate, în bazinele hidrografice care tranzitează regiunea Sud-Muntenia, situația a fost următoarea:

- Bazinul hidrografic Argeș-Vedea: 357.977,2 mii m³ ape uzate evacuate;
- Bazinul hidrografic Ialomița- Buzău: 89.838 mii m³ ape uzate evacuate;

Grafic nr. 6.2. – Volumul de ape uzate evacuate la nivel regional și național pe bazine hidrografice – 2018, mii m³/an

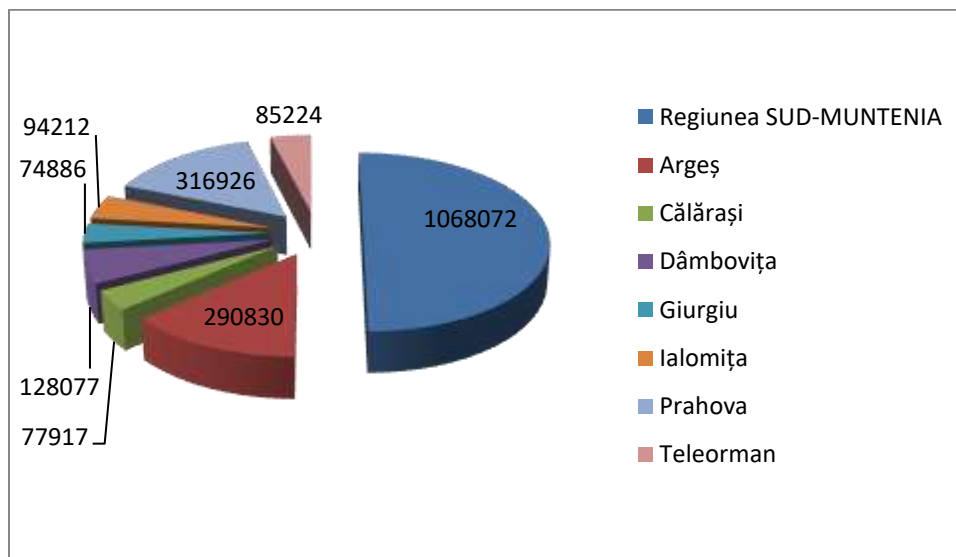

Sursa: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește cantitatea de agenți poluanți evacuată în apele de suprafață (emisari) de către cele 86 de stații de epurare din regiune (mai multe detalii pot fi găsite în cadrul tabelului 1.2.6.1. din anexele Planului), se observă că cel mai mare factor poluant la nivelul regiunii Sud Muntenia este amoniul.

În cazul apelor de suprafață din regiune, problemele de poluare apar, în special, pe cursurile de apă ce străbat arealul schelelor petroliere (din cauza impurificării cu săruri și produs petrolier), pâraurile din aceste zone fiind caracterizate de regim de curgere temporară și debite reduse, precum și datorită deversării apelor uzate insuficient epurate din categoria celor menajere generate de localitățile urbane. La acestea se adaugă activitățile economice din industria chimică, industria extractivă, industria alimentară, zootehnia și agricultura. Principalii receptori ai apelor uzate epurate sunt bazinele hidrografice Vedea și Dunăre.

Grafic nr. 6.3. Populația conectată la sistemul de canalizare cu epurare al apelor uzate, pe județe și total regiune Sud Muntenia în anul 2018 - persoane

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul 2018, doar 33,31% din locuitorii regiunii aveau locuințele conectate la sistemul de canalizare cu epurare a apelor uzate, media regiunii fiind inferioară mediei naționale de 45,19%. În raport cu populația regiunii, primul loc îl ocupa județul Argeș (45,57%), urmat de județele Prahova (39,79%), Ialomița (32,59%), Giurgiu (27,43%), Călărași (25,01%), Dâmbovița (24,50%) și Teleorman (22,70%).

În perioada 2011-2018 au fost demarate o serie de proiecte de investiții pentru extinderea/modernizarea stațiilor de tratare a apelor, cofinanțate din fonduri UE, respectiv:

În județele Teleorman și Giurgiu au fost semnate contractele de finanțare pentru trei proiecte a căror beneficiar este Apa Serv S.A.:

- Fazarea proiectului Reabilitarea și extinderea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare în județul Teleorman – cu termen de finalizare în anul 2021;
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Teleorman, în perioada 2014-2020 – cu termen de finalizare în anul 2019;

- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul GIURGIU în perioada 2014-2020 – cu termen de finalizare în anul 2019;

În județul Călărași au fost semnate contractele a două proiecte:

- Fazarea proiectului Sistem de management integrat al deșeurilor solide în județul Călărași – a cărui beneficiar este UAT Jud Călărași – proiect finalizat;
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată pentru aria de operare a Operatorului Regional în județele Călărași și Ialomița – a cărui beneficiar este S.C. ECOAQUA S.A. și a cărui termen de finalizare este 31.12.2020.

În județul Prahova au fost semnate contractele a două proiecte, beneficiar HidroPrahova S.A.:

- Fazarea proiectului Reabilitarea și modernizarea sistemelor de apă și canalizare în județul Prahova - cu termen de finalizare în anul 2019;
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Prahova în perioada 2014-2020 - cu termen de finalizare în anul 2019;

În județul Dâmbovița au fost semnate contractele a două proiecte, beneficiar Compania de Apă Târgoviște-Dâmbovița S.A.:

- Fazarea proiectului Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Dâmbovița - cu termen de finalizare în anul 2019;
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Dâmbovița în perioada 2014-2020 - cu termen de finalizare în anul 2019;

În județul Argeș au fost semnate contractele a două proiecte, beneficiar SC Apă Canal 2000 S.A.:

- Fazarea proiectului Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Argeș
- Sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Argeș;

2.6.2. CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU

Teritoriul regiunii Sud Muntenia prezintă o mare diversitate de condiții și resurse, ceea ce explică locuirea acestuia încă din antichitate, determinând un grad ridicat de modificare antropică a mediului și afectând toate unitățile de relief și toate etajele de vegetație, în proporții diferite și în perioade diferite.

Starea actuală a mediului în regiune este afectată de intervenția antropică prin exploatarea irațională a resurselor naturale (păduri, petrol, gaze naturale, etc.), valorificarea necorespunzătoare a terenurilor agricole în zonele de câmpie, expansiunea urbană și suburbană în cazul unor orașe, etc.

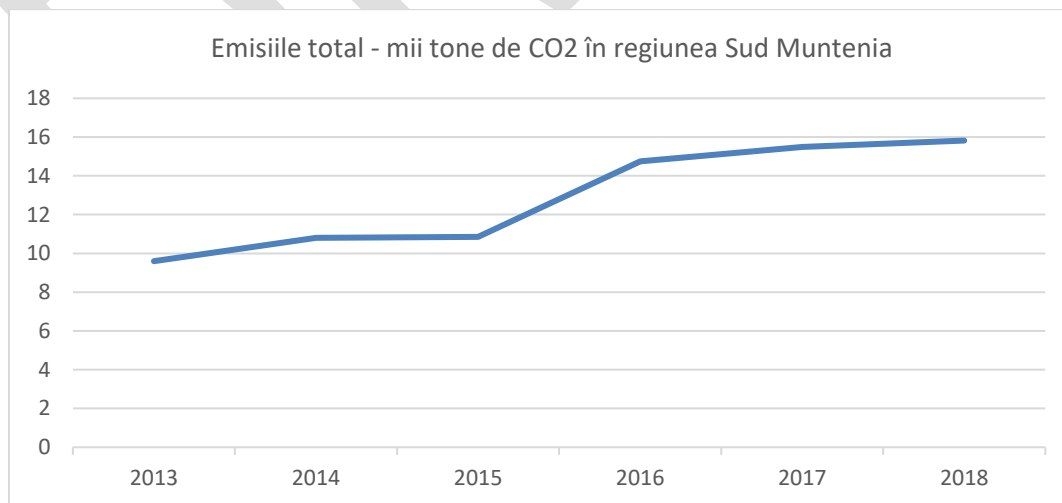
2.6.2.1. CALITATEA AERULUI

Aerul este factorul de mediu care condiționează în cea mai mare măsură existența vieții pe pământ. Totodată, este factorul de mediu cel mai important pentru transportul poluanților, deoarece constituie suportul pe care are loc transportul cel mai rapid al acestora în mediul înconjurător, acesta fiind motivul pentru care supravegherea calității aerului este de primă importanță. Calitatea aerului este exprimată statistic printr-o serie de indicatori, care exprimă fenomenul de poluare sub forma răspândirii în aer a unor substanțe reziduale poluante, rezultate din activitățile economice. Poluarea aerului are numeroase cauze, unele fiind rezultatul activităților umane din ce în ce mai extinse și răspândite în ultima perioadă de timp, altele datorându-se unor condiții naturale de loc și de climă.

În anul 2018, supravegherea calității aerului în regiunea Sud Muntenia s-a realizat în cadrul rețelei de monitorizare continuă a calității aerului, prin intermediul a 27 stații automate amplasate în cele mai relevante zone ale regiunii inclusiv în orașele de la granița româno – bulgară, respectiv în zonele: Turnu Măgurele – Nikopole, Zimnicea – Sviștov, Giurgiu – Ruse și Călărași – Silistra.

Trendul emisiilor totale de gaze cu efect de seră are un trend ascendent în intervalul 2013 – 2018, valoarea acestora depășind pentru prima dată 15.000 tone începând cu anul 2017.

Grafic nr. 6.4. Emisiile totale de gaze cu efect de seră la nivelul regiunii Sud Muntenia în perioada 2013-2018 (mii tone CO₂ Eq)

Sursa: Agențiile pentru Protecția Mediului a celor 7 județe ale regiunii Sud Muntenia

În anul 2018, în regiunea Sud Muntenia nu au fost înregistrate accidente majore de mediu care să afecteze factorul de mediu aer.

Presiunile asupra stării de calitate a aerului în regiunea Sud Muntenia au fost identificate, astfel, în județele din partea de nord a regiunii, sursele de poluare provin din industria petrolieră, industria constructoare de mașini, industria materialelor de construcții și industria metalurgică, în timp ce, în sudul regiunii, poluarea este generată de activitățile din agricultură (creșterea intensivă a păsărilor și porcilor și folosirea îngrășămintelor chimice pe terenurile agricole) și activităților specifice proceselor de producție din unitățile economice aparținând industriei chimice, industriei mineralelor și industriei alimentare.

2.6.2.2. CALITATEA APEI

Apa reprezintă o resursă naturală, regenerabilă, vulnerabilă și limitată, element indispensabil pentru viață și societate, materie primă pentru activități productive, sursă de energie și cale de transport, factor determinant în menținerea echilibrului ecologic.

O problemă importantă în legătură cu folosirea apei o constituie lupta împotriva poluării acesteia. Principalele forme de poluare a apei, în funcție de sursele și natura lor sunt:

- poluarea organică (au ca sursă principală deversările menajere din orașe);
- poluarea toxică (sursa principală de poluare o reprezintă industria);
- poluarea bacteriană (afectează calitatea apei potabile);
- poluarea termică (provenită de la apele de răcire din industrie care sunt evacuate în stare caldă);
- poluare chimică (principalele surse de poluare sunt: îngrășămintele chimice, petrolul, diferite substanțe chimice deversate de întreprinderi industriale);

Rețeaua hidrografică a regiunii Sud Muntenia este formată din cursurile de apă și lacurile situate pe teritoriile administrate de ABA (Administrația Bazinală de Apă) Argeș – Vedea și ABA Buzău – Ialomița.

Tabel nr. 6.4. Situația prelevărilor de apă din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Regiune/Județ	Suprafață (mii m ³)	Subteran (mii m ³)	Total (mii m ³)
Sud Muntenia	264412,2	82375,1	346787,3
Argeș	8577,3	1175,00	9752,3
Călărași	83480,5	12869,0	96349,5
Dâmbovița	18611,2	9912,7	28523,9

Giurgiu	8006,2	1279,5	9285,7
Ialomița	74448,8	17213,2	91662,0
Prahova	69237,0	38704,2	107941,2
Teleorman	2051,2	1221,5	3272,7

Sursa: ABA Argeș – Vedea și Buzău – Ialomița

Datele centralizate de Administrația Bazinală de Apă Argeș - Vedea privind calitatea apelor subterane din județul Argeș, monitorizate la forajele de observație, indică valori ce se înscriu în limitele admise de standardele în vigoare, cu excepția indicatorilor: încărcare organică, cloruri, azotați, mai ales în zonele rampelor de deșeuri. Din datele transmise de agenții economici, valorile indicatorilor monitorizați prin analize trimestriale nu au prezentat depășiri ale concentrațiilor maxime admise.

Conform datelor furnizate de către Administrația Bazinală de Apă Buzău - Ialomița, în județul Dâmbovița în anul 2018 sunt delimitate 2 corpuri de apă subterană: Munții Bucegi și Câmpia Gherghiței, monitorizate cantitativ (debit) și calitativ pentru evaluarea stării chimice în 5 locații: izvorul Zănoaga și 4 foraje (Mărcești, Băleni, Gura Ocniței și Bucșani). Cu excepția forajelor de la Gura Ocniței și Bucșani, unde s-au constatat depășiri la indicatorul cloruri, valorile obținute în urma monitorizării nu au depășit valorile de prag stabilite pentru niciun indicator, starea chimică a corpurilor de apă fiind bună. În bazinul hidrografic Argeș - Vedea, pe teritoriul județului Dâmbovița, râurile Argeș și Dâmbovița sunt încadrate în clasa de calitate II, afluenții Potop și Neajlov în clasa de calitate III și afluentul Ilfov în clasa de calitate II.

Rezultatele privind calitatea apelor curgătoare, lacurilor și forajelor monitorizate din județul Giurgiu indică faptul că acestea se găsesc într-o stare bună. În județul Teleorman predomină o stare nefavorabilă a apelor curgătoare datorată depășirilor limitelor admise la anumiți indicatori de calitate.

Cel mai important curs de apă din regiunea Sud Muntenia este fluviul Dunărea care străbate județele Călărași, Giurgiu (pe o distanță de 76 km) și Teleorman (pe o distanță de 87 km). Monitorizarea calității fluviului s-a făcut în cadrul proiectului Phare CBC RO 0103.03-02 "Protecția zonelor mlăștinoase ale Dunării - proiect pilot pentru zona ostroavelor Cama - Dinu". În urma monitorizării calității apei, starea chimică a acesteia este bună în toate județele.

2.6.2.3. CALITATEA SOLULUI

Solul este unul dintre cei mai importanți factori de mediu, iar cunoașterea și monitorizarea calității solului este importantă pentru asigurarea condițiilor de dezvoltare durabilă a agriculturii și a societății în ansamblu.

Relieful foarte variat al regiunii Sud Muntenia, împreună cu ceilalți factori pedogenetici au favorizat dezvoltarea tuturor celor 12 clase de soluri existente în Sistemul Român de Taxonomie a Solurilor. În ceea ce privește pretabilitatea solurilor pentru agricultură, distribuția terenurilor agricole din regiune pe clase de calitate, în funcție de notele medii de bonitate, este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 6.5. – Clasele de calitate ale solurilor din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Regiune/Județ	Clasa I (ha)	Clasa II (ha)	Clasa III (ha)	Clasa IV (ha)	Clasa V (ha)
Sud Muntenia	88625,5	755750,5	645256,3	276098,8	103685,9
Argeș	6827	19262	170888	95449	29699
Călărași	12462	194911	175898	37599	4311
Dâmbovița	660,5	3009,5	4669,3	1695,8	506,9
Giurgiu	14634	122047	109068	22090	8283
Ialomița	932	270617	40751	43756	18829
Prahova	10899	58770	91119	73272	40225
Teleorman	56845	209181	161931	24327	1832

Sursa: Planul Național de gestionare a Deșeurilor

Astfel, la nivelul regiunii, cea mai mare pondere (76,20%) o dețin terenurile arabile din clasele II (bună) și III (mijlocie), care nu necesită aplicarea măsurilor agroameliorative. Cele mai bune terenuri pentru agricultură se găsesc în partea de sud a regiunii, în județele Ialomița, Teleorman și Călărași. În ceea ce privește calitatea solului, aceasta este afectată într-o măsură mai mică sau mai mare de diverse restricții. Aceste restricții sunt determinate fie de factori naturali (climă, forme de relief, caracteristici edifice, etc.), fie de acțiuni antropice agricole și industriale.

Presiunile asupra stării de calitate a solurilor din regiunea Sud Muntenia¹⁶, sunt determinate de:

1. **Utilizarea de îngrășăminte chimice** – la nivelul anului 2018 se constată că s-au utilizat îngrășăminte naturale în proporție de 77,54% și îngrășăminte chimice de 22,46%;

¹⁶ Informații preluate din Planul Național de Gestionare a Deșeurilor și Institutul național de statistică – Tempo - online

2. **Utilizarea produselor pentru protecția plantelor (fitosanitare)** - în anul 2018, cantitatea de produse fitosanitare (1.673,772 tone) utilizate în regiunea Sud Muntenia a scăzut față de anul 2011 (2.560,704 tone), astfel cel mai mare procent de 37,7% este reprezentat, ca și în anul 2011, de fungicide, urmat de 36,16% erbicide și 24,1% insecticide, în timp ce insectofungicidele și insectoacaricidele au fost utilizate într-un procent mai mic de 1,8% și respectiv 0,24%;
3. **Soluri afectate de reziduuri zootehnice** – dejecțiile provenite de la porci și păsări (cele șase mari complexe de creștere a animalelor și păsărilor plus alte șase complexe zootehnice de dimensiuni reduse din județul Argeș), precum și nămolul provenit din stațiile de epurare, răspândite pe sol fără o tratare prealabilă, reprezintă o sursă potențială de poluare a solului și pot prejudicia buna exploatare a acestuia;
4. **Activitățile poluante din sectorul industrial** – sunt de menționat aici cele din industria petrolieră (extracția, depozitarea carburanților, depozitele de șlam din județele Argeș, Dâmbovița și Prahova), exploatarea substanțelor minerale utile (exploatare miniere, cariere, balastiere - localizate în special în albiile minore sau în zonele de terasă ale râurilor Argeș, Dâmbovița și Ialomița);
5. **Poluările accidentale** - în anul 2018, la nivelul regiunii au avut loc 121 poluări accidentale cu efecte asupra solului față de 109 în anul 2011. Cauzele principale ale producerii acestor poluări au constat în defecțiuni tehnice și coroziune avansată la sondele și conductele ce aparțin operatorilor economici din regiune care își desfășoară activitatea în domeniul extracției țițeiului și transport prin conducte.

Zonele critice din punct de vedere al calității solului sunt localizate în următoarele județe:

- **Argeș**

- ✓ În localitățile Poiana Lacului, Moșoaia, Săpata, Bogați, Căteasca, Oarja, Cocu-Băbana, Vedea, Merișani, unde sunt amplasate schele de extracție a țițeiului și este prezentă o rețea densă de conducte de transport țiței și apă sărată;
- ✓ În localitățile Fâlfani și Micești unde există contaminare cu pesticide;
- ✓ În localitățile Albota, Câmpulung, Costești, Curtea de Argeș, Topoloveni, ce sunt zone limitrofe depozitelor de deșeuri menajere și unde solul este poluat cu metale grele.

- **Dâmbovița**

- ✓ În localitățile Poiana Mare, Lucieni și Teiș, unde sunt amplasate depozite de zgură și cenușă.

- **Prahova**

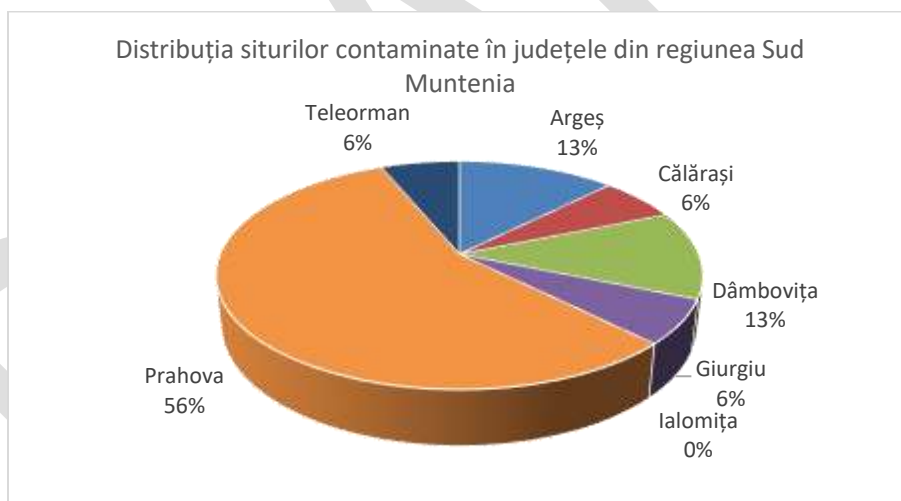
- ✓ În Câmpina (rafinăria STEAUA ROMÂNĂ) și Ploiești (rafinăria PETROBRAZI), unde există poluare cu hidrocarburi din petrol.

Conform HG 683/2015, în România există oficial 1.183 de situri potențial contaminate, din care 492 (peste 41%) sunt în regiunea Sud Muntenia și 210 situri contaminate din care 16 (8%) sunt în regiunea Sud Muntenia.

Din cele 16 situri contaminate din regiunea Sud Muntenia, peste jumătate (9) sunt localizate în județul Prahova, iar un sfert (4) în județele Argeș și Dâmbovița. Câte un sit se regăsește în județele Călărași, Teleorman și Giurgiu și nici unul în județul Ialomița.

Conform Strategiei Naționale și a Planului Național de Acțiune pentru Gestionarea Siturilor Contaminate în România, regiunea Sud Muntenia se situează pe locul 1 la nivel regional în ceea ce privește siturile potențial contaminate cu un procent de 41,59% și pe locul 5 la nivel regional în ceea ce privește siturile contaminate cu un procent de 7,62%.

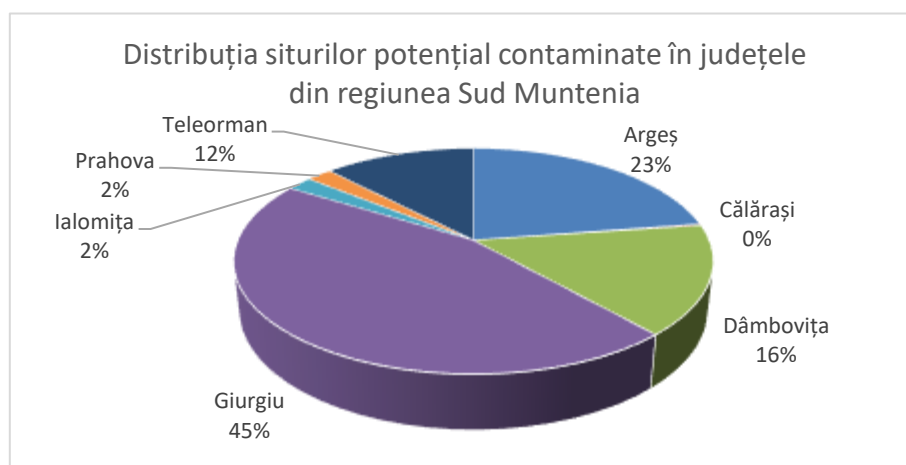
Grafic nr. 6.5. – Distribuția teritorială a siturilor contaminate din regiunea Sud Muntenia în anul 2015

Sursa: HG 683/2015

Din perspectiva siturilor potențial contaminate, cele mai multe (45% - peste 220) se regăsesc în județul Giurgiu, urmat de județul Argeș cu 23% (111 situri) și Dâmbovița cu 16% (77). La polul opus, în județul Călărași există un singur sit potențial contaminat iar în județele Ialomița și Prahova există câte 10 astfel de situri.

Grafic nr. 6.6. – Distribuția teritorială a siturilor potențial contaminate din regiunea Sud Muntenia

Sursa: HG 683/2015

2.6.2.4. ASPECTE ALE BIODIVERSITĂȚII

Reprezentând condiția primordială a existenței civilizației umane, biodiversitatea asigură suport al vieții și al dezvoltării sistemelor socio-economice. Valoarea economică a biodiversității devine evidentă prin utilizarea directă a componentelor sale: resurse naturale neregenerabile, combustibili fosili, minerale, etc. și resurse naturale regenerabile, specii de plante și animale utilizate ca hrană, pentru producerea de energie sau pentru extragerea unor substanțe. Costurile pierderii sau degradării biodiversității sunt foarte greu de stabilit, dar studiile până în prezent, la nivel mondial, arată că acestea sunt substanțiale și în creștere. Din punct de vedere etic, fiecare componentă a biodiversității are o valoare intrinsecă inestimabilă, iar societatea umană are obligația de a asigura conservarea și utilizarea durabilă a acestora.

Cauza principală a pierderii biodiversității, în special în cazul distrugerii vegetației arbustive pentru extinderea suprafețelor pășunilor sau în scopul dezvoltării turismului, drenării pajiștilor umede și conversiei acestora în terenuri arabile sau pășuni (susținute chiar cu fonduri pentru mediu) o reprezintă **conversia terenurilor**. Alte amenințări ale pierderii biodiversității din România și implicit din regiunea Sud Muntenia, potrivit Strategiei Naționale și Planului Național de Acțiune privind Conservarea Biodiversității în România pentru decada 2011 – 2020, sunt: **dezvoltarea infrastructurii, extinderea și dezvoltarea așezărilor umane, lucrările hidrotehnice, speciile invazive, schimbările climatice, poluarea**.

O alta cauză majoră a pierderii biodiversității o reprezintă **supraexploatarea resurselor naturale**, exploatarea necontrolată de masă lemnoasă și tăierile ilegale fragmentează habitatele și conduc la eroziunea solului sau alunecări de teren. La aceasta se adaugă suprautilizarea plantelor cu statut special de protecție, ce conțin principii active și sunt utilizate în cosmetică, precum și braconajul. O situație aparte

o reprezintă braconajul piscicol de-a lungul Dunării în special, pescuitul electric care, pe lângă faptul că distruge un număr însemnat de exemplare tinere, cauzează sterilitatea exemplarelor mature care supraviețuiesc.

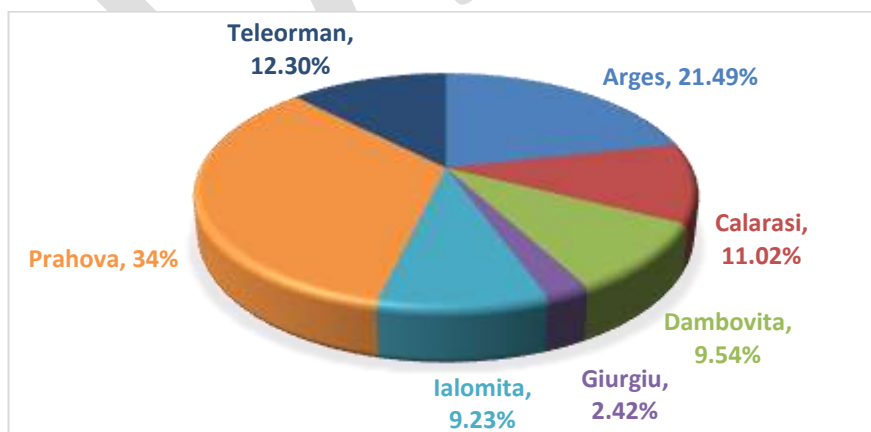
Conform „Raportului național privind starea mediului”, România, datorită poziționării sale geografice, este singura țară din Uniunea Europeană în care se reunesc cinci regiuni biogeografice, și anume: alpină, continentală, panonică, stepică și pontică, ultimele două fiind elemente noi pentru bogăția Uniunii Europene. Biodiversitatea regiunii Sud Muntenia cuprinde trei regiuni biogeografice, și anume: alpină, continentală și stepică.

În regiunea Sud Muntenia, suprafața ocupată de ariile naturale protejate reprezintă 16,28% din suprafața regiunii. Astfel, pe teritoriul regiunii se găsesc 137 de arii naturale protejate de interes local, trei parcuri naționale, 3 parcuri naturale, 72 de arii naturale protejate de interes național, 39 de situri de importanță comunitară și 32 de situri de protecție avifaunistică. Date detaliate despre fiecare dintre acestea pot fi găsite în anexele planului, tabelul 1.2.6.2. și tabelul 1.2.6.3.

Prezentarea detaliată a celor mai relevante aspecte ale biodiversității din regiunea Sud Muntenia este realizată, însă, în cadrul subcapitolului 2.2. Cadrul Natural al regiunii Sud Muntenia, secțiunea 2.2.3.3. Biodiversitatea.

În ceea ce privește situația spațiilor verzi din regiunea Sud Muntenia, acesta este mult sub nivelul standardelor europene (26 mp/locuitor) și a normei Organizației Mondiale a Sanatatii (50 mp/locuitor), media națională fiind de doar 20,15 mp/locuitor, datorită, în special, diminuării suprafeței acestora în ultimii 15 ani. Aceasta este detaliată în graficul de mai jos.

Grafic nr. 6.7. – Distribuția suprafeței spațiilor verzi în municipiile și orașele din regiunea Sud Muntenia în anul 2019 (mp/loc)

Sursa: Institutul Național de Statistică

Suprafața spațiilor verzi din mediul urban al regiunii Sud Muntenia reprezintă 2894 ha (2019), ceea ce reprezintă 10,74% din suprafața totală existentă la nivel național. Suprafața medie a spațiilor verzi amenajate pe locuitor din mediul urban este de 20.15 mp/loc, cu 1,42 mp mai puțin decât media națională. Din suprafața totală a spațiilor verzi amenajate în mediul urban, 34% sunt amplasate în județul Prahova (984 ha), 21,49% în județul Argeș (622 ha), 12,30% în județul Teleorman (356), 11,02% în județul Călărași (319 ha), 9,54% în județul Dâmbovița (276 ha), 9,23% în județul Ialomița (267 ha) și 2.42% în județul Giurgiu (70 ha). Comparativ cu anul 2011, suprafața spațiilor verzi a crescut cu 0.84%, respectiv 682 ha (din care 263 ha în Prahova și 208 ha în Argeș). Pentru a atinge ținta de 26 mp/loc, suprafața totală a spațiilor verzi amenajate din mediul urban ar trebui să ajungă la 3536 ha (în raport cu populația domiciliată în mediul urban în 2019). În regiune există 7 localități pentru care suprafața de mp/loc înregistrează valori foarte scăzute, sub 5 mp/loc, și anume: 2 localități se află în județul Argeș - orașul Ștefănești cu 4,41 mp/loc și orașul Costești cu 2,92 mp/loc; 2 localități în județul Ialomița - orașele Fierbinți-Târg și Țândărei cu 4,44 și 4.06 mp/loc; o localitate în județul Prahova - orașul Comarnic cu 4,15 mp/loc; o localitate în județul Călărași - orașul Budești cu 3,96 mp/loc, o localitate în județul Giurgiu - orașul Bolintin Vale cu 0,73 mp/loc și nici o localitate în județele Dâmbovița și Teleorman. La polul opus, 17 localități din 48 de localități ale regiunii Sud Muntenia depășeau norma impusă de 26 mp/loc, și anume: 9 localități în județul Prahova - orașul Slănic cu 167,30 mp/loc, mun. Câmpina cu 72,07 mp/loc, orașul Băicoi cu 44,79 mp/loc, orașul Bușteni cu 36,80 mp/loc, orașul Urlați cu 31,98 mp/loc., orașul Breaza cu 31,46 mp/loc, orașul Mizil cu 31,04 mp/loc, orașul Sinaia cu 28,99 mp/loc și orașul Vălenii de Munte cu 26,55 mp/loc; 2 localități în județul Călărași - orașele Lehliu-Gară și Fundulea cu 29 mp/loc și 45.13 mp/loc; 2 localități în județul Teleorman - Mun. Rosiorii de Vede și orașul Videle cu 27.60 mp/loc și 79,55 mp/loc; 2 localități în județul Ialomița - orașele Căzănești și Amara cu 28,45 mp/loc și 84,07 mp/loc; 1 localitate în județul Dâmbovița - orașul Găești - 32,21 mp/loc și o localitate în județul Argeș - orașul Mioveni cu 26,30 mp/loc

2.6.3. GOSPODĂRIREA APELOR

La nivelul regiunii Sud Muntenia, gospodărirea apelor se face prin intermediul a 2 administrații bazinale:

- ✓ Administrația Bazinală Argeș Vede care activează pe teritoriul a 4 județe din regiune (Argeș, Dâmbovița - parțial, Giurgiu, Teleorman), acoperind bazinele hidrografice ale râurilor Argeș, Vede, Călmățui și fluviul Dunărea;

- ✓ Administrația Bazinală Buzău - Ialomița care își desfășoară activitatea în județele: Călărași, Dâmbovița - parțial, Prahova, Ialomița și acoperă bazinele hidrografice ale râurilor Ialomița, Buzău, Călmățui, Mostiștea și fluviului Dunărea.

În ceea ce privește obiectivele de investiții de la nivelul Administrației Bazinale de Apă Buzău – Ialomița, au fost realizate 3 obiective în județul Prahova, câte 2 obiective în județele Ialomița și Dâmbovița, și 1 obiectiv în județul Călărași.

Obiectivele de investiții *cu studii de fezabilitate elaborate* în curs de promovare, în număr de 16 la nivel de regiune, astfel: câte 2 obiective în județele Călărași și Ialomița, 1 obiectiv în județul Dâmbovița și 11 obiective în județul Prahova. *Date detaliate despre fiecare dintre acestea pot fi găsite în anexele planului, tabelul 1.2.6.4.*

2.6.3.1. AMENAJĂRI PENTRU ASIGURAREA NECESARULUI DE APĂ

Resursele teoretice de apă de suprafață din spațiul hidrografic Argeș - Vedea sunt de 3.593 de milioane m³/an. Acestea sunt distribuite total inegal între bazinele hidrografice (Argeș – 1960, Vedea – 363 și Călmățui – 42). Apa de suprafață reprezintă circa 66% din totalul resurselor teoretice din acest spațiu hidrografic (3.593 milioane m³/an). Ținând seama de gradul ridicat de amenajare al bazinului Argeș (circa 70% - ceea ce reprezintă un volum acumulat de 1.080.000 mil. m³/an), acesta dispune și de cele mai mari resurse utilizabile, respectiv aproape 1.672 milioane m³/an. Întregul bazin hidrografic al Argeșului are un grad înalt de utilizare a resurselor de apă, indicele specific de utilizare fiind de cca. 600 m³/locuitor/an numai din surse de suprafață. Acest lucru este favorizat și de prezența unor importante orașe care concentrează mari consumatori industriali și cu o populație numeroasă: Pitești, Câmpulung și Curtea de Argeș. Bazinul hidrografic Vedea este într-o situație opusă, având resurse de suprafață reduse și nici nu dispune de lucrări hidrotehnice, acest fapt a determinat asigurarea alimentării cu apă exclusiv din surse subterane.

2.6.3.2 COMBATEREA RISCURILOR NATURALE

2.6.3.2.1. COMBATEREA INUNDAȚIILOR

În spațiul hidrografic Buzău - Ialomița, există lucrări hidrotehnice care au scopul de a asigura necesarul de apă și combaterea inundațiilor, cum ar fi: acumulările Bolboci, Pucioasa și Dridu pe râul Ialomița, acumularea Paltinu pe râul Doftana, acumularea Măneciu pe râul Teleajen, acumularea Gh. Doja

pe râul Fundata și acumulări în cascadă pe Valea Mostiștei, și anume: Fundulea, Gurbănești, Frăsinet și lezer.

La nivelul bazinului hidrografic Argeș - Vedea se află în implementare un proiect finanțat din Programul Operațional Sectorial de Mediu care vizează elaborarea „**Planului pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor în bazinul hidrografic Argeș - Vedea**”. Prin acest proiect se urmărește modernizarea sistemului de management al inundațiilor. Astfel, se vor realiza hărțile de hazard (inundabilitate) la inundații și Planul pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor în bazinul hidrografic Argeș - Vedea pe o lungime totală de 3.620 km și o suprafață de 5.545 km².

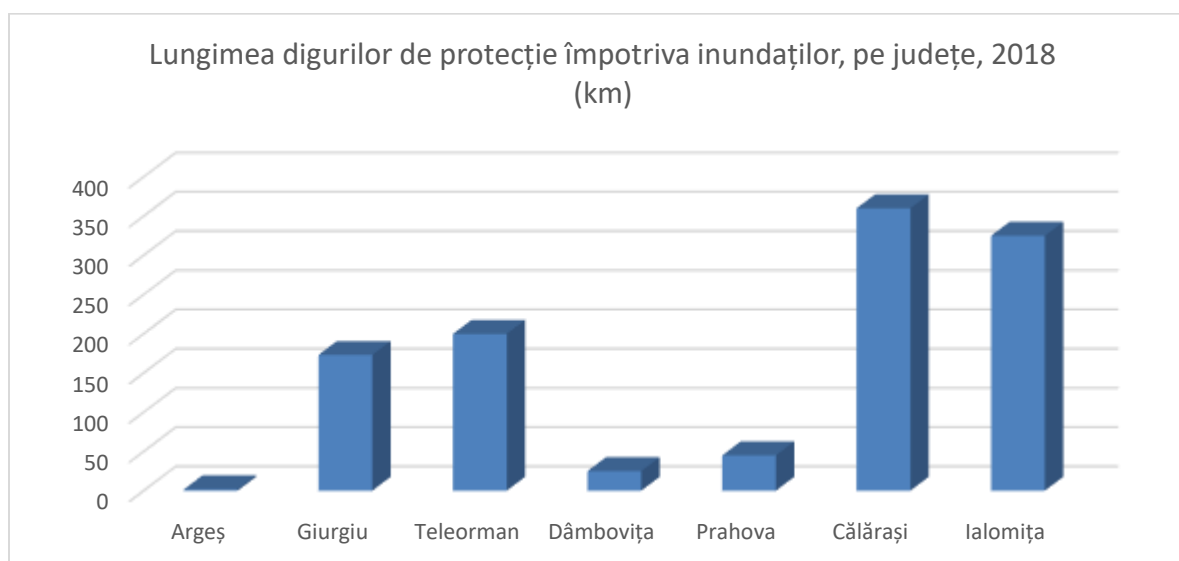
În conformitate cu Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, „apărarea împotriva inundațiilor, fenomenelor meteorologice periculoase și accidentelor la construcții hidrotehnice reprezintă o activitate de protecție civilă a populației, de interes național”, iar „elaborarea strategiei și concepției de apărare împotriva inundațiilor, fenomenelor meteorologice periculoase și accidentelor la construcții hidrotehnice revine autorității publice centrale din domeniul apelor”, respectiv Administrația Națională „Apele Române” prin cele 11 administrații bazinale de apă.

În spațiul hidrografic Buzău – Ialomița, activitatea de combatere a inundațiilor se realizează prin aplicarea măsurilor operative de apărare stabilite în mod unitar pe baza planurilor de apărare împotriva inundațiilor, fenomenelor meteorologice periculoase sau accidentelor la construcții hidrotehnice, elaborate pe bazine hidrografice, județe și localități, precum și la obiectivele care pot fi afectate de astfel de fenomene sau accidente.

În perioada de programare 2011 - 2018 au fost implementate o serie de proiecte care vizează atât modernizarea sistemului de management al inundațiilor, cât și urmărirea și caracterizarea comportării în exploatare a lucrărilor de gospodărire a apelor și a efectelor acestora în utilizarea și valorificarea resurselor de apă.

Conform datelor puse la dispoziție de Inspectoratele Județene pentru Situații de Urgență, în regiunea Sud Muntenia, există 1.103,5 km de diguri de protecție împotriva inundațiilor. Cea mai mare lungime a digurilor se înregistrează în județele din partea de sud a regiunii, care au beneficiat, în anii 1960 - 1970, de lucrări de îndiguire în Lunca Dunării.

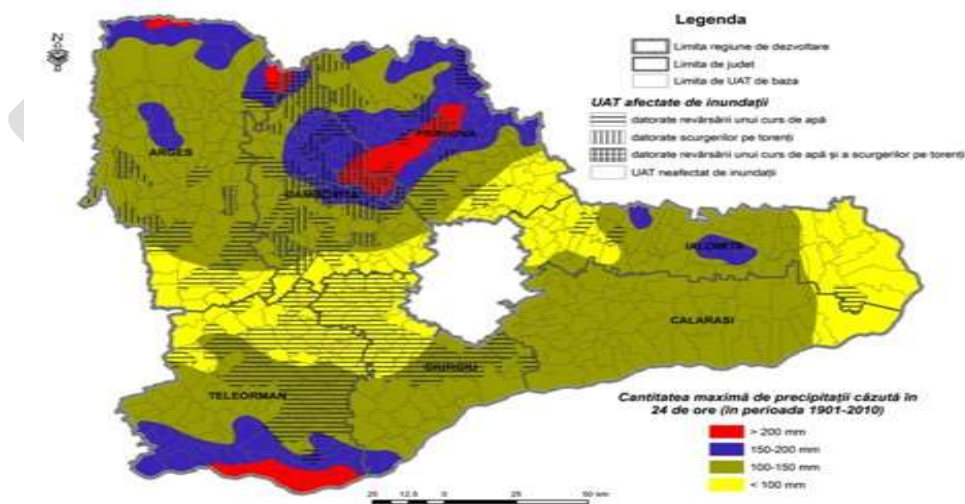
Grafic nr. 6.7. – Lungimea digurilor de protecție împotriva inundațiilor, pe județe, 2018 (Km)

Sursa: Administrația Națională Apele Române

Infrastructura pentru combaterea inundațiilor de la nivelul regiunii Sud Muntenia se află în administrarea Administrației Naționale „Apele Române”, prin intermediul Administrațiilor Bazinale de Apă Argeș Vedea și Buzău - Ialomița. Principalele categorii de lucrări împotriva inundațiilor sunt lacurile de acumulare, regularizările de cursuri de apă, derivațiile, îndiguirile, apărările și consolidările de mal, etc.

Figura nr. 6.1. – Riscul de inundații pe localități

Sursa: Planșă prelucrată din “Studiul privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud-Muntenia și perspective de dezvoltare”

În spațiul hidrografic Argeș-Vedea-Călmățui sunt 221 lacuri de acumulare cu un volum total de 1.004 mil. m³, având un volum util de 921,1 mil.m³. Dintre acestea, 24 sunt reprezentative (9 având

folosință complexă). Acestea au un volum total (la NNR) de 798,82 mil.m³ și o suprafață (la NNR) de 5.362,324 ha.

În bazinul râului Argeș există 7 lacuri de acumulare cu folosință complexă, din care cel mai important este cel de la Vidraru, urmând apoi lacurile Zigoneni, Vâlcele, Budeasa, Golești, Mihăilești. De asemenea, importantă este și acumularea Râușor situată pe râul Târgului. În bazinul râului Dâmbovița sunt de interes lacurile de acumulare complexe Pecineaga și Văcărești pe râul Dâmbovița, acumulările de pe Ilfov (Urdești, Bunget I, Bunget II, Brătești, Adunați și Ilfoveni) și acumularea Buftea de pe râul Colentina.

Acumularea Vidraru este principala acumulare din bazinul hidrografic Argeș, având următoarele caracteristici: suprafață de 870 ha, lungimea de 12 km, volumul total la NNR de 450,62 mil.m³. Barajul este din beton în dublă curbură, cu o lungime a frontului de 307 m și înălțimea de 165 m.

Acumularea Vâlcele are suprafața de 442 ha, un volum total la NNR de 41,6 mil. m³, o lungime de 4,85 km și o adâncime maximă de 20 m; prezintă un deversor etajat cu înălțimea de 35,3 m.

Acumularea Golești este cea mai mare pe râul Argeș, după Vidraru; are o suprafață de 634 ha, un volum total la NNR de 55 mil. m³, o lungime de 7,0 km și o adâncime maximă de 16,5 m. Prezintă același tip de baraj ca Vâlcele, și anume deversor etajat cu înălțimea de 19,5 m.

Pe râul Târgului se găsește acumularea Râușor, cu o suprafață de 160 ha, o lungime de 5,5 km o adâncime maximă de 102 m și un volum la NNR de 52,4 mil. m³; barajul este din anrocamente, cu nucleu de argilă.

Acumularea Pecineaga este situată pe cursul superior al Dâmboviței. Are o suprafață de 183,84 ha, un volum total la NNR de 63 mil. m³, o lungime a lacului de 5,5 km și o adâncime maximă de 108 m; prezintă un baraj din anrocamente cu mască din plăci de beton armat.

În bazinul hidrografic Vedea nu sunt lacuri de acumulare, iar în bazinul hidrografic Călmățui singura acumulare semnificativă este Stejaru.

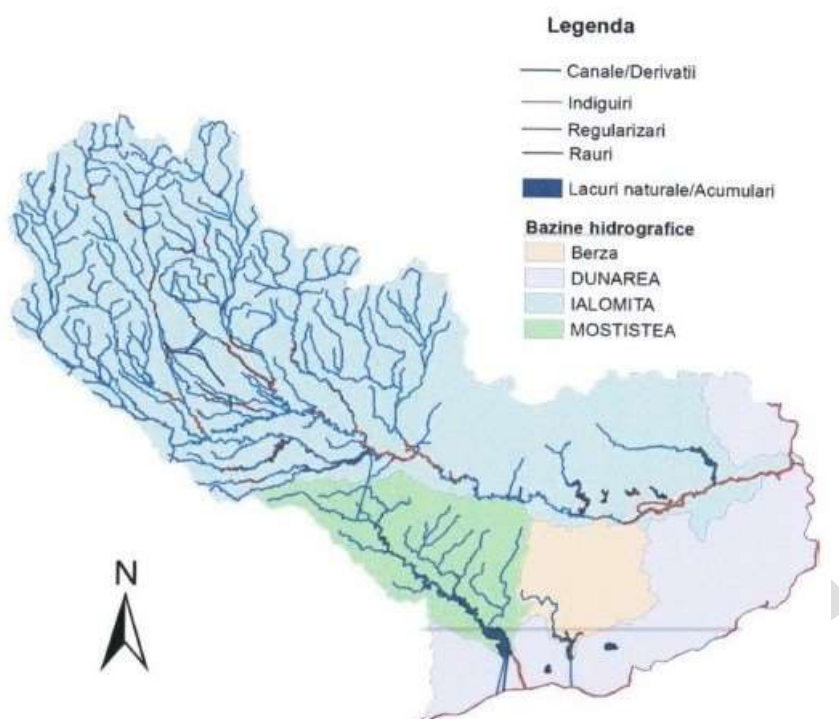
Pe 120 de râuri există iazuri piscicole care, în majoritate, sunt realizate prin bararea cursurilor de apă și nu au incinte îndiguite. Pe unele cursuri de apă din spațiul hidrografic Argeș - Vedea aceste iazuri sunt realizate în cascadă, modificând puternic cursurile naturale, cum este cazul râurilor: Urlui, Nanov, Izvoarele, Vajiștea, Gabur, Clanița, Calniștea, Izmar, Ilfovăț, etc. (Sursa : Descriere bazin Argeș-Vedea).

În spațiul hidrografic Buzău - Ialomița există mai multe categorii de lucrări: acumulări, baraje, praguri, derivații, regularizări, îndiguiri și apărări de maluri, prize de apă etc., executate pe corpurile de apă în diverse scopuri (energetic, asigurarea cerinței de apă, regularizarea debitelor naturale, apărarea împotriva efectelor distructive ale apelor etc).

Suprafața totală a spațiului hidrografic Buzău-Ialomița este de 26.470,64 km² reprezentând o pondere de 11,11 % din suprafața țării. Rețeaua hidrografică cuprinde un număr de 266 de cursuri de apă cadastrate (din care 8 au suprafețe mai mici de 10 km²), cu o lungime totală de 6.062 km și o densitate medie de 0,23 km/km². Pe teritoriul României, spațiul hidrografic Buzău-Ialomița cuprinde subbazinele: Ialomița cu 142 afluenți codificați, Buzău cu 102 afluenți codificați, Călmățui cu 4 afluenți codificați, Mostiștea cu 13 afluenți codificați și Berza (fără afluenți). Lungimea fluviului Dunărea aferentă spațiului hidrografic Buzău-Ialomița este de 560 km și râul Siret 72 km (sector Nămolosa – vărsare în fluviul Dunărea).

Resursele totale de apă de suprafață din spațiul hidrografic Buzău-Ialomița (fără fluviul Dunărea) însumează cca. 3.149,397 mil.m³ /an, din care resursele utilizabile sunt cca. 731,45 mil.m³ /an. Acestea reprezintă cca. 23% din totalul resurselor și sunt formate, în principal, de râurile Ialomița, Buzău, Călmățui, Mostiștea, Berza și afluenții acestora. Pentru fluviul Dunărea, resursele totale de apă sunt de cca.194.251,7 mil.m³ /an, din care cele utilizabile sunt de cca.55.188 mil.m³ /an (reprezentând 28% din resursele teoretice). În spațiul hidrografic Buzău-Ialomița există 13 lacuri de acumulare importante (cu suprafața mai mare de 0,5 km²), care au folosință complexă și însumează un volum util de 489,52 mil.m³ . Raportată la populația bazinului, resursa specifică utilizabilă este de 297,69 m³ /loc/an, iar resursa specifică calculată la stocul disponibil teoretic (mediu multianual) se cifrează la 1.281,8 m³ /loc/an. Resursele de apă cantonate în arealul hidrografic Buzău-Ialomița pot fi considerate suficiente și neuniform distribuite în timp și spațiu. Debite medii multianuale pentru principalele râuri din spațiul hidrografic Buzău-Ialomița sunt: Ialomița-38,9 mc/s, Buzău-27,6 mc/s, Călmățui-0,872 mc/s și Mostiștea1,46 mc/s. Din lungimea totală a cursurilor de apă cadastrate din spațiul hidrografic Buzău-Ialomița, cursurile de apă nepermanente reprezintă circa 21,5%. În spațiul hidrografic Buzău-Ialomița, resursele subterane teoretice (fără fluviul Dunărea) sunt estimate la 1.182,3 mil.m³ , din care resursele subterane utilizabile sunt de 675 mil.m³ (reprezentând 57% din resursele teoretice). Pentru fluviul Dunărea, resursele subterane teoretice sunt estimate la 1.545,5 mil.m³, din care resursele subterane utilizabile sunt de 329,55 mil.m³ (reprezentând 21% din resursele teoretice). (Sursa: Planul de management al bazinului hidrografic ABA Buzău – Ialomița).

Figura nr. 6.2. – Bazinele hidrografice din arealul Buzău - Ialomița

Sursa: ABA Buzău – Ialomița

Lacuri de acumulare

Lacurile de acumulare din spațiul hidrografic Buzău - Ialomița au fost realizate cu scopuri multiple: alimentare cu apă potabilă și industrială, energetic și apărare împotriva inundațiilor, repartiția acestora fiind prezentată în tabelul de mai jos.

Cele mai importante lacuri de acumulare sunt:

- ✓ În bazinul hidrografic Ialomița – Bolboci, Pucioasa și Dridu pe râul Ialomița, acumularea Paltinu pe râul Doftana, acumularea Măneciu pe râul Teleajen și acumularea Gh. Doja pe râul Fundata;
- ✓ Acumularea Bolboci (baraj cu $H=56$ m) asigură regularizarea debitelor râului Ialomița și utilizarea acestora pentru alimentarea cu apă a centrelor populate din aval, alimentarea cu apă a industriei, producere de energie electrică și irigații;
- ✓ Acumularea Pucioasa (baraj cu $H=30,5$ m) asigură alimentarea cu apă a orașului Pucioasa, a industriilor, producere de energie electrică, tranzitare viituri, piscicultură, agrement;

- ✓ Acumularea Dridu (baraj cu H=20 m) asigură regularizarea debitelor cu efect favorabil asupra folosințelor din aval și în special pentru cele de irigații, atenuare viituri, producere de energie electrică, derivarea debitelor disponibile prin canalul Ialomița – Mostiștea în caz de ape mari, alimentarea cumulărilor din sistemul Mostiștea (priza derivație Ialomița - V.Mostiștea-Dridu/Hagiești cu Q_{inst.}=50 mc/s);
- ✓ Acumularea Paltinu (baraj Paltinu cu H=108 m) asigură alimentarea cu apă a folosințelor racordate la sursa Paltinu, produce energie electrică prin CHE Paltinu, asigură apararea împotriva inundațiilor prin atenuarea viiturilor;
- ✓ Acumularea Măneciu (baraj Măneciu cu H=78 m) asigură apa pentru stațiile de tratare Măneciu și Vălenii de Munte, stații ce asigură alimentarea cu apă a folosințelor racordate la sursa Măneciu, dar și prin interconectare cu sursa Paltinu (zona Ploiești – Brazi - Teleajen, precum și localitățile Măneciu și Vălenii de Munte), produce energie electrică prin CHE Măneciu, CHE Izvoarele și CHE Vălenii de Munte;
- ✓ Acumularea Gh. Doja (baraj cu H=12 m) are ca folosințe principale: apărare împotriva inundațiilor prin atenuarea undelor de viitură pe Valea Fundata, piscicultura;
- ✓ în bazinul hidrografic Mostiștea se află 4 acumulări în cascadă, și anume: Fundulea, Gurbănești, Frâsinet și Iezer. Barajele acestor acumulări au înălțimi cuprinse între 12 și 26 m și au ca folosințe principale: piscicultura, asigurarea apei pentru irigații a suprafețelor deservite de SNIF - Sucursala Călărași și protecția unor localități împotriva inundațiilor.

2.6.3.2.2. COMBATEREA INCENDIILOR

Incendiile reprezintă hazarde periculoase pentru mediu și pentru activitățile umane și determină distrugeri ale recoltelor, ale bunurilor, etc.. Ele pot fi declanșate de cauze naturale cum ar fi fulgerele, erupțiile vulcanice, fenomene de autoaprindere a vegetației și de activitățile omului (neglijența utilizării focului, incendieri intenționate, accidente tehnologice). În perioadele secetoase, incendiile sunt favorizate de vânturi puternice asociate cu temperaturi ridicate, care contribuie la extinderea rapidă a focului.

În ceea ce privește amenajările pentru asigurarea necesarului de apă pentru stingerea incendiilor la nivelul regiunii Sud Muntenia, situația pe județe la nivelul anului 2018 se prezintă astfel:

- ✓ În județul Argeș sunt realizate amenajări pentru asigurarea necesarului de apă pentru stingerea incendiilor în toate municipiile și orașele din județ, dar și în 75 din cele 94 de comune ale județului. Zone deficitare în resurse de apă se găsesc în comunele: Albești de Muscel, Cicănești,

Căldăraru, Domnești, Hârșești, Mălureni, Merișani, Miroși, Mușătești, Nucșoara, Oarja, Pietroșani, Râca, Uda, Cotmeana, Bârla, Cicănești, Ciomăgești, Stoenеști;

- ✓ În județul Călărași, amenajările ce pot fi folosite la asigurarea necesarului de apă pentru stingerea incendiilor sunt lacurile de acumulare și acumulările (iazuri) piscicole. În ceea ce privește zonele deficitare în resurse de apă, acestea se regăsesc în comunele Nicolae Bălcescu și comuna Ileana (sat Arțari);
- ✓ La nivelul județului Dâmbovița există un număr de 55 din localități care au sisteme de alimentare cu apă potabilă (inclusiv hidranți). La nivelul județului, localitățile care nu au sisteme de alimentare cu apă potabilă (inclusiv hidranți) sunt: Bărbulețu, Braniște, Ciocănești, Butimanu, Cornești, Crevedia, Glodeni, Gura Fcii, Mogoșani, Perșinari, Pietrari, Râu Alb, Tărtășești, Sălcioara, Uliești, Văcărești, Vlădeni, Băleni;
- ✓ Situația amenajărilor pentru asigurarea necesarului de apă pentru stingerea incendiilor în județul Giurgiu este următoarea: din totalul de 54 de localități (un municipiu, 2 orașe și 52 de comune), doar 17 au asigurate rețele de hidranți pentru alimentare cu apă, dar și aceste doar în centrul localităților; în zonele periferice nicio localitate din județul Giurgiu nu dispune de rețea de hidranți;
- ✓ În județul Ialomița, din cele 128 de localități (municipii, orașe, comune, sate), 81 sunt dotate cu instalații de alimentare cu apă, care includ și rezerve intangibile de apă pentru stingerea incendiilor. Din cele 128 de localități ale județului, 40 nu sunt dotate cu instalații pentru stingerea incendiilor. Practic, în aceste localități alimentarea cu apă a populației și animalelor se face prin fântâni forate;
- ✓ La nivelul județului Prahova nu există rampe speciale amenajate pe cursurile de apă pentru alimentarea cu apă a autospecialelor de intervenție destinate stingerii incendiilor, alimentarea acestora realizându-se din rețele de hidranți, rezervoare de apă incendiu sau direct din albia râurilor, pâraielor, în zonele în care se poate efectua alimentarea. Următoarele localități figurează în evidență fără sistem centralizat de surse de apă : Adunați, Aluniș, Ariceștii Zeletin, Balta Doamnei, Bătrâni, Berteia, Cărbunești, Călugăreni, Cerașu, Colceag, Cosminele, Gherghița, Gorgota, Lapoș, Mănești, Olari, Posești, Provița de Jos, Provița de Sus, Puchenii Mari, Râfov, Salcia, Sângeru, Șoimari, Șotriile, Starchiojd, Surani, Tătaru.

2.6.3.3. ZONELE CU RISC NATURAL

2.6.3.3.1. ALUNECĂRI DE TEREN

Alunecările de teren se produc din cauza unor fenomene naturale sau ca urmare a unor activități umane. Ele sunt periculoase, putând conduce la distrugerea unor construcții (prin deplasarea straturilor de roci sau prin acoperire), pot bara cursul unor ape curgătoare, creând lacuri de acumulare temporare sau permanente. Acest risc afectează o populație de 314.931 de locuitori în mediul urban și 440.522 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 9,75% din totalul regiunii Sud Muntenia în mediul urban și 13,64% în mediul rural.

Distribuția teritorială a zonelor cu risc de alunecări de teren de la nivelul regiunii Sud Muntenia, pentru anul 2019, se prezintă astfel:

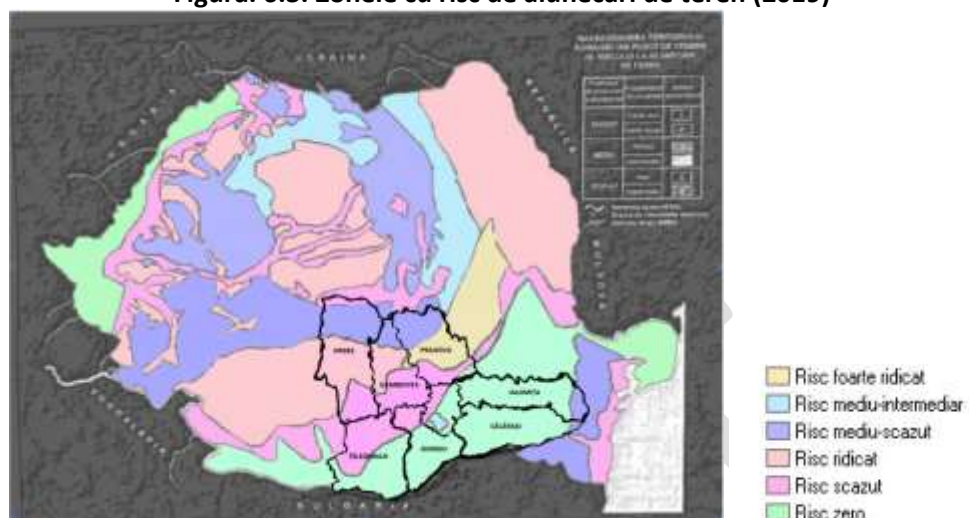
- ✓ În județul Argeș sunt catalogate cu risc de alunecări de teren 5 localități din mediul urban (Câmpulung Muscel, Curtea de Argeș, Mioveni, Ștefănești, Topoloveni) și 36 de comune (Arefu, Bălilești, Bârla, Berevoiești, Boteni, Buzoiești, Călinești, Căteasca, Cetățeni, Corbeni, Corbi, Coșești, Cotmeana, Dâmbovicioara, Domnești, Drăganu, Godeni, Hârtiești, Izvoru, Lunca Corbului, Mălureni, Mărăcineni, Merișani, Micești, Mihăești, Mușătești, Nucșoara, Popești, Râca, Recea, Stolnici, Suseni, Țițești, Uda, Vlădești, Vulturești). Populația vulnerabilă la alunecările de teren numără 127.089 de locuitori în mediul urban și 126.681 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 20,05% din populația județului Argeș în mediul urban și 19,99% din populația județului Argeș în mediul rural;
- ✓ În județele Călărași și Ialomița nu se pune problema unui astfel de risc;
- ✓ În județul Dâmbovița se înregistrează zone active de alunecări de teren în municipiul Moreni și orașele Pucioasa și Fieni, precum și în 19 comune (Aninoasa, Bărbulețu, Bezdead, Brănești, Căndești, Doicești, Hulubești, Ludești, Moțăeni, Ocnița, Pietroșița, Pucheni, Runcu, Șotânga, Tătărani, Valea Lungă, Văleni Dâmbovița, Vișinești, Vulcana Băi). Populația vulnerabilă la alunecările de teren numără 41.959 de locuitori în mediul urban și 72.252 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 8,08% din populația județului Dâmbovița în mediul urban și 13,91% din populația județului Dâmbovița în mediul rural;
- ✓ În cuprinsul județului Giurgiu, cea mai mare probabilitate de producere a alunecărilor de teren există în Izvoru, în dreptul localităților Vieru, Ghizdaru, Daia, Băneasa, Pietrele și Pueni, pe versantul drept al Câlniștei (afluent pe dreapta al Glavaciocului), în dreptul localității Naipu, în versantul drept al Glavaciocului, la sud de localitatea Bila, în dreptul localității Tangâru, respectiv

în versantul drept al Neajlovului, în localitatea Călugăreni. Populația vulnerabilă la alunecările de teren numără 24.925 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 9,01% din populația județului Giurgiu în mediul rural. În ceea ce privește populația din mediul urban a județului Giurgiu, aceasta nu este afectată;

- ✓ În județul Prahova există riscul de alunecări de teren în 10 localități din mediul urban (Câmpina, Azuga, Băicoi, Boldești-Scăieni, Breaza, Comarnic, Sinaia, Slănic, Vălenii de Munte și Urlați) și în 53 de comune (Adunați, Aluniș, Apostolache, Ariceștii Zeletin, Băltești, Bănești, Berteza, Brebu, Bucov, Călugăreni, Cărbunești, Ceptura, Chiojdeanca, Cornu, Cosminele, Draja, Flieștii de Pădure, Fântânele, Gornet, Gornet Cricov, Gura Vadului, Gura Vitioarei, Iordăcheanu, Izvoarele, Jugureni, Lapoș, Măneciu, Păcureți, Păulești, Plopu, Podenii Noi, Poiana Câmpina, Posești, Predeal Sărari, Provița de Jos, Provița de Sus, Salcia, Sângeru, Scorțeni, Secăria, Starchiojd, Surani, Șoimari, Șotriș, Ștefești, Talea, Târgșoru Vechi, Teișani, Telega, Valea Călugărească, Valea Doftanei, Vărbilău, Vâlcănești). Populația vulnerabilă la alunecările de teren numără 139.275 de locuitori în mediul urban și 214.524 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 17,87% din populația județului Prahova în mediul urban și 27,16% din populația județului Prahova în mediul rural;
- ✓ În județul Teleorman se pot produce alunecări de teren superficiale în localitățile Uda Clocociov, Slobozia Mândra, Plopii Slăvitești și Beciu pe o distanță de 15 km, ca urmare a efectelor cumulate ale mișcărilor seismice și condițiilor geologice ale scoarței. Populația vulnerabilă la alunecările de teren numără 6.763 de locuitori în mediul rural, ceea ce înseamnă 1,83% din populația județului Teleorman în mediul rural. În ceea ce privește populația din mediul urban a județului Teleorman, aceasta nu este afectată.

Conform informațiilor furnizate de Facultatea de Geologie și Geofizică a Universității București, la nivel național, situația zonelor cu risc de alunecări de teren este prezentată în harta de mai jos, pe care se poate observa că teritoriul regiunii Sud Muntenia se află în zone cu risc zero, scăzut și ridicat de alunecări de teren.

Figura. 6.3. Zonele cu risc de alunecări de teren (2019)

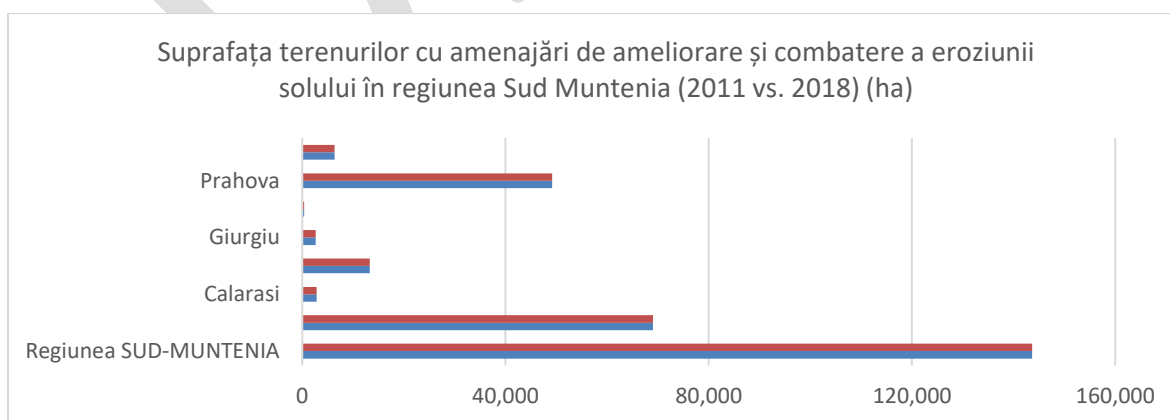

Sursa: Universitatea București, Harta zonelor cu risc de alunecări de teren

La nivelul regiunii Sud Muntenia existau, la finele anului 2018, 143.674 de hectare de terenuri amenajate cu lucrări de ameliorare și combatere a eroziunii solului, ceea ce reprezintă 4,2% din suprafața totală a regiunii și 6,3% din totalul terenurilor cu astfel de lucrări de la nivel național. Având în vedere că fenomenul de eroziune este specific mai ales zonelor înalte (de deal și de munte), precum și faptul că principala formă de relief din regiune este cea de câmpie, regiunea Sud Muntenia este cel mai puțin afectată de acest fenomen la nivel național.

Față de anul 2011, suprafața terenurilor cu amenajări de ameliorare și combatere a eroziunii solului a rămas aceeași.

Grafic nr. 6.9. – Suprafața terenurilor cu amenajări de ameliorare și combatere a eroziunii solului în regiunea Sud Muntenia 2011 vs. 2018 (Ha)

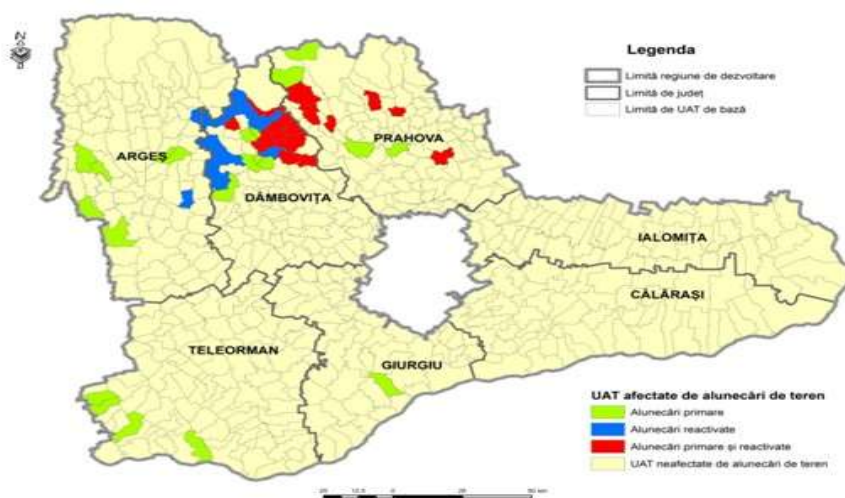
Sursa: Institutul Național de Statistică Tempo-online

Din cele 143.674 de hectare de terenuri amenajate pentru ameliorarea și combaterea eroziunii solului, cea mai mare parte era reprezentată de pășuni naturale (67.508 de hectare, 47% din total), 25.410 de hectare (17,7%) erau terenuri arabile, 18.797 erau livezi și pepiniere pomicele (13,1%), 14.295 de hectare erau fânețe naturale (9,9%), 11.280 de hectare (7,9%) erau vii și pepiniere viticole, iar 6.384 de hectare (4,4%) erau terenuri neagricole.

Pe județe, cea mai mare suprafață amenajată pentru ameliorarea și combaterea eroziunii solului se înregistra, în 2018, în zona înaltă din partea de nord a regiunii – județul Argeș (69.005 hectare, 48% din total regional și 10,1% din suprafața totală a județului) și Prahova (49.200 de hectare, 34,2%, respectiv 10,4%), în timp ce în județul Ialomița era de doar 346 de hectare.

Se constată că, în intervalul 2011 - 2018, suprafața amenajată contra eroziunii a rămas neschimbată, nu a fost extinsă în nici unul din județele regiunii Sud Muntenia.

Figura nr. 6.4. – Riscul de alunecări de teren pe localități

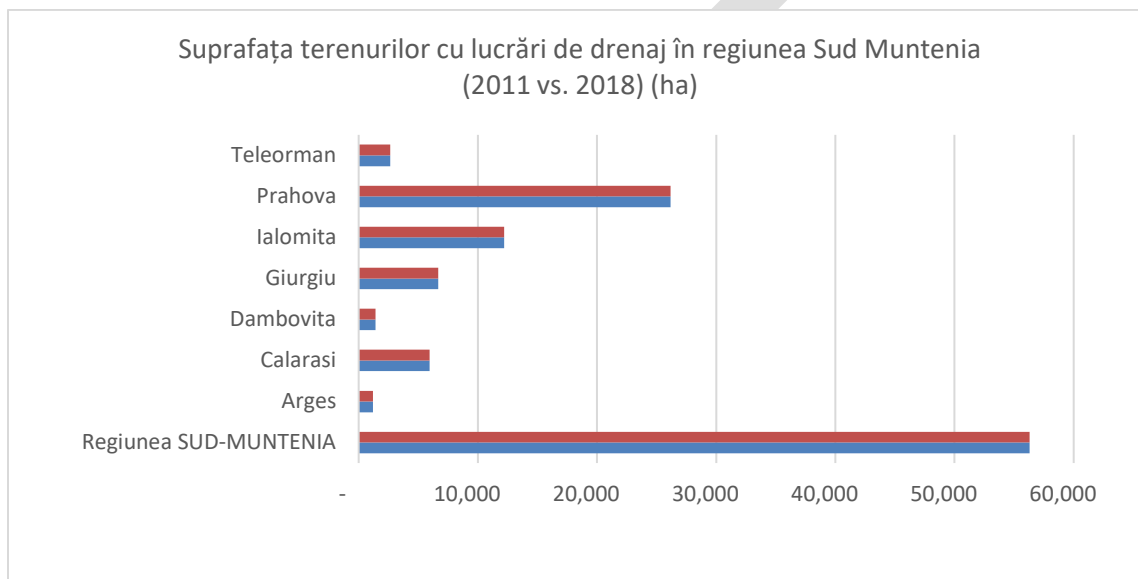
Sursa: Planșă prelucrată din „Studiul privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de dezvoltare”

În ceea ce privește lucrările de drenaj, acestea acopereau, la nivelul anului 2018, 56.298 de hectare din suprafața regiunii Sud Muntenia, ceea ce reprezintă 1,6% din suprafața totală a acesteia și 22,2% din suprafața totală cu astfel de lucrări existentă la nivel național. În perioada 2011 - 2018, suprafața amenajată cu lucrări de drenaj din regiunea Sud Muntenia a rămas identică (în toate cele șapte județe componente ale regiunii).

Cea mai mare suprafață cu lucrări de drenaj se înregistrează în județul Prahova – 26.178 de hectare (46,5% din total regional și 5,6% din suprafața totală a județului), iar cea mai redusă în Argeș (1.205 ha).

Din totalul suprafeței amenajate cu lucrări de drenaj, 55.228 de hectare erau terenuri agricole (98,1% din total), în timp ce doar 1.070 de hectare (1,9%) erau terenuri non-agricole.

Grafic nr. 6.10. – Suprafața terenurilor cu lucrări de drenaj în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 vs. 2018 (Ha)

Sursa: Institutul Național de Statistică Tempo-online

2.6.3.3.2. SECETĂ

Seceta este un hazard climatic cu o perioadă lungă de instalare și este caracterizată de scăderea precipitațiilor sub nivelul mediu, de micșorarea debitului râurilor și a rezervelor subterane de apă care determină un deficit mare de umezeală în aer și sol, cu efecte directe asupra mediului și în primul rând asupra culturilor agricole.

Seceta și fenomenele asociate acesteia, respectiv aridizarea și deșertificarea, reprezintă, după poluare, cea de-a doua mare problemă cu care se confruntă omenirea în ultima jumătate de secol. Și la nivelul regiunii Sud Muntenia seceta reprezintă o problemă importantă și se manifestă, în special, în partea de sud a regiunii, în Câmpia Română, pe tot întinsul județelor Călărași, Giurgiu, Ialomița, Teleorman și în partea de nord a regiunii (Argeș, Dâmbovița, Prahova) în localitățile aflate în partea de sud a județelor. Cei mai secetoși ani înregistrați în perioada 2011 - 2018 au fost: 2011, 2014 și 2017.

2.6.3.3.3. CUTREMURE

În conformitate cu Legea nr. 575/22 octombrie 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a V-a - Zone de risc natural, prin cutremur se înțelege mișcarea vibratoare a scoarței terestre, generată de o ruptură brutală în aceasta, ce poate duce la victime umane și distrugeri materiale. Acest risc afectează o populație de 2.150.414 locuitori, ceea ce înseamnă 66,60% din totalul regiunii Sud Muntenia.

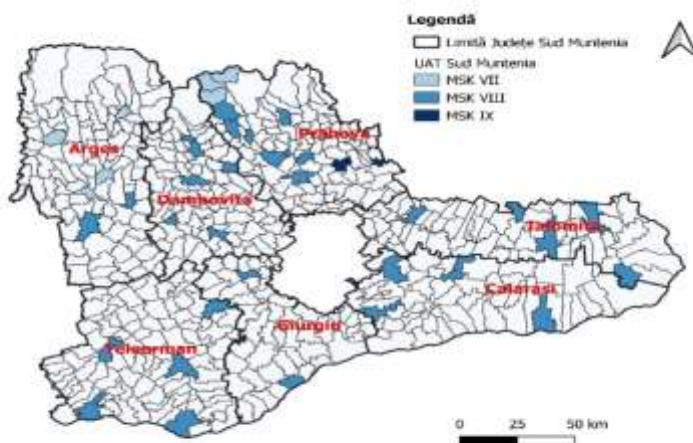
Arealul circumscris județelor regiunii Sud Muntenia se încadrează în macrozona cu magnitudinea seismică cuprinsă între 71 și 92 scara MKS, valoarea crescând din direcția sud-vest către nord-est, conform SR 11100/1-93 „Zonarea seismică a României”.

Astfel, la nivelul regiunii Sud Muntenia, distribuția teritorială a localităților cu risc mare de seismicitate pentru anul 2019 este următoarea:

- ✓ În județul Argeș pot fi afectate de cutremure municipiile Pitești și Câmpulung, precum și orașele Curtea de Argeș, Costești, Mioveni și Topoloveni. Populația vulnerabilă la cutremure numără 295.021 de locuitori, ceea ce înseamnă 46,55% din populația județului Argeș;
- ✓ Pe raza județului Călărași, toate localitățile sunt afectate de un eventual cutremur, dar se încadrează la gradul de risc VIII municipiile Călărași și Oltenița, precum și orașele Budești, Fundulea și Lehliu-Gară. Populația vulnerabilă la cutremure cu grad de risc VIII numără 163.585 de locuitori, ceea ce înseamnă 40,54% din populația județului Călărași;
- ✓ Conform legii mai sus menționate, întreg județul Dâmbovița este încadrat la gradul de risc VIII în eventualitatea producerii unui cutremur cu epicentrul în zona seismică Vrancea. Populația vulnerabilă la cutremure cu grad de risc VIII numără 519.442 de locuitori la nivelul anului 2019, ceea ce înseamnă 100% din populația județului Dâmbovița;
- ✓ Județul Giurgiu este situat în partea de sud a țării și este supus efectelor unui tip de mișcare seismică. Localitățile care pot fi afectate de cutremure sunt municipiul Giurgiu și orașele Bolintin Vale și Mihăilești. Populația vulnerabilă la cutremure numără 87.969 locuitori, ceea ce înseamnă 32,54% din populația județului Giurgiu;
- ✓ Ca urmare a condițiilor geografice, geologice și meteorologice, în cadrul județului Ialomița există riscul de apariție a unor mișcări seismice cu epicentrul în zona Vrancea. Pot fi afectate în special localitățile urbane Slobozia, Fetești, Urziceni, Țândărei și Amara. Populația vulnerabilă la cutremure numără 128.108 de locuitori, ceea ce înseamnă 44,83% din populația județului Ialomița;

- ✓ În județul Prahova, zonele afectate de cutremure de mică adâncime (mai puțin de 10 km) sunt: Azuga - Sinaia. În rest, toate localitățile urbane din județ sunt expuse la o intensitate seismică cuprinsă între VII grade și IX grade pe scara MSK. Populația vulnerabilă la cutremure de mică adâncime numără 15.692 de locuitori, ceea ce înseamnă 1,99% din populația județului Prahova, iar restul populației de 774.243 de locuitori este expusă la o intensitate seismică cuprinsă între VII grade și IX grade pe scara MSK, ceea ce reprezintă 98,01% din populația județului Prahova;
- ✓ Cutremurele de pământ localizate în zona Vrancea se resimt pe teritoriul județului Teleorman pe direcția Nord-Sud și sunt aproape în totalitate de natură tectonică. Direcțiile de propagare ale undei de șoc sunt: București – Alexandria – Zimnicea și București – Alexandria – Turnu Măgurele. Localitățile Alexandria, Roșiori de Vede, Turnu Măgurele, Videle, Zimnicea sunt expuse la o intensitate seismică de grad VIII pe scara MSK. Populația vulnerabilă la cutremure cu grad de risc VIII numără 134.842 de locuitori, ceea ce înseamnă 36,57% din populația județului Teleorman.

Figura nr. 6.5. - Localitățile afectate de cutremure în județele regiunii Sud Muntenia

Sursa: Legea 575 / 2001

În ceea ce privește structura fondului de locuințe, nevoite să facă față acestor riscuri, trebuie menționat faptul că studiul privind „Dezvoltarea Urbană în regiunea Sud Muntenia – stadiul actual și scenarii de dezvoltare pentru perioada 2014-2020” a identificat faptul că cele peste 320.000 de locuințe amplasate în blocuri de locuințe au fost construite, în proporție de peste 95%, în perioada 1960-1990 și

au, în majoritatea cazurilor, fațadele nereabilitate, ceea ce generează riscuri în caz de cutremur. Mai mult, materialele de construcție folosite pentru clădirile de locuit din zona de sud a regiunii (paianță și chirpici) fac ca aceste clădiri să fie deosebit de vulnerabile în caz de cutremure (a se vedea situația orașului Zimnicea, la cutremurul din 1977).

Informații mai detaliate referitoare la structura fondului de locuințe, pot fi găsite în subcapitolul 2.5. Infrastructură, la secțiunea 2.5.7. Fondul de locuințe.

2.6.3.3.4. AVALANȘE

În regiunea Sud Muntenia, zonele afectate de acest fenomen sunt localizate în partea de nord a regiunii, pe teritoriile județelor Argeș, Dâmbovița și Prahova:

- ✓ În județul Argeș, zonele în care se pot produce avalanșe sunt: Arefu, Dâmbovicioara, Rucăr și Lerești;
- ✓ În județul Dâmbovița, din cauza ninsorilor abundente pe porțiunile pantelor montane, avalanșele sunt de versant, cu dimensiuni medii. Zonele unde se produc sunt: Cheile Tătarului, Cheile Orzei, Scropoasa – Lespezi, Valea Obârșiei, Babele, Vârful Omu, Dichiu, Moroeni și Padina;
- ✓ Pe raza județului Prahova, zonele cele mai expuse avalanșelor și cu flux mare de turiști sunt: Bușteni, Cantonul Piatra Arsă, Vârful Omu, Mălăiești, Poiana Coștilei, Valea Cerbului. Din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile (o viteză a vântului de peste 15 m/s și producerii avalanșelor) pot rămâne izolate următoarele obiective: cabana Omu, stația meteorologică Omu, releul Coștila, cantonul Baba Mare, cabana Babele, cabana Caraiman, cabana Piatra Arsă, cabana Vârful cu Dor și cabana Miorița.

2.6.4. RISCURILE TEHNOLOGICE ȘI SURSELE MAJORE DE POLUARE

Principalele hazarde tehnologice cu impact asupra mediului sunt produse de deficiențe și erori de proiectare și construcție ale instalațiilor industriale, de grad ridicat de uzură fizică și morală, de exploatare necorespunzătoare, de eroare umană, de management defectuos al operatorilor economici, de transport al substanțelor și deșeurilor periculoase, de ruperi ale barajelor sau explozii ale unor instalații, având atât cauze naturale, cât și antropice și determinând o succesiune de evenimente extrem de complexe sub forma unor reacții în lanț, cu efecte locale și transfrontaliere.

Obiectivele economice care prezintă riscuri tehnologice (avarii, accidente, explozii, incendii) cu implicații majore asupra mediului, bunurilor materiale și persoanelor de pe teritoriul regiunii Sud Muntenia

au fost identificate prin **Planurile de analiză și acoperire a riscurilor**, elaborate de către Comitetele Județene pentru Situații de Urgență, din cele șapte județe ale regiunii. Distribuția teritorială a acestora se prezintă astfel:

- ✓ În județul **ARGEȘ**: platforma F.C.N. - S.C.N. Mioveni, OMV Petrom-Arpechim Pitești, S.C. TERMOFICARE 2000, S.C. CONCEPT, S.C. APĂ CANAL 2000, PECO GPL Pitești, S.C. MOBERFLEX IMPEX S.R.L. Pitești;
- ✓ În județul **CĂLĂRAȘI** sunt: S.C. Delta GAS COV S.R.L., S.C. Concept S.A., S.C. Air Liquide România, S.C. SIAD ROMÂNIA S.R.L., S.C. PRIO BIO COMBUSTIBIL S.R.L.;
- ✓ În **DÂMBOVIȚA** sunt: S.C. Avicola Crevedia S.A., NUBIOLA DOICEȘTI, S.C. OȚEL INOX SA, S.C. TERMO ELECTRICA DOICEȘTI S.A., S.C. MECHEL S.A. TÂRGOVIȘTE și Stațiile de clorinare a apelor de la Pucioasa, Lazuri, Priseaca;
- ✓ La nivelul județului **IALOMIȚA** - S.C. Amonil S.A. Slobozia;
- ✓ La nivelul județului **PRAHOVA** există un număr de 14 operatori economici cu risc de producere de accidente majore, în care sunt implicate substanțe periculoase: Petrom Petrobazi, S.C. Petrotel Lukoil S.A. Ploiești, S.C. Rompetrol-Rafinaria Vega S.A., S.C. Steaua Română S.A. Câmpina, S.C. Daljia Termo Prahova S.R.L., Petrom S.A.I.P.G. Negoiești, S.C. LLK Lubricants România S.R.L. Ploiești, S.C. Bulrom Gas Impex S.R.L, Petrom S.A., S.C. Rafinaria Astra România S.A., S.C. Lukoil Energy Gaz România S.R.L.;
- ✓ Obiectivele economice care prezintă riscuri tehnologice în județul **TELEORMAN** sunt următoarele: S.C. Donau Chem S.R.L, S.C. Rombau, S.C. OMV Petrom S.R.L., S.C. Koyo România S.A., S.C. Cicalex S.A., S.C. Cerealcom, Grupul de zăcămintे Preajba Nord și Sud (Schela Petrol Poeni), Grupul de Zăcămintе Videle Vadu-Lat (Schela de Petrol Videle), S.C. Romcip Salcia.

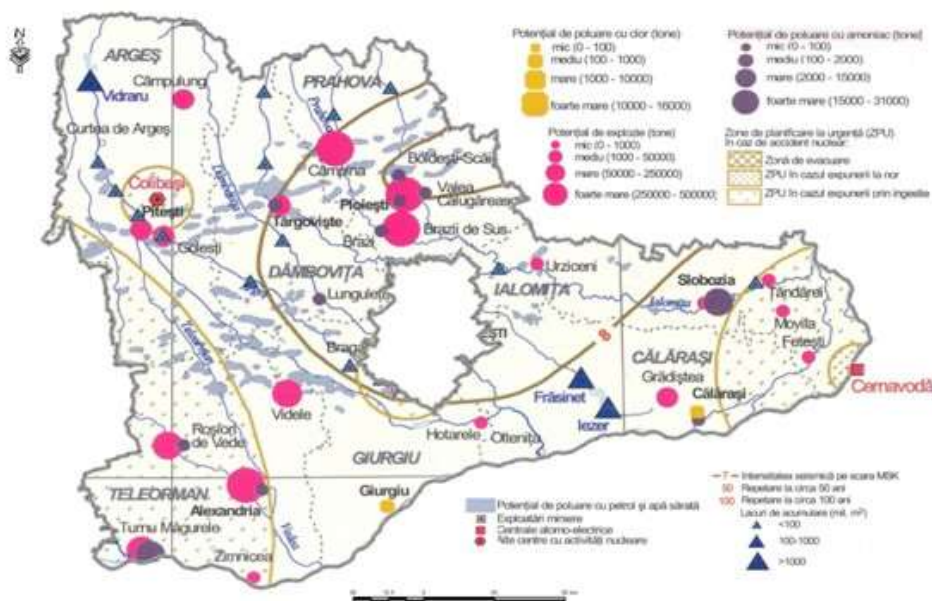
Alte categorii de riscuri tehnologice care amenință regiunea Sud Muntenia sunt: riscul tehnologic de transport și depozitare produse periculoase (transport feroviar și transport prin rețele magistrale), riscul nuclear, de prăbușiri de construcții, instalații sau amenajări, eșecul utilităților publice, căderi de obiecte din atmosferă sau din cosmos și muniție neexplodată.

Sursele industriale majore de poluare a mediului din regiunea Sud Muntenia sunt reprezentate de activitățile din următoarele domenii: extracția și procesarea țițeiului, chimie și petrochimie, producerea energiei electrice și termice în centrale de mare putere, construcții de mașini, materiale de construcții, procesarea metalelor feroase.

Printre obiectivele economice ce reprezintă surse industriale majore de poluare se numără:

- Rafinăriile și uzinele petrochimice aparținând S.N.P. Petrom S.A.: Sucursala ARPECHIM – Pitești și Sucursala PETROBRAZI – Ploiești;
- Uzina pentru producerea îngrășămintelor chimice S.C. Donau Chem S.R.L. – Turnu Măgurele;
- Centralele electrotermice de la Giurgiu, Pitești, Ploiești și Doicești;
- Combinatul de Oțeluri Speciale Mechel – Târgoviște.

Figura nr. 6.6. – Riscurile tehnologice, pe localități

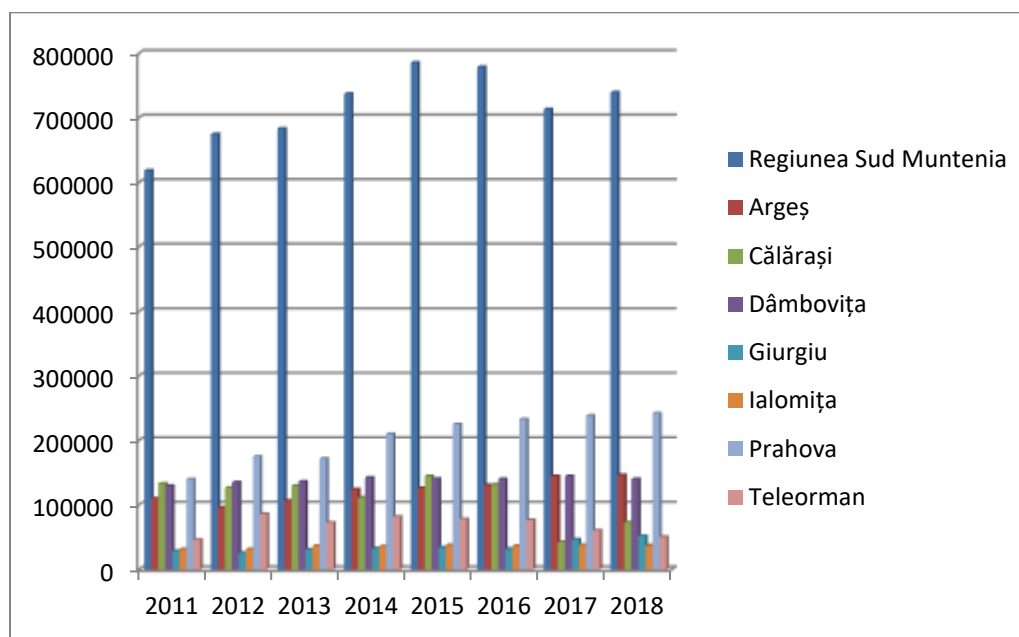

Sursa: Planșă prelucrată din „Studiul privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud Muntenia și perspective de dezvoltare”

2.6.5. GESTIONAREA DEȘEURILOR MENAJERE ȘI INDUSTRIALE

Conform datelor transmise de Agențiile Județene pentru Protecția Mediului din cadrul regiunii Sud Muntenia, evoluția cantităților de deșeuri municipale colectate la nivelul localităților urbane și rurale, în perioada 2011 -2018, în baza raportărilor statistice ale agenților de salubritate, este prezentată în graficul următor:

Grafic nr. 6.11. – Evoluția cantităților de deșeuri municipale colectate la nivelul regiunii Sud Muntenia în perioada 2011 – 2018 (t/an)

Sursa: APM –urile celor 7 județe ale regiunii SM

După cum se poate observa, în perioada analizată 2011 – 2018 se constată o creștere a cantității de deșeuri municipale generate și colectate, cauzată este în special de cântărirea deșeurilor de către agenții economici de salubritate la recepție, spre deosebire de anii precedenți când deșeurile erau estimate precum și din cauza gradului de acoperire a serviciilor de salubritate în mediul rural, diminuându-se astfel depozitățile necontrolate. Începând cu anul 2015 a fost identificate o scădere a cantității de deșeuri municipale generate și colectate, după care în anul 2018 cantitatea de deșeuri municipale generate și colectate iar crește. Județele în care s-au colectat cele mai mari cantități de deșeuri municipale la nivelul anului 2018 au fost Prahova și Argeș.

Cantitatea anuală de deșeuri municipale generată pe cap de locuitor a avut o evoluție ascendentă la nivelul regiunii în perioada 2011 – 2018, după cum rezultă din tabelul următor:

Tabel nr. 6.6. – Evoluția indicatorului de generare deșeuri (tone/locuitor/an)

Indicator/An	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Populația regiunii	3243268	3118827	3097300	3074093	3047379	3018161	2984992	2948200

Cantitatea de deșeuri generată	618263	674330	683099	737049	785156	778743	713287	739253
Indicatorul de generare deșeuri	5.24	4.62	4.53	4.17	3.88	3.87	4.18	3.98

Sursa: APM –urile celor 7 județe ale regiunii SM

În ceea ce privește compoziția deșeurilor municipale generate/colectate de la populație, principalele componente fizice ale deșeurilor menajere sunt: hârtia, cartonul, materialele plastice, metale, cauciucul, textilele, resturile animaliere, vegetale, sticla, geamurile sparte, deșeurile din construcții și demolări, paie, cenușă, pământ etc. Procentul cel mai mare în compoziția deșeurilor menajere este dat de grupa materialelor ușor fermentabile (resturi animaliere, vegetale).

În perioada 2011 – 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, s-au colectat de la gospodăriile particulare, atât prin campanii naționale de colectare, cât și de la punctele de colectare special amenajate în localități, următoarele cantități de deșeuri de echipamente electrice și electronice (DEEE):

Tabel nr. 6.7. – Cantități de DEEE colectate de la gospodăriile particulare, în perioada 2011 – 2018

Regiune/Județ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sud Muntenia	3944,52	4412,55	4075,13	3604,00	3754,43	5585,69	3784,11	3806,55
Argeș	2160,224	2491,52	2571,63	2783,46	2517,36	3536,00	1451,00	1378,02
Călărași	9,692	59,989	92,715	12,54	176,583	364,11	352,66	348,25
Dâmbovița	651,08	649,63	396,29	162,27	217,041	237,71	13,60	15,28
Giurgiu	10,95	11,49	4	3,561	143,053	390,84	515,96	525,56
Ialomița	60,424	22,93	8,495	2,44	7,12	12,021	52,87	68,24
Prahova	871,00	926,00	710,00	439,73	472,27	629,00	850,00	887,20
Teleorman	181,15	250,99	302,00	200,00	221,00	416,00	548,00	584,00

Sursa: APM –urile celor 7 județe ale regiunii SM

În conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern nr. 1037/2010 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, ținta de colectare a DEEE-urilor de la gospodăriile particulare este de 4 kg/locuitor/an. În anul 2018, cea mai mare cantitate de DEEE colectată este în județul Argeș, în timp ce pe ultimul loc este județul Ialomița cu numai 6,824 tone.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în anul 2018 sunt 96 de operatori economici autorizați pentru colectarea DEEE-urilor în timp ce pentru tratarea DEEE-urilor sunt numai 23.

În ceea ce privește gradul de acoperire cu servicii de salubritate, în regiunea Sud Muntenia între anii 2012 și 2017, acesta s-a situat între 70,84% (anul 2012) și 83,84% (anul 2015), situația detaliată fiind prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 6.8. – Gradul de acoperire cu servicii de salubritate (%)

Regiune/Județ	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
Sud Muntenia	85,44	56,24	84,50	55,83	91,71	69,59	88,74	58,71	93,57	60,15	95,00	72,67
Argeș	100	89,4	100	90,33	100	92,22	100	98,12	100	96,91	100	100
Călărași	85,8	2,02	89,05	0	82,7	1,19	84,1	7,5	86,7	8,19	89,1	9,5
Dâmbovița	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Giurgiu	66,62	44,88	47,41	39,55	83,88	33,17	84,25	37,56	95,94	46,34	96,07	65,70
Ialomița	67,8	14,95	78,20	21,83	88,36	25,87	69,30	24,5	83,80	31,45	80,20	37,88
Prahova	77,88	42,43	76,87	39,11	85,60	51,80	83,54	43,27	88,55	38,13	99,66	47,79
Teleorman	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: APM –urile celor 7 județe ale regiunii SM

Astfel, se poate observa că, în intervalul 2012 – 2017, gradul de acoperire cu serviciile de salubritate la nivelul regiunii a crescut treptat atât în mediul rural, cât și în cel urban. Adâncind analiza la nivel județean, se constată că 2 județe din nordul regiunii și un județ din sud (Argeș, Dâmbovița și Teleorman) au atins, în mediul urban, începând cu anul 2012 și până în anul 2017, gradul maxim de acoperire de 100%. La polul opus se află județul Călărași, care abia reușește să acopere 89% în mediul urban. În ceea ce privește zona rurală, județul Dâmbovița și Teleorman are cel mai mare grad de acoperire (100%) din regiune, iar județul Călărași deține cel mai scăzut grad de acoperire cu servicii de salubritate (9,5%).

Atât România cât și regiunea Sud Muntenia se află încă la început, în ceea ce privește implementarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor. O serie de probleme cu care se confruntă în această privință sunt generate de lipsa infrastructurii și de timpul necesar pentru schimbarea mentalității populației. Astfel, 96% dintre deșeurile menajere sau asimilate sunt colectate încă în recipiente mixte. În prezent, în regiunea Sud Muntenia, procesul de colectare selectivă a deșeurilor (hârtie-carton, mase plastice, PET, sticlă, metal), în vederea valorificării materialelor reciclabile a fost introdus într-un număr de 114 localități din regiune din cele 567 de localități existente. La nivel național numai 698 de localități implementau sistemul de colectare selectivă a deșeurilor din cele 3.181 de localități existente. În această

privință, se constată că România se situează pe penultimul loc în Uniunea Europeană, procentul de reciclare fiind puțin peste 1%, urmată doar de Bulgaria.

Producătorii și deținătorii de deșeuri de producție au obligația să asigure prevenirea producerii la sursă, manipularea, stocarea, colectarea, transportul, tratarea și eliminarea în siguranță a deșeurilor, fără să fie afectate negativ sănătatea populației și mediul înconjurător.

În regiunea Sud Muntenia, cantitatea de deșeuri de producție generate în anul 2018, a fost de **1.597.930 de tone**, în scădere față de anul 2011 când a fost de 1.854.811 de tone.

Tabel nr. 6.9. – Cantități de deșeuri de producție generate, în anul 2018

Regiune/Județ	Deșeuri producție (tone)			
	Total generat 2018	Valorificat	Stoc la sfârșitul anului	Eliminat
Sud Muntenia	1597930	1590103	365488	195954
Argeș	615888	594401	27978	23159
Călărași	52223	41316	10906	0
Dâmbovița	272457	271152	103328	25176
Giurgiu	27873	163362	149045	0
Ialomița	11552	-	-	-
Prahova	432798	361927	65517	129139
Teleorman	185139	157945	8714	18480

Sursa: APM –urile celor 7 județe ale regiunii SM

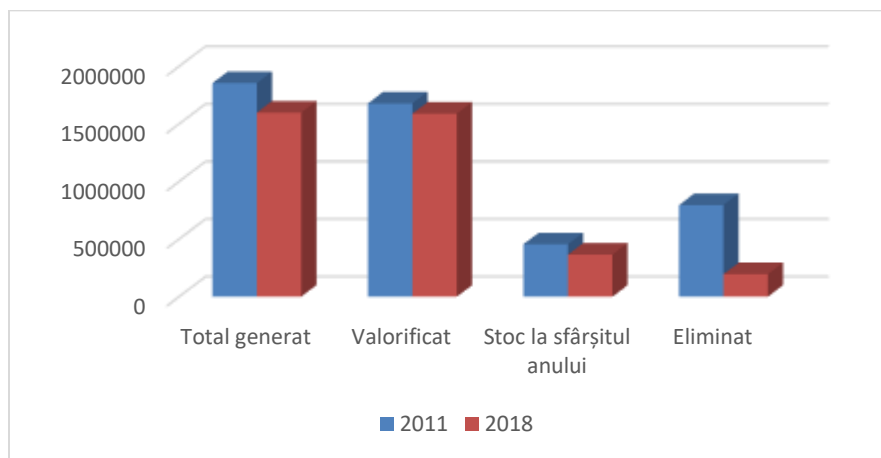
Scăderea cantităților de deșeuri de producție generate în anul 2018, a avut 2 urmări principale: scăderea ponderii activităților industriale generatoare de cantități mari de deșeuri de producție și minimizarea cantităților de deșeuri generate prin re tehnologizare.

Din datele prezentate rezultă, că în anul 2018, aproximativ 99,51% din deșeurile de producție au fost valorificate.

Deșeurile industriale sunt, în general, colectate selectiv de către agenții economici care le produc. Unele deșeuri industriale precum: fier, fontă, cupru, aluminiu, hârtie, carton, textile etc. sunt valorificate prin unități de tip REMAT, altele sunt stocate temporar sau, cele care nu se mai pot valorifica sunt stocate definitiv în depozite.

Cea mai mare rată de valorificare se înregistrează la deșeurile feroase provenite din prelucrarea suprafețelor și din dezmembrări de utilaje și vehicule uzate și la deșeurile rezultate din prelucrarea lemnului, acestea fiind valorificate energetic într-un procent de aproximativ 95%.

Grafic nr. 6.12. – Evoluția cantităților de deșeuri de producție generate în regiunea Sud Muntenia, 2018 vs. 2011

Sursa: APM –urile celor 7 județe ale regiunii SM

În regiunea Sud Muntenia, eliminarea deșeurilor menajere și asimilabile celor menajere se realizează prin depunere la depozite de deșeuri. -La nivelul județelor, eliminarea deșeurilor se face după cum urmează:

În județul Argeș, toate depozitele neconforme au sistat activitatea de depozitare conform calendarului prevăzut prin HG 319/2005. Stadiul actual al depozitelor se prezintă astfel:

- Curtea de Argeș, Albota, Câmpulung, Mioveni – activități sistate;
- Costești și Topoloveni – depozite închise prin ecologizare.

În ceea ce privește depozitul de la Mioveni, activitatea în acest depozit a fost sistată, așa cum s-a prevăzut în proiectul ISPA „Managementul integrat al deșeurilor solide din județul Argeș”, etapa I.

Tot de atunci, în județul Argeș exista un depozit municipal conform în localitatea Albota, operator SC Girexim Universal SA, și 3 stații de transfer în localitățile Campulung, Curtea de Argeș și Costești, operator SC Financiar Urban SRL

În județul Călărași s-a desfășurat proiectul ISPA „Sistem Integrat de Management al Deșeurilor solide în județul Călărași” care a prevăzut:

- colectarea selectivă a deșeurilor și transportul specializat;
- sortarea deșeurilor pe amplasamentul depozitului din comuna Ciocănești, județul Călărași;
- depozitarea deșeurilor solide, respectiv:
 - a) stocarea temporară a deșeurilor – stații de transfer: Lehliu-Gară, Oltenița și Călărași;

b) depozitare finală – depozit conform de deșeuri nepericuloase în comuna Ciocănești, județul Călărași;

- compostarea deșeurilor biodegradabile, stație de compostare centralizată a deșeurilor pe amplasamentul depozitului județean din comuna Ciocănești, jud. Călărași;
- închiderea depozitelor de deșeuri existente neconforme: Fundulea, Lehliu-Gară, Călărași, Oltenița.

În județul Dâmbovița, proiectul ISPA „Reabilitarea colectării, transportului, tratării și depozitării deșeurilor solide” a prevăzut atât închiderea depozitelor orășenești neconforme, cât și reabilitarea spațiilor de depozitare rurale, alături de construirea celor două depozite conforme la Aninoasa și Titu, respectându-se termenele impuse de legislația europeană în domeniul depozitării deșeurilor.

Depozitarea deșeurilor menajere din județ se face, în prezent, în cele două celule, aferente depozitelor ecologice de la Aninoasa și Titu, fiind desemnat operatorul unic pe depozitare (S.C. Eurogas Prescom SRL).

În județul Giurgiu, eliminarea deșeurilor rezultate din municipiul Giurgiu, orașul Mihăilești și din mediul rural s-a realizat la depozitele Chiajna, Glina și Vidra, iar a celor de pe raza orașului Bolintin-Vale la depozitul localității, care nu este conform.

În județul Giurgiu au funcționat, în anul 2011, un depozit urban pentru deșeuri menajere (Bolintin-Vale) și 6 spații de depozitare din zona rurală.

Prin implementarea proiectului „Sistem de management integrat al deșeurilor pentru județul Giurgiu” a fost realizat un depozit conform, amplasat în cadrul Centrului de Management Integrat al Deșeurilor, în comuna Frătești, cu o suprafață de 6 ha și o capacitate de 7.888,8 mii mc.

În județul Ialomița, depozitul zonal conform pentru deșeuri nepericuloase al companiei Vivani Salubritate este situat în extravilanul municipiului Slobozia și al comunei Perieți, la 2 km nord-vest de municipiul Slobozia, cu durata de exploatare de 20 ani.

A fost realizată prima celulă la sfârșitul anului 2004, cu o capacitate de depozitare de 283.000 mc de deșeuri și o suprafață de 21.500 mp, având durata de exploatare de 3,5 ani. Această celulă se află în faza de sistare temporară a activității de depunere întrucât gradul de umplere este de cca. 90% și se află în perioada de tasare.

În anul 2009 a fost realizată și dată în funcțiune a doua celulă pentru depozitarea deșeurilor, cu o capacitate proiectată de 114.030 de tone, prevăzută cu o minicelulă de depozitare a deșeurilor de azbest cu o capacitate de 114.545 de tone. Această minicelulă a fost amenajată în partea a doua a anului 2008 și

dată în folosință în cursul anului 2009, ca urmare a epuizării capacității de stocare a minicelulei de azbest aferentă celulei 1.

Celula numărul trei este operațională, dată în folosință în cursul anului 2009, cu o suprafață de 17.500 mp, cu un volum de stocare de 283.000 mc, capacitate proiectată de 226.000 tone, ce va asigura depozitarea deșeurilor din județul Ialomița timp de 4,5 - 5 ani.

Deșeurile municipale și asimilabile din municipiul Urziceni sunt transportate la stația de transfer, unde sunt supuse unui proces de sortare manuală. În urma sortării, deșeurile reciclabile se colectează în vederea valorificării de către agenți economici autorizați, iar restul deșeurilor se transportă la depozitul conform zonal.

În orașul Tândărei s-a finalizat realizarea stației de transfer conform proiectului PHARE CES 2004. Deșeurile municipale din orașul Tândărei sunt transportate la depozitul zonal conform din municipiul Slobozia.

În orașul Fetești deșeurile municipale de la stația de transfer sunt transportate la depozitul zonal conform din municipiul Slobozia.

O a patra stație de transfer funcționează în comuna Balaciu.

În județul Prahova, s-a implementat "Sistemul de Management Integrat al Deșeurilor", proiect co-finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Sectorial "Mediu" 2007–2013 și prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014–2020.

La nivelul județului Prahova a fost constituită Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Parteneriatul pentru managementul deșeurilor-Prahova", din care fac parte Consiliul Județean Prahova și 103 unități administrativ teritoriale din județ. UAT Mizil nu face parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Parteneriatul pentru Managementul Deșeurilor - Prahova" și deține propriul serviciu de salubritate.

În cadrul proiectului, Unitățile Administrativ Teritoriale din județul Prahova au fost împărțite în 7 zone de colectare a deșeurilor, astfel:

- ✓ *Zona 1* – Bușteni, care cuprinde localitățile: Azuga, Bușteni și Sinaia;
- ✓ *Zona 2* – Boldești-Scăieni, care cuprinde localitățile: Ploiești, Băicoi, Boldești- Scăieni, Plopeni, Slănic, Aluniș, Ariceștii Rahtivani, Bărcănești, Berceni, Berteș, Blejoi, Brazi, Bucov, Cocorăștii de Colț, Cocorăștii Misli, Cosminele, Dumbrăvești, Filipeștii de Pădure, Filipeștii Târg, Florești,

Gorgota, Lipănești, Măgureni, Mănești, Olari, Păulești, Poienarii Burchii, Puchenii Mari, Scorțeni, Șirna, Ștefești, Târgșoru Vechi, Tinosu, Vâlcănești și Vărbilău;

- ✓ **Zona 3** – Drăgănești, care cuprinde localitățile: Balta Doamnei, Boldești Grădiștea, Ciorani, Drăgănești, Dumbrava Fulga, Gherghița, Râfov și Sălciile;
- ✓ **Zona 4** – Urlați, care cuprinde localitățile: Urlați, Albești Paleologu, Baba Ana, Călugăreni, Ceptura, Colceag, Fântânele, Gornet Cricov, Gura Vadului, Iordăcheanu, Jugureni, Lapoș, Plopu, Sângeru, Tătaru, Tomșani, Vadu Săpat și Valea Călugărească;
- ✓ **Zona 5** – Vălenii de Munte, care cuprinde localitățile: Vălenii de Munte, Apostolache, Ariceștii Zeletin, Bălțești, Bătrâni, Cărbunești, Cerașu, Chiojdeanca, Drajna, Gornet, Gura Vitioarei, Izvoarele, Măgurele, Măneciu, Păcureți, Podenii Noi, Posești, Predeal Sărari, Salcia, Șoimari, Starchiojd, Surani și Teișani;
- ✓ **Zona 6** – Valea Doftanei, care include localitatea Valea Doftanei;
- ✓ **Zona 7** – Câmpina, care include localitățile: Câmpina, Breaza, Comarnic, Adunați, Bănești, Brebu, Cornu, Poiana Campina, Provița de Jos, Provița de Sus, Secăria, ȘOIREPile, Talea și Telega.

În anul 2019, toate serviciile din cadrul SMID au fost concesionate către operatori specializați și licențiați ANRSC, și toată populația beneficiază de servicii de salubritate. Toate deșeurile municipale colectate în amestec de la populație, agenți economici și instituții publice din județul Prahova, inclusiv cele din Mizil care nu face parte din ADI Prahova, sunt depozitate la depozitul conform Boldești–Scăieni.

În vederea realizării activității de colectare a deșeurilor menajere în amestec, punctele de colectare amenajate și gospodăriile sunt dotate cu recipiente și containere de colectare prin grija operatorului sau a autorității publice locale, după cum urmează:

Zona urbană – blocuri: o platformă de precollectare la circa 100 persoane dotată cu 4 pubele de 240 litri. Acestea vor fi amplasate astfel:

- Blocuri înalte (peste 4 etaje): în camerele de precollectare existente la parterul blocurilor;
- Blocuri de maxim 4 etaje: pe platformele de precollectare existente.

Zona urbană – gospodării individuale:

- o pubelă de 120 litri în fiecare gospodărie pentru fracția reziduală;

Zona rurală:

- pubelă de 120 litri în fiecare gospodărie pentru fracția reziduală.

Sistemul de colectare propus prin SMID se bazează pe următoarele principii:

- Colectare separată pe 4 fracții , astfel:

În zona urbană

- *cu blocuri:* platforme de colectare, una la cca. 100 persoane, dotate astfel:
 - pentru deșeuri în amestec/reziduale: 4 pubele de 240 l
 - pentru reciclabile (hârtie + carton, plastic + metal, sticlă): 3 containere de 1100 l
- *cu case:*
 - pentru deșeu rezidual/în amestec din poartă în poartă
 - deșeu organic (biodeșeuri) - din poartă în poartă
 - pentru reciclabile (hârtie + carton, plastic + metal, sticlă): platforme de colectare, una la maxim 50 gospodării respectiv cca. 125 persoane, dotate cu 3 containere de 1100 l

În zona rurală

- pentru deșeuri în amestec/reziduale: pubele de 120 l, colectare din poartă în poartă
- pentru reciclabile (hârtie + carton, plastic + metal, sticlă): o platformă de colectare la maxim 250 de persoane dotată cu 3 containere de 1100 l

În zona rurală și în zona urbană cu case se va încuraja tratarea în gospodărie a biodeșeurilor (deșeuri verzi și deșeuri alimentare exclusiv deșeuri din carne și ulei uzat).

Deficiențe :

Zona urbană

- Nu există o strategie pentru implementarea sistemului *"plătește pentru cât arunci"*, cu toate că termenul pentru implementare a fost 1 iulie 2019
- Sistemul propus prin SMID nu este compatibil cu cerința *"plătește pentru cât arunci"*
- Nu există la nivel local o strategie privind reducerea risipei alimentare

Zona rurală

- colectarea de pe platforme de colectare pentru reciclabile. Sunt amplasate la prea distanțe mari, ceea ce nu încurajează colectarea separată a reciclabilelor:
 - distanța între punctele de colectare este de cca. 300 m, dacă acestea sunt amplasate pe drumuri modernizate sau cu îmbrăcăminte rutieră
 - dacă ne raportăm la toată lungimea de drumuri (inclusiv cele pietruite și cele din pământ pe care mașinile de colectare nu pot intra) distanța între platforme este de cca. 500 m.
- Recomandarea Ghidurilor de bună practică este ca distanța față de platforma de colectare să fie de max. 200 m,

- Nu există o strategie pentru implementarea sistemului *"plătește pentru cât arunci"*, cu toate că termenul pentru implementare a fost 1 iulie 2019
- Sistemul propus prin SMID nu este compatibil cu cerința *"plătește pentru cât arunci"*

În județul Prahova s-au realizat 5 stații de transfer, în localitățile Bușteni (zona 1), Drăgănești (zona 3), Urlați (zona 4), Valea Doftanei (zona 6) și Câmpina (zona 7).

Obiectivul principal al unei instalații de sortare este separarea din deșeurile municipale colectate separat a fracțiilor valorificabile material. Principalele materiale sortate sunt: hârtia, cartonul plasticul, sticla și metalele.

În instalațiile de tratare biologică (compostare, digestie anaerobă) se pot trata deșeurile biodegradabile colectate separat, de regulă cele provenite din parcuri și grădini, din bucătării-resturi alimentare, nămolurile rezultate de la stațiile de epurare orășenești.

În urma procesului de compostare rezultă compostul, după caz digestatul, de bună calitate care pot avea diferite utilizări (agricultură, remedierea terenurilor degradate etc.).

Conform SMID Prahova:

- În mediul rural se încurajează compostarea la locul de producere/în gospodărie a biodeșeurilor. În acest scop au fost procurate și distribuite un număr de 64.751 compostoare individuale.

În mediul urban, deșeurile verzi din parcuri și grădini și biodeșeurile din piețe se colectează separat și se vor trata în instalația TMB Ploiești.).

În instalațiile de tratare mecano-biologică (TMB) sunt tratate deșeurile municipale colectate în amestec printr-o combinație de procese mecanice și biologice. În procesul de tratare mecano-biologică sunt separate mecanic deșeurile valorificabile material și energetic, iar deșeurile reziduale rezultate sunt tratate biologic (aerob). Capacitatea totală a stației TMB Ploiești este de 150.065 tone/an, reprezentând capacitatea deșeurilor reziduale 146.960 tone/an și capacitatea deșeurilor biodegradabile din grădini, parcuri și piețe 3.105 tone/an.

În județul Prahova s-au închis toate depozitele neconforme. În funcțiune sunt 2 depozite conforme în localitățile Boldești–Scăieni și Vălenii de Munte. Depozitele conforme Bănești și Băicoi au sistat depozitarea, dar nu au fost închise conform HG 349/2005 și nu au constituit fond de închidere.

Depozitul Vălenii de Munte nu mai are capacitate de depozitare. Depozitul Boldești – Scăieni rămâne sigurul depozit conform în funcțiune din județ cu o capacitate disponibilă la sfârșitul anului 2018 de cca. 746.400 mc. În condițiile implementării SMID, capacitatea de depozitare disponibilă ar putea asigura funcționarea depozitului până aproximativ în anul 2030.

În județul Teleorman, lucrările de închidere pentru cele 5 depozite urbane neconforme existente (Alexandria, Turnu Măgurele, Roșiori de Vede, Zimnicea, Videle) au fost asigurate prin proiectul ISPA „Sistem Integrat de Management al Deșeurilor în județul Teleorman”. Deșeurile menajere rezultate de la populație și agenți economici au fost colectate, în majoritate, neselectiv și depozitate în depozite neamenajate și neconforme cu legislația națională și europeană.

În județul Teleorman nu existau depozite autorizate. Proiectul inițiat de Consiliul Județean Teleorman „Sistem integrat de management al deșeurilor în județul Teleorman”, finanțat în cadrul programului ISPA al UE, reglementat prin acordul integrat de mediu nr. 9/31.10.2005 este în curs de derulare. Deșeurile municipale generate în anul 2017 au fost depozitate temporar pe platforme betonate, în vecinătatea fostelor depozite neconforme de deșeuri care au sistat activitatea de depozitare, iar, în trimestrul IV, o parte din acestea au fost transportate la *depozitul conform Mavrodin*, ca strat de bază pentru depozitarea viitoare.

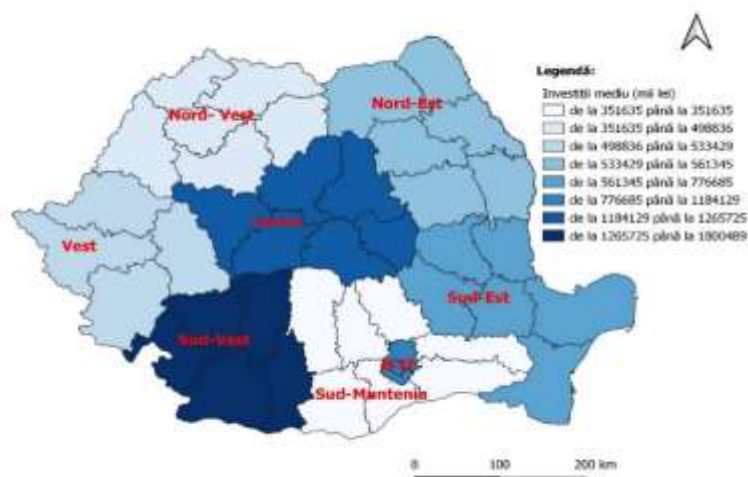
Per ansamblu, la nivelul regiunii Sud Muntenia funcționau, în **2018**, 9 depozite urbane, cu o suprafață de 80,52 hectare (la care se adaugă suprafața celui din Giurgiu, pentru care nu există date disponibile) și o capacitate de 10,737 milioane mc.

Referitor la spațiile de depozitare din mediul rural, trebuie menționat că spațiile de depozitare identificate în 2011 au fost închise și ecologizate până la sfârșitul anului, autoritățile locale având obligația ca, pentru perioada următoare, să încheie contracte de prestări servicii cu operatori de salubritate în vederea colectării și depozitării deșeurilor la un depozit în funcțiune. În anul 2016 nu s-a realizat o altă inventariere a spațiilor de depozitare necontrolate din mediul rural, deși au existat situații de nerespectare a prevederilor legislative privind apariția de noi astfel de spații.

Închiderea propriu-zisă a fost efectuată cu mijloace locale (buldozer, forță de muncă manuală), o reconfigurare a depozitului (formă geometrică regulată), acoperirea cu pământ, înierbarea zonei, marcarea și evidențierea cadastrală.

În prezent, funcționează depozitul conform de la Mavrodin – Eco Sud SA, cu o capacitate de 3181770 m³ și stația de transfer Videle, având o suprafață de 4208 mp iar capacitate disponibilă este de 8983,8 tone/an.

Figura nr. 6.7. - Investiții pentru protecția mediului pe regiuni de dezvoltare, 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică

Investițiile pentru protecția mediului din regiunea Sud Muntenia, erau de 351.635 mii lei la nivelul anului 2018, conform datelor de la Institutul Național de Statistică, ceea ce reprezintă 9,61% din nivelul național.

După cum se poate observa din descrierea detaliată a problemelor de mediu cu care se confruntă regiunea Sud Muntenia, investițiile în domeniul protecției mediului sunt insuficiente față de multitudinea provocărilor din acest domeniu, cărora trebuie să le facă față regiunea.

Totodată, trebuie menționat faptul că, în acest domeniu, planificarea și implementarea proiectelor este afectată și de anumite schimbări instituționale. Astfel, majoritatea datelor statistice au fost furnizate de către Agenția Regională pentru Protecția Mediului Pitești, înainte de desființare. Agenția Națională pentru Protecția Mediului s-a reorganizat ca organ de specialitate al administrației publice centrale, în subordinea autorității publice centrale pentru protecția mediului, cu competențe în implementarea la nivel național a politicilor, strategiilor și a legislației în domeniul protecției mediului.

Prin urmare, începând cu data de 1 noiembrie 2012, Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului au fost înlocuite de Agențiile Județene pentru Protecția Mediului. Agențiile Județene pentru Protecția Mediului îndeplinesc atribuțiile Agenției Naționale pentru Protecția Mediului de implementare a politicilor, strategiilor și legislației în domeniul protecției mediului la nivel județean, precum și la nivelul municipiului București.

CONCLUZII:

- În pofida investițiilor realizate în perioada 2011– 2018, regiunea încă dispune **de un nivel scăzut de dezvoltare a infrastructurii de mediu**. Din punct de vedere teritorial, problemele se manifestă cu pregnanță în partea de sud a regiunii (județele Giurgiu și Teleorman) și în mediul rural. Astfel că, în perioada 2021 – 2027 investițiile din domeniu ar trebui să se concentreze către **extinderea și modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă, canalizare și epurare, cu precădere în mediul rural și în județele din partea de sud a regiunii**.
- De asemenea, **managementul integrat al deșeurilor continuă să fie una dintre problemele de mediu** prioritare ale regiunii, operațiunile de colectare selectivă și reciclare realizându-se în prezent doar în mediul urban din anumite județe din regiune (Dâmbovița, Ialomița, Prahova, Argeș și Giurgiu). Totodată, gradul de acoperire cu servicii de salubritate este încă scăzut în mediul rural, deșeurile fiind depozitate în gospodării sau în locuri neamenajate. Din acest punct de vedere, investițiile din perioada 2021 – 2027 se vor concentra pe finalizarea implementării sistemelor de management integrat al deșeurilor din toate județele regiunii, precum și pe dezvoltarea serviciilor de salubritate în mediul rural.
- În ceea ce privește calitatea factorilor de mediu, există probleme referitoare la poluarea apelor de suprafață, poluare generată în mare parte atât de exploatarea de hidrocarburi cât și de deversările apelor uzate menajere, insuficient epurate. Totodată, la nivelul regiunii există un număr mare de situri contaminate (492 din cele 1.183 situri potențial contaminate existente la nivel național respectiv 16 din cele 210 situri contaminate sunt în regiunea Sud Muntenia) în urma activităților industriale. Când privește poluarea aerului, aceasta se datorează **activităților industriale energofage, traficului auto intens din zonele urbane și utilizării combustibilului solid la sistemele de încălzire ale populației**. Din acest motiv, investițiile din perioada 2021 – 2027 vor fi direcționate și către decontaminarea siturilor, promovării eficienței energetice și utilizării energiilor regenerabile.
- Vulnerabilitatea mare a regiunii Sud Muntenia la riscurile naturale se datorează, în egală măsură, infrastructurii deficitare de protecție la inundații, defrișărilor pe suprafețe mari de teren, cât și formelor de relief și schimbărilor climatice (se face referire la aridizare, deșertificare, cutremure și avalanșe). Astfel, investițiile vizate pentru perioada 2021 – 2027 vor fi îndreptate și către creșterea capacității locale și regionale de prevenire a riscurilor naturale

2.7. ECONOMIA REGIUNII SUD MUNTENIA

2.7.1. ACTIVITATEA ECONOMICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA

Odată cu integrarea în Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, România a devenit membru al unui model redistributiv, ambivalent, economic și social, care folosește politica regională pentru a reduce decalajele între regiunile europene și care joacă un rol esențial în obținerea creșterii economice, crearea de noi locuri de muncă și stabilitate demografică. Un model cu finalitate socială și cu o strategie de reglementare care, prin fondurile structurale și de coeziune acordate, difuzează prosperitatea dinspre centru spre periferie.

Pe plan economic, aderarea a adus României o creștere a Produsului Intern Brut, a schimburilor comerciale și o îmbunătățire a balanței comerciale. Efectele acestor tendințe pozitive au fost puternic contracarate însă de evoluția inflaționistă a economiei și de deprecierea monedei naționale.

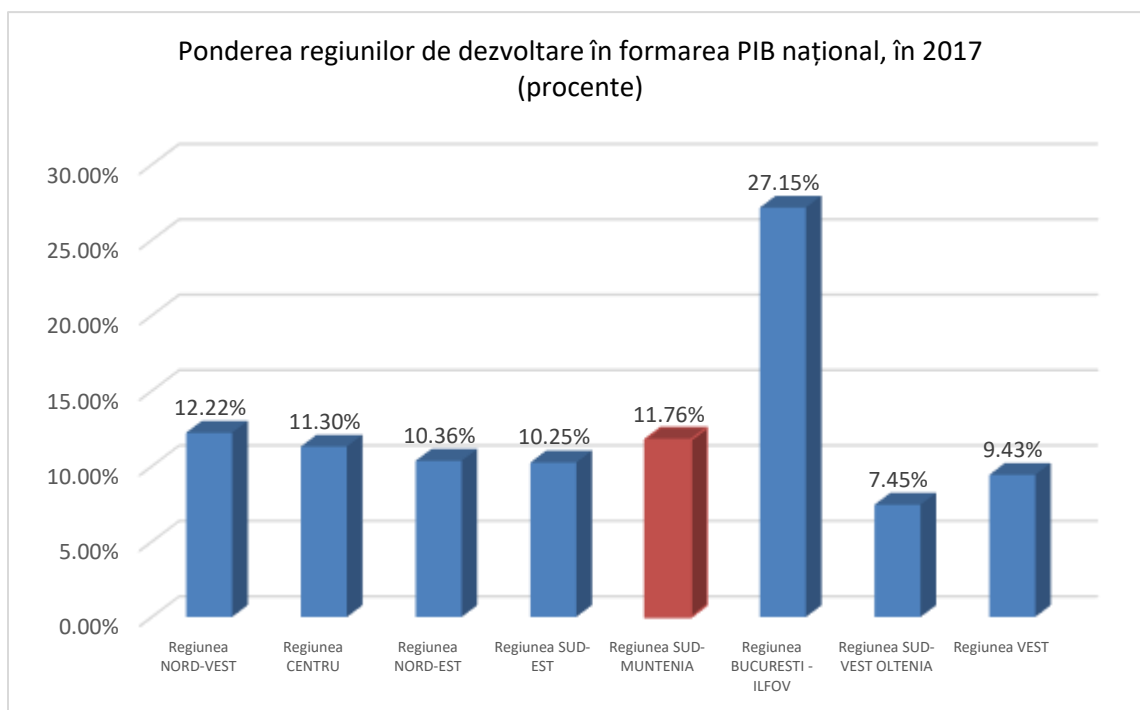
La nivelul regiunii de dezvoltare Sud Muntenia, în intervalul analizat 2011 – 2018, economia a fost caracterizată printr-o evoluție fluctuantă, ușor ascendentă începând cu anul 2014, influențată în foarte mare măsură de criza economică și financiară mondială, reflectată în valorile principalilor indicatori de evaluare a creșterii economice. Un aspect important care se evidențiază pe tot parcursul analizei economiei regiunii Sud Muntenia este legat de reunirea în cadrul regiunii a șapte județe care formează două clase extrem de diferite în caracteristicile lor economice. Astfel, cele trei județe din nord – Argeș, Dâmbovița și Prahova – dau baza industrial-regională care este impresionantă, depășind media națională și celelalte patru județe din sudul regiunii – Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman – cu tradiție, în principal, în producția agricolă și agroalimentară.

2.7.1.1. Indicatori macroeconomici regionali

Produsul Intern Brut (PIB) obținut în anul 2017 de regiunea Sud Muntenia totaliza 100.917,7 milioane lei prețuri curente (22.082 milioane euro – 4,01% din media UE-28), reprezentând 11,76% din valoarea PIB național, ceea ce a condus la ocuparea locului 3 în rândul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României, după București – Ilfov și Nord-Vest (Grafic nr. 7.1). Este primul an în care regiunea Sud Muntenia ocupa locul al treilea în acest top, devansând un loc fata de poziția pe care s-a aflat în toată perioada 2011-2016.

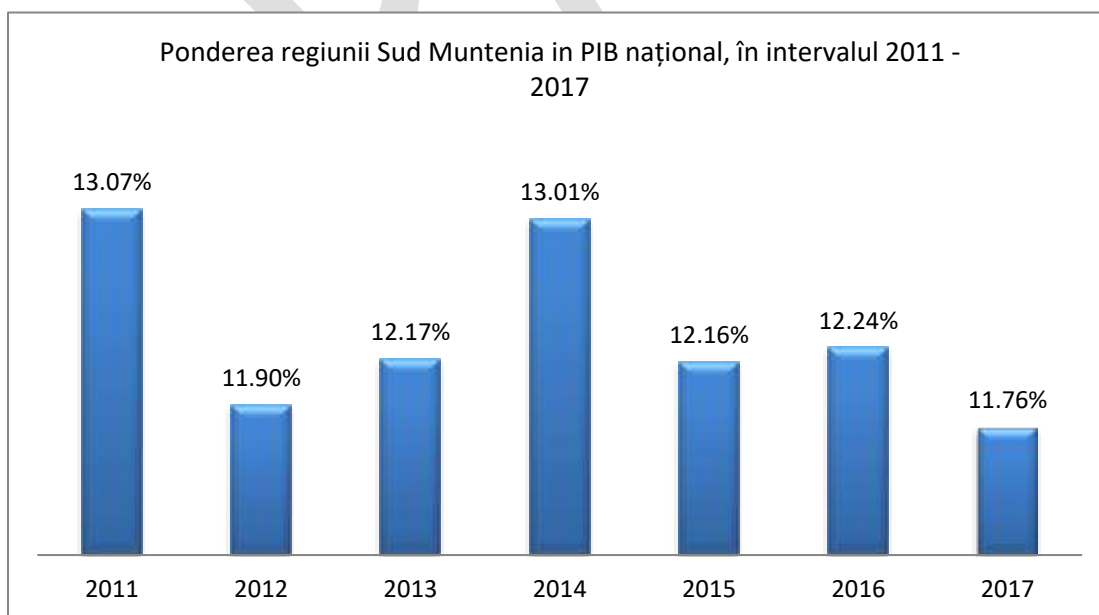
Acest indicator macroeconomic folosit pentru a măsura activitatea și creșterea economică într-o țară sau regiune, **PIB regional** s-a caracterizat, în tot intervalul analizat, respectiv 2011- 2017, printr-o evoluție fluctuantă dar aproximativ stabilă în jurul valorii de 12.34% (Grafic nr. 7.2.) Astfel, valoarea înregistrată la nivelul anului 2017 a fost cea mai scăzută din intervalul analizat. La polul opus se află valoarea înregistrată în anul 2011, și anume 13,07% din PIB-ul național.

Grafic nr. 7.1. - Ponderea regiunilor de dezvoltare în formarea PIB național, în 2017 (procente)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

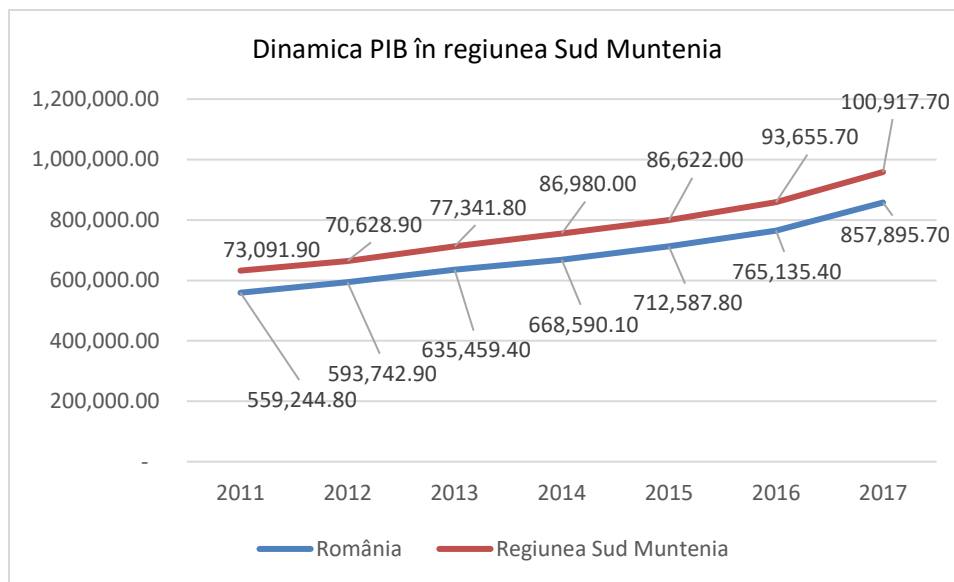
Grafic nr. 7.2. – Evoluția ponderii regiunii Sud Muntenia în PIB național, în intervalul 2011- 2017

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

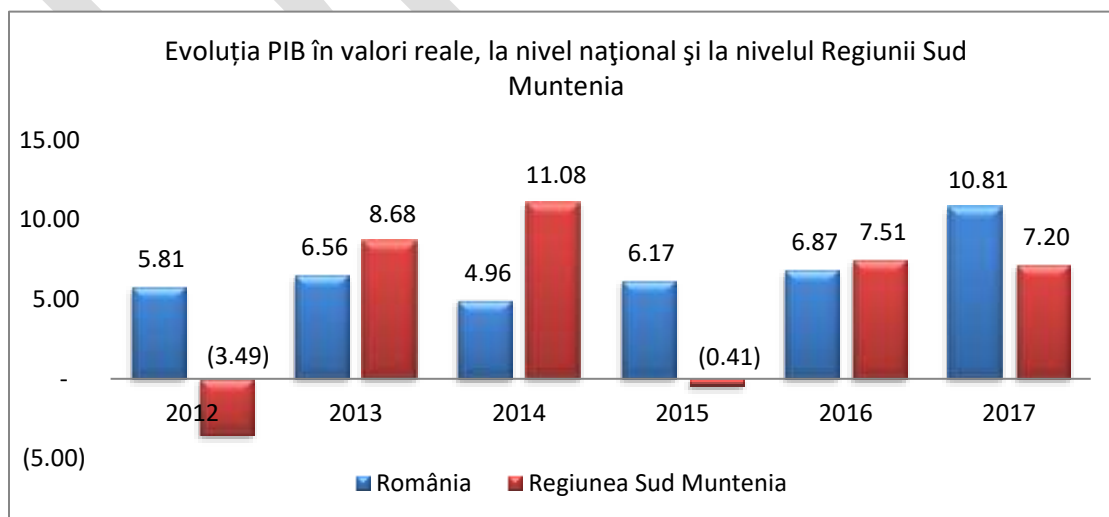
În perioada analizată, la nivelul regiunii Sud Muntenia, valoarea indicatorului PIB în valori reale a înregistrat o evoluție fluctuantă, ajungând în 2017 la un nivel de 7,20%, în creștere față de anul precedent. Dinamica PIB și evoluția PIB în valori reale pentru intervalul analizat se pot observa în graficele de mai jos.

Grafic nr. 7.3. – Dinamica PIB, în regiunea Sud Muntenia comparativ cu nivelul național, în perioada 2011 – 2017

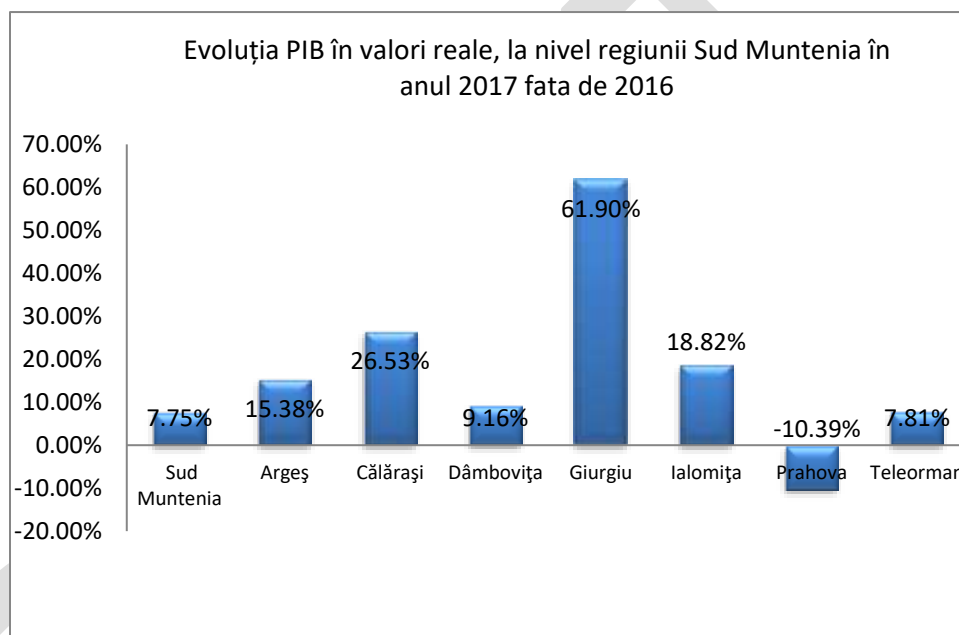
Sursa: INSSE, Calcule proprii ADRSM

Grafic nr. 7.4. – Evoluția PIB în valori reale, în regiunea Sud Muntenia comparativ cu nivelul național, în perioada 2011 – 2017

În ceea ce privește evoluția PIB-ului la nivel regional în anul 2017 față de anul 2016, județul Giurgiu a făcut cele mai mari progrese, având o creștere de aproximativ 62%. Cu excepția județului Prahova, toate celelalte județe au cunoscut creșteri, însă semnificativ mai mici față de județul Giurgiu. Scăderea înregistrată de județul Prahova a fost de -10,39% față de anul precedent.

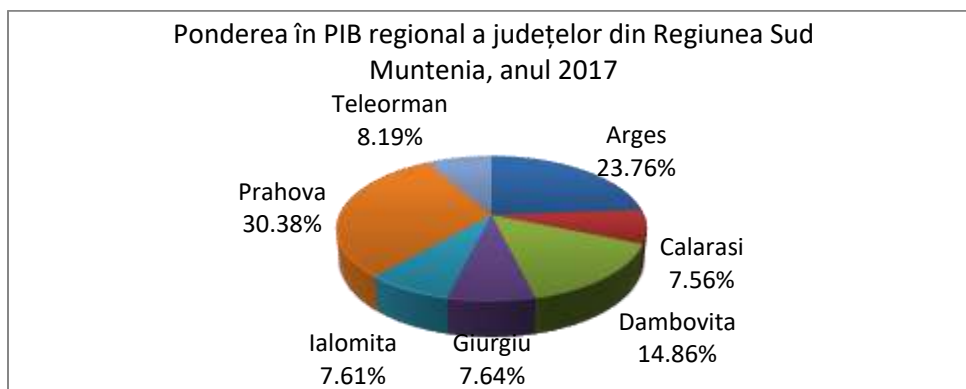
Grafic nr. 7.5. – Evoluția PIB în procente pe județele regiunii Sud Muntenia, în anul 2017 comparativ cu anul 2016

Sursa: Tempo Online, Calcule proprii ADRSM

Contribuția celor 7 județe la formarea Produsului Intern Brut regional, în 2017, evidențiază decalajul dintre performanța economică a județelor din nordul regiunii, specializate în industrie, comparativ cu cele din sudul regiunii, influențate de evoluția sectorului agricol. Astfel, județele Prahova și Argeș au realizat 30,38%, respectiv 23.76% din PIB regional, în timp ce Ialomița, Giurgiu și Calarasi, județe cu o populație puțin numeroasă (în special cea ocupată civilă) și cu o structură economică diferită au contribuit cu 7,61%, 7,64%, respectiv 7,56% la PIB regional.

Grafic nr. 7.6. - Ponderea în PIB regional a PIB-ului fiecărui județ, la nivelul anului 2017

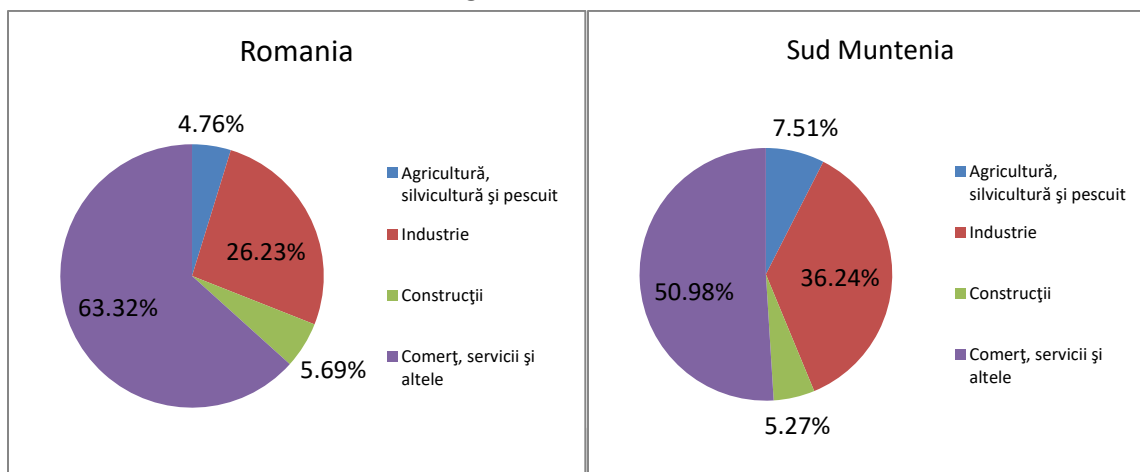

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Principalele sectoare care au contribuit, în anul 2017, la formarea PIB regional în Sud Muntenia au fost: Industria - cu o pondere de 36.24% față de PIB regional și în scădere cu aproximativ 3% față de anul 2016, și agricultura și pescuitul – cu o pondere de 7,51% în raport cu PIB regional înregistrat în același an, și în creștere, cu aproximativ 0,55% față de anul precedent. Categoria Comerț, serviciile și altele a realizat PIB-ul regional într-o pondere de aproximativ 51% și la o distanță destul de mare a fost domeniul Construcții (5.27% din PIB regional).

În schimb, în perioada 2011- 2017, industria a crescut substanțial valoric, iar, din punctul de vedere al ponderii în PIB regional, a scăzut cu aproximativ 9%. De asemenea, agricultura, deși a înregistrat valori oscilante în tot intervalul analizat, în 2017, ponderea în PIB-ul regional scade cu 2,5% față de 2011 și cu aproximativ 0.5% față de anul precedent, evidențindu-se astfel, principalele amenințări pentru acest sector strategic al regiunii Sud Muntenia, precum: practicarea pe o scară largă a agriculturii de subzistență și dependența de vreme.

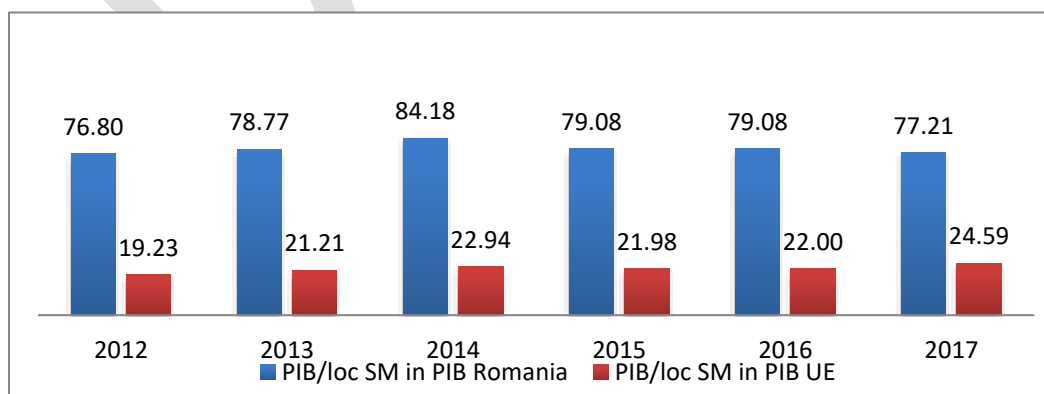
Grafic nr. 7.7. – Ponderea principalelor sectoare economice în PIB, în anul 2017, la nivel național și în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la INS

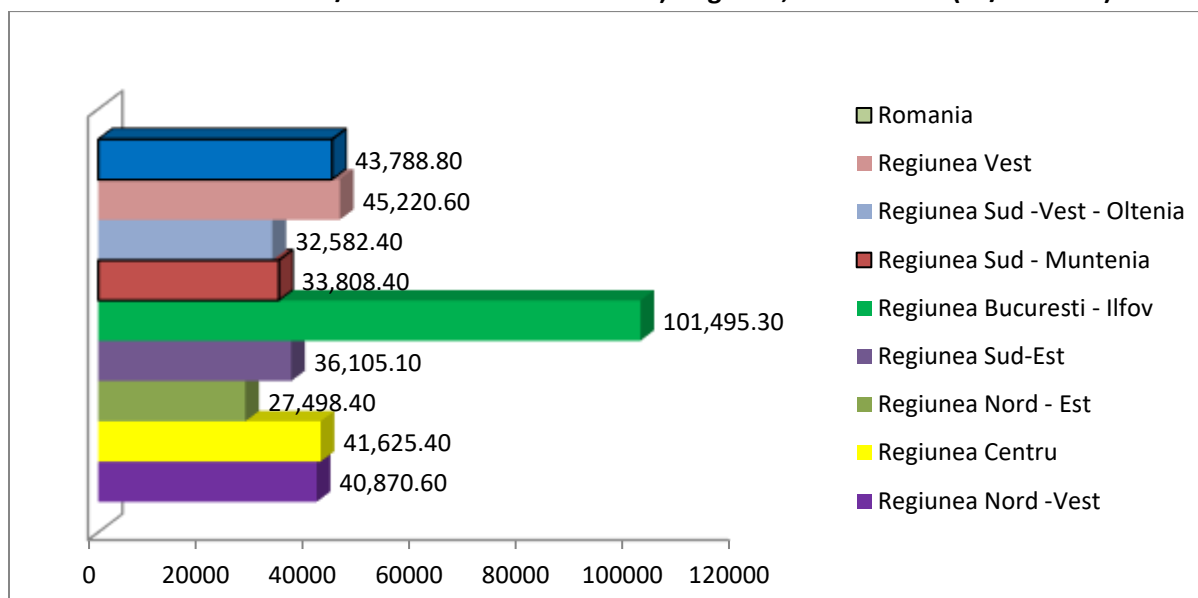
În perioada 2011 – 2017, cel mai important indicator de analiză a disparităților regionale, **PIB per locuitor** la nivel teritorial, a înregistrat fluctuații pe parcursul întregii perioade analizate. Astfel, în anul 2017, PIB/locuitor, calculat la paritatea de cumpărare standard a fost de 33.808,4 lei/locuitor, respectiv 7,397 euro, reprezentând aproximativ 24,6% din media UE-28. Privită din prisma acestui indicator, regiunea Sud Muntenia s-a situat pe locul 6 la nivel național, aflându-se dub valoarea națională și pe locul 21 în topul celor mai sărace regiuni din UE, depasind regiunile Nord Est și Sud Vest care se numără printre cele mai sărace 10 regiuni ale UE din cele 276 de regiuni existente. Mai mult decât atât, regiunea Sud Muntenia (locul 21) se numără și printre cele 21 de regiuni cu un PIB/locuitor la paritatea de cumpărare de sub sau egala cu 50% din media UE, alături de cinci regiuni din Bulgaria, patru din Ungaria și Grecia, trei din Polonia, și două din România, (Nord Est- locul 6 și Sud Vest Oltenia- locul 10), și Franța (Mayotte și French Guiana).

Grafic nr. 7.8. - PIB/ loc în regiunea Sud Muntenia - pondere la nivel național și european – în intervalul 2012 - 2017 (procente)

Sursa: Eurostat; INSSE, calcule proprii ADR Sud Muntenia

Grafic nr. 7.9. - PIB/ locuitor la nivel national și regional, în anul 2017 (lei/ locuitor)

Sursa: Tempo Online, Calcule proprii ADRSM

Diferențele apreciabile în ce privește dezvoltarea economică a județelor se reflectă în valorile indicelui de disparitate a PIB/locuitor. Județul Prahova s-a menținut în fruntea clasamentului la nivel regional (42.042,3 lei), însă, comparativ cu anul 2016, a fost singurul județ care a înregistrat o scădere (-9,47%). Județul Giurgiu a fost cel care a cunoscut cea mai mare creștere (63,45%) în anul 2017 față de anul 2016, fiind urmat de județele Călărași, Ialomița și Argeș.

Tabel nr. 7.1. - Produsul intern brut pe locuitor obținut în anul 2016 și anul 2017 și evoluția înregistrată

Nivel	PIB/locuitor 2016	PIB/locuitor 2017	Evoluție (%)
România	38.826,70	43.788,80	12,78%
Sud Muntenia	31.030,70	33.808,40	8,95%
Argeș	35.033,30	40.764,30	16,36%
Călărași	20.490,10	26.260,50	28,16%
Dâmbovița	27.296,60	30.066,60	10,15%
Giurgiu	17.348,10	28.355,60	63,45%
Ialomița	24.521,60	29.470,70	20,18%
Prahova	46.441,90	42.042,30	-9,47%
Teleorman	21.734,30	23.899,60	9,96%

Sursa: Conturi nationale-regionale 2016-2017, anul 2020

Județul Prahova s-a evidențiat însă în raport cu PIB/locuitor aferent regiunii Sud Muntenia (33.808,40 lei) și în raport cu PIB-ul național (43.788,80 lei), depășind depășind prima valoare și aproape egalând-o pe cea de-a doua. Mai mult decât atât, și județul Argeș (40.764,30 lei), a depășit valoarea PIB-ului/locuitor înregistrate atât la nivel regional, și s-a aflat la diferența de doar câteva procente de valoare PIB/loc la nivel național. Celelalte județe din regiunea Sud Muntenia au înregistrat valori de peste 70% din media regională și peste 55% din media națională, Județelor Călărași și Teleorman se situează pe ultimele poziții dintre județele regiunii în ambele categorii.

Tabel nr. 7.2. - Produsul intern brut, produsul intern brut/locuitor obținut în anul 2017 la nivel județean și indici de disparitate

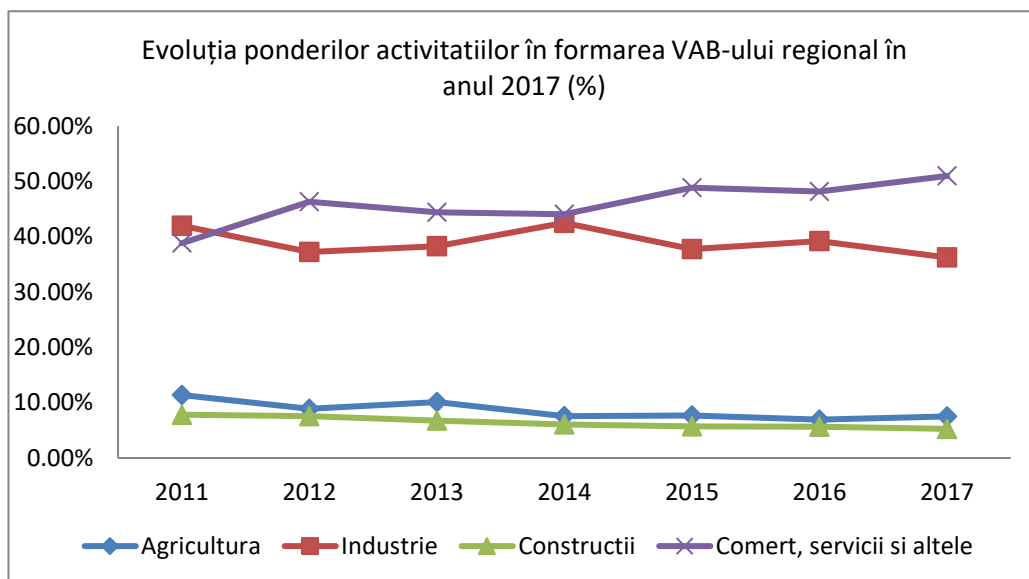
Nivel	PIB	PIB/ loc	Indici de disparitate (%)	
			Față de nivelul regional	Față de nivelul național
România	857.895,70	43.788,80	-	-
Sud Muntenia	100.917,70	33.808,40	-	77%
Argeș	23.979,50	40.764,30	121%	93%
Călărași	7.629,80	26.260,50	78%	60%
Dâmbovița	14.998,00	30.066,60	89%	69%
Giurgiu	7.706,30	28.355,60	84%	65%
Ialomița	7.680,30	29.470,70	87%	67%
Prahova	30.662,40	42.042,30	124%	96%
Teleorman	8.261,40	23.899,60	71%	55%

Sursa: Conturi naționale-regionale 2016-2017, anul 2020

Structura sectorială a Valorii Adăugate Brute Regionale în Sud Muntenia

Analiza structurii sectoriale a VAB-ului regional arată că ponderile principalelor sectoare de activitate au avut, în intervalul 2011 - 2017, evoluții diferite și evidențiază tranziția treptată către o economie post-industrială bazată pe sectorul terțiar. Sectorul „Agricultură, silvicultură și pescuit” (CAEN Rev 2) a avut un parcurs oscilant, înregistrând o diminuare a ponderii în VAB regional, scăzând de la 11,38% (în 2011) până la 6,93% (în 2016), valoarea din anul 2017 fiind de 7,51%, în creștere cu 0,58 procente față de anul precedent. De asemenea, sectorul „Industrie” a oscilat în ponderea VAB-ului regional de la 41,98% în 2011 față de 36,24% în anul 2017, sectorul „Construcții” a crescut cu 0,88% în 2017 față de anul 2016, în timp ce sectorul „Comert, servicii și altele”, după o creștere de peste 70% în 2016 față de anul 2011, consecință a expansiunii sectorului imobiliar care a caracterizat întreaga țară, a înregistrat chiar și în anul 2017 o creștere în valoare de 15,04%, față de anul precedent.

Grafic nr. 7.10. – Evoluția ponderilor claselor de activități în formarea VAB-ului regiunii Sud Muntenia în anul 2017 (procente)

Sursa: Tempo Online, Calcule proprii ADRSM

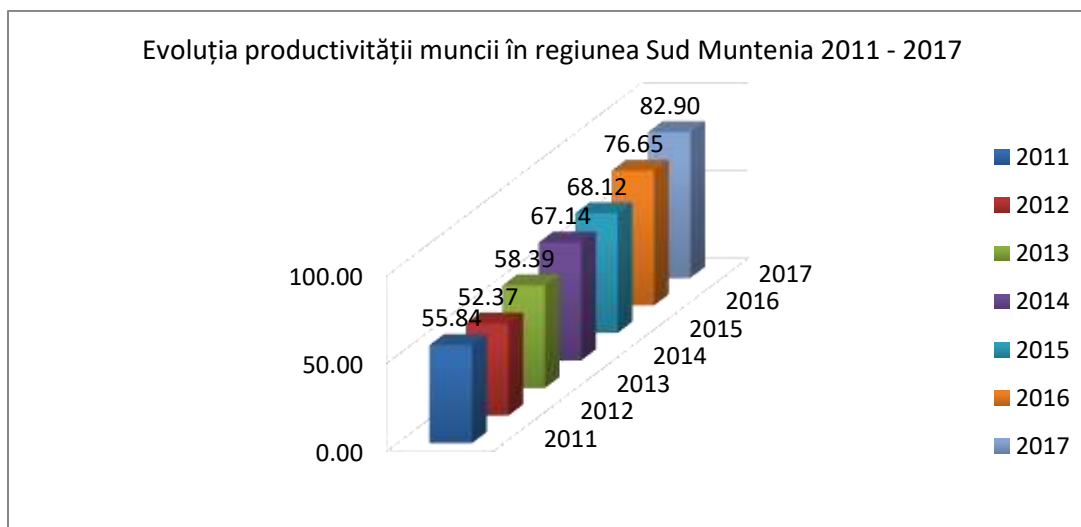
Valorile acestui indicator confirmă faptul că tranziția regiunii Sud Muntenia de la o economie bazată pe producție către o economie bazată pe servicii este în curs de realizare, contribuția unora dintre sectoare, precum agricultura și industria, la formarea VAB-ului atingând valori peste nivelul național (7,51% față de 4.76% și 36.24% față de 26.23%). Acest aspect poate contribui la conturarea profilului economic al regiunii, accentuând importanța celor două sectoare în economia regională.

Productivitatea muncii la nivelul regiunii Sud Muntenia

Calculată ca raport între valoarea adăugată brută regională și populația ocupată civilă, acest indicator macroeconomic exprimă, în principal, eficiența cu care este consumată munca. În perioada analizată 2011 - 2017, productivitatea muncii în regiunea Sud Muntenia a înregistrat un trend crescător, atingând în ultimul an de analiză un nivel de 82,90% din media națională, ocupând locul 3 la nivel național (primul loc fiind ocupat de regiunea București – Ilfov cu 152,6 % comparativ cu nivelul național).

Pentru anul 2017, județele cu cel mai mare nivel al productivității muncii au fost Prahova și Giurgiu, urmate de Argeș, Călărași, Ialomița, Dâmbovița și Teleorman.

Grafic nr. 7.11. – Productivitatea muncii în regiunea Sud Muntenia, pentru intervalul 2011– 2017 (lei/persoană)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la INS

2.7.1.2. Populația – factor de influență în dezvoltarea economică a regiunii Sud Muntenia

Desfășurarea oricărei activități economice, precum și creșterea eficienței acesteia, implică nu numai aspecte tehnico-economice, ci și pe cele sociale, legate în principal de forța de muncă sub toate aspectele sale.

Datele statistice, dar și toate teoriile economice demonstrează că între populație și economie se manifestă întotdeauna o anumită corelație, că acestea nu evoluează independent una față de cealaltă, ci împreună, influențându-se reciproc continuu.

Populația, prin numărul și structura sa, printr-o serie de caracteristici ale sale (cum ar fi: nivelul de instruire, comportamentul vis-a-vis de muncă, experiența acumulată, bagajul de cunoștințe, modul de utilizare a timpului de muncă, speranța de viață, veniturile totale etc.) influențează ritmul și direcția dezvoltării economice a unei țări și regiuni. Implicația se manifestă însă și în sens invers, căci, la rândul său și nivelul dezvoltării economice induce anumite influențe asupra evoluției numărului și structurii populației.

Deoarece multe dintre aspectele referitoare la populație au fost analizate în capitolul 4 al acestui document, în acest capitol se va prezenta numai situația veniturilor și cheltuielilor totale ale populației la nivelul anului 2018 în regiunea Sud Muntenia.

Astfel, veniturile totale ale populației regiunii au atins nivelul de 1.526,71 lei /persoană, sub media națională (1.631,17 lei/persoana), ocupând în anul 2018, locul 5 între cele 8 regiuni de dezvoltare,

menținându-și poziție față de anul precedent. Începând cu anul 2011, nivelul acestui indicator a fost constant situând regiunea Sud Muntenia pe locul 5 pana în anul 2018.

Un alt aspect important de punctat referitor la sursele veniturilor îl reprezintă ponderea destul de ridicată a contravalorii consumului de produse agricole din resurse proprii, respectiv circa 19% în anul 2017, un nivel care scoate în evidență caracteristica de agricultură de subzistență practică într-o pondere însemnată în această regiune. Mai mult decât atât, se poate observa o ușoară decelerare a acestui indicator în intervalul de referință 2011- 2017, chiar dacă atât PIB-ul regional cât și cel la nivel național au înregistrat creșteri constante. De asemenea, scăderea acestui indicator este însă justificată datorită creșterii valorii PIB-ul național în comparație cu creșterea valorii PIB-ului regional.

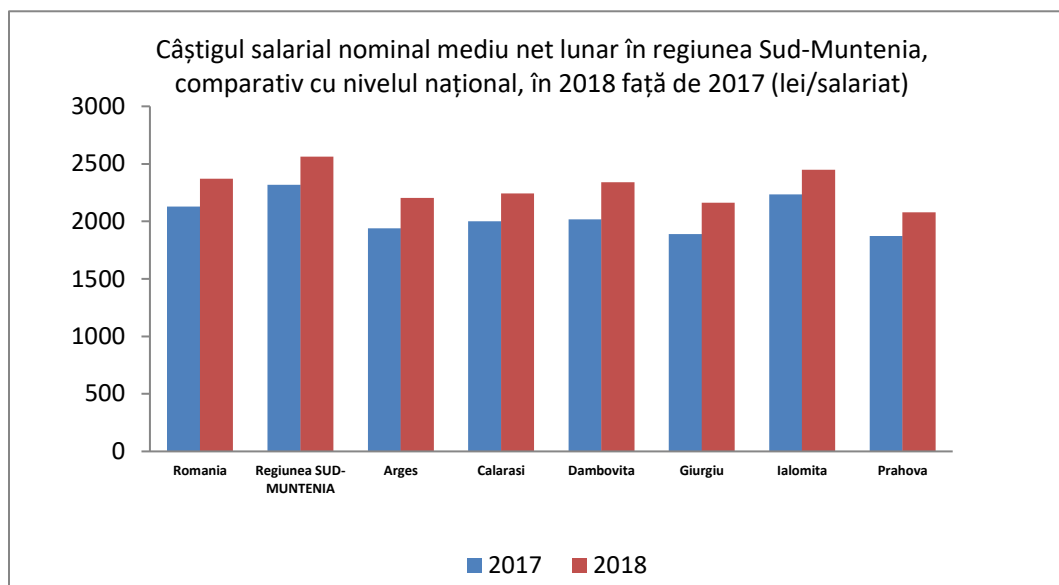
Evoluția economiei regiunii Sud Muntenia se reflectă și în evoluția indicatorului privind câștigul salarial mediu net lunar, care a crescut de la 1.321 lei/salariat în anul 2011, la 2.370 lei/salariat în 2018, situând regiunea Sud Muntenia pe locul 5 între toate regiunile României, menținându-și poziția față de anul precedent. De asemenea, în 2018, se poate observa ritmul de creștere a indicatorului câștigului mediu salarial lunar înregistrat la nivelul regiunii, ca fiind unul lent și mai mic decât cel al celorlalte regiuni din țară, înregistrând o creștere de doar 240 lei în 2018 față de anul precedent, situând regiunea Sud Muntenia pe ultimul loc la nivel național.

Analizând aportul tuturor domeniilor care contribuie la valoarea economiei naționale, la nivelul anului 2018, cel mai scăzut câștig salarial mediu net lunar a fost specific domeniului „Hoteluri și restaurante”, respectiv 1.448 lei, în timp ce nivelele cele mai ridicate au fost obținute în domeniile „Administrație publică și apărare” – 3,972 lei și “Producția și furnizarea de energie electrică și termică” – 3.626 lei. Un aspect important de evidențiat se referă la sectorul „Sănătate și asistență socială”, care la nivelul câștigului salarial mediu net a cunoscut o creștere galopantă începând cu anul 2015, ajungând în anul 2018 la nivelul de 3.088 lei, fiind a patra valoare la nivel regional.

Din analiza la nivel teritorial, se poate concluziona că în anul 2018, cele mai ridicate valori ale acestui indicator s-au obținut în județele cele mai dezvoltate din regiunea Sud Muntenia, respectiv Argeș și Prahova (valori situate deasupra mediei regionale), pe ultimele poziții clasându-se județele Teleorman și Ialomița; față de anul anterior, toate județele din regiunea Sud Muntenia au înregistrat creșteri constante ale acestui indicator. Cea mai mare creștere a fost înregistrată în județul Giurgiu (322 lei), depășind media națională.

În ceea ce privește cheltuielile totale medii lunare pe persoană, în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, acestea au înregistrat o valoare de 1.279,48 lei/persoană (comparativ cu 994,27 lei în 2017), poziționându-se astfel pe locul 6 la nivel național, pe o poziție superioară față de cea din anul precedent. Principalele destinații ale cheltuielilor efectuate pe gospodării au fost cheltuieli pentru impozite, contribuții, cotizații și taxe (1.070,55 lei/persoana), cheltuieli pentru cumpărarea mărfurilor nealimentare (794,11 lei/persoana) și cheltuieli de asigurări sociale (638,34 lei/persoana).

Grafic nr. 7.12. Câștigul salarial nominal mediu lunar în regiunea Sud-Muntenia, comparativ cu nivelul național, în anul 2018 față de anul 2017 (lei/salariat)

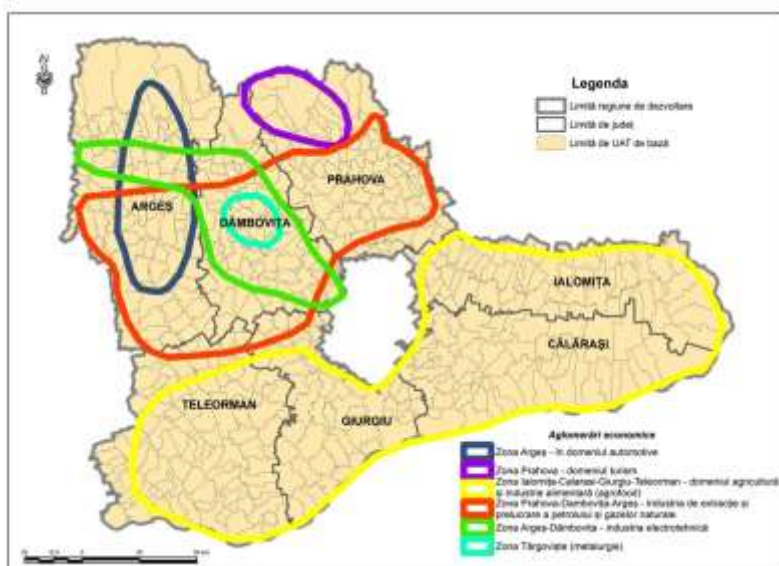
Sursa: INS, baza de date Tempo on-line

Vechea structură a economiei regiunii, care a cunoscut o dezvoltare industrială masivă în anii '70, și-a pus amprenta pe profilul regiunii, încă dominat de industrie și agricultură și cu un sector terțiar cu o evoluție ascendentă. O parte dintre activitățile industriale au supraviețuit și sunt motorul creșterii economice, o altă parte nu a avut șanse de restructurare și a lăsat fără viitor mai multe orașe mici. Extracția și prelucrarea petrolului și a gazelor naturale, fabricarea de mașini, echipamente și mijloace de transport, producția de utilaj petrolier și chimic, producția de frigidere și congelatoare și producția de automobile sunt industriile care s-au restructurat și care au beneficiat de investiții străine.

Industria regiunii Sud Muntenia, cu un profil diversificat și complex, se bazează în mare parte pe activități tradiționale orientate spațial în funcție de localizarea resurselor naturale. Astfel, industria regiunii acoperă toate domeniile componente, însă ponderile superioare sunt deținute de industria chimică și petrochimică (în județele Prahova și Argeș), industria construcției de mașini, echipamente și mijloace de transport (în județele Prahova, Argeș și Dâmbovița), industria textilă, a confecțiilor și industria alimentară (specifică județelor din sudul regiunii).

De remarcat este faptul că apar o serie de discrepanțe la nivel intra-regional, astfel industria are o pondere ridicată în județele din partea nordică unde sunt localizate cele mai importante centre urbane industriale: Ploiești, Pitești și Târgoviște, care au constituit și constituie în continuare poli de dezvoltare și centre de polarizare pentru noi activități industriale pe lângă cele tradiționale existente și pentru investițiile străine.

Figura nr.7.1. – Zonele de concentrare și specializare economică ale regiunii Sud Muntenia

Sursa: „Studiu privind stadiul actual de dezvoltare al infrastructurii în regiunea Sud-Muntenia și perspective de dezvoltare”

Prin dimensiunile sale economice, sociale și ecologice, restructurarea industrială a reprezentat și continuă să reprezinte un proces cu implicații dintre cele mai profunde asupra evoluției și structurii economice a regiunii Sud Muntenia. Efectele măsurilor de restructurare industrială sunt multiple și s-au manifestat la niveluri și pe planuri diferite. Un efect cu implicații majore de ordin social și care este perceput la nivelul componentei demografice este acela al reducerii numărului de salariați prin disponibilizări și pensionări, urmarea directă a acestora reprezentând creșterea ratei șomajului.

Figura nr. 7.2. - Zonele de declin industrial ale regiunii Sud Muntenia

Sursa: ”Studiu - Competitivitate și Inovare în regiunea Sud Muntenia”

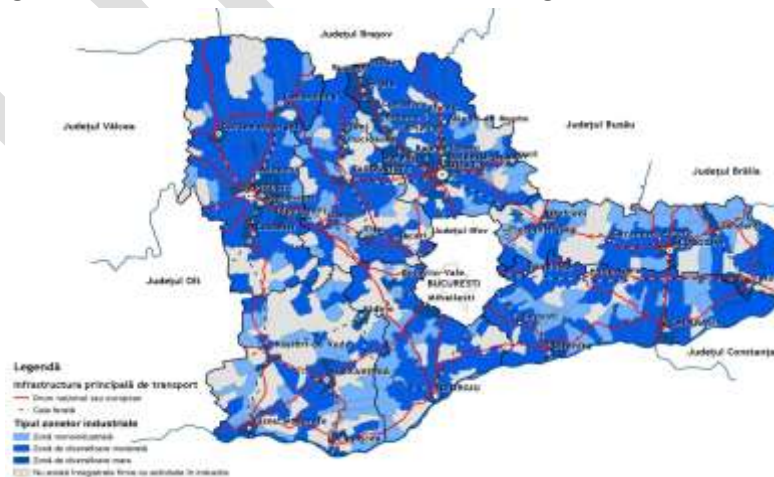
Cele mai mari reduceri ale forței de muncă industrială, care au avut și numeroase implicații asupra activității economice ale zonei, s-au înregistrat în orașele mici și mijlocii, monoindustriale, a căror industrie era dependentă de marile întreprinderi din centrele polarizatoare, și anume: Fundulea - județul Călărași, Bolintin Vale – județul Giurgiu, Turnu Măgurele – județul Teleorman, Urziceni, Fetești, Tândărei – județul Ialomița. Evoluții negative moderate sau stagnante au înregistrat și orașele: Mioveni - județul Argeș, Moreni - județul Dâmbovița (construcții de mașini), în timp ce altele au înregistrat creșteri, respectiv Boldești - Scăieni – județul Prahova (sticlărie). Orașele mari au înregistrat reduceri mici ale forței de muncă industrială, de cele mai multe ori sub media națională, fiind avantajate de diversificarea industrială și de mediul economic mai atractiv (exemplu: Municipiul Ploiești). Declinul industrial al orașelor a înregistrat valori negative accentuate datorită “efectului de talie”: cele mai mari centre urbane înregistrează cele mai importante decalaje față de evoluția medie. Aceștia li se adaugă orașele de mărime mai mică specializate industrial, în regiunea Sud Muntenia, cum ar fi Târgoviște, pierderile industriale continuând cu: Pitești și Alexandria.

Restructurarea industriei din ultimii 20 ani, a determinat închiderea unor unități industriale din zone monoindustriale, ducând la apariția unor probleme sociale grave în ariile aferente localităților: Mizil, Plopeni, Urlați, Valea Călugărească, Șotânga, Costești, Stoienești și Câmpulung Muscel - din județele nordice, dar și a unora din județele sudice: Turnu Măgurele, Zimnicea, Alexandria, Videle, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Slobozia și Fetești.

Probleme și dezechilibre economice au apărut și în localitățile a căror activitate economică se baza numai pe industria extractivă, unele dintre acestea, precum Filipești și Ceptura din județul Prahova, fiind încadrate în categoria zonelor defavorizate, cu scopul de a atrage investiții majore. Din păcate însă, respectivele măsuri au avut un impact redus asupra situației socio-economice, fiind încă necesare acțiuni ample de revigorare economică și socială.

La nivel spațial, restructurarea industrială s-a materializat prin abandonarea localizării inițiale sau reutilizarea parțială a acesteia prin activități de servicii (depozitare, comerț).

Figura nr.7.3. - Zonele monoindustriale din regiunea Sud Muntenia

Sursa: "Studiu - Competitivitate și Inovare în regiunea Sud Muntenia"

2.7.2. DEZVOLTARE ANTREPRENORIALĂ

O caracteristică a economiei de piață contemporane, indiferent dacă ne referim la nivelul național, regional sau local, este situarea firmelor în prim-planul activității economice, pornind de la premisa că dacă acestea sunt profitabile atunci toți cei implicați sunt afectați pozitiv și, în consecință întreaga economie. O economie bazată pe antreprenoriat, fie că e la nivel național, regional sau de comunitate, diferă în mod semnificativ de economiile non-antreprenoriale și nu doar prin structura sau vigoarea economică, cât și prin vitalitatea socială și calitatea vieții. Structura unei economii antreprenoriale este foarte dinamică și extrem de competitivă datorită rapidei apariții a unei afaceri noi și a ieșirii de pe piață a uneia stagnante și falimentare. O astfel de economie este populată rapid cu firme cu ascendență rapidă, așa-numitele firme înalt dinamice, în literatura de specialitate „gazelles”. Ele sunt cheia dezvoltării economice (Hans Landström – „Handbook of research on venture capital”, 2009).

Într-o economie modernă un rol extrem de important îl joacă, însă, sectorul IMM-urilor, contribuția vitală a acestora la creșterea economică fiind o realitate unanim recunoscută. Efectele lor economice și sociale benefice au condus la considerarea sectorului IMM-urilor ca un domeniu de interes strategic pentru economie la toate nivelurile, de la național, la regional și local.

În ansamblul lor, întreprinderile mici și mijlocii se constituie într-o realitate foarte diversă, eterogenă, caracterizată de flexibilitate, dinamism și adaptabilitate. Acestea se pot integra relativ ușor într-o rețea industrială regională, ceea ce contribuie pe de o parte la dezvoltarea economică a regiunii respective, iar pe de altă parte la reducerea șomajului și creșterea nivelului de trai, prin oferta mare de locuri de muncă.

DINAMICA ÎNTEPRINDERILOR ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

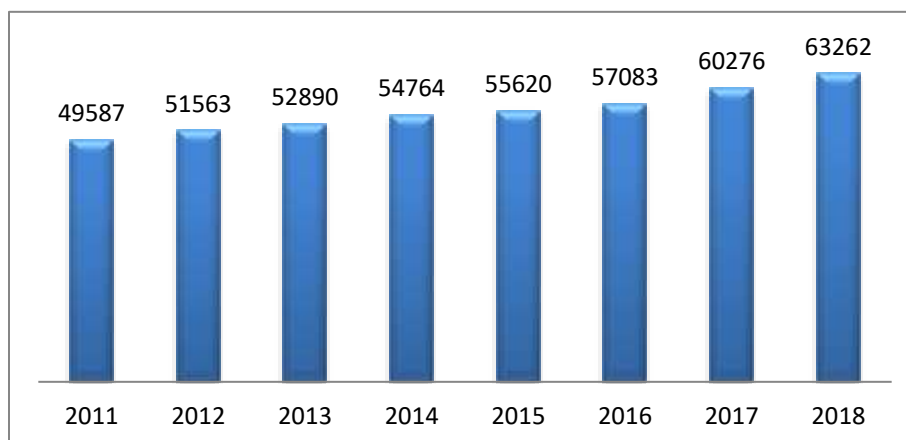
Întreprinderile au un rol hotărâtor în dezvoltarea economică a regiunii Sud Muntenia, în determinarea potențialului acesteia, întrucât la acest nivel se creează substanța economică. Dinamica și distribuția teritorială a IMM-urilor este influențată de o serie de factori precum: puterea economică a zonei, existența unui potențial de forță de muncă cu o bună pregătire profesională, posibilitatea accesului la capitalul disponibil, structura economică și cererea corespunzătoare.

În ceea ce privește aria de localizare a IMM-urilor, în Sud Muntenia, acestea se găsesc preponderent în mediul urban, adâncind astfel discrepanțele dintre mediul urban și cel rural în ceea ce privește crearea de locuri de muncă și dezvoltarea unitară a regiunii. Ca și structură, plaja IMM-urilor din regiune este predominată de micii întreprinzători, în contextul în care, în multe zone ale regiunii s-au creat și dezvoltat IMM-uri reprezentative atât ca mărime, cât și ca importanță.

În 2018, în Sud Muntenia, existau 63.262 de întreprinderi active în toate sectoarele economice, poziționând astfel regiunea, pe locul 4 la nivel național pentru prima oară în ultimii șapte ani, urcând o poziție. Dintre acestea peste 89% se încadrau în categoria microîntreprinderilor (0-9 angajați), 8,94% dintre acestea fac parte din clasa întreprinderilor mici (10-49 angajați), 1,53% sunt întreprinderi mijlocii (50-249 angajați) și numai 0,28% se încadrează în categoria întreprinderilor mari (peste 250 angajați).

În analiza dinamicii economiei regiunii se distinge o evoluție continuă de creștere economică în intervalul 2011-2018. Astfel, dinamica întreprinderilor se caracterizează printr-un trend crescător, numărul de întreprinderi active crescând așadar cu 27.56% (+13.675 întreprinderi) în anul 2018 față de anul 2011.

Grafic nr. 7.13. Evoluția numărului de întreprinderi active din regiunea Sud Muntenia 2011-2018

Sursa: INS, Baza de date Tempo online

Analiza la nivel județean, relevă faptul că în anul 2018, pe primele două locuri s-au poziționat județele Prahova cu 18.292 întreprinderi active și Argeș cu 16.922 întreprinderi active, urmate la o distanță semnificativă de Dâmbovița, 8.300 întreprinderi active, în timp ce ultimul loc la nivel regional a fost ocupat de Ialomița cu numai 4.530 întreprinderi active.

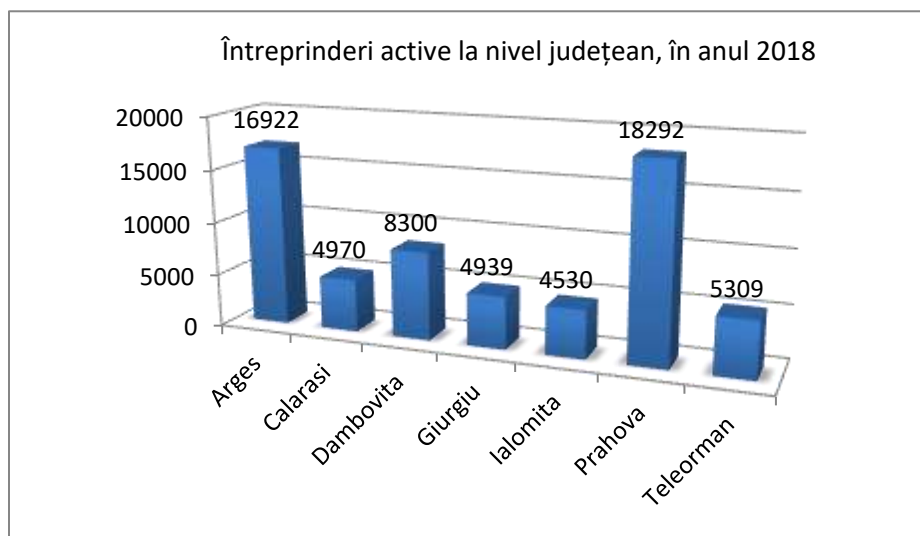
În ceea ce privește structura întreprinderilor după domeniul de activitate se remarcă unele specializări teritoriale. Astfel, județele cu cel mai mare grad de diversificare economică au fost Prahova și Argeș, care au înregistrat cele mai mari ponderi ale numărului de întreprinderi pentru 15 din cele 18 sectoare de activitate. La polul opus, s-au situat județele Ialomița și Giurgiu cu cel mai mic număr de întreprinderi active pentru 6 din domeniile de activitate, fiind astfel județul cu cel mai scăzut grad de diversificare economică. Situația completă asupra numărului de întreprinderi active pe activități economice se regăsește în tabelul nr. 1.2.7.1 din secțiunea Anexe.

Tabel nr.7.4. – Numărul întreprinderilor active pe clase de mărime, la nivel județean, în 2018

	Sud Muntenia	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman
Micro	56461	15001	4443	7511	4507	4000	16201	4798
Mici	5657	1590	457	664	364	455	1702	425
Mijlocii	969	276	59	107	64	68	319	76
Mari	175	55	11	18	4	7	70	10
Total	63262	16922	4970	8300	4939	4530	18292	5309

Sursa: INS, baza de date Tempo on-line

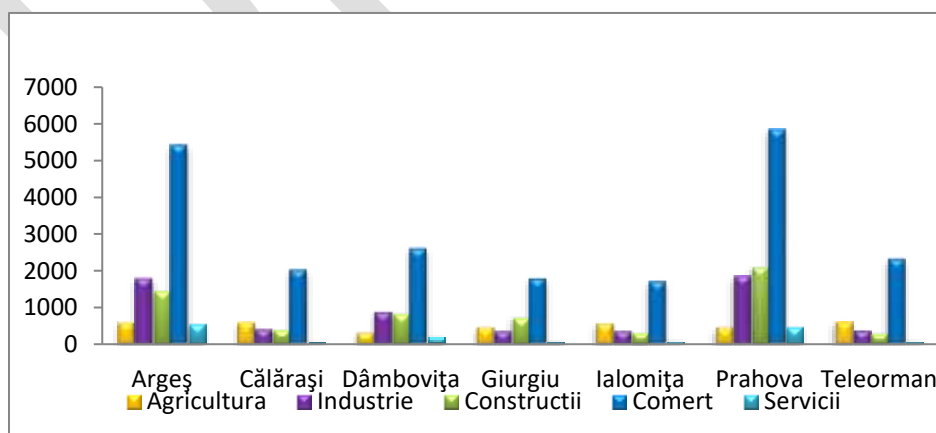
Grafic nr. 7.14. - Numărul de întreprinderi active la nivel județean în 2017, în regiunea Sud Muntenia

Sursa: INS, baza de date Tempo on-line

Situația distribuției întreprinderilor active pe sectoare economice la nivelul celor șapte județe ale regiunii Sud Muntenia în anul 2018, accentuează atât repartizarea inegală a întreprinderilor în plan teritorial, cât și existența dezechilibrelor semnificative cu privire la concentrarea teritorială a întreprinderilor. De exemplu, 34% dintre întreprinderile active la nivel regional din sectorul „Servicii” erau localizate în județul Argeș, în timp ce județul Călărași deținea doar 5% dintre acestea. De asemenea, județul Prahova se situa pe primul loc în domeniile „Comerț”, „Construcții” și „Industrie”, fiind urmat de județul Argeș și, la o distanță semnificativă, de județul Dâmbovița.

Grafic nr. 7.15. - Structura sectorului întreprinderilor active pe județe ale regiunii Sud Muntenia, în 2018

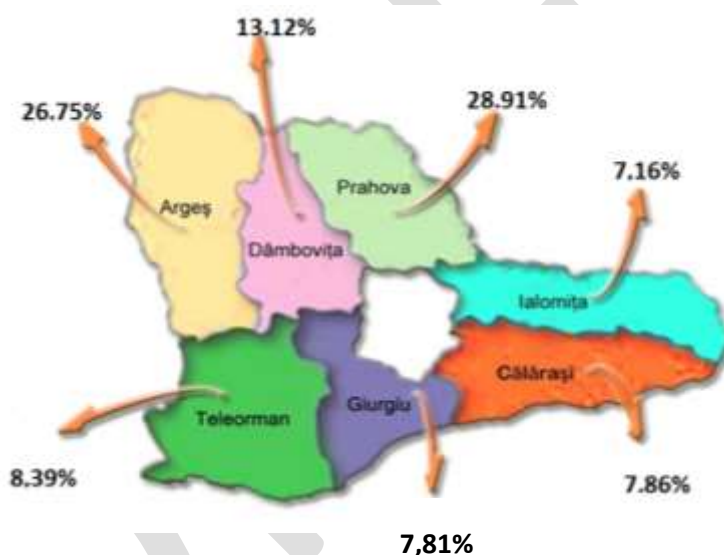
Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la INS

Dezechilibrele semnificative din punct de vedere al spiritului și al nivelului antreprenorial în regiunea Sud Muntenia și, îndeosebi, în cazul județelor componente, pot fi ilustrate prin analizarea densității întreprinderilor active la 1000 de locuitori, acesta fiind un indicator relevant și în caracterizarea atât a dimensiunii piețelor regionale, cât și a evoluției în profunzime a sectorului întreprinderilor la nivel regional.

În intervalul analizat, respectiv 2011 – 2018, densitatea întreprinderilor din regiunea Sud Muntenia a urmat același trend crescător ca și cel de la nivel național. În 2018 comparativ cu anul 2011, regiunea Sud Muntenia a înregistrat o creștere a numărului de întreprinderi active de aproximativ 5%, atingând în 2018 valoarea de 63.262 întreprinderi. Această valoare a poziționat regiunea pe locul 5 la nivel național din punct de vedere al numărului de întreprinderi active.

Situația la nivelul anului 2018 este prezentată în figura de mai jos:

Figura nr. 7.4. - Harta densității întreprinderilor active din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

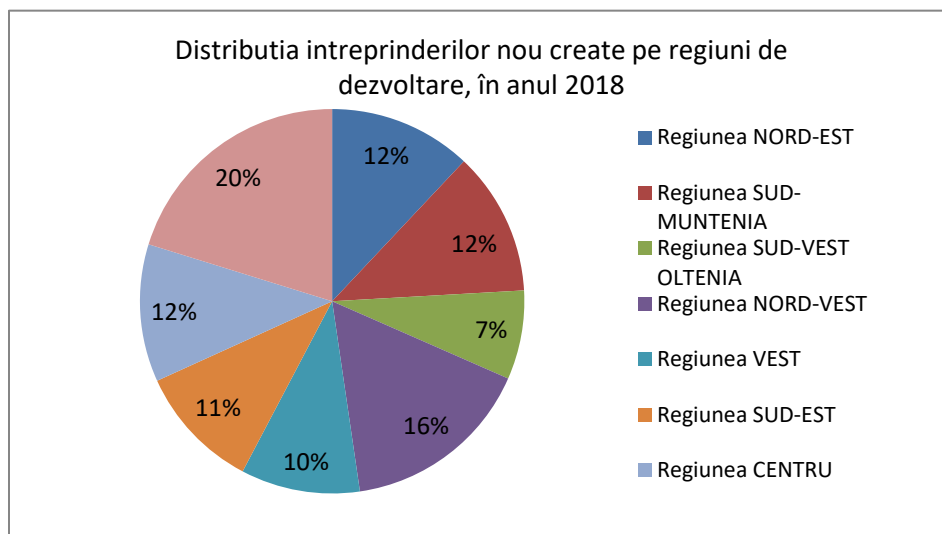

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de pe TEMPO online

La nivelul regiunii Sud Muntenia, dinamica înmatriculărilor firmelor în perioada analizată, respectiv anii 2011 - 2018, a fost oarecum oscilantă de la un an la altul. Media anuală a înmatriculărilor pentru întreg intervalul a fost de aproximativ 14.231 de firme (PF și AF, SRL, SA, SCS, SNC și filiale). Pentru anul 2018, datele statistice de la ONRC, indică o creștere de 15,06% a numărului total de înmatriculări comparativ cu 2017, procentul cel mai mare de unități nou înființate fiind deținut de întreprinderile din categoria IMM, care reprezentau aproximativ 100% din numărul total. Astfel, la nivelul anului 2018, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 3 la nivel național, în urmare cu două poziții față de anul precedent, cu peste 12% din numărul total de noi înmatriculări la Registrul Comerțului, și fiind singura regiune din țară

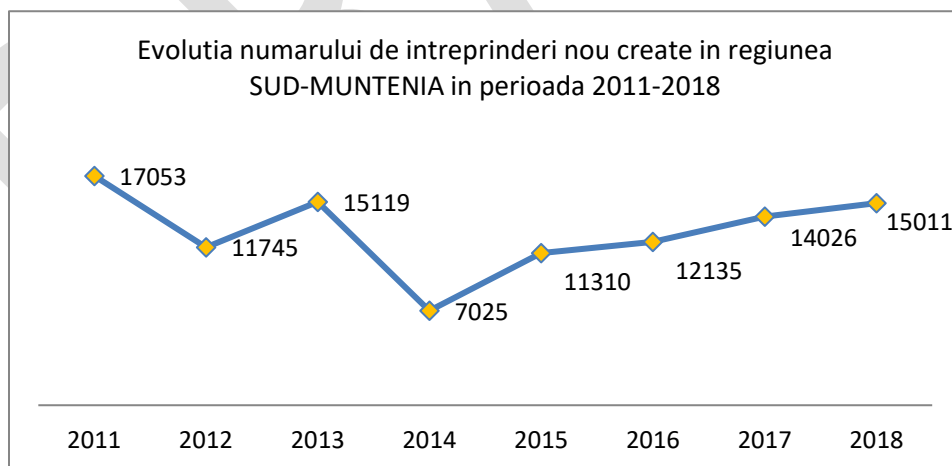
care a avut mai multe întreprinderi înregistrate anul acesta față de anul trecut. Distribuția pe regiuni a înmatriculărilor de noi întreprinderi, cât și evoluția numărului de întreprinderi nou înființate la nivelul regiunii Sud Muntenia sunt prezentate în graficele următoare:

Grafic nr. 7.16. - Distribuția pe regiuni a numărului de înmatriculări, în 2018 (procente)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de pe TEMPO online

Grafic nr. 7.17. – Evoluția numărului de întreprinderi nou create în regiunea Sud Muntenia în reioada 2011-2018 (număr)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de pe TEMPO online

Analizând numărul total de agenți economici înregistrați în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, 45,6% au fost persoane fizice autorizate și 54,4% societăți comerciale, din care aproximativ toate

întreprinderile nou înființate au avut un singur sediu – 97,5%. Referitor la distribuția pe medii de rezidență, 55,1% dintre întreprinderile nou create au fost în mediul urban și 44,9% în mediul rural, important de evidențiat fiind faptul că ponderea întreprinderilor nou create în mediul rural a înregistrat o ușoară creștere față de anul precedent (+6,7%). Un aspect pozitiv se remarcă și în cazul proporției generale a noilor întreprinderi al căror sediu era locuința managerului, valoare ce a înregistrat o scădere în anul 2017 ajungând la 72,8% de la 77,2% în anul precedent, în timp ce ponderea întreprinderilor noi care își desfășoară activitatea la un sediu independent a crescut semnificativ de la 22,8% în 2016, la 27,2% în 2017.

Din punct de vedere al distribuției întreprinderilor active nou create, pe sectoare de activitate, la nivelul regiunii cei mai mulți agenți economici au fost înmatriculați cu activitatea principală comerț (36,6%), urmați de cei cu activitate în industrie (18,4%), în hoteluri și restaurante (15,5%), în alte servicii (13,3%), în construcțiile (11,6%), iar cei mai puțini în transporturi (4,6%). Comparativ cu anul 2016, s-a constatat o scădere a ponderii sectoarelor Transporturi (-10,7%) și Alte servicii (-17,7%), în timp ce pentru celelalte categorii analizate, trendul a fost de creștere, cea mai accentuată dintre acestea înregistrându-se în sectorul Comerț (+12,4%). (Pentru tabelul cu informațiile prezentate mai sus, sintetizat pentru Sud Muntenia, pentru intervalul 2011 – 2018 – vezi tabelul nr. 1.2.7.2. din secțiunea Anexe).

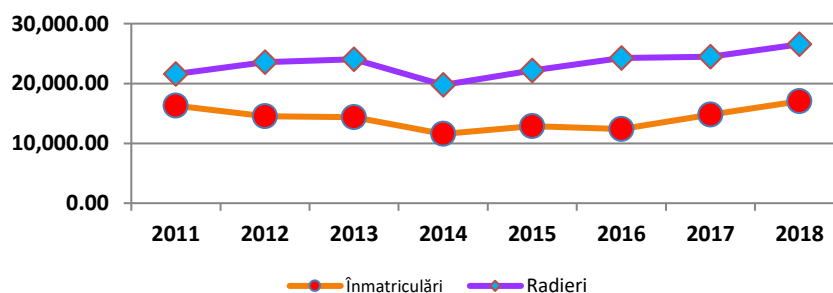
La nivel județean, cele mai multe înmatriculări s-au înregistrat în anul 2018, în județele Prahova (3.942) și Argeș (3.903), iar cele mai puține în județele Teleorman (1.132) și Ialomița (1.033).

Dinamica radierilor însă a fost mult mai sensibilă la fluctuațiile economice. În perioada 2011-2018, în regiunea Sud Muntenia s-au radiat în medie aproximativ 9.503 firme, cel mai mare număr de radieri anuale înregistrându-se în anul 2016 – 11.8385 radieri.

La nivel de regiune și județe componente, dinamica a fost pozitivă pentru anul 2018, fapt ce indică o economie stabilă.

La nivel regional, în 2018, rata de creare a întreprinderilor noi, calculată față de stocul existent la 1 ianuarie 1995, s-a situat la un nivel de 3,6% (național 33,5%), în ușoară creștere comparativ cu anul precedent (+0,5%), ocupând locul 4 la nivel național alături de regiunea Nord-Est, și după regiunile București – Ilfov (7,7%), Nord-Vest (5,5%) și Centru (3,9%). Evoluția în perioada analizată 2011 – 2018, ilustrează faptul că rata de creare a avut o tendință oscilantă, valoarea cea mai mare înregistrându-se în anul 2011 (4,4%), iar cea mai mică în 2014 (1,8%).

Grafic nr. 7.18. - Înmatriculări și radieri de firme, în regiunea Sud Muntenia, în intervalul 2011 – 2018 (număr)

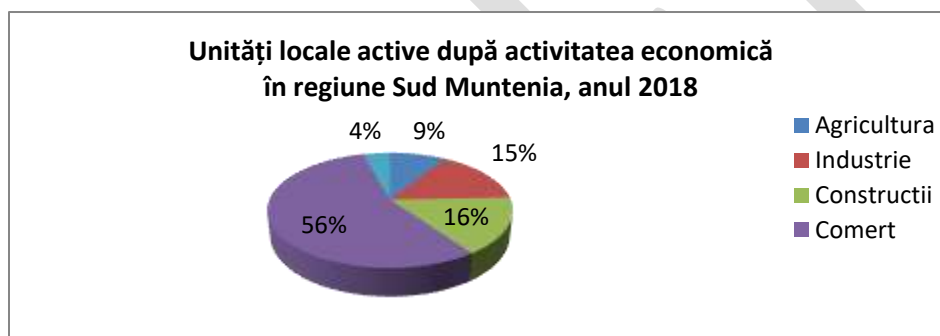

În vederea conturării unei imagini mai detaliate a mediului de afaceri la nivelul regiunii Sud Muntenia se va analiza în continuare și situația unităților locale active sub toate aspectele, respectiv numărul, domeniile de activitate, cifra de afaceri, efectivul de personal și productivitatea muncii.

Unitățile locale active, prin natura lor, apar la nivel local și își desfășoară activitățile la scară mică, fiind conectate îndeosebi la piețele locale și regionale. Numai o mică parte dintre acestea sunt active la nivel național sau reușesc să își găsească o nișă internațională de piață.

Astfel, la nivelul anului 2018, în regiunea Sud Muntenia existau 63.232 unități locale active, ocupând locul 6 la nivel de țară, menținându-și poziția din anul anterior și înregistrând o creștere continuă pe toată perioada analizată (2011-2018), cu 13.675 unități în creștere față de anul de referință. Cele mai multe dintre acestea activau în domeniile comerț (56%), construcții (16%), industrie (15%), urmate de cele din servicii (9%), și agricultură (4%).

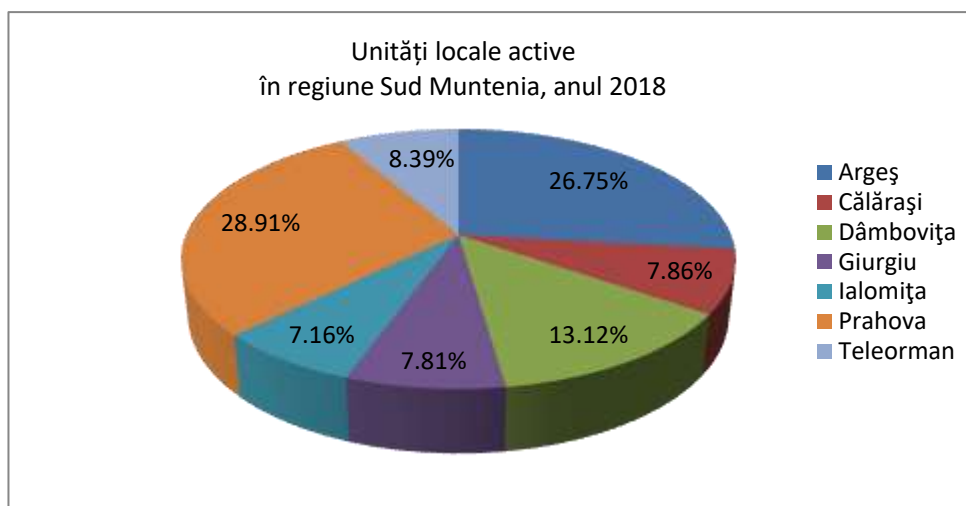
Grafic nr. 7.19. Unități locale active după activitate în regiunea Sud Muntenia în anul 2018

Sursa: INS, baza de date Tempo on-line

La nivel județelor componente, cele mai multe unități locale existau, în anul 2018, în județele Prahova și Argeș, cu 18.292, respectiv 16.922 unități, în timp ce pe ultimele locuri s-au clasat județele Giurgiu și Ialomița, cu 4.939, respectiv 4.530 unități. Important de adăugat este faptul că în toată perioada analizată, numărul unităților locale active a crescut constant în toate județele regiunii, cu o excepție: județul Teleorman a înregistrat o creștere a numărului unităților locale active din 2011 până în 2014, apoi o scădere pentru doi ani consecutiv, urmând o nouă creștere în anul 2017 când a depășit nivelul înregistrat în anul 2014 și continuând creșterea inclusiv în anul 2018.

Grafic nr. 7.20. Distribuția unităților locale active pe județele regiunii Sud Muntenia în anul 2018

Sursa: INS, baza de date Tempo on-line

În 2017, unitățile locale active în industrie, construcții, comerț și alte servicii, de la nivelul regiunii Sud Muntenia, au realizat o cifră de afaceri¹⁷ de peste 164.672 milioane lei (ce reprezintă 12,17% din valoarea la nivel național), în creștere cu 11,85% față de anul precedent, situând regiunea Sud Muntenia pe locul 2 la nivel național, poziție de altfel ocupată în tot intervalul analizat. Cea mai mare cifră de afaceri a fost înregistrată de unitățile din județul Argeș cu 59.425 milioane lei, urmate de cele din județul Prahova cu 56.830 milioane lei, iar pe ultimele două poziții s-au situat județele Ialomița și Teleorman, cu 8.413 și, respectiv 6.361 milioane lei. Evoluția în ansamblu a cifrei de afaceri în perioada 2011 – 2017, la nivelul fiecărui județ al regiunii Sud Muntenia se poate observa în următorul tabel:

¹⁷ Datele disponibile pe INS referitoare la cifra de afaceri există doar până la anul 2017, cautarea fiind realizată în iunie 2020

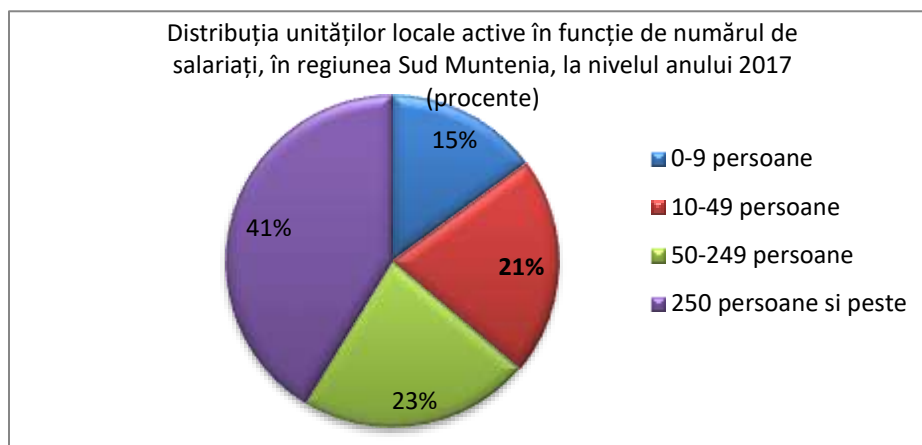
Tabel nr. 7.5. - Cifra de afaceri a unităților locale active în industrie, construcții, comerț și alte servicii, nivel național, regional și județean, în intervalul 2011 - 2017 (milioane lei prețuri curente)

	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017
Romania	1.007.151	1.062.122	1.054.993	1.105.671	1.177.483	1.232.567	1.352.340
Regiunea SUD-MUNTENIA	128.467	132.488	130.652	137.286	139.956	147.224	164.672
Arges	40.387	43.603	45.754	46.463	48.634	53.904	59.425
Calarasi	6.843	7.022	6.899	7.446	7.633	7.489	8.627
Dambovita	11.365	12.976	11.691	12.753	14.062	14.505	16.298
Giurgiu	5.137	5.151	5.345	5.411	6.021	6.013	8.718
Ialomita	6.170	6.495	6.608	6.565	7.547	7.777	8.413
Prahova	53.215	51.545	48.354	52.465	50.202	51.569	56.830
Teleorman	5.350	5.696	6.002	6.183	5.856	5.967	6.361

Sursa: Institutul Național de Statistică

Variația pe parcursul perioadei analizate, respectiv 2011 – 2017, a cifrei de afaceri pentru fiecare categorie de mărime din cadrul unităților locale active arată că întreprinderile mari (cu peste 250 de angajați) realizează ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri (ajungând la 41%), comparativ cu numărul lor foarte scăzut, care nu a depășit 185 unități în intervalul analizat. Pentru celelalte categorii, respectiv întreprinderile micro (cu 0-9 salariați), mici (10-49 salariați) și mijlocii (50-249 salariați), evoluția ponderilor a fost una constantă, cu excepția anului 2012 când microîntreprinderile au realizat o cifră de afaceri mai mare decât întreprinderile mici, la nivel regional. O altă concluzie ar fi distribuirea destul de echilibrată a ponderilor cifrei de afaceri realizate de fiecare categorie de mărime a unităților locale active, ceea ce se poate observa și din graficul următor:

Graficul nr. 7.21. - Cifra de afaceri a unităților locale active, pe clase de mărime după numărul de salariați, în regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2017 (procente):

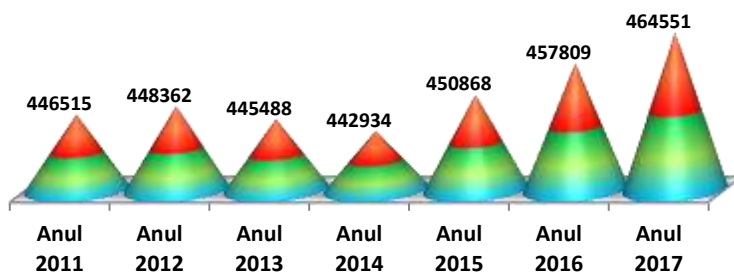

Sursa: Institutul Național de Statistică

La nivelul anului 2017, efectivul de personal din unitățile locale active¹⁸, la nivelul regiunii, a fost de peste 464.000 persoane, reprezentând peste 12% din efectivul de personal de la nivel național (loc 4).¹⁹

Sectoarele economice cu numărul cel mai mare al efectivului de personal, în Sud Muntenia, în 2017 au fost industria (aproximativ 42% din totalul de la nivel regional), serviciile (26%), comerțul (în jur de 21%), construcții (8,8%).

Grafic nr. 7.22. - Evoluția efectivului de personal din unitățile locale active din regiunea Sud Muntenia, în intervalul 2011 – 2017 (număr)

Sursa: Institutul Național de Statistică

Performanța economică și financiară a întreprinderilor poate fi măsurată cu ajutorul mai multor indicatori economici, dintre care, cel mai relevant pentru prezenta analiză este **productivitatea muncii**, definită, în situația de față, ca raport între cifra de afaceri a unităților locale și numărul mediu de salariați.

¹⁸ Datele disponibile pe INS referitoare la personalul din unitățile locale active există doar până la anul 2017, cautarea fiind realizată în iunie 2020

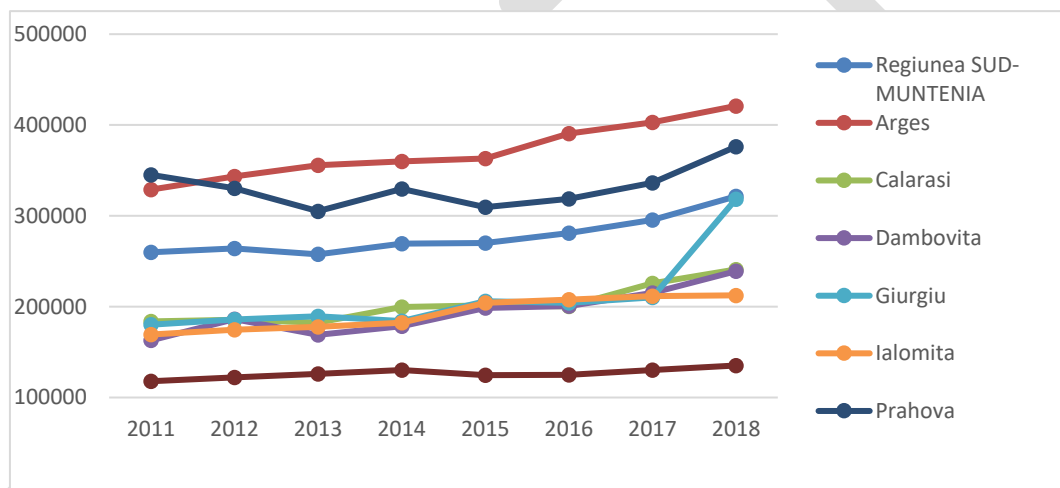
¹⁹ Până la data ultimei actualizări, respectiv iunie 2020, pentru anul 2018 nu există date disponibile la INS referitoare personalul angajat pentru sectorul agricol. Din acest motiv, estimările realizate sunt bazate pe datele existente ale celorlalte activități ale economiei naționale.

Indicator sintetic al eficienței activității economice a întreprinderilor, productivitatea muncii reflectă eficacitatea muncii cheltuite în procesul de producție, depinzând nu numai de cuantumul muncii, ci și de calitatea ei, de mărimea capitalului utilizat etc.

Pentru unitățile locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii din regiunea Sud Muntenia productivitatea muncii la nivelul anului 2018 a fost de 321.465 lei/salariat, peste valoarea de la nivel național. Evoluția în intervalul analizat, respectiv 2011 – 2018, a fost în general ascendentă, cu excepția perioadei 2012- 2014 când valoarea acestui indicator a oscilat.

Analizând datele privind evoluția productivității muncii la nivel local, în intervalul analizat, se poate remarca faptul că cele mai importante creșteri ale acestui indicator s-au înregistrat în județele Călărași și Ialomița și Giurgiu, în timp ce în județele Prahova și Teleorman creșterile au fost într-o proporție mai mică.

Grafic nr. 7.22. – Evoluția productivității muncii în județele regiunii Sud Muntenia, în perioada 2011-2018 pentru sectoarele industrie, construcții, comerț și servicii (lei/salariat)

Sursa: Calcule ADR pe baza datelor de la INS

O treime din PIB-ul regiunii Sud Muntenia provine din industrie, un domeniu bine dezvoltat, variat și în expansiune. Acest lucru este evidențiat de clasamentul celor mai puternice companii regionale, în funcție de cifra de afaceri. Prin urmare, analizând nivelul cifrei de afaceri înregistrate la nivelul anului 2017, județul Argeș ocupa locul 4 în top 30 companii din România, poziționându-se astfel pe acest loc și datorita CA obținute de societatea Automobile Dacia SA – 2.156 mil euro în acest an. În același timp, județul Prahova se situa pe poziția 26 cu firma Lidl Discount SRL - 833 mil euro. În prezent (anul 2019), firma argeșeană se află pe locul 1 în topul celor 30 companii românești, având o cifră de afaceri de 5,3 mil euro, iar firma din județul Prahova ocupă locul 10 în cadrul topului, înregistrând 1,5 mil euro. În anul 2017, din județele Prahova și Argeș proveneau 83% (25) dintre companiile care au intrat în Top 30 regional. Mai mult decât atât, județul Ialomița are o singură companie poziționată în primele 30, județele Dâmbovița și Călărași au câte 2 firme, iar județele Giurgiu și Teleorman nu se regăsesc cu nici o companie în acest top.

În 2017, primii 30 de jucători din regiunea Sud Muntenia au asigurat locuri de muncă pentru aproape 62.806 de oameni, realizând o cifră de afaceri de 57,3 miliarde lei, în creștere față de anul

precedent. Lider detașat a fost societatea Automobile Dacia SA cu 14.261 de salariați și o cifră de afaceri de circa 23,1 miliarde lei. Poziția a doua a revenit celor de la Lidl Discount SRL cu 4.815 angajați, companie prezentă în județul Prahova și care activează în domeniul comerțului.

Începând cu anul 2011, companiile mari ale regiunii au înregistrat câștiguri semnificative, recuperându-se astfel situația economică a regiunii afectată în urma crizei din perioada 2009-2010. Unele dintre cele mai afectate companii au fost Lidl Discount SRL și PETROTEL - LUKOIL SA, ambele din județul Prahova, activând în domeniul comerțului cu amănuntul și, respectiv, fabricarea produselor obținute din prelucrarea țițeiului. Compania Lidl Discount SRL a înregistrat profit începând cu anul 2013, în timp ce firma PETROTEL - LUKOIL SA nu se mai află în pierdere începând cu anul 2015.

Conform datelor preluate de la ONRC, la nivelul anului 2017, având drept criteriu cifra de afaceri realizată, se pot constata următoarele: activitatea economică din Argeș a fost dominată de industria auto (Automobile Dacia SA), în Prahova conduceau industria comerțului cu amănuntul (Lidl Discount SRL) și cea petrolieră (PETROTEL - LUKOIL SA), iar în Dâmbovița s-au menținut două mari unități de producție, una de metale feroase (COS Târgoviște SA) iar cealaltă fiind fabrica de aparate electrocasnice Arctic de la Găești. Județul Călărași rămâne în top cu o societate specializată în cultivarea cerealelor (Agro-Chirnogi SA) și o fabrică a sticlei plate, Saint Gobain Glass Romania SRL. Ialomița are un reprezentant, Expur Urziceni SA care face parte din industria uleiurilor alimentare. Județele Giurgiu și Teleorman nu au reușit să califice societăți în acest top.

2.7.3. INIȚIATIVE ANTREPRENORIALE

Structurile de sprijinire a afacerilor (parcuri industriale, parcuri logistice, parcuri de afaceri, tehnologice, incubatoare de afaceri, clustere) contribuie la dezvoltarea economică a localităților, prin oferirea condițiilor adecvate pentru localizarea întreprinderilor, în special a IMM-urilor productive și a serviciilor de sprijinire a acestora. Structuri moderne, ele permit regiunilor să beneficieze de avantaje competitive prin utilizarea resurselor lor specifice, neutilizate sau sub-utilizate, contribuind astfel la convergența regiunilor din punct de vedere economic și social.

La nivel regional, structurile de sprijinire a afacerilor sunt încă slab dezvoltate și insuficient funcționale, iar un număr limitat de IMM-uri era localizat în cadrul acestor structuri.

În 2020, la nivel național exista un număr de 94 de parcuri industriale, din care 26 (cca. 28%) erau localizate în regiunea Sud Muntenia, ce ocupa astfel locul 1 la nivel național. În ceea ce privește localizarea parcurilor industriale din regiune, mai mult de jumătate dintre acestea erau situate în mediul rural. O situație mai detaliată a acestora este prezentată în tabelul de mai jos.

Discrepanțele dintre zona de sud și cea de nord a regiunii sunt regăsite și în distribuția geografică a structurilor de sprijin în cadrul regiunii. Astfel, o pondere covârșitoare ale acestora este situată în județele din nordul regiunii, cel mai reprezentativ din acest punct de vedere fiind județul Prahova, care deținea un număr de 16 astfel de unități, clasându-se primul loc atât la nivel regional, cât și național. Urmează județul Dâmbovița cu 4 parcuri, Giurgiu și Ialomița cu câte 2 parcuri, Argeș și Teleorman cu câte 1 parc, în timp ce județul Călărași nu avea niciun parc industrial.

Tabel nr. 7.6 - Parcuri industriale în regiunea Sud Muntenia, în anul 2020

Nr.	Județ	Denumire Parc Industrial	Stadiu	Localizare
1	Argeș	Parcul Industrial WDP Oarja	Operațional	Rural
2	Dâmbovița	Parcul Industrial Răcari	Operațional	Urban
3	Dâmbovița	Parcul Industrial Moreni	Operațional	Urban
4	Dâmbovița	Parcul Industrial Mija	Operațional	Rural
5	Dâmbovița	Parcul Industrial Priboiu	Operațional	Rural
6	Giurgiu	Parcul Industrial București - Bolintin	Operațional	Rural
7	Giurgiu	Parc Tehnologic și Industrial Giurgiu Nord	Operațional	Urban
8	Ialomița	Parcul Industrial IMM Slobozia	Operațional	Rural
9	Ialomița	Parcul Industrial OCH Slobozia	Operațional	Urban
10	Prahova	Parcul Industrial Prahova	Operațional	Urban
11	Prahova	Parcul Industrial Ploiești	Operațional	Urban
12	Prahova	Parcul Industrial Brazi	Operațional	Rural
13	Prahova	Parcul Industrial Mizil	Operațional	Urban
14	Prahova	Parcul Industrial Urlați	Operațional	Urban
15	Prahova	Parcul Industrial Allianso Business Park-Ariceștii Rahtivani	Operațional	Rural
16	Prahova	Parcul Industrial WDP Ariceștii Rahtivani	În curs de amenajare	Rural
17	Prahova	Parcul Industrial Ciorani	Greenfield	Rural
18	Prahova	Parcul Industrial Primus 1 Ariceștii Rahtivani	Greenfield	Rural
19	Prahova	Parcul Industrial Primus 2 Ariceștii Rahtivani	Greenfield	Rural
20	Prahova	Parcul Industrial Plopeni	Operațional	Urban
21	Prahova	Parc Industrial Allianso Development Park Ariceștii Rahtivani	Greenfield	Rural
22	Prahova	Parc Industrial Bărcănești	Green field	Rural
23	Prahova	Parc Industrial Dibo	Operațional	Rural
24	Prahova	Parc Industrial Breaza	Green field	Urban
25	Prahova	Parc Industrial Strejnicu	Green field	Rural
26	Teleorman	Parc Industrial Alexandria	Green field	Urban

Sursa: Ministerul Administrației și Internelor

Domeniile de activitate predominante ale firmelor găzduite de parcurile industriale din regiune sunt industria textilă, industria petrochimică, construcții, echipamente electronice, medicale și sanitare. Gama de servicii oferite este puțin variată și limitată în cele mai multe cazuri la utilități (energie electrică, gaze naturale, apă, canalizare menajeră, canalizare pluvială, parcări); infrastructura necesită investiții majore, iar vizibilitatea lor în rândul companiilor din mediul privat trebuie îmbunătățită.

Serviciile oferite de către parcurile industriale sunt legate de oferirea dreptului de folosință asupra infrastructurii, a utilităților și serviciilor necesare desfășurării activității, precum și consultanță de afaceri. Pentru perioada următoare, cel mai mare parc industrial al regiunii – Parcul Industrial Ploiești – își propune să stimuleze mediul de afaceri prin crearea Centrului multifuncțional de afaceri – Lumina Verde – Ploiești, județul Prahova, ca o structură de sprijin a afacerilor din Polul de Creștere Ploiești – Prahova. Obiectivele vizate sunt legate de dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul elevilor și studenților din mediul preuniversitar și universitar; promovarea conceptului de dezvoltare economică durabilă în rândul oamenilor de afaceri; promovarea activităților economice desfășurate în Polul de Creștere.

Parcul Tehnologic și Industrial Giurgiu Nord, o investiție tip brownfield, cu o suprafață de 13,465 ha și un profil în proporție de 80% textil, 10% chimic și 10% altele, realizează activități de cercetare – dezvoltare – inovare. Principalele activități de CDI realizate în ultimii 5 ani sunt focalizate pe realizarea și dezvoltarea de noi metode de producție – tehnologie, în special cu privire la îmbunătățirea parametrilor apei utilizate de firmele găzduite de parc. Rezultatele activităților de CDI se reflectă în o mai bună calitate a parametrilor apei industriale și în găsirea de modalități și procedee de reciclare a nămolului industrial prin utilizarea sa în construcția de cărămizi și în agricultură. În ceea ce privește auto-evaluarea performanțelor de CDI, parcul se poziționează la categoria „o stea” – cu performanțe de CDI recunoscute la nivel național din punct de vedere al originalității, relevanței și rigorii, având două brevete depuse. Activitatea parcului a început în 2003, iar la începutul anului 2020 număra 37 de firme găzduite și 1.003 de angajați.

Incubatoarele de afaceri, componentă importantă a infrastructurii de afaceri, cu rol major în impulsivitatea IMM-urilor și în sprijinirea dezvoltării acestora, sunt destul de slab reprezentate.

Fig. nr. 7.5 - Prezentare schematică a celor trei etape ale procesului de incubare

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza Ghidului inteligent publicat de Comisie

La finalul anului 2014, în România, erau funcționale doar 10 incubatoare, cele mai multe activând în domenii precum servicii de consultanță, IT, biotehnologii, biomateriale, transfer de know-how, cercetare științifică, servicii de transport, etc. Majoritatea erau localizate în regiunea București – Ilfov, în timp ce la începutul anului 2020, la nivelul regiunii Sud Muntenia existau doar 2 incubatoare de afaceri, și anume: Incubatorul Tehnologic și de Afaceri ITAF Ploiești - în cadrul Universității de Petrol - Gaze Ploiești și Incubatorul de Afaceri din cadrul Universității Pitești. În total, în România, erau astfel “incubate” 330 afaceri, fiind create mai mult de 700 locuri de muncă.²⁰

Stimularea inițiativei antreprenoriale prin sprijinirea și încurajarea înființării clusterelor are drept obiectiv încurajarea cooperării dintre diferiți actori economici, în vederea creșterii competitivității și productivității. În competiția globală pentru piețe, șansele succesului economic ale unei țări sau ale unei regiuni se bazează pe specializarea forței de muncă și concentrarea eforturilor de dezvoltare spre domenii cheie, unde se dețin avantaje competitive, resurse și competențe. În acest context, clusterelor inovative sunt o soluție de succes datorită faptului că sunt o combinație între dinamismul antreprenorial și sinergiile proactive între actorii principali ai inovării.

În regiunea Sud Muntenia, un cluster inovativ funcțional este Dacia Renault Cluster Pole, Pitești - o asociație de tip profesional și patronal compusă din societăți comerciale care desfășoară activități în industria de automobile, asociate în scopul reprezentării intereselor sectorului de automobile. Asociație fără scop lucrativ, Dacia Renault Cluster Pole grupează 150 societăți comerciale de mărimi diferite, având în comun faptul că se ocupă de concepția, fabricarea și comercializarea de automobile, materiale, componente, module, părți din automobil sau realizează servicii legate de automobile.

În scopul promovării schimburilor internaționale și al atragerii de capital străin pentru introducerea tehnologiilor noi, precum și pentru sporirea posibilităților de folosire a resurselor economiei naționale, a fost înființată, în 1996, Zona Liberă Giurgiu.

Pe lângă funcția tradițională de centru gravitațional pentru fluxurile comerciale internaționale, Zona Liberă Giurgiu are ca obiective prioritare atragerea investitorilor străini pentru dezvoltarea de activități industriale, precum și stimularea exporturilor de produse prelucrate.

²⁰Sursă: <https://healthinar.wordpress.com/2015/12/06/startups-and-business-incubators-in-romania-a-development-with-a-future-guest-post-by-ioana-vasiloiu/>

Zona Liberă Giurgiu se întinde pe o suprafață de 160 ha, la doar 60 de km de București, fiind punctul de intersecție al principalelor culoare de trafic rutiere, feroviare și fluviale internaționale. Aici desfășoară activități de producție, comerț, construcții, prestări servicii, etc. circa 200 de firme.

2.7.4. ACTIVITATEA DE CERCETARE – DEZVOLTARE – INOVARE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

România are un nivel foarte scăzut al cheltuielilor totale pentru cercetare - dezvoltare, ele reprezentând cca. un sfert din media UE-28. România se situează sub nivelul înregistrat de țările din centrul și sud-estul Europei în privința intensității cercetării-dezvoltării, un aspect pozitiv fiind ponderea mai mare a sectorului privat în finanțarea cheltuielilor de C&D, comparativ cu alte state membre.

În regiunea Sud Muntenia există 11 Institute de cercetare – dezvoltare, în domenii precum agricultura, viticultura, pomicultura, horticultura, piscicultura, petrol și instalații petroliere și cercetare nucleară.

Din categoria entităților de inovare și transfer tehnologic, în Sud Muntenia există două centre de informare tehnologică, respectiv:

- CIT Casa Dunării - Fundația pentru Democrație, Cultură și Libertate – Filiala Călărași – autorizat în domenii precum: energie eoliană și solară, co-generare, hidrolică, Internet, comunicații fixe și mobile, transporturi, cultură și turism;
- CIT-CCIA Ialomița, Slobozia - Centru de Informare Tehnologică - autorizat în domenii precum: industria alimentară, agricultură și protecția mediului.

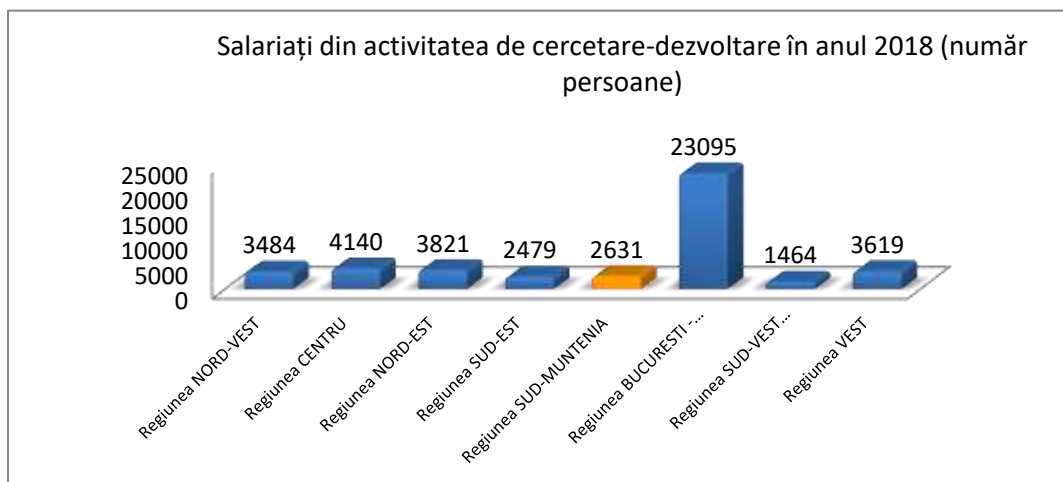
Sistemul regional de cercetare – dezvoltare – inovare se confruntă cu aceleași probleme ca cel de la nivel național. Subfinanțarea acestui sector ca procent din PIB, slaba dotare cu tehnologie performantă și remunerația scăzută din acest domeniu au condus la fenomenul de migrație al specialiștilor, în special a celor tineri. Pe lângă problemele de ordin instituțional, la baza declinului din sectorul CDI a stat și capacitatea scăzută a mediului de afaceri de la nivel regional în a investi în cercetare sau în a asimila rezultatele de cercetare-dezvoltare tehnologică (produse, tehnologii noi sau modernizate etc.), fapt ce reiese din ponderea scăzută a investițiilor în modernizare și re tehnologizare. Tot acest complex de factori sunt determinanți pentru atractivitatea foarte scăzută a sectorului CDI la nivel regional, cu impact negativ asupra întregului mers al acestui domeniu.

În activitatea de cercetare – dezvoltare, în anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, erau 2.344 salariați, în creștere față de anul 2011 cu 16,77%, dar în scădere cu aproximativ 42%, în comparație cu anul 2013 care a adus valorile maxime în ceea ce privește numărul de salariați în activitatea de cercetare-dezvoltare. Se poate observa o evoluție fluctuantă a numărului de salariați în intervalul analizat. Din acest punct de vedere, regiunea s-a situat pe locul 6 la nivel național, în 2018, menținându-se pe aceeași poziție comparativ cu ultimii doi ani și în scădere cu o poziție în raport cu anul 2015.

Cei mai mulți salariați în cercetare – dezvoltare erau în județul Argeș (1.891 salariați), urmat de Călărași cu 306 salariați și Dâmbovița cu 205 salariați, în timp ce pe ultimele locuri s-au situat județele Teleorman – 30 salariați, Ialomița cu 10 salariați și Giurgiu cu nici un salariat, în anul 2018. Pe parcursul

intervalului analizat, se pot observa mici fluctuații ale numărului de salariați din fiecare județ, însă, în ansamblu, majoritatea județelor și-au păstrat poziția.

Grafic nr. 7.23. - Distribuția pe regiuni a salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare în anul 2018 (număr persoane)

Sursa: Calcule ADR pe baza datelor de la INS

Din numărul total al salariaților 53,52% erau cercetători, 20,64% erau tehnicieni și asimilați, iar 25,85% erau alte categorii de salariați.

Tabel nr. 7.7. - Număr salariați din activitatea de cercetare - dezvoltare la nivel regional și pe județe în intervalul 2011 – 2018 (număr persoane)

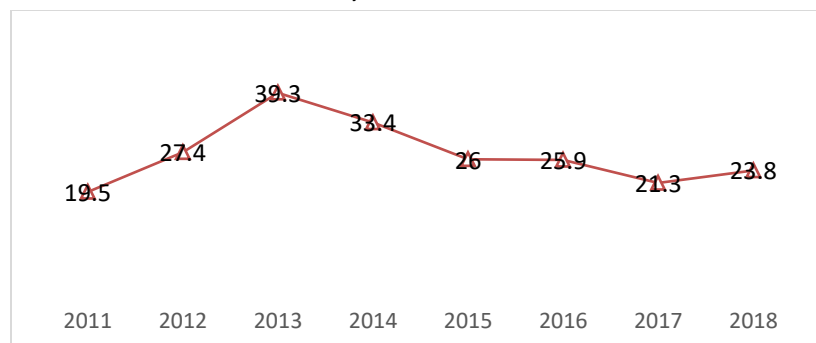
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Regiunea Sud Muntenia	2253	3236	4595	3826	2902	2836	2344	2631
Argeș	1165	2130	3416	2884	2040	2000	1585	1891
Călărași	420	340	351	373	355	321	324	306
Dâmbovița	365	353	320	232	251	245	232	205
Giurgiu	0	55	7	3	25	23	1	10
Ialomița	3	0	0	0	0	0	8	0
Prahova	277	335	474	302	204	212	183	189
Teleorman	23	23	27	32	27	35	11	30

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul 2018, în regiunea Sud Muntenia la 10.000 de persoane ocupate civile, 23,8 erau salariați în activitatea de cercetare – dezvoltare (locul 7 la nivel național, în urcare o poziție față de anul precedent), cei mai mulți regăsindu-se în județele Argeș (75,3) și Călărași (35,2). În graficul de mai jos, se poate observa

evoluția oscilantă, în urcare continuă până în anul 2013 urmată de o scădere abruptă până în 2017 și apoi o creștere ușoară în anul 2018.

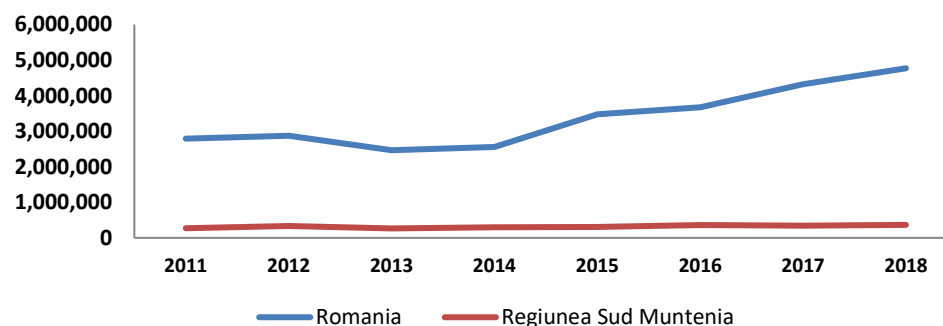
Grafic nr. 7.24. - Evoluția salariaților din cercetare – dezvoltare la 10.000 persoane civile, în regiunea Sud Muntenia, în intervalul 2011 - 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică

La nivel regional, cheltuielile totale din cercetare – dezvoltare au fost, în 2018, de 4.769.279 milioane lei, ocupând locul 3 la nivel național după București – Ilfov și Vest, devansând o poziție față de anul precedent. Din totalul cheltuielilor, 98,45% au reprezentat cheltuieli curente și 1,45% cheltuieli de capital, acestea din urmă au înregistrat un trend descrescător în ceea ce privește ponderea în totalul cheltuielilor față de anul precedent. Din repartizarea pe județe a cheltuielilor din cercetare – dezvoltare rezultă că în județul Argeș acestea au deținut o pondere de 88,7%, urmat de județul Prahova cu 4,9%, județele Dâmbovița și Călărași cu aproximativ 3% în timp ce județele Teleorman și Giurgiu înregistrează puțin peste 0%.

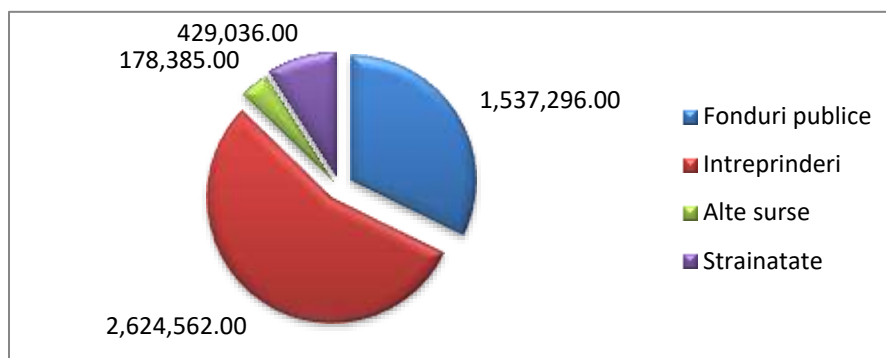
Grafic nr. 7.25 – Evoluția cheltuielilor din domeniul CDI la nivelul regiunii Sud Muntenia – comparativ cu nivelul național, în intervalul 2011 – 2018 (mii lei prețuri curente)

Sursa: Institutul Național de Statistică

Analizate pe surse de finanțare, cheltuielile din activitatea de cercetare – dezvoltare au provenit, în 2018, la nivel național, în proporție de 55% din mediul privat, fiind urmate de fondurile publice cu un procent de 32%, iar pe ultimul loc s-au situat fondurile instituțiilor fără scop lucrativ în procent de 0,11%.

Grafic nr. 7.26. – Cheltuieli totale din activitatea de cercetare – dezvoltare pe surse de finanțare în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018 (procente)

Sursa: Baza de date TEMPO Online, INS

Cererile de brevete de invenție depuse de solicitanții români în anul 2017, la nivelul regiunii Sud Muntenia, au fost în număr de 42, în scădere cu 29% față de anul precedent. După numărul de cereri de brevete depuse, regiunea Sud Muntenia s-a poziționat pe locul 7 la nivel național, în coborâre 2 poziții față de anul anterior. La nivel județean, cele mai multe cereri de brevete au fost depuse în județele Argeș (13 – în scădere cu 43% față de anul 2016) și Prahova (13 – scădere de 32% față de anul precedent), iar cele mai puține în județele Giurgiu și Ialomița (ambele câte o cerere) și Călărași (0 cereri).

Numărul cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor ale solicitanților români a fost de 12 (loc 6 la nivel național), cele mai multe înregistrându-se în Prahova – 3 și Ialomița – 3, iar cele mai puține în Călărași, Teleorman (ambele câte o cerere) și Giurgiu - 0, în 2017.

În ceea ce privește depunerea de cereri de înregistrare a mărcilor, în 2017 acestea au fost în număr de 460, poziționând regiunea Sud Muntenia pe locul 6 la nivel național. Cele mai multe s-au depus în județele Prahova (176) și Argeș (136), iar cele mai puține în Ialomița (14) și Teleorman (23).

Inovarea este un proces continuu și dinamic, care contribuie la creșterea economică. Acesta este definit ca fiind introducerea de bunuri, servicii, procese sau metode de marketing substanțial îmbunătățite, creșterea economică și dezvoltarea depinzând de generarea, exploatarea și diseminarea noilor cunoștințe, metode, procese și produse. Este general admis faptul că modul corect de a depăși criza și de a înscrie economia pe calea unei creșteri sustenabile și echitabile din punct de vedere social este finanțarea inovării în întreprinderi.

Astfel, în ceea ce privește inovarea, în regiunea Sud Muntenia, în 2016 exista un număr de 132 întreprinderi inovative dintr-un total de 2.925 la nivel național, ocupând astfel locul 6 la acest aspect. Cele

mai multe dintre întreprinderile inovative operau în industrie – 94 și restul de 38 în servicii. (Acest indicator se calculează de către INS din 2 în 2 ani, ultimul an disponibil fiind 2016).²¹

În ceea ce privește capacitatea de inovare calculată pe baza indicatorului „ponderea întreprinderilor inovative față de numărul total de întreprinderi”, performanța regiunii Sud Muntenia a fost sub media de la nivel național, respectiv 4,2% față de 10,2%, plasându-se astfel pe locul 7. Evoluția acestui indicator în intervalul 2002 - 2010 este prezentată în următorul tabel:

Tabel nr. 7.8. - Ponderea întreprinderilor inovative față de numărul total de întreprinderi la nivel național (%)

	2010 - 2012	2012 - 2014	2014 - 2016
România	20,7	12,8	10,2
Regiunea Nord-Est	32,2	14,4	13,8
Regiunea Sud-Est	36,5	18,5	16,9
Regiunea Sud Muntenia	17,3	11,6	4,2
Regiunea Sud-Vest	19,8	6,8	3,2
Regiunea Vest	14,4	6,4	8,3
Regiunea Nord-Vest	12	9,1	13,2
Regiunea Centru	21,2	11,8	7,1
Regiunea București	18,5	17,6	10,5

Sursa: Statistică Teritorială 2018; INS - Inovare în industrie și servicii pentru perioada 2014 - 2016

Tehnologiile Informației și Comunicațiilor (TIC) și activitățile economice electronice sunt motoarele cheie în dezvoltarea companiilor: achiziția, producția, marketingul, vânzările și distribuția. Studiile arată că există încă mult loc pentru îmbunătățiri, deoarece multe companii consideră că furnizorii și clienții lor nu sunt pregătiți pentru activitățile economice electronice, acesta fiind, în general, motivul principal pentru care activitățile de acest tip nu sunt folosite mai intens.

Tabel nr. 7.11. – Ponderea personalului care a utilizat PC și PC conectate la internet pe regiuni de dezvoltare, în 2017 și 2018 (procente)

Regiune**)	Ponderea personalului care a utilizat PC - %		Ponderea personalului care a utilizat PC conectat la internet în total personal - %	
	2017	2018	2017	2018
Nord - Est	27,8	26,7	24,9	24,2

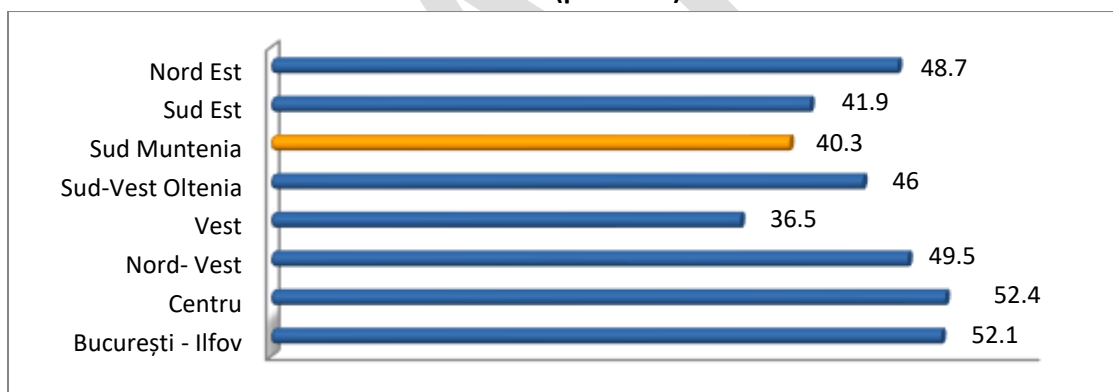
²¹ Până la data ultimei actualizări, respectiv iunie 2020, nu sunt disponibile date la nivelul anului 2017 pentru indicatorii analizați în acest paragraf.

Sud - Est	22,5	20,7	19,7	18,3
Sud - Muntenia	26,3	25,8	22,3	23
Sud - Vest Oltenia	20,5	21,8	18,3	18,2
Vest	26,7	26,7	23,3	24,5
Nord - Vest	29,8	30,8	26,0	27,5
Centru	29,0	29,1	24,8	24,4
București - Ilfov	59,1	50,3	54,6	46
Total	37,6	34,4	33,8	30,9

Sursa: Societatea Informațională INS, ediții 2019 și 2020

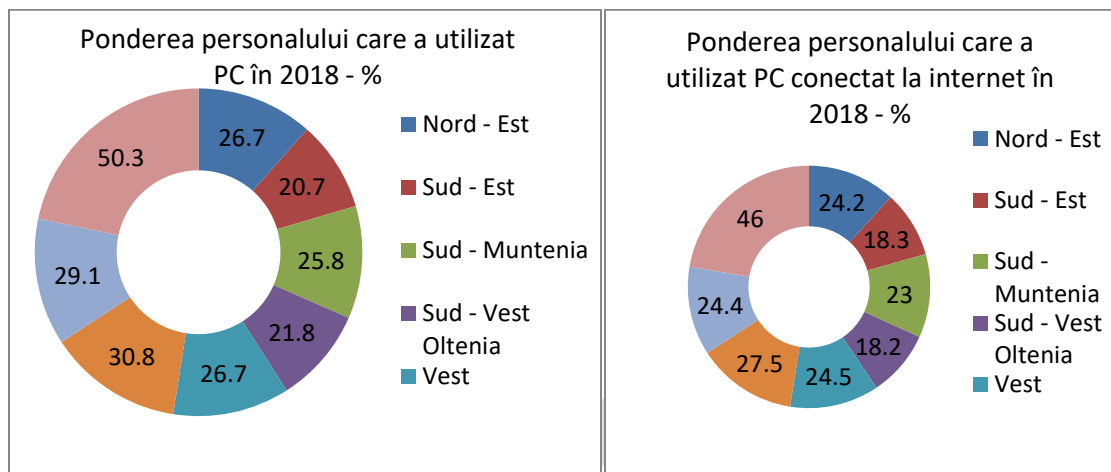
Din repartizarea pe regiuni a indicatorilor prezentați mai sus, la nivelul anului 2018, se poate observa o detașare netă a regiunii București-Ilfov, în timp ce regiunea Sud Muntenia ocupa locul 6 în ceea ce privește ponderea personalului care a utilizat PC, respectiv în ceea ce privește ponderea personalului care a utilizat PC conectat la internet.

Grafic nr. 7.27. - Ponderea întreprinderilor care dețineau website propriu în total întreprinderi active, în 2018 (procente)

Sursa: Societatea Informațională INS, ediția 2020

Grafic nr. 7.28. – Ponderea personalului care a utilizat PC în anul 2018 (procente)

Sursa: Societatea Informațională INS, ediții 2019 și 2020

Societatea informațională permite accesul larg la informație, un nou mod de lucru și de cunoaștere, amplifică posibilitatea globalizării economice și a creșterii coeziunii sociale, informația și capacitatea de comunicare fiind considerate principalii factori care determină creștere economică pe termen lung. Societatea informațională este cu atât mai importantă, cu cât aceasta integrează și dimensiunea economică, prin dezvoltarea unor noi paradigme ale economiei digitale și ale noii economii bazate pe cunoaștere, inovare, cultură antreprenorială și managerială, educație a cetățeanului și a consumatorului. De asemenea, societatea informațională integrează obiectivele dezvoltării durabile, egalității de șanse, protecției mediului, dezvoltarea inovativă, restructurarea industriei și a mediului de afaceri, inclusiv ale sectorului IMM, de aceea se impune sprijinirea extinderii acestora ca o condiție a dezvoltării socio-economice durabile.

2.7.5. INVESTIȚII STRĂINE ȘI COMERȚUL EXTERIOR ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

2.7.5.1. INVESTIȚIILE STRĂINE

Investițiile reprezintă o forță motrică importantă pentru dezvoltarea economică, contribuind la o creștere substanțială a productivității prin faptul că aduc atât tehnologie, cât și cele mai bune practici.

Amplasarea pe traseul unor importante coridoare de transport paneuropene, profilul diversificat al industriei, existența resurselor naturale (petrol, gaze, cărbune, ape minerale) și o ofertă turistică bine conturată au atras peste 5% din totalul investițiilor străine directe de la nivel național în 2017, în scădere față de anul precedent cu 1,9%, ocupând astfel locul 4 la nivel național, în scădere cu o poziție față de anul precedent, după regiunile București – Ilfov, Centru și Vest.

Tabel nr. 7.12. - Soldul investițiilor străine directe la nivel național, în intervalul 2011 - 2018 (milioane euro)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
România	55139	59126	59958	60198	64433	70113	75851	81124
Nord-Est	1,627	1,767	1,685	1,624	1,662	1606	1686	1924
Sud-Est	2,97	3,253	2,529	2,898	2,869	3477	3800	3447
Sud Muntenia	4,059	4,230	4,599	4,194	4,626	4837	4791	5136
Sud-Vest Oltenia	1,806	2,068	1,912	1,954	2,172	2080	2414	2478
Vest	3,987	4,51	4,581	4,646	5,237	5605	6428	6948
Nord-Vest	2,454	2,814	2,665	3,384	3,793	4108	4258	4610
Centru	4,215	4,625	5,179	5,833	5,831	6379	6727	7331
București-Ilfov	34,021	35,859	36,808	35,665	38,243	42021	45747	49250
Locul regiunii Sud Muntenia	3	4	3	4	4	4	4	4

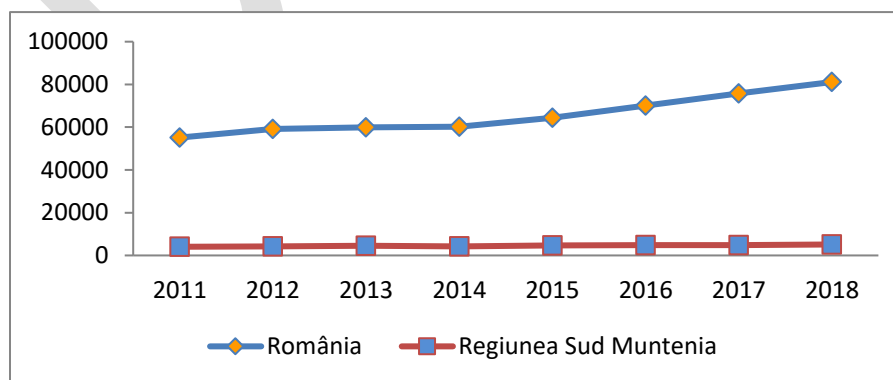
Sursa: Investiții străine directe în România - BNR

Informațiile prezentate în tabelul de mai sus evidențiază evoluția pozitivă a investițiilor străine directe din România în perioada 2011 - 2018, astfel încât în 2018, s-au înregistrat cu 47,12% mai multe investiții străine directe în România decât în anul 2011, tendință resimțită și la nivelul regiunii Sud Muntenia, însă nu cu aceeași intensitate.

Majoritatea investițiilor străine directe în întreprinderi „greenfield”, în 2018, s-au concentrat, ca și ansamblul investițiilor străine directe, în regiunea București - Ilfov (60,71% din soldul ISD), urmată de regiunile Centru cu 9,04% și Vest cu 8,56% din totalul ISD. La nivelul aceluiași an, regiunea Sud Muntenia s-a clasat pe locul 4 la nivel național, cu 6,33% din soldul ISD.

Alocarea regională a ISD greenfield cu deosebire în câteva regiuni de dezvoltare ale României, pentru termenul scurt și mediu, poate constitui un factor de creștere a decalajelor inter și intraregionale la nivelul țării, care pot genera fluxuri însemnate ale migrației interne și externe ale forței de muncă.

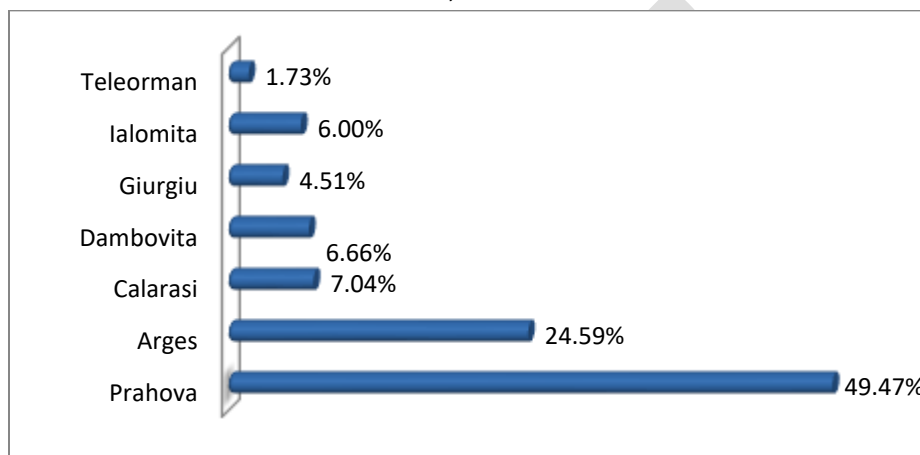
Grafic nr. 7.29. - Evoluția investițiilor străine directe în regiunea Sud Muntenia comparativ cu nivelul național, în perioada 2011 – 2018 (milioane euro)

Sursa: Investiții străine directe în România - BNR

În anul 2018, s-a constatat că investitorii străini din regiunea Sud Muntenia au avut un aport străin la capitalul social de aproximativ 5.051 miliarde lei, cele mai multe companii provenind din județele Prahova - 103, Argeș – 49, , Dâmbovița – 37, Ialomița – 21, Giurgiu – 20, Călărași - 19 , iar Teleorman – 7 firme.

Grafic nr. 7.30. - Ponderea aportului străin la capitalul social a investitorilor străini în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

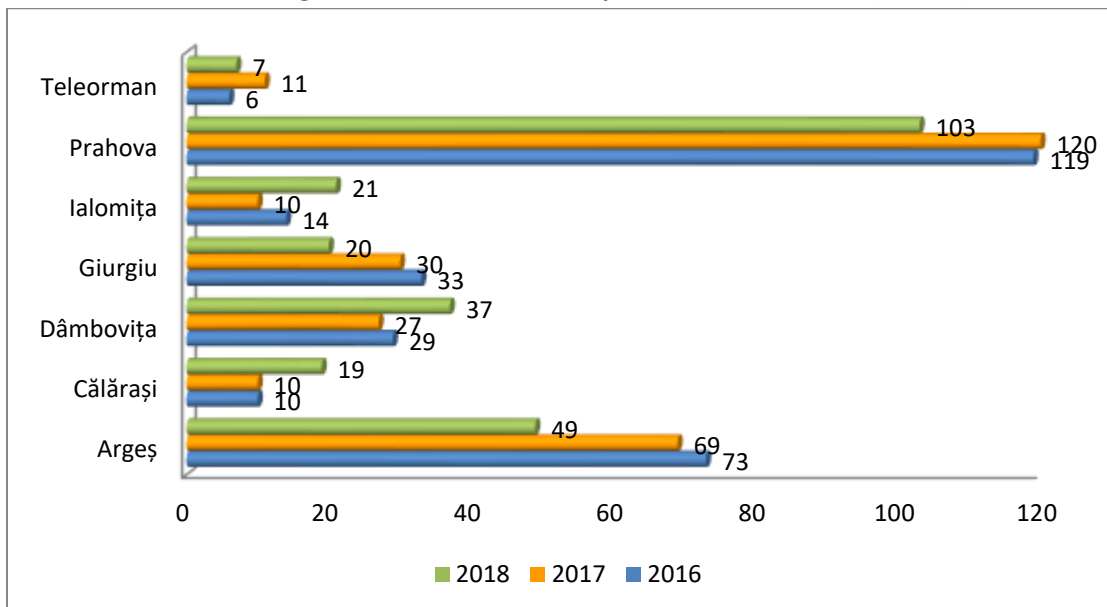
Sursa: Investiții străine directe în România - BNR

Din punct de vedere al numărului de înmatriculări de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social, în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia a fost înregistrat un număr de 256 societăți comerciale, reprezentând 4,5% din totalul național.

Cu un număr de 328 radieri de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia a reprezentat 6,43% din totalul național.

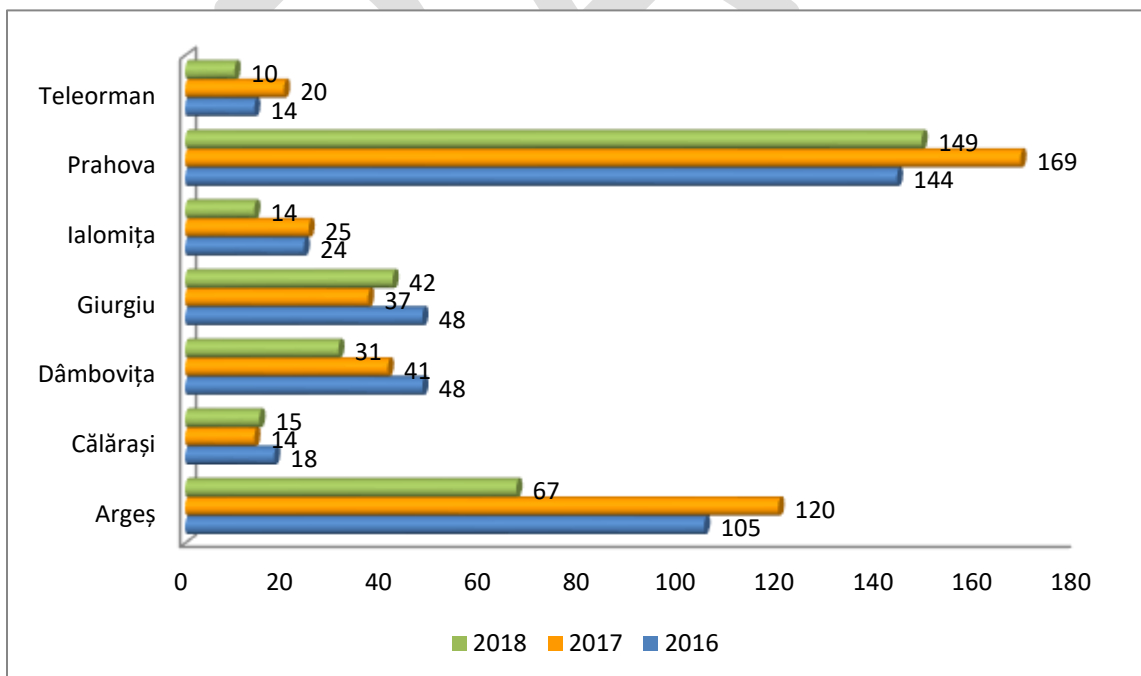
La nivel județean, în 2018, cele mai multe înmatriculări de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social s-au înregistrat în județele Prahova – 103 și Argeș – 49, iar cele mai puține în județele Călărași (19 înmatriculări) și Teleorman (7 înmatriculări). În ceea ce privește situația radierilor de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social, în 2018, cele mai multe s-au operat în județele Prahova (149) și Argeș (67), iar cele mai puține în județele Ialomița (14) și Teleorman (10).

Grafic nr. 7.31. - Evoluția înmatriculărilor de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social, în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2016 – 2018 (număr)

Sursa: Calcule proprii după datele de la ONRC

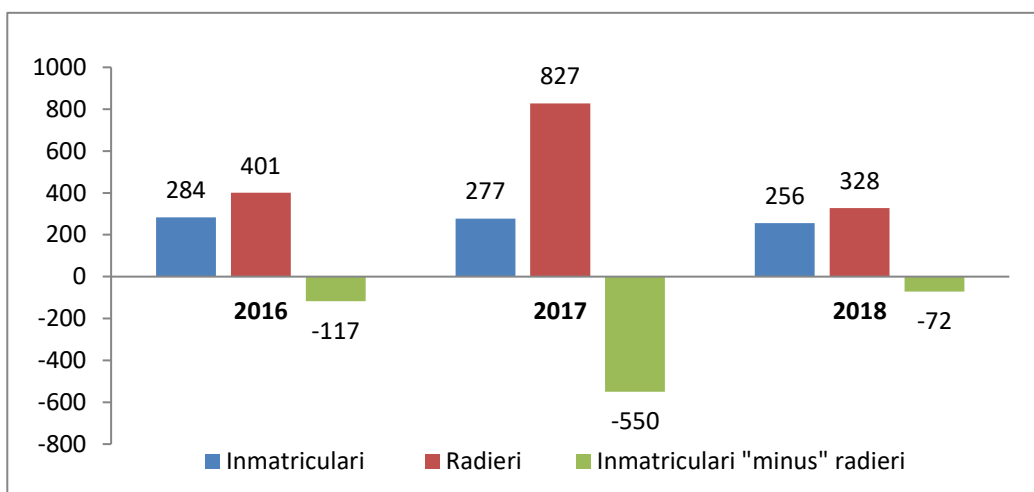
Grafic nr. 7.32. - Evoluția radierilor de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social, în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2015 – 2017 (număr)

Sursa: Calcule proprii după datele de la ONRC

Situația sintetizată a dinamicii societăților comerciale cu participare străină la capital în Sud Muntenia, în perioada 2016 – 2018, este prezentată în graficul de mai jos:

Grafic nr. 7.33. - Evoluția înmatriculărilor, radierilor și dinamica societăți comerciale cu participare străină la capital în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2016 - 2018 (număr)

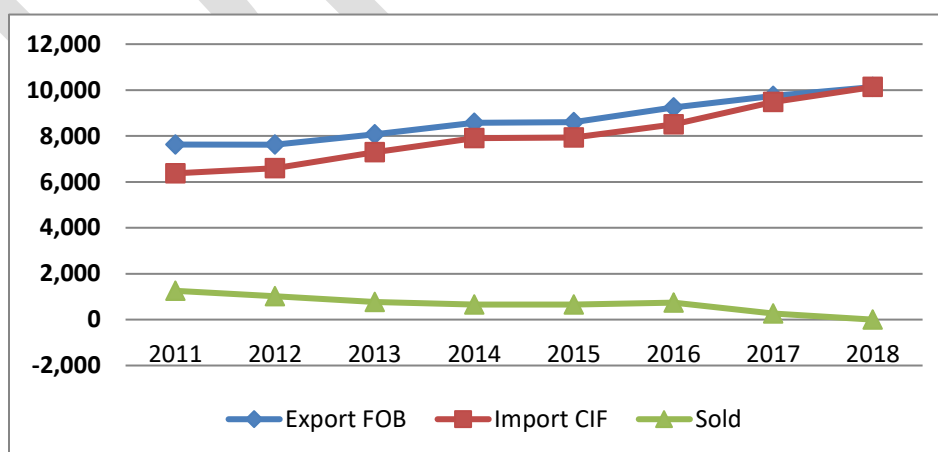

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la ONRC

2.7.5.2. COMERȚUL EXTERIOR ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

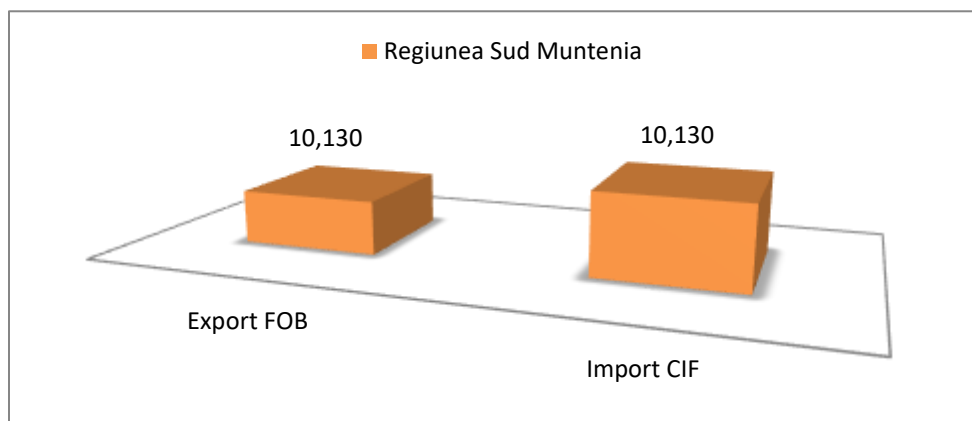
În anul 2018, regiunea Sud Muntenia a realizat 14,96% din totalul exporturilor FOB și 12,22% din totalul importurilor CIF realizate la nivel național, soldul operațiunilor de comerț exterior înregistrând o scădere de aproximativ 262 milioane euro. Balanța soldului de comerț exterior s-a menținut pozitivă și în 2018, pentru întreaga perioadă de timp analizată.

Grafic nr. 7.34. - Evoluția schimburilor comerciale în perioada 2011 - 2018, în regiunea Sud Muntenia (milioane euro)

Sursa: Anuare Statistice Județene

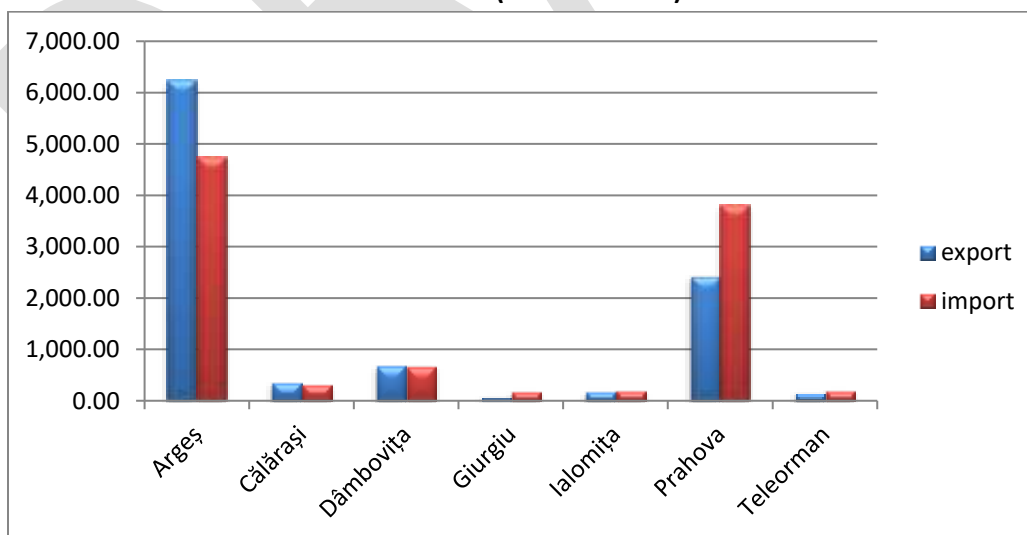
Grafic nr. 7.35. - Ponderea exporturilor FOB și a importurilor CIF în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018 (milioane euro)

Sursa: Baza de date TEMPO online

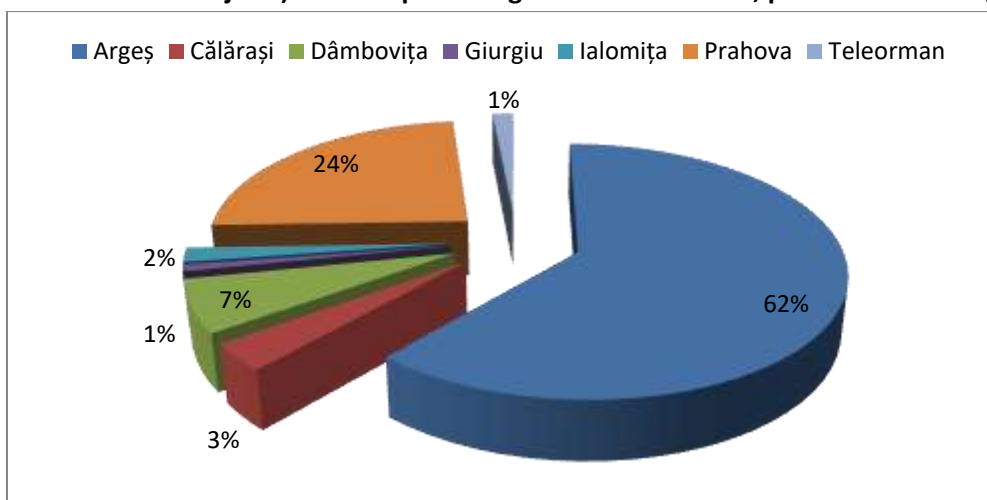
La nivel județean, rolul de lider a revenit județului Argeș cu 61,60% din totalul de exporturi FOB și cu 46,88% din totalul de importuri CIF realizate la nivelul regiunii Sud Muntenia. A fost urmat de județul Prahova, care în 2018, a realizat 23,98% din totalul de exporturi FOB și 37,68% din total importuri CIF. Pe ultimele două locuri s-au situat județele Teleorman, care a realizat 1,52% din totalul de exporturi FOB și 1,91% din importuri (obținând un sold negativ al operațiunilor) și Giurgiu cu 0,84% totalul de exporturi FOB și 1,80% totalul de importuri CIF.

Grafic nr. 7.36. - Activitatea de comerț exterior pe județe componente ale regiunii Sud Muntenia, în anul 2018 (milioane euro)

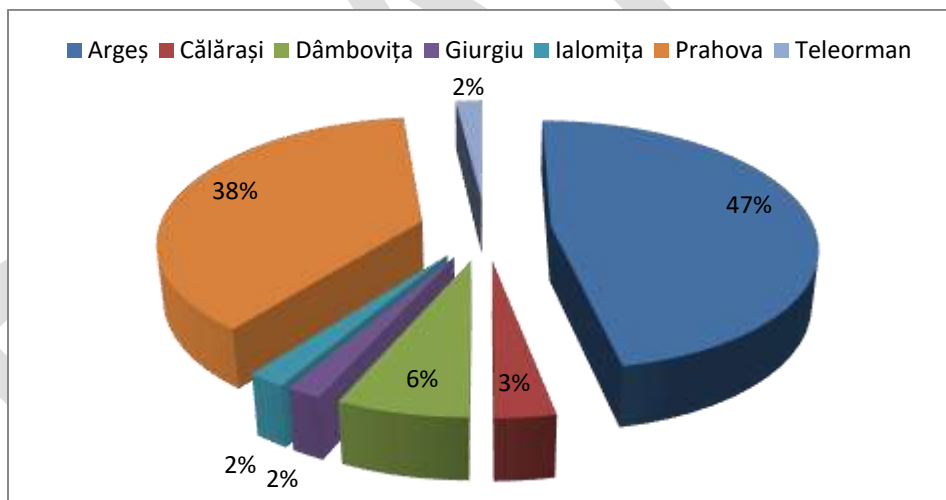
Sursa: Baza de date Tempo online

Grafic nr. 7.37. - Ponderea județelor în exportul regiunii Sud Muntenia, pentru anul 2018 (procente)

Sursa: Baza de date Tempo online

Grafic nr. 7.38. - Ponderea județelor în importul regiunii Sud Muntenia, pentru anul 2018 (procente)

Sursa: Baza de date Tempo online

Principalele mărfuri exportate de regiunea Sud Muntenia în 2018 au fost reprezentate de „Mijloace și materiale de transport”, „Metale comune și articole din acestea”, „Mașini, aparate și echipamente electrice”, „Materiale textile și articole din acestea”, „Produse minerale”, „Produse vegetale”, „Produse alimentare, bauturi si tutun” și „Textile și articole din textile”. O situație de ansamblu asupra principalelor mărfuri exportate și importate la nivel de județe ale regiunii, la 2018, se regăsește în Anexe.

CONCLUZII:

- După anul 1989, economia regiunii Sud Muntenia a avut, în general, o evoluție descendentă, datorată dezechilibrelor moștenite, a neconcordanței dintre componentele reformei economice și a utilizării ineficiente a resurselor naturale și umane, cu impact negativ asupra productivității, eficienței și ratei de angajare.
- În perioada 2011– 2018, cadrul economic al regiunii s-a caracterizat prin următoarele aspecte generale:
 - valori ale unor indicatori ai dezvoltării economice sub cele existente la nivel de țară;
 - concentrarea principalelor sectoare industriale în partea de nord a regiunii;
 - declinul unor sectoare industriale tradiționale.
- Caracteristică importantă a regiunii Sud Muntenia rezultă din diferențele foarte mari dintre județele din nord și cele din sud, cu specializări diferite, respectiv industrie și agricultură, specializarea simțindu-se și în avuția județelor, cu Argeș și Prahova drept lideri ai Produsului Intern Brut pe cap de locuitor.
- Discrepanțele interjudețene au fost adâncite în ultimii 20 ani de restructurarea industrială care a afectat județele din sudul regiunii, cu deosebite implicații la nivel economic și social, care și-au pus amprenta în mod decisiv asupra evoluției și structurii economiei din Sud Muntenia. Cele mai afectate au fost orașele mici și mijlocii, monoindustriale care se luptă și în prezent cu importante dezechilibre economice, cauzate de rata mare a șomajului, de fenomenul de migrație internă și externă ș.a.
- Creșterea economică este indispensabilă într-o economie de tranziție, cum este cea a regiunii Sud Muntenia, iar dezvoltarea umană depinde de activitatea economică productivă. Problema este de a înțelege care sunt motoarele creșterii economice și cum funcționează ele, pentru a le valorifica în cel mai eficient mod, pentru a exploata cel mai bine resursele astfel încât să generăm noi oportunități, care să conducă la dezvoltarea umană, reducerea sărăciei și crearea locurilor de muncă, în general pentru bunăstarea întregii regiuni.
- Situatărea firmelor în prim-planul activității economice reprezintă condiția primordială pentru o dezvoltare economică durabilă și sustenabilă, fiind considerat un sector strategic atât la nivel național, regional, cât și local. Întreprinderile, îndeosebi cele mici și mijlocii, generează dinamism și profitabilitate, accentuează competitivitatea și crește gradul de ocupare al forței de muncă active, contribuind astfel la o dezvoltare armonioasă a economiei și a vieții sociale.
- În caracterizarea mediului de afaceri din regiunea Sud Muntenia în perioada 2011 – 2017, se disting două perioade, respectiv una oscilantă în perioada 2012- 2014, urmată de o perioadă de creștere sau stagnare în unele sectoare, semn al redresării economice în urma crizei financiare.
- Din analiza principalilor indicatori referitori la activitatea întreprinderilor din regiunea Sud Muntenia se constată, în 2017, o ușoară revenire în zona pozitivă, însă cu o stabilitate fragilă care se manifestă diferențiat la nivelul claselor de mărime și al sectoarelor de activitate economică de la un județ la altul.

- Disparitățile interjudețene se mențin în continuare, distribuția întreprinderilor active pe sectoare de activitate accentuând dezechilibrele referitoare la concentrarea teritorială a întreprinderilor. Între județele regiunii există încă diferențe foarte mari în ceea ce privește gradul de diversificare economică, ceea ce are consecințe negative pe termen mediu asupra dezvoltării economice a regiunii Sud Muntenia.
- Structura pe sectoare de activitate relevă o specializare a județelor în industrie, îndeosebi a celor din nordul regiunii, și în agricultură în județele din sud.
- Un avantaj pe care regiunea Sud Muntenia ar trebui să îl fructifice mai mult este proximitatea față de capitala București, cea mai mare piață de desfacere emergentă pentru produsele obținute din activitățile agricole (produse perisabile etc.) sau pentru serviciile cu consum direct (cum ar de exemplu serviciile de turism, agrement ș.a.).
- Se constată o lipsă de diversificare a tipurilor de structuri de sprijinire a afacerilor, în sensul că, în regiunea Sud Muntenia există cel mai mare număr de parcuri industriale din România, respectiv 24 de astfel de structuri, numai două incubatoare de afaceri și un singur cluster inovativ.
- Sistemul de cercetare – dezvoltare – inovare din regiunea Sud Muntenia se confruntă încă cu probleme precum subfinanțarea, slaba dotare cu tehnologie performantă și remunerația scăzută. Acest mix de probleme au determinat slaba atractivitate a acestui domeniu pentru specialiști, în special pentru cei tineri, necesitând totodată investiții în dotare cu tehnologii performante.
- Investițiile străine directe și-au încetinit ritmul în perioada 2011 – 2018, ceea ce a făcut ca regiunea Sud Muntenia să rămână pe aceeași poziție în clasamentul la nivel național (loc 4 în 2012), dovedind și o scădere a atractivității regiunii pentru investitorii străini.
- Comerțul exterior a avut o tendință de urcare în ultimul an de analiză, respectiv 2018, balanța de comerț exterior menținându-se pozitivă pentru tot intervalul de timp analizat. Principalii contributori la comerțul exterior au fost județele Argeș și Prahova, care au realizat împreună 86% din exporturi și 85% din importuri, axându-se în principal pe comerțul cu mijloace de transport și produse minerale.

2.8. TURISMUL

România a reprezentat, înainte de 1990, o destinație turistică importantă pentru piața est-europeană însă, în condițiile în care oferta turistică nu s-a schimbat de-a lungul timpului, turismul practicat devine necompetitiv în raport cu exigențele cererii și produselor turistice de pe piața internațională.

Valorificarea atracțiilor turistice din regiunea Sud Muntenia creează oportunități și creștere economică regională și locală, iar investițiile în turism și cultură vor permite regiunii să folosească avantajele potențialului său turistic și a patrimoniului cultural, pentru a-și îmbunătăți avantajele competitive în sectoare cu valoare adăugată mare și conținut calitativ și cognitiv ridicat, atât pe piețe tradiționale, cât și pe cele în formare.

2.8.1. POTENȚIALUL TURISTIC

În general, pe teritoriul României sunt recunoscute două categorii de potențial turistic:

1. 24% din suprafața țării - zone cu potențial turistic complex și de mare valoare, care includ parcurile naționale și rezervații ale biosferei, monumente naturale, arii naturale protejate, valori ale patrimoniului natural de interes național, resurse balneare, muzee și case memoriale;
2. 34% din suprafața țării - zone cu potențial turistic ridicat care includ cel puțin una din categoriile de rezervații și monumente ale naturii de interes național, valori ale patrimoniului cultural de interes național, resurse balneare, muzee sau case memoriale.

Pe teritoriul regiunii Sud Muntenia se regăsesc ambele categorii de potențial turistic, datorită reliefului său diversificat, mai puțin Rezervațiile Biosferei.

Totodată, potențialul turistic al regiunii este marcat prin două componente esențiale:

- Componenta naturală, reprezentată prin peisaje spectaculoase, configurația variată a reliefului, condițiile climatice favorabile, valoarea terapeutică și abundența unor factori naturali de cură (cură balneară cu sulf la Pucioasa și nămol sapropelic la Amara);
- Componenta antropică, reprezentată prin vestigii arheologice (Târgoviște, Poenari), monumente și obiective de artă laică sau religioase (Mănăstirile Comana, Dealu, Sfinții Voievozi, Sinaia, Curtea de Argeș etc.), muzee și colecții muzeale (Pelișor, Peleș), elemente de etnografie și folclor de mare frumusețe și originalitate (obiceiurile Călușului, Steagul cu giavrele, Dragobetele, Tudorița/Păștele Cailor etc.), realizări actuale de prestigiu (barajul Vidraru), monumentele istorice (Curtea Domnească de la Târgoviște, Curtea de Argeș etc.), de arhitectură și de artă cu o valoare de unicat.

Acestea constituie elementele de mare atractivitate ale ofertei turistice regionale, contribuind la formarea unei game largi de forme de turism: de sejur (montan, balnear), vânătoare și pescuit sportiv, turism itinerant cu valențe culturale, turism religios etc.

2.8.2. PATRIMONIUL NATURAL PROTEJAT

România este una din țările europene care se bucură de un patrimoniu natural deosebit de divers și conservat, a cărei diversitate biologică reprezentată de ecosistemele naturale și seminaturale acoperă aproximativ 47% din suprafața țării.

În sprijinul conservării diversității biologice, pe teritoriul României sunt constituite 963 de arii naturale protejate, care reprezintă 7% din suprafața țării. Se regăsesc printre acestea 3 rezervații ale biosferei, 4 situri Ramsar, 2 situri care au primit Diploma Europeană pentru arii protejate acordată de Consiliul Europei, 13 parcuri naționale și 13 parcuri naturale.

În componența patrimoniului natural unic al României intră două forme de relief reprezentative și anume munții Carpați, care reprezintă 65% din eco-regiunea carpatică, și una dintre cele mai importante zone umede din Europa, Delta Dunării, care se distinge atât ca suprafață (580.000 ha), cât și la nivel al diversității biologice cu un triplu statut internațional: rezervație a biosferei, sit Ramsar (zona umedă de importanță internațională), sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural.

Dezvoltarea turismului trebuie să țină cont de principiile dezvoltării durabile, în sensul conservării și protejării patrimoniului natural și cultural dar și al reducerii presiunii antropice asupra mediului, inerentă în condițiile practicării turismului pe scară largă.

Turismul din România se concentrează asupra istoriei sale bogate și a peisajelor naturale care constituie patrimoniul natural protejat, reprezentat în regiunea Sud Muntenia de parcuri naționale și regionale, rezervații naturale, monumente ale naturii și arii protejate și avifaunistice.

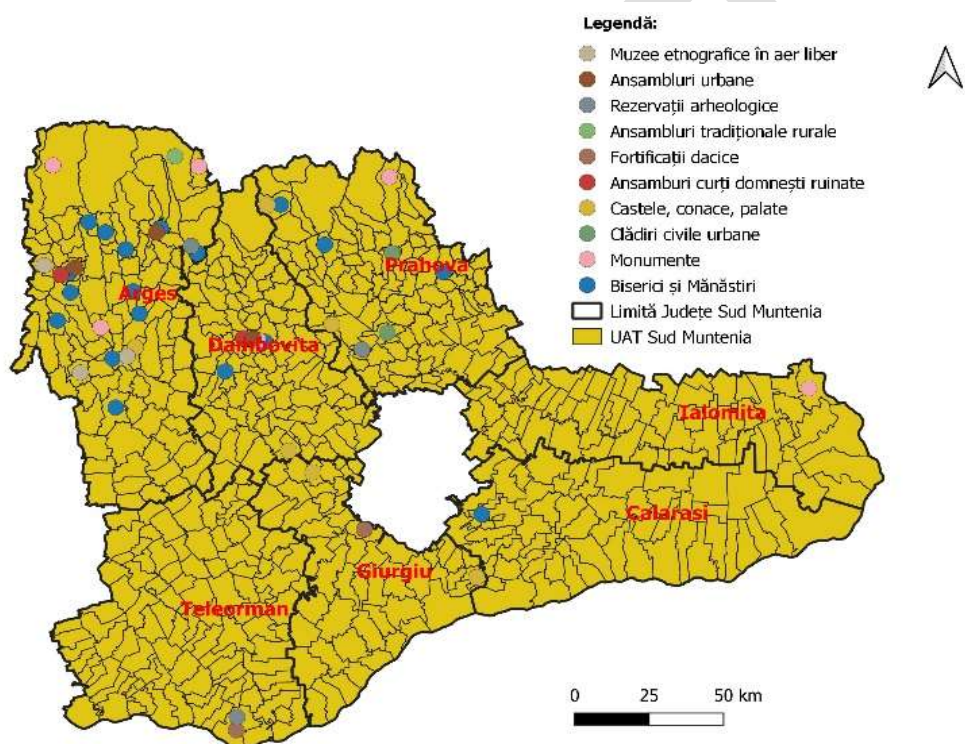
În ceea ce privește patrimoniul natural protejat al regiunii, trebuie menționat că acesta este bogat ca urmare a biodiversității sale. Astfel, pe teritoriul celor 7 județe ce compun regiunea se regăsesc 3 parcuri naționale și naturale din totalul de 13 de pe toată suprafața României. În acest sens, peste 100.000 de ha reprezintă arii protejate de interes național (parcuri naționale, rezervații naturale, arii de protecție naturală avifaunistică și monumente ale naturii). Prezentarea în detaliu a acestora se regăsește la subcapitolul 2.2. Cadrul natural, secțiunea 2.2.3.3 – Biodiversitatea.

2.8.3. PATRIMONIUL CONSTRUIT PROTEJAT REPREZENTAT DE MONUMENTELE ISTORICE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Regiunea Sud Muntenia deține un patrimoniu construit protejat deosebit de bogat. Astfel, pe teritoriul ei există 4.778 de obiective construite, parte a patrimoniului național, și 2.758 de lăcașuri de cult, dintre care 79 de biserici de lemn.

În ceea ce privește distribuția teritorială a obiectivelor de patrimoniu pe tipuri de obiective, aceasta este redată în figura nr. 8.1. de mai jos:

Figura nr. 8.1. - Obiectivele de patrimoniu construit din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Sursa: Ministerul Culturii

Județul Dâmbovița, cel mai bogat județ din regiune prin prisma celor 1.239 de monumente istorice, are puternice rădăcini în trecut, oferind grațioase edificii istorice încă din preistorie și fiind locuit încă din Paleoliticul Inferior. Fostă capitală a Țării Românești, municipiul Târgoviște oferă astăzi cel mai vast patrimoniu istoric din județ datorită celor 221 monumente istorice, printre care și atractivul Complex Muzeal al Curții Domnești, care datează din Epoca Medievală și grupează alte monumente din secolele XV-

XVIII precum Turnul Chindiei, restaurat în secolul XIX, Palatul Domnesc, 2 biserici și alte construcții civile. Dintre cele 15 situri și așezări arheologice din municipiu, cea mai veche datează încă din Epoca Bronzului.

Cele mai multe monumente sunt sub forma bisericilor, a anexelor specifice acestora și a caselor memoriale, vile, conace sau orice altă incintă dintre care: Ansamblul Palatului Brâncovenesc de la Potlogi, în Târgoviște o multitudine de biserici printre care Biserica Albă sau Biserica Târgului, necropolele din comuna Voinești care datează din Epoca Bronzului Timpuriu sau Mănăstirea Dealu din comuna Băieni construită în perioada 1499-1501.

Teritoriul județului Prahova a fost locuit încă din vremuri imemorabile a căror mărturie stau multe dintre cele 1.079 de monumente istorice. Principalul punct de atracție îl reprezintă Castelul Peleş din orașul Sinaia, construit la sfârșitul secolului al XIX-lea în stil germanic și care, din anul 1948, funcționează ca muzeu național.

Acestuia i s-a adăugat, între anii 1896 - 1914, un castel mai mic numit Pelișor, construit în stil elvețian. Totodată, un alt monument recunoscut ca identitate istorică a orașului Sinaia este Mănăstirea Sinaia, numită și „Catedrala Carpaților” și datează din secolul al XVII-lea.

Tot pe teritoriul județului Prahova se găsesc cele două rezervații arheologice, cea din comuna Târgușoru Vechi și cea din Vadu Săpat.

Municipiul Ploiești găzduiește 140 de monumente istorice, printre care se numără și cel mai vechi monument ecleziastic construit în întregime din zid, respectiv Biserica Domnească „Sf. Apostoli Petru și Pavel”, ctitorită în anul 1639 de către Matei Basarab și, de asemenea, Statuia Libertății inaugurată în anul 1881. Din paleta vastă de monumente existente în județul Prahova se mai pot menționa: monumentul de arhitectură laică Casa „Hagi Prodan” din Ploiești, „Casa Cămărășiei” din orașul Slănic, astăzi Muzeul Sării, Crucea de pe Caraiman din Bușteni aflată la o altitudine de 2.291 m sau mărețul monument ecvestru, statuia lui Mihai Viteazul, închinată memoriei și înfăptuirilor acestuia care este, de asemenea, și ctitorul orașului Ploiești. De menționat aici și cele două muzee unicat în România, Muzeul Ceasului și al Petrolului – dar și Castelul Iulia Hașdeu din Câmpina, ruinele Palatului Cantacuzino de la Florești.

În nord-vestul regiunii Sud Muntenia este localizat județul Argeș, un teritoriu locuit din vremuri străvechi, care a favorizat dezvoltarea așezărilor geto-dacice, multe dintre ele descoperite și conservate până în zilele noastre, ce fac parte din cele 1.023 de izvoare istorice ale patrimoniului său. Suvenire ale artei feudale, s-au păstrat de-a lungul veacurilor, mai mult sau mai puțin afectate de trecerea timpului, numeroase monumente cum ar fi: palatele domnești de la Câmpulung și Curtea-de-Argeș, Mănăstirea Cotmeana (ridicată de Mircea cel Bătrân), fortăreața Poenari din comuna Arefu (construită în timpul

domniei lui Vlad Țepeș), construcțiile feudale de la Glavacioc și Aninoasa, impozanta Mănăstire Curtea-de-Argeș (construită de Neagoe Basarab) etc.

Un număr impresionant de biserici și mănăstiri fac dovada amprentei ortodoxismului în această zonă, astfel că dintre cele 14 biserici monument din Curtea de Argeș se mai pot menționa: Biserica Domnească, care păstrează în interior 14 morminte ale principilor din familia Basarab, Biserica Sânt Nicolae, Biserica Episcopală - legendara biserică a lui Manole și a celor nouă meșteri mari și un alt monument cu valențe istorice reprezentat de „Masa lui Traian”, o imensă lespede rotundă de pe malul Oltului, despre care legenda spune că ar fi locul unde a poposit Traian și apoi Mihai Viteazul.

Cu mai puține monumente istorice în patrimoniul său, **județul Giurgiu** înglobează, prin cele 542 de vestigii, dovezi ale celor mai îndepărtate timpuri precum situl arheologic de la Malu care adăpostește artefacte ce aparțin Paleoliticului Superior cât și Epocii Bronzului Timpuriu. Odată cu urcarea pe treptele istoriei se lasă admirate și vizitate ruinele cetății Giurgiului și Turnul cu ceas din municipiul Giurgiu, ruinele Palatului Cantacuzino de la Mironești sau Crucea de piatră de la Călugăreni, ridicată în memoria bătăliei purtată de Mihai Viteazul cu turcii lui Soliman Pașa.

Lăcașurile de cult care au dobândit în timp numele de monumente istorice datorită arhitecturii religioase reprezintă importante puncte turistice, mai ales pentru turismul religios, dintre care se pot menționa Biserica Grecească, Biserica de lemn de la Călugăreni sau Mănăstirile Comana, Sf. Nicolae din Găiseni și Neajlov.

Patrimoniul istoric al **județului Teleorman** împarte cele 393 de monumente istorice în 316 monumente arhitectonice, 60 de monumente, 2 case memoriale și 15 situri istorice urbane și rurale.

O trecere în revistă a câtorva dintre acestea deschide trecutul epocii medievale prin Cetatea Cazacilor din Roșiorii de Vede, Cetatea medievală Turnu sau ruinele Curții lui Constantin Aga Bălăceanu din localitatea Balaci. De asemenea, numeroase edificii arheologice păstrează și astăzi moștenirea unor milenii demult apuse precum situl arheologic La Biserica din comuna Măgura, rezervația paleontologică de la Ciuperceni sau situl arheologic de la Vitănești care datează din eneolitic.

Teritoriul actual al **județului Călărași** a cunoscut de-a lungul secolelor toate etapele istorice ale dezvoltării poporului român păstrând și astăzi, prin cele 284 de monumente istorice, glasul fiecărei ere în parte. Dincolo de săpăturile arheologice care au scos la iveală existența societăților omenești în acest teritoriu, încă din vremea neoliticului timpuriu, stau drepte în fața timpului, încă neacoperite de acesta, numeroase monumente istorice precum ruinele palatului Ghica din comuna Radovanu sau ruinele Curții Brâncovenești de la Obilești, ambele din sec. XVIII. Dintre cele 70 de case certificate ca monumente istorice

se pot menționa Casa Domnească de la Plătărești datată din 1646 și casa scriitorului Marin Preda din comuna Vasilați. De asemenea, în județul Călărași se află unul dintre cele mai frumoase monumente istorice din secolul al VII-lea, reprezentată de mănăstirea Plătărești.

În ceea ce privește **județul Ialomița**, în istoria economică și politică a statului medieval Țara Românească, Orașul de Floci a fost unica așezare urbană din estul Câmpiei Române. În privința numelui istoric al orașului, toponimul *Floci* provine de la comerțul cu lână (*floccus*) practicat atât de oierii din partea locului, cât și de cei din zona montană care veneau cu turmele la iernat în Balta Ialomiței. Printre cele 218 monumentele istorice ale județului se numără Mănăstirea „Sfinții Voievozi”, o fortăreață a Bărăganului, ansamblul Gării Fetești din 1887, turnul de clopotniță din comuna Balaciu, vechi de peste 170 de ani sau ansamblul conacului Bolomey de la Cosâmbesti, construit în anul 1898, Ferma Model Perieți, monument de istorie agrară, Așezământul Cultural – Religios de la Maia-Catargi, destinat să repună pe soclul recunoștinței naționale o personalitate emblematică a istoriei României, Barbu Catargiu, întâiul prim-ministru al României Unite.

Cu toate acestea, în ultimii ani, un număr mic de obiective de patrimoniu din regiune au beneficiat de investiții semnificative în ultimii ani pentru restaurarea și valorificarea în scop turistic a acestora, multe dintre acestea afându-se acum într-o stare avansată de degradare (circa 70%).

Dintre acestea, cele mai importante investiții sunt cele cofinanțate din „Programul Operațional Regional 2014-2020, Prioritatea de investiții 5.1: Conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural”, ce pot fi regăsite în anexa 1.2.8., tabelul 1.2.8.1.

De asemenea, prin Programul PHARE a fost finanțată renovarea a două biserici și a unui monument arhitectural din Pucioasa, Pietroșița și Târgoviște (județul Dâmbovița), precum și reabilitarea infrastructurii turistice din Stațiunea Slănic-Prahova.

Totodată, prin Programul Național Anual de Restaurare, gestionat de Ministerul Culturii și Cultelor, au fost elaborate documentații tehnico-economice și de execuție pentru o serie de obiective de patrimoniu din regiune:

- Ruinele Curții Bălăceanu Tătăraștii de Sus, Cetatea „Turnu” Turnu Măgurele, Cetatea Giurgiu;
- Cazinoul din Sinaia;
- Castelul „Peleş” Sinaia;
- Palatul Culturii Câmpulung;
- Palatul Brâncovenesc Potlogi;
- Mănăstirile: Sinaia, Dealu, Gorgota, Bâscoavele, Ciocanu, Argeșului, Robaia;

- Conacele Cosâmbești, Hagiești și Gostinari;
- Ferma agricolă Perieți;
- Ruinele Cetății Giurgiu;
- Situl arheologic Târgul cu Floci;
- Ansamblul rupestru Corbii de Piatră;
- 19 biserici (din care 7 din lemn): Brădetu, Șuici (Argeș), Frunzărești (Călărași), Bădulești, Valea Mare, Frasin, Gorgota, Căndești, Brezoarele Târgoviște (Dâmbovița), Mihăilești, Găiseni (Giurgiu), Giurgeni, Maia (Ialomița), Puchenii Mari, Lipănești, Urlați (Prahova), Brânceni (Teleorman), Copăcenii și Serbești (Dâmbovița).

Un lucru important este faptul că accesul către numeroasele obiective turistice naturale și culturale se face încă pe drumuri nemodernizate sau reabilitate.

La nivel regional, în ceea ce privește localizarea obiectivelor de patrimoniu, potrivit Studiului de Impact asupra Situației Monumentelor Istorice, realizat de Asociația Națională a Arhitecților și Restauratorilor de Monumente Istorice (2019), există un număr de 3030 monumente istorice, din care 1208 monumente istorice de clasa A și B sunt situate în mediul urban, iar 1822 sunt situate în mediul rural. Conform studiului, se fundamentează nevoia de finanțare a obiectivelor turistice de categoria B, nu doar în mediul urban, ci și în mediul rural în regiunea Sud Muntenia.

2.8.4. INFRASTRUCTURA DE TURISM

2.8.4.1. STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE TURISTICĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În categoria structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică intră orice construcție sau amenajare care furnizează în mod permanent sau sezonier serviciul de cazare și alte servicii specifice pentru turiști. Ținând cont de aceste caracteristici, pe teritoriul României aceste structuri se găsesc sub forma de hoteluri, hoteluri pentru tineret¹², hosteluri, hoteluri apartament, moteluri, hanuri, vile turistice, cabane turistice, bungalouri, sate de vacanță, campinguri, popasuri turistice, căsuțe turistice, tabere de elevi și preșcolari, pensiuni turistice și agroturistice, spații de cazare de pe navele fluviale sau alte unități de cazare colective.

Conform datelor statistice referitoare la structurile enumerate mai sus, reiese că, în anul 2018, regiunea Sud Muntenia ocupă locul 2 în ceea ce privește numărul de moteluri, fiind una dintre cele trei

regiuni care dețin pe teritoriul lor hanuri turistice, pe lângă regiunile Nord-Vest și Centru, și de asemenea, regiunea deține 2 din cele 27 spații de cazare pe nave fluviale și maritime de pe suprafața României.

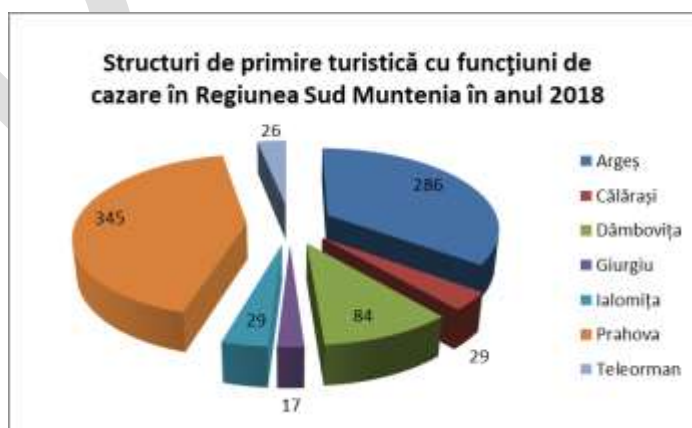
Numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică a crescut în România cu 69%, exprimată în 3.450 unități în perioada 2011 - 2018. Toate regiunile urmează aceeași tendință de creștere, cu excepția regiunii Sud Muntenia, ce prezintă o ușoară scădere de la 2017 la 2018, plasându-se înaintea regiunilor Sud-Vest și București-Ilfov, ocupând astfel poziția a 6-a în această ierarhie (tabel nr. 8.1).

Tabel nr. 8.1. - Numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică în regiunea Sud Muntenia în 2011, 2017 și 2018

	2011	2017	2018
România	5.003	7.905	8.453
Regiunea Centru	1.197	2.359	2.369
Regiunea Sud Est	974	1.208	1.434
Regiunea Nord-Vest	650	1019	1127
Regiunea Nord-Est	604	985	1057
Regiunea Vest	513	770	832
Regiunea Sud Muntenia	533	826	816
Regiunea Sud-Vest	377	529	598
Oltenia			
Regiunea București Ilfov	155	209	220

Sursa: Institutul Național de Statistică

Grafic nr. 8.1. - Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Din cele 816 de structuri înregistrate în regiune, în anul 2018, cele mai multe sunt reprezentate de pensiuni agroturistice. Dintre acestea, 63% sunt amplasate în județul Argeș și 18% în județul Prahova.

În ceea ce privește pensiunile turistice, a doua structură răspândită numeric, cele 46 din orașul Bușteni și cele 43 din orașul Sinaia, județul Prahova, plasează aceste două orașe în fruntea ierarhiei atât la nivel județean, cât și regional.

Unitățile de cazare aflate în minoritate sunt reprezentate numeric după cum urmează: trei hosteluri, patru campinguri, trei popasuri turistice, două spații de cazare pe nave fluviale și maritime în municipiul Giurgiu.

În ceea ce privește starea funcționalității unităților de cazare din regiune, este bine de menționat faptul că majoritatea structurilor de cazare au fost construite între anii 1960 – 1980 și o parte dintre acestea se află într-o stare avansată de degradare fizică, în timp ce altele au fost reabilitate prin fonduri Phare și fonduri structurale. Analizând distribuția teritorială a investițiilor din domeniul turismului din ultimul deceniu, se desprinde concluzia că acestea s-au concentrat cu precădere în construcția și reabilitarea de unități de cazare localizate în zona montană din nordul regiunii, respectiv în județele Prahova, Argeș și Dâmbovița. Apetența mare a investitorilor pentru zona din nordul regiunii se datorează în principal cererii mari de locuri de cazare în stațiunile montane de pe Valea Prahovei, care sunt principala destinație de turism de weekend și montan, nu doar pentru locuitorii regiunii Sud Muntenia, dar și pentru cei din București.

2.8.4.2. CAPACITATEA DE CAZARE TURISTICĂ EXISTENTĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Capacitatea de cazare existentă sau instalată reprezintă numărul de locuri de cazare de folosință turistică înscrise în ultimul act de recepție, omologare, clasificare al unității de cazare turistică, exclusiv paturile suplimentare care se pot instala în caz de necesitate.

În anul 2018, numărul locurilor de cazare existente la nivel național a înregistrat un trend crescător de 27,04%, comparativ cu anul 2011, tendință urmată și de regiunea Sud Muntenia, însă la un nivel ușor mai mic, de 26%, așa cum reiese din tabelul de mai jos.

Tabel nr. 8.2. - Evoluția locurilor de cazare existente în regiunea Sud Muntenia în anii 2011, 2017, 2018

	2011	2017	2018
Hoteluri	12872	15179	15179
Hosteluri	440	1599	1457
Hoteluri apartament	84	114	114

Moteluri	1414	1509	1515
Hanuri	20	42	42
Vile turistice	1191	1647	1609
Cabane turistice	1210	948	873
Bungalouri	36	62	62
Campinguri	342	614	642
Popasuri turistice	30	106	106
Căsuțe turistice	151	283	283
Tabere de elevi și preșcolari	1520	1090	1094
Pensiuni turistice	2431	3700	3649
Pensiuni agroturistice	2036	4300	4253
Spații de cazare de pe navele fluviale și maritime	334	336	336

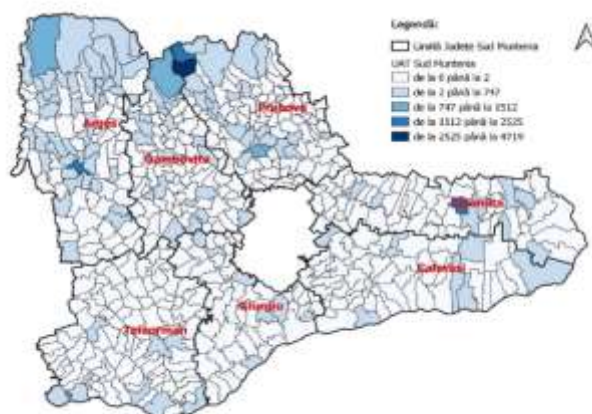
Sursa: Institutul Național de Statistică

Analizând capacitatea de cazare existentă la nivel județean se poate remarca că județele Prahova și Argeș au reprezentat punctele forte pentru regiune în ceea ce privește acest indicator, pe locurile imediat următoare situându-se județele Dâmbovița și Ialomița.

Pe lângă județele Prahova și Argeș, care sunt puncte forte pentru regiune în ceea ce privește capacitatea de cazare instalată, se bucură de asemenea de locuri imediat privilegiate și județul Dâmbovița, unde municipiul Târgoviște și orașul Pucioasa dețin 20,80%, respectiv 17,34% din teritoriu, precum și județul Ialomița pentru care orașul Amara posedă 74% din teritoriu, în anul 2018.

Localitățile din regiune care dispuneau de cel mai mare număr de locuri de cazare în 2018 erau: Sinaia (4.701 locuri, 15,5%), Amara (1.825, 6%), Bușteni (2.456, 8,08%), Pitești (2.465, 8,11%) și Ploiești (1.472, 4,84%).

Figura nr. 8.2. - Capacitate de cazare, pe localități, în 2018

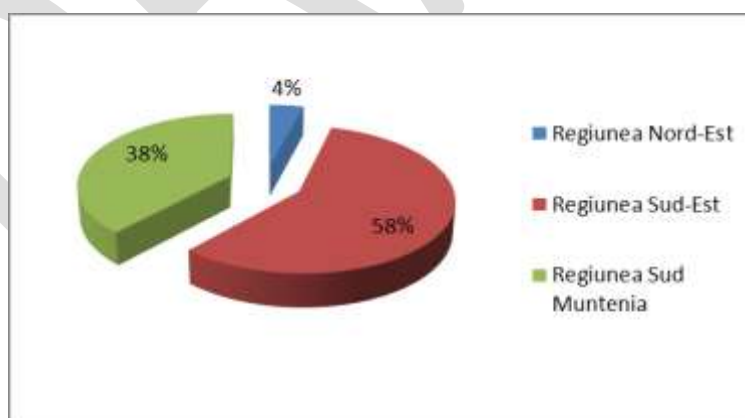

Sursa: Hartă realizată conform datelor INS

Pe județe, structura capacității de cazare este eterogenă, astfel că județele cu un flux ridicat de turiști (Argeș, Dâmbovița, Prahova) au o ofertă diversificată de unități de cazare, în timp ce în județele cu un turism foarte puțin dezvoltat (Teleorman, Giurgiu) oferta cuprinde doar 3-4 tipuri de unități.

Capacitatea de cazare existentă cuantificată în număr de locuri plasează regiunea Sud Muntenia pe a doua poziție în ceea ce privește spațiile de cazare pe navele fluviale și maritime în 2018, cu 38% din valoarea națională, fiind urmată de regiunea Nord-Est (4%), prima poziție fiind ocupată de regiunea Sud-Est (58%).

Grafic nr. 8.2. - Ponderea spațiilor de cazare pe nave fluviale și maritime în 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică

De asemenea, pe o poziție bună se mai află și în ceea ce privește numărul de locuri existente în hoteluri apartament, clasament în care ocupă poziția a patra (114 locuri în anul 2018), după regiunile Sud Est, București-Ilfov și Nord-Vest, evoluția fiind marcată de o creștere cu 73,7% din 2011 până în 2018. În

cazul motelurilor, urmează după regiunea Centru, iar numărul locurilor în taberele de elevi și preșcolari reprezintă aproape 17%, situându-se după regiunea Sud-Est și regiunea Centru.

Regiunea Sud Muntenia nu este competitivă la numărul de locuri existente în campinguri și popasuri turistice și, de asemenea, în bungalouri, unde cele 62 de locuri (2018) o plasau pe locul 7 la nivel național, în contrast cu regiunea Sud-Est, care prin cele 2.253 de locuri (2018) deținea 60,33% și locul fruntaș din ierarhie.

Pe plan regional, numărul de locuri existente în hoteluri în anul 2018 (14.345) reprezintă mai mult de jumătate din cele 30.380 de locuri de cazare, urmate de pensiunile turistice care dețin puțin peste 12%. Ramura turismului reflectă în județul Prahova un mare punct de concentrare în ceea ce privește cazarea turistică, astfel că acesta este cap de listă în ceea ce privește numărul de locuri de cazare (114 în 2018) în cele 2 hoteluri apartament, existente doar pe teritoriul acestui județ și cu peste jumătate din locurile de cazare din hoteluri, vile turistice și în pensiunile turistice, care din 2011 până în 2018 s-au extins cu peste 60%.

De asemenea, luând ca bază același criteriu de mai sus, următorul este județul Argeș care aduce un aport de 30% regiunii, deținând cele mai multe locuri în pensiunile agroturistice și în taberele de elevi și preșcolari.

Capacitatea de cazare turistică existentă din regiunea Sud Muntenia a cunoscut o creștere constantă în perioada de referință 2011-2018. Județul Giurgiu ocupă ultimul loc în regiune în ceea ce privește capacitatea de cazare, deoarece din 2011 până în 2017 nu reușește să acumuleze decât 3 locuri de cazare, în 2018 având o scădere de la 817 la 809 locuri de cazare, la polul opus aflându-se județul Prahova, care deține un total de 12.651 de locuri. De asemenea, în vârful piramidei se regăsește și județul Argeș, care îi urmează județului Prahova, acesta din urmă aflându-se într-o evoluție continuă începând cu anul 2014 până în 2017, reușind să își sporească cu 1.175 de locuri capacitatea de cazare.

Tabel nr. 8.4. – Capacitatea de cazare turistică existentă, pe tipuri de structuri de primire turistică în perioada 2011 – 2018 (număr locuri/pat)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sud Muntenia	24111	26336	27906	28348	29881	30347	31529	30380
Argeș	5942	7076	7461	7829	8714	8741	9163	9068
Călărași	561	612	643	843	843	868	885	885
Dâmbovița	2740	2822	2861	3263	3270	3463	3514	3235
Giurgiu	814	874	916	570	589	636	817	809

Ialomița	3021	3106	3183	3114	3163	3151	3169	2469
Prahova	10319	11114	12044	11525	12278	12229	12700	12651
Teleorman	714	732	798	1204	1024	1259	1281	1263

Sursa: Institutul Național de Statistică

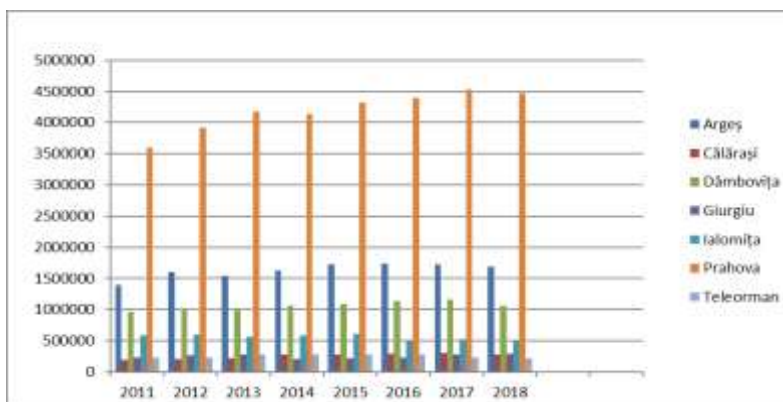
2.8.4.3. CAPACITATEA DE CAZARE TURISTICĂ ÎN FUNCȚIUNE DIN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către unitățile de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile cât sunt deschise unitățile în perioada considerată. Aceasta se exprimă în unitatea de măsură locuri-zile și nu se iau în considerare locurile din camerele sau unitățile închise temporar din lipsa de turiști, pentru reparații sau din alte motive.

La nivel național, numărul acestora a crescut cu 20%, rezultat al unei evoluții constant ascendente în perioada 2011 - 2018. Dintre cele 8 regiuni de dezvoltare, regiunea Centru se face de departe remarcată prin numărul considerabil de locuri, reprezentând astfel 24,31% din totalul de locuri-zile din România, urmată de regiunea Sud-Est cu o pondere de 16,44%. Astfel, continuând poziționarea regiunilor prin prisma capacității de cazare, regiunea Sud Muntenia se situează la mijlocul clasamentului, cu o pondere de 9,55% din valoarea națională.

Astfel, în perioada 2011 - 2018, capacitatea de cazare în funcțiune din regiunea Sud Muntenia s-a dezvoltat considerabil, înregistrând o creștere de 18% a numărului de locuri de cazare. Această evoluție a fost influențată de progresul județelor Argeș, Dâmbovița și Călărași, dar mai ales de cel al județului Prahova, care în decursul acestei perioade a deținut constant cel puțin 50% din totalul regiunii. La polul opus se află celelalte județe, care se caracterizează printr-o capacitate redusă de locuri în funcțiune, în special Teleorman care în 2018 reprezenta doar 2,5% din regiune.

Grafic nr. 8.3. - Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune în regiunea Sud Muntenia, 2011-2018 (locuri-zile)

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo - Online

Cea mai răspândită structură de cazare o reprezintă hotelurile, înregistrându-se în 2018 peste 4 milioane de locuri-zile în funcțiune (4.552.038), acoperind astfel 53,49% din totalul capacității de cazare în funcțiune din regiunea Sud Muntenia și căreia îi urmează pensiunile turistice pentru care capacitatea depășește 1.207.303 (2018) locuri-zile în funcțiune.

Mediul urban al județului Prahova reprezintă un areal dezvoltat, atât pe plan județean, cât și regional deoarece, pe lângă faptul că județul se află în topul ierarhiei în ceea ce privește numărul de locuri-zile în hoteluri, moteluri, cabane turistice, vile turistice și pensiuni turistice, acestea se află în totalitate în orașe și municipii. Excepție fac locurile disponibile în hoteluri care se găsesc și în mediul rural, dar mai ales în cel urban în proporție de 96%, în special în orașul Sinaia unde se înregistrează 1.124.011 de locuri-zile (2018), mai mult de jumătate din locurile în funcțiune din județ.

Județul Argeș se evidențiază cu cele mai multe locuri în bungalouri, toate în municipiul Pitești sau pensiuni agroturistice, care sunt doar în mediul rural, urmându-i totodată județului Prahova în ceea ce privește capacitatea de cazare din hoteluri, cabane turistice, vile și pensiuni turistice.

La nivelul regiunii Sud Muntenia există anumite categorii de structuri de cazare, consemnate doar în cadrul unui singur județ, a căror situație la 2018 era următoarea: 41.610 locuri-zile în hoteluri apartament (județul Prahova), 11.476 locuri-zile în căsuțe turistice (județul Argeș).

Din totalul hotelurilor care funcționau, în 2018, în regiunea Sud Muntenia, 7 sunt din categoria 1*, 44 din categoria**, 92 din categoria***, 27 din categoria**** și doar 4 din categoria*****. Hotelurile de 4 și 5 stele se găsesc pe Valea Prahovei (Sinaia, Azuga), în municipiile Pitești, Ploiești și Călărași, în orașele Urlați, Zimnicea, în stațiunea Amara, în zona Vidraru-Argeș, precum și în comunele Păulești, Târgșoru

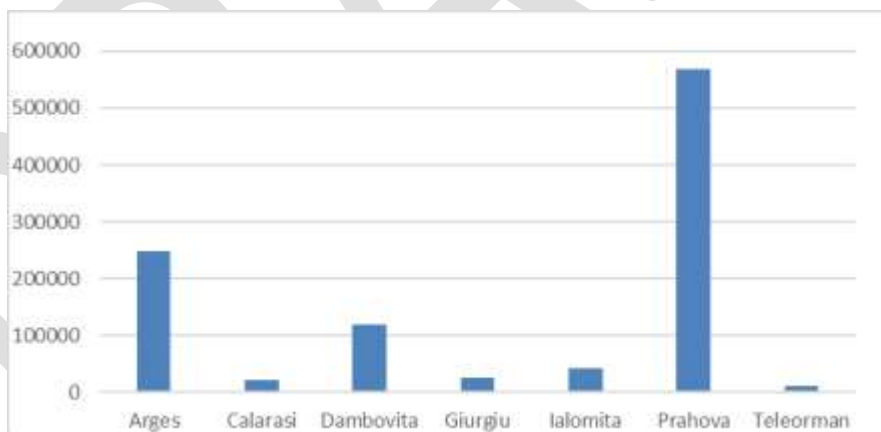
Vechi, Moroeni, Bucov și Comana. Hotelurile de 3 stele se regăsesc în majoritatea municipiilor (Călărași, Câmpulung, Oltenița, Curtea de Argeș, Pitești, Târgoviște, Giurgiu, Slobozia, Urziceni, Câmpina, Ploiești, Alexandria, Turnu Măgurele), în unele orașe (Mioveni, Ștefănești, Fieni, Găești) și stațiuni din regiune (Amara, Azuga, Breaza, Bușteni, Sinaia, Slănic, Vălenii de Munte, Arefu-Vidraru, Moroeni, Măneciu-Cheia), precum și în proximitatea unor așezări urbane mari (Bărcănești-Ploiești, Frătești-Giurgiu, Potlogi-București, Moșoaia și Bascov – Pitești, etc.), unde beneficiază de un flux important de vizitatori și turiști.

De menționat este faptul că încă există 3 municipii din regiune (Moreni, Fetești, Roșiori de Vede) care nu dispun de unități de cazare de minim 3 stele, precum și orașe care nu dispun de niciun hotel (Costești, Răcări, Căzănești, Fierbinți-Târg, Țândărei, Fundulea, Lehliu-Gară, Budești, Videle, Mizil, Comarnic, Bolintin-Vale, Băicoi, Boldești-Scăeni, Plopeni).

2.8.4.4. CIRCULAȚIA TURISTICĂ

În anul 2018, în unitățile de primire a turiștilor din regiunea Sud Muntenia s-au înregistrat 1.036.151 de sosiri ale turiștilor, 8% din totalul înregistrate la nivel național. Dintre acestea, 887.920 au fost ale turiștilor autohtoni (85,7% din total), în timp ce doar 148.231 au fost ale turiștilor străini (14,3% din total).

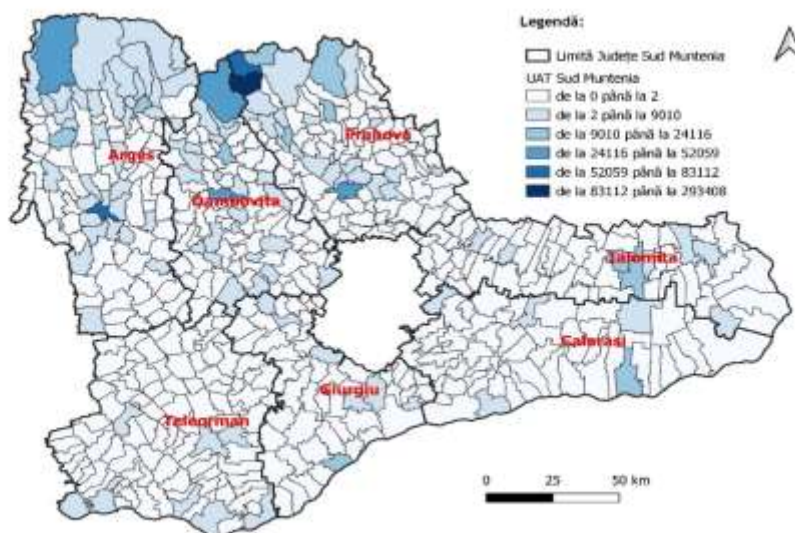
Grafic 8.4. - Numărul de sosiri în unitățile de cazare, pe județe, în anul 2018

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo - Online

Figura nr. 8.3. evidențiază distribuția teritorială a numărului de sosiri în unitățile de cazare, la nivel de Unitate Administrativ Teritorială.

Figura nr. 8.3. - Numărul de sosiri în unitățile de cazare, pe localități, în anul 2018

Sursa: Hartă realizată conform datelor INS

Astfel, localitățile din regiunea Sud Muntenia care au atras cel mai mare număr de turiști (în termeni de sosiri în unitățile de cazare) în 2017 sunt: Sinaia (305.800 de sosiri, 28,3% din totalul celor înregistrate la nivel regional), Pitești (84.593, 8,16%), Bușteni (78.071, 7,53%), Ploiești (58.724, 5,66%) și Târgoviște (46.630, 4,5%).

2.8.4.5. EVOLUȚIA ÎNNOPTĂRILOR ÎN STRUCTURILE DE CAZARE TURISTICĂ A TURIȘTILOR ROMÂNI ȘI STRĂINI

Înnoptarea reprezintă fiecare noapte pentru care o persoană este înregistrată într-o unitate de cazare turistică, indiferent dacă fizic este sau nu prezentă în cameră.

Numărul de înnoptări ale turiștilor pe teritoriul României au atins cele mai înalte cote în perioada 2017-2018, când s-au înregistrat peste 27 de milioane de înnoptări.

În regiunea Sud Muntenia au ales să înnopteze, în anul 2018, 2.248.113 turiști, mai mulți decât în regiunea Sud-Vest Oltenia, dar mai puțini decât în restul regiunilor. Dintre aceștia, doar 356.052 reprezintă turiști străini care, conform datelor statistice, au preferat cu preponderență regiunea București-Ilfov, unde s-au consemnat 2.169.720 înnoptări.

Deoarece deține 57% din regiunea Sud Muntenia, județul Prahova este cel mai mare punct de concentrare în ceea ce privește numărul de înnoptări al ambelor categorii de turiști, iar cele mai puțin vizate destinații din regiune le-au reprezentat județele Teleorman și Giurgiu (vezi tabelul nr. 8.3.).

Tabel nr. 8.3. – Numărul de înnoptări în regiunea Sud Muntenia în anii 2011, 2017, 2018

	2011	2017	2018
Sud Muntenia	1.677.887	2.066.310	2.248.113
Argeș	218.501	371.205	387.348
Călărași	33.623	51.810	54.664
Dâmbovița	248.144	264.936	284.251
Giurgiu	92.026	54.107	48.046
Ialomița	218.146	157.729	170.308
Prahova	839.230	1.147.828	1.284.823
Teleorman	28.217	18.695	18.673

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de înnoptări în structurile de primire turistică din fiecare județ a fost, bineînțeles, influențat de disponibilitatea structurilor pe teritoriul respectiv. Numărul de înnoptări a fost, în această situație, direct proporțional cu numărul de locuri în funcțiune în cazul hotelurilor, pensiunilor turistice, a vilelor turistice, popasurilor turistice sau a căsuțelor turistice.

În ceea ce privește durata medie a sejurului unui turist, aceasta a fost, în anul 2018, de 2,17 zile, ușor sub media națională (2,35 zile/turist). Durata medie a sejurului turiștilor autohtoni a fost de 2,13 zile, iar a celor străini de 2,40 zile. Prin urmare, putem afirma că specificul regiunii este de turism de week-end și tranzit, preponderent pentru turiștii autohtoni.

2.8.5. TURISMUL BALNEAR

Turismul balnear din România reprezintă un sector de mare importanță din cadrul industriei turistice, datorită particularităților sale specifice. Țara noastră se bucură de aproape o treime din apele termale din Europa, ale căror efecte benefice sunt certificate de secole.

Forma de turism de tratament și cură balneară a luat naștere din dorința de a preveni anumite îmbolnăviri, dar mai ales creșterea surmenajului și tratarea bolilor profesionale provocate de ritmul vieții moderne.

Potrivit Masterplanului pentru dezvoltarea turismului balnear în România (elaborat pentru MLPDA în anul 2018, ce cuprinde date din perioada 2010-2017) creșterea turismului balnear, care include o paletă largă de servicii de la turismul medical la cel de tip wellness & spa, a devenit foarte rapidă, atât în Europa

cât și în lume, pe fondul unor fenomene profunde și de durată. Acestea includ îmbătrânirea populațiilor din zonele dezvoltate și bogate ale planetei (Europa în special) și creșterea incidenței afecțiunilor legate de generalizarea stilului de viață urban, sedentar. Acestor tendințe li se adaugă, în Europa, un accent din ce în ce mai puternic pus de politicile publice în domeniul sănătății pe prevenție și îmbătrânirea activă. Conjugarea lor explică de ce în Europa și în lume asistăm la o diversificare foarte rapidă a produselor de turism balnear, la integrarea unor terapii și proceduri din alte culturi prin hibridizarea tradițiilor locale, la adoptarea de politici de marketing din ce în ce mai complexe în domeniu, toate cu scopul atragerii clienților mai tineri și a turiștilor străini.

Produsele balneare naționale se situează în general în zona intermediară dintre componenta de sănătate și cea de agrement, în domeniul prevenției medicalizate, dar fac parte și din segmentul produselor de vacanță. Ele se adresează în special clientelei sociale.

În regiunea Sud Muntenia, turismul balnear se poate practica în județele Dâmbovița, Ialomița și Prahova. Astfel, în județul Dâmbovița se regăsesc trei dintre stațiunile balneare ale regiunii: Pucioasa, Vulcana-Băi și Bezdead, însă doar una dintre acestea se bucură de o bază de tratament balnear și anume, Pucioasa.

Stațiunea balneoclimaterică Pucioasa are un trecut de peste 170 de ani și se bucură de o poziționare geografică deschisă, fiind încadrată de-o parte și alta de dealurile din care provin izvoarele sulfuroase, ale căror beneficii sunt recunoscute în tratarea diferitelor afecțiuni, precum cele reumatismale, inflamatorii, degenerative, articulare, sechele posttraumatice ale membrilor etc.

Climatul blând din Pucioasa permite ca dotările bazelor de tratament să fie folosite în orice perioadă a anului, turiștii bucurându-se astfel de cele două bazine de băi sulfuroase, 7 căzi de băi calde cu sulf și plante, băi jacuzzi, saună, cabinete de electrofizioterapie, de o sală de recuperare și cultură fizică și o sală de împachetări cu parafină.

Vulcana Băi reprezintă una dintre localitățile județului Dâmbovița cu un potențial turistic balnear și climateric deosebit, recunoscută pe plan european pentru apele minerale iodurate, ocupând locul al II-lea în Europa din acest punct de vedere.

Bezdead este una dintre cele mai mari comune din județ, ale cărei ape mineralizate salin din Valea Sărată și Valea Roșoiu sunt folosite de localnici în scopuri curative sau pentru conservarea legumelor iar ale cărei izvoare de apă sulfuroasă din Ursei și dealul Ticului sunt benefice în cazul anumitor afecțiuni precum cele ale rinichilor.

Județul Ialomița este cel de-al doilea teritoriu din regiune care deschide porțile turismului prin stațiunea balneoclimaterică din orașul Amara. Lacul Amara își înscrie existența printre formațiunile hidrografice formate pe cale naturală – în sensul că nu este creat artificial – și face parte din categoria lacurilor de albie, fiind de fapt o acumulare de apă în meandrele părăsite și închise ale unui afluent dispărut al râului Ialomița.

Lacul Amara este considerat în lucrarea „România. Potențialul turistic și turism” din 2001, deosebit de valoros, valorificat, de altfel, prin produse terapeutice și cosmetice recunoscute pe plan internațional, având la bază nămolul sapropelic. Nămolul din lacul Amara este elementul de bază al tratamentului. Compoziția general – medie a acestuia este: 39% substanțe organice, 41% substanțe minerale și 20% apă, el prezentându-se ca un material untos, negru-verzui, devenind apoi cenușiu în contact cu aerul și degajând un miros specific destul de puternic și oarecum neplăcut.

Declarată în anul 1937 stațiune balneară de către Oficiul Național de Turism al României, Amara își primește, prin aceasta, binemeritata poziție în rândul celor mai benefice stațiuni din România. Valoarea terapeutică a lacului împreună cu efectele tămăduitoare ale nămolului extras din adâncurile acestuia stau la baza turismului balnear din localitate, ale cărui servicii de tratamente și relaxare sunt solicitate cu precădere în sezonul estival și week-end.

Stațiunea balneoclimaterică Slănic Prahova este caracterizată ca fiind benefică atât prin bogăția resurselor de tratament, dar și prin clima blândă, temperată și frumusețea locurilor.

Situat nu departe de ultimele culmi ale munților, orașul Slanic Prahova s-a dezvoltat continuu, atât datorită posibilităților de tratament, cât și posibilității de a petrece sejururi odihnitoare și plăcute.

Slanic Prahova dispune de o gama larga de factori naturali de cura, la care se adauga climatul colinar de crutare, ceea ce face ca statiunea sa se adreseze unei categorii largi de patologii prin lacurile naturale cloruro-sodice hiperconcentrate (Baia Baciului, Grota Miresei, Lacul Porcilor, Baia Rosie si Baia Verde) si microclimatul de salina din Mina Unirea, la care se adauga bazele moderne de tratament din complexele balneare.

Există aici la Slănic Prahova un munte neacoperit de sare care este rezervație naturală, și pitorescul Lac al Miresii, sau Grota Miresii. Tot la nivelul acestui județ, există baze moderne și diversificate de proceduri balneoterapie și recuperare, în Sinaia și în Câmpina.

Principalele probleme cu care se confruntă turismul balnear sunt reprezentate de investițiile reduse în modernizarea capacităților de primire turistică și a bazei de tratament, în ciuda alocării de

fonduri consistente pentru dezvoltarea acestui sector în perioada 2014 – 2020 dar și percepției incorecte, potrivit căreia turismul balnear se adresează, exclusiv, persoanelor cu probleme de sănătate.

Astfel, baza materială a structurilor hoteliere și a celor de tratament a suferit un proces de deteriorare după revoluție, încât, la momentul actual, doar importanța clientelei asistate și nivelul sumei forfetare de suportare a cheltuielilor acesteia le permit structurilor balneare să-și acopere cheltuielile de funcționare.

În stațiunile balneare din regiune, hotelurile se află în proprietatea statului sau a organizațiilor sindicale și au beneficiat de un nivel de investiții apropiat de limita gradului de operaționalizare și funcționează mai puțin pe baza unei cereri turistice reale, cât mai degrabă prin asigurarea unui flux constant de turiști prin intermediul statului – Casa Națională de Pensii și Casa Națională de Asigurări de Sănătate.

În acest context, există cazuri în care izvoarele termale și minerale din regiune rămân neexploatare²² (cum este cazul izvoarelor Văilor Vulcana, Ovesa din comuna Vulcana-Băi și Ursei și Dealul Ticului din comuna Bezdead, județul Dâmbovița), astfel încât turismul balnear poate fi considerat unul dintre tipurile de turism cu cel mai ridicat potențial, atât din perspectiva exploatarei resurselor, cât și a tendințelor favorizante care se manifestă la nivel mondial, în ceea ce privește turismul de „wellness”.

PEȘTERI

În calitate de puncte de atracție turistică, peșterile reprezintă pentru vizitatori o variație, experiența acestora putând fi foarte bine dominată de clădiri de interes istoric și muzee. Există peste 12.500 de peșteri pe teritoriul țării, 14 dintre acestea fiind adaptate pentru accesul vizitatorilor și majoritatea au fost electrificate.

În regiunea Sud Muntenia există Peștera Dâmbovicioara în Comuna Dâmbovicioara, județul Argeș și Peștera Ialomiței în Comuna Moroieni, județul Dâmbovița.

Peștera Ialomiței este situată în zona turistică Peștera – Padina din masivul Bucegi, fiind una dintre cele mai cunoscute și vizitate cavități subterane din România. Săpată în calcarele Jurasic – superior din culmea sud-estică a muntelui Bătrâna, peștera are o singură intrare cu dimensiuni foarte mari, sub portalul căreia se află biserica, chiliile și construcțiile anexe ale Schitului Peștera, care aparține Mănăstirii Ialomiței. Valoarea turistică a regiunii este dată de prezența Parcului Natural Bucegi, cu toate obiectivele naturale pe care le include.

²² Potrivit broșurii „Turism Balnear Dâmbovițean – Tradiție și continuitate”, 2012

Peștera Dâmbovicioara este situată în culoarul depresionar Rucăr-Bran, la poalele Masivului Piatra Craiului, în sudul Parcului Național Piatra Craiului.

Alături de Peștera Ialomiței, Peștera Dâmbovicioara se bucură de o mare notorietate turistică datorită accesului facil din drumul ce străbate Cheile Dâmbovicioarei. Interesul pentru vizitarea peșterii este ridicat, concretizat în numărul mare de turiști anual (a doua peșteră ca număr de vizitatori după Peștera Urșilor din Munții Apuseni).

SALINE

În regiunea Sud Muntenia se regăsește Salina Slănic Prahova, care reprezintă obiectivul principal pentru turism și tratament (salinoterapie). Circuitul turistic din salină parcurge un traseu care permite evidențierea unor elemente spațiale de interes turistic în structura internă a masivului de sare.

Microclimatul din mina de sare constituie factor natural terapeutic pentru tratamentul sau ameliorarea afecțiunilor respiratorii. Pe seama salinei, a izvoarelor sulfuroase de pe versanții văii Slănicului și a celor 7 lacuri sărate, formate pe vechile exploatări de sare, s-a dezvoltat o activitate balneoturistică, ce a contribuit la declararea localității Slănic Prahova ca stațiune turistică de interes național.

2.8.6 FORME DE TURISM

2.8.6.1. TURISMUL MONTAN

În regiunea Sud Muntenia existau, la nivelul anului 2018, 8 stațiuni turistice de interes național (din cele 47 existente la nivel național), respectiv:

a) Stațiuni balneoclimaterice de interes național: Pucioasa în județul Dâmbovița, Amara în județul Ialomița, **Slănic în județul Prahova.**

- Lacurile din stațiunea Slănic au o concentrație mare de sare și sunt cunoscute pentru ameliorarea durerilor, tratarea bolilor dermatologice și a celor vasculare, iar masivul de sare din zonă este cel mai mare din Europa. Compoziția chimică a apei care conține calciu, sulf și sodiu dă rezultate prin băi calde sau reci și se pot face aplicări cu nămol sau electroterapie;

b) Stațiuni montane de interes național:

- Bușteni – dispune de trei pârtii de schi foarte populare pentru amatorii acestui sport, dintre care cea mai cunoscută este Kalinderu. În același timp, stațiunea dispune de instalații pentru băi cu plante, dioxid de carbon sau electroterapie și hidroterapie, fiind recomandată celor care suferă de afecțiuni ca neurastenii, rahitism, dar și epuizare intelectuală și fizică. Climatul său este tonic și

curativ, cu aer curat și ozonat, iar izvoarele de apă clorurată, sodică, bogate în calciu, magneziu și hipotonice, aduc îmbunătățiri considerabile în ceea ce privește sănătatea turiștilor.

- Azuga – stațiunea climaterică Azuga este renumită pentru posibilitățile de practicare a sporturilor de iarnă, aici fiind omologată de către Federația Internațională de Schi prima pârtie din România. Azuga este renumită pentru investițiile masive în ceea ce privește amenajarea pârtiilor de schi, cea mai cunoscută fiind Sorica;
- Sinaia - elementul terapeutic cel mai important îl constituie bioclimatul tonic, stimulant, aer lipsit de pulbere (praf) și alergeni, bogat în radiații ultraviolete și cu o accentuată ionizare negativă. Un al doilea factor natural terapeutic este apa minerală a izvorului „Valea Câinelui” cu apă minerală sulfuroasă, bicarbonată, oligominerală, în curs de a fi captată și deci folositoare în scop terapeutic pentru tratarea unor afecțiuni ale aparatului digestiv, boli hepato-biliare și ale căilor urinare. Atracția principală a stațiunii sunt pârtiile de ski, dintre care cea mai cunoscută este Valea Dorului, precum și telecabina.

Stațiunile montane de pe Valea Prahovei – masivul Bucegi, localitățile turistice și parcurile naturale situate în Munții Bucegi și Munții Piatra Craiului, stațiunile balneoclimaterice – Slănic Prahova, Vălenii de Munte, Pucioasa, Câmpulung-Muscel sunt zone puternic exploatate turistic.

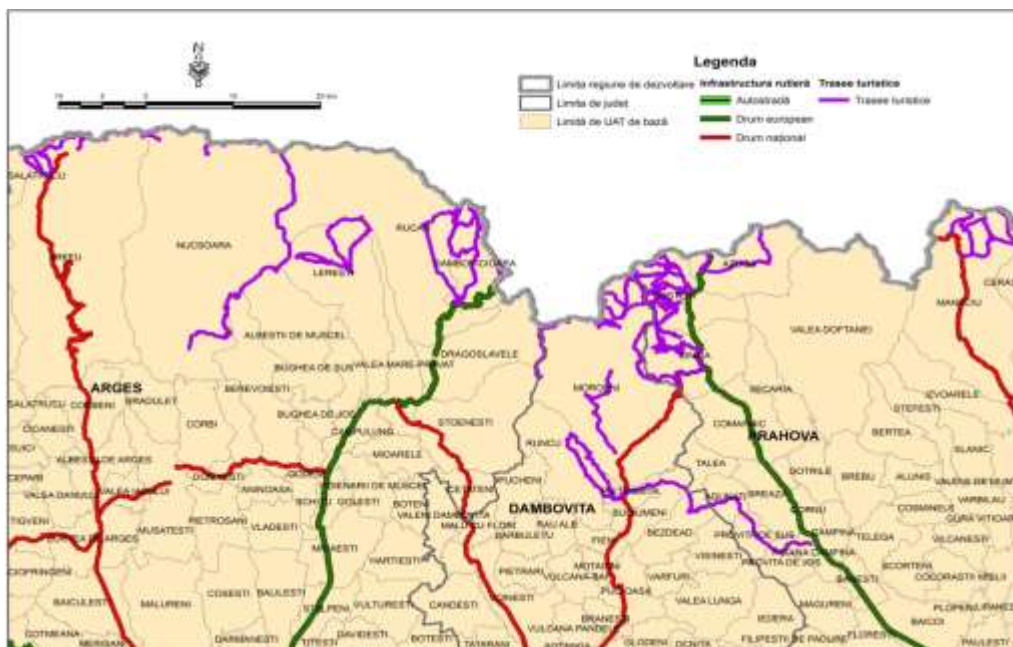
În ultimii ani, investițiile care s-au făcut în cele trei județe din nord – Prahova, Argeș și Dâmbovița – au vizat extinderea rețelei hoteliere și ameliorarea calității serviciilor. Turismul de week-end și sporturile de iarnă au adus beneficii însemnate investitorilor din aceasta zonă.

Principalele puncte de atracție turistică pentru practicarea sporturilor de iarnă și a turismului de weekend sunt stațiunile montane de pe Valea Prahovei – Masivul Bucegi. Itinerariile turistice din regiune sunt concentrate în zona montană din nordul acesteia și sunt reprezentate grafic în harta de mai jos și în anexa 1.2.8.1. sunt detaliate traseele montane omologate. Cele mai importante dintre acestea sunt:

1. Munții Baiului cu 6 trasee turistice;
2. Masivul Ciucaș cu 16 de trasee turistice;
3. Masivul Bucegi cu 18 trasee turistice;
4. Masivul Făgăraș cu 19 trasee turistice;
5. Masivul Piatra Craiului cu 16 trasee turistice;
6. Munții Bucegi cu 16 trasee turistice;
7. Munții Ciucaș cu 1 traseu turistic.

Din cauza faptului că aceste trasee sunt supuse vicisitudinilor timpului, acestea necesită marcarea și întreținere în mod permanent.

Figura nr. 8.6. - Itinerariile turistice din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Sursa: Prelucrări de date conform site-ului <https://muntii-bucegi.ro>

În stațiunile montane din regiunea Sud Muntenia funcționează un număr de 17 instalații de transport pe cablu, 26 de pârtii de schi omologate în Sinaia, Bușteni, Azuga. În prezent, există noi proiecte de pârtii de schi în zona Cocora-Padina, Padina-Peștera (Dâmbovița), Ghițu-Moliviș, Lerești-Voina, Albeștii de Muscel (Argeș), Babeșu-Cheia (Prahova).

În ceea ce privește amenajarea malurilor Dunării și ale apelor curgătoare și stătătoare din regiune, aceasta este deficitară, în condițiile în care nu există infrastructuri turistice moderne de tip aquapark, port turistic etc., ci doar plaje de mici dimensiuni amenajate rudimentar în orașele riverane. Cu toate acestea, există proiecte de mari dimensiuni în Călărași (complex sportiv, nautic, ștranduri, piscine, piste pentru biciclete etc.) și în Amara, aflate în diferite faze de implementare. Pe celelalte râuri și lacuri din regiune nu există amenajări turistice de mari dimensiuni, cu excepția unor zone amenajate pentru pescuit, inclusiv cu locuri de cazare (de ex. Sărulești – Călărași), a unor plaje de mici dimensiuni. Din păcate nu există o bază de date regională cu privire la plajele și locurile de înot autorizate. Printre cauzele neutilizării acestui potențial turistic însemnat se afla lipsa unor investitori strategici în domeniul turismului, lipsa unei legislații

clare în domeniul parteneriatului public-privat, restricțiile impuse de legislația de mediu (culoarul Dunării este, în mare parte, sit Natura 2000) etc.

Din punct de vedere al activității turistice, regiunea trebuie să facă față și unor provocări suplimentare, cum ar fi schimbările climatice și demografice. Astfel, în zona montană, cele mai afectate de efectele schimbărilor climatice sunt stațiunile pentru sporturi de iarnă. Creșterea temperaturilor va determina reducerea sezonului turistic, iar oportunitățile pentru efectuarea de activități sportive și recreative se vor diminua. Ca urmare, se va crea o mai mare presiune asupra zonelor aflate la altitudini mai ridicate. Simultan, sezonul de vară va înregistra o cerere mai mare, cu efecte negative asupra mediului și cu depășirea capacității turistice de suport a anumitor zone. Influența schimbărilor climatice asupra turismului nu trebuie tratată izolat întrucât schimbările majore în cererea turistică pot avea efecte puternice asupra politicii economice și sociale din zonele respective (de exemplu: asupra cererii de forță de muncă, infrastructurii de transport).

În ceea ce privește schimbările demografice, îmbătrânirea populației afectează în primul rând piața muncii, acest lucru afectând implicit industria turismului. Îmbătrânirea populației are ca efect reducerea venitului și al consumului. Un venit și un consum redus au ca efect scăderea numărului de turiști.

2.8.6.2. TURISMUL RURAL

Turismul rural este considerat a cuprinde, în sens foarte larg, recreerea în decor rural sau mediu rural în scopul participării sau experimentării unor activități, evenimente sau atracții care nu sunt disponibile în zone urbanizate. Sunt incluse aici parcurile naționale și rezervațiile naturale, regiuni rurale deschise, sate și zone agricole. El cuprinde ecoturismul și agroturismul.

Turismul rural, de asemenea, este apreciat ca o altă sursă de valorificare a potențialului regional, iar posibilitatea obținerii de finanțări din fondurile de preaderare, până în 2007 (SAPARD, PHARE), a fost folosită de unii parteneri locali pentru crearea de unități turistice, pensiuni, fapt ce a oferit șansa unei valorizări a spațiului rural.

Având în vedere faptul că Parcul Natural Bucegi este principala destinație montană și pentru sporturi de iarnă din țară, ecoturismul nu poate juca aici decât un rol secundar și complementar. Astfel, ar fi un pic forțată declararea zonei ca destinație ecoturistică, dar totuși această formă de turism poate contribui la diversificarea posibilităților de petrecere a timpului liber.

Având în vedere accesibilitatea deosebit de facilă dinspre București și dinspre Giurgiu (aproximativ 30 km din ambele direcții), Parcul Natural Comana poate deveni o destinație ecoturistică importantă

cunoscută atât național cât și internațional, cu condiția dezvoltării infrastructurii specifice, a diversificării programelor turistice și realizării unui management al vizitatorilor eficient.

2.8.6.3. TURISMUL CULTURAL - RELIGIOS

Turismul cultural-religios constituie doar o mică parte din veniturile realizate în sectorul turismului în România. Totodată, în România există un larg patrimoniu mobil și imobil care constituie baza de dezvoltare pentru turismul cultural-religios.

Patrimoniul cultural-religios constituie o resursă degradabilă a României, cu un potențial imens de dezvoltare. Dar strategia și metodologia pentru dezvoltarea turismului cultural-religios este deficitară. Dezvoltarea acestor obiective patrimoniale în obiective turistice, presupune formarea de parteneriate, găsirea de soluții integrate pentru comunitate și, nu în ultimul rând, obținerea unor finanțări.

Odată cu dezvoltarea acestui tip de turism se salvează de la degradare o parte din patrimoniul cultural-religios, prin găsirea unor surse de finanțare stabile, iar includerea obiectivelor cultural-religioase în cadrul unor produse turistice ar determina și promovarea zonei, nu numai a obiectivului. Acest fapt se poate realiza doar cu participarea activă a tuturor actorilor domeniului turismului cultural-religios, inclusiv a persoanelor care locuiesc în comunitățile alăturate unor asemenea obiective.

Prezentarea detaliată a importanței istorice și a stadiului în care se găsesc obiectivele din patrimoniul cultural-religios de pe teritoriul regiunii Sud Muntenia a fost realizată în secțiunea 2.8.3. Patrimoniul construit protejat. Ca obiective care necesită reabilitare și modernizare se pot menționa Capela „General Ion Florescu” din Sinaia, Biserica Vrănești din comuna Călinești, județul Argeș etc.

CONCLUZII:

- Sud Muntenia este o regiune cu un important potențial turistic natural și construit, de o mare diversitate și valoare istorică și culturală. Investițiile reduse în reabilitarea, protejarea și modernizarea patrimoniului natural și construit, precum și accesul îngreunat către unele obiective naturale și culturale constituie o provocare căreia regiunea trebuie să îi facă față în perioada următoare de programare. Astfel, investițiile vor fi direcționate către protejarea patrimoniului natural în concordanță cu cerințele dezvoltării economice durabile iar turismul practicat în cadrul ariilor protejate să fie unul ecologic și sustenabil. În ceea ce privește patrimoniul cultural, investițiile vor fi făcute cu precădere pentru reabilitarea obiectivelor istorice cele mai reprezentative la nivel regional și către refacerea infrastructurii de acces la acestea.

- În ceea ce privește infrastructura de turism, unitățile de cazare nu sunt numeroase (regiunea se plasa pe locul 6 la nivel național în anul 2018), necesită reabilitare și dotare, iar investițiile realizate în perioada 2014-2020 s-au concentrat în special în partea de nord a regiunii, ca urmare a cererii crescute pentru turismul de week-end și montan. Pentru perioada următoare de programare este de dorit ca investițiile să se concentreze pe sporirea confortului oferit (respectiv reabilitări și dotări pentru creșterea numărului de stele acordate unităților de cazare).
- Turismul balnear din regiune deține un potențial de ape minerale încă neexploatat (cum este cazul izvoarelor Văilor Vulcana, Ovesa din comuna Vulcana – Băi și Ursei și Dealul Ticului din comuna Bezdead, județul Dâmbovița), iar infrastructura necesită încă investiții pentru reabilitare și dotare, însoțite de măsuri de promovare a acestui tip de turism.
- Regiunea Sud Muntenia reprezintă principala destinație de turism montan de iarnă din țară, prin stațiunile din județul Prahova. Acestea dețin totodată cea mai modernă și dezvoltată infrastructură de schi, însă potențialul pentru acest tip de turism este doar parțial valorificat, deoarece există zone cu potențial important pentru turismul montan de iarnă și în județele Argeș și Dâmbovița.
- În zona montană a regiunii există numeroase itinerarii turistice, însă cele mai multe dintre acestea nu beneficiază de dotări specifice de semnalizare și marcarea. Astfel, pentru perioada următoare de programare, investițiile ar trebui direcționate în mod special către reabilitarea semnalizării, marcării, precum și omologării traseelor recunoscute la nivel regional din Masivele Iezer - Păpușa, Leaota (versantul sud-vestic) și Bucegi.
- În ceea ce privește Dunărea, fluviul care traversează regiunea de-a lungul celor 4 județe componente (Călărași, Giurgiu, Ialomița, Teleorman), potențialul turistic al acesteia este unul slab, deoarece porturile nu sunt în general valorificate în scop turistic și de agrement. Ca parte a rețelei de transport trans-europene, Dunărea are potențial pentru dezvoltarea turismului în zonele adiacente râului și pentru îmbunătățirea activităților din porturile fluviale, fiind parte din dezvoltarea transportului combinat.

2.9. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ

Societatea rurală la nivelul României parcurge, în prezent, un proces de tranziție ca rezultat direct al schimbărilor socio-economice produse de trecerea la economia de piață. Astfel, mediul rural cunoaște o realitate dinamică, în permanentă evoluție și confruntare cu mediul urban. Conceptul de rural definește ansamblul spațiului în care sunt situate sate sau comune, precum și raporturile de interdependență create între acestea, colectivitățile umane rezidente și particularitățile geografice, demografice, ecologice și socio-culturale aferente. Spațiul rural se caracterizează printr-o densitate redusă de locuințe și populație, activitățile economice preponderente în sectorul primar (agricultură, silvicultură, zootehnie), dezvoltarea unui sentiment puternic de apartenență al locuitorilor față de comunitate și spațiul de rezidență, crearea unei identități culturale sătești.

În ceea ce privește definirea conceptului de delimitare a zonelor rurale, nu există până în prezent o formulare general acceptată. Trebuie ținut cont de faptul că, în cadrul țărilor europene, există mai multe definiții ale spațiilor rurale/urbane referitoare la ceea ce ar trebui să reprezinte ruralul și în ceea ce privește elementele definitorii pentru „ruralitate”.

Conform noii concepții europene, mediul rural este un spațiu peisager, valoros, marcat de o lungă istorie și care nu poate fi întreținut decât printr-o permanentă preocupare pentru societate și comunitate. Acesta are capacitatea de a-și îndeplini funcțiile de aprovizionare și de echilibru doar în condițiile în care se va dezvolta ca spațiu de viață atrăgător, cu o infrastructură adecvată, în care să fie posibilă și practicarea unor activități neagricole, iar agricultura și silvicultura să fie practicate într-un mod responsabil și durabil. Modul de viață rural, tradițiile și obiceiurile formează laolaltă cultura populară locală sau regională. Viața socială și culturală sunt un patrimoniu de neegalat al umanității, element care alături de economie și ecologie dau adevărata dimensiune și valoare spațiului rural.

În același context, dezvoltarea rurală desemnează acțiunile și inițiativele întreprinse pentru a îmbunătăți nivelul de trai din cartierele non-urbane, rurale și satele îndepărtate. Activitățile agricole sunt predominante pentru acest tip de așezări, în timp ce activitățile economice ar putea fi relaționate cu sectorul primar, realizarea de produse alimentare și materii prime. Dezvoltarea rurală este o problemă actuală, complexă, de durată care urmărește modernizarea, echiparea și dotarea prin sistematizare și amenajare a teritoriului, păstrând caracterul tradițional al spațiului și culturii rurale.

Deținând o suprafață agricolă de 2.433.534 ha, ce reprezintă cca. 16,6% din suprafața totală, Sud Muntenia beneficiază de un însemnat potențial agricol. Sector important al economiei regionale,

agricultura este prezentă în toate județele regiunii Sud Muntenia, ponderea cea mai mare fiind deținută de cele 4 județe din sudul acesteia (Ialomița, Călărași, Giurgiu și Teleorman).

Totodată, regiunea are un profund caracter rural, ponderea populației din mediul rural în anul 2018 reprezenta 60,53% din totalul populației.

2.9.1. MEDIUL RURAL LA NIVELUL REGIUNII SUD MUNTENIA – DELIMITARE GEOGRAFICĂ

Spațiul rural românesc cuprinde, de asemenea, majoritatea suprafeței României, având, conform datelor statistice, ponderea de 90,9%. Importanța spațiului rural pentru România poate fi ușor demonstrată prin stabilitatea numerică a populației rurale în decurs de 80 de ani.

În regiunea Sud Muntenia, sub aspect spațial din punct de vedere al suprafețelor, județele cu cea mai mare pondere a suprafeței spațiului rural sunt Argeș (6.431 m²) și Teleorman (5.369 m²), în timp ce pe ultimele două poziții se află Dâmbovița (3.772 m²) și Giurgiu (3.367 m²).

Conform datelor statistice de la finele anului 2018, în regiunea Sud Muntenia existau 519 comune, reprezentând 18,14% din numărul total al comunelor din România și 2.019 sate, 15,58% din numărul total de sate de la nivel național. Cele mai multe comune se aflau în județele Argeș (95) și Teleorman (92), iar cele mai puține în Giurgiu (51) și Călărași (50).

Din analiza comparativă a ponderii comunelor și cea a satelor la nivel regional se observă discrepanța determinată de condițiile geografice dintre județele din nordul regiunii – Argeș, Dâmbovița și Prahova – cu cele mai ridicate ponderi ale numărului de sate și județele din sudul regiunii – Teleorman, Giurgiu, Călărași și Ialomița – cu cele mai mici ponderi ale numărului de sate.

Spațiul rural prezintă o mare diversitate dar, în general, prezintă aceleași caracteristici și probleme, cum ar fi: venituri mai scăzute, populație îmbătrânită, dependență ridicată de agricultură, mai puține opțiuni de angajare și, nu în ultimul rând, servicii mai slab plătite.

Tabel nr. 9.1. - Numărul de comune și sate din județele regiunii Sud Muntenia, la sfârșitul anului 2018

			Ponderea din total	
	Comune	Sate	Comune	Sate
România	2.861	12.957	-	-
Sud Muntenia	519	2.019	18,1%	15,6%
Argeș	95	576	18,3%	28,5%
Călărași	50	160	9,6%	7,9%

Dâmbovița	82	353	15,8%	17,5%
Giurgiu	51	167	9,8%	8,3%
Ialomița	59	127	11,4%	6,3%
Prahova	90	405	17,3%	20,1%
Teleorman	92	231	17,7%	11,4%

Sursa: Institutul Național de Statistică – Tempo-Online, calcule proprii

2.9.2. INFRASTRUCTURA TEHNICO - EDILITARĂ DIN ZONA RURALĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA

Potrivit datelor statistice, în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, din cele 519 comune, 392 de comune (75,52%) erau dotate cu instalații de alimentare cu apă potabilă, 102 de comune (19,65%) cu instalații de canalizare publică, în 144 comune (27,74%) se distribuiau gaze naturale, iar în 3 comune (0,57%) se distribuia energie termică.

Județul cu cea mai mare pondere din punct de vedere a comunelor care beneficiază de o infrastructură tehnico-edilitară diversificată este Argeș, în timp ce județele Teleorman și Giurgiu ocupă ultimele locuri la acest aspect.

Tabel nr. 9.2. - Gradul de dotare cu utilități al localităților din mediul rural al regiunii Sud Muntenia, în anul 2018

Regiune / Județ	Nr. localități	Ponderea localităților din mediul rural (%)			
		cu instalații de alimentare cu apă potabilă	cu instalații de canalizare publică	în care se distribuie gaze naturale	în care se distribuie energia termică
Sud Muntenia	519	75.52	19.65	27.74	0.57
Argeș	95	92.63	29.47	40.00	2.10
Călărași	50	90.00	16.00	18.00	:
Dâmbovița	82	78.04	23.17	52.43	:
Giurgiu	51	35.29	9.80	11.76	:
Ialomița	59	89.83	11.86	8.47	:
Prahova	90	88.88	31.11	44.44	1.11
Teleorman	92	47.82	7.60	3.26	:

Sursa: Institutul Național de Statistică – Tempo-Online, calcule proprii

Tabel nr. 9.3. - Infrastructura de utilități din mediu rural din județele regiunii Sud Muntenia, la sfârșitul anului 2018

Județ/ Regiune	Număr localități	Numărul localităților cu rețea de distribuție a apei	Numărul localităților cu canalizare publică	Numărul localităților în care se distribuie gaze naturale	Numărul localităților în care se distribuie energia termică
Sud Muntenia	519	392	102	144	3
Argeș	95	88	28	38	2
Călărași	50	45	8	9	:
Dâmbovița	82	64	19	43	:
Giurgiu	51	18	5	6	:
Ialomița	59	53	7	5	:
Prahova	90	80	28	40	1
Teleorman	92	44	7	3	:

Sursa: Institutul Național de Statistică – Tempo-Online

2.9.3. POPULAȚIA DIN MEDIUL RURAL - FORȚA DE MUNCĂ

2.9.3.1. PRINCIPALII INDICATORI DEMOGRAFICI

Ponderea populației rurale și a suprafeței ocupate de spațiul rural, precum și importanța vieții rurale pentru o țară, fac ca problema dezvoltării și amenajării rurale să capete dimensiuni și importanță națională și internațională. Tot mai multe țări, Consiliul Europei și Uniunea Europeană au ridicat problema spațiului rural la nivel de politică europeană și comunitară.

La nivelul anului 2018, populația din mediul rural din regiunea Sud Muntenia reprezenta 57,1% din totalul populației regiunii și 19.8 % din totalul populației rurale de la nivel național. Ponderea ridicată a populației din spațiul rural face din Sud Muntenia regiunea cu cea mai numeroasă populație rurală din România. Cele mai ridicate procentaje ale populației din mediul rural s-au înregistrat în județele Dâmbovița și Giurgiu (68,2%, respectiv 67,46%), iar cele mai scăzute în județele Argeș și Prahova (50,97%, respectiv 49,05%).

Din analiza evoluției populației rurale din regiunea Sud Muntenia în intervalul 2011 – 2018, se observă că numărul populației rurale s-a redus cu -140.646 de persoane (-4,21%) în termeni relativi. Cele mai mari scăderi demografice în mediul rural s-au înregistrat în județele Teleorman (-9,39%) și în Ialomița (-4,82%), iar cele mai mici în județele Dâmbovița (-1,64%) și Argeș (-2,91%).

Tabel nr. 9.4. - Evoluția numărului populației, total și mediul rural, în perioada 2011 - 2018

Regiune / Județ		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Variația 2011/ 2018	
										Diferențe absolute	Diferențe relative (%)
Sud Muntenia	Total	3,343,770	3,327,723	3,312,342	3,309,182	3,272,600	3,252,112	3,229,899	3,203,124	-140,646	-4.21%
	Rural	1,906,025	1,899,724	1,889,251	1,878,293	1,867,725	1,859,209	1,846,429	1,831,562	-74,463	-3.91%
Argeș	Total	658,421	655,633	653,212	650,332	647,707	644,726	641,603	637,880	-20,541	-3.12%
	Rural	334,884	334,020	332,879	331,453	330,104	329,026	327,244	325,141	-9,743	-2.91%
Călărași	Total	325,353	324,089	322,394	320,302	318,658	316,634	314,250	311,084	-14,269	-4.39%
	Rural	194,795	194,327	193,345	192,160	190,995	189,894	188,387	186,446	-8,349	-4.29%
Dâmbovița	Total	536,623	535,852	533,954	531,715	529,700	527,842	525,263	522,195	-14,428	-2.69%
	Rural	362,081	362,304	361,463	360,543	359,546	359,260	357,885	356,152	-5,929	-1.64%
Giurgiu	Total	282525	281869	280114	278630	277538	276413	274964	<u>272768</u>	-9,757	-3.45%

	Rural	190033	189980	188558	187622	186769	186473	185499	<u>184030</u>	-6,003	-3.16%
Ialomița	Total	301342	299880	298203	296162	295079	292965	291075	<u>288379</u>	-12,963	-4.30%
	Rural	158982	158219	157186	156076	155064	154035	152726	<u>151317</u>	-7,665	-4.82%
Prahova	Total	827940	823687	819498	815741	811627	806504	801618	<u>795931</u>	-32,009	-3.87%
	Rural	402513	401113	399536	397845	395857	394338	392510	<u>390414</u>	-12,099	-3.01%
Teleorman	Total	411566	406713	401807	396522	392291	387028	381126	<u>374887</u>	-36,679	-8.91%
	Rural	262737	259761	256284	252594	249390	246183	242178	<u>238062</u>	-24,675	-9.39%

Sursa: Direcția Regională de Statistică Călărași

Tabel nr. 9.5. - Structura pe grupe mari de vârste a populației din mediul rural și indicatorii demografici derivați, la nivelul anului 2018

	0-14 ani	15-64 ani	65 ani și peste	Rap. de dependență demografică	Rap. de dependență demografică al vârsnicilor	Rata îmbătrânirii demografice ‰
Sud Muntenia	268.257	1.206.631	358.395	51,93%	29,70%	242,998
Argeș	45.595	216.227	63.502	50,45%	29,37%	242,539
Călărași	29.766	121.859	35.029	53,17%	28,75%	231,024

Dâmbovița	54.514	240.787	61.270	48,09%	25,45%	207,483
Giurgiu	27.308	119.962	36.895	53,52%	30,76%	250,526
Ialomița	24.592	97.439	29.507	55,52%	30,28%	241,799
Prahova	57.164	263.677	69.875	48,18%	26,50%	217,787
Teleorman	29,318	146,680	62,317	62,47%	42,49%	354,078

Sursa: Institutul Național de Statistică

Rata îmbătrânirii era mai accentuată în județele Teleorman și Giurgiu (354,078‰, respectiv 250,526‰ pentru mediul rural), la polul opus situându-se județele Prahova și Dâmbovița (217,787‰, respectiv 207,483‰).

La nivel național, în 2018, regiunea Sud Muntenia a ocupat primul loc în ceea ce privește ponderea populației vârstnice (65 de ani și peste) în totalul populației.

2.9.3.2. PRINCIPALII INDICATORI AI MIȘCĂRII NATURALE

Un factor demografic cu impact major asupra dinamicii populației și a dimensiunii comunităților rurale îl constituie sporul natural, a cărui caracteristică după 1990 a fost una negativă, cea mai scăzută valoare atingându-se în 1996 (-3,01‰). La această situație se adaugă migrația internă și externă, fenomen demografic social și economic complex, cu implicații majore în evoluția numărului persoanelor domiciliat în mediul rural și în structura demografică a acestuia. Un alt factor cu impact major care a condus la scăderea populației mediului rural îl reprezintă fenomenul de îmbătrânire a populației, determinat de o serie de factori demografici și socio-economici.

2.9.3.3. PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ

Forța de muncă din mediul rural poartă amprenta specificului economiei rurale dominată de sectorul primar, aceasta constituind una din resursele cheie ale dezvoltării rurale.

Populația din mediul rural este ocupată preponderent în agricultură, cu statut de lucrător familial și dispune de un nivel de educație mai redus, comparativ cu mediul urban.

Rata de activitate a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) din mediul rural din regiunea Sud Muntenia a crescut de la 62% în anul 2011 la 68,9% în 2018. De asemenea, în mediul urban s-a înregistrat o creștere de la 64,3% la 67,2% în 2018. O cauză a acestei evoluții o reprezintă, în principal, creșterea rapidă în mediul rural a numărului persoanelor inactive, respectiv pensionarii.

Tabel nr. 9.6. - Rata de activitate, rata de ocupare și rata șomajului BIM în regiunea Sud Muntenia, pe nivele de educație și medii rezidențiale, în 2018

		Total	Nivel de educație		
			Superior	Mediu	Scăzut
Rata de activitate					
Total		67,90	91,00	74,50	43,20
	Urban	68,90	91,00	70,60	31,80
	Rural	67,20	90,90	77,20	46,80
Rata de ocupare					
Total		64,00	88,40	70,30	39,50
	Urban	65,5	89,20	67,00	27,50
	Rural	63,00	85,50	72,70	43,30
Rata șomajului BIM					
Total		5,50	2,80	5,50	7,50
	Urban	4,90	1,90	5,20	13,50
	Rural	5,90	5,70	5,70	6,40

Sursa: Institutul Național de Statistică

Tabel nr. 9.7. - Evoluția ratei de activitate pe grupe de vârstă, în mediul rural din regiunea Sud Muntenia (%) 2011-2018

Grupa de vârstă	Mediul de rezidență	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
15 - 64 ani	Total	63	64,6	66,1	66,8	66,9	66,1	67,6	67,9
	Urban	64,3	64,2	65,5	66,2	65,8	66,9	68,7	68,9
	Rural	62	64,8	66,4	67,3	67,7	65,5	66,9	67,2
15 ani și peste	Total	52,3	53,6	55	55,5	54,4	53	54,2	54,2
	Urban	54,5	54,1	54,9	55,2	54,3	54,6	55,6	55,1
	Rural	50,8	53,3	55,1	55,7	54,5	52	53,2	53,6

Sursa: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește schimbările demografice, îmbătrânirea populației din mediul rural are efecte directe și asupra pieței muncii și nivelului de ocupare. Astfel, tabelul de mai jos ilustrează evoluția ratei de ocupare pe grupe de vârstă pentru persoanele ce locuiesc în mediul rural din regiunea Sud Muntenia.

Tabel nr. 9.8. - Evoluția ratei de ocupare pe grupe de vârstă, în mediul rural din regiunea Sud Muntenia (%) 2011-2018

Grupa de vârstă	Mediul de rezidență	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
15 - 64 ani	Total	56,4	58,1	59,4	60,5	59,7	59,9	62,8	64
	Urban	56,9	56,8	58,3	59,1	58,3	60,3	64,5	65,5
	Rural	55,9	59,1	60,2	61,5	60,7	59,6	61,7	63
15 ani și peste	Total	47,1	48,5	49,8	50,5	48,8	48,3	50,5	51,2
	Urban	48,2	47,9	48,9	49,3	48,1	49,3	52,2	52,4
	Rural	46,3	49	50,4	51,3	49,3	47,6	49,3	50,4

Sursa: Institutul Național de Statistică

Se poate observa cu ușurință că, în intervalul 2011 – 2018, rata de ocupare a populației cu vârstă cuprinsă între 15 – 64 de ani, din mediul rural a avut o tendință liniară, înregistrându-se o mică scădere în anul 2016.

Luând în considerare tendințele forței de muncă la nivel regional și considerând gradul de participare a populației la activitatea agricolă, județele care înregistrează cel mai mare deficit de forță de muncă sunt județele Telorman și Giurgiu. Nu se poate discuta despre un excedent de forță de muncă la nivelul regiunii, însă se poate concluziona că județul cel mai apropiat de această situație, în ceea ce privește agricultura, este județul Călărași.

2.9.4. AGRICULTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Condițiile naturale favorabile de care dispune regiunea Sud Muntenia, creează posibilitatea dezvoltării tuturor sectoarelor agricole, potențialul în acest domeniu fiind sprijinit și de întinsele suprafețe de câmpie acoperite cu soluri fertile din jumătatea sudică a regiunii, de pășunile și fânețele naturale situate în regiunile de podiș și dealuri subcarpatice, de pajiștile montane din nordul regiunii care favorizează dezvoltarea creșterii animalelor dar și de condițiile pedo-climatice din regiunea deluroasă deosebit de prielnice dezvoltării pomiculturii și viticulturii.

2.9.4.1. STRUCTURA TERENURILOR AGRICOLE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

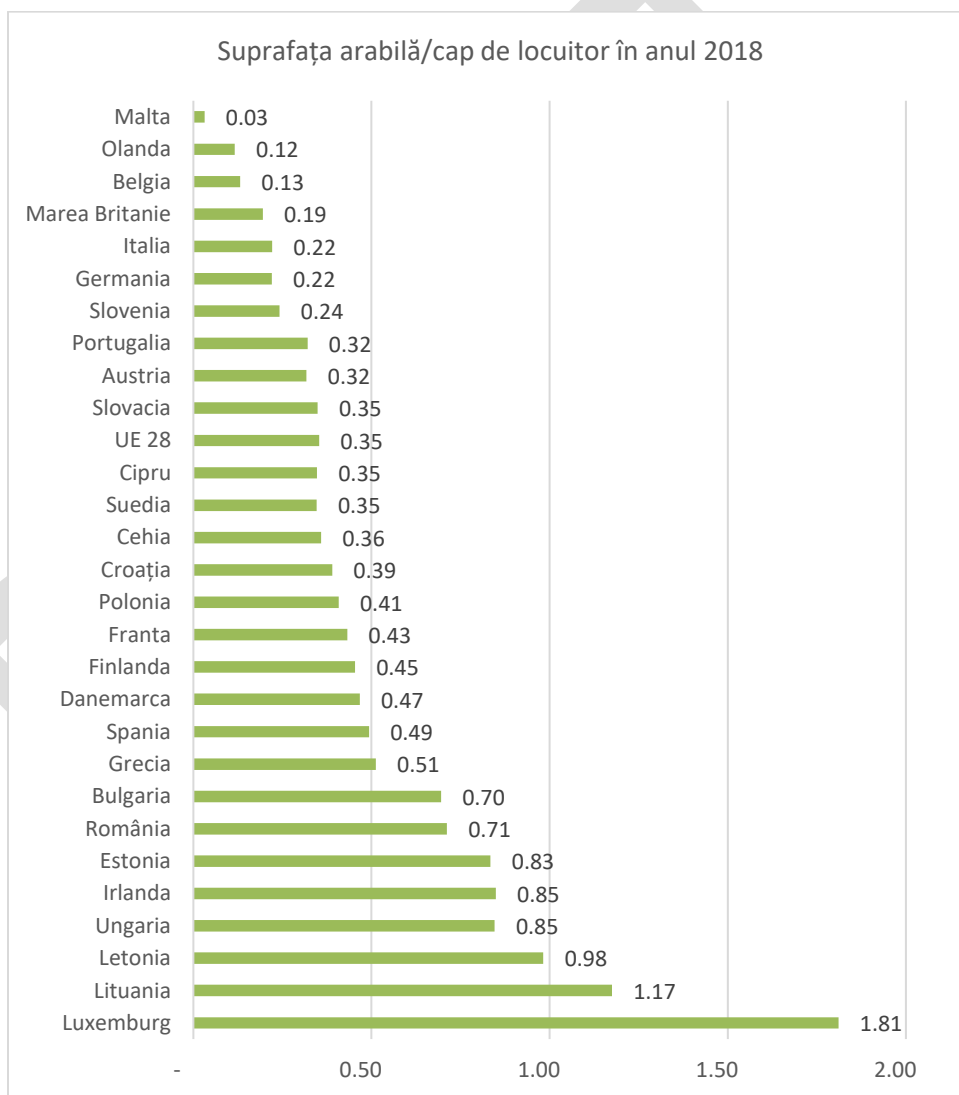
În perioada 2011 – 2014, suprafața agricolă a înregistrat o creștere, minoră atât la nivel regional 0,050% cât și la nivel național, 0,59% .

Astfel, dacă în anii 1950 - 1960 fenomenul migrațional se manifesta dinspre rural către urban, culminând în anii 1970 cu industrializarea masivă a țării și creșterea gradului de urbanizare, începând cu

anii 1990 și până în prezent regiunea se confruntă cu efectul invers al acestui fenomen și anume părăsirea zonelor urbane care nu mai puteau asigura susținerea economică, către mediul rural. Acest fenomen s-a agravat odată cu izbucnirea, în anul 2008, a recesiunii financiare mondiale, iar implicațiile crizei economice asupra agriculturii sunt detaliate pe larg în subcapitolul 2.7. Economia regiunii Sud Muntenia.

Raportul dintre suprafața arabilă a țării și numărul de locuitori denotă faptul că fiecărui locuitor din România îi revin circa 0,7 ha teren arabil, valoare superioară multor țări din Uniunea Europeană și aproape dublă față de media UE 27, care este de 0,35 ha/locuitor.

Grafic nr. 9.1 – Evoluția suprafeței arabile pe cap de locuitor în Europa, în anul 2018

Sursa: Eurostat

Astfel, în anul 2014, suprafața agricolă a regiunii Sud Muntenia era de 2.433.534 mii ha, respectiv 70,63% din suprafața totală a regiunii și 16,63% din suprafața agricolă a României, ocupând astfel prima poziție la nivel național. De asemenea, regiunea ocupă poziția de lider la nivel național și în ceea ce privește suprafața de teren arabil (1.968,9 mii ha, reprezentând 57,04% din suprafața totală a regiunii și 13,44% din suprafața terenului agricol la nivel național), cât și în cazul suprafețelor acoperite de livezi (41.176 ha, reprezentând 1,6% suprafața totală a regiunii și 20,9% din suprafața totală de livezi la nivel național).

La nivel județean, cele mai mari ponderi ale suprafețelor agricole se înregistrează în Teleorman (20,5%) și Călărași (17,48%), iar cele mai mici ponderi în Prahova (11,2%) și Dâmbovița (10,2%).

Tabel nr. 9.9. - Modul de utilizare al terenurilor la 31 decembrie 2014 * (ha)**

	Suprafața totală	Suprafața agricolă	Din care:					Fond forestier *)	Ape și bălți	Alte suprafețe **)
			Teren arabil	Pășuni	Fânețe	Vii	Livezi			
România	23839071	14,630,072	9.395.303	3.272.165	1.556.246	209.417	196.941	6.537.062	831.495	8.377.504
Sud Muntenia	3445299	2,433,534	1.968.944	286.449	108.792	28.173	41.176	630.635	99.155	912.610
Argeș	682631	342,347	173.906	97.822	49.076	974	20.569	263.932	9.414	330.870
Călărași	508785	425,798	410.506	10.482	208	4.395	207	21.949	27.270	55.717
Dâmbovița	405427	247,915	175.338	42.474	20.029	329	9.745	111.335	10.977	146.535
Giurgiu	352602	275,611	258.965	12.316	82	3.664	584	37.359	14.102	62.889
Ialomița	445289	374,495	352.146	18.131	:	3.934	284	25.868	13.085	57.709
Prahova	471587	269,449	143.245	69.824	38.571	8.235	9.574	140.713	8.179	193.959
Teleorman	578978	497,919	454.838	35.400	826	6.642	213	29.479	15.013	66.046

Sursa: Institutul Național de Statistică - Tempo online

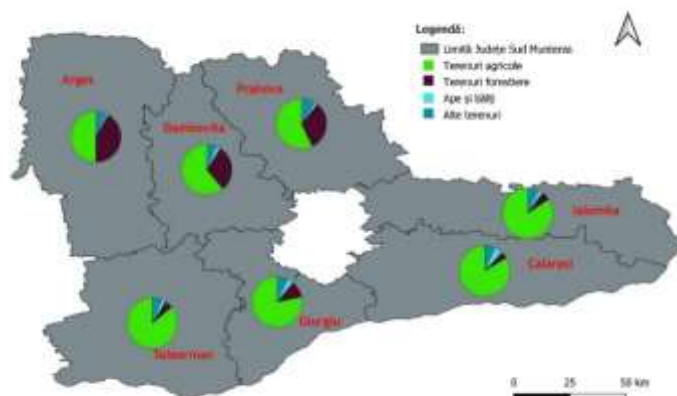
Fond forestier*) = păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră

Alte suprafețe**) = terenuri neagricole+construcții+căi de comunicații și căi ferate+terenuri degradate și neproductive

Tabel nr. 9.9. - Modul de utilizare al terenurilor la 31 decembrie 2014 * (ha) =**

Pana la finalizarea actiunii de cadastrare a tarii, de catre Agentia Nationala de Cadastru si Publicitate Imobiliara, seriile de date sunt blocate la nivelul anului 2014.

Grafic nr. 9.2. – Modul de folosință al terenurilor, pe județe, în anul 2018

Sursa: hartă preluată din "Sprijin orizontal pentru actualizarea documentelor strategice programatice post 2020 (Planul de Dezvoltare Regională și Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia", realizat în anul 2019

2.9.4.2. ZONAREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

Conform datelor primite de la Direcțiile pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală din fiecare județ care compun regiunea Sud Muntenia, se conturează mai multe zone pedoclimatice care au diferite caracteristici, priorități tehnologice și direcții de dezvoltare, după cum urmează:

Județul Argeș

În partea de sud a județului, în zonele Pitești - Bârla, Pitești - Miroși, Pitești - Leordeni specific este cultivarea cerealelor și a plantelor uleioase, iar în partea de nord a județului, reprezentând Pitești - Câmpulung, Pitești - Nucșoara, Pitești - Sălătrucu este caracteristică activităților agricole de creștere a animalelor și a pomiculturii.

Județul Dâmbovița

Partea de sud a județului, se remarcă prin specializarea în producția de legume, respectiv în zona Slobozia, Moară – Brezoele - Lungulețu, în timp ce nord-vestul județului este axat pe producția de fructe, în zona Voinești-Mănești.

Județul Prahova

Arealul format de localitățile Târgșorul Vechi, Șirna, Puchenii, Gherghița, Drăgănești, Ciorani, Baba Ana, situate în zona de sud, est, sud-est a județului este specializat pe culturile de cereale și plante uleioase

iar partea de nord a județului, arealul determinat de localitățile Slănic, Drajna, Posești, Starchiojd, Valea Călugărească, Iordăcheanu, Salcia, predomină creșterea animalelor, viticultura și pomicultura.

În județele din partea de sud a regiunii, respectiv Teleorman, Giurgiu, Călărași și Ialomița, suprafețele agricole sunt cultivate cu cereale pentru boabe, plante uleioase, plante de nutreț și legume.

ZONELE CU POTENȚIAL AGRICOL INEFICIENT VALORIFICAT

La nivelul anului 2014, în regiunea Sud Muntenia situația terenurilor degradate și neproductive indica un număr de 33.527 ha încadrate în această categorie. Cea mai mare suprafață a terenurilor degradate și neproductive se regăsea în județul Argeș (10.990 de terenuri degradate și neproductive), urmat de Prahova (8.337 hectare), cele mai puține astfel de terenuri fiind înregistrate în județele Dâmbovița (1.961 ha) și Giurgiu (1.324 ha).

Tabel nr. 9.10. - Terenuri degradate și neproductive în regiunea Sud Muntenia, în 2014 (ha)*

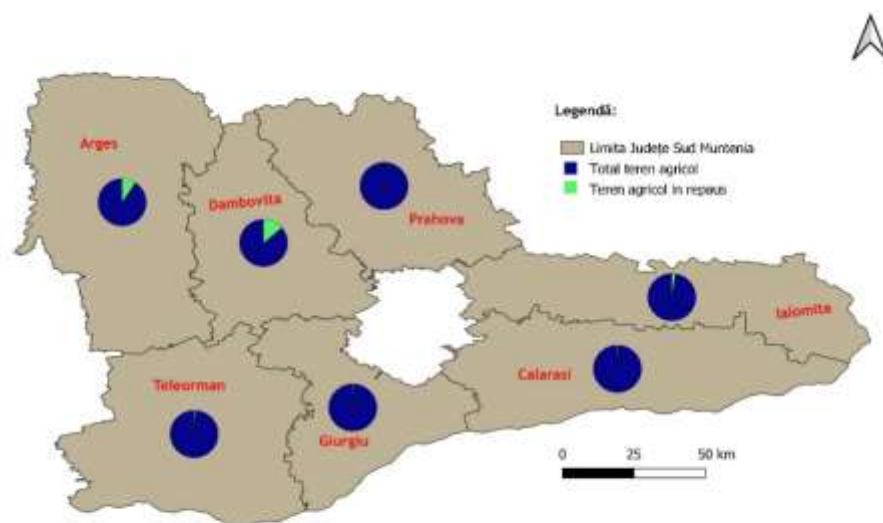
Regiune/Județ	Total	Din care proprietate privată
Sud Muntenia	33527	19715
Argeș	10990	7517
Călărași	2425	817
Dâmbovița	1961	972
Giurgiu	1324	963
Ialomița	5639	1578
Prahova	8337	6075
Teleorman	2851	1793

Sursa: Institutul Național de Statistică

Tabel nr. 9.10. - Terenuri degradate și neproductive în regiunea Sud Muntenia, în 2014 (ha) = Pana la finalizarea actiunii de cadastrare a tarii, de catre Agentia Nationala de Cadastru si Publicitate Imobiliara, seriile de date sunt blocate la nivelul anului 2014.*

Prin urmare, putem afirma că productivitatea muncii din sectorul agricol este una foarte scăzută, pe fondul dotării deficitare cu echipamente și a tehnologiilor inadecvate producției, precum și a neutilizării complete și eficiente a potențialului agricol.

Grafic nr. 9.3. – Suprafața terenurilor necultivate, în anul 2018

Sursa: hartă preluată din “Sprijin orizontal pentru actualizarea documentelor strategice programatice post 2020 (Planul de Dezvoltare Regională și Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia”, realizat în anul 2019

Din graficul anterior, suprafața terenurilor neutilizate la nivel regional era de 49.700 ha, la care se adaugă 81.300 ha de terenuri aflate în repaus. Prin urmare, peste 100.000 de hectare din regiunea Sud Muntenia (circa 5% din suprafața agricolă totală) nu sunt utilizate.

Acțiunile specifice pentru valorificarea terenurilor neutilizate, coroborate cu relieful și clima regiunii Sud Muntenia, favorizează dezvoltarea unor sisteme de obținere a energiei regenerabile (eoliană și solară). În acest sens, la nivelul regiunii există preocupări de punere în valoare a acestui potențial în special în județele din sudul regiunii. Aceste preocupări privind valorificarea potențialului solar și eolian au fost incluse totodată în Strategiile de Dezvoltare Locală, iar din analiza acestora reiese faptul că în județul Ialomița au fost și identificate asemenea zone (Fierbinți, Urziceni, Reviga, Slobozia, Gura Ialomiței, Platonești, Giurgeni). De asemenea, investițiile pot fi direcționate și către împădurirea terenurilor degradate și neproductive, acest lucru ducând la o îmbunătățire a condițiilor de mediu în regiune.

2.9.4.3. PRODUCȚIA AGRICOLĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În anul 2018, valoarea producției a fost de 1633,6 mii de lei (18,91% din valoarea producției agricole a României), regiunea Sud Muntenia situându-se astfel pe locul 1 la nivel național. Contribuția

agriculturii, silviculturii și pisciculturii în formarea Produsului Intern Brut (PIB) la nivelul regiunii se situa, în anul 2018, la 6,78%, față de 1,1% la nivelul UE.

Călărași este județul cu cea mai mare pondere din valoarea producției agricole regionale (17,62%), urmat de Teleorman (16,20%), pe ultimele două locuri situându-se județele Giurgiu (11,15%) și Prahova (10,26%).

Din totalul producției agricole la nivelul regiunii, cea mai mare pondere o deținea sectorul vegetal cu 76,07%, comparativ cu 70,89% la nivel național, urmat de producția animală cu 30,37% față de 39,04% la nivel de țară și sectorul de servicii agricole cu 3,52% față de 5,14% la nivel național.

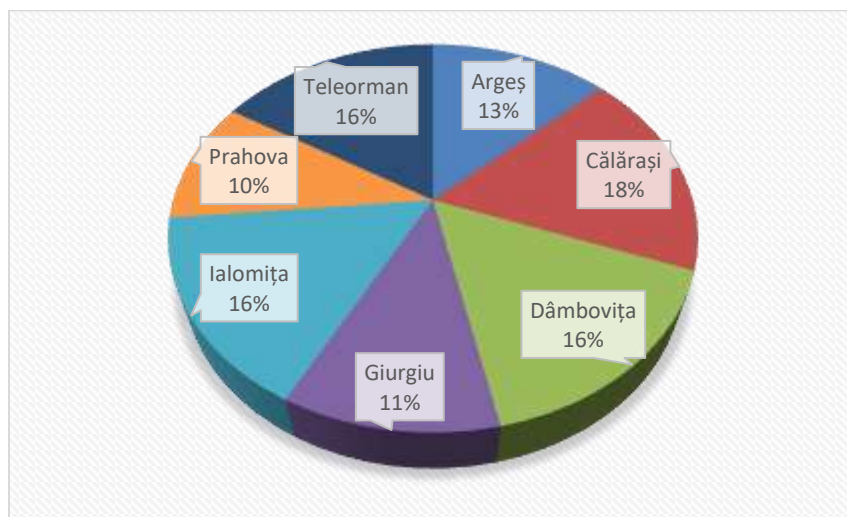
După forma de proprietate, sectorul privat avea o pondere covârșitoare de 99,21% din valoarea producției agricole regionale, peste media națională de 98,35%.

Tabel nr. 9.11. - Valoarea producției agricole obținute în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018 (mii lei)

	Total	Vegetală	Animală	Servicii
România	86349291	61216194	23903451	1229646
Sud Muntenia	16336092	12428213	3774640	133239
Argeș	2142150	1402837	734895	4418
Călărași	2879982	2198047	621200	60735
Dâmbovița	2593722	2080803	511842	1077
Giurgiu	1822069	1472516	340940	8613
Ialomița	2574488	2072810	461188	40490
Prahova	1677131	1077065	594705	5361
Teleorman	2646550	2124135	509870	12545

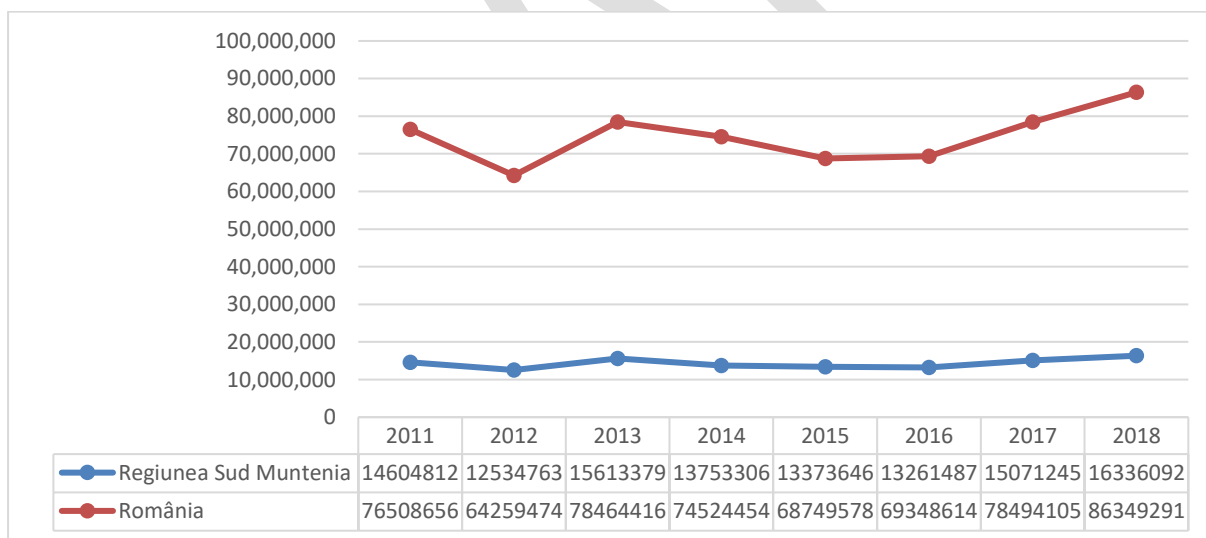
Sursa: Institutul Național de Statistică

Grafic nr. 9.4. – Ponderea județelor în valoarea producției agricole regionale realizate, în 2018

Sursa: INS, calcule proprii

Grafic nr. 9.5. – Evoluția valorii producției agricole în Sud Muntenia, în 2011 - 2018 (mii lei)

Sursa: calcule proprii

În anul 2018 au fost cultivate 95,01% din totalul suprafeței arabile din regiunea Sud Muntenia. Producția vegetală a fost orientată în special spre culturile cu cereale pentru boabe, pe o suprafață de 63,55% din suprafața totală cultivată la nivel regional (principalele culturi sunt, în ordine: grâul și secara, porumbul), a plantelor uleioase, 38,33% din total, a plantelor de nutreț, 2,16% și a legumelor, 2,20% din suprafețele cultivate.

La nivel de județe, culturile de cereale boabe au ocupat cele mai mari suprafețe în județele din sudul regiunii, îndeosebi în Argeș (75,98% din suprafața cultivată la nivel județean și 9,76% din suprafața cultivată la nivel regional) și Dâmbovița (68,08% din suprafața de la nivel județean și 9,43% din suprafața cultivată la nivel de regiune). O situație detaliată pe județe se poate observa în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 9.12. - Suprafețele agricole cultivate în anul 2018 - principalele culturi (ha)

	Suprafața cultivată totală	Cereale boabe	Din care cele mai importante:			Legumi -noase	Cartofi	Plante uleioase, inclusiv floarea-soarelui	Legume	Furaje verzi
			Grâu și secară	Orz, orzoaică și ovăz	Porumb					
România	8,466,658	5,257,168	2,126,417	584,984	2,439,842	133,408	169,304	2,821,996	226,328	195,854
Sud Muntenia	1,870,788	1,189,048	589,473	115,969	463,842	40,512	16,576	717,150	41,327	28,758
Argeș	152,749	116,065	42,415	9,223	57,801	203	2,416	31,462	4,405	3,465
Călărași	409,721	252,498	127,401	22,460	102,302	13,453	284	165,363	1,597	2,299
Dâmbovița	164,757	112,161	35,302	15,092	59,307	2,672	9,682	34,753	13,465	4,317
Giurgiu	240,564	157,529	85,886	23,387	44,404	4,502	579	86,933	4,553	5,190
Ialomița	348,178	202,645	99,314	15,334	84,190	9,652	137	162,381	6,949	2,162
Prahova	142,403	90,957	35,688	4,688	50,090	1,358	2,422	47,577	4,104	3,694
Teleorman	412,416	257,193	163,467	25,787	65,749	8,673	1,057	188,682	6,254	7,633

Sursa: Institutul Național de Statistică

Producțiile vegetale la hectar au avut evoluții diferite de-a lungul perioadei analizate 2015-2018, înregistrându-se creșteri în cazul producțiilor de porumb (55,32% în 2018 față de 2015), grâu (-81,89% în 2018 față de 2015) și a celor de orz-orzoaică (101,6% în 2018 comparativ cu 2015). Creșteri ale producției medii s-au înregistrat în cazul plantelor uleioase.

Cea mai importantă creștere au avut-o culturile de legume în solarii. Producțiile obținute precum și evoluția de-a lungul perioadei analizate la principalele culturi sunt foarte mici în comparație cu potențialul regiunii, ceea ce denotă o productivitate scăzută a agriculturii.

De asemenea, producțiile totale înregistrează mari fluctuații de la un an la altul, influențate de nivelul dotărilor tehnice necorespunzătoare și a modului de exploatare practicat, a fragmentării terenurilor și a condițiilor climatice (mai ales în anii secetoși).

Creșterea productivității poate fi influențată de utilizarea soiurilor certificate de Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare Agricolă Fundulea, care este recunoscută drept cea mai importantă unitate de cercetare agricolă din România datorită atât rezultatelor obținute în diferitele sectoare ale cercetării

agricole privind cerealele, plantele tehnice și furajere, cât și în valorificarea acestor rezultate de către cultivatori.

Înființarea sa a făcut posibilă continuarea bogatei tradiții a cercetărilor agricole organizate în România încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, în scopul abordării științifice și rezolvării unor obiective prioritare pentru agricultura națională.

Tabel nr. 9.13. - Producția vegetală obținută în anul 2018 la principalele culturi (tone)

	Cereale boabe	Din care:			Legumi- noase	Cartofi	Plante uleioase	Legume	Furaje verzi
		Grâu și seară	Orz, orzoaică și ovăz	Porumb					
România	31,553,279	10,172,307	2,254,432	18,663,939	191,475	3,022,758	5,145,625	3,797,436	3,467,000
Sud Muntenia	7,199,350	2,888,807	558,719	3,674,365	58,611	275,505	1,468,552	732,367	377,385
Argeș	639,666	149,937	29,250	436,907	256	34,065	44,304	69,018	38,570
Călărași	1,805,259	720,180	159,401	924,439	20,107	1,705	407,624	21,158	54,187
Dâmbovița	502,511	117,118	39,176	338,944	3,353	191,392	43,963	293,702	61,300
Giurgiu	918,123	410,678	116,065	374,286	5,717	5,592	189,557	90,120	68,723
Ialomița	1,465,542	580,747	88,620	779,148	20,251	1,448	334,926	116,025	29,492
Prahova	471,643	128,080	16,222	325,727	697	22,891	71,541	47,319	42,881
Teleorman	1,396,606	782,067	109,985	494,914	8,230	18,412	376,637	95,025	82,232

Sursa: Institutul Național de Statistică

Regiunea Sud Muntenia deține 15,23% din suprafața ocupată cu vii pe rod a României și a realizat 11,23% din producția națională în anul 2018.

Județul Prahova a ocupat primul loc în ceea ce privește producția de struguri (36,53% din producția regională de struguri), cu o suprafață ocupată de vii în proporție de 26,82% din suprafața viilor la nivel regional, fiind inclus în zona viticolă Dealu Mare, faimoasă zonă viticolă care cuprinde și județul Buzău. O influență mare asupra producțiilor obținute o are și Institutul de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație de la Valea Călugărească, prin crearea unor soiuri aclimatizate precum și Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare pentru Biotehnologii în Horticultură Ștefănești.

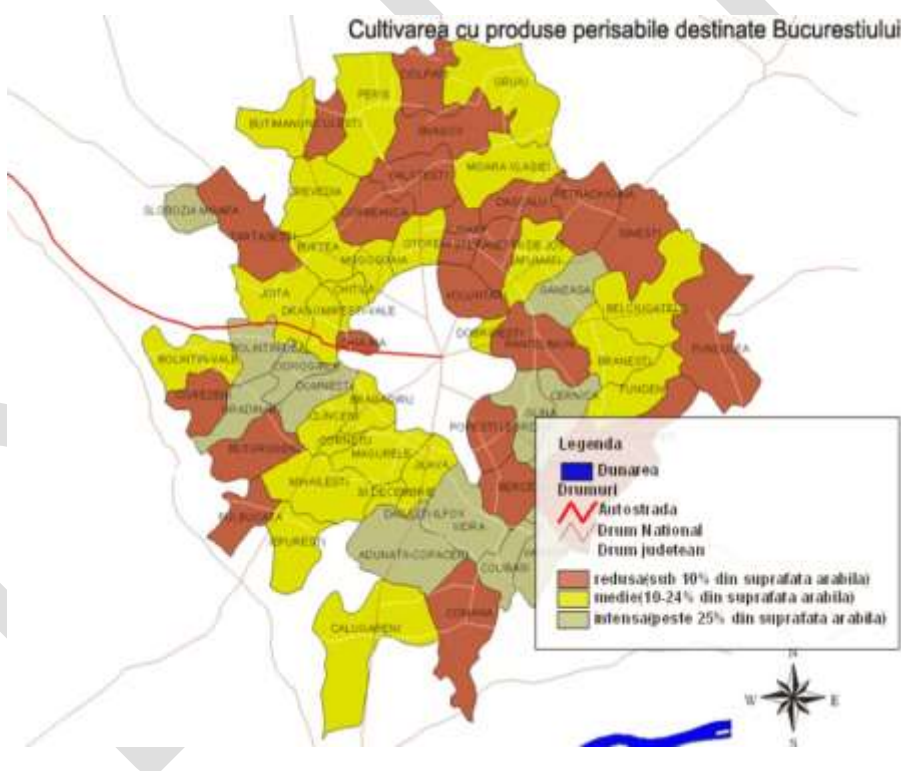
În ceea ce privește suprafața cultivată cu pepeni verzi și galbeni în anul 2018, aceasta reprezenta 16,92% din suprafața totală cultivată cu pepeni verzi și galbeni la nivel național și 0,199% din suprafața agricolă a regiunii. Producția agricolă de pepeni a regiunii, la nivelul anului 2018, a reprezentat 13,97% din producția de pepeni de la nivel național, ocupând locul 6 la acest indicator. Cele mai mari producții au fost obținute în județele Ialomița (7,09% din producția regională) și Teleorman (3,14).

Regiunea Sud Muntenia a obținut, în anul 2018, o producție de 440.965 tone de fructe, respectiv 24,31% din producția de fructe de la nivel național, ocupând locul 1 la producția de fructe. Cele mai mari producții de fructe s-au înregistrat în județele Prahova(59,62% din producția regională) și Dâmbovița (36,84%).

Din componența producției regionale, cele mai mari ponderi le dețin prunele, cu 46,63% din producția totală de fructe (Dâmbovița) și căpșunile cu 44,32% (Argeș) .

Aceste rezultate se datorează coordonării integrate a întregii activități din pomicultura românească prin sectoarele de bază ale unităților de cercetare în domeniul pomicol cum ar fi: Institutul de Cercetare și Dezvoltare Pomicolă Mărăcineni, Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Pomicultură Voinești, Institutul de Cercetare și Dezvoltare Agricolă Albota.

Grafic nr. 9.6 – Zonele pe care se cultivă produse perisabile destinate Bucureștiului

Sursa: zmb.ro

Conform figurii anterioare se disting mai multe tipuri de zone pe care se cultivă produse perisabile, această clasificare fiind făcută în funcție de mărimea suprafețelor cultivate, aceste suprafețe care au ca piață de desfacere Bucureștiul.

Județul Călărași contribuie cu 6.6 un aport de nivel mediu prin comunele Fundeni și Belciugatele și redus prin comunele Fundulea, Plătărești și Frumușani.

Similar, județul Dâmbovița contribuie la deservirea Bucureștiului cu produse perisabile printr-un aport intens prin comuna Slobozia Moară, o contribuție medie au comunele Crevedia și Butimanu iar o contribuție redusă comunele Niculești și Tărtășești.

În județul Giurgiu, suprafețele cultivate care au ca piață de desfacere Bucureștiul se găsesc în comunele Bolintin-Deal, Grădinaru, Adunații-Copăcenii, Colibași, Vărăști, o contribuție medie se înregistrează în comunele Joița, Bolintin-Deal, Mihăilești, Iepurești, Călugăreni și o contribuție redusă în comunele Comana, Bulbucata, Buturugeni, Ogrezeni.

În județul Ialomița, comuna Sinești are o contribuție redusă prin suprafața pe care se cultivă produse perisabile ce au ca piață de desfacere Bucureștiul.

2.9.4.4. PARCUL DE MAȘINI AGRICOLE DIN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Parcul de tractoare și mașini agricole din regiunea Sud Muntenia număra, în anul 2018, 35.191 de tractoare agricole fizice (reprezentând 16,29% din numărul total de tractoare agricole de la nivel național), 28.300 de pluguri pentru tractor (16,65% din total), 15.199 de semănători mecanice (19,33% din parcul național), 6.257 de cultivatoare mecanice (21,32% din total) și 5.117 de combine pentru recoltat cereale (18,63% din parcul național).

În comparație cu anul 2011, la nivelul anului 2018 numărul tractoarelor a crescut cu 131,53% (comparativ cu 17,98% la nivel național), numărul combinelor de recoltat cereale a crescut cu 1,97% (față de creșterea de 8,04% la nivel național), numărul plugurilor a crescut cu 12,63% (față de 16,10% la nivel național), iar numărul cultivatoarelor mecanice a scăzut cu 7,41% (la nivel național înregistrând o creștere de 1,42%).

Suprafața medie ce revine unui tractor este de 53,16 de hectare la nivelul anului 2018, comparativ cu 39,20 de hectare, media la nivel național. Cea mai mare suprafață medie agricolă care revine unui tractor se întâlnește în județul Ialomița, 90,39 hectare, iar la polul opus se află Dâmbovița cu 22,21 hectare.

Tabel nr. 9.14. - Parcul de mașini agricole din regiunea Sud Muntenia, la sfârșitul anului 2018 (număr)

	Tractoare fizice	Pluguri pt. tractor	Cultivatoare mecanice	Semănători mecanice	Combine pt. recoltat cereale	Combine pt. recoltat furaje
România	215980	169964	29337	78612	27464	1104
Sud Muntenia	35191	28300	6257	15199	5117	95
Argeș	5757	6211	816	2579	774	22
Călărași	5280	4217	1229	3013	1070	41

Dâmbovița	7417	4796	1388	2237	605	7
Giurgiu	3777	3180	668	1970	448	1
Ialomița	3852	2483	657	1739	681	8
Prahova	2679	1781	385	986	297	8
Teleorman	6429	5632	1114	2675	1242	8

Sursa: Institutul Național de Statistică - Tempo online

În acest sens, în vederea îmbunătățirii dotării tehnice, în perioada 2013 – 2018 s-a acordat sprijin financiar pentru achiziționarea de tractoare, combine, mașini agricole prin Programul Național pentru Dezvoltare Rurală 2014 – 2020.

Din analiza rapoartelor de progres aferente perioadei 2014 – 2019, emise de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, pe Programul Național pentru Dezvoltare Rurală măsurile 41, 41a, 42 și 42a, reiese că au fost aprobate și semnate 453 de proiecte în regiunea Sud Muntenia, însă numărul acestora nu acoperă nevoile agricultorilor la nivel de regiune.

2.9.4.5. ÎNGRĂȘĂMINTE UTILIZATE ÎN AGRICULTURĂ

În regiunea Sud Muntenia s-a aplicat, în anul 2018, o cantitate de 142.794 tone de îngrășăminte chimice, pe o suprafață cultivată de 1.703.254 ha (69,99% din suprafața agricolă a regiunii), ceea ce reprezintă 19,76% din cantitatea totală folosită la nivel național. În raport cu suprafața pe care s-au aplicat, cantitatea medie de îngrășăminte chimice a fost, la nivel regional, de 83,84 kg/ha, cu 23,43% mai puțin decât media națională. La nivel județean, cele mai mari cantități medii la hectar s-au înregistrat în județele Ialomița (165,47 kg/ha) și Prahova (96,42 kg/ha), iar cele mai reduse în județele Argeș (26,65 kg/ha) și Giurgiu (52,01 kg/ha).

La nivelul anului 2018, îngrășăminte naturale au fost aplicate pe o suprafață de 73.741 ha la nivel de regiune, cantitatea folosită fiind de 492.885 de tone. Cele mai mari cantități de îngrășăminte naturale au fost aplicate în județele Argeș (16.000 kg) și Teleorman (13.620 kg), iar cele mai scăzute cantități în județele Prahova (1.175 kg), Călărași (8.000 kg) și Dâmbovița (9.053 kg). În raport cu suprafața pe care s-au aplicat, cantitatea medie de îngrășăminte naturale a fost de 11,03 kg/ha la nivel regional, sub media națională (41,13 kg/ha).

Privitor la cantitatea de îngrășăminte naturale administrate la nivel intra-regional, sunt județe care, de-a lungul perioadei analizate 2011 – 2018, au avut o evoluție pozitivă, cum ar fi județul Călărași care a avut o creștere de 274,75% și județul Teleorman de 155,60%. La polul opus se regăseau județele

Dâmbovița, cu scădere semnificativă de 78,38% și Prahova cu o scădere de 73,73% ale cantității de îngrășăminte naturale aplicate, iar în județul Ialomița începând cu anul 2012 și județul Giurgiu începând cu anul 2018 nu s-au mai folosit îngrășămintele naturale în agricultură.

Tabel nr. 9.15. - Îngrășăminte utilizate în agricultură în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

	Îngrășăminte chimice utilizate (tone)	Suprafața pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice (ha)	Îngrășăminte chimice/ suprafață cultivată (kg)	Îngrășăminte chimice/ supr. pe care s-au aplicat îngrășăminte (kg)	Îngrășăminte naturale utilizate (tone)	Suprafața pe care s-au aplicat îngrășăminte naturale (ha)	Îngrășăminte naturale/ supr. pe care s-au aplicat îngrășăminte (kg)
România	722308	6927578	85,31	104,27	14713549	777964	18.913
Sud Muntenia	142794	1703254	76,33	83,84	492885	73741	6.684
Argeș	6527	244912	42,73	26,65	168000	10500	16.000
Călărași	21912	305957	53,48	71,62	49840	6230	8.000
Dâmbovița	12414	136425	75,35	91,00	125714	13886	9.053
Giurgiu	8217	158000	34,16	52,01	0	0	0
Ialomița	40102	242350	115,18	165,47	0	0	0
Prahova	16839	174640	118,25	96,42	41354	35197	1.175
Teleorman	36783	440970	89,19	83,41	107977	7928	13.620

Sursa: Institutul Național de Statistică

Zonele vulnerabile la nitrați, proveniți din surse agricole, au fost identificate inițial în anul 2003 și ulterior în anul 2008. La momentul elaborării Planului Național de Management, în anul 2016, s-au păstrat aceleași zone vulnerabile la nitrați.

Astfel, la acest moment, rezultă 1.963 de localități, ceea ce reprezintă 137.565 kmp, adică aproximativ 58% din suprafața țării. Nu au fost incluse municipiile, municipiile reședință de județ aflate în zonele cu potențial de transmitere al nitraților către corpurile de apă, deoarece nu au în principal activități agricole. Lista completă a localităților pe județe unde există surse de nitrați din activități agricole a fost publicată în MO nr.851/18.12.2008, acestea fiind aprobate prin Ordin de Ministru (OM) al MM/MADR nr.1552/743/2008. Pe teritoriul spațiului hidrografic Buzău - Ialomița aferent regiunii Sud Muntenia au fost desemnate 136 de localități în care există nitrați proveniți din surse agricole, acestea fiind grupate în 5 zone vulnerabile: Lunca Dunării 1, Ialomița Inferioară, Ialomița Superioară, Calmățui și Mostiștea (grafic nr. 9.7.)

Grafic nr. 9.7. - Zonele vulnerabile la poluarea cu nitrați din surse agricole

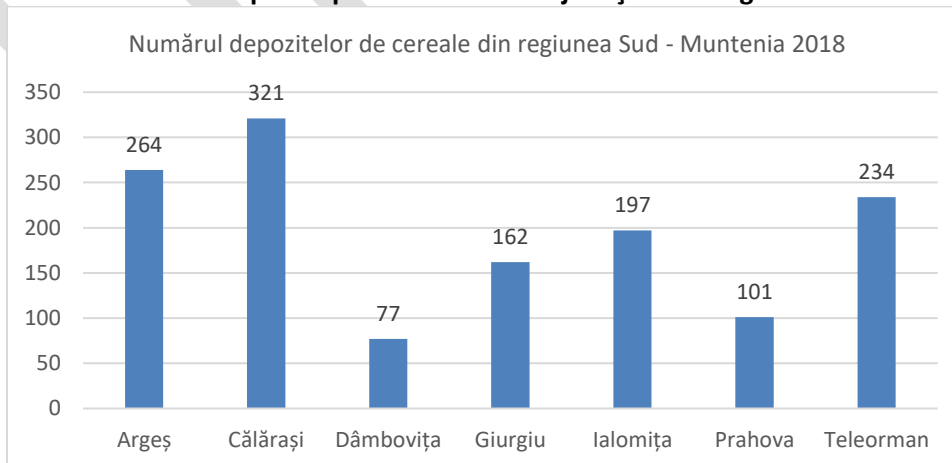
Sursa : Administrația Bazinală de Apă Buzău – Ialomița

2.9.4.6. DEPOZITE DE PRODUSE AGRICOLE

Capacitatea de depozitare este împărțită între silozurile pentru cereale și magazine. La nivelul anului 2018, în regiunea Sud Muntenia funcționau 1.356 de spații autorizate pentru depozitarea produselor agricole.

Cele mai multe spații de depozitare, 321, se regăsesc la nivelul județului Călărași, urmat de județul Argeș, cu 264 spații și de județul Teleorman cu 234 spații. La polul opus, se află județele Dâmbovița cu 77 de spații și Prahova cu 101 spații de depozitare.

Grafic nr. 9.8 - Numărul de depozite pentru cereale din județele din regiunea Sud Muntenia (2018)

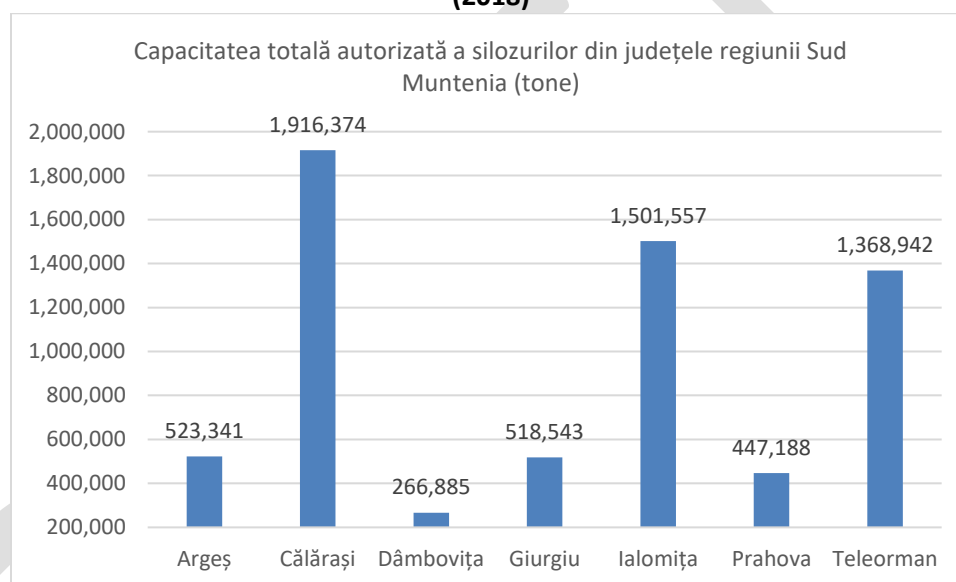

Sursa: MADR.RO

Cea mai mare capacitate a spațiilor existente în silozuri se regăsește la nivelul județului Călărași, aproape 2 milioane de tone, urmat de județul Ialomița cu 1,5 milioane de tone și Teleorman cu 1,36 milioane de tone.

Se poate observa faptul că, deși ca număr de spații de depozitare județul Argeș se poziționează pe locul 2, capacitatea spațiilor de depozitare sunt relativ reduse, având o capacitate totală de 523 mii de tone. Pe antepenultimul loc este situat județul Giurgiu cu un spațiu total de depozitare de 518 mii tone, penultimul loc este ocupat de Prahova cu 447 mii de tone iar pe ultimul loc se regăsește județul Dâmbovița cu 266 mii de tone spații de depozitare.

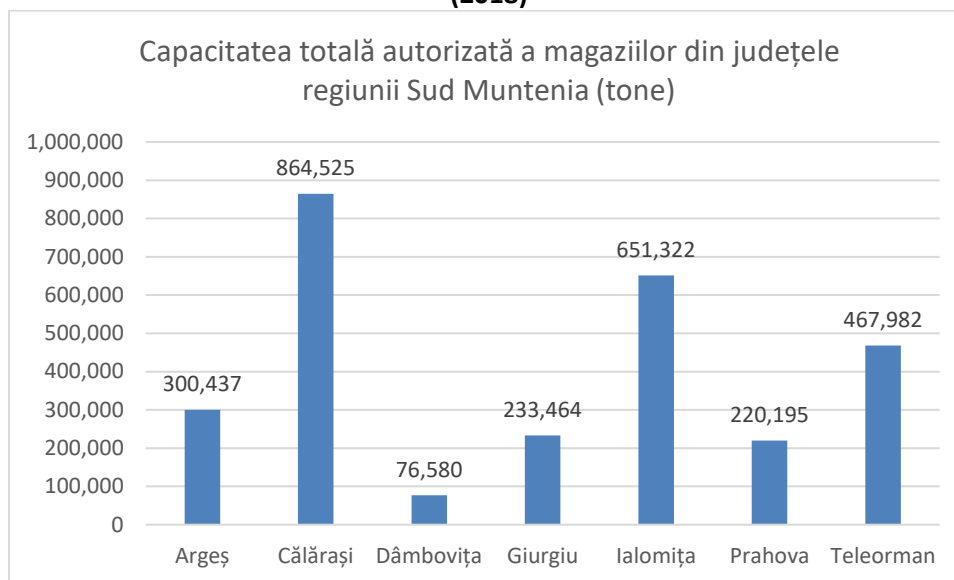
Grafic nr. 9.9 - Capacitatea totală autorizată a silozurilor din județele din regiunea Sud Muntenia (2018)

Sursa: MADR.RO

Spațiile de depozitare sub forma magaziiilor din regiune păstrează trendul silozurilor. Astfel, primele 3 județe sunt, la fel ca în cazul anterior, Călărași cu 864 mii de tone, Ialomița cu 651 mii de tone și Teleorman cu 467 mii de tone. Județul Prahova, aflat pe loc 6 atât în cazul silozurilor cât și în cazul magaziiilor, cu 220 mii de tone. Județul cu cea mai mică capacitate autorizată de stocare sub forma magaziiilor este județul Dâmbovița, care are o suprafață de doar 76,5 mii de tone.

Grafic nr. 9.10 - Capacitatea totală autorizată a magaziiilor din județele din regiunea Sud Muntenia (2018)

Sursa: MADR.RO

La nivelul regiunii Sud Muntenia, spațiile de depozitare sunt în mare măsură corelate cu necesarul de depozitare, respectiv cu producția agricolă anuală a județelor componente. Astfel, în județul Călărași sunt cele mai numeroase depozite. Județul Teleorman și Ialomița se situează pe poziții apropiate, realizând, în perioada analizată și producții asemănătoare de cereale (1.396.606 tone respectiv 1.465.642 tone). În ceea ce privește capacitatea de depozitare a fructelor și legumelor, deși Dâmbovița deține locul fruntaș în producția acestora, are o capacitate de depozitare mult sub județul Ialomița și chiar județul Argeș, evidențiindu-se astfel ca județul cu cea mai mare nevoie de depozitare pentru legume.

2.9.4.7. SERE

La finalul anului 2011, cele mai întinse suprafețe cu sere ale regiunii Sud Muntenia se regăseau în județul Dâmbovița (10 ha din totalul de 14 ha). Explicația este dată de existența, pe teritoriul județului, a celui mai mare bazin legumicol al țării. Alte județe pe teritoriul cărora au fost amplasate sere în anul 2011 au fost Călărași (2 ha), Ialomița și Teleorman (cu câte 1 ha fiecare). La nivelul județelor Argeș, Giurgiu și Prahova nu au fost identificate suprafețe pe care să fie amplasate sere.

În anul 2018, situația este net îmbunătățită, suprafața spațiilor pe care sunt amenajate sere crescând de 3 ori, ajungând la 44 ha. Cea mai mare creștere se înregistrează în județul Dâmbovița cu 15 ha sere de la 10. Al doilea județ care a înregistrat o creștere spectaculoasă a suprafețelor amenajate cu sere este județul Ialomița unde, în intervalul 2011 – 2018 s-au amenajat alte 5 ha de sere (6 ha, de la 1 ha).

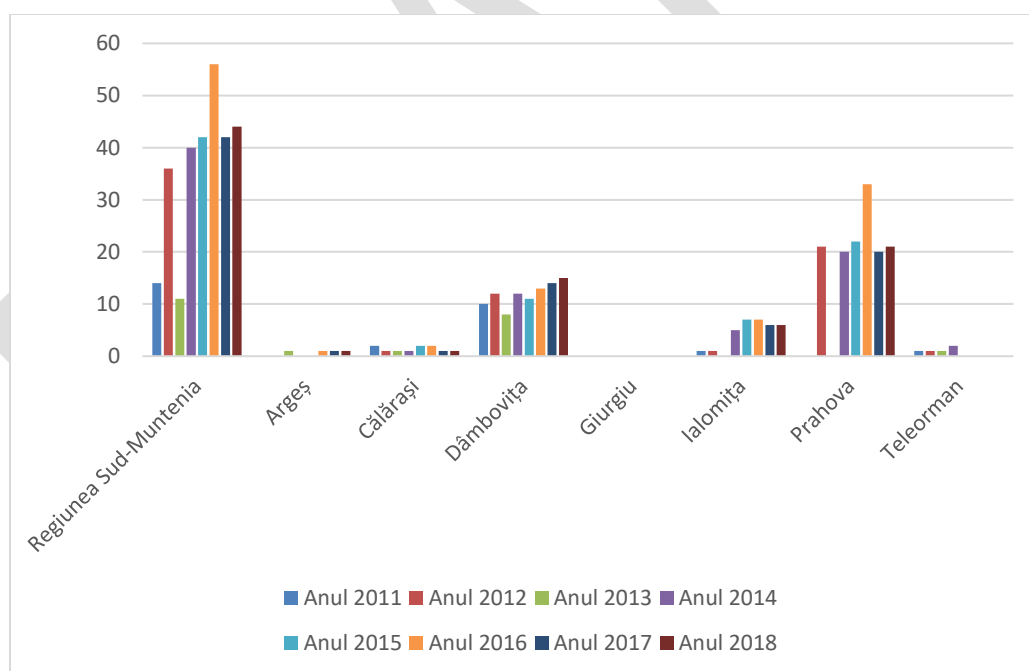
Scăderi ale suprafețelor se identifică în județele Călărași, de la 2 ha la 1 ha și Teleorman de la 1 ha la 0 ha pe intervalul de timp analizat.

Tabel nr. 9.16. – Evoluția suprafețelor amenajate cu sere în regiunea Sud Muntenia, în intervalul 2011-2018 (hectare)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Argeș	:	:	1	:	:	1	1	1
Călărași	2	1	1	1	2	2	1	1
Dâmbovița	10	12	8	12	11	13	14	15
Giurgiu	:	:	:	:	:	:	:	:
Ialomița	1	1	:	5	7	7	6	6
Prahova	:	21	:	20	22	33	20	21
Teleorman	1	1	1	2	:	:	:	:

Sursa: INS

Grafic nr. 9.11 - Dinamica suprafețelor pe care sunt amplasate sere, pe județe din regiunea Sud Muntenia (2011-2018)

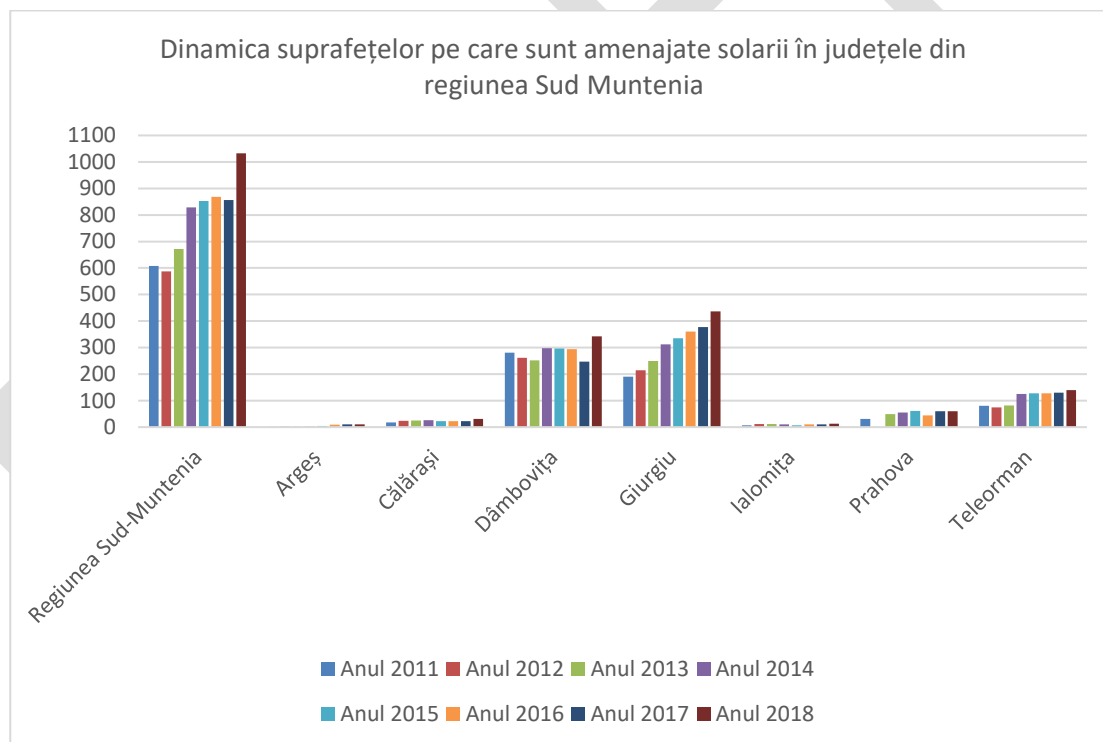
Sursa: INS

O altă modalitate prin care se pot obține cantități mai mari de legume, în special în perioadele care nu permit dezvoltarea legumelor pe câmp, sub acțiunea factorilor de mediu neprielnici, o reprezintă cultivarea plantelor în solarii.

La nivel regional, suprafața acestora a crescut de la 622 ha în anul 2011, la 1077 ha în anul 2018. Județul cu cea mai spectaculoasă creștere a suprafeței de solarii este Giurgiu care iar la finalul anului 2018 deține 437 ha, comparativ cu 190 de hectare în anul 2011. Astfel, a urcat de pe locul 2 pe locul 1 în acest clasament. La polul opus, județul Dâmbovița, aflat în anul 2011 pe primul loc, cu 291 ha de solarii se afla, la finalul anului 2018, pe locul 2, cu 357 ha de solarii. Pe locul 3 se află județul Teleorman, cu o creștere de 60 ha (de la 81 ha în anul 2011 la 140 ha în anul 2018). Județele cu cea mai mică suprafață destinată solariilor sunt Argeș cu 11 ha de solarii și Ialomița, cu 19 ha de solarii.

În ceea ce privește producția obținută în urma cultivării legumelor în solarii, aceasta este dependentă de întinderea suprafețelor cultivate în aceste structuri.

Grafic nr. 9.12 - Dinamica suprafețelor pe care sunt amplasate solarii, pe județe din regiunea Sud Muntenia (2011-2018)

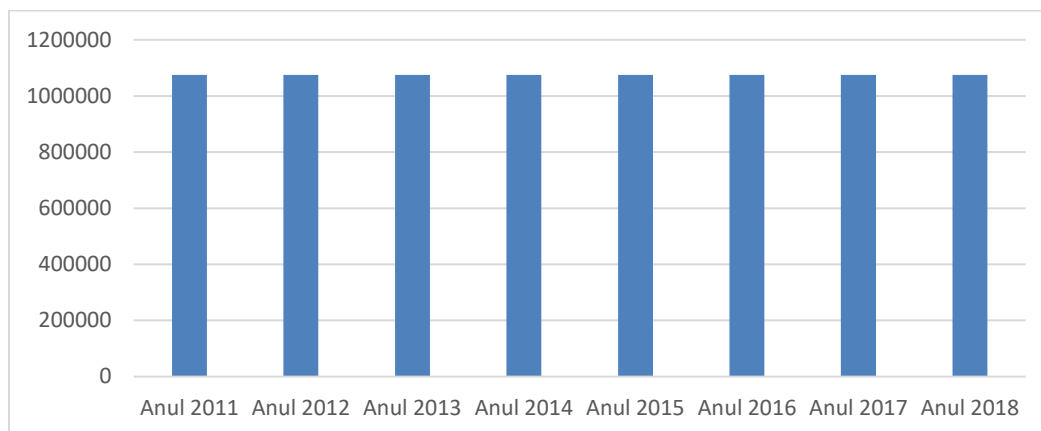
Sursa: INS

2.9.4.8. SISTEME DE IRIGAȚII

La nivelul anului 2018, în regiunea Sud Muntenia exista o suprafață de 1.075.492 de hectare amenajate pentru irigații, nivel similar cu cel al anului 2011. Aceasta reprezenta 44,1% din suprafața

agricolă totală a regiunii, respectiv 34,1% din totalul suprafețelor amenajate pentru irigații în România. Regiunea Sud Muntenia deține cele mai întinse suprafețe agricole din România, dar cu toate acestea nu are și cel mai complex sistem de irigații.

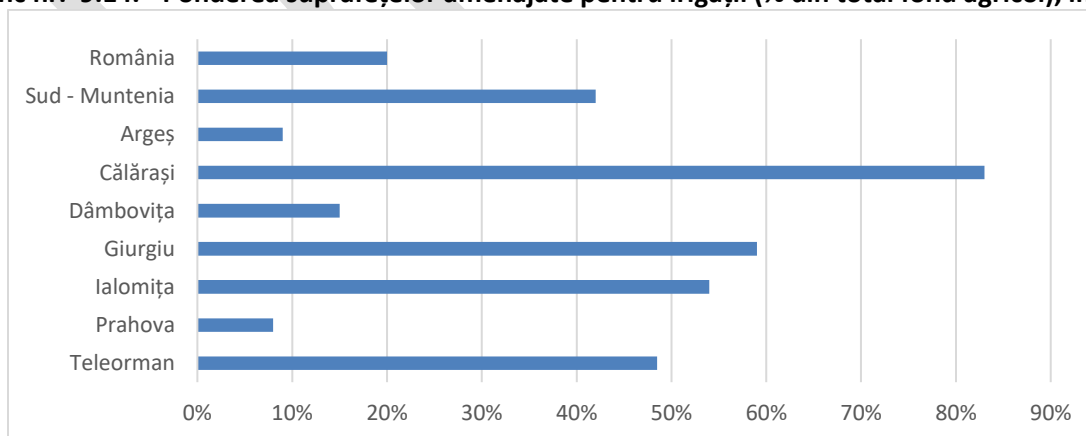
Grafic nr. 9.13. – Suprafața amenajată pentru irigații, regiunea Sud Muntenia, 2011-2018

Sursa: INS

Din totalul suprafețelor amenajate pentru irigații la nivel regional, 97,4% sunt terenuri arabile (1.013.739 ha), ceea ce reprezintă 51,5% din totalul suprafețelor arabile din regiunea Sud Muntenia, procentaj care o plasează pe locul I la nivel național. Pe județe, cele mai extinse suprafețe amenajate pentru irigații se regăsesc în partea de sud a regiunii (Călărași, Giurgiu, Ialomița, Teleorman), zone confruntate foarte frecvent cu perioade de secetă prelungită, care concentrează cea mai mare parte a fondului agricol din regiune.

Grafic nr. 9.14. - Ponderea suprafețelor amenajate pentru irigații (% din total fond agricol), în 2017

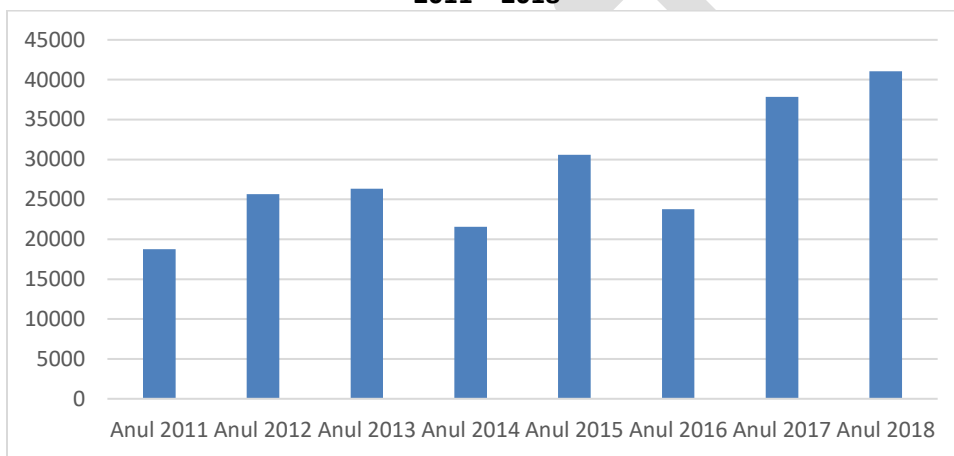

Sursa: INS

Județele amintite anterior au prevăzut în Strategiile de Dezvoltare Locală pentru perioada 2014 - 2020 proiecte care urmăresc extinderea și modernizarea sistemelor de irigații în vederea creșterii producțiilor agricole și există intenții de a le integra într-un proiect la nivel interjudețean, prin care să se poată gestiona în comun potențialul Dunării de către zonele rurale de graniță.

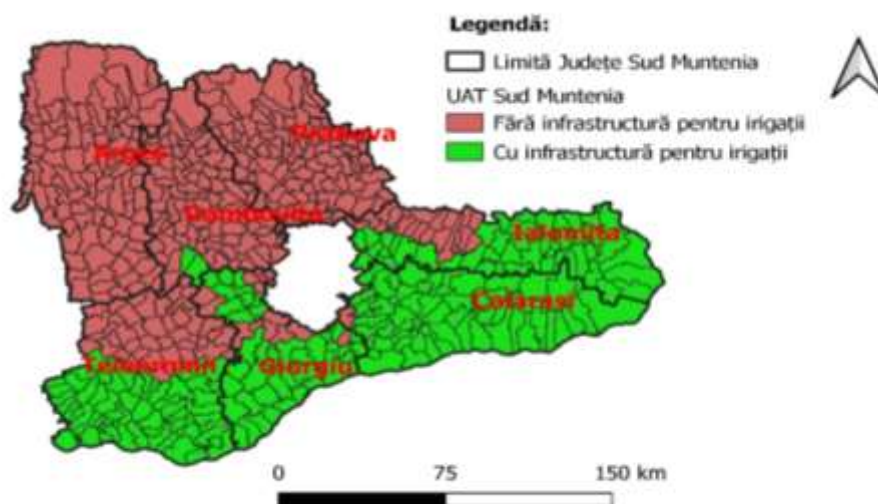
Suprafața agricolă pe care s-a aplicat cel puțin o udare, este de 41.000 de hectare, reprezentând aproximativ 4% din suprafața amenajată pentru irigații la nivel regional și 1,5% din suprafața agricolă totală a regiunii Sud Muntenia. Comparativ cu anul 2011, suprafața irigată s-a dublat.

Grafic nr. 9.15. – Suprafața irigată efectiv, cu cel puțin o udare, regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 – 2018

Sursa: INS

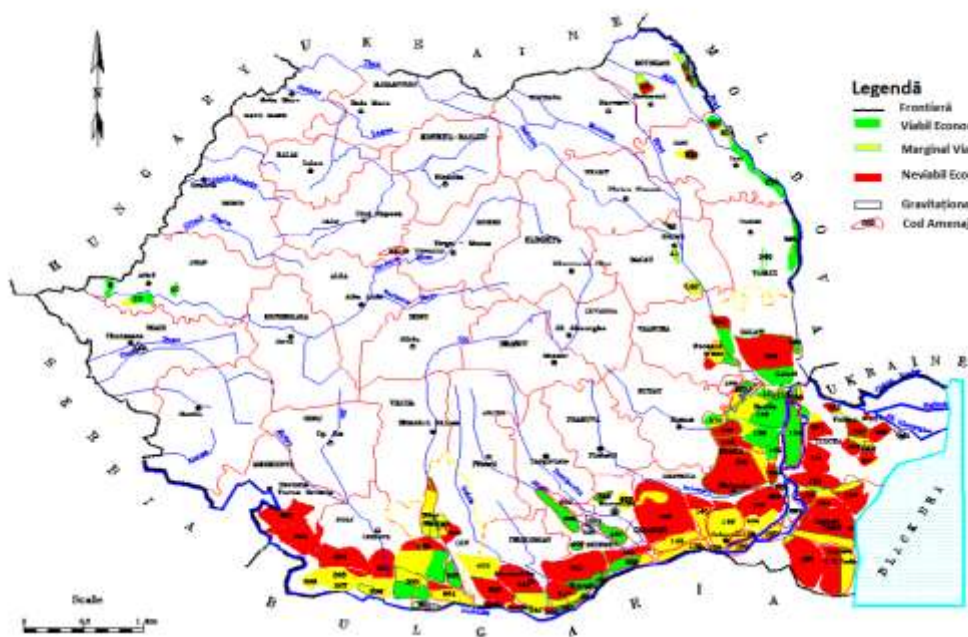
Grafic nr. 9.16. - Suprafața amenajată pentru irigații în regiunea Sud Muntenia

Sursa: Hartă realizată conform datelor INS

În conformitate cu Studiul „Proiectul de reabilitare și reforma a irigațiilor”, elaborat în 2008 cu sprijinul Băncii Mondiale, doar o foarte mică parte dintre sistemele de irigații din regiunea Sud Muntenia pot deveni viabile prin modernizare, respectiv cele cu o înălțime de pompă mai mică de 25 m și cele gravitaționale. Cele mai multe dintre sistemele de irigații din regiune au înălțimi mari de pompă, un număr mic de utilizatori și un grad de uzură fizică și morală ridicat, ceea ce le face puțin rentabile.

Grafic nr. 9.17. - Subsistemele de irigații prin pompă viabile și gravitaționale

Sursa: Hartă preluată din „Sprijin orizontal pentru actualizarea documentelor strategice programatice post 2020 (Planul de Dezvoltare Regională și Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia)” realizat în anul 2019

La nivelul regiunii Sud Muntenia, o bună parte din suprafața arabilă amenajată cu sisteme de irigații funcționale (439.167 de hectare, 40,8% din suprafața irigabilă totală) este administrată de Organizațiile Utilizatorilor de Apă (OUA), în număr de 106.

Cele mai multe astfel de organizații sunt active în județele Călărași (40 cu 155.837 de ha), Ialomița (28, 165.745 ha) și Teleorman (28, 95.176 ha). Pe de altă parte, în județul Prahova nu există nicio organizație de îmbunătățiri funciare.

În ultimii ani, organizațiile utilizatorilor de apă din regiunea Sud Muntenia au pregătit și depus spre finanțare numeroase proiecte pentru modernizarea instalațiilor de irigații aflate în exploatare, precum cele din: Pietroiu, Vâlcelele, Gălățui, Chirnovi, Boianu, Perișoru, Dragoș Vodă (Călărași); Aliseo, Gura Ialomiței, Movila, Săveni, Scânteia (Ialomița); Viișoara, Zimnicea, Lita-Olt, Giurgiu - Răsmirești (Teleorman).

În cadrul acestui segment agricol există și o unitate de cercetare în vederea realizării unor sisteme viabile de irigații cum ar fi Institutul de Cercetare și Inginerie Tehnologică pentru Irigații și Drenaje Băneasa – Giurgiu.

2.9.5. ZOOTEHNIA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Analiza structurii fondului funciar și a suprafețelor agricole cultivate din regiunea Sud Muntenia, ilustrează un potențial deosebit pentru realizarea acelor producții agricole care să susțină dezvoltarea unui sector zootehnic reprezentativ prin numărul și structura efectivelor de animale.

În anul 2018, producția zootehnică a regiunii ocupă locul al 2 la nivel național, cu un procent de 15,8% din producția națională, activitatea de creștere a animalelor reprezentând principalul debușeu de valorificare a producției agricole vegetale și de dezvoltare a industriei alimentare.

La nivelul anului 2018, regiunea Sud Muntenia deținea 19.355.258 de păsări (26,16% din efectivul de păsări al României), 649.680 porcine (16,55% din efectivul la nivel național), 974.041 de ovine (9,57%), 215.546 de bovine (10,90%), 270.021 de caprine (17,54%), 228.880 de familii albine (13,55%) și 64.821 cabaline (14,48%).

În ceea ce privește numărul de animale ce revin la 100 ha teren, situația la nivelul regiunii, în anul 2018, era următoarea: 9,6 bovine (comparativ cu 15,2 la nivel național), 34,5 de porcine (comparativ cu 45,2) și 55,4 de ovine și caprine (față de 90,3 la nivel național).

Evoluția efectivului de animale se poate observa și la nivel de județe componente ale regiunii, în următorul tabel:

Tabel nr. 9.17. - Distribuția efectivului de animale pe județele regiunii Sud Muntenia, pentru anii 2014 și 2018 (număr)

	Bovine		Porcine		Ovine		Caprine		Cabaline		Pasari		Familii de albine	
	2014	2018	2014	2018	2014	2018	2014	2018	2014	2018	2014	2018	2014	2018
România	2068888	1977232	5041788	3925283	9518225	10176400	1417176	1539317	524741	447791	75446750	73993010	1350998	1689500
Regiunea SUD-MUNTENIA	235249	215546	893474	649680	884112	974041	251816	270021	74727	64821	18281890	19355258	194209	228880

Teleorman	Prahova	Ialomita	Giurgiu	Dambovita	Calarasi	Arges
31709	37742	26636	20174	33202	21903	63883
28481	37099	22457	13366	29580	24441	60122
135209	96844	132914	101871	86975	147692	191969
65658	79507	113097	73402	60788	93391	163837
125171	172995	134978	69687	60099	135750	185432
136251	183030	164602	68143	62001	150476	209538
70008	35281	30042	19672	26558	33324	36931
77031	39063	30226	21069	29756	35214	37662
16639	8897	8947	6980	11581	9051	12632
15395	7500	5892	5447	9185	9173	12229
2047143	3436973	2463370	2362627	1958454	3438314	2575009
1797236	3880597	1810737	2416438	3197668	3767507	2485075
39878	30458	18914	17877	29166	20529	37387
39769	50322	16252	16247	31532	18122	56636

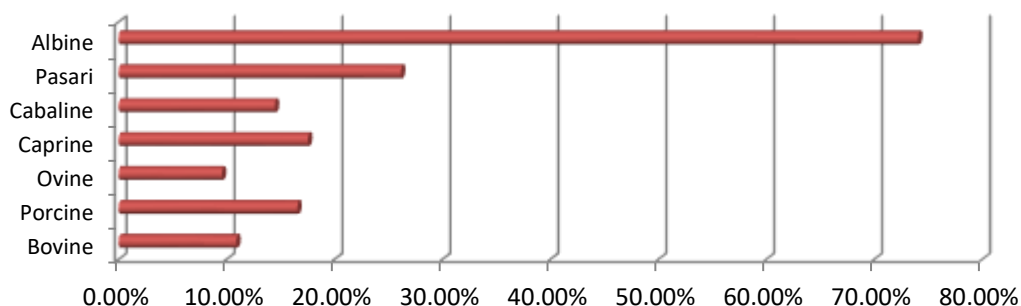
Sursa: Institutului Național de Statistică, Tempo online

Tabel nr. 9.18. - Animale ce revin la 100 ha teren, la nivel județean, în regiunea Sud Muntenia, la sfârșitul anului 2018

	Bovine	Porcine	Ovine si caprine
România	15,2	45,2	90,3
Regiunea SUD-MUNTENIA	9,6	34,5	55,4
Arges	20,8	104	85,5
Calarasi	5,9	22,8	44,6
Dambovita	13,1	36	40,5
Giurgiu	5,3	30,5	35,3
Ialomita	6,1	32,2	52,9
Prahova	14,8	55,7	88,6
Teleorman	6,4	15,9	48,3

Sursa: Institutul Național de Statistică, Calcule proprii

Grafic nr. 9.18. – Ponderea efectivului de animale ale regiunii Sud Muntenia în total național, în 2018 (%)

Sursa: Calcule proprii

PRODUCȚIA ANIMALĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

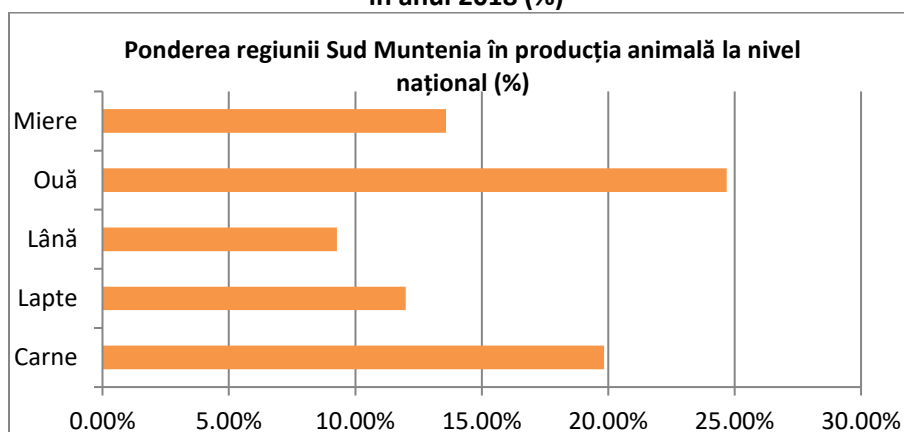
Regiunea Sud Muntenia deținea, în anul 2018, ponderi importante, la nivel național, la principalele produse de origine animală, respectiv: 19,84% din producția de carne (loc 1 la nivel național), 24,68% din producția de ouă (loc 1), 13,59% din producția de miere (loc 4), 12,00% din producția de lapte (loc 4) și 9,27% din producția națională de lână (loc 6). Unități importante de procesare a cărnii precum și de creștere a păsărilor se regăsesc în localități precum Crevedia, Răcari, Budești, Mihăilești, Frumușani, Urziceni, acestea fiind amplasate în apropierea municipiului București, ceea ce indică faptul că deservesc cu prioritate piața de desfacere a capitalei.

Tabel nr. 9.19. - Producția agricolă animală realizată în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

	Greutatea în viu a animalelor destinate sacrificării pentru consum-total	Productia de lapte	Productia de lina	Productia de oua	Productia de miere extrasa
România	1483749	46741	23459	5713	29162
Regiunea SUD-MUNTENIA	294436	5607	2174	1410	3962
Arges	34257	1713	520	248	750
Calarasi	94137	386	255	119	263
Dambovita	29216	807	129	300	530
Giurgiu	23059	418	154	206	301
Ialomita	38516	627	334	180	302
Prahova	53485	812	497	146	1018
Teleorman	21767	844	284	212	797

Sursa: Institutul Național de Statistică

Grafic nr. 9.19. – Ponderea regiunii Sud Muntenia în producția animală la nivel național, în anul 2018 (%)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

2.9.6. PISCICULTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Conform datelor furnizate de Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură (ANPA), în 2011, în regiunea Sud Muntenia, existau 203 amenajări piscicole²³, cele mai numeroase fiind localizate în județele Călărași (66) și Prahova (31), iar cele mai puține în Ialomița (19) și Argeș (18). În anul 2018, numărul acestora a crescut în toate cele 7 județe, ajungând la 323 de amenajări piscicole. Cel mai mare număr se regăsește în județul Călărași, 90 de amenajări, pe când cele mai puține sunt în județul Dâmbovița, 24.

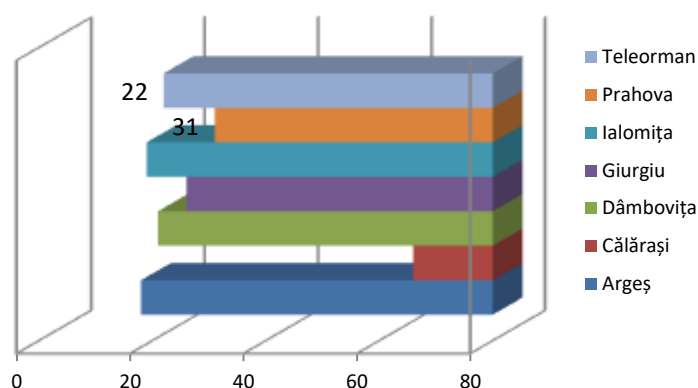
Tabel nr. 9.20. – Evoluția numărului de amenajări piscicole în regiunea Sud Muntenia și la nivel de județe, în perioada 2011 - 2018 (număr unități)

Regiune / Județ	2011	2018
Sud Muntenia	203	326
Argeș	18	35
Călărași	66	90
Dâmbovița	21	24
Giurgiu	26	43
Ialomița	19	27
Prahova	31	59
Teleorman	22	45

Sursa: Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură

²³ Nu sunt disponibile date pentru intervalul 2004 - 2010

Grafic nr. 9.20. – Suprafața ocupată de amenajări piscicole pe județe, la nivelul anului 2011

Sursa: Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură

De menționat este faptul că din totalul amenajărilor, 23 sunt păstrăvării, amplasate în județele montane (Argeș, Dâmbovița, Prahova) și la Nucet (Dâmbovița) funcționează singurul centru de cercetare în domeniul pisciculturii din România. Stațiunea de cercetare de la Nucet are peste 70 de ani de experiență în domeniul pisciculturii, a avut o contribuție esențială în dezvoltarea acestui sector al agriculturii în România. A contribuit la crearea de rase și metiși industriali de crap, aclimatizarea și introducerea în cultură a unor specii noi, tehnologii de reproducere artificială, tehnologii de creștere în policultură. De asemenea, din cele 203 de amenajări, 44 sunt pepiniere, iar restul crescătorii.

România are cel mai mare potențial piscicol din Sud Estul Europei, însă pentru valorificarea corespunzătoare a acestuia, este necesar să existe un număr cât mai mare de unități de procesare a peștelui, care să asigure pe de o parte obținerea de produse piscicole, iar pe de altă parte comercializarea acestora la nivel intern și internațional. Conform Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultură, în anul 2011, la nivel național, existau peste 100 de unități de procesare a peștelui.

Pe teritoriul regiunii Sud Muntenia exista o importantă unitate de procesare și distribuție a peștelui: SC Elixir CD SRL, cu punctul de lucru în județul Prahova, comuna Bănești, satul Urleta.

2.9.7. SILVICULTURA ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Pădurea este o sursă inestimabilă, un bun de interes național și reprezintă baza economică a producției de lemn și alte produse specifice forestiere, dar la fel de importante sunt și funcțiile speciale de protecție, esențiale pentru protecția solului împotriva eroziunii, îmbunătățirea bilanțului hidric și asigurarea purității apelor, ameliorarea factorilor climatici dăunători. Starea pădurilor poate fi grav afectată de factori naturali, cum ar fi atacuri ale dăunătorilor forestieri sau fenomene antropice, precum

schimbările climatice, incendiile și poluarea atmosferică. Toți acești factori reprezintă amenințări care pot afecta grav sau chiar pot distruge pădurile.

Evoluția suprafeței forestiere, în intervalul 2011 – 2018, indică o ușoară creștere de numai 0,2%, aceeași tendință fiind înregistrată și la nivel național, în creștere cu aproximativ 0,65%. Suprafața fondului forestier în regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2018, era de 659 mii ha (locul 6 în România), reprezentând 10% din suprafața fondului forestier național. Județele cu cele mai mari suprafețe ale fondului forestier sunt Argeș și Prahova, cu 277 mii ha și 146 mii ha, în timp ce pe ultimele locuri se află Ialomița și Călărași, cu 26 mii ha, respectiv 22 mii ha.

În ceea ce privește suprafața pădurilor, la nivelul regiunii Sud Muntenia sunt 642 mii ha de pădure în 2018 (locul 5 la nivel de țară), reprezentând 10% din suprafața totală a pădurilor la nivel național. Studiind distribuția teritorială a pădurilor, primele locuri sunt ocupate de Argeș și Prahova, cu 42% respectiv 22% din suprafața pădurilor la nivel regional, în timp ce pe ultimele locuri se regăsesc județele Ialomița și Călărași, cu 4% și 3% din suprafața de păduri.

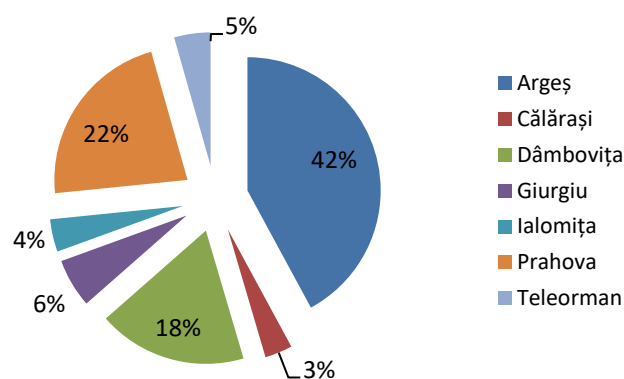
Predominante la nivel regional sunt pădurile de foioase, 77%, și cele de rășinoase, 20% din suprafață, ambele tipuri regăsindu-se în județele Argeș și Prahova.

Tabel nr. 9.21. - Evoluția suprafeței fondului forestier și a suprafețelor forestiere în regiunea Sud Muntenia în 2011, 2014 și 2018 (mii ha)

	Suprafața fondului forestier (mii ha)			Suprafața pădurilor (mii ha)		
	2011	2014	2018	2011	2014	2018
România	6.519	6.545	6.583	6.365	6.387	6.418
Sud Muntenia	659	659	659	641	641	642
Argeș	277	277	277	271	271	272
Călărași	22	22	22	21	21	21
Dâmbovița	120	120	119	117	116	117
Giurgiu	38	39	39	36	37	37
Ialomița	26	26	26	24	25	25
Prahova	147	146	146	145	144	144
Teleorman	29	29	29	26	27	27

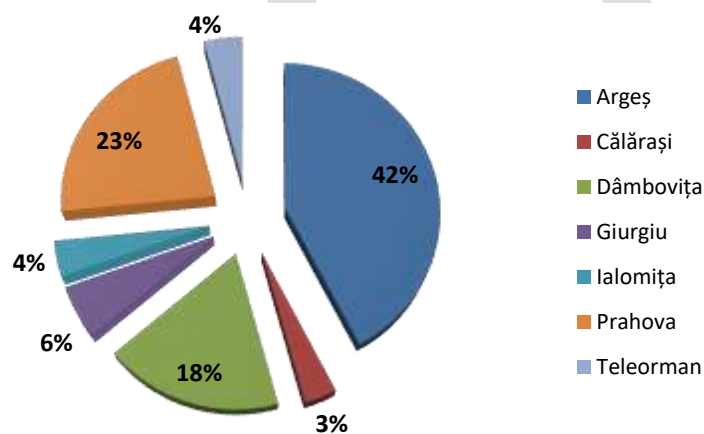
Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo-Online

Grafic nr. 9.21. – Ponderea județelor în suprafața fondului forestier regional, în anul 2018

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Grafic nr. 9.22. – Ponderea județelor în suprafața pădurilor în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia

Tabel nr. 9.22. - Suprafața terenurilor cu vegetație forestieră în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

(mii ha)

	Total	Suprafața pădurilor	Rășinoase	Foioase	Alte terenuri
România	6583,1	6418,2	1917,5	4500,7	164,9
Sud Muntenia	658,6	641,8	132,4	509,4	16,8
Argeș	276,7	271,7	84,6	187,1	5
Călărași	22,3	21,2	0,1	21,1	1,1
Dâmbovița	119,2	116,6	14,7	101,9	2,6
Giurgiu	38,8	36,7	0,2	36,5	2,1

Ialomița	26,1	24,8	32,6	24,8	1,3
Prahova	146,5	144,2	0,2	111,6	2,3
Teleorman	29	26,6		26,4	2,4

Sursa: Institutul Național de Statistică, Tempo-online

Referitor la volumul de lemn recoltat în regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2018, acesta a fost de 1.756,8 mii m³, reprezentând 9% din volumul de lemn recoltat la nivel național (loc 6). Categoriile recoltate sunt: fag (32%), rășinoase (17%) și diverse specii moi (20%). Cel mai mare volum de lemn s-a recoltat în județele Argeș (35% din volumul total regional) și Prahova (23% din total regional), iar cel mai mic volum în Ialomița (6 %) și Teleorman (4%).

Tabel nr. 9.23. - Volumul de lemn recoltat în regiunea Sud Muntenia, în anul 2018 (mii m³)

	Volum lemn recoltat	Rășinoase	Fag	Stejar	Diverse specii tari	Diverse specii moi
România	19461,5	7127,4	6583,5	2041,3	2190,9	1518,4
Sud Muntenia	1756,8	291,7	567,2	260,2	280,6	357,1
Argeș	618,1	157	305,8	60,3	62,7	32,3
Călărași	142,6	0	0	8,4	34,2	100
Dâmbovița	318,2	33,3	78,3	100,9	62,2	43,5
Giurgiu	117,3	0	0	37	28,8	51,5
Ialomița	99,7	0	0	2,4	27,4	69,9
Prahova	397,5	100,9	183,1	34,3	46,4	32,8
Teleorman	63,4	0,5	0	16,9	18,9	27,1

Sursa: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește starea de sănătate a pădurilor, din punct de vedere statistic, observațiile monitoringului forestier sunt relativ reprezentative pentru regiunea Sud Muntenia, acestea având reprezentativitate doar la nivel național. Orientativ însă, se poate estima că starea de sănătate a pădurilor din regiune este bună. Astfel, circa 80% din arbori nu prezintă defoliere, iar aprox. 85% nu prezintă decolorare.

În regiunea Sud Muntenia s-au executat regenerări artificiale pe o suprafață de 742 mii ha, în anul 2018, în scădere cu 30% față de anul 2011. O scădere semnificativă se regăsește în județul Ialomița (-66%) și Giurgiu (-33%), iar la polul opus se situează județul Dâmbovița cu o creștere de 55%.

Tabel nr. 9.24. - Suprafața terenurilor pe care s-au executat regenerări artificiale în regiunea Sud Muntenia, în 2018 comparativ cu 2011 (mii ha)

Regiune - Județ	2011	2018	din care, la 2018	
			Rășinoase	Foioase
Sud Muntenia	1.055	742	218	524
Argeș	216	237	191	46
Călărași	185	154	0	154
Dâmbovița	42	65	18	47
Giurgiu	89	60	0	60
Ialomița	255	87	0	87
Prahova	79	63	38	56
Teleorman	189	154	0	154

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din studiul privind „Stadiul actual al dezvoltării rurale și al agriculturii în regiunea Sud Muntenia și scenarii de dezvoltare în perioada 2014 - 2020” realizat în anul 2013, reiese că industria prelucrătoare a lemnului și a mobilei este o ramură economică importantă pentru județe ca Ialomița și Giurgiu. Totodată conform rapoartelor Programului Național pentru Dezvoltare Rurală 2007 – 2013 în cadrul măsurii 123 – „Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere” regiunea Sud Muntenia a raportat cele mai mari ponderi ale proiectelor aprobate, fapt ce demonstrează interesul pentru introducerea și dezvoltarea de tehnologii și procedee pentru obținerea de noi produse agricole și forestiere competitive.

2.9.8. INFRASTRUCTURA SPECIFICĂ AGRICULTURII

2.9.8.1. ÎMBUNĂTĂȚIRILE FUNCIARE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

La sfârșitul anului 2018, suprafața amenajată pentru irigații în regiunea Sud Muntenia era de 1.075.492 ha (reprezentând 44% din suprafața agricolă regională și 52,80% din suprafața arabilă regională), în scădere cu 3,34% față de anul 2011, ocupând astfel locul 2 la nivel național după regiunea Sud Est, cu un procent de 34,15% din totalul național. Cele mai mari suprafețe se regăsesc în județele Călărași și Teleorman care, împreună, dețin peste 56% din suprafața totală amenajată pentru irigații de la nivel regional.

Suprafețele pe care s-au realizat lucrări de desecare au totalizat 706.798 ha, din care 182.527 ha (25,82%) în județul Ialomița, iar cele mai reduse în județul Argeș, 33.309 ha. Suprafețele pe care s-au

executat lucrări de combatere a eroziunii, în anul 2018, au fost de 143.674 ha la nivel regional, din care aproape jumătate în județul Argeș (69.005 ha), iar cele mai puține în județul Ialomița (346 ha).

Tabel nr. 9.25. - Suprafețele agricole amenajate pentru irigații și cele supuse lucrărilor de combatere a eroziunii, în 2018 (ha)

	Suprafața agricolă – (2014)	Suprafața agricolă supusă lucrărilor de combatere a eroziunii solului	Suprafața agricolă supusă lucrărilor de desecare	Suprafața amenajată pentru irigații
România	14.630.072	2.291.107	3.149.953	3.149.111
Sud Muntenia	2.433.534	143.674	706.798	1.075.492
Argeș	342.347	69.005	33.309	35.630
Călărași	425.798	2.827	171.671	360.548
Dâmbovița	247.915	13.277	71.933	38.213
Giurgiu	275.611	2.637	90.243	169.734
Ialomița	374.495	346	182.527	208.695
Prahova	269.449	49.200	58.063	24.861
Teleorman	497.919	6.382	99.052	237.811

Sursa: Institutul Național de Statistică

2.9.9. RECENSĂMÂNTUL AGRICOL DIN 2010 - PRINCIPALELE DATE

Ultimul recensământ agricol din România a avut loc în anul 2010 iar următorul este programat pentru anul 2020. Astfel, nu există date oficiale disponibile prin care să poată fi observată și analizată evoluția, acestea urmând a fi disponibile, cel mai devreme, în primăvara anului 2021.

Recensământul agricol desfășurat în anul 2010 oferă o imagine de ansamblu asupra situației din agricultură, completând informațiile statistice actuale. Conform datelor rezultate, numărul exploatațiilor agricole din regiunea Sud Muntenia era de 800.269, din care 760.432 utilizau suprafețe agricole, astfel se constată că regiunea Sud Muntenia deținea prima poziție ca număr de exploatații și o pondere de 20,75% din valoarea națională aferentă 2010, reliefând o primă provocare a regiunii în domeniul agriculturii și anume fragmentarea terenurilor agricole.

În ceea ce privește exploatațiile agricole, trebuie subliniat faptul că predomină exploatațiile cu personalitate juridică. Astfel, suprafețele agricole utilizate și deținute de exploatațiile cu personalitate juridică totalizează 1.264.233,3 ha (54,18% din totalul suprafețelor agricole utilizate), în timp ce

exploatațiile fără personalitate juridică dețineau doar 45,82% din suprafața agricolă utilizată a regiunii Sud Muntenia.

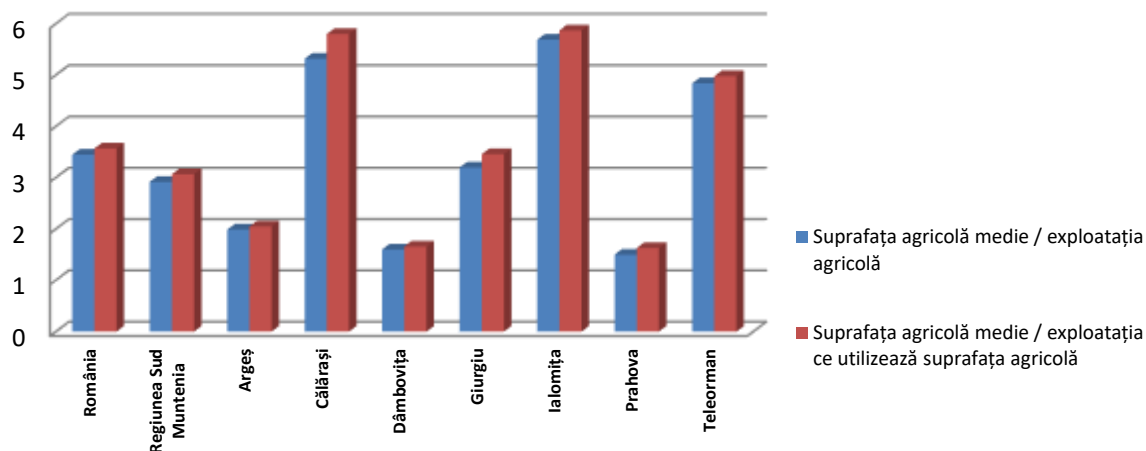
Tabel nr. 9.26. - Numărul exploatațiilor agricole și suprafețele utilizate

Nivel	Total exploatații agricole	Exploatații agricole care utilizează suprafețe agricole	Suprafața agricolă (ha)	Suprafața agricolă medie (ha)	
				Pe o exploatare agricolă	Pe o exploatare agricolă ce utilizează suprafață agricolă
România	3.856.245	3.721.885	13.298.190	3,45	3,57
Sud Muntenia	800.269	760.432	2.333.296	2,92	3,07
Argeș	162.858	157.971	324.121	1,99	2,05
Călărași	76.202	69.890	405.271	5,32	5,8
Dâmbovița	146.007	141.038	234.000	1,6	1,66
Giurgiu	84.422	77.958	269.729	3,2	3,46
Ialomița	63.798	61.836	362.907	5,69	5,87
Prahova	166.439	154.001	250.309	1,5	1,63
Teleorman	100.543	97.738	486.955	4,84	4,98

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Suprafața medie ce revine pe o exploatare agricolă, la nivel regional, este de 3,07 ha în cazul exploatațiilor care utilizează suprafețe agricole, aceasta fiind mult inferioară față de suprafața agricolă medie a fermelor din UE, care este de cca. 19 ha/fermă. Prin analiza acestui indicator se poate trage concluzia că cea mai mare suprafață medie utilizată de exploatațiile agricole se regăsea în județul Ialomița, urmat îndeaproape de Călărași, iar cele mai mici suprafețe medii se înregistrau în județele Prahova și Dâmbovița.

Grafic nr. 9.23. – Suprafața agricolă medie / exploatația agricolă

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Exploatațiile individuale reprezentau 99,18% din totalul de 800 de mii de exploatații, din care cele cu personalitate juridică - 0,69% din numărul total, iar întreprinderile individuale sau familiale, 0,13% din total.

Tabel nr. 9.27. - Numărul exploatațiilor agricole înregistrate la recensământul din 2010, pe principalele categorii

	Total	Exploatații agricole individuale	PFA, întreprinderi individuale, familiale	Exploatații cu personalitate juridică
România	3.856.245	3.820.393	5.183	30.669
Sud Muntenia	800.269	793.718	1.015	5.536
Argeș	162.858	161.798	95	965
Călărași	76.202	75.200	242	760
Dâmbovița	146.007	144.743	119	1.145
Giurgiu	84.422	83.906	29	487
Ialomița	63.798	63.096	191	511
Prahova	166.439	165.301	90	1.048
Teleorman	100.543	99.674	249	620

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Analizând în continuare mărimea suprafețelor agricole utilizate, se ajunge la concluzia că în majoritatea zonelor rurale din regiunea Sud Muntenia se practică agricultura de subzistență, ceea ce

implică o productivitate redusă. Realizarea unei agriculturi performante este influențată în primul rând de asocierea producătorilor agricoli, în prezent existând un număr relativ scăzut de asociații agricole²⁴.

Tabel nr. 9.28. - Mărimea suprafețelor utilizate, pe categorii de exploatații (ha)

	Total	Exploatații agricole individuale	PFA, întreprinderi individuale, familiale	Exploatații cu personalitate juridică
România	13.298.191	7.154.137	291.200	5.852.854
Sud Muntenia	2.333.296	948.076	120.986	1.264.233
Argeș	324.122	197.909	9.527	116.686
Călărași	405.271	60.986	38.453	305.833
Dâmbovița	234.001	179.314	1.878	52.809
Giurgiu	269.729	127.885	3.613	138.232
Ialomița	362.908	85.117	28.617	249.173
Prahova	250.309	145.834	6.546	97.930
Teleorman	486.956	151.032	32.353	303.571

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Suprafața agricolă neutilizată la nivelul regiunii Sud Muntenia, conform datelor preluate din „Recensământul agricol 2010” este de 49.731,09 ha, suprafața aferentă exploatațiilor fără personalitate juridică fiind relativ mai mare față de cea a exploatațiilor cu personalitate juridică.

Aprofundând analiza la nivel teritorial, din tabelul de mai jos se desprinde concluzia că cea mai mică suprafață agricolă neutilizată se regăsea în județul Călărași, urmat de Ialomița, în timp ce la polul opus se situau Prahova și Dâmbovița.

Tabel nr. 9.29. - Mărimea suprafețelor agricole neutilizate, pe categorii de exploatații (ha)

	Total	Exploatații agricole individuale	PFA, întreprinderi individuale, familiale	Exploatații cu personalitate juridică
România	565.757	311.860	1.054	252.843
Sud Muntenia	49.731	27.130	71	22.531
Argeș	8.003	5.350	35	2.619
Călărași	2.564	936	0	1.629
Dâmbovița	9.420	7.049	8	2.363

²⁴ Potrivit studiului “Stadiul actual al dezvoltării rurale și agriculturii în regiunea Sud Muntenia și Scenarii de Dezvoltare în perioada 2014 - 2020”, realizat în anul 2013

Giurgiu	6.473	4.382	0	2.091
Ialomița	4.792	516	0	4.276
Prahova	10.839	6.007	26	4.806
Teleorman	7.639	2.890	2	4.747

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

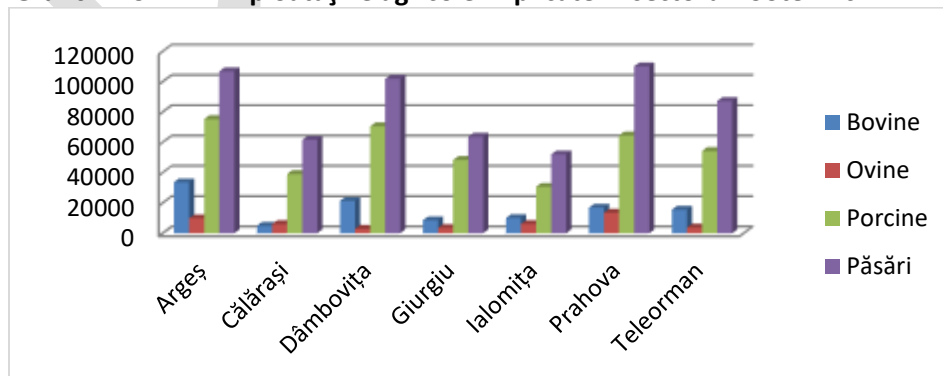
Adâncind analiza la nivel județean, se conturează cu ușurință profilul teritorial în ceea ce privește creșterea animalelor. Astfel, se constată că exploatațiile ce dețin cele mai multe bovine provin din județele Argeș și Prahova. În județul Argeș de fapt există cele mai multe exploatații ce dețin și ovine și porcine, fiind deci specializat în creșterea animalelor, în timp ce la păsări, pe primele locuri s-au clasat județele Dâmbovița și Prahova.

Tabel nr. 9.30. - Numărul exploatațiilor ce dețin animale

	Bovine	Ovine	Caprine	Porcine	Păsări	Cabaline	Familii de albine
România	726.057	271.266	176.353	1.649.478	2.660.387	466.767	42.630
Sud Muntenia	110.745	45.655	42.449	382.426	583.161	73.874	6.961
Argeș	33.554	9.834	4.469	75.314	106.788	12.397	1.567
Călărași	4.868	5.995	5.187	39.042	61.600	7.808	723
Dâmbovița	21.307	2.939	2.460	70.541	101.828	11.054	928
Giurgiu	8.566	3.504	4.327	48.267	63.687	8.522	502
Ialomița	10.035	6.105	4.697	30.585	51.984	10.504	758
Prahova	16.897	13.553	5.548	64.489	110.096	8.503	1.021
Teleorman	15.518	3.725	15.761	54.188	87.178	15.086	1.462

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

Grafic nr. 9.24. – Exploatațiile agricole implicate în sectorul zootehnic

Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul general agricol 2010

2.9.10. ACTIVITATEA ECONOMICĂ DIN AGRICULTURĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTEINIA

Economia rurală românească, implicit și a regiunii Sud Muntenia, are ca trăsătură predominantă dependența de o singură ramură economică – agricultura. În contextul actual al economiei de piață, de modul înțelegerii și aplicării tehnicilor de marketing depinde bunăstarea cetățenilor din zona rurală și urbană, precum și bunăstarea producătorilor agricoli. Agricultura de subzistență practică în majoritatea zonelor rurale din regiunea Sud Muntenia se caracterizează prin existența unui procent foarte mare al fermelor mici, care produc în principal pentru autoconsum, comercializând pe piață doar întâmplător produsele obținute. Existența unui număr foarte mare de ferme mici în paralel cu fermele foarte mari relevă dezechilibrul structural ce influențează agricultura din țara noastră și competitivitatea acesteia. În plus, fermele de subzistență au acces dificil la alte surse de venituri, acesta fiind motivul pentru care bunăstarea unei părți semnificative a populației rurale depinde în mod considerabil de nivelul de profitabilitate al fermelor. În al doilea rând, alături de o asociativitate limitată, competitivitatea agriculturii la nivel regional, dar și bunăstarea locuitorilor din mediul rural sunt afectate și de unele probleme de structură, respectiv fragmentarea terenurilor.

Ponderea agriculturii în Produsul Intern Brut regional a scăzut constant în ultimii ani, de la 9,21% în 2011 la 6,8% în 2017, aceeași tendință păstrându-se și la nivel național. În ceea ce privește ponderea ramurii agricultură, silvicultură și pescuit la crearea Valorii Brute Adăugate Regionale (VABR), se observă, și în acest caz, o scădere semnificativă în ultimii ani, de la 10,51% în 2011, la 8% în 2017, o scădere mai mare decât cea înregistrată la nivel național în aceeași perioadă (7,11% față de 4,53%).

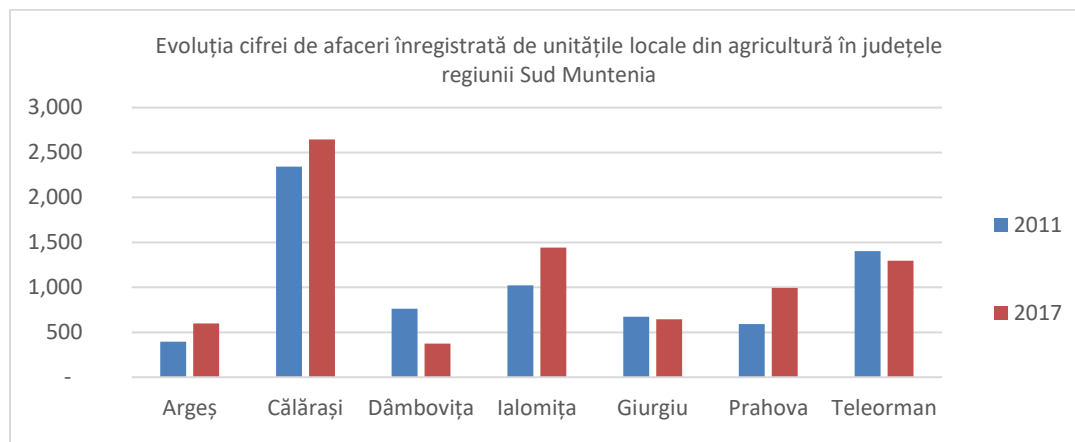
La nivel județean, în anul 2017, județul cu cea mai mare contribuție la VABR a fost Prahova (30,45%), iar cea mai scăzută pondere a fost înregistrată în județul Călărași (7,55%).

La nivelul anului **2018**, în regiunea Sud Muntenia erau 3.561 de unități locale active în agricultură (5,44% din totalul unităților locale active la nivel regional), din care cel mai mare procent era reprezentat de microîntreprinderi (83,71%), urmate de întreprinderi mici (14,57%), întreprinderi mijlocii (1,52%) și doar 0,20% întreprinderi mari. Cele mai multe unități din agricultură au fost înregistrate în județele Călărași și Argeș (587, respectiv 592), iar cele mai puține în județele Giurgiu și Dâmbovița (454 și 304).

Cifra de afaceri realizată de unitățile locale din agricultură în 2011 a fost de 7,1 miliarde de lei (25,4% din cifra de afaceri realizată de unitățile din agricultură de la nivel național), ocupând astfel locul 1 pe țară, cea mai mare cifră de afaceri fiind realizată la nivelul județului Călărași. În anul 2017, valoarea a

crescut spre aproximativ 8 miliarde de lei, județul Călărași menținându-se în continuare pe primul loc. Cea mai mare scădere se înregistrează la nivelul județului Dâmbovița.

Grafic nr. 9.25. Evoluția cifrei de afaceri înregistrată de unitățile locale din agricultură în județele regiunii Sud Muntenia

Sursa: Termene.ro

COMERȚUL EXTERIOR AL PRODUSELOR AGRICOLE ȘI ALIMENTARE ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În anul 2018, exporturile de produse agricole și alimentare formau 5,86% din total exporturi, în timp ce importurile de produse agricole și alimentare reprezentau 10,79% din totalul importurilor regiunii Sud Muntenia, rezultând astfel un import pentru această categorie de – 347.308 mii de euro. Din analiza datelor prezentate reiese că se fac importuri masive de produse agricole și alimentare, iar dacă luăm în considerare că valoarea exporturilor este mai mică decât valoarea importurilor, pentru o regiune cu un puternic caracter agricol acest fapt înseamnă că produsele agricole nu sunt eficient valorificate. Un factor care ar echilibra această situație îl reprezintă valorificarea superioară a produselor agroalimentare, obținerea de valoare adăugată.

La nivelul regiunii, s-au exportat în special „Produse alimentare, băuturi, tutun” (65,33%) și „Produse vegetale, grăsimi și uleiuri animale sau vegetale” (27,80% din totalul produselor agricole și alimentare, iar cel mai puțin „Animale vii și produse animale” (6,68% din total produse agricole și alimentare). Principalele județe exportatoare de produse agroalimentare au fost, în 2018, Argeș (61,62% din total produse agroalimentare exportate), Prahova (23,96%) și Dâmbovița (6,73%).

În ceea ce privește categoriile de produse agroalimentare exportate, județul Prahova a fost lider la exportul de „Animale vii și produse animale” și „Produse alimentare, băuturi, tutun” iar Călărași ocupa

prima poziție la nivel regional în ceea ce privește „Produse vegetale, grăsimi și uleiuri animale sau vegetale”.

Tabel nr. 9.31. - Exporturile de produse agricole ale regiunii Sud Muntenia, în anul 2018 (mii euro)

	Sud Muntenia	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman
Total exporturi	10125926	6239919	353641	681536	85057	185393	2426331	154049
Total exporturi agricole și alimentare exportate	593042	54527	98887	3119	1561	78364	350479	6105
Animale vii și produse animale	40701	759	4289	1934	43	9359	22970	1347
Produse vegetale și grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	164895	32808	92015	833	498	31856	6127	758
Produse alimentare, băuturi, tutun	387446	20960	2583	352	1020	37149	321382	4000
Ponderea produselor agroalimentare în totalul exporturilor (%)	5.86%	0.87%	27.96%	0.46%	1.84%	42.27%	14.44%	3.96%

Sursa: Institutul Național de Statistică

Importurile de produse agricole, în anul 2018, au reprezentat 9.98%% din totalul importurilor regiunii Sud Muntenia, cele mai mari valori înregistrându-se la „Produse alimentare, băuturi, tutun” (51,41% din totalul produselor agricole și alimentare) și „Animale vii și produse animale” (24,74%), iar cele mai mici valori în cazul „Produselor vegetale, grăsimi și uleiuri animale sau vegetale” (23,85%).

Principalele județe importatoare de produse agroalimentare au fost, în 2018, Prahova (79,96% din total produse agroalimentare importate), Argeș (11,57%) și Ialomița (2,89%).

În ceea ce privește categoriile de produse agroalimentare importate, județul Prahova este lider la importurile de „Animale vii și produse animale” (72,20% din total produse agroalimentare importate), la „Produse vegetale, grăsimi și uleiuri animale sau vegetale” (64,41%) și „Produse alimentare, băuturi, tutun” (90,90%).

Tabel nr. 9.32. - Importurile de produse agricole ale regiunii Sud Muntenia, în anul 2018 (mii euro)

	Sud Muntenia	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman
Total importuri	10123885	4752083	313691	675144	181926	196699	3811337	193005

Total importuri agricole și alimentare exportate	1010436	116869	21345	23515	4088	29170	807916	7533
Animale vii și produse animale	250009	49039	9262	2644	2778	2467	180498	3321
Produse vegetale și grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	240986	31415	9765	18436	1275	22736	155228	2131
Produse alimentare, băuturi, tutun	519441	36415	2318	2435	35	3967	472190	2081
Ponderea produselor agroalimentare în totalul exporturilor (%)	9.98%	2.46%	6.80%	3.48%	2.25%	14.83%	21.20%	3.90%

Sursa: Direcția Regională de Statistică Călărași

Regiunea Sud Muntenia deține un potențial deosebit pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pentru anumite categorii de produse cheie, fiind lider la nivel național în ceea ce privește producția de carne, ouă, fructe și pe locul 2 la producția de miere. Totuși, valoarea adăugată a produselor agroalimentare și productivitatea fermelor sunt limitate de problemele structurale, precum și de fragmentarea din lanțul valoric. Această fragmentare din lanțul valoric al sectorului agroindustrial produce efecte nedorite în economia României, însă impactul este mult mai mare în zonele cu potențial, așa cum se prezintă situația în regiunea Sud Muntenia.

În contextul valorificării produselor agricole, județele de graniță care au deschidere la Dunăre (Teleorman, Giurgiu, Călărași) pot reprezenta un punct de conexiune cu celelalte axe europene de transport, cu atât mai mult cu cât aceste preocupări au fost incluse în strategiile de dezvoltare ale acestor județe.

În acest sens, investițiile prioritare pentru stimularea comerțului cu produse agroalimentare la nivelul regiunii Sud Muntenia ar trebui să vizeze și creșterea capacității tehnice portuare pentru un tranzit fluvial sporit de mărfuri, care ar avea ca beneficii costuri mai reduse de transport în condițiile unui impact mai redus asupra mediului.

2.9.11. AGRICULTURA ECOLOGICĂ

Agricultura ecologică este un sector dinamic în România, care a cunoscut în ultimii ani o evoluție ascendentă, atât în sectorul vegetal cât și în sectorul de producție animalieră. Funcția de mediu (ecologică)

se referă la rolul de conservare a spațiului natural, apărarea biodiversității și de protecție a peisajului pe care îl are agricultura durabilă, care promovează practici agricole prietenoase cu mediul. Pornind de la realitățile rurale românești, cercetările noastre anterioare au scos în evidență faptul că este necesară o politică a dezvoltării (susținerii) zonelor rurale defavorizate.

În 2018, în regiunea Sud Muntenia erau înregistrați 497 producători ecologici, cei mai mulți activând în județele Argeș -124 Teleorman – 109 și Prahova – 99, iar cei mai puțini în Giurgiu – 36 și Călărași – 40, conform datelor furnizate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

La nivelul anului 2020, conform datelor de la *Direcția Generală Politici în Industrie Alimentară și Comerț* din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, în regiunea Sud Muntenia au fost atestate 52 de produse tradiționale, ocupând locul 5 la nivel național, cele mai multe fiind înregistrate în județele Argeș (37) și Dâmbovița (9), iar în Prahova s-a înregistrat 5 produse tradiționale. În județele Giurgiu, Călărași, Ialomița și Teleorman nu s-a înregistrat niciun produs tradițional. Trebuie precizat faptul că, începând cu data de 11 noiembrie 2013, atestarea produselor tradiționale s-a făcut în conformitate cu prevederile Ordinului comun nr. 724/1082/360/2013 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerului Sănătății și al Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, privind atestarea produselor tradiționale. Legislația anterioară privind produsele tradiționale a permis înregistrarea și atestarea în Registrul produselor tradiționale a unui număr însemnat de produse agroalimentare în condiții care de multe ori s-au dovedit prea permissive, înregistrându-se pe vechiul Ordin (Ordinul nr. 690/2004) – 231 de produse tradiționale în Regiunea Sud Muntenia. Conform legislației în vigoare, numărul produselor tradiționale este mult mai scăzut, acest fapt datorându-se modificărilor legislative diferite, menite să facă diferența dintre “produs traditional” și “produs industrial”, ajungând la 52 de produse înregistrate în anul 2019.

JUDEȚUL/AN	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total
Argeș	29	5	2	1			37
Dâmbovița		4		5			9
Giurgiu						1	1
Prahova	1			1	3		5
Călărași							0
Ialomița							0
Teleorman							0
Total	30	9	2	7	3	1	52

Cu un potențial agricol considerabil, oportunitățile pentru dezvoltarea sectorului agricol în regiunea Sud Muntenia constau în instruirea și specializarea continuă a personalului care activează în agricultura ecologică, precum și în armonizarea cu standardele Politicii Comune Agricole (PAC) referitoare la exploatarea agricolă ecologică. Investițiile în aceste domenii ar contribui substanțial la practicarea unei agriculturi durabile și eficiente din punct de vedere al producției. Totodată, se impune acordarea de sprijin financiar în vederea menținerii producției ecologice certificate în primul rând în sectorul vegetal, agricultura ecologică având un rol vital în protejarea biodiversității și conservarea resurselor neregenerabile folosite în agricultură, dar și pentru asigurarea siguranței și calității alimentare prin prisma implementării politicilor de dezvoltare rurală.

CONCLUZII:

DEZVOLTARE RURALĂ

- Regiunea deține cel mai mare procent de populație care locuiește în mediul rural, la nivel național. Această populație este însă afectată de profunde schimbări demografice din ultimii ani (populație în scădere și îmbătrânită), iar acest lucru influențează în mod direct piața regională a forței de muncă și nivelul de ocupare. În ceea ce privește calitatea vieții și dezvoltarea economică în spațiul rural, acesta este slab echipat cu infrastructură modernă, în sudul regiunii existând încă zone cu acces redus la serviciile publice de bază (alimentare cu apă, gaze naturale, canalizare, salubritate), infrastructură educațională, de sănătate, socială, telecomunicații etc.

AGRICULTURA

- Sector important al economiei regionale, agricultura contribuie cu 6,8% la formarea PIB-ului regional. Urmând tendința manifestată la nivel național, suprafața agricolă a regiunii este în scădere. Chiar și în aceste condiții, regiunea Sud Muntenia deține cea mai mare suprafață agricolă și de teren arabil. Deținând astfel un potențial agricol important, regiunea are însă și zone în care acesta este insuficient valorificat (terenuri degradate și neproductive) pe fondul unei dotări deficitare cu echipamente și tehnologii moderne de producție. În ceea ce privește infrastructura de sprijin a agriculturii, trebuie menționat faptul că sistemul de irigații necesită extinderi și modernizări. De asemenea, investițiile din acest domeniu vor trebui îndreptate și către reabilitarea amenajărilor pentru desecare (în județele Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman), amenajarea terenurilor afectate de alunecări și completarea lucrărilor de

combateră a eroziunii solului, decolmatări de canale, reparații la construcțiile hidrotehnice și amenajări hidroameliorative (în județele Dâmbovița și Ialomița).

- **Producția agricolă**, puternic dependentă de schimbările climatice, a avut o evoluție oscilantă, însă valoarea acesteia a situat regiunea pe primul loc la nivel național în anul 2018. În ceea ce privește specificul producției agricole, cea mai mare pondere este deținută de sectorul vegetal cu 76%, urmată de producția animală cu 23% și apoi de sectorul de servicii agricole cu 1%. De altfel, regiunea este lider la nivel național în ceea ce privește producția de carne, ouă, fructe și se situează pe locul doi la producția de miere. Valorile fluctuante ale producției agricole sunt totodată determinate și de dotarea tehnică necorespunzătoare (parcul regional de utilaje agricole fiind subdimensionat și uzat moral) precum și de procentul ridicat de fragmentare al exploatațiilor agricole. Un atu important este însă dat de prezența institutelor de cercetare în agricultură (Fundulea, Mărăcineni, Voinești și Albota). Valorificarea producției agricole se face cu ușurință, dată fiind apropierea de cea mai mare piață de desfacere din țară (Bucureștiul), însă capacitatea de depozitare înregistrează un deficit de circa 20.000 de tone la nivel regional.
- **Zootehnia**, bine dezvoltată în anul 2011 și-a mai pierdut din avânt, veniturile domeniului scăzând în anul 2018 cu aproximativ 25% comparativ cu anul 2011.
- În ceea ce privește **piscicultura**, la nivelul regiunii există un număr mare de amenajări pentru acvacultură, însă majoritatea necesită reabilitări și retehnologizări, iar producția de pește este procesată industrial într-un procent scăzut. Cu toate acestea, în regiune se regăsește Stațiunea de Cercetare Nucet, care are experiență și proiecte în crearea de rase și metiși industriali de crap, aclimatizarea și introducerea în cultură a unor specii noi.
- Cu privire la **silvicultură**, suprafața din regiune acoperită de păduri se situează sub media națională, situație ce impune implicarea autorităților în păstrarea patrimoniului forestier și mai ales identificarea oportunităților de a extinde suprafețele reîmpădurite, în scopul protejării culturilor agricole de efectele schimbărilor climatice, precum și realizarea de perdele de protecție agricolă.
- **Recensământul agricol din 2010** evidențiază provocările cărora trebuie să le facă față regiunea și anume fărâmițarea terenurilor agricole și practicarea în continuare a agriculturii de subzistență.
- Aceste provocări sunt cele care determină și competitivitatea scăzută a agriculturii, a cărei pondere în realizarea Produsului Intern Brut regional a scăzut constant în perioada 2004 – 2011.

Mai mult, analiza comparată a exporturilor și importurilor de produse alimentare reliefează un proces de valorificare inefficientă a produselor agricole. În acest context, pentru o valorificarea eficientă a produselor agricole, județele de graniță care au deschidere la Dunăre (Teleorman, Giurgiu, Călărași) pot reprezenta un punct de conexiune cu celelalte axe europene de transport, cu atât mai mult cu cât aceste preocupări au fost incluse în strategiile de dezvoltare ale acestor județe. Astfel, investițiile prioritare pentru stimularea comerțului cu produse agroalimentare la nivelul regiunii Sud Muntenia ar trebui să vizeze și creșterea capacității tehnice portuare pentru un tranzit fluvial sporit de mărfuri, care ar avea ca beneficii costuri mai reduse de transport, în condițiile unui impact mai redus asupra mediului.

CAPITOLUL 3. ANALIZA SWOT

3.1. STRUCTURA SISTEMULUI DE AȘEZĂRI ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Puncte tari	Puncte slabe
1. Prezența pe teritoriul regiunii a celui mai important culoar de dezvoltare din România (axa Brașov - Ploiești - București); 2. Existența orașelor-pereche de pe malul Dunării (Turnu-Măgurele-Nicopole, Giurgiu-Ruse, Oltenița-Turtucaia, Călărași-Silistra); 3. Creșterea numărului de localități cu statut urban (de la 43 în 1999 la 48 în prezent); 4. Prezența a șase zone cu specializare funcțională (industria constructoare de mașini, industria metalurgică, industria de extracție și prelucrare a petrolului și gazelor naturale, industria de electrotehnică, turism, agricultură și industrie alimentară); 5. Existența formațiunilor de tip conurbație (Valea Prahovei și București – Ploiești - Târgoviște).	1. Structură dezechilibrată a sistemului de așezări din regiune; 2. Inhibarea dezvoltării localităților din regiune din cauza polarizării puternice a capitalei; 3. Grad scăzut de urbanizare a regiunii, cu o distribuție neuniformă între nordul și sudul regiunii; 4. Rețea de așezări urbane de dimensiuni mici și medii, slab atractivă, cu o capacitate de polarizare relativ redusă asupra localităților înconjurătoare din mediul rural; 5. Existența unor zone defavorizate din punct de vedere al caracteristicilor geografice și zone de sărăcie, cu acces scăzut la condiții de locuire, servicii de educație, sănătate și asistență social; 6. Pondere ridicată a localităților monoindustriale în regiune (17,8%); 7. Menținerea disparităților economice și sociale între zona de nord și cea de sud a regiunii; 8. Accesibilitatea scăzută a localităților rurale la rețeaua majoră de transport și dotările tehnico-edilitare; 9. Degradarea spațiului public urban cu precădere în zonele intra-rezidențiale (în jurul blocurilor de locuințe).
Oportunități	Amenințări

1. Importanță crescută a dimensiunii teritoriale a politicii de coeziune 2. Alocarea dedicată dezvoltării urbane durabile (cel puțin 6% din FEDR) 3. Promovarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă (SIDU), a Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD) și a Planurilor de Îmbunătățire a Eficienței Energetice (PIEE) existente la nivelul orașelor și municipiilor reședință de județ. 4. Oportunități de implementare a unor proiecte care să fructifice avantajele digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al administrației publice. 5. Oportunități de implementare a unor proiecte pentru creșterea independenței energetice 6. Oportunități pentru implementarea unor proiecte pentru utilizarea modurilor de transport ecologic. 7. Întărirea cooperării, sinergiei și abordării integrate în cadrul documentelor programatice europene 8. Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării 9. Propunerea Guvernului României de a avea POR Sud Muntenia 2021-2027; 10. ADR Sud Muntenia este Autoritate de Management pentru POR SM și coordonator al RIS3 SM.	1.Scăderea capacității de cofinanțare a Autorităților Publice Locale din cauza crizei economice provocată de pandemia Covid 19; 2. Schimbările climatice; 3. Presiunea asupra resurselor; 4. Schimbările demografice (scăderea natalității) expansiunea migrației externe, în special a populației tinere și cu calificare peste medie; 5. Îmbătrânirea populației cu precădere în mediul rural 6. Localizarea în interiorul orașelor sau la periferia acestora a platformelor industriale ce prezintă mari riscuri tehnologice (Ploiești, Pitești, Călărași, etc.) 7. Expansiunea urbană necontrolată.
---	--

3.2. STRUCTURA SOCIO - DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEI

Puncte tari	Puncte slabe
I. EVOLUTIA POPULAȚIEI ȘI POTENȚIALUL DEMOGRAFIC 1. Populația numeroasă (locul 2 la nivel național), ce generează o rezervă de forță de muncă mare; 2. Distribuția echilibrată a populației regiunii pe sexe; 3. Omogenitatea relativă a populației din punct de vedere al componenței etnice; 4. Densitatea ridicată a populației (locul 3 la nivel național) influențează dezvoltarea economică a regiunii.	I. EVOLUȚIA POPULAȚIEI ȘI POTENȚIALUL DEMOGRAFIC 1. Ponderea ridicată a populației din mediul rural ce este afectată de sărăcie, șomaj sau cu acces scăzut la utilități; 2. Ponderea ridicată a populației de etnie rromă ce este afectată de sărăcie (4,5% din totalul populației regiunii); 3. Rata mortalității infantile mai crescută în mediul rural. II. RESURSELE UMANE 1. Ponderea în scădere a populației școlare, la nivelul fiecărei trepte de școlarizare; 2. Nivelul educațional scăzut în mediul rural; 3. Ponderea scăzută a populației cu educație terțiară (locul 8 la nivel național); 4. Nivel ridicat al ratei abandonului școlar în mediul rural; 5. Nivel scăzut de participare a adulților la învățarea pe tot parcursul vieții; 6. Nivel scăzut al ratelor de ocupare și de activitate a resurselor de muncă; 7. Nivel ridicat al ratei șomajului, îndeosebi în rândul populației tinere 15 - 24 de ani; 8. Nivel redus al veniturilor populației în regiunea Sud Muntenia(locul 4 la nivel național); 9. Nivelul de trai scăzut în regiunea Sud Muntenia;

Oportunități	Amenințări
1. Acces la finanțare prin intermediul Programului Operațional Educație și Ocupare pentru cursuri de instruire și prin intermediul Programului Operațional Regional Sud Muntenia pentru infrastructura educațională; 2. Stimularea învățării prin intermediul programelor UE: FSI, FSE, Erasmus+, Orizont 2020, Interreg Europe, Interreg România-Bulgaria, COSME; 3. Noi oportunități de finanțare dedicate cercetării și inovării în lupta cu virusul Covid 19; 4. Fonduri europene disponibile pentru dezvoltarea capitalului uman pentru Horizon Europe 2021 – 2027; 5. Propunerea Comisiei Europene pentru cadrul financiar multianual 2021-2027 - obiectivul de politică nr. 1 - „ O Europă mai inteligentă – transformare industrială inovatoare și inteligentă” va beneficia de o alocare de cel puțin 25% din fondurile dedicate politicii de coeziune; 6. Propunerea Comisiei Europene pentru cadrul financiar multianual 2021-2027 - obiectivul de politică nr. 4 „O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale”; 7. Propunerea Comisiei Europene pentru cadrul financiar multianual 2021-2027 - obiectivul de	1. Îmbătrânirea demografică, scăderea masei critice a populației active și productive comparativ cu populația inactivă – îmbătrânită; trend valabil la nivelul întregii țări; 2. Accentuarea fenomenului de migrație externă, în special a populației tinere și cu calificare peste medie; 3. Apropierea față de București, cel mai mare centru universitar din țară, ce inhibă dezvoltarea învățământului superior din regiune; 4. Criza economică provocată de pandemia Covid 19, cu impact direct asupra scăderii ratei ocupării și creșterii ratei șomajului în regiune.

politică nr. 5 „O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale; 8. Oportunități de finanțare a proiectelor de cercetare-dezvoltare prin fonduri naționale și structurale; 9. Cooptarea ADR în structura consultativă dedicată elaborării Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2021-2027; 10. Propunerea Guvernului României de a avea POR Sud Muntenia 2021-2027; 11. ADR Sud Muntenia este Autoritate de Management pentru POR SM și coordonator al RIS3 SM.	
--	--

3.3. INFRASTRUCTURA

Puncte tari	Puncte slabe
I. INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII 1. Poziționarea favorabilă a regiunii la intersecția a trei coridoare pan-europene de transport rutier (IV, VII și IX), ce asigură a bună deschidere internă și internațională; 2. Existența pe teritoriul regiunii a autostrăzilor A1, A2 și A3; 3. Podul Prieteniei Giurgiu – Ruse, punct de trecere al frontierei rutier și feroviar;	I. INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT ȘI COMUNICAȚII 1. Densitatea scăzută a drumurilor publice în județele din sudul regiunii; 2. Starea tehnică nesatisfăcătoare a drumurilor județene și comunale doar 25,64% modernizați; 3. Densitatea inferioară a căilor ferate față de media națională; 4. Infrastructura feroviară este neconformă cu parametrii tehnici și operaționali și în continuă

4. Accesibilitatea fiecărui județ compenent la cel puțin un coridor pan-european; 5. Lungime mare de drumuri publice, regiunea ocupă locul 2. 6. Densitatea ridicată a drumurilor publice, în special în județele din nordul regiunii. 7. Stare tehnică a drumurilor publice bună, 5.345 km de drumuri modernizați, regiunea situându-se la nivel național pe locul 3. 8. Existența fluviului Dunărea, principala arteră de navigație europeană; 9. Aproximarea de cel mai mare aeroport din România (Otopeni), amplasat la minimum 60 km și maximum 120 km de capitalele județelor regiunii și de aeroporturile Constanța și Craiova pentru zona estică respective vestică a regiunii. 10. Existența fluviului Dunărea, principala arteră de navigație europeană. 11. Existența a 5 porturi fluviale.	degradare (în județul Argeș nu există căi ferate electrificate); 5. Nivel scăzut de conectivitate feroviară în sudul și estul regiunii. 6. Potențialul insuficient valorificat al transportului fluvial aflat în declin continuu; 7. Infrastructura nesatisfăcătoare și în continuă degradare a porturilor fluviale; 8. Transportul fluvial de mărfuri în scădere, reprezentând doar 8% din volumul total al mărfurilor transportate.
FONDUL LOCATIV 1. Pondere foarte mare a locuințelor aflate în proprietate privată 99,11%. II. INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE 1. Pondere ridicată a localităților din mediul urban în care se distribuie gaze naturale; 2. Pondere ridicată a localităților în care se distribuie energie electrică.	II. INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE 1. Pondere scăzută a localităților din mediul rural în care se distribuie gaze naturale; 2. Declinul sistemului centralizat de distribuție a energiei termice. III. INFRASTRUCTURA DE TELECOMUNICAȚII 1. Pondere scăzută a activităților de telefonie la nivelul regiunii, doar 12,32% din cele înregistrate la nivel național – locul 5 la nivel național. 2. Accesul scăzut al gospodăriilor la rețeau de internet (regiunea ocupând locul 5 la nivel national, 76%). 3. Pondere scăzută a gospodăriilor cu acces la Internet în bandă largă, doar 74%, regiunea clasându-se pe locul 6 la nivel național.

3. Rețea de străzi orășenești modernizate mare, regiunea clasându-se pe locul 3 la nivel național, cu o pondere 74,07%. III. INFRASTRUCTURA DE SĂNĂTATE 1. Creșterea numărului de unități sanitare din toate tipurile cu excepția policlinicilor, a dispensarelor medicale, cabinetelor medicale de medicină generală și cabinete medicale de familie. 2. Număr mare de farmacii și puncte farmaceutice (1.449), regiunea se situează pe locul al 2-lea, la nivel național 3. Regiunea beneficiază de un număr semnificativ de medici de familie – 1490, locul 4 la nivel național. IV. INFRASTRUCTURA SOCIALĂ 1. Existența unor centre rezidențiale modernizate pentru adulți și copii. 2. Existența unui număr crescut de cămine pentru persoanele vârstnice, (51 de cămine), locul 3 la nivel național.	4. Pondere ridicată a persoanelor care nu au utilizat niciodată internetul (regiunea se află pe ultimul loc la nivel național). IV. INFRASTRUCTURA DE SĂNĂTATE 1. Gradul insuficient de acoperire cu personal medical; 2. Pondere scăzută a numărului de cabinete stomatologice (8,38% regiunea se clasează pe locul 7 la nivel național). 4. Lipsa policlinicilor în regiunea Sud Muntenia. 5. Număr scăzut de medici, regiunea se clasează pe ultimul loc. 6. Pondere scăzută a numărului de medici stomatologi și farmaciști – 9,01% și respectiv 8,69% din totalul național. V. INFRASTRUCTURA SOCIALĂ 1. Accesibilitate redusă a populației la serviciile sociale de calitate²⁵; 2. Capacitatea insuficientă a infrastructurii de asistență socială. 3. Număr scăzut de cantine de ajutor social, locul 7 la nivel național VI. INFRASTRUCTURA DE ÎNVĂȚĂMÂNT
--	---

²⁵ Punct slab evidențiat de către membrii Grupurilor de Parteneriat Locale și cei din cadrul Grupului Tematic Regional Susținerea Sănătății și a Protecției Sociale.

	1. Reducerea numărului de unități școlare, în special din mediul rural, pe fondul scăderii populației; 2. Scăderea numărului personalului didactic ca urmare a migrării populației și a reducerii unităților școlare; 3. Scăderea numărului populației școlare, consecință a scăderii natalității.
Oportunități	Amenințări
1. Continuarea alocării de fonduri europene pentru soluționarea problemelor importante din domeniul infrastructurii de toate tipurile și în intervalul 2021-2027; 2. Accentul pe transportul feroviar și fluvial în următoarea perioadă de programare; 3. Obligativitatea actualizării Master Planului General de Transport pentru perioada 2021 -2027; 4. Potențial ridicat de dezvoltare a transportului fluvial; 5. Potențial ridicat în sectorul energiilor regenerabile; 6. Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării (transportul naval). 7. Cooperarea transfrontalieră cu Bulgaria 8. Continuarea finanțării pentru dezvoltarea sistemelor multimodale de transport.	1. Declinul transportului feroviar la nivel național; 2. Schimbări legislative. 3. Schimbări climatice 4. Îmbătrânirea demografică.

3.4. MEDIU

Puncte tari	Puncte slabe
1. Realizarea unor importante lucrări hidrotehnice în regiune (îndiguiri, regularizări cursuri de apă ș.a.); 2. Existența unui număr mare de arii naturale protejate, cu o bogată biodiversitate; 3. Grad foarte ridicat de acoperire al serviciilor de salubritate în mediul urban.	1. Nivelul scăzut de dezvoltare al rețelei de alimentare cu apă, îndeosebi în partea de sud a regiunii (Giurgiu și Teleorman) în mediul rural; 2. Nivelul foarte scăzut de dezvoltare al sistemului de canalizare, îndeosebi în partea de sud a regiunii (Giurgiu și Teleorman) în mediul rural; 3. Nivel foarte scăzut de dezvoltare al sistemului de epurare al apelor uzate la nivelul regiunii, îndeosebi în mediul rural; 4. Ponderea foarte scăzută (35,05%) a locuințelor conectate la sistemul de epurare al apelor uzate; 5. Slaba dezvoltare a serviciilor de salubritate în mediul rural; 6. Nivelul scăzut de dezvoltare și aplicare a colectării selective și reciclării deșeurilor în regiune; 7. Poluarea principalelor cursuri de apă de suprafață datorită activității industriale; 8. Număr mare de situri potențial contaminate (locul 1 la nivel național – 41,59%); 9. Nivelul scăzut al investițiilor pentru protecția mediului; 10. Creșterea accelerată a emisiilor de CO₂.
Oportunități	Amenințări
1. Importanța tot mai mare acordată domeniului protecției mediului în cadrul documentelor strategice și programatice europene și naționale (protecția mediului este prezentă în 2 dintre cele	1. Schimbările climatice; 2. Schimbările instituționale în domeniu; 3. Epuizarea resurselor naturale neregenarabile; 4. Riscul mare de producere a calamităților naturale (inundații, alunecări de teren);

11 obiective tematice ale Strategiei Europa 2020); 2. Programarea și alocarea de fonduri europene în perioada 2021-2027 pentru soluționarea problemelor importante din domeniul protecției mediului prin intermediul Programului Operațional Infrastructură Mare, Programul Operațional Regional 2021-2027, LIFE, Horizons 2020, etc. 3. Creșterea gradului de conștientizare privind economia circulară în rândul autorităților locale prin inițierea de schimburi de bune practici cu state avansate în implementarea proiectelor de simbioză industrială.	5. Întârzieri în implementarea proiectelor cu finanțare europeană din acest domeniu.
---	---

3.5. ECONOMIA REGIUNII SUD MUNTENIA

Puncte tari	Puncte slabe
1. Contribuție ridicată a PIB-ului regional la crearea PIB-ului național (11,76% din PIB României) – locul 3; 2. Specializarea județelor din nordul regiunii în industrie; 3. Creștere accelerată a productivității muncii (locul 3 la nivel național, ca pondere în media națională); 4. Performanțe bune ale unităților locale active (locul 2 la nivel național în ceea ce privește cifra de afaceri); 5. Existența unui număr mare de parcuri industriale (locul 1 la nivel național);	1. Nivelul scăzut al PIB/ locuitor(loc 6 la nivel național); 2. Disparități economice mari între județele regiunii: Prahova 30,3% PIB, Argeș 23,7% PIB; județele agricole (Ialomița, Călărași, Giurgiu și Teleorman) aproximativ 8% PIB în 2017; 3. Nivel încă scăzut al productivității muncii față de media europeană; 4. Reprezentativitate redusă la nivel regional a incubatoarelor de afaceri și parcuri tehnologice (existența a doua incubatoare); 5. Valoarea investițiilor străine directe a decelerat (regiunea se clasează pe locul 4);

6. Existența Zonei Libere Giurgiu, element important pentru impulsionearea schimburilor internaționale și atragerea de capital și investitori autohtoni și străini; 7. Balanța comercială a regiunii este pozitivă; 8. Proximitatea față de cea mai mare piață de desfacere din țară – București. 9. Numărul ridicat al înmatriculărilor de firme în intervalul (locul 3); 10. Cheltuielile totale din cercetare – dezvoltare (locul 3)	6. Existența unor zone monoindustriale unde populația este dependentă de un singur angajator; 7. Diversificarea scăzută și nivelul scăzut al serviciilor furnizate de structurile de sprijinire a afacerilor; 8. Slaba atractivitate a domeniului CDI pentru cercetători (loc 7 la nivel national în ceea ce privește numărul de salariați); 9. Performanța scăzută a activităților de inovare; 10 Numărul redus de întreprinderi active în toate sectoarele economice(locul 4 la nivel național); 11. Nivel scăzut al venitului mediu pe persoană(locul 5); 12. Numărul de brevete (locul 7); 13. Numărul de cereri de înregistrare a mărcilor(locul 6); 14. Ponderea întreprinderilor inovative in numărul total de întreprinderi.
Oportunități	Amenințări
1. Accentuarea importanței inovării pentru creșterea durabilă a competitivității în documentele programatice europene și naționale; 2. Obligativitatea elaborării, la nivel national, a unor strategii ce vizează dezvoltarea competitivității (Strategia de Specializare Inteligentă, Strategia Națională de Competitivitate);	1. Politici fiscale descurajante pentru mediul de afaceri; 2. Revenirea crizei economice și financiare; 3. Fluctuația cursului de schimb valutar; 4. Instabilitate legislativă.

3. Continuarea alocării de fonduri europene și naționale în perioada 2021-2027 pentru creșterea competitivității. 4. Trend crescător al productivității muncii în perioada 2011 – 2017; 5. Potențial mare de creare a cunoștințelor în domeniul inovării.	
--	--

3.6. TURISMUL

Puncte Tari	Puncte Slabe
1. Potențial natural bogat (cadru natural divers datorită varietății formelor de relief - 3 parcuri naționale naturale din 13 de pe toată suprafața României; 2. Resurse balneare variate: 7 lacuri sărate, ape minerale sau nămoluri; 3. Existența unui patrimoniu cultural - istoric bogat (4778 obiective construite); 4. Dezvoltare bună a turismului montan (Valea Prahovei – principala destinație la nivel național); 5. Diversitate mare a tipurilor de structuri de cazare. 6. Prezența unui număr mare de localități cu importanță turistică, istorică și culturală.	1. Degradarea infrastructurii turismului balnear și orientarea către turismul balnear social; 2. Degradarea patrimoniului cultural material; 3. Valorificarea insuficientă a potențialului turistic montan (județele Argeș și Dâmbovița) și dunărean (județele Teleorman, Giurgiu, Călărași și Ialomița); 4. Accesibilitate scăzută către obiectivele turistice naturale și culturale, în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii de transport; 5. Promovare turistică insuficientă a traseelor montane, însoțită de un nivel scăzut de marcare și direcționare; 6. Degradarea patrimoniului construit și cultural.
Oportunități	Amenințări
1. Finanțarea proiectelor în infrastructura de turism și patrimoniu cultural cu ajutorul fondurilor europene (Programul Operațional Regional 2021 – 2027);	1. Schimbările climatice și vulnerabilitatea crescută a regiunii la riscurile naturale; 2. Schimbările demografice (îmbătrânirea populației);

2. Cooperarea transfrontalieră cu Bulgaria;	3. Factori accidentali ce pot afecta direct sectorul turistic și comportamentul de călătorie a turiștilor.
---	--

3.7. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTARE RURALĂ

Puncte tari	Puncte slabe
1. Cea mai mare suprafață arabilă la nivel național; 2. Calitate bună a solurilor, nu necesită măsuri agro-ameliorative; 3. Potențial agricol ridicat (vegetal, piscicol și zootehnic); 4. Tradiție în cercetarea aplicată în agricultură (sectorul semincer și piscicol); 5. Potențial forestier ridicat în partea de nord a regiunii; 6. Nivel ridicat al producției agricole; 7. Proximitatea față de București în vederea desfacerii produselor agricole; 8. Accesul la Dunăre, port la Dunăre și frontiera cu Bulgaria.	1. Populație îmbătrânită și accentuarea acestui fenomen (loc 1 la nivel național în ceea ce privește ponderea populației vârstnice 65 de ani și peste, în totalul populației); 2. Slaba calificare și pregătire a populației din mediul rural în domeniul agricol²⁶; 3. Dinamica negativă a productivității muncii în agricultură, în intervalul analizat 2011 – 2018; 4. Practicarea unei agriculturi slab performante cauzată de fărâmițarea excesivă a terenului agricol; 5. Gradul ridicat de uzură a parcului de mașini agricole; 6. Gradul redus de asociere al producătorilor agricoli²⁷; 7. Nivel scăzut al diversificării economiei rurale; 8. Capacitatea limitată de producție, procesare și depozitare a produselor agricole și zootehnice.
Oportunități	Amenințări
1. Capacitatea ridicată de absorbție a pieței comune pentru produsele tradiționale agro-alimentare;	1. Schimbările climatice care afectează în mod direct producția agricolă;

²⁶ Punct slab identificat de către membrii Grupului Tematic Regional Dezvoltare Rurală și Agricultură

²⁷ Idem.

2. Apropierea de cea mai mare piață de desfacere pentru produsele agroalimentare din țară – București; 3. Valorificarea resurselor de energie regenerabilă din agricultură (eoliană și solară); 4. Politicile agricole europene și naționale pentru promovarea diversificării activităților din zonele rurale – suport pentru creșterea competitivității agricole; 5. Accesul în perioada 2021 – 2027 la fonduri europene pentru soluționarea problemelor din domeniul dezvoltării rurale și agriculturii.	2. Continuarea manifestării tendinței de scădere demografică și îmbătrânire a populației din mediul rural; 3. Vulnerabilitate crescută la riscurile naturale; 4. Diminuarea terenului agricol ca urmare a expansiunii urbane necontrolate; 5. Gradul mare de vulnerabilitate al regiunii în cazul apariției unei noi crize economice.
--	---

CAPITOLUL 4. STRATEGIA DE DEZVOLTARE A REGIUNII SUD MUNTENIA

4.1. VIZIUNEA STRATEGICĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA PENTRU PERIOADA 2021 - 2027

Elaborată sub coordonarea Agenției pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia în strânsă colaborare cu partenerii regionali, strategia furnizează un cadru coerent pentru dezvoltarea viitoare a regiunii. În acest sens, acest document de programare reprezintă baza strategică pentru elaborarea proiectelor de finanțare din fonduri europene, internaționale, naționale și locale ce au drept scop dezvoltarea durabilă și robustă a regiunii Sud Muntenia. Strategia urmărește ghidarea într-o manieră pragmatică, a comunităților din regiune, astfel încât intervențiile și activitățile necesare creării unei regiuni dinamice și prospere să se concentreze asupra priorităților cheie de dezvoltare.

Strategia este un document integrator, ce își propune armonizarea cu toate politicile și strategiile existente de la nivel european, național și regional, ce au impact asupra dezvoltării regiunii.

Astfel, strategia își propune să susțină **transformarea regiunii într-o societate echitabilă, incluzivă și prosperă, cu o economie modernă, dinamică și eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor, cu conținut scăzut al emisiilor nete de gaze cu efect de seră**, fiind în concordanță cu orientările strategice al Pactului Ecologic European, Strategiei pentru IMM-uri, Noi Strategii Industriale, cu cele 17 obiective de

dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite, prevăzute în cadrul Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă precum și cu Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027.

În concordanță cu documentele mai sus menționate, strategia vizează o serie de măsuri în cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu – care să acorde o valoare mai mare utilizării durabile a resurselor, protejării și refacerii ecosistemelor naturale și îmbunătățirii sănătății umane. Tocmai în aceste domenii este imperios să se realizeze o schimbare în profunzime, care poate fi extrem de benefică pentru economia, societatea și mediul natural al regiunii.

Având un model de dezvoltare bazat pe o contribuție destul de ridicată a industriei și agriculturii în valoarea adăugată brută regională și aflându-se într-un context global și regional tot mai competitiv, regiunea Sud Muntenia trebuie să privească mai departe de creșterile conjuncturale înregistrate în ultimii ani și să se orienteze spre un model al schimbărilor structurale care să îi asigure o creștere durabilă și posibilitatea de a face față cu succes tranziției verzi și digitale.

Globalizarea, noile dezvoltări tehnologice și efectele schimbărilor climatice remodelează modul în care trăim, învățăm și lucrăm. Având o structură a economiei bazată semnificativ pe industrii tradiționale, cu consum intensiv de combustibili fosili, regiunea Sud Muntenia trebuie să se pregătească mai bine pentru a face față dublei tranziții.

Astfel, viziunea strategică pleacă de la premisa că realizarea unei tranziții industriale de succes necesită investiții substanțiale în producția avansată, în abilitățile și talentele oamenilor, precum și în cercetare și inovare, pentru a permite valorificarea deplină a beneficiilor noilor dezvoltări tehnologice și decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor.

Totodată, strategia recunoaște că educația și formarea sunt elemente cheie pentru împlinirea personală, incluziune, creștere economică și inovare. În plus, ține seama de faptul că digitalizarea rapidă din ultimul deceniu a transformat multe aspecte ale muncii și vieții cotidiene. Condușă de inovație și de evoluția tehnologică, transformarea digitală remodelează societatea, piața muncii și viitorul muncii. Mai mult, criza provocată de pandemia de COVID-19, care a afectat puternic educația și formarea, a accelerat schimbarea și a evidențiat faptul că educația și dobândirea abilităților digitale trebuie considerate parte integrală a sistemului de educație și formare. Astfel, strategia direcționează investițiile pentru perioada 2021 – 2027

pentru a asigura realizarea unui sistem de educație și formare regional de înaltă calitate, inclusiv și rezilient, care să poată facilita cu ușurință tranziția la era digitală, în concordanță cu principiile directoare ale Planului de acțiune pentru educația digitală 2021 – 2027 (COM, 2020) și Strategiei Naționale de Îmbunătățire a Infrastructurii Educaționale 2017 - 2027.

Politica de coeziune are o lungă experiență în sprijinirea tranziției regiunilor din Europa și este principalul instrument prin care se pot soluționa schimbările structurale, dat fiind că ajută regiunile să inoveze, să se transforme și să se adapteze la mediul economic din ce în ce mai schimbător și competitiv.

Astfel, în vederea valorificării posibilității de a utiliza fondurile europene în implementarea Strategiei Regionale de Dezvoltare, mix-ul de politici a fost corelat cu obiectivele și prioritățile de investiții ale politicii de coeziune, prevăzute în propunerile regulamentelor europene pentru perioada 2021 – 2027.

În ceea ce privește implementarea, strategia își propune totodată să intervină ținând la nivel teritorial, ținând seama de specificul geografic al regiunii și de puternicele disparități între zona de nord a regiunii, localizată în zona de deal și munte a Carpaților Meridionali, puternic industrializată, cu nivel mediu al intensității tehnologice și cea de sud, localizată în Câmpia Română, cu o economie bazată în mare parte pe agricultură și industria alimentară, cu nivel scăzut al intensității tehnologice.

4.1.1. PRINCIPIILE OPERAȚIONALE ALE STRATEGIEI

În ceea ce privește abordarea de la care se pleacă în fundamentarea strategiei, acesta propune o viziune integratoare, ce include investiții ce pot fi finanțate din mai multe surse (buget local, buget național, fonduri europene, precum și alte instrumente de finanțare). Astfel, în termeni de dezvoltare economică, strategia va implica dezvoltarea unei abordări pe termen lung în contextul unui mediu economic schimbător și va fi pusă în aplicare printr-o serie de mecanisme ce includ Programele Fondurilor Structurale ale Uniunii Europene (Programele Operaționale Sectoriale și Regional); finanțări ale Uniunii Europene pentru cooperare interregională (INTERREG Europe, URBACT, ESPON, etc), pentru cercetare-inovare (Horizon Europe, InvestEU), pentru transformare digitală (Digital Europe, Connecting Europe Facility Digital); Politica Agricolă Comună a Uniunii Europene (PAC), incluzând Programul Național de Dezvoltare Rurală 2021 - 2027; programe de finanțare națională și alte programe de ajutor.

Totodată, strategia se va baza pe un număr de patru principii operaționale care vor ghida la nivel regional acțiunile de implementare a acesteia. Principiile operaționale sunt:

- Parteneriat
- Concentrare tematică
- Integrare și corelare
- Inovare

Parteneriat

Revitalizarea economică, socială și teritorială a regiunii va fi obținută prin continuarea întăririi parteneriatului regional și menținerea unei colaborări efective la nivel strategic și operațional. Astfel, Planul de Dezvoltare Regională 2021 – 2027 urmează să fie implementat și coordonat în baza abordării parteneriale cu actorii relevanți din cele șapte județe ale regiunii, care va asigura că energia, resursele și experiența acestora vor fi orientate spre dezvoltarea durabilă a regiunii.

Concentrare tematică

Strategia va urmări să asigure concentrarea resurselor cu precădere spre un număr limitat de priorități tematice, ce se află în strânsă legătură cu prioritățile Pactului Ecologic European, propunerilor regulamentelor Politicii de Coeziune pentru perioada 2021 – 2027, Strategiei Uniunii Europene pentru regiunea Dunării și cu Programul Național de Reformă 2020. Astfel, investițiile vor fi direcționate în special către zonele cu necesități și oportunități sporite și pe activitățile care conduc la reducerea disparităților și la creșterea impactului și beneficiilor economice.

Integrare & corelare

Integrarea va implica asigurarea unor legături efective și eficiente între programe, printr-un cadru care să susțină și să contribuie la regenerarea socio-economică a regiunii. Pe de altă parte, deoarece implementarea Planului de Dezvoltare Regională 2021 – 2027 este realizată în mare parte prin finanțarea din fonduri europene, este necesară corelarea PDR cu politica de coeziune a Uniunii Europene. Astfel, în vederea identificării obiectivelor de dezvoltare regională ale regiunii Sud Muntenia, obiective care să fie în

concordanță cu obiectivele strategice ale Uniunii Europene, în procesul de elaborare al strategiei au fost avute în vedere cele cinci obiective tematice și prioritățile de investiții aferente, promovate prin propunerile de regulamente pentru perioada 2021 - 2027.

Inovare

Strategia se va baza pe o abordare inovatoare în implementare, ce se va concentra pe dezvoltarea capacității de inovare a regiunii și generarea de noi surse de creștere. Necesitatea ieșirii din criza provocată de pandemia COVID 19 și nevoia de a răspunde provocărilor globale au făcut ca inovarea să devină mai importantă ca niciodată. Astfel, provocările societale determinate de schimbările climatice, securitatea alimentară și energetică, sănătatea și îmbătrânirea populației pot fi soluționate prin intermediul inovării.

4.2.2. FUNDAMENTAREA VIZIUNII STRATEGICE

Procesul de fundamentare și dezvoltare al strategiei se bazează pe luarea în considerare a următoarelor aspecte specifice și importante ale regiunii:

- Gradul mare de polarizare al Bucureștiului, care inhibă dezvoltarea tuturor orașelor din regiunea Sud Muntenia – în regiune nu există niciun oraș cu o populație mai mare de 250.000 locuitori, iar peste 50% din orașele regiunii au o populație de cca. 20.000 locuitori;
- Gradul scăzut de accesibilitate al anumitor zone ale regiunii, ce a determinat scăderea în ultimii 2 ani a atractivității regiunii;
- Puternicele disparități economice între partea de nord a regiunii (contribuția județelor Argeș, Prahova și Dâmbovița este de cca 70% la PIB-ul regional) și cea de sud (contribuția județelor Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman este de cca 30% la PIB-ul regional) ;
- Existența unui capital uman îmbătrânit și care are în mică măsură (10%) educație superioară și competențe digitale;
- Un procent semnificativ al populației trăiește în orașe mici, comune și sate, caracterizate de o dezvoltare modestă și care necesită intervenții menite să susțină dezvoltarea și diversificarea economică;
- Natura și caracterul divers al regiunii care necesită măsuri și activități specifice și țintite teritorial;

- Caracterul preponderent agrar al zonei de sud a regiunii Sud Muntenia și problemele generate de acest aspect.

Bazată pe concluziile analizei socio-economice și SWOT, pe avantajele comparative ale regiunii, pe punctele tari și oportunitățile acesteia, strategia, prin structură și conținut urmărește formularea unui răspuns coerent și articulat la problemele și punctele slabe ale regiunii, prin propunerea unei viziuni strategice ce susține dezvoltarea durabilă și echilibrată a regiunii, concomitent cu dezvoltarea capacității acesteia de a se adapta la dubla tranziție: industrială și digitală.

Strategia se adresează unei game diverse de probleme economice, sociale și de mediu a comunităților, care sunt relevante pentru a defini și furniza obiectivele necesare obținerii dezvoltării durabile și creșterii coeziunii economice, sociale și teritoriale în regiune.

Totodată, strategia se concentrează pe o combinaire între investițiile de tip hard (în infrastructură) și măsuri de tip soft (dezvoltarea competențelor), pentru a putea adresa în mod armonizat raportul nevoi-resurse, obiective de atins și mijloace necesare. Mai mult, această viziune se bazează pe acțiunile prevăzute de autoritățile publice locale, singure sau în parteneriat cu diverși actori locali sau regionali din sectorul public sau privat, în vederea asigurării unei dezvoltări economice, sociale și teritoriale durabile și pentru a realiza obiectivul general al strategiei.

Astfel, viziunea strategică pentru perioada 2021 – 2027 presupune o schimbare a modelului de dezvoltare economică și socială, ce trebuie axat pe stimularea cercetării-inovării, dezvoltarea competitivității companiilor românești, pe investiții în domenii-cheie ale infrastructurii publice, pe transformarea digitală a economiei și a administrației publice și pregătirea economiei pentru tranziția către o economie durabilă.

VIZIUNEA

O regiune dinamică și prosperă, cu o economie modernă și eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor și o societate echitabilă și incluzivă.

OBIECTIVUL STRATEGIC GENERAL

Stimularea unui proces de creștere economică durabilă și echilibrată a regiunii Sud Muntenia, bazată pe inovare și favorabilă incluziunii sociale, care să conducă la creșterea prosperității și calității vieții locuitorilor săi.

Scopul strategic reflectă abordarea concentrată, integrată și flexibilă pentru:

- îmbunătățirea competitivității și capacității inovatoare a economiei regiunii în vederea creșterii economice;
- reducerea disparităților economice și sociale existente în interiorul regiunii și creșterea gradului de includere a comunităților dezavantajate în viața economică a acesteia;
- protejarea și îmbunătățirea condițiilor de mediu și a biodiversității;
- folosirea rațională a resurselor naturale.

OBIECTIVELE STRATEGICE SPECIFICE

Atingerea obiectivului strategic general se va face printr-un set de obiective strategice specifice, care reflectă combinația aspirațiilor sociale, economice și de mediu ale regiunii.

Prin obiectivele specifice, Planul urmărește eliminarea factorilor care blochează dezvoltarea pe ansamblu a regiunii, exploatând totodată avantajele care furnizează oportunități de dezvoltare.

Împreună, cele șapte obiective specifice vor contribui la obținerea prosperității regiunii, asigurând totodată o dezvoltare pe termen lung a comunităților acesteia.

Obiectivele strategice specifice care vor ghida implementarea Planului și care printr-o abordare cuprinzătoare și integrată urmăresc revitalizarea economică și socială a regiunii, sunt:

- 1. Creșterea atractivității și accesibilității regiunii Sud Muntenia prin dezvoltarea mobilității și conectivității populației, bunurilor și serviciilor conexe în vederea promovării dezvoltării durabile;**
- 2. Dezvoltarea policentrică și echilibrată a rețelei de localități urbane;**

3. Creșterea economiei regionale prin consolidarea cercetării – dezvoltării – inovării, adoptarea tehnologiilor digitale și stimularea competitivității IMM-urilor autohtone;
4. Protejarea și utilizarea eficientă a resurselor naturale și a patrimoniului natural;
5. Dezvoltarea capitalului uman din regiunea Sud Muntenia prin creșterea accesului și a participării la educație și instruire pe tot parcursul vieții și stimularea ocupării forței de muncă
6. Îmbunătățirea accesului la asistență medicală și servicii sociale de calitate și promovarea incluziunii sociale;
7. Creșterea rolului așezărilor rurale și a contribuției agriculturii la economia regiunii Sud Muntenia.

OBIECTIVELE ORIZONTALE

În procesul de dezvoltare al Planului de Dezvoltare Regională 2014 - 2020, parteneriatul regional a recunoscut importanța fundamentală privind includerea în structura acestuia a trei obiective orizontale sau transversale, care vor fi aplicate tuturor priorităților și măsurilor individuale și care vor contribui la creșterea competitivității regiunii Sud Muntenia.

Cele trei obiective orizontale sunt:

- Dezvoltare Durabilă
- Oportunități Egale
- Inovare și Digitalizare

Cele trei obiective orizontale sunt inter-dependente, acest aspect fiind reflectat în abordarea integrată adoptată de strategia de dezvoltare.

Obiectivele orizontale vor fi luate în considerare în toate fazele de implementare ale planului, legătura dintre ele și priorități/măsuri variind de-a lungul acestuia.

Dezvoltare Durabilă

Sustenabilitatea mediului reprezintă o politică prioritară în definirea și implementarea priorităților/măsurilor sprijinite de fondurile europene. În contextul în care îmbunătățirea performanței

mediului este considerată un factor cheie al dezvoltării economice și sociale, scopul urmărit este acela de a asigura că planul susține intervențiile care urmăresc îmbunătățirea, protecția sau ameliorarea mediului prin aplicarea criteriului bunelor practici în toate domeniile de activitate care privesc mediul.

Acest obiectiv orizontal va susține activitățile planului care simultan asigură creșterea economică, progresul social și protecția mediului, urmărindu-se obținerea unui impact care va contribui la dezvoltarea durabilă prin:

- Reducerea deșeurilor, poluării și a impactului negativ al acestora asupra mediului;
- Protejarea și îmbunătățirea mediului natural și a moștenirii culturale;
- Limitarea consumului de energie și utilizarea surselor alternative de energie;
- Promovarea investițiilor, inovării, cercetării și dezvoltării în tehnologii noi și curate;
- Promovarea de noi afaceri care urmăresc dezvoltarea de servicii și tehnologii de mediu curate;
- Îmbunătățirea eficienței combustibililor în transportul public și privat;
- Conștientizarea că mediul prin calitatea sa constituie un factor economic cheie.

Oportunități Egale

În contextul existenței la nivelul regiunii a disparităților de natură socială și economică, parteneriatul a recunoscut că eliminarea inegalităților concomitent cu promovarea și sprijinirea continuă a oportunităților egale, va contribui la eficientizarea economică a regiunii.

Oportunitățile egale pentru femei și bărbați, reprezintă un principiu democratic de bază care trebuie să fie respectat de toate politicile și inclus în toate documentele programatice. În acest sens, Planul va sprijini acele activități care vor promova principiul oportunităților egale și reducerea disparităților cu privire la sexe, etnicitate, incapacitate sau alte forme de discriminare.

Acest obiectiv va susține un domeniu larg de activități care pot fi caracterizate ca acțiuni pozitive adresate eliminării unor probleme și bariere particulare.

Pentru a aplica acest principiu, prioritățile/măsurile vor trebui să ia în considerare următoarele idei:

- Egalitatea de gen
- Egalitatea la angajare
- Incluziunea socială

Inovare și digitalizare

Leșirea treptată din criza generate de pandemia COVID 19 și nevoia de a răspunde provocărilor globale au făcut ca inovarea să devină mai importantă ca niciodată. Problemele legate de schimbările climatice, securitatea alimentară și energetică, sănătate și îmbătrânirea populației pot fi soluționate prin intermediul inovării. Inovarea descătușează astfel noi forțe de creștere, găsind noi modalități de soluționare a problemelor regiunii. În același timp, studiile au evidențiat faptul că accelerarea digitalizării și a convergenței către o economie bazată pe dezvoltarea tehnologică au un mare potențial de a descătușa un nou motor de creștere, de care România și regiunile sale au mare nevoie. Astfel, inovarea și digitalizarea au un rol strategic în procesul dezvoltării regionale, fiind niște factori importanți ai schimbării economice și sociale.

Utilizarea tehnologiilor digitale este de asemenea crucială pentru atingerea obiectivelor Pactului ecologic european și pentru atingerea neutralității climatice până în 2050. Tehnologiile digitale sunt factori puternici de stimulare pentru tranziția către o economie verde, inclusiv pentru trecerea la o economie circulară și pentru decarbonizarea energiei, transporturilor, construcțiilor, agriculturii și altor industrii și sectoare.

Sistemul de educație și formare face parte din ce în ce mai mult din transformarea digitală și poate valorifica beneficiile și oportunitățile acesteia. Acesta trebuie, de asemenea, să gestioneze în mod eficace riscurile transformării digitale, inclusiv riscul unui decalaj digital între mediul urban și cel rural. Transformarea digitală în educație este susținută de progresele în domeniul conectivității, de utilizarea pe scară largă a dispozitivelor și a aplicațiilor digitale, de nevoia de flexibilitate individuală și cererea mereu în creștere de competențe digitale. Criza provocată de pandemia de COVID-19, care a afectat puternic educația și formarea, a accelerat schimbarea și a oferit o experiență de învățare.

În contextul viziunii strategiei de dezvoltare și totodată, pentru atingerea prosperității economice și sociale și îmbunătățirea calității vieții populației regiunii, este esențială trecerea către o economie bazată pe cunoaștere.

Adoptarea inovării și digitalizării, ca o temă orizontală în cadrul Planului de Dezvoltare Regională 2021 - 2027 și nu ca o prioritate distinctă, constituie o garanție a impactului acesteia asupra tuturor domeniilor societății.

Aceasta temă orizontală urmărește furnizarea cadrului care să asigure că potențialul și oportunitățile oferite de către inovare și digitalizare sunt utilizate și reflectate în activitățile din cadrul priorităților și măsurilor Planului de Dezvoltare Regională 2021 - 2027.

Obiectivele urmărite a fi obținute sunt:

- Dezvoltarea în cadrul regiunii a unui mediu și a unei culturi care să favorizeze susținerea și creșterea investițiilor în domeniul inovării și digitalizării;
- Fructificarea de către cetățeni, mediul de afaceri și administrația publică a oportunităților oferite de către tehnologiile digitale;
- O populație cultivată, cu un spirit antreprenorial și inovator ridicat și care să fie capabilă să dezvolte idei noi de afaceri.

4.2. PRIORITĂȚILE DE DEZVOLTARE ALE STRATEGIEI

Strategia se concentrează pe șapte priorități cheie, care individual sau în combinație, contribuie la implementarea acesteia, asigurând prin structură și conținut corelarea între acțiuni și obiectivele strategice.

Strategia va fi deci implementată pe baza următoarelor priorități cheie, ce sunt orientate spre nevoile specifice de dezvoltare ale regiunii.

- **Prioritatea 1 - Dezvoltarea durabilă a infrastructurii locale și regionale**
- **Prioritatea 2 - Dezvoltare urbană durabilă**
- **Prioritatea 3 – Creșterea competitivității economiei regionale prin specializare inteligentă și digitalizare**

- **Prioritatea 4 – Protecția mediului prin creșterea eficienței energetice și tranziția către o economie circulară**
- **Prioritatea 5 – Susținerea educației și ocupării forței de muncă**
- **Prioritatea 6 – Susținerea sănătății și incluziunii sociale**
- **Prioritatea 7 – Dezvoltarea rurală și agricultura**

Fiecare din prioritățile de mai sus conține un set de măsuri corespondente care prezintă tipurile de acțiuni care trebuie întreprinse.

Prioritatea 1. DEZVOLTAREA DURABILĂ A INFRASTRUCTURII LOCALE ȘI REGIONALE

OBIECTIV

Creșterea atractivității și accesibilității regiunii Sud Muntenia prin dezvoltarea mobilității și conectivității populației, bunurilor și serviciilor conexe în vederea promovării dezvoltării durabile

Justificare

Realizarea și dezvoltarea infrastructurii reprezintă un element central al politicilor economice ale României, având în vedere faptul că asigurarea unor condiții propice, din punct de vedere al dezvoltării infrastructurii, este de o importanță mare pentru economia românească. Între infrastructura (economică, socială, de protecție a mediului, etc.) unei regiuni și dezvoltarea sa economică există un raport reciproc și exclusiv. Potențialul de dezvoltare al unei regiuni este cu atât mai mare cu cât acea regiune dispune de o infrastructură mai dezvoltată.

Fără îndoială, infrastructura de transport se numără printre factorii cei mai importanți ai competitivității economice naționale sau regionale, creșterea economică determină o creștere a nevoilor de transport chiar mai accentuată, creând o presiune suplimentară asupra infrastructurii existente.

Lipsa unei infrastructuri adecvate poate inhiba dezvoltarea, iar economia regională stagnează sau chiar înregistrează un regres. Accesul dificil spre arealele cu funcțiuni economice, rezidențiale sau de agrement ale unei regiuni, face ca acea regiune să fie mai puțin atractivă, atât pentru mediul de afaceri, cât și pentru populație. Pe de altă parte, construirea și întreținerea infrastructurii de transport sunt activități cu un puternic efect multiplicator, ce creează numeroase locuri de muncă și impulsionează dezvoltarea economică pe orizontală.

În prezent, situația infrastructurii de utilități publice constituie una din cele mai importante, mai dificile și mai complexe sarcini din responsabilitatea autorităților administrației publice centrale și locale. Dificultatea asigurării serviciilor comunitare de utilități publice constă în faptul că furnizarea acestor servicii presupune, pe de o parte, existența, funcționarea și exploatarea unei infrastructuri tehnico-

edilitare adecvate, iar pe de altă parte, gestionarea unor activități tehnico-administrative de o complexitate, specificitate și diversitate deosebită. Având în vedere slaba acoperire teritorială și dezvoltare a acestei infrastructuri la nivel rural, starea tehnică a sistemelor de utilități publice existente, precum și gradul de uzură fizică și morală a majorității sistemelor existente, se constată faptul că rezolvarea acestei probleme presupune implementarea unor programe de investiții publice bine structurate, precum și mobilizarea unor importante resurse financiare de care, nu întotdeauna, autoritățile administrației publice locale dispun.

Pentru ca regiunea să fie una competitivă în economia națională și globală, are nevoie și de conectivitate bună și infrastructura în bandă largă bine dezvoltată, cu niveluri bune de viteză a internetului. Transferul de date digitale este din ce în mai important în viața cetățenilor, în administrația publică și în afaceri, iar dezvoltarea infrastructurii în bandă largă va contribui, de asemenea, la asigurarea unei educații de calitate și la promovarea incluziunii sociale și va aduce beneficii regiunilor rurale și îndepărtate.

În ceea ce privește patrimoniul cultural, regiunea deține un patrimoniu cultural-istoric și etnofolcloric de mare valoare și atractivitate turistică. Există foarte multe valori de patrimoniu cultural de interes național și internațional, între care se remarcă: biserici și ansambluri mănăstirești, monumente și ansambluri de arhitectură și de artă, ansambluri arhitecturale urbane și centre istorice.

Tezaurul etnografic și folcloric românesc este de asemenea de mare originalitate, fiind reprezentat prin: arhitectura specifică satelor din provinciile istorice românești, bisericile de lemn, prelucrarea lemnului, portul popular, arta decorării, manifestari etnoculturale și religioase tradiționale, târguri și expoziții muzeale etnografice în aer liber sau pavilioane expoziționale etc.

Aspectele problematice cu care se confruntă acest tip de turism sunt legate de infrastructura de acces la siturile arheologice, monumentele de arhitectură învechită și insuficientă, lipsa spațiilor de parcare dotate cu puncte de informare și promovare a obiectivului cultural, lipsa punctelor de belvedere pentru fortificații, cetăți medievale, biserici, monumente istorice și mănăstiri, lipsa spațiilor speciale de campare pentru turismul de pelerinaj.

În ceea ce privește infrastructura de turism, acesta nu se poate dezvolta în mod satisfăcător în condițiile în care se oferă insuficiente posibilități de cazare, masă, agrement etc., în pas cu cerințele pieței. Activitatea turistică este bine susținută de un valoros potențial turistic – natural și antropic – diferențiat al economiei naționale, turismul acționează ca un element dinamizator al sistemului economic global

deoarece antrenează o creștere în sfera producției bunurilor și serviciilor, dezvoltarea bazei tehnico-materiale și stimularea ramurilor participante la construirea și echiparea spațiilor de cazare și alimentație, modernizarea rețelei de drumuri, realizarea de mijloace de transport, de instalații pentru agrement; este un mijloc de diversificarea a structurii economiei, prin crearea unor activități sau ramuri proprii acestuia sau dezvoltarea la noi dimensiuni a unora dintre cele existente.

Măsura 1.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport

Nivelul de dezvoltare și starea infrastructurii de transport au o puternică influență asupra dezvoltării economice a unei regiuni și asupra nivelului de trai al populației. Numeroase studii au pus în evidență legătura strânsă între dezvoltarea infrastructurii de transport, dezvoltarea competitivității economice regionale, naționale și dezvoltarea turismului. Asigurarea accesului spre zonele urbane, zonele defavorizate, turistice și crearea unor conexiuni rapide între infrastructura regională de transport pe de o parte și magistralele naționale și europene de transport pe de altă parte, sunt condiții indispensabile pentru asigurarea și dezvoltarea unor condiții de trai decente.

Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă o condiție necesară pentru implementarea cu succes și a celorlalte priorități de dezvoltare ale regiunii pentru perioada 2021 – 2027, contribuind la creșterea mobilității persoanelor și a mărfurilor, la reducerea timpilor de deplasare, la integrarea orașelor cu rețeaua trans-europeană de transport și nu numai, precum și la combaterea izolării zonelor subdezvoltate.

În regiune există zone compacte cu acces mai dificil la rețeaua majoră de transport (drumuri naționale și autostrăzi, rețeaua de cale ferată, etc.), zona central – nordică a județului Argeș, zona central – nordică a județului Prahova, partea estică a județului Teleroman, vestul județului Giurgiu.

Astfel, în ultimii ani au fost făcute investiții semnificative în infrastructura urbană, dar regiunea încă se confruntă cu străzi orașenești nemodernizate, ceea ce conduce la probleme frecvente în fluidizarea traficului urban.

În ceea ce privește siguranța rutieră, infrastructura rutieră necesită investiții și în sisteme de siguranță rutieră, dar și investiții în aliniamente de arbori, parapetei pentru protecție, apărări de maluri și consolidări de versanți pentru protejarea drumurilor față de efectele generate de condițiilor meteorologice extreme.

În infrastructura feroviară din România, din 1990 și până în prezent nu s-au făcut investiții majore, România aflându-se pe ultimele locuri în Europa din acest punct de vedere. Situația căilor ferate este într-o continuă scădere, în ceea ce privește confortul și viteza de circulație, dar totodată acest mijloc de transport este cel mai accesibil financiar și are un grad mic de poluare.

Pentru infrastructura feroviară se dorește integrarea căilor ferate în parametri tehnici și operaționali de la nivel european, pentru a fi parte compatibilă și interoperabilă a viitoarei rețele feroviare transeuropene, precum și modernizarea acestora în vederea atragerii unui număr suplimentar de călători pe calea ferată, dar și asigurarea unor servicii de calitate, în condiții de maximă siguranță.

În ceea ce privește infrastructura navală, în regiunea Sud Muntenia este fluviul Dunărea, ce leagă 11 țări nordice de Marea Neagră, reprezentând principală magistrală a regiunii. Căile de navigație interne nu sunt însă utilizate la întregul lor potențial.

Transportul pe Dunăre se află într-un declin continuu după anul 1990, fiind principala cale de navigație transeuropeană, pe malurile căruia sunt situate 5 porturi (Turnu-Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița, Călărași). Toate aceste porturi dispun de acces rutier și feroviar, unele dintre ele nu beneficiază de legături rutiere sau feroviare rapide (Turnu-Măgurele, Zimnicea, Oltenița) cu celelalte centre din regiune.

Toate porturile din regiunea Sud Muntenia au nevoie de investiții considerabile de modernizare și reabilitare, precum și investiții pentru crearea unei suprastructuri portuare adecvate, datorită faptului că transportul naval, în special transportul de mărfuri are numeroase avantaje cum ar fi siguranța ridicată, relativ mai ieftin, „prietenos cu mediul”, emisii de gaze reduse, poluare fonică scăzută, costuri reduse de investiții, întreținere și transport, restricții reduse ale traficului.

Susținerea intermodalității de către factorul politic devine din ce în ce mai puternică, dar strategiile reușite de implementare sunt mai puțin vizibile. Prin măsura aceasta se dorește și promovarea și dezvoltarea intermodalității, prin identificarea și implementarea de soluții pentru combinarea transportului intermodal rutier și fluvial de călători, dar și cel de marfă, ca factori definitorii în strategia de protecție a mediului și descongestionării traficului.

Aceasta măsură pentru perioada 2021-2027, urmărește construirea, dezvoltarea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii ecologice, rutiere, feroviare, fluviale și pe cablu cu scopul de a îmbunătăți mobilitatea locuitorilor și mărfurilor. Mai mult o infrastructură de transport bine dezvoltată, integrată,

eficientă și sigură, dar și ecologică va permite o reechilibrare între diversele modalități de transport și va oferi călătorilor o gamă vastă de opțiuni, contribuind la reducerea emisiilor cu dioxid de carbon.

Acțiuni indicative

- Dezvoltarea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere prin investiții care vizează stimularea mobilității naționale, regionale și locale durabile și intermodale și îmbunătățirea accesului la rețeaua TEN-T centrală și globală în vederea stimulării mobilității transfrontaliere (autostrăzi, drumuri naționale, drumuri județene, drumuri regionale noi, șosele de centură, pasaje, poduri, lărgirea drumurilor la 4 benzi, descărcări autostradă, conectivitatea la rețeaua de bază)

- Dezvoltarea sistemelor de transport durabile, sigure și ecologice prin investiții destinate siguranței rutiere (marcare, semnalizare drumuri, construirea/modernizarea de stații și alveole, în cazul în care proiectul vizează un drum județean/traseu deservit de transportul public de călători, pentru transport public pe traseul drumului județean) și pentru protecția drumurilor respective față de efectele generate de condițiile meteorologice extreme (realizarea de aliniamente de arbori situate de-a lungul căilor de transport și parapete pentru protecție, apărări de maluri și consolidări de versanți, etc).

- Construirea, dezvoltarea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii unui sistem feroviar interoperabil, modern și de înaltă calitate.

- Construirea, dezvoltarea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii portuare, de acces și suprastructură portuară.

- Investiții pentru crearea, dezvoltarea și modernizarea transportului pe cablu.

- Creșterea gradului de siguranță, securitate și eficientizarea transportului de tip rutier, feroviar, fluvial și pe cablu prin investiții soft (sisteme de telegestiune a traficului, soluții de interoperabilitate, etc.).

- Dezvoltarea unui sistem de transport intermodal.

Măsura 1.2. Extinderea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și de servicii publice

Viața oamenilor în localitățile din regiune poate fi dusă în condiții bune de igienă și confort dacă aceste localități dispun de o infrastructură tehnică-edilitară dezvoltată și modernizată.

Energia este de o importanță vitală, iar siguranța aprovizionării cu energie electrică, energie termică și gaze naturale constituie o prioritate absolută pentru orice economie a lumii. Pe de altă parte,

consumul de energie exercită presiuni considerabile asupra mediului, iar administrația publică ar trebui să încurajeze investițiile atât în surse convenționale, cât și în surse neconvenționale.

Furnizarea de energie electrică nu constituie o problemă, aceasta fiind asigurată la nivelul regiunii în proporție de 99%, în mediul urban aceasta fiind de 100%.

Rețeaua de gaze naturale, la nivelul anului 2018, asigura alimentarea cu gaze în mediul urban în proporție de 92 %, iar în mediul rural în proporție de 28% din totalul localităților.

Distribuția energiei termice în sistem centralizat, prezentă cu precădere în centrele urbane și aflată în declin în ultimii ani, datorită costurilor ridicate de producție și transport, tinde să fie înlocuită de sisteme mai mici, performante și eficiente. În mediul urban, distribuția energiei termice se realiza într-un procent foarte scăzut, doar 16,67% din totalul localităților.

În România, în ultimii 20 de ani, au existat investiții modeste în consolidarea clădirilor identificate cu risc seismic, iar în regiunea Sud Muntenia există un număr destul de mare de clădiri publice și rezidențiale expertizate tehnic și încadrate în clasele I, II, III de risc seismic. Clădirile din această categorie se regăsesc în toate județele regiunii, îndeosebi în orașele Ploiești și Pitești. Cu toate acestea au fost consolidate doar într-un procent foarte mic (operațiunile de consolidare au vizat îndeosebi clădirile publice de patrimoniu).

Nivelul de digitalizare a serviciilor publice în regiunea Sud Muntenia este unul destul de redus, doar 75% din totalul orașelor sunt înregistrate pe platforma ghișeul.ro. Pe lângă acest serviciu, doar cele 7 orașe reședințe de județ și 2 orașe (Sinaia și Mioveni) pun la dispoziția cetățenilor un număr mai mare de servicii publice digitale.

Autoritățile publice interacționează online cu cetățenii prin intermediul site-urilor primăriilor de orașe, dar și un număr de 44 de comune pot comunica cu cetățenii prin intermediul aplicației Regista.ro. Totuși, trebuie menționat că procesele de lucru din cadrul administrației publice locale sunt parțial sau deloc digitalizate.

Pentru perioada 2021 – 2027, investițiile ar trebui să se concentreze, dar nu numai, spre realizarea, reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii tehnico-edilitare a utilităților publice, construirea, reabilitarea și modernizare de locuințe pentru tineri sau categorii socio-profesionale (medici, profesori, etc.), locuințe sociale, consolidarea locuințelor și clădirilor publice în vederea reducerii riscului seismic,

precum și continuarea modernizării serviciilor publice prin digitalizare (acces la rețele de mare viteză, dotare cu echipamente și adoptare soluții digitale de tip e-administrație, e-sănătate, e-educație, etc).

Acțiuni indicative

- Realizarea, reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii tehnico-edilitare a utilităților publice (alimentare cu gaze, alimentare cu energie electrică)
- Construcție, reabilitare și modernizare de locuințe pentru tineri sau categorii socio-profesionale (medici, profesori, etc.), locuințe sociale.
- Consolidarea locuințelor și clădirilor publice în vederea reducerii riscului seismic
- Modernizarea serviciilor publice prin digitalizare (acces la rețele de mare viteză, dotare cu echipamente și adoptare soluții digitale de tip e-administrație, e-sănătate, e-educație, etc)

Măsura 1.3. Dezvoltarea infrastructurii digitale și de telecomunicații

Obiectivul general al acestei măsuri este acela de a îmbunătăți acoperirea de bandă largă și disponibilitatea serviciilor în bandă largă pentru cetățenii din regiunea Sud Muntenia din mediul urban și rural și cu precădere în zonele rurale unde există mai puține stimulente pentru sectorul privat să investească în furnizarea de servicii în bandă largă.

Studiile efectuate, au stabilit că serviciile de bandă largă sunt disponibile pentru cetățenii și întreprinderile din zonele mai dens populate. Din cauza costurilor ridicate, costurile unitare sunt agravate dramatic pentru populația din zonele cu densitate redusă, devenind un obstacol major pentru dezvoltarea infrastructurii de bandă largă. Ca efect, rețelele de distribuție și de acces din aceste zone și conectarea către rețeaua magistrală sunt insuficiente sau lipsesc în numeroase zone rurale, montane și defavorizate geografic.

Din acest motiv trebuie extinsă raza de acțiune a acestei magistrale de comunicații electronice în „zonele albe”, prin construirea de rețele de distribuție, urmând ca acestea să fie completate de bucle de acces locale realizate de operatorii privați, rezultând astfel necesitatea dezvoltării coerente a comunicațiilor electronice pentru acoperirea acestor „zone albe”, corelarea și optimizarea cheltuielilor bugetare de realizare a proiectelor ce vizează dezvoltarea comunicațiilor electronice.

Astfel, investițiile pentru această măsură în perioada 2021 – 2027, vor fi direcționate spre Investiții în rețele de internet în bandă largă în mediul urban și rural în folosul cetățenilor, administrației publice și

mediului de afaceri, urmărind totodată încadrarea în gradul de acoperire și standardele de calitate adoptate la nivelul UE.

Ațiuni indicative

- Investiții în rețele de internet în bandă largă în mediul urban și rural în folosul cetățenilor, administrației publice și mediului de afaceri

Măsura 1.4. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice

Sectorul turistic a fost afectat de lipsa unor politici generale, pe termen lung, de orientare și dezvoltare a sectorului. Din acest motiv nu au putut fi valorificate resursele naturale, culturale, religioase, geografice, de mediu și de patrimoniu.

Una din premisele esențiale pentru dezvoltarea turismului este asigurarea accesului spre obiectivele și zonele de importanță turistică. România are o natură extrem de generoasă și un patrimoniu cultural de o mare valoare. Principalele forme de turism identificate în regiunea Sud Muntenia sunt turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și religios și agroturismul.

Arealele cu cea mai mare intensitate a turismului sunt marile orașe ale regiunii, mai ales zona de nord a regiunii, stațiunile turistice și majoritatea zonelor montane și stațiunile balneare, zonele cu agroturism și anumite zone cu obiective turistice și culturale dispersate.

Potențialul turistic foarte divers și nu în totalitate exploatat, poate fi valorificat printr-o dotare corespunzătoare, prin modernizarea stațiunilor turistice cât și prin creșterea calității serviciilor.

Investițiile din domeniul turismului din ultimul deceniu s-au concentrat în zona montană din nordul regiunii. Comparativ cu zona de nord, zona de sud a regiunii și în special zona riverană fluviului Dunărea, deține un potențial turistic neexploatat suficient până în prezent, dar care în timp poate deveni prin investiții susținute o alternativă la turismul clasic montan.

O importanță deosebită trebuie acordată și turismului balnear care poate fi considerat turismul cu cel mai ridicat potențial atât din perspectiva exploatării resurselor, cât și a tendințelor favorizante care se manifestă la nivel mondial, în ceea ce privește turismul de „wellness”.

Regiunea dispune de stațiuni cu tradiție în turismul balneoclimateric, dar și de localități cu potențial turistic balneo neexploatat. În ambele situații, principalele probleme cu care se confruntă acest tip de turism sunt reprezentate de investițiile reduse în modernizarea capacităților de primire turistică și a bazei de tratament, precum și neexploatarea izvoarelor termale și minerale din regiune.

Deasemenea cele 7 județe ale regiunii dispun de obiectivelor naturale cu potențial turistic semnificativ (saline, peșteri, cursuri de ape, plaje, etc.) care necesită investiții pentru a putea fi puse în valoare și apreciate de turiști, contribuind astfel la dezvoltarea zonelor.

Pentru acesta măsură, studiul privind *Impactul Investițiile făcute în regiunea Sud Muntenia în perioada 2014 – 2019 pentru implementarea PDR 2014-2020*, a ilustrat faptul că aceste intervenții s-au bucurat de interes din partea beneficiarilor, prin depășirea indicatorilor de realizare și de rezultat. Analiza socio-economică însă evidențiază faptul că nevoile de intervenții se păstrează și pentru perioada de programare viitoare.

Astfel, în perioada 2021 – 2027 investițiile vor fi direcționate cu precădere spre construirea, reabilitarea și modernizarea structurilor de cazare; amenajarea, reabilitarea, promovarea și valorificarea obiectivelor naturale cu potențial turistic (saline, peșteri, cursuri de ape, plaje, etc); investiții privind dezvoltarea turismului în regiune (natură și aventură, balnear și wellness, cultural - religios).

Acțiuni indicative

- Construirea, reabilitarea și modernizarea structurilor de cazare;
- Amenajarea, reabilitarea, promovarea și valorificarea obiectivelor naturale cu potențial turistic (saline, peșteri, cursuri de ape, plaje, etc);
- Investiții privind dezvoltarea turismului în regiune (natură și aventură, balnear și wellness, cultural - religios).

Măsura 1.5. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii culturale, sportive și recreative pentru creșterea calității vieții locuitorilor regiunii

Un domeniu în strânsă legătură cu turismul este cel al industriilor culturale. S-a dovedit atât prin experiența internațională cât și prin experiența națională că evenimentele culturale (festivaluri de muzică,

de teatru, de film, festivaluri folclorice, serbări populare etc.) au capacitatea de a atrage un număr important de turiști.

Infrastructura fizică de bază slab dezvoltată, în majoritatea comunelor, dar nu numai, din regiunea Sud Muntenia este una dintre cauzele care limitează dezvoltarea serviciilor de bază în spațiul rural (facilități recreaționale, biblioteci, cămine și case culturale, etc.). În majoritatea comunelor și satelor, acestea sunt slab dezvoltate sau în unele cazuri aproape inexistente. Bibliotecile, teatrele, muzeele, casele de cultură și alte așezăminte culturale se află într-o stare continuă de degradare, neputând oferi astfel servicii culturale populației rurale, aspect ce se răsfrânge și asupra situației educaționale a acesteia.

Valorificarea produselor și serviciilor culturale și turistice ale zonei poate fi încurajată prin crearea unei infrastructuri de agrement care să ofere diverse modalități pentru petrecerea timpului liber, putând fi folosită și de către turiștii care își petrec sejurul în această zonă. În spațiul mic urban, și cu precădere în spațiul rural, activitatea culturală este organizată în jurul așezământului cultural.

Păstrarea și conservarea moștenirii rurale sunt esențiale pentru dezvoltarea turismului rural, reprezentând o posibilitate de promovare a satelor românești cu efect pozitiv asupra turiștilor și populației locale.

Patrimoniul cultural românesc reprezintă o sursă importantă de dezvoltare la nivel local și regional. Dezvoltarea durabilă nu se poate face în afara păstrării identității culturale, fapt care impune luarea în considerare și a unor factori cum ar fi educația și consumul cultural, îmbunătățirea serviciilor culturale de bază din spațiul românesc.

În ceea ce privește activitatea sportivă, această măsură propune și acțiuni de investiții pentru dezvoltarea infrastructurii sportive pentru a încuraja sportul de masă practicat de toate categoriile vârstă, ce reprezintă un fundament pentru o populație mai sănătoasă, pentru o integrare educațională și socială eficientă și baza de selecție pentru sportul de performanță. Sportul aduce beneficii celor care îl practică, nu doar din perspectiva fizică, ci și din punct de vedere al educației, cu ramificații în dimensiunea socială și a caracterului, componente esențiale în dezvoltarea personalității omului.

În ultimii ani, s-au făcut investiții în infrastructura sportivă, prin construcția de săli de sport, stadioane, terenuri de sport, etc., iar acum este nevoie de un efort comun prin care această infrastructură să fie folosită, astfel încât populația tânără să se formeze și prin prisma educației sportive.

În perioada 2021 – 2027, investițiile ar trebui direcționate pentru realizarea, reabilitarea, modernizarea, extinderea și dotarea infrastructurii culturale (teatre, cinematografe, biblioteci, muzee, case de cultură, cămine culturale, etc); realizarea, reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sportive (baze, complexe sportive, parcuri active); realizarea, reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii recreative (tabere, centre multidisciplinare de tineret, locuri de campare, locuri de joacă).

Acțiuni indicative

- Realizarea, reabilitarea, modernizarea, extinderea și dotarea infrastructurii culturale (teatre, cinematografe, biblioteci, muzee, case de cultură, cămine culturale, etc)
- Realizarea, reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sportive (baze, complexe sportive, parcuri active);
- Realizarea, reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii recreative (tabere, centre multidisciplinare de tineret, locuri de campare, locuri de joacă).

Măsura 1.6. Protejarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural

În ultimele decenii ale secolului al XX-lea, dezvoltarea economică și globalizarea, pericolul marginalizării și cel al dispariției cu care se confruntau numeroase comunități, precum și erodarea treptată a credințelor și convingerilor tradiționale au făcut imperios necesară reconsiderarea pe plan internațional a locului patrimoniului cultural, precum și a rolului acestuia în viitorul societăților. Deoarece uniunea în diversitate este unul dintre principiile de bază ale Uniunii Europene, a devenit vitală formularea unor strategii armonizate cu aspirațiile și realitățile culturale ale fiecărei țări.

Trebuie constatat faptul că, în ceea ce privește protejarea patrimoniului cultural și integrarea sa în marile proiecte de dezvoltare durabilă, România nu a pus în aplicare cu determinare și consecvență măsuri eficiente, în conformitate cu prevederile convențiilor internaționale la care a aderat și cu interesul public pe care îl reprezintă patrimoniul cultural și natural. Rezultatul care se poate observa este o pierdere accelerată și irecuperabilă a patrimoniului. Această stare de fapt are cauze istorice și o dată cu creșterea economică, presiunea investițiilor imobiliare și a dezvoltărilor necontrolate antrenează distrugerea a ceea ce a mai rămas intact: centrele istorice ale orașelor, zonele de arhitectură protejată, siturile arheologice, arhitectura rurală tradițională, siturile și rezervațiile naturale, peisajele și căile de acces la acestea. Aceste

distrugerii sunt favorizate de menținerea sub pretextul încurajării dezvoltării a unei legislații extrem de permissive în domeniile urbanismului, amenajării teritoriului, protejării mediului și a patrimoniului istoric.

Distrugerea sau degradarea patrimoniului construit și natural înseamnă dispariția memoriei și a identității culturale a cetățenilor României și, în consecință, incapacitatea de a transmite această moștenire generațiilor următoare.

Patrimoniul construit și natural al României este reprezentat nu numai de obiecte separate – edificii sau arbori protejați – ci și de o țesătură consistentă din care acestea fac parte: clădiri, ansambluri, centre istorice, cu străzi, piețe și parcuri, vestigii arheologice, vecinătăți caracteristice, constituind peisaje cu așezări urbane și rurale, ape, relief, păduri. Fiecare dintre aceste elemente, ca de altfel întregul în sine, cuprinde valori cultural-istorice, etnografice, artistice, religioase, performanțe tehnice, reprezintă un cadru personalizat de culturile umane care l-au locuit și oferă un suport de calitate pentru dezvoltarea societății.

Din păcate însă, valori de patrimoniu se pierd irecuperabil în ultima vreme, din ce în ce mai accelerat și mai masiv. Patrimoniul construit și natural este pus în pericol nu numai de factori naturali, dar și de surse de nocivitate, incendii, agresiuni, distrugerii provocate de oameni.

Deasemenea, marcarea traseelor montane, dar și digitalizarea acestora în scopul ghidării turistului este cea mai importantă formă de orientare turistică, iar orientarea turistică, în condițiile reliefului muntos, împădurit, de multe ori greu accesibil, cu diferențe mari de nivel și variații meteo este mai dificilă, existând riscul rătăcirii și, totodată, pericolul de accidentare.

Studiul privind *Impactul Investițiilor făcute în regiunea Sud Muntenia* arată faptul că ținta stabilită pentru indicatorul acestei măsuri și anume *Investiții de restaurare/protecție/valorificare a monumentelor sau ansamblurilor culturale, istorice sau de artă* a fost depășită cu 42%. Cu toate acestea nevoile identificate în urma analizei socio-economice ilustrează faptul că nevoia intervențiilor se păstrează și pentru ciclul de programare viitor.

Astfel, în perioada 2021 – 2027, investițiile vor fi direcționate pentru restaurarea, protecția și valorificarea siturilor, monumentelor și ansamblurilor culturale, istorice și de artă, inclusiv infrastructura de acces la acestea pentru a valorifica identitatea și personalitatea poporului român; amenajarea, marcarea și promovarea traseelor turistice, tematice și itinerariilor culturale inclusiv prin digitalizare și nu numai.

Ațiuni indicative

- Restaurarea, protecția și valorificarea siturilor, monumentelor (de tip A și B) și ansamblurilor culturale, istorice și de artă, inclusiv infrastructura de acces la acestea pentru a valorifica identitatea și personalitatea poporului român.
- Amenajarea, marcarea și promovarea traseelor turistice, tematice și itinerariilor culturale inclusiv prin digitalizare.

Prioritatea 2. DEZVOLTARE URBANĂ DURABILĂ

OBIECTIV

Dezvoltarea policentrică și echilibrată a rețelei de localități urbane

Justificare

Orașele dețin calități culturale și arhitecturale unice, forțe puternice de incluziune socială și posibilități excepționale de dezvoltare economică, reprezentând centre de cunoaștere și surse de creștere și inovație. Acest lucru este confirmat și de faptul că toate economiile lumii aflate în creștere predau o lecție simplă: orașele sunt cele mai puternice motoare de creștere ale unei economii. Pe plan mondial, orașele participă cu cel puțin 70% din PIB-ul global, iar în UE acest procent este de 67%.

Orașele din România au potențialul de a-și crește competitivitatea și de a reprezenta motoare puternice și de durată pentru o creștere economică sustenabilă. De fapt, urbanizarea și dezvoltarea sunt două procese care se intercalează. Istoric, nici o țară nu a reușit să atingă o etapă de dezvoltare ridicată fără un proces prealabil de urbanizare. Structura sistemului de așezări urbane din regiunea Sud Muntenia este alcătuită dintr-o rețea de 48 de municipii și orașe de dimensiuni mici și medii, cu un grad scăzut de urbanizare (sub 50%) care nu au putut să funcționeze ca și centre polarizatoare pentru spațiile rurale extinse.

Cu toate acestea, tot aici se manifestă extrem de acut o serie de probleme permanente, precum șomajul, segregarea și sărăcia.

Conform datelor statistice din anul 2017, prezentate în raportul *“The rise of Digital Challengers”*²⁸, la nivel european, România are cele mai mici rate de penetrare și absorbție a serviciilor guvernamentale.

²⁸ <http://digitalchallengers.mckinsey.com/>

Referitor la furnizarea serviciilor publice digitale către cetățeni, rezultatele României sunt mult sub media UE.

Pentru contracararea acestor provocări și pentru realizarea obiectivului unei societăți inteligente, durabile și favorabile incluziunii, propunerile Comisiei Europene pentru perioada 2021 - 2027 evidențiază o mai mare importanță acordată dimensiunii teritoriale și urmăresc stimularea politicilor urbane integrate pentru a intensifica dezvoltarea urbană durabilă, în vederea consolidării rolului orașelor în contextul politicii de coeziune.

Astfel, la nivelul CE, s-au identificat nevoile de investiții prioritare pentru a valorifica avantajele digitalizării pentru cetățeni, pentru a spori măsurile de securitate în spațiile publice urbane sau în zonele turistice, digitalizării serviciilor publice locale (aplicații interoperabile de stare civilă, permise auto, pașapoarte, etc) și implementarea de soluții SMART City, etc..

În perioada 2021-2027, politica de coeziune va continua să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Va crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților, dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană.

Succesul în materie de dezvoltare urbană integrată poate fi atins numai prin abordarea unitară a principalelor dimensiuni ale vieții urbane, respectiv economică, socială, culturală și de mediu.

Așadar, încurajarea dezvoltării policentrice, a apariției unei noi relații oraș-sat, intensificarea specializării, digitalizării și creșterea performanței economice, inclusiv prin îmbunătățirea conectivității și accesibilității sunt factori care pot influența urbanizarea și dezvoltarea regiunii Sud Muntenia. De asemenea, existența în regiune a unor instituții performante reprezintă un alt factor decisiv în vederea creării unui mediu urban Smart, dezvoltat.

Măsura 2.1. Consolidarea capacității de planificare strategică integrată, spațială și urbană, de inovare și preluare a tehnologiilor avansate în administrație publică.

Un bun aparat administrativ este obligatoriu în vederea corelării eficiente a politicilor cu investițiile locale, prin intermediul unor documente de planificare elaborate în mod corespunzător. De altfel, s-a

constatat că în lipsa unor strategii sau politici integrate ale zonelor protejate ale orașelor sau din lipsa de viziune a proiectelor urbane, peisajul cultural și industrial urban care conferă caracterul distinctiv al unui oraș a fost profund agresat. Astfel, crearea unui sistem atractiv de inovare în administrația publică pentru toate tipurile de inovare (servicii, proces, organizațională, etc.) și suport pentru acțiuni inovatoare (prin proiecte urbane pilot, dezvoltarea de soluții inovatoare/smart de guvernare locală și regională capabile să răspundă cel mai bine provocărilor și obiectivelor unei dezvoltări sustenabile și favorabile incluziunii economice și sociale a orașelor și zonelor urbane funcționale) este necesar la nivelul administrațiilor locale.

În domeniul mobilității urbane, principala problemă este lipsa unei politici integrate a mobilității urbane care să fie transpusă prin intermediul planurilor de mobilitate urbană care ar asigura corelarea dintre dezvoltarea urbană și dezvoltarea infrastructurii de transport. În consecință, orașele sunt afectate de lipsa sau insuficiența pietonalelor, pistelor pentru bicicliști, de lipsa unor mijloace de transport nepoluante, de lipsa locurilor de parcare, de necorelarea nevoilor orașului cu proiectele ce vizează accesibilitatea.

În acest sens, capacitatea de planificare strategică integrată trebuie să fie susținută de strategii, planuri spațiale și urbane integrate la nivel de zone urbane și zone urbane funcționale (de dezvoltare urbană/sectorială, amenajare peisagistică, amenajare a teritoriului periurban, planuri zonale pentru centrele civice, planuri de mobilitate urbană și strategii de transport public urban, strategii și planuri de mediu (PAED, PEE, PMCA, etc.), planuri de acțiune pentru orașe verzi, planuri de amenajare a teritoriului regiunii, etc.), actualizate.

Acțiuni indicative

- Sprijin pentru îmbunătățirea competențelor de planificare strategică integrată spațială și urbană;
- Sprijin pentru elaborarea și implementarea de strategii, planuri spațiale și urbane integrate la nivel de zone urbane și zone urbane funcționale (de dezvoltare urbană/sectorială, amenajare peisagistică, amenajare a teritoriului periurban, planuri zonale pentru centrele civice, planuri de mobilitate urbană și strategii de transport public urban, strategii și planuri de mediu (PAED, PEE, PMCA, etc.), planuri de acțiune pentru orașe verzi, planuri de amenajare a teritoriului regiunii, etc.).
- Consolidarea capacității administrative prin îmbunătățirea competențelor de inovare și adoptare a soluțiilor inteligente pentru managementul orașelor

- Dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor de tip smart-city și digitalizarea serviciilor publice la nivel local și regional prin dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor necesare relevante pentru siguranța publică, comunicații și tehnologia informației, centre de date, servicii și utilități publice, monitorizarea elementelor de mediu, energie, rețelilor de trafic și transport public, îmbunătățirea siguranței și securității pentru transportul public, iluminat public, GIS, bănci de date, etc aplicabile în zonele urbane, inclusiv în zonele funcționale urbane, cu asigurarea securității cibernetice și a interoperabilității;
- Crearea și dezvoltarea infrastructurii necesare digitalizării, prin dezvoltarea unor platforme digitale de comunicare și schimb de documente, baze de date și biblioteci virtuale, aplicații life streaming, infrastructură de projection și videomapping, mediu virtual distribuit;
- Punerea în valoare a patrimoniului natural și cultural prin crearea de platforme online, reabilitarea și dotarea obiectivelor de patrimoniu cu dispozitive și aplicații pentru crearea realității virtuale, dezvoltarea sistemelor de bilete și rezervări online;
- Promovarea mediilor virtuale colaborative de lucru în administrația publică
- Sprijin pentru crearea unui sistem atractiv de inovare în administrația publică pentru toate tipurile de inovare (servicii, proces, organizațională, etc.) și suport pentru acțiuni inovatoare (prin proiecte urbane pilot, dezvoltarea de soluții inovatoare/smart de guvernare locală și regională capabile să răspundă cel mai bine provocărilor și obiectivelor unei dezvoltări sustenabile și favorabile incluziunii economice și sociale a orașelor și zonelor urbane funcționale).

Măsura 2.2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, competitiv, ecologic și inteligent la nivelul zonei urbane funcționale

Regiunea Sud Muntenia se confruntă cu numeroase provocări în ceea ce privește mobilitatea urbană. Astfel, se constată o tendință de scădere a flotei de autobuze, microbuze, troleibuze și un număr scăzut de mijloace de transport nepoluante. Mai mult, datele statistice arată că numărul de utilizatori ai transportului public a crescut, ceea ce denotă astfel atractivitatea pentru acest tip de transport.

Alte provocări semnificative se referă la inexistența benzilor dedicate, infrastructura deficitară pentru utilizarea transportului curat și interconectivitatea slabă pentru toate mijloacele de transport motorizate și nemotorizate (terminale multimodale, parcuri de tip park and ride, etc).

În plus, dezvoltarea spațială a localităților urbane și folosirea intensivă a autovehiculelor proprii în lipsa transportului public urban de calitate au accentuat blocajele în trafic și au crescut poluarea fonică și a aerului. Diminuarea poluării cu emisii de CO₂ din aglomerările urbane se poate realiza prin crearea unui sistem multimodal de transport public urban curat și prin utilizarea mijloacelor de transport nemotorizate, astfel încât acestea să ofere o alternativă eficientă în detrimentul folosirii autoturismelor personale.

Acțiunile de realizare de culoare de mobilitate și de dezvoltare a infrastructurii specifice pentru mijlocele de transport în comun vor crește semnificativ frecvența serviciilor de transport, se va reduce timpul de călătorie și vor ajuta la decongestionarea traficului. Mai mult, dezvoltarea infrastructurii pentru transportul alternativ și anume crearea de piste de biciclete are ca scop promovarea utilizării bicicletelor, ca metoda de deplasare zilnică, nu doar folosirea ei în scop recreativ.

Prin extinderea infrastructurii pentru combustibili alternativi (puncte de realimentare/reîncărcare) se urmărește încurajarea utilizării autovehiculelor electrice și/sau hibride reprezentând o oportunitate suplimentară în asigurarea mobilității sustenabile.

Mai mult, realizarea parcarilor de tip Park and Ride va facilita transferul de la autoturismul personal la mijloacele de transport în comun, persoanelor care se deplasează în scop recreativ, social sau pentru a muncii și va contribui la scăderea blocajelor din trafic.

Pentru îmbunătățirea calității aerului și reducerii zgomotului din zonele urbane sunt vizate și măsuri de instalarea de sisteme de reducere a circulației autoturismelor în anumite zone sau de reconfigurare a infrastructurii rutiere pe anumite străzi urbane.

Astfel, pentru a asigura un sistem de transport urban durabil, activitățile vor viza investiții destinate îmbunătățirii transportului public urban prin dezvoltarea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere, inclusiv prin facilitarea legăturii cu sistemele regionale/naționale de transport, dar și cu zonele urbane funcționale.

Adoptarea de soluții inteligente în domeniul transportului public, prin investiții pentru digitalizarea mobilității urbane (ex. aplicații pentru vizualizarea timpului de așteptare în stații, interconectivitatea

diferitelor tipuri de transport, plata online abonamente și bilete, etc) este imperios necesară pentru a asigura un transport flexibil și eficient.

Acțiuni indicative:

- Investiții destinate îmbunătățirii transportului public urban prin dezvoltarea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere, inclusiv prin facilitarea legăturii cu sistemele regionale/naționale de transport, dar și cu zonele urbane funcționale (modernizare/extindere străzi urbane, sensuri giratorii, parcuri, inclusiv parcuri Park and Ride și investiții pentru depouri/autobaze aferente transportului public, etc).
- Investiții destinate transportului ecologic și nemotorizat care să contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (inclusiv extindere/modernizare/reabilitare material rulant, dezvoltare culoare de mobilitate, construirea/ modernizarea/ reabilitarea pistelor/ traseelor pentru bicicliști și a infrastructurii tehnice aferente, crearea de zone și trasee pietonale, inclusiv măsuri de reducere/întârziere/decalare a traficului auto în anumite zone, achiziționare de tramvaie, troleibuze și autobuze hibride și electrice, infrastructuri pentru combustibili alternativi).
- Investiții privind digitalizarea mobilității urbane prin adoptarea soluțiilor inteligente în domeniul transportului public, etc (aplicații pentru vizualizarea timpului de așteptare în stații, interconectivitatea diferitelor tipuri de transport, plata online abonamente și bilete, etc).

Măsura 2.3. Regenerarea durabilă a centrelor urbane și securitatea spațiilor publice

A devenit limpede faptul că proiectarea urbană este insuficientă în generarea dezvoltării urbane, că aceasta trebuie corelată cu resursele (umane, financiare, de terenuri, etc.) și cu programele de investiții publice în domeniile cheie pentru dezvoltarea urbană.

Principalele etape care trebuie parcurse pentru a deveni un oraș inteligent sunt implementarea unui plan de Management de tip "Smart", urmat de crearea unui context de urbanizare cât mai accelerat. Regiunea Sud Muntenia era, la momentul 2019, la faza în care se făceau primii pași în implementarea acestui concept. De asemenea, gradul de urbanizare al regiunii este foarte scăzut, diametral opus mediei U.E., un indicator clar al distanței pe care orașele din această regiune trebuie să le parcurgă pentru a implementa acest sistem. Din punctul de vedere al potențialului existent la nivel regional, majoritatea

orașelor sunt la momentul de față subpopulate, astfel încât implementarea unor concepte de tip smart ar fi mai puțin dificile comparativ cu orașele mari, aglomerate, unde există provocări suplimentare cauzate de densitatea ridicată.

Conceptul de **dezvoltare urbană durabilă** încorporează aspecte precum: atractivitatea orașelor (transport, accesibilitate și mobilitate; acces la servicii; cultură și identitatea locală; mediul natural și construit), sprijin pentru inovație (implicarea în programe de cercetare; promovarea de parteneriate cu universitățile și centrele de cercetare; digitalizarea serviciilor publice; adoptarea inovațiilor ecologice), crearea de locuri de muncă și finanțarea regenerării urbane.

Regenerarea urbană promovată de Uniunea Europeană impune intervenții în zonele urbane aflate în dificultate (cartiere de locuințe, situri industriale sau militare dezafectate, centre istorice, etc.). Aceste zone au nevoie de relansarea economică, de reinsertia socială și economică a locuitorilor, de ameliorarea calității mediului urban.

Un document strategic, ce va sta la baza dezvoltării urbane va fi **Politica Urbană**, elaborată și adoptată de MLPDA, aceasta urmărind realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, precum și a obiectivelor din Noua Agendă Urbană 2030.

Concentrația de zone rurale cu densitate mare în jurul conurbației București – Ploiești -Târgoviște recomandă dezvoltarea unei infrastructuri de conectare și impune realizarea de investiții pentru a stimula creșterea economică, în vederea transformării acestor **zone în regiuni urbane funcționale** și interconectate.

Per ansamblu, cu cât aceste conurbații sunt mai interconectate, cu atât acestea pot beneficia mai bine de sinergiile create de fluxul de persoane, capital și idei, dar și de o masă economică mai importantă – care permite regiunilor să atragă chiar mai multe persoane, mai mult capital și mai multe idei²⁹.

Regenerarea spațiilor urbane degradate și abandonate, reconversia funcțională a terenurilor virane degradate, neutilizate sau abandonate și reincluderea acestora în circuitul social/ economic sau ca rezervă de teren pentru viitoare investiții la nivelul orașelor, sunt acțiuni necesare în vederea creării condițiilor necesare pentru o dezvoltare urbană durabilă.

²⁹ Raportul „Orașe competitive”, elaborat de Banca Mondială pentru MDRAP, <http://documents1.worldbank.org/curated/en/853171468093269951/pdf/843240v10ROMAN0ompetitive0Raport0RO.pdf>

În plus, pentru reducerea poluării și a diminuării efectelor GES, sunt necesare investiții destinate îmbunătățirii mediului urban, pentru revitalizarea orașelor, dezvoltarea biodiversității și a infrastructurii verzi și albastre.

Recomandările Comisiei Europene fac referire la necesitatea investițiilor pentru a crea servicii publice digitale interoperabile între instituțiile publice și pentru a atrage și a consolida competențele în domeniul IT.

Astfel, sunt necesare intervenții destinate asigurării siguranței și securității în spațiile publice, digitalizării serviciilor publice locale (aplicații interoperabile de stare civilă, permise auto, pașapoarte, etc) și implementarea de soluții SMART City, etc

Acțiuni indicative

- Investiții destinate regenerării spațiilor urbane degradate și abandonate, reconversiei funcționale a terenurilor virane degradate, neutilizate sau abandonate și reincluderea acestora în circuitul social/ economic sau ca rezervă de teren pentru viitoare investiții la nivelul orașelor, în vederea creării condițiilor necesare pentru o dezvoltare urbană durabilă.
- Investiții destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, dezvoltării biodiversității, a infrastructurii verzi și albastre pentru reducerea poluării.
- Investiții destinate asigurării siguranței și securității în spațiile publice, digitalizării serviciilor publice locale (aplicații interoperabile de stare civilă, permise auto, pașapoarte, etc) și implementarea de soluții SMART City, etc.

Măsura 2.4. Creșterea cooperării între mediul urban și rural

Regiunea Sud Muntenia este dominată de numeroase orașe de mici dimensiuni și de un spațiu rural semnificativ care reprezintă peste 70% din teritoriul său. Spațiile rurale românești sunt entități cu o puternică inerție istorică, dar totodată, acestea sunt tributare constrângerilor legate de distanță, de infrastructură, de calitate și pregătirea forței de muncă, etc.

În vederea atingerii obiectivului de dezvoltare teritorială și diminuare a disparităților, se impune exploatarea avantajelor teritoriale prin crearea și stimularea unei dinamici excepționale între componenta urbană și cea rurală a sistemului de așezări. De altfel, orașele mici joacă un rol esențial în dezvoltarea zonei adiacente rurale prin legături de producție directă cu spațiul rural și prin efecte de difuzare a dezvoltării către zonele adiacente.

Așadar, pentru a putea folosi sistemele de așezări ca instrumente în dezvoltarea teritorială este necesar a se „racorda” relațiile dintre așezări prin creșterea cooperării urban-rural, cooperarea partenerială între localitățile urbane și rurale mici și mijlocii la scară regională și transnațională. Astfel, pentru a uniformiza/omogeniza zonele urbane funcționale cu mediul rural din apropierea orașelor, este necesar să fie puse bazele unei cooperări teritoriale la nivel micro regional, prin dezvoltarea de structuri de cooperare și implementarea de strategii teritoriale de dezvoltare.

În acest mod se creează noi premise de difuzie spațială a efectelor pozitive ale politicilor de dezvoltare. O astfel de abordare de cooperare inteligentă între localitățile urbane și rurale se înscrie și în principiile ce stau la baza politicii Uniunii Europene de creștere a capacității de a ajuta partenerii teritoriali să conlucreze. De asemenea, se vor putea obține noi pârgii mai puternice pentru schimbare și se vor crea premise de utilizare a punctelor forte ale fiecărei entități angrenate în viitoarele rețele policentrice urban-rurale pentru a se obține cel mai bun efect.

Acțiuni indicative

- Sprijinirea parteneriatelor între localitățile urbane și rurale mici și mijlocii în cadrul sistemelor urbane;
- Sprijinirea asocierilor între municipiile de rang superior și localitățile din aria de influență reciprocă (zone metropolitane);
- Sprijin pentru dezvoltarea unor forme de cooperare și asumare a rolului de centru urban, de către localitățile rurale cu loc central în relație cu teritoriul înconjurător rural, în zonele profund rurale.
- Sprijinirea cooperării teritoriale la nivel micro regional prin dezvoltarea de structuri de cooperare și implementarea de strategii teritoriale de dezvoltare.

Prioritatea 3. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII PRIN SPECIALIZARE INTELIGENTĂ ȘI DIGITALIZARE

OBIECTIV

Creșterea economiei regionale prin stimularea competitivității IMM-urilor autohtone și consolidarea cercetării – dezvoltării – inovării

Justificare

Creșterea economică durabilă și îmbunătățirea nivelului de trai al populației sunt determinate de dezvoltarea competitivității economiei regionale în contextul provocărilor mondiale: globalizarea, deschiderea piețelor internaționale, evoluția rapidă a tehnologiei. Dimensiunile acestor fenomene nu pot fi ușor cuantificate, însă important este ca provocările să fie mai bine înțelese și, mai departe, transformate în oportunități de economia regională.

O caracteristică importantă a regiunii Sud Muntenia ce trebuie punctată este existența unor diferențe semnificative dintre județele din nord și cele din sud, caracterizate prin specializări diferite, respectiv industrie și agricultură, aspect care influențează foarte mult și rezultatele economice ale celor două grupuri de județe.

Nivelul de dezvoltare economică se apreciază luând în considerare un sistem de indicatori dintre care cei mai semnificativi sunt: produsul intern brut regional, produsul intern brut regional pe locuitor și nivelul productivității muncii la nivel regional. Astfel, în anul 2017, PIB-ul regiunii Sud Muntenia a reprezentat 11,76% din valoarea la nivel național. Contribuția celor 7 județe la formarea PIBR evidențiază decalajul dintre performanțele economice ale acestora, valoarea cea mai mare fiind înregistrată de Prahova (30,38%), iar cea mai mică de Călărași (7,56%).

Din punct de vedere al indicatorului PIBR/locuitor, important indicator de analiză a disparităților regionale, Sud Muntenia s-a situat pe locul 6 la nivel național și pe pe locul 21 în topul celor mai sărace regiuni din UE, depășind regiunile Nord Est și Sud Vest care se numără printre cele mai sărace 10 regiuni ale UE din cele 276 de regiuni existente. Diferențele importante în ce privește dezvoltarea economică a județelor componente se reflectă în valorile indicelui de disparitate a PIB/locuitor. Județul Prahova s-a evidențiat însă în raport cu PIB/locuitor aferent regiunii Sud Muntenia (33.808,40 lei) și în raport cu PIB-ul național (43.788,80 lei), depășind depășind prima valoare și aproape egalând-o pe cea de-a doua. Mai mult decât atât, și județul Argeș (40.764,30 lei), a depășit valoarea PIB-ului/locuitor înregistrate atât la nivel regional, și s-a aflat la diferența de doar câteva procente de valoare PIB/loc la nivel național. Celelalte județe din regiunea Sud Muntenia au înregistrat valori de peste 70% din media regională și peste 55% din media națională. Județele Călărași și Teleorman se situează pe ultimele poziții dintre județele regiunii în ambele categorii.

Deși a progresat substanțial în ultimii ani, regiunea Sud Muntenia prezintă serioase decalaje de competitivitate în raport cu celelalte regiuni din România și UE. Motivele acestei rămăneri în urmă se

regăsesc la nivelul tuturor elementelor care determină capacitatea competitivă, iar toate se traduc, în ultimă instanță, într-o productivitate scăzută, ceea ce definește problema competitivității în Sud Muntenia.

În următoarea perioadă de programare 2021-2027, se va urmări orientarea investițiilor în vederea sprijinirii sectorului IMM, a cercetării – dezvoltării – inovării, investiții pentru facilitarea aplicării inovării în mediul economic și promovarea cooperării interne și internaționale.

Măsura 3.1. Sprijinirea dezvoltării ecosistemului antreprenorial regional

Sectorul antreprenorial joacă un rol extrem de important într-o economie modernă, dovedindu-se a fi cel mai activ sector al economiei și totodată un formidabil sistem inovativ. Efectele pozitive generate de sectorul antreprenorial sunt multiple, cele mai cunoscute fiind: îmbunătățirea mediului concurențial, crearea de oportunități de dezvoltare și adaptare a tehnologiilor, corespunzător unei nevoi concrete, ocuparea nișelor de piață care nu sunt profitabile pentru întreprinderile de mari dimensiuni, valorificându-le intens și eficient ca pe reale oportunități, ancorarea în economiile locale prin valorificarea resurselor locale (financiare, materiale, de forță de muncă, dar și informaționale).

Considerat domeniu de interes strategic și la nivelul regiunii Sud Muntenia, IMM-urile reprezintă peste 99% din numărul total de întreprinderi, având o contribuție vitală la creșterea economiei regionale, prin generarea celui mai mare număr de noi locuri de muncă cu un cost de capital mai scăzut, constituind astfel o importantă alternativă de combatere a șomajului.

Mediul de afaceri în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2011 - 2018, s-a caracterizat printr-o evoluție ascendentă pe toată perioada analizată, numărul de întreprinderi crescând constant de la 49.587 în 2011 până la 63.262 în 2018.

Pornind de la problemele majore ale IMM-urilor din Sud Muntenia, respectiv nivelul relativ ridicat de vulnerabilitate, resurse financiare limitate și un spațiu redus de manevră economică, pentru relansarea creșterii și ocupării forței de muncă, regiunea are nevoie de mai mulți antreprenori, deoarece antreprenoriatul stimulează competitivitatea și spiritul inovator al economiilor și este esențial pentru îndeplinirea obiectivelor pe termen lung. Densitatea întreprinderilor la 1000 de locuitori la nivelul regiunii evidențiază dezechilibrele semnificative din punct de vedere al spiritului și al nivelului antreprenorial, fiind totodată și un indicator relevant în caracterizarea dimensiunii piețelor regionale și a evoluției sectorului întreprinderilor la nivel regional.

La nivelul anului 2018, regiunea Sud Muntenia avea o densitate de 19,65 întreprinderi la 1000 de locuitori, sub media națională de 29 de întreprinderi/1000 loc și mult sub media UE 27 de 58 întreprinderi/1000 loc.

Cu un nivel atât de scăzut al nivelului antreprenorial, investițiile vor trebui să se axeze pe promovarea culturii antreprenoriale, cu precădere campanii de conștientizare și educare a populației, în special a celei din mediul rural, dar și dezvoltarea abilităților de planificare strategică pentru întreprinzătorii existenți și potențiali.

Totodată, este necesar să se pună accent pe diversificarea și modernizarea infrastructurii de sprijin pentru afaceri, prin măsuri ce vizează atât crearea infrastructurilor și dotarea acestora, cât și diversificarea și promovarea serviciilor furnizate de acestea, cu precădere incubatoare, parcuri industrial, tehnologice, științifice.

IMM-urile ar trebui sprijinite pentru realizarea de investiții în active tangibile și intangibile, dar și pentru accesarea de servicii adaptate nevoilor lor, în special instruire, consultanță, standardizare, certificare, obținerea drepturilor de proprietate intelectuală, acces pe noi piețe și internaționalizare.

Un sprijin important va trebui acordat în perioada 2021 – 2027 pentru crearea de rețele de furnizori de capital de risc, numiți și business-angels, investitori privați care sprijină ideile noi în afaceri și doresc să participe la transpunerea lor în practică încă din stadiul incipient, deoarece aceștia reprezintă o sursă importantă de expertiză, resurse financiare și contacte de afaceri.

Totodată, în vederea facilitării accesului la finanțare, investițiile ar trebui direcționate și către crearea de scheme de finanțare ce oferă capital de pre-inițiere și inițiere a afacerilor. De asemenea, o atenție deosebită trebuie acordată pentru dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, care să profite la maximum de noile evoluții tehnologice și de avantajele inovării, digitizării.

Acțiuni indicative

- Dezvoltarea și implementarea programelor de capital de pre-inițiere și inițiere a afacerilor;
- Diversificarea și modernizarea infrastructurii de sprijin pentru afaceri (măsuri ce vizează atât crearea infrastructurilor și dotarea acestora) cât și diversificarea și promovarea serviciilor furnizate de acestea;
- Sprijin pentru investiții tangibile și intangibile, în special pentru modernizare tehnologică și adoptarea tehnologiilor avansate de către mediul de afaceri;

- Sprijin pentru accesarea de servicii adaptate nevoilor mediului de afaceri (în special instruire, consultanță, standardizare, certificare, obținerea drepturilor de proprietate intelectuală, internaționalizare și scale up);
- Sprijin pentru crearea de rețele de furnizori de capital de risc (business-angels);
- Dezvoltarea și adoptarea de modele inovative de afaceri, cu precădere în economia circulară și socială

Măsura 3.2. Sprijinirea dezvoltării sistemului CDI cu precădere pentru specializare inteligentă

În ultimul deceniu toate economiile au început să acorde o importanță crescândă cercetării și în special inovării și transferului tehnologic. Conștientizând importanța inovării ca element esențial al succesului economic, Uniunea Europeană și, implicit, România și-au îndreptat atenția spre domeniul cercetării științifice, ca factor decisiv al dezvoltării socio-economice.

Nevoia de a răspunde provocărilor globale au făcut ca inovarea să devină mai importantă ca niciodată. Problemele legate de schimbările climatice, securitatea alimentară și energetică, sănătate și îmbătrânirea populației pot fi soluționate prin intermediul inovării.

Provocarea-cheie pentru România este nivelul scăzut de competitivitate, cu consecințe importante pentru sistemul CDI. Potrivit Tabloului de Bord Regional de Inovare 2019, regiunea Sud Muntenia se încadrează în categoria regiunilor cu performanțe modeste de, ceea ce presupune faptul că economia este una bazată pe eficiență, în timp ce multe alte regiuni ale UE sunt fie bazate pe inovare, fie în tranziție către aceasta.

În acest context, regiunea Sud Muntenia înregistrează performanțe modeste în ceea ce privește activitatea de cercetare – dezvoltare – inovare . Cu toate că are un potențial foarte mare de creare de cunoștințe noi, în Sud Muntenia există un număr foarte scăzut de întreprinderi inovative, de entități de inovare și transfer tehnologic. În ceea ce privește numărul de salariați din CDI, regiunea s-a clasat doar pe locul 6 la nivel național și pe locul 3 în funcție de cheltuielile totale din CDI, în 2018.

O creștere inteligentă la nivelul regiunii Sud Muntenia, care să se bazeze pe cercetare – dezvoltare – inovare în vederea creării de noi produse și servicii, care să genereze creștere economică și noi locuri de muncă și să ajute în a face față provocărilor de ordin social, presupune acțiuni pentru dezvoltarea culturii inovării, investiții în infrastructura de CDI, investiții pentru derularea activităților de CDI, inclusiv derularea de proiecte complexe și acordarea de sprijin pentru obținerea și protejarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Astfel, încurajarea și susținerea cercetării-dezvoltării-inovării depind, în principal, de dezvoltarea culturii inovării, îndeosebi prin campanii de conștientizare despre rolul și importanța inovării în creșterea competitivității firmei, de conștientizare asupra necesității de cooperare dintre mediul de afaceri și cel de cercetare.

Infrastructura învechită, cu o dotare tehnică adesea depășită tehnologic, reprezintă principala cauză pentru performanțele scăzute ale regiunii în domeniul cercetării, de aceea se impune direcționarea investițiilor către crearea, reabilitarea, extinderea și modernizarea acesteia, infrastructura de cercetare fiind crucială pentru sistemele de inovare bazate pe cunoaștere.

Drepturile de proprietate intelectuală reprezintă un stimulent pentru a investi în inovare, contribuie la crearea inovării și sunt importante pentru diseminarea cunoștințelor și a valorii de creație.

Stimularea cercetării și îmbunătățirea performanțelor în domeniul inovării reprezintă singurele metode prin care Europa și, totodată, România și regiunea Sud Muntenia pot crea noi locuri de muncă și industrii, ce vor rezista la presiunile globalizării, contribuind la atingerea unei economii inclusive și înalt tehnologizate, susținând astfel creșterea durabilă.

Acțiuni indicative

- Investiții în organizațiile CDI pentru dezvoltarea infrastructurilor proprii și a activității de cercetare – inovare în domeniile RIS3;
- Activități de cercetare-inovare și investiții în organizațiile CDI în vederea pregătirii ofertei de cercetare pentru piață (marketing, obținerea, validarea și protejarea brevetelor, etc);
- Activități de cercetare-inovare și investiții necesare pentru crearea, dezvoltarea sau modernizarea capacității de cercetare-inovare și/sau valorificarea rezultatelor cercetării aferente nevoilor identificate în microîntreprinderi, IMM-uri și întreprinderi mari;
- Finanțarea proiectelor inovative ale IMM, care primesc marca Seal of Excellence în Programul Orizont Europa.

Măsura 3.3. Transferul inovării către mediul de afaceri regional

Inițiativa emblematică „O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente” se bazează pe un concept larg al inovării, care include nu numai produse și

procese noi sau îmbunătățite, ci și servicii, noi metode de marketing, impunere a mărcii și proiectare de noi forme de organizare a întreprinderilor și modalități de colaborare.

Pentru următoarea perioadă de programare 2021 – 2027, România își propune să continue măsurile de construire a unei societăți bazate pe cunoaștere, focalizată pe rezolvarea problemelor ridicate de satisfacerea nevoii de inovare exprimată de economie și societate, promovând specializarea inteligentă. Însă factorul esențial pentru o economie durabilă îl reprezintă îmbunătățirea cooperării între centrele de cercetare și mediul de afaceri în ceea ce privește transferul de tehnologie și cunoștințe.

Există două componente semnificative ale procesului de inovare: cunoașterea și difuzarea rezultatului cunoașterii în noi produse sau servicii oferite către beneficiari, sau în alți termeni mai comuni – inovarea și aplicarea cu succes a acesteia.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, diferitele studii elaborate au evidențiat nivelul scăzut al capacității financiare a mediului de afaceri regional de a investi în tehnologii moderne și inovare, precum și gradul redus de cooperare dintre acesta și mediul științific (institute de cercetări, universități, etc.).

În acest sens, în următoarea perioadă de programare 2021 – 2027, investițiile vor fi îndreptate către: sprijin pentru dezvoltarea de centre de transfer de cunoștințe și tehnologie; dezvoltarea de parteneriate între mediul de afaceri și cercetare (în special dezvoltarea de proiecte de inovare – produs, proces, servicii, organizațională și de marketing în sectoarele de specializare inteligentă ale regiunii); sprijin pentru crearea și dezvoltarea firmelor inovative de tip start-up și spin-off; sprijin pentru accesarea serviciilor de inovare de către toți actorii Cvadruplu Helix; programe de mobilitate între mediul de afaceri și cercetare.

Inovația este considerată, în general, ca motorul principal al creșterii economice în economia de astăzi. Prin introducerea în practică a inovațiilor se pot obține produse cu caracteristici de calitate îmbunătățite, servicii de calitate superioară, procese de producție noi, mai eficiente și mai curate (ecologice), modele îmbunătățite ale sistemului de management al afacerilor, metode moderne de management al forței de muncă etc.

Diseminarea inovării este esențială pentru abordarea multor provocări globale și sociale, fiind necesare noi abordări ale transferului de tehnologie, îndepărtarea barierelor ce limitează transferul de tehnologie, dezvoltarea unor mecanisme ce accelerează transferul de tehnologie, precum și dezvoltarea unor rețele și piețe de cunoștințe funcționale cu impact semnificativ asupra eficienței și eficacității efortului de inovare.

Ațiuni indicative

- Sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii de inovare și transfer tehnologic, precum extinderea și diversificarea gamei de servicii furnizate către mediul de afaceri
- Dezvoltarea de parteneriate între industrie și cercetare (dezvoltarea de proiecte de inovare – produs, proces, servicii, organizațională și de marketing în sectoarele de specializare inteligentă ale regiunii)
- Sprijin pentru crearea și dezvoltarea firmelor inovative de tip start-up și spin-off
- Sprijin pentru accesarea serviciilor de inovare de către toți actorii Cvadruplu Helix
- Programe de mobilitate între industrie și cercetare.

Măsura 3.4. Promovarea cooperării interne și internaționale

Unele provocări ale societății fac să fie necesară o abordare majoră coordonată la nivelul UE în scopul de a găsi și pune în aplicare soluții eficiente.

Într-un mediu crescând al competitivității interne și externe și în contextul cerințelor impuse de regulile economiei de piață este absolut necesară dezvoltarea cooperării interne și internaționale, în vederea creșterii performanțelor economice și ale mediului de afaceri atât la nivel național, cât și regional.

Cooperarea eficientă universități – mediu de afaceri contribuie decisiv la dezvoltarea regională, acest subiect generând un deosebit interes în ultimii ani. Cu toate acestea, potențialul sinergetic este amenințat de eșecurile de comunicare dintre instituțiile de învățământ superior și mediul de afaceri.

Astfel, potrivit cercetărilor regionale, IMM-urile au relații de colaborare cu universitățile și institutele de cercetare, însă nivelul cooperării este încă scăzut, deoarece acest tip de colaborare nu reprezintă o prioritate pentru întreprinderile regionale și de cele mai multe ori se realizează punctual, cu scopul de a aplica pentru programele europene.

Studiile mai evidențiază și lipsa conștientizării de către mediul de afaceri a beneficiilor rezultate din CDI: în marea majoritate a cazurilor, conceptul inovării este în principal asimilat cu noțiunea de inovare de produs și de proces. Inovarea însăși este considerată a fi o activitate scumpă, fără beneficii tangibile pe termen scurt și mediu.

În acest sens, investițiile aferente următoarei perioade de programare 2021 – 2027 se vor îndrepta către: sprijin pentru participarea, aderarea, alifierea mediului de afaceri și a mediului academic în structuri, parteneriate, programe de colaborare și la rețele și platforme de inovare și specializare inteligentă regionale, naționale și europene, sprijin pentru crearea și funcționarea clusterelor, cu

precădere în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii, sprijin pentru integrarea în cadrul lanțurilor de valoare naționale și internaționale.

Dezvoltarea clusterelor – concentrări geografice de societăți, adesea IMM-uri, care interacționează unele cu altele și cu clienți și furnizori și au în comun, adesea, un fond de forță de muncă specializată, servicii financiare și pentru întreprinderi, facilități în domeniul cercetării - dezvoltării și al formării – reprezintă un element important în strategiile de specializare inteligentă. Aceste structuri furnizează un mediu favorabil care stimulează competitivitatea și inovarea, iar sprijinul pentru dezvoltarea acestora trebuie să fie concentrat asupra domeniilor cu avantaj comparativ de la nivelul regiunii Sud Muntenia.

Parteneriatele și cooperarea sunt elemente cheie care contribuie la ajutorarea firmelor în identificarea de oportunități de afaceri, la creșterea competitivității acestora, prin acces la expertiză, resurse și tehnologie.

În ceea ce privește internaționalizarea, lecțiile învățate în perioada 2014 - 2020 (inclusiv prin intermediul implementării propriilor proiecte³⁰) au evidențiat nevoia firmelor regionale de a fi sprijinite pentru a accesa piețele internaționale prin granturi și prin furnizarea de servicii dedicate de sprijin.

Acțiuni indicative

- Sprijin pentru participarea, aderarea, afilierea mediului de afaceri și a mediului academic în structuri, parteneriate, programe de colaborare și la rețele și platforme de inovare și specializare inteligentă regionale, naționale și europene.
- Sprijin pentru crearea și funcționarea clusterelor, cu precădere în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.
- Sprijin pentru integrarea în cadrul lanțurilor de valoare naționale și internaționale.

Măsura 3.5. Digitalizarea economiei regionale

În prezent, digitalizarea afectează toate sectoarele economice și alături de cercetare, inovare și conectivitate, contribuie la creșterea competitivității firmelor pe piețele globale, îmbunătățește calitatea vieții, asigură incluziunea socială și determină creștere economică durabilă. Studiile de specialitate arată

³⁰ Prin intermediul proiectului UpGradeSME, finanțat prin programul Interreg Europe. Un exemplu de bună practică a unei astfel de oportunități de finanțare a fost prezentat de către Provincia Friesland prin Programul pentru antreprenoriat internațional, în care se ofereau granturi pentru elaborarea de studii de fezabilitate și cercetări de piață, planuri de export, traduceri și costuri privind activitățile de matchmaking și dobândirea de cunoștințe.

că accelerarea digitalizării și convergența spre o economie bazată pe tehnologie au un potențial semnificativ de a alimenta noul motor de creștere economică de care are nevoie România (Mc Kinsey, 2018). Astfel, adoptarea digitalizării va contribui la combaterea lipsei de forță de muncă și la pregătirea economiei și a populației pentru viitoarea transformare a pieței muncii: analizele arată că până la 54% din activități ar putea fi automatizate până în 2030, folosind tehnologie care există deja. Această situație creează pe de-o parte o oportunitate de creștere a productivității iar, pe de altă parte, provocări legate de tranziția pieței muncii către noi locuri de muncă, datorită nivelului scăzut de competențe digitale al populației.

Factor important de creștere economică, digitalizarea întreprinderilor rămâne o provocare importantă și la nivelul regiunii, ținând cont de faptul că, în ceea ce privește integrarea tehnologiei digitale de către întreprinderi, România se situează pe locul 27 în rândul țărilor UE, cu mult sub media UE. Deși s-a înregistrat o ușoară îmbunătățire a utilizării serviciilor de cloud, România rămâne cu mult sub media UE. Doar 8 % din totalul IMM-urilor fac vânzări online, în timp ce 2 % dintre acestea efectuează vânzări online transfrontaliere. Totodată, regiunea se confruntă și cu un nivel scăzut al competențelor digitale ale forței de muncă.

Conform raportului “The rise of Digital Challengers”, sectorul public din România prezintă rate de cheltuieli relativ mari pentru software, hardware și soluții de telecomunicații, comparativ cu media Comunității Economice Europene (rezultând un scor de digitalizare relativ ridicat) - acest lucru nu s-a tradus încă într-o disponibilitate ridicată și adoptarea soluțiilor de e-guvernare.

În acest sens, investițiile pentru transformarea digitală a întreprinderilor vizează adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale ce conduc la inovarea modelului de afaceri. Mai mult, prin sprijinul acordat dezvoltării Hub-urilor Digitale Inovative în regiune, se urmărește dezvoltarea în mod corespunzător a gamei de servicii necesare adoptării digitalizării de către firmele din regiune. Investițiile în digitalizare se vor adresa totodată și mediului universitar, ce este esențial în formarea competențelor digitale ale viitorilor angajați și cercetători.

Pentru a răspunde recomandării de țară formulate în documentul Recomandarea Consiliului privind Programul Național de Reformă al României pentru 2020, anume direcționarea investițiilor către infrastructura de servicii digitale, se va sprijini digitalizarea serviciilor publice la nivel local, precum și securitate cibernetică, interoperabilitatea pentru proiectele de digitalizare ale serviciilor publice la nivel local.

Ațiuni indicative

- Investiții necesare pentru transformarea digitală a sectorului public și privat regional
- Investiții pentru adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale care conduc la inovarea modelului de afaceri
- Sprijin pentru dezvoltarea Hub-urilor Inovative Digitale (DIH)

Prioritatea 4. PROTECȚIA MEDIULUI PRIN CREȘTEREA EFICIENȚEI ENERGETICE ȘI TRANZIȚIA CĂTRE O ECONOMIE CIRCULARĂ

OBIECTIV

Protejarea și utilizarea eficientă a resurselor naturale și a patrimoniului natural

Justificare

Protecția mediului a devenit o problemă majoră a ultimului deceniu, fiind dezbătută la nivel mondial, fapt ce a generat numeroase dispute între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. La nivelul Uniunii Europene în vederea protejării mediului, un rol esențial îl are în primul rând identificarea zonelor afectate, evaluarea gradului de deteriorare și stabilirea cauzelor care au produs dezechilibrele respective.

În conformitate cu Pactul Ecologic European, pentru atingerea obiectivelor climatice este crucială trecerea la o economie bazată pe decarbonizarea sistemului energetic. Producția și utilizarea energiei în diversele sectoare economice reprezintă peste 75 % din emisiile de gaze cu efect de seră din UE. Eficiența energetică trebuie să constituie o prioritate. Trebuie dezvoltat un sector al energiei electrice care să se bazeze în mare măsură pe surse regenerabile, urmând ca acest demers să fie completat de eliminarea rapidă a cărbunelui.

Cea mai amplă problemă este constituită de fenomenele meteorologice extreme, cum ar fi valurile de căldură, inundațiile și seceta care au provocat, în ultimii ani, creșterea costurilor pagubelor pe întreg teritoriul Europei. Deși este nevoie de mai multe dovezi pentru a discerne rolul jucat de schimbările climatice în această tendință, intensificarea activității umane în zone predispuse la pericole a fost un factor cheie. Se preconizează că în viitor schimbările climatice vor spori această vulnerabilitate, deoarece este de așteptat ca fenomenele meteorologice extreme să devină mai intense și frecvente. Schimbările climatice afectează toate regiunile din Europa, producând o gamă largă de efecte asupra societății și mediului. Unele

regiuni vor fi mai puțin capabile să se adapteze la schimbările climatice decât altele, parțial ca urmare a diferențelor economice din Europa.

În prezent, în România, problemele de mediu sunt critice, țara noastră fiind expusă unor riscuri grave de mediu, cum ar fi inundațiile, valurile de caniculă sau eroziune, accentuate de schimbările climatice.

Intensitatea energetică a PIB-ului în România este mult mai ridicată decât media la nivelul UE, având un impact negativ asupra competitivității operatorilor economici. De asemenea, aceasta contribuie la generarea unor niveluri ridicate de emisii de GES, care se situează pe locul al doilea în clasamentul celor mai ridicate niveluri de emisii pe cap de locuitor din UE.

Eficiența energetică a operatorilor industriali și a locuințelor necesită investiții substanțiale, care până în prezent au fost îngreunate de lipsa unor strategii eficiente, de mecanisme de punere în aplicare și instituții slabe, precum și de lipsa de profitabilitate care decurge din prețurile reglementate la energie. Eficiența energetică ar trebui să fie, de asemenea, o soluție pentru creșterea consumului de energie din surse regenerabile, în special în contextul liberalizării viitoare a prețurilor.

De asemenea, lipsa unor planuri generale coerente și durabile privind transportul urban, împreună cu infrastructurile învechite și gestionarea inefficientă, a condus la creșterea congestiei traficului urban, o sursă de costuri economice și emisii poluante. Deși România aproape că și-a atins obiectivul general privind energia regenerabilă, unele surse (solare sau geotermale) rămân nesemnificative până în prezent, în pofida potențialului real.

România și regiunea Sud Muntenia dispun de resurse însemnate de producere a energiei electrice din surse regenerabile, cu precădere hidro, solare și de biomasă agricolă și forestieră, fiind printre primele regiuni cu potențial la nivel național, însă insuficient exploatat în prezent.

În acest sens, gestionarea rațională a resurselor naturale, în special a energiei, reprezintă o provocare critică de mediu, sănătate și competitivitate în regiunea Sud Muntenia. Aceasta constituie, de asemenea, un potențial important pentru creștere economică și crearea de locuri de muncă.

Creșterea eficienței energetice a întreprinderilor este esențială pentru îmbunătățirea competitivității regiunii, reducând costurile de producție și contribuind la crearea de locuri de muncă, cu un potențial deosebit în agricultură și industria alimentară și prin promovarea eco-inovării în cadrul IMM-

urilor. Utilizarea eficientă a energiei în clădirile publice și private este, de asemenea, esențială pentru îmbunătățirea calității aerului și a sănătății publice în zonele urbane.

Intensificarea captării dioxidului de carbon, reducerea emisiilor și îmbunătățirea calității aerului prin sisteme agrosilvice, plantarea și întreținerea pădurilor ar trebui, de asemenea, promovate.

Conceptul de economie circulară a devenit din ce în ce mai utilizat atât în lume cât și în România. Astfel, economia circulară este o economie care produce zero deșeuri. Este o paradigmă nouă, un circuit economic în care, încă din faza de design, totul se proiectează în așa fel încât ceea ce intra într-un produs sau proces, se încadrează în două categorii: fie este o componentă biodegradabilă, fie este o componentă cu 100% potențial de reciclare.

Conform Pactului Ecologic European, dacă producerea de deșeuri nu poate fi evitată în România, respectiv regiunea Sud Muntenia, atunci valoarea economică a unui produs trebuie să fie recuperată, iar impactul său asupra mediului și a schimbărilor climatice trebuie evitat sau redus la minimum. Întreprinderile din România și regiunea Sud Muntenia ar trebui să beneficieze de o piață unică robustă și integrată pentru materiile prime secundare și pentru produsele secundare. Acest lucru necesită o cooperare mai strânsă între lanțurile valorice. Pentru a simplifica gestionarea deșeurilor de către cetățeni și pentru a se asigura că întreprinderile utilizează materiale secundare mai puțin poluante, colectarea separată a deșeurilor va avea la bază modele din UE.

Totodată, România încă este afectată de o dotare foarte scăzută în ceea ce privește **infrastructura de mediu**, în ceea ce privește colectarea și tratarea apelor uzate sau alimentarea cu apă. Situația gestionării deșeurilor este una dintre cele mai grave din Uniunea Europeană, cu deficiențe deosebite în primele etape ale ierarhiei deșeurilor. Deși 60% din apele de suprafață sunt în stare bună, există încă surse semnificative de poluare difuză și punctuală cu nitrați, fosfor și pesticide. Eutrofizarea este, de asemenea, larg răspândită, fiind în parte generată de practicile agricole. Pe teritoriul României există numeroase soluri poluate din cauza amplasamentelor industriale sau miniere, împiedicând dezvoltarea locală.

România dispune de o **biodiversitate** remarcabilă, dar se confruntă cu amenințări grave de pierderi, din cauza scăderii efectivelor de animale, a abandonării practicilor agricole tradiționale, a creșterii abandonului terenurilor agricole și a defrișărilor ilegale. Utilizarea durabilă a resurselor marine, inclusiv prevenirea pescuitului excesiv, este importantă pentru dezvoltarea în continuare a economiei albastre a țării.

În acest context, este evident faptul că majoritatea investițiilor trebuie orientate astfel încât să se asigure îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2030 cu privire la schimbările climatice și la trecerea la o economie ecologică, cu nivel scăzut de emisii de carbon și care utilizează eficient resursele.

Alte priorități în privința mediului pentru care România va primi sprijin financiar pentru viitoarea perioada 2021 - 2027 sunt poluarea aerului și reglementarea substanțelor chimice, astfel încât să se reducă efectele asupra sănătății și mediului înconjurător; conservarea terenurilor ca resursă productivă și rezervor de biodiversitate; ameliorarea cantitativă și calitativă a rezervelor de apă dulce.

Astfel, cele șase priorități de finanțare propuse pentru acest domeniu prioritar inclus în PDR, se susțin reciproc și încurajează planificarea proiectelor pe termen lung, în conformitate cu nevoile și problemele specifice ale regiunii.

În concluzie, pentru perioada 2021 - 2027 se dorește o optimizare a utilizării fondurilor europene, astfel încât să se asigure o utilizare durabilă a resurselor naturale pentru generațiile viitoare.

Masura 4.1. Amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii de mediu

România stă, în general, mai prost decât țările Europene, în ceea ce privește calitatea locuirii. Accesul la apa potabilă, canalizare și epurare a apelor uzate, înregistrează niveluri medii mai reduse decât standardele europene, dar și față de așteptările populației. În ceea ce privește colectarea selectivă a deșeurilor, România se situează pe ultimul loc în Uniunea Europeană, procentul de reciclare fiind puțin peste 1%.

Astfel, la nivelul regiunii, există o serie de discrepanțe între unitățile administrativ teritoriale în ceea ce privește infrastructura utilităților publice. Una dintre acestea este reprezentată de diferențele dintre zonele urbane și cele rurale. Dacă în majoritatea orașelor regiunii există un sistem de distribuție centralizată a apei și de canalizare, doar o mică parte a satelor dispune de sisteme de distribuție a apei potabile, iar dintre acestea din urmă foarte puține au sisteme de canalizare.

Totodată, foarte multe orașe mici dispun de sisteme învechite și incomplete de canalizare și distribuție a apei, fiind insuficiente pentru nevoile actuale ale populației și, în cea mai mare parte a cazurilor, fiind inadecvate conform standardelor de mediu.

În urma studiului privind impactul investițiilor făcute în regiunea Sud Muntenia în perioada 2014 – 2019 pentru implementarea PDR 2014-2020, această măsură a reprezentat un real interes pentru

autoritățile publice locale, însă datorită stării precare a infrastructurii de mediu este necesar continuarea acestor intervenții și în perioada 2021-2027.

În acest context, regiunea se situează pe locul 4 la nivel național în privința sistemelor de alimentare cu apă potabilă și locul 5 la nivel național în ceea ce privește rețelele de canalizare.

Astfel, utilitățile publice, datorită rolului major pe care îl au în revigorarea regiunii și creșterea performanțelor economice ale acesteia, necesită o atenție deosebită, asigurarea și îmbunătățirea acestora contribuind la dezvoltarea economică a regiunii, la creșterea standardului de viață al locuitorilor și la protejarea mediului.

În perioada 2021 - 2027, investițiile vor fi direcționate către amenajarea, extinderea și modernizarea sistemului de alimentare, tratare și distribuție a apei potabile, a sistemului de canalizare și epurare a apelor uzate cu precădere în mediul rural și în județele din sudul regiunii (Giurgiu și Teleorman) unde nivelul de dotare este cel mai scăzut.

Totodată, o atenție specială trebuie, de asemenea, acordată conștientizării populației, prin campanii de informare cu privire la necesitatea racordării la sistemul de apă și canalizare, consumul rațional de apă potabilă.

Deșeurile reprezintă o sursă de poluare, dar în același timp constituie și o sursă secundară de materii prime, astfel, creșterea alarmantă a volumului de deșeuri și accentuarea caracteristicilor periculoase pe care acestea le manifestă față de om și mediu trebuie stopată prin prevenirea producerii lor și prin stimularea reciclării lor la maximum. Aria de acoperire cu servicii de salubritate diferă de la mediul urban la mediul rural, existând mari discrepanțe între acestea, cu precădere în mediul rural unde gradul de acoperire este de aproximativ 40% față de 90% în mediul urban. Dacă în majoritatea orașelor regiunii media gradului de acoperire este de aproximativ 90%, nu același lucru putem spune și în ceea ce privește mediul rural, unde serviciile de salubritate acoperă numai 40%. Astfel, la nivelul regiunii, se constată că zona rurală a județului Călărași și Teleorman dețin cel mai scăzut grad de acoperire cu servicii de salubritate.

Cu toate că începând cu anul 2007 a început să se extindă colectarea selectivă a deșeurilor, în special în localitățile urbane, procentul de colectare selectivă a deșeurilor de la populație este încă scăzut datorită lipsei infrastructurii pentru colectarea selectivă, insuficiența campaniilor de conștientizare a

populației, determinând un grad scăzut de recuperare a componentelor reciclabile din deșeurile menajere (hârtie, carton, sticlă, materiale plastice, metale) și eliminarea acestora prin depozitare finală.

În prezent, în regiunea Sud Muntenia, procesul de colectare selectivă a deșeurilor în vederea valorificării materialelor reciclabile are un grad de acoperire de aproximativ 20%, necesitând în perioada 2021 - 2027 investiții considerabile în acest domeniu, deoarece producătorii și deținătorii de deșuri de producție au obligația să asigure prevenirea producerii la sursă, manipularea, stocarea, colectarea, transportul, tratarea și eliminarea în siguranță a deșeurilor, fără să fie afectate negativ sănătatea populației și mediul înconjurător.

O problemă deosebită o constituie depozitarea deșeurilor menajere și nemenajere, regiunea dispunând de un număr insuficient de locuri de depozitare ecologică a acestora. Totodată, acestea sunt localizate cu precădere în zonele urbane. În acest context, față de prognozele inițiale menționate în Planurile Județene de Gestiune a Deșeurilor privind cantitatea de deșuri biodegradabile care au fost colectate în 2018, realizările efective au fost semnificativ mai mici.

Astfel, în perioada 2021 - 2027, se urmărește trecerea treptată de la depozitarea deșeurilor la colectarea selectivă și valorificarea într-o proporție mai mare a deșeurilor reciclabile, inclusiv prin transformarea deșeurilor organice în compost, și utilizarea exclusivă, pentru mediul urban, a depozitelor ecologice. Totodată, și în mediul rural, se urmărește dezvoltarea gradului de implementare a sistemelor de management integrat al deșeurilor prin îmbunătățirea gestionării deșeurilor și reducerea numărului de zone poluate istoric.

În acest context, cetățenii trebuie să-și asume responsabilitatea privind protecția mediului înconjurător, să-și schimbe comportamentul și să participe activ la reciclarea materialelor utilizabile. În acest sens, în perioada 2021 - 2027, sunt necesare investiții în programe și campanii de informare a populației privind necesitatea selectării și reciclării deșeurilor și au ca scop încurajarea adoptării unei atitudini prietenoase față de mediu.

Totodată, sunt necesare investiții și pentru realizarea de campanii privind normele legislative în domeniul protecției mediului înconjurător cu respectarea principiului „poluatorul plătește” conform căruia costurile de gestionare a deșeurilor și de acoperire a pagubelor produse mediului să cadă în sarcina celui care le produce.

În concluzie, scopul acestei priorități este de a îmbunătăți calitatea infrastructurii de mediu prin extinderea și modernizarea sistemului de alimentare, tratare și distribuție a apei potabile, a sistemului de canalizare și epurarea a apelor uzate, precum și eficientizarea managementului integrat al deșeurilor, în vederea asigurării unui standard de viață ridicat care să fie cât mai apropiat de nivelul Uniunii Europene.

Acțiuni indicative

- Investiții pentru amenajarea, extinderea, modernizarea și reabilitarea sistemului de alimentare, tratare și distribuție a apei potabile, cu precădere în mediul rural;
- Investiții pentru amenajarea, extinderea, modernizarea și reabilitarea sistemului de canalizare și epurare a apelor uzate, cu precădere în mediul rural;
- Amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii pentru colectare selectivă;
- Investiții pentru modernizarea și eficientizarea managementului integrat al deșeurilor la nivel local, județean, și regional, (se includ aici și deșeurile ce solicită măsuri specifice, cum ar fi cele municipale, de ambalaje, periculoase, de echipamente electrice și electronice, din construcții și demolări);
- Campanii de informare, educare și conștientizare a populației privind necesitatea racordării la sistemul de apă și canalizare, consumul rațional de apă potabilă, protecția mediului pentru evitarea poluării apelor uzate peste normele impuse, a solului cu produse chimice, uleiuri, alți solvenți, necesitatea selectării și reciclării deșeurilor, campanii privind normele legislative în domeniul mediului înconjurător și respectarea principiului „poluatorul plătește”.

Măsura 4.2. Protejarea și conservarea mediului și a biodiversității regionale

În România și în regiunea Sud Muntenia, conservarea biodiversității este fundamentală pentru bunăstarea umană și furnizarea durabilă a resurselor naturale. În prezent, suntem martorii unei pierderi constante a biodiversității cu consecințe profunde pentru lumea naturală și pentru bunăstarea oamenilor, cauzele principale sunt schimbările care se produc în habitatul natural. Acestea au loc datorită sistemelor de producție agricolă intensivă, construcțiilor, exploatării carierelor, exploatării excesive a pădurilor, râurilor, lacurilor și solurilor, invaziilor de specii străine.

Ca o consecință a poziției sale geografice, atât România, cât și regiunea Sud Muntenia beneficiază de o diversitate biologică ridicată, exprimată atât la nivel de ecosisteme, cât și la nivel de specii. Prin urmare, nivelul ridicat al diversității habitatelor reflectă și un nivel ridicat al diversității speciilor de floră și

faună. În masivele muntoase din nordul regiunii sunt concentrate un număr mare de specii rare, relice și endemisme. Prin urmare, ca o consecință a varietății ecosistemelor terestre și acvatice fauna zonei de nord a regiunii este bogată și diversificată, ea cuprinzând peste 3.500 specii de animale și extrem de numeroase specii de insecte. În partea central sudică a regiunii flora și fauna sălbatică au un nivel de reprezentare mai puțin diversificat și mai redus numeric. Acest lucru se datorează intervențiilor antropice de nivel ridicat cum ar fi practicarea extensivă a agriculturii, eliminarea luncii inundabile a Dunării în anii 1970, îndiguirea râului Olt, etc.

În acest context, se impune stabilirea un sistem de monitoring al diversității biologice, dar o parte din speciile sălbatice și habitatele naturale fac obiectul unor programe și proiecte de cercetare ale structurilor universitare, muzeelor, institutelor de cercetare, precum și ale unor organizații neguvernamentale specializate.

Astfel, protejarea unor specii sau a unor habitate și instituirea de arii protejate, precum și măsurile stabilite pentru protecția mediului reprezintă o prioritate în perioada 2021 - 2027. Pentru conservarea unor habitate naturale, a biodiversității care definește cadrul biogeografic al regiunii, precum și a structurilor și formațiunilor naturale cu valoare ecologică, științifică și peisagistică, se menține și se dezvoltă rețeaua națională de arii protejate și monumente ale naturii. Totodată, regiunea nu dispune de un sistem eficient pentru gestionarea, monitorizarea și restaurarea ecosistemelor ce adăpostesc elemente importante din punct de vedere al biodiversității.

Totodată, trebuie avut în vedere faptul că fenomenele naturale și dezastrele identificate de-a lungul timpului în regiunea Sud Muntenia conduc la diminuarea suprafețelor productive și, implicit, la diminuarea apreciabilă a producțiilor, în special în domeniul agricol. Astfel, scăderea producției agricole afectează nivelul de dezvoltare al economiei regionale, dat fiind faptul că agricultura are o contribuție importantă la crearea PIB regional. Prin urmare, în perioada 2021 -2027 investițiile se vor direcționa în reconstrucția ecologică a zonelor degradate (afectate de activități industriale și agricole poluante) și a terenurilor degradate din cauza fenomenelor naturale și antropice.

De asemenea, pădurile au un rol important în evoluția biodiversității și distribuția serviciilor de ecosistem, acestea oferă habitate naturale pentru viața plantelor și animalelor, protecție împotriva eroziunii solului și inundațiilor, reglementarea climatică și au o mare valoare recreativă și culturală. În acest context, această prioritate de finanțare vizează realizarea de investiții importante în vederea creării, amenajării și extinderii parcurilor ecologice cu destinații sociale și recreative.

Realizarea și dezvoltarea infrastructurii verzi și albastre este parte integrantă din activitățile generale de dezvoltare durabilă a regiunii Sud Muntenia, asigurând integrarea cerințelor de conservare a naturii și a diversității biologice, implementarea la nivel local a obiectivelor strategiei naționale și ale planului național de acțiune pentru conservarea diversității biologice și utilizarea durabilă a componentelor acesteia, precum și a obiectivelor convențiilor, acordurilor și programelor internaționale ce privesc îngrijirea biotopurilor, spațiilor verzi și a monumentelor naturii.

O problemă importantă pentru regiune o constituie lupta împotriva poluării apei, aerului și a solului. Astfel, în cazul apelor de suprafață, problemele de poluare sunt generate de exploatarea de hidrocarburi, precum și de deversările apelor uzate insuficient epurate din categoria celor menajere generate de localitățile urbane.

Poluarea aerului are numeroase cauze, unele fiind rezultatul activităților umane din ce în ce mai extinse și răspândite în ultima perioadă de timp, altele datorându-se unor condiții naturale de loc și de climă. Un aport însemnat în degradarea calității aerului îl au însă centralele termice și mijloacele de transport care emit în atmosferă oxizi de carbon, dioxid de sulf, oxizi de azot și pulberi. Astfel, pentru județele din nordul regiunii sursele de poluare provin din industrie (petrolieră, constructoare de mașini, metalurgică, etc.) în timp ce pentru județele din sudul regiunii provin din agricultură. Totodată, o contribuție mare în creșterea efectelor negative o au și fenomenele meteorologice.

Solul reprezintă inima ecosistemelor terestre, fiind suportul fundamental pentru existența vieții pe pământ. Zonele critice identificate în regiune în ceea ce privește calitatea solului sunt în județele Argeș, Dâmbovița și Prahova. Totodată, solul are rolul nu numai în promovarea și dezvoltarea agriculturii durabile, în păstrarea calității mediului înconjurător, în schimbările climatice globale, în conservarea biodiversității, ci în dezvoltarea economiei în ansamblul ei.

În acest context, această prioritate de finanțare vizează realizarea de investiții importante în vederea îmbunătățirii calității apei, aerului și a solului.

O altă problemă importantă pentru regiune o reprezintă și existența siturilor contaminate de către activitățile industriale poluante, situri localizate în județele Argeș, Dâmbovița și Giurgiu, unde se concentrază cca. 80% din totalul acestora. Astfel, pentru perioada de programare 2021 - 2027, investițiile vor fi direcționate și către refacerea zonelor/siturilor contaminate, degradate, neutilizate și/sau abandonate cu precădere în cele trei județe mai sus menționate.

Totodată, la nivelul regiunii, suprafața amenajată pentru irigații a scăzut în perioada 1999 -2018, iar cele mai multe dintre sistemele de irigație aveau înălțimi mari de pompare, un număr mic de utilizatori și un grad de uzură fizică și morală ridicat, ceea ce le făceau puțin rentabile. Cele mai extinse suprafețe amenajate pentru irigații se regăsesc în partea de sud a regiunii (Călărași, Giurgiu, Ialomița, Teleorman), zone confruntate foarte frecvent cu perioade de secetă prelungită, care concentrează cea mai mare parte a fondului agricol din regiune.

Astfel, starea deplorabilă în care se află majoritatea canalelor de irigații reprezintă un impediment în irigarea agricolă din regiune, iar pentru ca acestea să fie date în folosință trebuie reamenajate, întrucât în cele mai bune cazuri sunt pline cu deșeuri și vegetație, iar în cele mai rele cazuri acestea s-au surpat. Prin urmare, sunt necesare importante investiții pentru refacerea, modernizarea și inovarea tehnologiilor și echipamentelor de refacere a mediului.

În plus, protejarea și conservarea mediului și a biodiversității regionale necesită investiții în programe de informare, educare și conștientizare a populației referitor la importanța și necesitatea protecției mediului înconjurător și conservarea biodiversității.

Acțiuni indicative

- Acțiuni de informare, educare și conștientizare a populației referitor la importanța și necesitatea protecției mediului înconjurător și conservarea biodiversității;
- Măsuri de îmbunătățire a calității apei, solului și a aerului;
- Reconstrucția ecologică a zonelor degradate (afectate de activități industriale și agricole poluante), terenuri degradate din cauza fenomenelor naturale și antropice;
- Refacerea zonelor/siturilor contaminate, degradate, neutilizate și/sau abandonate;
- Investiții în infrastructura verde și albastră, inclusiv zone protejate, coridoare ecologice, ecoducte sau pasaje ecologice;
- Crearea, amenajarea, extinderea, inclusiv dotarea spațiilor verzi;
- Investiții pentru gestionarea, restaurarea și monitorizarea ecosistemelor și habitatelor (inclusiv regenerări și amenajări silvice, refacerea fondului faunistic și floristic);
- Conservarea și protejarea habitatelor naturale și a speciilor sălbatice de floră și faună;
- Investiții pentru modernizarea și inovarea tehnologiilor și echipamentelor de protecție și conservarea mediului.

Măsura 4.3. Reducerea vulnerabilității la riscuri și adaptarea la schimbările climatice

Deseori mediul înconjurător și societatea umană suportă adesea acțiunea unor fenomene extreme periculoase cu origine diferită, naturală sau antropică, ce pot produce dereglări distructive și brutale în anumite sisteme sau situații prestabilite. Aceste evenimente (cutremure, erupții vulcanice, tsunami, alunecări de teren, furtuni, inundații, secete, incendii, accidente tehnologice, situații conflictuale etc.) se produc de regulă pe neașteptate și pot provoca numeroase victime în rândul oamenilor și animalelor, un volum mare de pagube materiale, dezechilibre ecologice și chiar grave tulburări ale stării psihice și morale a populației ce intră sub incidența fenomenului respective.

În ultimii ani, România s-a confruntat cu dezastre majore care aduc în actualitate, într-un mod dramatic, problema riscurilor naturale. De aceea instruirea și educația populației privind percepția hazardelor și riscurilor devine o prioritate, având ca scop diminuarea efectului psihologic, de alarmare și panică în timpul producerii lor, acest lucru realizându-se foarte bine începând de la vârstele școlare.

Astfel, ar trebui să se promoveze capacitatea de prevenire a riscurilor, planurile, inclusiv cartografierea riscurilor și investițiile, care favorizează măsuri preventive de mică amploare și bazate pe ecosistem.

În acest context, pentru următoarea perioadă de programare este necesar să se investească resurse importante în acțiuni pentru creșterea capacității locale și regionale a autorităților, în scopul prevenirii riscurilor, în special prin elaborarea de strategii și planuri de acțiune, cartografierea riscurilor, precum și îmbunătățirea competențelor în acest domeniu.

În același timp, este vital să se aloce resurse materiale importante pentru prevenirea dezastrelor naturale, prin realizarea de investiții în consolidarea malurilor și regularizarea cursurilor de apă, prin crearea de zone de inundabilitate controlate, prin realizarea de lucrări pentru consolidarea versanților și pentru împădurire, precum și prin construirea unor perdele forestiere în apropierea căilor de transport și a plantațiilor agricole.

O altă provocare-cheie pentru România și în special pentru regiunea Sud Muntenia, grav afectată în ultimii ani de secetă, alunecări de teren și inundații, este adaptarea la schimbările climatice, ca răspuns la legăturile existente între vremea extremă, dezastre și acțiunile umane. Schimbările climatice au încetat a fi o chestiune de mediu, devenind „cea mai mare amenințare pentru Lume”

Pentru perioada 2021 - 2027, majoritatea investițiilor ar trebui să sprijine capacitatea de adaptare la schimbările climatice, în special în sectorul agricol, inclusiv prin gestionarea sistemelor durabile de irigații și promovarea unor modele de recoltare care utilizează apa în mod eficient.

Competențele și măsurile de gestionare a riscurilor, cum ar fi centrele de reacție rapidă pentru gestionarea inundațiilor ar trebui, de asemenea, să beneficieze de fonduri comunitare în următoarea perioadă de programare, precum și de cooperarea transnațională, acolo unde este mai necesar.

În acest sens, pentru perioada 2021 - 2027, se are în vedere realizarea de investiții importante în vederea creării, operaționalizării, modernizării și creșterii capacității de răspuns la nivel local, județean și regional în situații de urgență și dezastre naturale, în zonele vulnerabile sau acolo unde ecosistemele sunt expuse riscului unor asemenea efecte (inclusiv investiții pentru îmbunătățirea sistemelor de avertizare și alarmare a populației).

Schimbările climatice reprezintă în prezent o provocare importantă la nivel european, național și regional. Efectele grave ale schimbărilor climatice pot fi evitate doar prin reducerea drastică, din timp, a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES).

În al doilea rând, întrucât schimbările climatice reprezintă deja o realitate, societățile din întreaga lume se confruntă în paralel cu provocarea de a se adapta la consecințele acestora, dat fiind că schimbările climatice sunt deja inevitabile, într-o anumită măsură, pentru acest secol și pentru viitor, chiar dacă eforturile de atenuare întreprinse se dovedesc eficiente.

Astfel, pentru următoarea perioadă de programare se vor finanța campanii pentru informarea, pregătirea și conștientizarea populației privind comportamentul în situații de urgență și dezastre naturale, generate de schimbările climatice și dezastre naturale.

Totodată, resurse importante vor fi alocate pentru realizarea unor investiții pentru prevenirea riscurilor și intervenții în caz de poluare accidentală a Dunării și râurilor interioare, precum și pentru crearea și extinderea unor centre de pregătire a personalului operativ (salvări din medii ostile vieții, scafandri).

Acțiuni indicative

- Investiții pentru creșterea capacității locale și regionale de prevenire a riscurilor (elaborarea de strategii și planuri de acțiuni, cartografierea riscurilor, îmbunătățirea competențelor în domeniu);

- Investiții pentru prevenirea dezastrelor naturale (consolidarea malurilor și regularizarea cursurilor de apă, crearea de zone de inundabilitate controlabile, consolidarea de versanți, lucrări de împădurire, construirea de perdele forestiere în apropierea căilor de transport și a plantațiilor agricole);
- Investiții pentru crearea, operaționalizarea, modernizarea și creșterea capacității de răspuns la nivel local, județean și regional în situații de urgență și dezastre naturale, în zonele vulnerabile sau acolo unde ecosistemele sunt expuse riscului unor asemenea efecte (inclusiv investiții pentru îmbunătățirea sistemelor de avertizare și alarmare a populației);
- Campanii pentru informarea, pregătirea și conștientizarea populației privind comportamentul în situații de urgență și dezastre naturale, generate de schimbările climatice și dezastre naturale;
- Investiții pentru prevenirea riscurilor și intervenții în caz de poluare accidentală a Dunării și râurilor interioare;
- Investiții pentru crearea și extinderea unor centre de pregătire a personalului operativ (salvări din medii ostile vieții, scafandri).

Măsura 4.4. Eficientizarea consumului de energie

România dispune de o gamă diversificată, dar redusă cantitativ, de resurse de energie primară fosile și minerale: țiței, gaze naturale, cărbune, minereu de uraniu.

Consumul de energie electrică al sistemului de iluminat public al unui oraș din România este în medie de 20% din consumul total de energie al acelui oraș. La nivel european se pune din ce în ce mai mult problema reducerii poluării. La momentul actual, iluminatul public din România este în primul rând o sursă de poluare cu emisii de CO², dar și de poluare luminoasă, mai puțin luată în calcul, dar de importanță majoră pentru anumite sectoare, precum observatoarele astronomice.

În regiunea Sud Muntenia rețeaua de iluminat public nu acoperă în întregime rețeaua stradală, atât în mediul urban, cât și în cel rural, iar costurile cu furnizarea serviciului de iluminat public sunt ridicate din cauza rețelei învechite și a corpurilor de iluminat ineficiente energetic. Prin urmare, se impune investiții privind integrarea de soluții de eficientizare a iluminatului pe termen lung.

În cazul sistemelor de iluminat stradal, o putere „curată” constă în economii importante la facturile către furnizorul de energie, precum și reducerea costurilor cu întreținerea echipamentelor de iluminat. Implementarea unui sistem modular performant, precum și modernizarea surselor luminoase în

cunoștință de cauză are o importanță majoră pentru scăderea consumului și reducerea pierderilor de energie electrică într-o rețea de iluminat.

În acest sens, investiții importante vor fi direcționate atât în ceea ce privește achiziționarea de echipamente cu consum redus de energie cât și în echipamente de producere a energiei electrice cu eficiență energetică ridicată.

În prezent, rata de racordare la rețeaua de distribuție de electricitate este destul de bună la nivel național (96,3%), cu anumite discrepanțe la nivel regional, în special în zonele rurale. A fost proiectat un program național pentru remedierea acestei probleme, dar eficiența în implementarea sa este limitată până în prezent, de aceea este necesar ca în următoarea perioadă de programare să se realizeze investiții importante în rețehnologizarea, automatizarea și digitalizarea sistemului de producție, transport și distribuție a energiei electrice.

Totodată, se constată că din cele peste 330.000 de locuințe existente în blocurile de locuințe din regiune prezintă, în general, probleme legate de confort, cea mai mare parte fiind neizolate termic, cu o suprafață redusă și cu un aspect estetic neplăcut, în condițiile în care au o vechime de 25-50 ani.

În ceea ce privește eficientizarea consumului de energie, lecțiile învățate (inclusiv prin intermediul propriilor proiecte³¹) este necesar ca în cadrul clădirilor publice, renovările să se realizeze cu prioritate către locuințele cu destinație socială.

În urma studiului privind impactul investițiilor făcute în regiunea Sud Muntenia în perioada 2014 – 2019 pentru implementarea PDR 2014-2020, s-a evidențiat faptul că indicatorul privind “*numărul de locuințe reabilite energetic*” a fost realizat în proporție de aproximativ 57%. Așa cum sunt identificate în Strategia de Renovare pe termen lung, principalele probleme în implementarea acestui tip de intervenții au fost legate de nivelul de cofinanțare, de lipsa asociațiilor de proprietari, a certificatelor de performanță energetică, dotările și etichetarea aparatelor electrocasnice în ceea ce privește consumul de energie, solvabilitatea redusă a proprietarilor de locuințe sau de clădiri, etc.

Astfel, în perioada 2021 - 2027, investițiile vor fi direcționate către reabilitarea termică a locuințelor și clădirilor publice, cu precădere în comunitățile afectate de sărăcie energetică.

³¹ Prin intermediul proiectului Social Green, finanțat prin programul Interreg Europe. Un exemplu de bună practică a unei astfel de oportunități de finanțare este Fondul KredEx care oferă finanțare pentru a îmbunătăți performanța energetică și condițiile de viață în cadrul clădirilor de apartamente din Estonia prin oferirea de stimulente sub forma împrumuturilor și subvenții în numele autorităților naționale și locale din Estonia. Aceste stimulente au vizat proprietarii de clădiri de apartamente construite înainte de anul 1993 și asociații de locuințe multifamiliale.

În plus, această prioritate de finanțare vizează sprijinirea autorităților publice locale în vederea elaborării documentelor strategice pentru eficiența energetică și climă la nivel local, județean și regional. În același timp, este nevoie ca în următoarea perioadă de programare să se asigure investiții considerabile în programe de informare și conștientizare a populației privind necesitatea eficientizării consumului de energie.

Acțiuni indicative

- Investiții în programe și campanii de conștientizare și acceptabilitate a populației privind necesitatea eficientizării consumului de energie;
- Modernizarea sistemelor de încălzire termică, inclusiv prin trecerea la utilizarea centralelor de cogenerare (energie electrică și termică) pe combustibili fosili și alternativi;
- Retehnologizarea, automatizarea și digitalizarea sistemului de producție, transport și distribuție a energiei electrice;
- Sprijin pentru investiții în echipamente eficiente energetic în sectorul public și privat;
- Creșterea eficienței energetice a sistemului de iluminat public, a locuințelor și clădirilor publice, în special în comunitățile afectate de sărăcie energetică;
- Sprijin pentru elaborarea documentelor strategice pentru eficiența energetică și climă la nivel local, județean și regional.

Măsura 4.5. Stimularea investițiilor în energia regenerabilă

Comparativ cu Uniunea Europeană, în România ponderea energiei produse din surse regenerabile în consumul de energie electrică se caracterizează printr-un ritm constant de creștere, în schimb, la nivel regional, tendința înregistrează o evoluție ușor oscilantă, dar per ansamblu în creștere. Regiunea dispune de un important potențial valorificabil de resurse regenerabile.

Totodată, regiunea Sud Muntenia joacă un rol esențial în Sistemul Energetic Național, prin prisma capacităților și potențialului de care dispune, mai ales în sectorul energiilor regenerabile. În ultimii 10 ani, capacitățile de producție a energiei electrice s-au dublat. Deși rețeaua de transport a energiei electrice este una bine dezvoltată, rețeaua de distribuție a energiei electrice este foarte învechită, ceea ce a creat dificultăți în asigurarea continuă a furnizării energiei către consumatorii finali. Regiunea dispune de resurse însemnate de producere a energiei electrice din surse regenerabile, cu precădere hidro, solare și de biomasă agricolă și forestieră: potențialul solar al regiunii este unul dintre cele mai ridicate din România, mai ales în partea de sud a acesteia, județul Călărași ocupă locul II la nivel național din perspectiva

resurselor de biomasă agricolă vegetală, iar potențialul microhidroenergetic al regiunii este unul relativ ridicat, mai ales în zona de nord a acesteia.

Deși potențialul solar este caracterizat de o oarecare uniformitate, dezvoltarea proiectelor solare de mare capacitate a fost limitată prin reglementările privind utilizarea terenurilor agricole și prin capacitatea limitată a rețelelor electrice.

Potențialul fotovoltaic este ridicat, în special în județele din sudul regiunii Sud Muntenia. Totuși, proiectele de acest tip, deși de anvergură mică și medie, nu beneficiază de o infrastructură suficientă, datorită faptului că liniile de medie și joasă tensiune din sud au fost realizate în scopul susținerii sistemului de irigații și nu de preluare a energiei produse. Potențialul zonal și local al regiunii este dat însă, în mare măsură, de accesul la rețele și, mai ales, de distanța și capacitatea stațiilor de transformare (în special de medie și joasă tensiune). Ca atare, parcurile fotovoltaice se pot grupa în preajma stațiilor de transformare, iar potențialul de evacuare depinde de depărtarea parcului fotovoltaic de aceste stații.

De asemenea, în ceea ce privește potențialul eolian al regiunii Sud Muntenia, acesta este unul mediu în context național, cu excepția părții de nord a acesteia (zona montană din nordul județelor Prahova, Dâmbovița și Argeș). În acest sens, repartiția potențialului eolian permite valorificarea cu performanțe economice ridicate pentru regiunea Sud Muntenia. Se ajunge la concentrarea capacităților eoliene care provoacă, zonal, o supraîncărcarea și o depășirea a capacității rețelei de transport și distribuție a energiei.

În prezent, infrastructura existentă în regiunea Sud Muntenia poate acoperi necesarul de evacuare a energiei pentru parcurile fotovoltaice în proiect sau în execuție. Chestiunea se rezumă, în final, la modalitatea și plata racordării fiecărui parc fotovoltaic la rețeaua locală de distribuție și/sau la rețeaua locală de transport. Aceasta pentru că, pentru fiecare parc fotovoltaic și, în general pentru fiecare proiect din domeniul surselor regenerabile, rețeaua locală trebuie adaptată noului proiect, de obicei trebuie crescută capacitatea de evacuare pentru energia estimată a fi produsă de acel proiect.

În acest sens, investiții importante vor fi direcționate pe de o parte pentru realizarea, dezvoltarea și extinderea infrastructurii de generare, stocare, transport și distribuire a energiei din surse regenerabile (panouri fotovoltaice și solare, turbine eoliene, stații geotermale, microhidrocentrale, mici centrale electrice alimentate cu biomasă, biogaz, deșeuri și gaze de fermentare, nămoluri) iar pe de altă parte pentru realizarea zonelor de dezvoltare energetică, utilizând sursele regenerabile.

Conform Strategiei Energetice a României 2019-2030, cu perspectiva anului 2050, transformarea sectorului energiei electrice are loc în ritm accelerat, prin extinderea surselor regenerabile de energie și

prin „revoluția” digitală, ce constă în dezvoltarea de rețele inteligente cu coordonare în timp real și cu comunicare în dublu sens, susținute de creșterea capacității de analiză și transmitere a volumelor mari de date, cu optimizarea consumului de energie. Ponderea crescândă a producției de energie din surse eoliene și fotovoltaice ridică problema adecvantei sistemului electroenergetic național, regional și a regulilor de funcționare a piețelor de energie electrică. Pe termen lung, creșterea producției descentralizate de energie electrică poate duce la un grad sporit de reziliență, prin reorganizarea întregului sistem de transport și distribuție, în condițiile apariției consumatorilor activi (prosumator) și a maturizării capacităților de stocare a energiei electrice.

Astfel, pentru perioada 2021 - 2027, se au în vedere investițiile pentru consumatorii casnici pentru a deveni prosumatori.

Mai mult decât atât, la nivelul regiunii Sud Muntenia, eficiența energetică scăzută și gradul înalt de poluare al sistemelor de încălzire centralizată pe bază de combustibilii fosili conduce la necesitatea realizării tranziției energetice și promovarea proiectelor de investiții în sisteme de încălzire cu combustibili alternativi pentru blocuri de locuințe (condominii).

Totodată, mobilitatea electrică reprezintă o alternativă solidă și credibilă, de termen lung, la motorul cu ardere internă. Gazele naturale, GPL-ul și hidrogenul sunt combustibili alternativi viabili pentru sectorul transporturilor, însă este puțin probabil să ofere o soluție de înlocuire pe scară largă a produselor petroliere în mixul energetic. Pe de altă parte, principala problemă a autovehiculului electric constă în dificultatea stocării energiei electrice. Din punct de vedere al sustenabilității, se pune și problema emisiilor aferente producției de energie electrică, dominată de combustibilii fosili. Pe termen lung însă, autovehiculele electrice sunt de așteptat să dețină un rol central, pe măsură ce crește eficiența bateriilor, respectiv producția în cantități mari a energiei electrice curate.

În acest context, pentru următoarea perioadă de programare este necesar să se investească resurse importante în realizarea și extinderea infrastructurii de alimentare cu combustibili alternativi.

În același timp, este nevoie ca în următoarea perioadă de programare să se asigure investiții considerabile în programe și campanii de informare, de conștientizare și acceptabilitate a populației privind necesitatea utilizării resurselor regenerabile în vederea realizării tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon.

Ațiuni indicative

- Programe și campanii de conștientizare și acceptabilitate a populației privind necesitatea utilizării resurselor regenerabile în vederea realizării tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon;
- Realizarea, dezvoltarea și extinderea infrastructurii de generare, stocare, transport și distribuție a energiei din surse regenerabile (panouri fotovoltaice și solare, turbine eoliene, stații geotermale, microhidrocentrale, mici centrale electrice alimentate cu biomasă, biogaz, deșeuri și gaze de fermentare, nămoluri);
- Investiții pentru consumatorii casnici pentru a deveni prosumatori³² (Strategia Energetică 2019)
- Realizarea și extinderea infrastructurii de alimentare cu combustibili alternativi;
- Realizarea zonelor de dezvoltare energetică, utilizând surse regenerabile (Strategia Energetică 2019).

Măsura 4.6. Promovarea economiei circulare

Producerea de deșeuri, schimbările climatice și degradarea mediului sunt o amenințare existențială pentru Europa și pentru întreaga lume. În prezent, România stă, în general, mai prost decât țările Europene, în ceea ce privește promovarea economiei circulare. Conceptul de economie circulară este puțin cunoscut în regiunea Sud Muntenia, iar experții Comisiei Europene consideră că economia circulară ar putea ajuta atât economia UE cât și economia României să devină mai competitivă și să înlăture presiunile pe resurse și pe mediu.

Conform Pactului Ecologic European, în economia circulară, din produsele aflate la sfârșitul ciclului de viață se recuperează materiale prin reciclare și dezmembrare, care apoi se "reutilizează" ca materii prime în alte produse aflate la începutul ciclului de viață. În acest fel, se reduc deșeurile și impactul acestora asupra mediului, dar se obțin și reduceri ale costurilor de producție. Totodată, întreprinderile din regiunea Sud Muntenia nu dețin o piață unică robustă și integrată pentru materiile prime secundare și pentru produsele secundare. În același timp, asigurarea aprovizionării cu materii prime durabile, în special cu materii prime critice necesare pentru tehnologiile curate, pentru aplicațiile digitale, spațiale și de

³² Prosumatorul reprezintă consumatorul activ care are acces prioritar la rețea pentru a dezvolta propriile capacități de producție de energie din surse regenerabile, dimensionate astfel încât consumul lui propriu să fie egal cu capacitatea de producție a energiei

apărare, prin diversificarea aprovizionării atât din surse primare, cât și din surse secundare este, așadar, una dintre condițiile prealabile pentru ca această tranziție să devină realitate.

Mai mult decât atât, o mai bună proiectare a produselor poate face ca acestea să fie mai durabile sau mai ușor de reparat, de modernizat sau de refabricat. O mai bună proiectare a produselor poate facilita dezmembrarea produselor de către operatorii care se ocupă de reciclare, astfel încât materialele și componentele prețioase să fie valorificate. Per ansamblu, poate contribui la economisirea resurselor prețioase. Semnalele actuale ale pieței par însă a fi insuficiente pentru a realiza acest lucru, în special deoarece interesele producătorilor, ale utilizatorilor și ale operatorilor care se ocupă de reciclare nu sunt aliniate. Totodată, cercetarea și inovarea joacă un rol esențial și în acest domeniu. Simbioza industrială permite ca deșeurile sau subprodusele unui sector să devină resursele altuia. În plus, este important să se promoveze procesele industriale inovatoare. Prin urmare, în perioada 2021-2027, este esențial să se furnizeze stimulente pentru a îmbunătăți proiectarea circulară a produselor, menținând în același timp piața internă și concurența și impulsionează inovarea și cercetarea în adâncul economiei circulare.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, prioritatea reducerii și reutilizării materialelor înainte de a fi reciclate este redusă. Respectarea acestui lucru, va conduce la promovarea de noi modele de afaceri pentru mediul privat și va stabili cerințe minime pentru a împiedica introducerea pe piață a unor produse dăunătoare mediului. Se va întări, de asemenea, răspunderea extinsă a producătorilor.

În ceea ce privește economia circulară, lecțiile învățate (inclusiv prin intermediul propriilor proiecte³³) este necesară o strânsă legătură a conceptului de circularitate cu cel al eficienței utilizării resurselor naturale la nivel de sistem pe tot ciclul de viață al produselor, precum și transformarea deșeurilor în noi resurse pentru alte industrii.

O provocare-cheie pentru întreprinderile din România și în special pentru întreprinderile din regiunea Sud Muntenia, este ca, până în 2030, toate ambalajele de pe piață să fie reutilizabile sau reciclabile într-un mod viabil din punct de vedere economic. Totodată, întreprinderile vor fi încurajate să ofere consumatorilor și să le dea acestora posibilitatea să aleagă produse reutilizabile, durabile și reparabile. Astfel, se constată faptul că, este important ca în regiune să se sprijine mediul privat pentru

³³ Prin intermediul proiectului SinCE-AFC, finanțat prin programul Interreg Europe. Un exemplu de bună practică a unei astfel de oportunități de finanțare a fost prezentat în Grecia, prin care materia primă secundară rezultată din producerea vinului, drojdia de vin este utilizată pentru a prepara pâine și pizza.

adoptarea de noi modele de afaceri necesare trecerii la economia circulară bazate pe închirierea și utilizarea în comun a bunurilor și a serviciilor.

Pentru a se evita risipa, odată ce un produs a fost achiziționat, durata sa de viață poate fi prelungită prin reutilizare și reparare. În prezent, anumite produse nu pot fi reparate din cauza modului lor de proiectare sau a lipsei pieselor de schimb ori a informațiilor privind repararea. Activitatea viitoare în materie de proiectare ecologică a produselor, va contribui la creșterea durabilității produselor și la facilitarea reparării acestora: în special, se vor examina cerințele privind disponibilitatea pieselor de schimb și a informațiilor referitoare la reparare (de exemplu, prin intermediul manualelor de reparații disponibile online), inclusiv prin analizarea posibilității unor cerințe orizontale legate de furnizarea informațiilor referitoare la reparare. Astfel, pentru viitoarea perioadă de programare, sunt necesare investiții în campanii de informare și conștientizare a consumatorilor cu privire la beneficiile alegerii produselor reutilizabile, durabile și reparabile.

Acțiuni indicative

- Campanii de informare și conștientizare a consumatorilor cu privire la beneficiile alegerii produselor reutilizabile, durabile și reparabile (*Pactul Ecologic European*);
- Investiții pentru realizarea produselor durabile prin proiectarea circulară a acestora (prin acordarea de prioritate reducerii și reutilizării materialelor înainte de a fi reciclate);
- Sprijinirea mediului privat pentru adoptarea de noi modele de afaceri necesare trecerii la economia circulară bazate pe închirierea și utilizarea în comun a bunurilor și a serviciilor;
- Sprijin pentru cercetare și inovare în economia circulară.

Prioritatea 5. SUSȚINEREA EDUCAȚIEI ȘI OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ

OBIECTIV

Dezvoltarea capitalului uman din regiunea Sud Muntenia prin creșterea accesului și a participării la educație și instruire pe tot parcursul vieții și stimularea ocupării forței de muncă.

Justificare

Regiunea Sud Muntenia este o regiune mai puțin dezvoltată, în concordanță cu clasificarea Uniunii Europene, având un PIB situat la 24,60% din media UE 28 la nivelul anului 2017. În acest context, regiunea necesită continuarea unei game largi de intervenții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică, mai ales în contextul crizei provocate de COVID 19.

În România, accesul la educație se menține inegal, dat fiind că Rapoartele CE relevă faptul că investițiile în educație sunt de 2,8 % din PIB, față de media UE de 4,6%, situând România pe ultimul loc la acest capitol.

În ceea ce privește **educația timpurie**, participarea copiilor preșcolari la o educație și îngrijire de calitate se situează sub media UE, inclusiv din cauza infrastructurii insuficiente. Astfel, în 2018, doar 16% din copii cu vârsta sub 3 ani, erau **înscriși la creșă**, adică aproximativ jumătate din media UE. Acest lucru are implicații asupra participării femeilor pe piața forței de muncă, precum și asupra dobândirii timpurii de competențe. De asemenea, rata de participare în rândul copiilor cu vârste cuprinse între 4 ani și vârsta de școlarizare obligatorie a fost de 89,2 % în 2018, sub media UE (95,4 %), principalele provocări fiind legate de accesul și calitatea la serviciile educaționale. În 2018, rata persoanelor care au părăsit timpuriu sistemul de educație și formare (grupa de vârstă 18-24 de ani) a fost de 16,4 %, rămânând una dintre cele mai ridicate din UE (media UE - 10,6 %).

În 2018, **numărul total de unități școlare** din Regiunea Sud Muntenia a fost de 1.016 (din care 45,38% erau localizate în mediul urban și 54,62% în mediul rural). De asemenea, un număr mare de unități de învățământ din mediul rural al județelor mai puțin dezvoltate ale regiunii (Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman) necesită lucrări de reabilitare și dotare cu echipamente didactice, TIC și materiale specifice pentru documentare. Totodată, sistemul educațional regional se confruntă cu fenomenul de supraaglomerare (în proporție de peste 60% în județele Călărași și Giurgiu) și între 20-40% în Prahova și Teleorman.

În ceea ce privește **educația timpurie**, în 2018, doar 16% din copii cu vârsta sub 3 ani, erau înscriși la creșă, aproximativ jumătate din media UE. Rata de participare în rândul copiilor cu vârste cuprinse între 4 ani și vârsta de școlarizare obligatorie a fost de 89,2 % în 2018, sub media UE (95,4 %).

IPT³⁴ se confruntă cu provocări diverse. Numărul elevilor înscriși în IPT a crescut constant din 2012, însă ratele de abandon sunt în continuare ridicate. În 2018, în județul **Ialomița s-a înregistrat cea mai ridicată rată de abandon din țară - 18,3%**, alături de Prahova (12,6%) și Dâmbovița (12%)³⁵.

Cu privire la accesibilizarea clădirilor pentru elevii cu dizabilități, la nivel național, aproximativ 60% dintre clădirile școlare sunt prevăzute cu rampă de acces și doar 30% au grupuri sanitare pentru persoane cu

³⁴ IPT – învățământul profesional și tehnic

³⁵ Institutul național de statistica

dizabilități. În regiune, cea mai gravă situație se regăsește în județul Călărași unde aproape 60% din unitățile de învățământ nu au rampă de acces³⁶, acestea situându-se în mediul rural.

În ceea ce privește învățământul terțiar, regiunea Sud Muntenia a ocupat în anul 2018 ultimul loc în ceea ce privește ponderea absolvenților de studii superioare (9,95%), situându-se mult sub media națională (26,3%). Acest nivel este considerabil mai mic decât media UE de 40,7 % și mai mic decât obiectivul național al României de 26,7 % din cadrul Strategiei Europa 2020.

O provocare semnificativă pentru perioada următoare sunt competențele digitale ale capitalului uman, indicator la care România se situează pe locul 27 în rândul țărilor UE. Astfel, nivelurile competențelor digitale de bază și avansate rămân cele mai scăzute în rândul statelor membre ale UE, doar 29 % dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 de ani având competențe digitale de bază (57 % la nivelul UE în ansamblu), iar 10 % având competențe digitale avansate (față de o medie a UE de 31 %). În ciuda creșterii procentului de specialiști în domeniul TIC, aceștia reprezintă o proporție mai mică din forța de muncă în comparație cu ansamblul UE (2,1 % față de media UE de 3,7 %). De altfel, evenimentele recente globale cauzate de pandemia Covid-19 au demonstrat că domeniul educației va trebui să treacă prin schimbări radicale, care vor viza reorganizarea infrastructurii existente și vor permite trecerea în mediul virtual a numeroase activități educaționale.

Nivelul de instruire scăzut al populației este determinat de o serie de factori precum: scăderea natalității, migrația populației, scăderea populației școlare, creșterea abandonului școlar, precum și participarea redusă a adulților la învățarea pe tot parcursul vieții.

Evaluările de impact ale programelor pentru 2014 – 2019 privind infrastructura educațională subliniază importanța continuării investițiilor privind modernizarea infrastructurii educaționale 2021 – 2027.

În acest context, este evident faptul că educația și ocuparea forței de muncă sunt domenii prioritare, care trebuie să fie finanțate în mod corespunzător, dat fiind faptul că joacă un rol crucial în soluționarea multor provocări socioeconomice, demografice, de mediu și tehnologice.

³⁶ *Strategia privind modernizarea infrastructurii educaționale 2017-2023*

Pentru perioada de programare 2021 - 2027, regiunea va primi sprijin financiar pentru dezvoltarea și modernizarea sistemului de educație și formare profesională, învățământ dual, dezvoltării competențelor actorilor implicați în procesul de descoperire antreprenorială, dezvoltarea de competențe pentru specializare inteligentă, digitalizare, inovare și antreprenariat, astfel încât să se asigure tuturor cetățenilor mijloacele necesare pentru a-și atinge potențialul, precum și să asigure prosperitatea economică durabilă și capacitatea de integrare a acestora pe piața forței de muncă.

Lista priorităților de finanțare din domeniul Educației și Ocupării Forței de Muncă a fost elaborată pe baza rezultatelor analizei socio-economice și reflectă necesitățile de finanțare ale nevoilor și problemelor identificate, precum și a potențialei contribuții la creșterea economică și la crearea de locuri de muncă în regiunea Sud Muntenia, în perioada 2021 - 2027.

Astfel, pentru domeniul prioritar 5. Susținerea educației și ocupării forței de muncă au fost propuse cinci priorități de finanțare complementare și care se susțin reciproc, în conformitate cu nevoile și problemele specifice ale regiunii. Implementarea acestora va conduce la eliberarea potențialului de cunoaștere al regiunii Sud Muntenia, ameliorând astfel rezultatele în domeniul educației, precum și calitatea și rezultatele instituțiilor de învățământ și de cercetare din regiune.

Măsura 5.1 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale și de cercetare fundamentală

Scopul acestei măsuri este de a îmbunătăți calitatea infrastructurii educaționale și de cercetare prin dotarea și modernizarea universităților, centrelor și instituțiilor de cercetare, în vederea asigurării unui proces educațional de calitate care să corespundă standardelor europene și a creșterii participării la procesul educațional.

Este evident că starea și accesibilitatea infrastructurii educaționale, de cercetare și a dotărilor aferente contribuie semnificativ la asigurarea calității și a accesului la educație și cercetare al populației. De asemenea, un număr mare de unități de învățământ necesită lucrări de reabilitare și dotare cu echipamente didactice, ITC și materiale specifice pentru documentare.

În perioadele anterioare de programare au fost reabilitate doar 180 unități școlare, din care 20 de creșe și grădinițe, 124 de școli primare și gimnaziale, 34 de licee și 2 universități, de care au beneficiat un număr de peste 75.000 de elevi și studenți.

Totodată, analiza socio-economică a reliefat faptul că infrastructura de cercetare din regiunea Sud Muntenia este slab dezvoltată, iar numărul cercetătorilor din regiune este redus și au o vârstă (medie) înaintată. În plus, anul 2020 a adus o nouă provocare - criza sanitară Covid-19, ce va impune reorganizarea infrastructurii existente și trecerea în mediul virtual a numeroase activități educaționale.

În acest context, prin intermediul acestor investiții se vor asigura premisele creșterii calității și condițiilor de dezvoltare a procesului de învățământ și cercetare fundamentală. Astfel, pentru a remedia aceste puncte slabe, precum și pentru a atrage tinerii cercetători în regiune sunt necesare investiții considerabile pentru realizarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de cercetare fundamentală, inclusiv dotarea cu echipamente și materiale didactice de ultimă generație.

Astfel, se vor asigura premisele dezvoltării și modernizării infrastructurii de cercetare fundamentală din regiunea Sud Muntenia, oferind astfel cercetătorilor noi oportunități pentru dezvoltarea unei cariere de succes, precum și sporirea competitivității regiunii Sud Muntenia.

Acțiuni indicative

- Realizarea, reabilitarea, extinderea și modernizarea infrastructurii educaționale, precum și dotarea cu echipamente și materiale didactice de ultimă generație (inclusiv pentru centrele de formare profesională continuă)
- Realizarea, reabilitarea, extinderea și modernizarea infrastructurii de cercetare fundamentală, inclusiv dotarea cu echipamente și materiale didactice de ultimă generație

Măsura 5.2. Dezvoltarea capacității instituționale a sistemului educațional, de cercetare și formare continuă

Scopul acestei măsuri de finanțare este de a crea o serie de mecanisme menite a crește atractivitatea sistemului educațional, de cercetare și de formare continuă din regiunea Sud Muntenia, pentru specialiștii din domeniu și pentru cercetători. În plus, este evident faptul că investiția în oameni joacă un rol principal, dat fiind faptul că aceasta este văzută ca un factor de creștere și dezvoltare.

În anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în activitatea de cercetare – dezvoltare, erau 2.344 salariați, în creștere față de anul 2011 cu 16,77%, dar în scădere cu aproximativ 42%, în comparație cu anul 2013 care a adus valorile maxime în ceea ce privește numărul de salariați în activitatea de cercetare-dezvoltare. Numărul de salariați a avut o evoluție fluctuantă în intervalul analizat. Din acest punct de vedere, regiunea

s-a situat pe locul 6 la nivel național, în 2018, menținându-se pe aceeași poziție comparativ cu ultimii doi ani și în scădere cu o poziție în raport cu anul 2015

Sistemele de educație și formare de înaltă calitate care să fie atât eficiente, cât și echitabile, sunt esențiale pentru îmbunătățirea capacității de pregătire profesională. Astfel, pentru a asigura calitatea educației și formării, a învățării de-a lungul vieții și a dezvoltării competențelor, sunt necesare investiții mai mari, mai țintite și durabile în educație și formare.

Astfel, printre cele mai importante provocări cărora regiunea Sud Muntenia trebuie să le facă față, se pot enumera scăderea numărului cadrelor didactice, precum și a cercetătorilor din regiune.

Provocarea majoră constă în asigurarea dobândirii competențelor - cheie de către toată lumea, dezvoltând în același timp un nivel de excelență și de atractivitate la toate nivelurile de educație și formare care să permită României să mențină un rol important la nivel mondial.

În același timp, este nevoie să se asigure o predare de înaltă calitate, o educație inițială corespunzătoare a profesorilor, evoluția profesională continuă a profesorilor și a formatorilor astfel încât cariera în învățământ sau în cercetare să devină o opțiune atractivă. De asemenea, este important să se îmbunătățească administrarea și conducerea instituțiilor de educație de formare și să se elaboreze sisteme eficiente de asigurare a calității. Înalta calitate va fi atinsă numai prin utilizarea eficientă și durabilă a resurselor – atât publice, cât și private, după caz – și prin promovarea politicilor și a practicilor bazate pe elemente concrete în domeniul educației și formării.

În acest context, această prioritate de finanțare urmărește consolidarea capacității instituționale a sistemului educațional, de cercetare și de formare continuă prin intermediul acțiunilor ce vizează îmbunătățirea formării continue și a calificărilor specialiștilor și cercetătorilor, prin realizarea de investiții în vederea modernizării și asigurării calității în procesul educațional și de cercetare, punându-se accentual cu precădere pe stimularea creativității, a spiritului antreprenorial și al inovării.

Concentrarea resurselor științifice și conectarea acestora la un număr limitat de activități economice prioritare, printr-un proces de specializare inteligentă, ajută regiunile și țările să devină mai competitive în economia mondială și pentru mai mult timp pe piața internațională. Astfel, datorită mecanismului de descoperire antreprenorială (MDA) parte a procesului de specializare inteligentă, problema critică de identificare a priorităților și a deciziilor de alocare a resurselor, va permite mediului antreprenorial să demonstreze și să propună domenii cu potențial pentru dezvoltarea regională viitoare. Aceste domenii de

specializare inteligentă pot prinde contur în cadrul atelierelor de descoperire antreprenorială, în cadrul cărora se facilitează un proces mai sistematic de învățare organizațională, ceea ce constituie o bază pentru continuarea eforturilor instituționale de sprijinire a actorilor regionali, parte din Cvadruplu Helix implicați în procesul de descoperire antreprenorială.

Astfel, devine foarte importantă sprijinirea dezvoltării competențelor actorilor implicați în procesul de descoperire antreprenorială , pentru asigurarea continuității eforturilor regionale de construire a unui ecosistem matur de inovare ce va propune, spre finanțare, idei de proiecte inovative în domeniile și nișele de specializare inteligentă.

În plus, este evident faptul că trebuie consolidate capacitățile de coordonare și elaborare a politicilor în domeniul educației și ocupării forței de muncă. Astfel, utilizarea efectivă a mecanismelor de parteneriat va trebui intensificată, necesitând consolidarea, în paralel, a capacității și responsabilității părților relevante interesate.

Astfel, această prioritate de finanțare vizează realizarea de investiții importante în vederea consolidării capacității instituționale a organizațiilor locale și regionale care au atribuții în elaborarea și implementarea politicilor din sectorul educației, ocupării forței de muncă, a formării profesionale continue, precum și a cercetării și mobilității lucrătorilor.

Totodată, un alt aspect important care urmează a fi finanțat în perioada 2021-2027 și care va contribui la consolidarea capacității instituționale a sectorului educațional, de cercetare și de formare continuă, constă în dezvoltarea și consolidarea relațiilor de colaborare între actorii din sectorul educațional, de cercetare și ocuparea forței de muncă.

În plus, dezvoltarea capacității instituționale a sistemului educațional, de cercetare și de formare continuă necesită investiții în programe de informare , educare și conștientizare a populației.

Acțiuni indicative

- Programe de formare continuă a specialiștilor și a cercetătorilor
- Programe ce vizează modernizarea și creșterea calității educației și cercetării (cu accent pe stimularea creativității, spiritului antreprenorial și inovării)
- Activități privind creșterea capacității instituțiilor și organizațiilor locale și regionale responsabile pentru dezvoltarea și implementarea politicilor legate de sistemul educațional, de cercetare, formare continuă și mobilitatea lucrătorilor

- Dezvoltarea capacității administrative a actorilor implicați în procesul de specializare inteligentă și a Mecanismului de Descoperire Antreprenorială (MDA)
- Crearea și dezvoltarea de parteneriate și rețele de cooperare în educație, cercetare și ocuparea forței de muncă
- Programe de informare, educare și conștientizare a populației

Măsura 5.3. Corelarea programelor educaționale cu cerințele pieței muncii

În regiunea Sud Muntenia, nivelul de instruire al populației este mediu. În acest context, în anul 2018, doar 9,95% din populația regiunii Sud Muntenia deținea educație terțiară, poziționând astfel regiunea pe ultimul loc la nivel național. Totodată, doar 14,7% din populația regiunii Sud Muntenia cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani deținea un nivel superior de educație, situându-se cu mult sub media națională de 20,4%. Populația cu educație superioară este concentrată în județele din nordul regiunii – Argeș și Prahova unde activează majoritatea universităților din regiunea Sud Muntenia.

Performanțele pieței forței de muncă depind în mare măsură de corelarea ofertelor de educație și formare profesională cu cerințele pieței muncii. Cu toate acestea, în ultima perioadă, pe piața forței de muncă s-a constatat existența unei rupturi între oferta sistemului educațional și cerințele pieței forței de muncă.

În acest context, se impune o regândire a politicilor din domeniul educației, în contextul schimbărilor intervenite în mediul economic și social, astfel încât să existe o corelație între cerințele impuse de evoluția pieței muncii și tipurile de calificare furnizate de sistemul educațional.

Existența unor sisteme de educație și formare de înaltă calitate sunt esențiale pentru îmbunătățirea capacității de integrare pe piața forței de muncă. Pentru a obține aceste rezultate în mod durabil, trebuie să se acorde o atenție sporită creșterii nivelului competențelor, prin finanțarea programelor ce vizează creșterea nivelului pregătirii profesionale de bază, inclusiv a stagiilor de ucenicie și dezvoltarea sistemului de învățământ dual.

Totodată, trebuie avut în vedere faptul că situația pe piața forței de muncă nu se va îmbunătăți pe termen lung dacă nu se vor remedia problemele cu care se confruntă sistemul de educație și formare profesională. În prezent, atât România cât și regiunea Sud Muntenia se confruntă cu un dezechilibru între nevoile pieței forței de muncă și competențele profesionale, cauzat atât de calitatea scăzută a învățământului profesional și terțiar, dar și de slaba corelare a ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii. Astfel, în regiunea Sud

Muntenia, investițiile trebuie concentrate în programe de informare, consiliere și orientare profesională, astfel încât să se asigure eficientizarea și adaptarea educației la piața forței de muncă.

În vederea corelării programelor operaționale cu cerințele pieței muncii, în perioada de programare 2021-2027 se va acorda sprijin pentru dezvoltarea, promovarea, funcționarea și cooperarea structurilor de furnizare a educației, instruirii și pregătirii profesionale cu partenerii economici și sociali. Rezultatele slabe înregistrate în domeniul educației și formării profesionale reprezintă un obstacol în calea dobândirii și păstrării unui loc de muncă, devenind astfel una dintre principalele cauze pentru șomajul de lungă durată. Prin urmare, în următoarea perioadă de programare se are în vedere prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii și dobândirea competențelor necesare integrării și menținerii pe piața muncii. Va fi necesar un dialog intensificat între mediul de afaceri și unitățile de învățământ, la nivel local, pentru a soluționa aceste probleme.

În plus, învățarea pe tot parcursul vieții trebuie abordată ca o necesitate obiectivă, impusă de tranziția către o economie bazată pe cunoaștere. În acest context, o mare parte a investițiilor din domeniul educației și ocupării forței de muncă trebuie direcționate în vederea asigurării condițiilor propice pentru educație și învățare pe tot parcursul vieții.

În același timp, unul dintre factorii care limitează gradul de corelare a educației și formării profesionale cu piața muncii, se referă la date, studii și prognoze insuficiente și neactualizate în domeniul educației și ocupării profesionale. Astfel, în perioada de programare 2021-2027 se are în vedere realizarea de investiții pentru elaborarea, de studii și prognoze specifice privind educația și ocuparea forței de muncă.

Acțiuni indicative

- Activități de sprijin privind educația și instruirea profesională
- Programe de informare, consiliere și orientare profesională
- Programe ce vizează creșterea nivelului pregătirii profesionale de bază (inclusiv stagii de ucenicie) și dezvoltarea sistemului de învățământ dual
- Sprijin pentru dezvoltarea, funcționarea și cooperarea structurilor de furnizare a educației, instruirii și pregătirii profesionale cu partenerii economici și sociali
- Elaborarea de studii, prognoze specifice privind educația și piața forței de muncă

Măsura 5.4. Sprijinirea adaptabilității forței de muncă și promovarea antreprenoriatului

În regiunea Sud Muntenia gradul de adaptabilitate scăzut al forței de muncă la condițiile pieței actuale constituie o provocare importantă pentru perioada 2021 - 2027, atât pentru angajatori, cât și pentru angajați.

Transformările de natură economică, socială și politică, componente caracteristice perioadei de tranziție și trecerii la economia de piață, constituie factori generatori ai schimbărilor în structura pieței forței de muncă, cu consecințe majore asupra mediului economic și social.

Globalizarea, modificările demografice și structurale, combinate cu caracterul imprevizibil și din ce în ce mai complex al economiilor au generat un mediu nou volatil în care piețele muncii se află în permanentă mișcare, creând și distrugând constant locuri de muncă.

Regiunea deține un patrimoniu de industrii cu consum intensiv de carbon și prin urmare, se confruntă cu o lipsă de abilități, costuri ridicate ale forței de muncă, precum și cu provocările celei de-a patra revoluții industriale, ce presupune sisteme de producție complexe și digitalizate.

În acest sens, în următoare perioadă de programare este necesar să se depună eforturi mari pentru a face față problemelor generate de acest mediu, inclusiv în ceea ce privește nivelul ridicat al șomajului, discrepanța permanentă între competențele disponibile și cele de care au nevoie întreprinderile, mobilitatea ocupațională redusă și nivelurile scăzute de participare pe piața muncii, în special în rândul tinerilor.

În acest context, pentru a face față noilor provocări de pe piața forței de muncă, se vor concentra investiții importante în programe care vizează instruirea, specializare, și perfecționarea angajaților și angajatorilor (cu precădere dezvoltarea de competențe pentru specializare inteligentă, digitalizare, inovare și antreprenoriat), precum și programe de orientare și consiliere profesională.

Îmbunătățirea nivelului de pregătire și calificare al forței de muncă în acord cu necesitățile specifice privind adaptarea forței de muncă la noile condiții de pe piața muncii și promovarea antreprenoriatului constituie un element cheie pentru creșterea potențialului forței de muncă și a șanselor individuale de acces pe piața muncii.

Activitățile independente oferă tinerilor o oportunitate prețioasă de a-și utiliza competențele și de a-și crea propriul loc de muncă. Această opțiune trebuie luată serios în considerare de cei implicați în

orientarea profesională a tinerilor. Interesul și potențialul tinerilor de a deveni antreprenori trebuie susținute puternic prin încurajarea mentalităților și atitudinilor antreprenoriale în sistemele educaționale și de formare. Acest lucru ar trebui sprijinit atât de către sectorul public, cât și de cel privat. În acest scop, tinerii au nevoie de mai multe oportunități de a acumula experiență antreprenorială, de sprijin și consiliere privind planurile de afaceri, de acces la capital de pornire și consiliere în perioada de început.

Astfel, este evident că trebuie promovat spiritul antreprenorial și competențele antreprenoriale, punându-se accent atât pe potențialii manageri cât și pe actualii antreprenori, precum și învățarea pe tot parcursul vieții, în vederea corelării mai bune între calificări, inclusiv ale forței de muncă experimentate și nevoile pieței muncii.

Prin urmare, unul dintre obiectivele acestei măsuri constă în promovarea antreprenoriatului astfel încât toate persoanele, în special tinerii, să învețe ce înseamnă activitatea de antreprenoriat, să dobândească competențe antreprenoriale și de afaceri și să decidă dacă aceasta este o carieră corespunzătoare pentru ei.

În acest context, se dorește acordarea de sprijin financiar pentru dezvoltarea și implementarea unor programe de instruire antreprenorială, precum și consiliere și mentorat, în vederea promovării spiritului antreprenorial în regiunea Sud Muntenia.

Acțiuni indicative

- Programe ce vizează instruirea, specializarea și perfecționarea angajaților și angajatorilor (cu precădere dezvoltarea de competențe pentru specializare inteligentă, digitalizare, inovare și antreprenoriat)
- Programe de orientare și consiliere profesională
- Programe de instruire antreprenorială, consiliere și mentorat

Măsura 5.5. Politici active pentru angajare

Piața muncii și politicile de ocupare a forței de muncă sunt sectoare de politică publică de importanță ridicată pentru orice stat în orice perioadă. Cu precădere în perioade de recesiune economică însă, când ofertele de locuri de muncă sunt limitate ca număr și cererile sunt în creștere, sunt necesare

politici de stimulare a angajărilor și de creștere a numărului celor ce contribuie prin taxe la bugetele de asigurări sociale, șomaj sau pensii.

În acest context, este necesar să se realizeze o serie de îmbunătățiri în ceea ce privește politicile de active în domeniul forței de muncă, în special sub următoarele aspecte: consultanță individuală privind locul de muncă, asistență în căutarea unui loc de muncă, măsuri de îmbunătățire a competențelor și a capacității de inserție profesională.

Piața muncii din România suferă de un număr de disfuncționalități care pot crea pe termen lung probleme sociale majore. Aspectele cele mai relevante sunt: structura pieței muncii, gradul relativ redus de calificare și absența oportunităților de formare la locul de muncă, politicile active de ocupare, costul forței de muncă și flexibilizare relațiilor de angajare.

Astfel, crearea unei piețe sănătoase și performante a forței de muncă este vitală pentru dezvoltarea durabilă a regiunii, această prioritate de finanțare urmărind în acest sens furnizarea acțiunilor indicative cheie necesare creșterii performanțelor și competitivității economice a regiunii.

În ceea ce privește rata de ocupare a resurselor de muncă, în Sud Muntenia a păstrat aceeași evoluție descrescătoare înregistrată atât la nivel național cât și la nivel european. Astfel, în anul 2018, regiunea a ocupat locul 7 între cele opt regiuni de dezvoltare (61,1%), situându-se mult sub media națională (68,7%). De asemenea, rata de ocupare a resurselor de muncă de sex masculin (63,5%) a fost mai ridicată decât rata de ocupare a resurselor de muncă de sex feminin (58,5%).

Rata șomajului BIM în perioada 2011-2018 a avut un trend descendent, ocupând locul 5 la nivel național în 2018 (valoare de 5,7%, depășind media națională de 4,3%. De asemenea, se poate observa faptul că în anul 2018 rata șomajului BIM a fost egală în rândul bărbaților (5,7%) și femeilor (5,7%).

Totodată, se observă o rată scăzută a șomajului BIM în rândul populației cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani (3,9% - locul 8 la nivel național), precum și o rată crescută a acesteia în rândul populației tinere 15 - 24 de ani (20,5% - locul 7 la nivel național).

În plus, anul 2020 a adus o nouă provocare - criza sanitară Covid-19, ce va face ca indicatorii enumerați mai sus să aibă valori apropiate de cele din perioada 2008/2009, cauzate de criza economică și financiară.

Ținând cont de evoluția acestor indicatori, se impune ca principalul obiectiv al acestei măsuri să fie acela de a dezvolta și de a promova politici active pe piața muncii pentru prevenirea și combaterea șomajului și pentru a facilita integrarea tinerilor și reintegrarea șomerilor pe termen lung pe piața muncii.

În acest context, la nivelul regiunii Sud Muntenia, trebuie realizate investiții considerabile în programe de instruire adresate persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă cât și în servicii de asistență și sprijin pentru persoanele supuse riscului șomajului, precum și programe de integrare și reintegrare pe piața forței de muncă.

Acțiuni indicative

- Programe de instruire adresate persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă
- Servicii de asistență și sprijin pentru persoanele supuse riscului șomajului pe termen lung
- Programe de integrare și reintegrare pe piața forței de muncă

Prioritatea 6. SUSȚINEREA SĂNĂTĂȚII ȘI INCLUZIUNII SOCIALE

OBIECTIV

Îmbunătățirea accesului la asistență medicală și servicii sociale de calitate și promovarea incluziunii sociale

Justificare

O stare bună de sănătate este un element esențial al bunăstării umane, reprezentând o valoare în sine. Aceasta trebuie privită din prisma a două unghiuri de vedere: la nivel individual, o stare bună de sănătate permite oamenilor să își desfășoare bine activitățile și o un grad ridicat al calității vieții, iar la nivel societal, o stare de sănătate ridicată este un element cheie al capitalului uman contribuind la competitivitatea la nivel regional sau local. Numai o populație sănătoasă poate să își atingă pe deplin potențialul economic.

Sectorul asistenței medicale este unul dintre cele mai mari din Uniunea Europeană: el reprezintă aproximativ 10% din produsul intern brut al UE și angajează unul din zece lucrători, cu o proporție mai mare decât proporția medie a lucrătorilor cu educație de nivel terțiar.

Sănătatea, prin urmare, joacă un rol important în Agenda 2030. În documentul de reflecție Către o Europă până în 2030, Comisia a subliniat că *"Sănătatea este o nevoie umană de bază, iar UE a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește combaterea inegalităților în materie de sănătate și a cauzelor*

sociale și de mediu ale acestora. O stare de sănătate bună are valoare nu numai ca factor determinant major al calității vieții, al bunăstării și al participării sociale a fiecărei persoane, ci contribuie și la crearea unei economii europene durabile”.

Sistemul român de îngrijire a sănătății, cu instituțiile sale și profesioniștii din sănătate, așează pacientul în centrul preocupărilor sale. Conceptul social pe care se fundamentează sistemul de sănătate este bazat pe principiile de acces universal la asistență medicală de calitate și, prin urmare, presupune aplicarea principiului solidarității în finanțare.

Astfel, trebuie redată cetățenilor încrederea în sistemul de sănătate, prin accesul civilizat la serviciile medicale de care au nevoie, precum și redarea demnității personalului medical.

Măsura 6.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii serviciilor de sănătate și incluziune socială

În prezent, în România, sistemul sanitar nu este suficient de dezvoltat pentru a acoperi nevoile pe care le are populația. Starea de sănătate a populației este determinată pe de o parte de accesul la sănătate, dat de factorii genetici, de mediu, de dezvoltarea economică sau socio-culturali, iar pe de altă parte de accesul la serviciile de sănătate, care depinde aproape în totalitate de infrastructura sanitară.

Scopul acestei măsuri constă în creșterea accesibilității populației la servicii de sănătate și incluziune socială de calitate, precum și transformarea societății actuale într-o societate mai sigură și mai sănătoasă, care va asigura fiecărui grup al populației și fiecărui individ în parte un înalt nivel de protecție a sănătății, precum și oportunități egale de a accesa serviciile medicale și de incluziune și asistență socială.

În regiunea Sud Muntenia, există o stare precară a infrastructurii de sănătate, iar o mare parte a unităților spitalicești din regiune s-a redus semnificativ, prin închiderea sau comasarea unor spitale. În regiune nu funcționează niciun spital de categoria I și II, majoritatea fiind în categoriile IV și V și oferă servicii medicale de bază. Cele mai multe dintre unitățile spitalicești din regiune necesită lucrări de reabilitare, modernizare și dotare cu echipamente.

În ceea ce privește infrastructura pentru situații de urgență în regiunea Sud Muntenia, se constată faptul că majoritatea dotărilor acestora au un grad relativ scăzut de uzură morală, fiind achiziționate majoritatea după anul 2005. Cu toate acestea, infrastructura pentru situații de urgență are un grad moderat de uzură fizică (40%).

În ceea ce privește serviciile sociale, acestea reprezintă instrumente cheie pentru salvagardarea drepturilor fundamentale ale omului și ale demnității umane. Serviciile sociale, alături de educație, sănătate, ocuparea forței de muncă și probleme legate de locuință, reprezintă stâlpi ai incluziunii sociale. Pentru a putea găsi soluții la multiplele cerințe ale oamenilor ca indivizi, serviciile sociale trebuie să fie cuprinzătoare și personalizate, concepute și furnizate în mod integrat.

În cadrul Uniunii Europene, una dintre cele mai relevante schimbări o reprezintă conștientizarea importanței pe care o are politica socială alături de ocuparea forței de muncă, acestea fiind considerate trăsături care fac diferența între societățile dezvoltate.

La nivelul României există două tipuri principale de servicii sociale: servicii cu caracter primar care au drept scop prevenirea sau limitarea unor situații de dificultate sau vulnerabilitate care pot duce la marginalizarea sau excluderea socială și servicii specializate care au drept scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacității individuale pentru depășirea unei situații de nevoie socială.

Rețeaua publică de asistență socială și protecție a copilului a fost restructurată, prin desființarea centrelor rezidențiale de mari dimensiuni și crearea unor centre de tip familial, centre de zi, etc. Capacitatea infrastructurii de asistență socială este insuficientă în comparație cu volumul cererii, iar unele centre publice necesită lucrări de extindere, reabilitare, amenajare, modernizare și dotare.

În pofida volumului semnificativ al investițiilor în infrastructura de asistență socială a regiunii Sud Muntenia, capacitatea acestor unități este încă insuficientă în raport cu cererea foarte ridicată din partea potențialilor beneficiari, în condițiile în care zona prezintă caracteristici specifice: grad ridicat de sărăcie, pondere ridicată a persoanelor vârstnice, etc.

De asemenea, se remarcă faptul că ponderea sectorului non-guvernamental este încă redusă în furnizarea serviciilor sociale, precum și faptul că centrele de mari dimensiuni și investițiile în domeniu sunt concentrate în partea de nord a regiunii, mai dezvoltată socio-economic decât zona de sud.

În ceea ce privește situația infrastructurii sociale, aceasta s-a dezvoltat din punct de vedere numeric, însă este în continuare la un nivel scăzut de dezvoltare (regiunea situându-se pe locul 6 la nivel național privind căminele pentru persoane vârstnice). De asemenea, este insuficientă pentru a face față cererii venite din partea beneficiarilor.

În urma studiului privind impactul investițiilor făcute în regiunea Sud Muntenia în perioada 2014 – 2019 pentru implementarea PDR 2014-2020, s-a evidențiat faptul că indicatorul privind numărul de spitale

reabilitate a fost atins în proporție de 100%, iar în ceea ce privește indicatorul privind centrele sociale create, acesta a fost depășit cu 400%. Cu toate acestea, nevoile identificate în urma analizei privind infrastructura de sănătate și incluziune socială se păstrează (regiunea Sud Muntenia fiind pe locul 5 la nivel național la numărul de paturi în spitale și pe locul 6 la nivel național privind căminele pentru persoane vârstnice).

Drept urmare, se impune ca în perioada de programare 2021 - 2027 investițiile să fie îndreptate către: crearea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii serviciilor de sănătate, inclusiv dotarea cu echipamente inovatoare, de ultimă generație, cu precădere în județele din sudul regiunii; dotarea cu mijloace de transport pentru asistență sanitară de urgență (ambulanțe terestre, navale și aeriene, autoutilitare sanitare, unități mobile de sănătate); crearea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii serviciilor de asistență și incluziune socială, inclusiv dotarea cu echipamente inovatoare, de ultimă generație, cu precădere în județele din sudul regiunii; crearea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii pentru sprijinirea tranziției de la asistența instituțională la cea de proximitate, inclusiv dotarea cu echipamente inovatoare, de ultimă generație.

Acțiuni indicative

- Crearea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii serviciilor de sănătate, inclusiv dotarea cu echipamente inovatoare, de ultimă generație;
- Dotarea cu mijloace de transport pentru asistență sanitară de urgență (ambulanțe terestre, navale și aeriene, autoutilitare sanitare, unități mobile de sănătate);
- Crearea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii serviciilor de asistență și incluziune socială, inclusiv dotarea cu echipamente inovatoare, de ultimă generație;
- Crearea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii pentru sprijinirea tranziției de la asistența instituțională la cea de proximitate, inclusiv dotarea cu echipamente inovatoare, de ultimă generație.

Măsura 6.2. Dezvoltarea capacității instituționale a sistemului sanitar și de asistență socială

Sectorul sănătății se bazează pe o forță de muncă înalt calificată, fiind necesară o mai bună anticipare și planificare a necesităților și formare a profesioniștilor în acest domeniu.

Un alt domeniu prioritar pentru regiunea Sud Muntenia în următoarea perioadă de programare 2021 - 2027 este reprezentat de dezvoltarea capacității instituționale a sistemului sanitar și de asistență socială. Ar trebui și mai mult sprijinită formarea continuă pentru specialiștii din domeniu, punându-se accent pe specializările deficitare, crearea de servicii de asistență socială noi, în special pentru noi grupuri vulnerabile: copii aflați în situații de dificultate, tineri care ies din sistemul social de protecție, familii aflate în risc de destrămare cu foarte mulți copii, copii rămași în țară ai căror părinți sunt plecați în străinătate să muncească, persoane adulte și vârstnice dependente socio-medical.

Pandemia COVID-19, ce a cuprins întreaga lume la începutul anului 2020 a provocat un adevărat cutremur social, testând sistemele actuale din punct de vedere al flexibilității și adaptabilității la schimbare. În contextul actual creat de apariția COVID-19, pe lângă măsurile prevăzute în vederea dezvoltarea capacității instituționale a sistemului sanitar și de asistență socială, este necesară sprijinirea de programe de cercetare în sănătate, cu precădere în domeniile cu impact crescut asupra sănătății populației regiunii, precum și elaborarea de strategii și planuri locale și regionale pentru dezvoltarea sistemului sanitar și de asistență socială pentru a se corela activitățile.

Complementar domeniului amintit anterior, o atenție deosebită ar trebui acordată derulării de programe în vederea prevenirii existenței unor situații de abuz sau neglijență în familie, programe și campanii de educare și informare a populației (cu precădere programe de informare, pregătire și conștientizare a populației privind comportamentul în situații de pandemie, programe de educare pentru pacienții incluși în programele naționale de sănătate).

În consecință, este foarte important să se implementeze acțiuni și proiecte care au ca principal scop atingerea unui echilibru între nevoile sociale individuale și cele comunitare.

Drept urmare, se impune ca în perioada de programare 2021 - 2027 investițiile să fie îndreptate către: formarea continuă pentru specialiștii din domeniu, punându-se accent pe specializările deficitare; programe de cercetare în sănătate, cu precădere în domeniile cu impact crescut asupra sănătății populației regiunii; strategii și planuri locale și regionale pentru dezvoltarea sistemului sanitar și de asistență socială; crearea de servicii de asistență socială noi, în special pentru noi grupuri vulnerabile (copii aflați în situații de dificultate, tineri care ies din sistemul social de protecție, familii aflate în risc de destrămare cu foarte mulți copii, copii rămași în țară ai căror părinți sunt plecați în străinătate să muncească, persoane adulte și vârstnice dependente socio-medical); derularea de programe în vederea prevenirii existenței unor situații de abuz sau neglijență în familie; programe și campanii de educare și informare a populației (cu

precădere programe de informare, pregătire și conștientizare a populației privind comportamentul în situații de pandemie, programe de educare pentru pacienții incluși în programele naționale de sănătate).

Acțiuni indicative

- Formarea continuă pentru specialiștii din domeniu, cu accent pe specializările deficitare;
- Programe de cercetare în sănătate, cu precădere în domeniile cu impact crescut asupra sănătății populației regiunii;
- Strategii și planuri locale și regionale pentru dezvoltarea sistemului sanitar și de asistență socială;
- Crearea de servicii de asistență socială noi (pentru noi grupuri vulnerabile: copii aflați în situații de dificultate, tineri care ies din sistemul social de protecție, familii aflate în risc de destrămare cu foarte mulți copii, copii rămași în țară ai căror părinți sunt plecați în străinătate să muncească, persoane adulte și vârstnice dependente socio-medical);
- Derularea de programe (consiliere/ mediere) în vederea prevenirii existenței unor situații de abuz sau neglijență în familie și/ sau separarea de familie;
- Programe și campanii de educare și informare a populației (cu precădere programe de informare, pregătire și conștientizare a populației privind comportamentul în situații de pandemie, programe de educare pentru pacienții incluși în programele naționale de sănătate);

Măsura 6.3. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei

Conceptul de „incluziunea socială” se bazează pe accesul indivizilor și al familiilor la un set de standarde sociale, sub formă de drepturi sociale. Astfel, conceptul se referă la egalitatea în ceea ce privește oportunitățile cu scopul de a obține drepturi egale.

Conform legislației, în România următoarele categorii de persoane se află în dificultate și sunt expuse riscului de marginalizare socială: copii aflați în sistemul de stat de protecție a copilului, persoane de etnie romă în situații de risc, persoane cu dizabilități, persoane eliberate din detenție, familii monoparentale, în special cele care beneficiază de prestații sociale. Conform diverselor studii și rapoarte de cercetare, există și alte segmente sociale vulnerabile care pot fi adăugate la lista anterioară: persoane adulte fără adăpost, persoane cu HIV/SIDA, persoane dependente (de droguri ilegale, de alcool, etc.), persoanele victime ale violenței domestice, vârstnicii singuri, persoane vârstnice care nu beneficiază de

pensie sau alte venituri (în special cele din mediul rural), persoane cu slabă pregătire profesională sau slabă calificare, șomeri în special cei de lungă durată, etc.

Conform Recomandării de țară din mai 2020, riscul de sărăcie și excluziune socială, de 31,2 % în 2019, a fost printre cele mai ridicate din UE, deși urmează o traiectorie descendentă constantă. Cu toate acestea, impactul pandemiei COVID-19 asupra economiei va duce la deteriorarea condițiilor sociale. Se preconizează că sărăcia și excluziunea socială, inclusiv sărăcia în rândul copiilor și al persoanelor încadrate în muncă și inegalitatea veniturilor vor crește, afectând cel mai mult grupurile vulnerabile precum lucrătorii cu contracte atipice, lucrătorii nedeclarați, lucrătorii independenți, romii, persoanele cu handicap, persoanele în vârstă și persoanele fără adăpost.

Sărăcia, în multiplele sale dimensiuni, include o lipsă de venit și de suficiente resurse materiale pentru o viață în demnitate, acces inadecvat la servicii de bază, precum asistența medicală, locuința și educația, excluziune de pe piața muncii și muncă de slabă calitate. Aceste elemente reprezintă cauzele fundamentale ale sărăciei și explică modul în care persoanele și familiile ajung să fie excluse social.

Inegalitățile în materie de sănătate tot mai mari în cadrul statelor membre scot în evidență interacțiunile strânse între inegalitățile în materie de sănătate și sărăcie. Starea de sănătate precară – adesea rezultând din condiții necorespunzătoare de trai – poate avea o contribuție majoră la sărăcie pentru că poate reduce capacitatea de muncă și din cauza costurilor tratamentului și îngrijirii. Prevenirea bolii și asigurarea accesului facil la asistență socială și medicală sunt, așadar, măsuri importante pentru combaterea sărăciei. Aceasta reprezintă o provocare pentru politicile de sănătate publică și pentru sistemele de sănătate, în cazul cărora cererea sporită cuplată cu presiunile severe asupra bugetului a conferit o nouă urgență **eficienței sistemelor de sănătate**: provocarea constă în îmbunătățirea eficienței, asigurând în același timp accesul universal la servicii de sănătate de calitate.

În întreaga Europă s-au dezvoltat inițiative de **economie socială**, care au adus soluții inovatoare la necesitățile sociale emergente și la problemele pe care nici statul și nici piețele nu le pot rezolva.

Sectorul întreprinderilor sociale reprezintă 10% dintre toate întreprinderile europene și are peste 11 milioane de angajați plătiți, aproximativ 6% din totalul angajaților UE. Cu toate acestea, dezvoltarea sa eficientă este îngreunată de numeroase obstacole juridice și practice, inclusiv lipsa unor condiții de concurență echitabile între întreprinderile din economia socială și concurenții deplin comerciali ai acestora.

Antreprenoriatul și economia socială reprezintă acele mecanisme prin care se urmărește stimularea participării pe piața muncii a diferitelor categorii de persoane, prin oferirea pârgurilor necesare, atât creării și dezvoltării acestora, cât și pentru creșterea șanselor de supraviețuire.

Mai general, modelul european al unei economii pluraliste și incluzive trebuie consolidat prin încurajarea implicării întreprinderilor în construirea unor societăți mai incluzive, dar și prin promovarea **responsabilității sociale a întreprinderilor**. Aceasta se poate realiza, printre altele, prin încurajarea întreprinderilor de a angaja persoane din grupuri dezavantajate și de a gestiona mai bine diversitatea, precum și prin luarea în considerare a aspectelor sociale în achizițiile publice.

Actorii din economia socială și întreprinderile sociale sunt vectori esențiali ai creării de locuri de muncă și ai inovării sociale bazate pe incluziune. În plus față de probleme similare cu cele ale majorității IMM-urilor, acești actori se pot confrunta cu alte dificultăți, cum sunt problemele legate de accesul la finanțare.

O utilizare accesibilă a **tehnologiilor informației și comunicării** în epoca Internetului îmbunătățește capacitatea de inserție profesională și oportunitățile în viață, incluziunea în comunitățile locale, utilizarea de servicii publice online, precum și accesul la o îngrijire modernă și eficientă, facilitând astfel incluziunea socială. Aceasta necesită eforturi susținute de eliminare a decalajului digital prin îmbunătățirea competențelor digitale, a competențelor și a utilizării regulate a internetului pentru persoanele dezavantajate, precum și furnizarea de servicii online incluzive și specifice în domenii esențiale (ocuparea forței de muncă, locuință, sănătate și alte servicii sociale) care susțin abilitarea utilizatorilor, mai ales din grupuri vulnerabile.

Ignoranța digitală sau abilități scăzute de utilizare a TIC reprezintă o formă particulară a excluziunii sociale, ceea ce duce la bariere serioase de acces la servicii, participare slabă la învățare pe termen lung, dificultăți în a găsi un loc de muncă, etc. Incluziunea digitală tinde să urce diviziunea digitală, prin implicarea activă a utilizatorilor dezavantajați.

În acest sens, în următoarea perioadă de programare 2021 - 2027, investițiile vor fi îndreptate către: programe integrate de incluziune socială a persoanelor ce fac parte din categorii dezavantajate, cu precădere în mediul rural din sudul regiunii; programe de dezvoltare comunitară integrată (pentru obținerea consensului și participării comunității asupra căreia se realizează intervenția); susținerea economiei sociale și a întreprinderilor sociale; formarea de competențe digitale de bază a persoanelor ce

fac parte din categorii dezavantajate; activități de informare și conștientizare cu privire la efectele excluziunii și discriminării sociale.

Acțiuni indicative

- Programe integrate de incluziune socială a persoanelor ce fac parte din categorii dezavantajate;
- Programe de dezvoltare comunitară integrată (pentru obținerea consensului și participării comunității asupra căreia se realizează intervenția);
- Susținerea economiei sociale și a întreprinderilor sociale;
- Formarea de competențe digitale de bază a persoanelor ce fac parte din categorii dezavantajate;
- Activități de informare și conștientizare cu privire la efectele excluziunii și discriminării sociale.

Prioritatea 7. DEZVOLTAREA RURALĂ ȘI AGRICULTURA

OBIECTIV

Creșterea rolului așezărilor rurale și a contribuției agriculturii la economia regiunii Sud Muntenia

Justificare

Politica agricolă a Uniunii Europene, cunoscută și sub numele de Politica Agricolă Comună, garantează menținerea unui echilibru între producția alimentară europeană și dezvoltarea economică viabilă a comunităților rurale, pe de o parte și măsurile de protecție a mediului, vizând combaterea schimbărilor climatice, gospodărirea apelor, bioenergia și diversitatea, pe de altă parte. Cele 9 obiective-cheie vor constitui fundamentul pe care se vor construi viitoarele planuri strategice ale politicii agricole comune (PAC), o politică orientată mai mult către rezultate. Ele urmăresc:

- să le asigure agricultorilor un venit echitabil;
- să stimuleze competitivitatea;
- să restabilească echilibrul de putere în lanțul alimentară;
- să combată schimbările climatice;
- să protejeze mediul;
- să conserve peisajele și biodiversitatea;
- să sprijine reînnoirea generațională;
- să ajute la dinamizarea zonelor rurale;
- să protejeze calitatea alimentelor și sănătatea.

Pactul ecologic european este foaia de parcurs a UE pentru a ajunge la o economie durabilă. Acest lucru se va putea realiza transformând provocările legate de schimbările climatice și de mediu în oportunități – în toate domeniile de politică – și asigurându-ne că tranziția este justă și incluzivă pentru toți europenii.

Fermierii sunt inima comunităților rurale. Ei dau întregii Europe bunuri publice vitale. Viitoarea PAC propune stimularea zonelor rurale prin măsuri care:

- să ajute tinerii să devină fermieri, prin îndrumare oferită de fermieri mai experimentați, prin îmbunătățirea transferului de cunoștințe de la o generație la alta și prin dezvoltarea unor planuri de succesiune
- să încurajeze statele membre să facă mai mult la nivel național, de exemplu prin norme mai flexibile privind impozitarea și moștenirea, pentru a îmbunătăți accesul tinerilor fermieri la terenuri
- să le impună fermierilor cerințe mai stricte de siguranță și calitate a alimentelor, de exemplu prin acordarea sprijinului financiar doar dacă aceștia respectă normele de reducere a utilizării pesticidelor sau antibioticelor

Domeniile de acțiune ale **Pactul ecologic european** vizează toate sectoarele economiei. Legat de agricultură și dezvoltare durabilă, domeniile de acțiune sunt: **“De la fermă la consumator”** și **„Agricultură sustenabilă”**.

Strategia “De la fermă la consumator” are ca obiectiv producerea de alimente europene sigure, nutritive și de înaltă calitate, produse cu un impact cât mai mic asupra naturii.

Comisia Europeană va colabora cu statele membre și cu părțile interesate pentru:

- A asigura un proces de tranziție echitabil și corect pentru toți cei care lucrează în sectorul agricol și maritim european;
- A reduce semnificativ dependența de pesticidele chimice, riscurile asociate acestora și amploarea utilizării lor, precum și pentru a lua măsuri similare în ceea ce privește îngrășămintele și antibioticele;
- A dezvolta tehnici agricole și de pescuit inovatoare, care să protejeze recoltele de dăunători și de boli.

Strategia **„De la fermă la consumator”** va contribui, de asemenea, la combaterea fraudelor din domeniul alimentar prin prevenirea, detectarea și luarea de măsuri contra acestora în coordonare cu statele membre și cu țările terțe.

Prin intermediul strategiei „**Agricultură sustenabilă**” Comisia Europeană promovează durabilitatea în agricultură și în zonele rurale din UE prin politica agricolă comună (PAC).

- Politica agricolă comună durabilă

PAC își propune să se asigure că agricultura și silvicultura în UE sunt durabile din punct de vedere social, economic și ecologic.

- Sustenabilitate socială

PAC sprijină și consolidează beneficiile pe care agricultura și silvicultura le aduce societății europene.

- Sustenabilitatea mediului

PAC își propune să combată schimbările climatice, să protejeze resursele naturale și să consolideze biodiversitatea în UE.

- Sustenabilitate economică

Agricultura și silvicultura pot oferi recompense economice durabile fermierilor, administratorilor de păduri și UE în ansamblu.

- Modernizarea agriculturii

Tranziția către agricultura durabilă în UE este determinată de noile tehnologii, cercetare și inovare și răspândirea cunoștințelor.

Modelul european de agricultură se bazează pe un sector competitiv, orientat spre piață, îndeplinind, totodată, și alte funcții publice, cum ar fi protejarea mediului înconjurător, oferirea unor așezări rezidențiale mai convenabile pentru populația din spațiul rural, precum și integrarea agriculturii cu mediul înconjurător și cu silvicultura.

Odată cu integrarea în Uniunea Europeană, România urmează, în ceea ce privește agricultura și dezvoltarea rurală, principiile Politicii Agricole Comune (PAC), care reprezintă un set de reguli și măsuri adresate în principal creșterii productivității, garantării unui nivel de viață echitabil populației din agricultură, stabilizarea piețelor, garantarea securității aprovizionărilor, asigurarea consumatorului cu produse la prețuri raționale. Aceasta a pierdut foarte mult, în urma deteriorării situației în sectorul agricol, prin distrugerea filierelor pe produse și ca urmare a divizării în milioane de exploatații de mici dimensiuni, lipsite de utilajele necesare unei agriculturi moderne și care cu greu se aliniază cerințelor pieței și unei agriculturi moderne, performante.

În perioada viitoare de programare, oportunitățile de finanțare a sectorului agricol prin FEADR 2021-2027 vor fi:

Investiții tangibile și intangibile care contribuie la:

- îmbunătățirea orientării spre piață și creșterea competitivității, digitizare;
- îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric;
- atragerea tinerilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor din zonele rurale
- promovarea bioeconomiei

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în privința interconexiunii dintre agricultură și dezvoltarea rurală este nevoie de o abordare complexă, având în vedere rolul important a celor două sectoare în ansamblul economiei regiunii. Multe dintre zonele rurale din Sud Muntenia se confruntă cu numeroase probleme în plan socio-economic și de mediu, iar foarte multe dintre întreprinderile active în sectorul creșterii animalelor și în cel forestier încă mai trebuie să depună eforturi pentru a deveni competitive.

Zonele rurale din regiunea Sud Muntenia prezintă o deosebită importanță din punct de vedere economic, social și din punct de vedere al dimensiunii lor, diversității, resurselor naturale și umane pe care le dețin. Dezvoltarea economică și socială durabilă a zonelor rurale este indispensabil legată de îmbunătățirea infrastructurii rurale existente și a serviciilor de bază, pentru ca în viitor să poată concura efectiv în atragerea de investiții, asigurând totodată și furnizarea unor condiții de viață adecvate și servicii sociale necesare comunității.

Măsura 7.1. Regenerarea comunităților rurale

În cadrul lucrării „Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială a României – 2030” se urmărește întărirea adecvată a solidarității rural–urban, a diferitelor categorii de teritorii, mai ales a celor rurale, prin dezvoltarea endogenă, bazată pe diversitate și performanță; promovarea parteneriatelor între orașe/aglomerații urbane și formele de asociere a entităților administrative rurale. Acest aspect determină realizarea de programe integrate ce au ca măsură dezvoltarea infrastructurii, a activității economice, de soluționare a problemelor sociale și de mediu.

Pornind de la rezultatele mai multor studii întreprinse, se impune o schimbare de concept, de mentalitate, o nouă filosofie a ruralului, corelată cu autonomia locală și regională și cu principiul subsidiarității.

Revitalizarea rurală este un proces complex care nu se oprește doar la ceea ce ține de patrimoniu, ci se referă inclusiv la aspecte ce țin de economie, social, cultură, tradiții astfel întregul proces presupune în final o dezvoltare armonioasă a zonei.

Pe baza studiilor efectuate până în prezent, s-a determinat că soluțiile de dezvoltare rurală durabilă trebuie să conțină elemente tehnice, juridice și financiare concrete de stimulare a dezvoltării

complexe și durabile. Satul, prin economia sa, trebuie scos din economia naturală închisă și introdus în mediul de afaceri, iar economia rurală trebuie transformată, treptat, din economie de subzistență în economie comercială competitivă.

O nouă strategie rurală a României și, implicit, a regiunii Sud Muntenia, prin implementarea instrumentelor de dezvoltare rurală, trebuie să ducă, pe termen mediu, la compatibilizarea structurilor rurale românești cu cele europene. De asemenea, în spațiul rural este necesară o infrastructură modernă, corelată cu nevoile actuale ale vieții de la sate și cu activitatea economică rurală complexă.

Comunitatea din mediul rural trebuie să capaciteze tinerii în activitățile agricole prin dezvoltarea antreprenoriatului orientat cu precădere către comunitățile dezavantajate, inclusiv a comunităților rrom, insistând pe trecerea de la o economie de subzistență la o economie competitivă. Vitalitatea zonelor rurale este strâns legată de prezența unui sector agricol competitiv și dinamic, care să fie atractiv pentru tineri, coroborat cu mutarea accentului de pe statutul de salariat la cel de antreprenor, acestea pot conduce la soluționarea problemelor sociale și de mediu.

În concordanță cu cele anterioare, în perioada 2021 – 2027 se intenționează sprijinirea consolidării capacităților GAL-urilor, inclusiv a celor din sectorul de pescuit, urmărind astfel diferite grade de dezvoltare și experiență din zonele rurale.

Astfel, în perioada 2021 – 2027, investițiile vor trebui să se axeze pe: promovarea unor programe integrate de dezvoltare ce vor combina măsuri de dezvoltare a infrastructurii, revigorare a activității economice, de soluționare a problemelor sociale și de mediu. Mecanismul de implementare recomandat este utilizarea dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității, prevăzută de Regulamentul General al CE, art. 28; acțiuni de dezvoltare a capacității de dezvoltare locală (investiții pentru crearea și funcționarea Grupurilor de Acțiune Locală inclusiv a celor din sectorul de pescuit, crearea de competențe de planificare a dezvoltării, elaborarea, implementarea și monitorizarea strategiilor de dezvoltare locală, investiții pentru dezvoltarea componentei economice a structurilor asociative prin crearea de clustere), acțiuni pentru dezvoltare integrată rural-urban.

Problema dezvoltării rurale este o problemă de actualitate, ea vizând în esență realizarea unui echilibru între cerința de conservare a valorilor spațiului rural, pe de o parte, și tendința de modernizare a vieții rurale, pe de altă parte.

Acțiuni indicative

- Programe integrate de dezvoltare ce vor combina măsuri de dezvoltare a infrastructurii, revigorare a activității economice, de soluționare a problemelor sociale și de mediu. Mecanismul de implementare recomandat este utilizarea dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității, prevăzută de Regulamentul General al CE, art. 28; O atenție deosebită se va acorda acțiunilor pentru reținerea și atragerea personalului specializat (profesori, medici, ingineri, etc).
- Acțiuni de dezvoltare a capacității de dezvoltare locală (investiții pentru crearea și funcționarea Grupurilor de Acțiune Locală inclusiv a celor din sectorul de pescuit, crearea de competențe de planificare a dezvoltării, elaborarea, implementarea și monitorizarea strategiilor de dezvoltare locală, investiții pentru dezvoltarea componentei economice a structurilor asociative prin crearea de clustere);
- Acțiuni pentru dezvoltare integrată rural-urban

Măsura 7.2. Conservarea și îmbunătățirea mediului înconjurător a comunităților rurale și protejarea moștenirii culturale (patrimoniul material și imaterial)

În contextul unei societăți globale, bazate pe informație, pericolul pierderii identității culturale este unul real, astfel încât protejarea moștenirii culturale a fost stabilită ca o prioritate mondială.

Spațiile rurale românești sunt entități cu o puternică inerție istorică și culturală, dar totodată, acestea sunt influențate negativ de trecerea timpului fiind în diverse stadii de degradare, astfel încât este necesară protejarea acestor patrimonii fie ele materiale sau imateriale. Satele românești reprezintă importante centre ale moștenirii culturale (păstrarea tradițiilor, a obiceiurilor, arta meșteșugurilor, ansambluri de biserici, situri arheologice, centre istorice etc.) și adăpostesc o bogată cultură tradițională, o arhitectură diversă și un mod de viață bazat pe valori tradiționale, care în general diferă de la o regiune la alta. Totuși, satele românești nu reușesc să utilizeze cu succes aceste resurse unice în avantajul economic al populației.

Referitor la spațiul rural din regiunea Sud Muntenia, activitatea culturală este organizată în jurul căminului/centrului cultural al comunei/satului. Majoritatea căminelor culturale, a caselor de cultură și a altor așezăminte culturale se află într-o stare continuă de degradare, neputând oferi astfel, servicii culturale populației rurale, aspect ce se răsfrânge și asupra situației educaționale a acesteia.

Pe baza celor afirmate anterior, în următoarea perioadă de programare 2021 – 2027, investițiile vor trebui să se îndrepte către: renovarea clădirilor, monumentelor culturale și istorice cu scopul de a promova și păstra imaginea tradițională a satelor; modernizarea zonelor rurale unde există potențial

cultural, istoric și recreativ, dar și pentru activități artistice în vederea păstrării identității culturale a mediului rural.

Dezvoltarea rurală durabilă, cu tendințe de modernizare pe coordonate europene, ca arie de cuprindere, are ca principal obiectiv, prin programe rurale spațiale, menținerea și conservarea caracterului național al spațiului și culturii rurale, iar acolo unde s-au produs grave distrugeri (ecologice, economice și socio-culturale) locale, regionale sau naționale se propune soluția reconstrucției sau restaurării acestor zone, în sensul readucerii lor la standardele de ruralitate.

Cu toate că tradițiile și obiceiurile sunt influențate de poziția geografică a zonei și de prezența resurselor naturale, identitatea culturală nu este definită doar de o simplă locație. Păstrarea și conservarea moștenirii rurale sunt esențiale pentru dezvoltarea turismului rural, reprezentând o posibilitate de promovare a satelor cu efect pozitiv asupra turiștilor și populației locale.

Acțiuni indicative

- Renovarea clădirilor, monumentelor culturale și istorice cu scopul de a promova și păstra imaginea tradițională a satelor;
- Modernizarea zonelor rurale unde există potențial cultural, istoric și recreativ;
- Activități artistice pentru păstrarea identității culturale a mediului rural.

În ceea ce privește măsurile 1 și 2, analiza Impactului investițiilor făcute în regiunea Sud Muntenia în perioada 2014 – 2019 pentru implementarea PDR 2014-2020 a arătat că investițiile realizate prin PNDR au dus la depășirea indicatorilor de realizare imediată și a celor previzionați, prin urmare se justifică asigurarea continuității măsurilor și a acțiunilor indicative pentru perioada 2021-2027.

Măsura 7.3. Diversificarea economiei rurale și creșterea competitivității acesteia

Tema comună pentru Uniunea Europeană și România, în următoarea perioadă de programare 2021 – 2027, este necesitatea de a promova utilizarea eficientă a resurselor, în vederea unei creșteri inteligente, durabile și favorabile incluziunii pentru zonele rurale și agricultură, în concordanță cu Pactul ecologic european și cu orientările Politicii Agricole Comune.

Economia rurală românească, implicit și a regiunii Sud Muntenia, este slab dezvoltată și dependentă de activitățile agricole, ceea ce impune stimularea investițiilor în spațiul rural, pentru extinderea IMM-urilor din economia non-agricolă și de prelucrare a produselor agricole primare.

Agricultura regiunii Sud Muntenia este o agricultură de subzistență, caracterizându-se prin productivitate și competitivitate foarte scăzute și, implicit, obținerea de venituri foarte mici. Alături de o asociativitate limitată, competitivitatea agriculturii la nivel regional este influențată și de unele probleme de structură, respectiv fragmentarea excesivă a terenurilor, dotarea tehnică precară și concurența sufocantă a producătorilor străini.

Restructurarea agriculturii va avea un impact deosebit asupra economiei rurale în general, având în vedere amploarea acestei activități în spațiul rural, dar și în economia regiunii, respectiv: contribuția peste media națională la formarea PIB regional, ponderea destul de mare a populației ocupate în agricultură, așadar sursa esențială de venit pentru gospodării, reflectând în același timp șomajul și productivitatea redusă a muncii.

Zonele rurale din Sud Muntenia prezintă o dezvoltare antreprenorială slab reprezentată, ca efect al resurselor materiale limitate, al educației deficitare, al nivelului scăzut al dotării cu utilități, precum și al fenomenului de migrație temporară masivă spre urban sau peste hotare. Analiza micro-întreprinderilor din mediul rural evidențiază și o capacitate relativ redusă a acestora de a răspunde exigențelor referitoare la furnizarea locurilor de muncă pentru populația rurală.

De asemenea, analiza activităților comerciale, de artizanat și servicii indică faptul că, în ciuda aparențelor, numărul de locuitori din zona rurală ocupați în activitățile de acest tip, este nesemnificativ, în timp ce distribuția serviciilor este uneori inexistentă în comune și sate. Situația acestui sector, ca și a infrastructurii, reprezintă o barieră în calea dezvoltării altor activități rurale, pentru crearea de oportunități ocupaționale alternative. Sprijinirea furnizării serviciilor în comunitățile rurale reprezintă un factor important pentru ridicarea calității vieții și de sporire a atractivității zonelor rurale.

Pe baza celor expuse mai sus, în următoarea perioadă de programare 2021 – 2027, în vederea diversificării economiei rurale și creșterii competitivității agriculturii din regiunea Sud Muntenia, acțiunile trebuie să se axeze pe: investiții pentru producția, distribuția și promovarea produselor bazate pe valorificarea superioară a resurselor locale; crearea și dezvoltarea de întreprinderi mici și mijlocii în sectorul non-agricol; sprijin pentru activități turistice durabile și sprijin pentru dezvoltarea echilibrată a activităților economice din toate ramurile agriculturii.

Dezvoltarea unei rețele viabile de întreprinderi mici și mijlocii private (agroalimentare, industriale, de prelucrare a produselor locale, artizanale, de servicii etc.) în mediul rural are, pe lângă funcția economică importantă, și o componentă socială marcantă, în sensul „stabilizării” populației rurale, eliminării navetismului și utilizării, prin complementaritate, a forței de muncă sătească. În același timp,

aceste întreprinderi au și rolul de a potența economia rurală care contribuie la dezvoltarea economică și socială a localităților.

Turismul durabil, opusul turismului de masă, reprezintă o formă de turism alternativ care are la bază principii de minimizare a impacturilor activității turistice asupra mediului natural în vederea obținerii durabilității ecologice contribuind la menținerea și îmbunătățirea stării de conservare. Totodată, acest tip de turism contribuie la minimizarea impacturilor negative ale activității turistice asupra comunității locale și a membrilor ei în vederea obținerii durabilității sociale, precum și minimizarea impacturilor negative asupra culturii/tradițiilor/obiceiurilor comunităților locale în vederea obținerii durabilității culturale.

Direcția de acțiune pentru diversificare economiei rurale o reprezintă promovarea investițiilor în agricultură, în vederea unei dezvoltări echilibrate și a creșterii competitivității agriculturii regionale, pentru a face față concurenței pe piața națională, europeană și internațională.

Acțiuni indicative

- Investiții pentru crearea, dezvoltarea și diversificarea mediului de afaceri în mediul rural
- Investiții pentru producția, distribuția și promovarea produselor bazate pe valorificarea superioară a resurselor locale pentru îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric;
- Investiții pentru dezvoltarea agriculturii și a industriei alimentare, cu atenție sporită pentru agricultura de precizie, agricultura ecologică, agroecologia, agrosilvicultura, apicultura (Pact Ecologic European)
- Sprijinirea cercetării și inovării în domeniul agriculturii și industriei alimentare, sector de specializarea inteligentă al regiunii
- Sprijinirea întreprinzătorilor pentru adoptarea modelelor de afaceri ecologice și realizarea unei producții alimentare durabile
- Sprijin pentru dezvoltarea turismului rural durabil
- Dezvoltarea industriilor meșteșugărești/ artisanale
- Sprijinirea creării și dezvoltării formelor asociative ale fermierilor pentru producerea și comercializarea mărfurilor agricole

Măsura 7.4. Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de sprijin a agriculturii

Agricultura României și, implicit, a regiunii Sud Muntenia se află încă într-o situație de declin, determinată de fragmentarea excesivă a proprietății (gospodăriile de subzistență fiind predominante),

dotarea slabă cu mașini și utilaje, situația precară a infrastructurii rurale, folosirea redusă a îngrășămintelor chimice sau naturale și a pesticidelor, reducerea dramatică a suprafețelor irigate, degradarea solului, deficitul cronic de resurse de finanțare și lipsa unui sistem funcțional de credit agricol.

Fiind cea mai importantă ramură a economiei rurale, o dezvoltare echilibrată a agriculturii în regiunea Sud Muntenia presupune nu numai măsuri referitoare la restructurarea acesteia, dar și crearea infrastructurii necesare.

Astfel, la nivelul regiunii Sud Muntenia, în perioada 2021 – 2027, investițiile vor trebui îndreptate către: dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii rutiere agricole și forestiere; realizarea și reabilitarea infrastructurii de irigații și îmbunătățiri funciare; infrastructura de producție, procesare, prelucrare, depozitare și distribuție a produselor agricole; construirea de depozite ecologice pentru gestiunea eficientă a deșeurilor animaliere și vegetale; lucrări privind adaptarea la schimbările climatice, inclusiv prevenirea și gestionarea riscurilor în fondul funciar agricol și forestier. Toate aceste acțiuni vor contribui la îmbunătățirea performanțelor economice și de mediu ale exploatațiilor agricole și ale întreprinderilor din mediul rural, dar și la eficientizarea sectorului comercializării și prelucrării produselor agricole.

În ceea ce privește infrastructura de irigații, vitală pentru o agricultură care încă depinde de condițiile meteorologice, aceasta se află într-o stare avansată de degradare, nefuncțională și, în plus, nu mai corespunde cu actualele standarde europene, ceea ce impune o reabilitare și modernizare în totalitate.

În următoarea perioadă de programare, o necesitate imediată în vederea obținerii de produse corespunzătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ solicitărilor pieței, va impune crearea de oportunități de producție, prelucrare, colectare, procesare, depozitare, intermediere și comercializare a produselor agro – alimentare.

În acest context regiunea Sud Muntenia înregistrează performanțe modeste privitor la producția, procesarea și depozitarea produselor locale și tradiționale, semnale pozitive s-au înregistrat în sectorul depozitării produselor agricole, care au capacitatea de stocare de peste 75% din producția agricolă anuală a regiunii, iar numărul acestora a crescut constant în ultimii ani ca urmare a investițiilor prin PNDR.

Cu toate că numărul depozitelor pentru produsele agricole a înregistrat o creștere în ultimii ani, regiunea Sud Muntenia este încă deficitară la acest aspect, iar sprijinirea dezvoltării acestui segment ar conduce la extinderea practicării agriculturii pe scară mai largă îndeosebi de către micii fermieri și totodată

la o mai bună valorificare a producției regionale, permițând și facilitând micilor producători accesul la piața de desfacere.

Agricultura și silvicultura sunt foarte expuse schimbărilor climatice, activitățile agricole și silvice depinzând în mod direct de condițiile climatice, impunându-se activități pentru prevenirea și gestionarea riscurilor de mediu. Totodată, și agricultura poate avea un impact negativ asupra calității mediului prin diferite emisii de agenți chimici, rezultați din utilizarea îngrășămintelor chimice, cu efecte asupra florei și faunei.

Acțiuni indicative

- Crearea, reabilitarea și modernizarea drumurilor de exploatare, vicinale ce nu sunt clasificate într-o categorie publică de drum, acolo unde se dezvoltă activități economice
- Investiții pentru producția și depozitarea produselor agricole
- Sprijin financiar pentru producția, procesarea și promovarea produselor locale, tradiționale naturale și ecologice
- Investiții pentru procesarea, prelucrarea și distribuția produselor agricole
- Construirea de depozite ecologice pentru gestiunea eficientă a deșeurilor animaliere și vegetale
- Realizarea și reabilitarea sistemului de irigații
- Lucrări privind adaptarea la schimbările climatice, inclusiv prevenirea și gestionarea riscurilor

În urma analizei Impactului investițiilor făcute în regiunea Sud Muntenia în perioada 2014 – 2019 pentru implementarea PDR 2014-2020 s-a evidențiat faptul că a existat un interes mare pentru investițiile pentru sprijinirea Infrastructurii de sprijin a agriculturii și silviculturii susținute în cadrul măsurii 4.3 a PNDR, indicatorul de 37 fiind depășit cu 30%, ajungând la valoarea 50.

Măsura 7.5. Instruire și consultanță în agricultură

La nivelul Uniunii Europene, înființarea unui sistem de consultanță pentru agricultori este reglementată prin Regulamentul (CE) nr. 73/2009, potrivit căruia fiecare Stat Membru este obligat să-și organizeze un serviciu pentru furnizarea de consultanță fermierilor atât în materie de gestionare, bunele practici agricole și de mediu, cât și pentru profitabilitatea, competitivitatea exploatațiilor agricole prin realizarea transferului tehnologic, diseminarea rezultatelor cercetării științifice aplicative, promovării Politicii Agricole Comune și a programelor de finanțare europene și guvernamentale.

În România, datorită numărului foarte mare de exploatații de dimensiuni mici (de subzistență și semisubzistență), care nu au posibilitatea reală de dezvoltare, se impune în următoarea perioadă de programare, sprijinirea acestora în scopul asigurării consultanței agricole.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, majoritatea fermierilor nu sunt suficient de pregătiți pentru a îndeplini normele de eco-condiționalitate, de accesare a plăților directe și/sau a sprijinului financiar disponibil producătorilor agricoli, precum și pentru respectarea standardelor comunitare privind calitatea alimentelor, diversificarea activităților în ferme, protejarea mediului înconjurător, bunăstarea animalelor, calitatea produselor și a normelor sanitar-veterinare și fitosanitare, de igienă și siguranță profesională.

Astfel, în următoarea perioadă de programare 2021 – 2027, investițiile se vor îndrepta către: cursuri de instruire, specializare și perfecționare în domeniul agricol; sprijin pentru furnizarea de servicii de consultanță în domeniul agricol, în vederea consolidării capacității instituționale pentru desfășurarea de servicii de consultanță pentru micii fermieri; sprijin pentru accesarea serviciilor de consultanță în domeniul agricol.

Referitor la furnizarea de cursuri de instruire, specializare și perfecționare în domeniul agricol, înființarea centrelor de instruire sunt de actualitate, deoarece începând din 2021 se vor acorda fonduri europene speciale dedicate instruirii consultanților și producătorilor agricoli.

Totodată, se recomandă măsuri specifice ce vizează consilierea, consultanța, formarea profesională și creditarea categoriei de mici fermieri prin instituții specializate, care ar trebui să se transforme în furnizori de consultanță pentru fermieri și tineri întreprinzători din mediul rural și care să ofere consiliere de la producția brută la valorificare, respectiv procesarea produselor agricole, pentru a crea locuri de muncă și a obține un plus de valoare adăugată în acest sector.

Scopul principal al serviciilor de consultanță este de a contribui la susținerea fermierilor în procesul de îmbunătățire a standardelor în cadrul fermei sau exploatațiilor agricole, în principal prin perfecționarea tehnologiilor, aplicarea bunelor practici pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii, precum și creșterea eficienței și a veniturilor în cadrul exploatației agricole.

Obiectivul referitor la securitatea alimentară în Uniunea Europeană ce trebuie corelat cu dezvoltarea rurală, implică, la nivelul României, atât modernizarea și restructurarea agriculturii, cât și sprijinirea cercetării și inovării din acest sector. Acest aspect presupune și o mai bună colaborare între fermieri, companiile de consultanță agricolă și stațiunile de cercetare, precum și stabilirea de contacte cu alți parteneri din alte state membre.

Ațiuni indicative

- Cursuri de instruire, specializare și perfecționare în domeniul agricol;
- Sprijin pentru dezvoltarea gamei de servicii și furnizarea de servicii de consultanță în domeniul agricol (consolidarea capacității instituționale pentru desfășurarea de servicii de consultanță pentru micii fermieri);
- Sprijin pentru accesarea serviciilor de consultanță (antreprenoriat, inovare, economie circulară, etc).

CAPITOLUL 5. ESTIMAREA NECESITĂȚILOR DE FINANȚARE

Planul de Dezvoltare Regională Sud Muntenia 2021 – 2027 este conceput ca un document ce oferă baza strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestora (buget de stat, buget local, fonduri comunitare, fonduri private, etc).

În ceea ce privește cuantificarea necesităților de finanțare, acestea au fost estimate în baza portofoliului regional de proiecte, portofoliu construit de-a lungul perioadei 2019 – 2020 împreună cu toți actorii locali și regionali, implicați în cadrul procesului de planificare. În acest sens, investițiile previzionate a fi realizate au fost corelate cu sumele efectiv utilizate pentru susținerea unor investiții similare, realizate în perioada 2014 – 2020.

Tabelul de mai jos prezintă într-o manieră sintetizată estimarea financiară aferentă perioadei 2021 – 2027, la nivelul fiecărei priorități a Planului.

Prioritate	Total Euro
P1 - Dezvoltarea durabilă a infrastructurii locale și regionale	4.543.183.397
P2 – Dezvoltarea urbană durabilă	972.437.856,1
P3 - Creșterea competitivității prin specializare inteligentă și digitalizare	53.1705.375,6
P4 - Protecția mediului prin creșterea eficienței energetice și tranziția către o economie circulară	1.177.168.741
P5 - Susținerea educației și ocupării forței de muncă	285.694.760
P6 - Susținerea sănătății și incluziunii sociale	384.158.654
P7 - Dezvoltarea rurală și agricultură	263.146.821,9
TOTAL EURO	8.157.495.605

CAPITOLUL 6. INDICATORI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR STRATEGIEI

Prioritate	Măsura	Principalele rezultate imediate (<i>outputs</i>) previzionate			Principalele rezultate previzionate			Comentarii
		Indicator	Ținta	Unit. de măsură	Indicator	Ținta	Unit. de măsură	
1. Dezvoltarea durabilă a infrastructurii locale și regionale	1.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport	RCO 45 - Lungimea drumurilor reconstruite sau modernizate - TEN-T	236	km	RCR 55 - Utilizatori de drumuri nou construite,		număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date statistice
		RCO 46 - Lungimea drumurilor reconstruite sau modernizate – altele		km	reconstruite sau modernizate		număr	
		RCO 43 - Lungimea drumurilor noi care beneficiază de sprijin - TEN-T ³⁷		km	RCR 62 - Număr anual de pasageri ai transporturilor publice			
		RCO 44 - Lungimea drumurilor noi care beneficiază de sprijin - altele		km	RCR 101 - Timp câștigat datorită		ore	

³⁷ Regulamentul (UE) nr. 1315/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport și de abrogare a Deciziei nr. 661/2010/UE (JO L 348, 20.12.2013, p. 1).

					îmbunătățirii infrastructurii rutiere			
		RCO 49 - Lungimea căilor ferate reconstruite sau modernizate - TEN-T		km	RCR 58 - Numărul anual de pasageri pe căile ferate care beneficiază de sprijin		număr	
		RCO 50 - Lungimea căilor ferate reconstruite sau modernizate - altele		km	RCR 101 - Timp câștigat datorită îmbunătățirii infrastructurii feroviare		ore	
		RCO 53 - Gări și instalații feroviare - noi sau modernizate		număr			număr	
		RCO 52 - Lungimea căilor navigabile interioare noi sau modernizate - altele		km	RCR 60 - Transport de marfă pe căile navigabile interioare			
		RCO 54 - Conexiuni intermodale - noi sau modernizate		număr				
		RCO 100 - Numărul porturilor care beneficiază de sprijin		număr				
		RCO 58 - Piste ciclabile care beneficiază de sprijin		număr	RCR 64 - Numărul anual de utilizatori ai pistelor ciclabile		număr	

	1.2. Extinderea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare și de servicii publice	RCO 65 - Capacitatea locuințelor reabilitate – altele RCO 13 - Servicii și produse digitale dezvoltate pentru întreprinderi		număr	RCR 68 - Gradul de ocupare a locuințelor reabilitate – altele RCR 11 - Utilizatori de noi servicii și aplicații digitale publice		%	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile
	1.3. Dezvoltarea infrastructurii informaționale și de telecomunicații	RCO 12 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin pentru a-și digitaliza produsele și serviciile RCO 14 - Instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii și aplicații digitale RCO 41 - Gospodării suplimentare cu acces la servicii de bandă largă de foarte mare capacitate		număr număr număr număr	RCR 12 - Utilizatori de noi produse, servicii și aplicații digitale dezvoltate de întreprinderi RCR 14 - Întreprinderi care utilizează servicii digitale publice RCR 53 - Gospodării cu abonamente la servicii de bandă largă prin		număr număr număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile

		RCO 42 - Întreprinderi suplimentare cu acces la servicii de bandă largă de foarte mare capacitate			rețele de foarte mare capacitate RCR 54 - Întreprinderi cu abonamente la servicii de bandă largă prin rețele de foarte mare capacitate		număr	
	1.4. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice	RCO 77 - Numarul infrastructurilor culturale și turistice care beneficiază de sprijin		număr	RCR 77 - Vizitatori ai siturilor care beneficiază de sprijin		număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date statistice
	1.5. Investiții în infrastructurile culturale, sportive și recreative pentru creșterea calității vieții locuitorilor regiunii							
	1.6. Protejarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural							
2. Dezvoltare Urbană Durabilă	2.1. Consolidarea capacității de planificare strategică integrată, spațială și urbană, de inovare și preluare a tehnologiilor	RCO 75 - Strategii integrate de dezvoltare urbană		număr	RCR 76 - Părțile interesate implicate în pregătirea și implementarea unor		număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor

	avansate în administrație publică.				strategii de dezvoltare urbană			Intermediare responsabile
	2.2. Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, competitiv, ecologic și inteligent la nivelul zonei urbane funcționale.	RCO 74 - Populația care beneficiază de strategii de dezvoltare urbană integrată		număr				Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile
	2.3. Regenerarea durabilă a centrelor urbane și securitatea spațiilor publice							
	2.4. Creșterea cooperării teritoriale între mediul urban și rural	RCO 76 - Proiecte colaborative		număr				
3. Creșterea competitivității prin specializare inteligentă și digitalizare	3.1. Sprijinirea dezvoltării ecosistemului antreprenorial regional	RCO 01 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)		număr	RCR 01 - Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin		număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile
		RCO 02 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi		număr	RCR 02 - Investiții private care completează sprijinul public (din care:		număr	
		RCO 03 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin instrumente financiare		număr				

		RCO 04 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar		număr	granturi, instrumente financiare)			
		RCO 05 - Întreprinderi nou înființate care beneficiază de sprijin		număr				
	3.2. Sprijinirea dezvoltării sistemului CDI cu precădere pentru specializare inteligentă	RCO 06 - Cercetători care lucrează în centre de cercetare care beneficiază de sprijin		număr	RCR 03 - IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese RCR 99 - Angajați din IMM-uri care finalizează programe de instruire (în funcție de tipul de competență: competențe tehnice, de management, de		%	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date statistice
		RCO 16 - Parti interesate care participa la procese de descoperire antreprenoriala		număr				

					antreprenoriat, ecologice, altele)			
	3.3. Transferul inovării către mediul de afaceri regional	RCO 07 - Instituții de cercetare care participă la proiecte de cercetare comune		număr	RCR 06 - Cereri de brevete depuse la Oficiul European de Brevete		număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date statistice
	3.4. Promovarea cooperării interne și internaționale	RCO 10 - Întreprinderi care cooperează cu instituții de cercetare		număr	RCR 07 - Cereri de înregistrare a mărcilor și desenelor		număr	
	3.5 Digitalizarea economiei regionale	RCO 12 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin pentru a-și digitaliza produsele și serviciile		număr	RCR 11 - Utilizatori de noi servicii și aplicații digitale publice		număr	
		RCO 13 - Servicii și produse digitale dezvoltate pentru întreprinderi		număr				
		Instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii și aplicații digitale		număr				

4. Protecția mediului prin creșterea eficienței energetice și tranziția către o economie circulară	4.1. Amenajarea, extinderea și modernizarea infrastructurii de mediu	RCO 30 - Lungimea conductelor noi sau consolidate pentru conectarea locuințelor la rețelele de apă		km	RCR 41 - Populația racordată la rețele îmbunătățite de alimentare cu apă		%	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date statistice
		RCO 31 - Lungimea rețelelor de canalizare nou construite sau consolidate		km	RCR 42 - Populația racordată cel puțin la instalații secundare de tratare a apelor uzate		%	
	4.2. Protejarea și conservarea mediului și a biodiversității regionale	RCO 39 - Sisteme de monitorizare a poluării aerului instalate	2	număr	RCR 50 - Populația care beneficiază de măsuri privind calitatea aerului		număr	Surse - rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative
		RCO 36 - Suprafața infrastructurii verzi care beneficiază de sprijin în zonele urbane		ha	RCR 95 - Populația care are acces la infrastructuri verzi noi sau modernizate în zonele urbane		număr	

	4.3. Reducerea vulnerabilității la riscuri și adaptarea la schimbările climatice	RCO 27 - Strategii naționale/ regionale/ locale în vederea adaptării la schimbările climatice		număr	RCR 37 - Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva dezastrelor naturale legate de climă (altele decât inundații și incendii forestiere)		%	Surse – date administrative
		RCO 28 - Zone acoperite de măsuri de protecție împotriva incendiilor forestiere		număr				
		RCO 24 - Sisteme noi sau modernizate de monitorizare, de pregătire, de alertă și de reacție în caz de dezastre		număr	RCR 96 - Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva dezastrelor naturale care nu sunt legate de climă și a riscurilor legate de activitățile umane		%	
		RCO 25 - Lucrări noi sau consolidate în zonele de coastă, pe malurile râurilor și ale lacurilor și de protecție împotriva alunecărilor de teren, pentru ocrotirea persoanelor, a bunurilor și a mediului natural		ha	RCR 38 - Timpul de reacție mediu estimat în situații de dezastru		%	
		RCO 26 - Infrastructuri verzi construite pentru adaptarea la schimbările climatice						

					RCR 35 - Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor		%	
					RCR 36 - Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva incendiilor forestiere			
4.4. Eficientizarea consumului de energie	RCO 23 - Sisteme digitale de gestionare pentru rețelele inteligente		număr	RCR 33 - Utilizatori conectați la rețele inteligente		număr		Surse – audit energetic
	RCO 98 - Gospodării care beneficiază de sprijin pentru utilizarea rețelelor energetice inteligente		număr	- Lansarea de proiecte pentru rețele inteligente		%		
	RCO 18 - Gospodării care beneficiază de sprijin pentru			RCR 26 - Consum final anual de energie (din care: utilizatori rezidențiali, privați				

		îmbunătățirea performanței energetice a locuinței		număr	nerezidențiali, publici nerezidențiali)		număr	
		RCO 19 - Clădiri publice care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței energetice		km	o performanță energetică îmbunătățită a locuinței		număr	
		RCO 20 - Conducte de rețea pentru încălzirea urbană nou construite sau modernizate			RCR 28 - Clădiri cu clasificare energetică îmbunătățită (din care: utilizatori rezidențiali, privați nerezidențiali, publici nerezidențiali)		%	
					RCR 29 - Emisii de gaze cu efect de seră estimate		număr	
					RCR 30 - Întreprinderi cu o performanță			

					energetică îmbunătățită			
	4.5. Stimularea investițiilor în energia regenerabilă	RCO 22 - Capacitate de producție suplimentară pentru energia din surse regenerabile (din care: energie electrică, termică) RCO 97 - Numărul de comunități energetice și de comunități de energie din surse regenerabile care beneficiază de sprijin		% număr	RCR 31 - Energie totală din surse regenerabile produsă (din care: energie electrică, termică) RCR 32 - Energie din surse regenerabile: capacități conectate la rețea (operaționale)		% %	
	4.6. Promovarea economiei circulare	RCO 34 - Capacități suplimentare pentru reciclarea deșeurilor		%	RCR 46 - Populația deservită de instalații de reciclare a deșeurilor și de sisteme de gestionare a deșeurilor mici RCR 47 - Deșeuri reciclate		% %	

					RCR 48 - Deșeuri reciclate utilizate ca materii prime		%	
					RCR 49 - Deșeuri recuperate		%	
5.Susținerea educației și ocupării forței de muncă	5.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale și de cercetare fundamentală	RCO 66 - Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor pentru îngrijirea copiilor care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate)		număr	RCR 70 - Numărul anual al copiilor care utilizează infrastructurile pentru îngrijirea copiilor ce beneficiază de sprijin		număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative
		RCO 67 - Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor din domeniul învățământului care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate)		număr	RCR 71 - Numărul anual al elevilor care utilizează infrastructurile din domeniul învățământului ce beneficiază de sprijin		număr	

	5.2. Dezvoltarea capacității instituționale a sistemului educațional, de cercetare și formare continuă	- Cursuri de formare continuă, implementate ³⁸	35	număr	- Număr de participanți din total persoane ocupate, inclusiv liber – profesioniști ³⁹	500	număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative
	5.3. Corelarea programelor educaționale cu cerințele pieței muncii	- Proiecte de informare, consiliere și orientare profesională, implementate ⁴⁰	49	număr	- Participanți la programe de educație continuă și instruire ce conduc la obținerea unei calificări (în urma unor cursuri de specializare/ formare profesională, perioadă de ucenicie, stagiu de practică), la 6 luni	250	număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative

³⁸ Indicator specific stabilit de ADRSM

³⁹ Indicator specific stabilit de ADRSM

⁴⁰ Indicator specific stabilit de ADRSM

					după finalizarea programului de instruire ⁴¹			
	5.4. Sprijinirea adaptabilității forței de muncă și promovarea antreprenoriatului	- Proiecte de instruire antreprenorială, implementate ⁴²	35	număr	- Participanți la programele de instruire antreprenorială ⁴³	200	număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative
	5.5. Politici active pentru angajare	RCO 61 - Numărul anual de șomeri care beneficiază de servicii îmbunătățite de ocupare a forței de muncă (capacitate)	118	număr	RCR 65 - Persoane aflate în căutarea unui loc de muncă care utilizează anual serviciile de ocupare a forței de muncă ce beneficiază de sprijin	500	număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile,

⁴¹ Indicator specific stabilit de ADRSM

⁴² Indicator specific stabilit de ADRSM

⁴³ Indicator specific stabilit de ADRSM

								date administrative
6. Susținerea sănătății și incluziunii sociale	6.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii serviciilor de sănătate și incluziune socială	RCO 69 - Capacitatea infrastructurilor din domeniul sănătății care beneficiază de sprijin		număr	RCR 72 - Persoanele cu acces la servicii de sănătate îmbunătățite	40	%	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative
		RCO 70 - Capacitatea infrastructurilor sociale care beneficiază de sprijin (altele decât locuințele)		număr	RCR 73 - Numărul anual al utilizatorilor infrastructurilor din domeniul sănătății care beneficiază de sprijin			
				număr	RCR 74 - Numărul anual al utilizatorilor infrastructurilor sociale care beneficiază de sprijin RCR 75 - Timpul mediu de reacție în cazul urgențelor medicale în			

					zona care beneficiază de sprijin			
	6.2. Dezvoltarea capacității instituționale a sistemului sanitar și de asistență socială	- Cursuri de formare continuă pentru specialiștii din domeniu, realizate ⁴⁴	30	număr	- Specialiști instruiți ⁴⁵	600	număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative
	6.3. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei	- Programe integrate de incluziune socială, realizate ⁴⁶	4	număr	-Persoane ce vor beneficia de programe integrate de incluziune socială ⁴⁷	500	număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative

⁴⁴ Indicator specific stabilit de ADRSM

⁴⁵ Indicator specific stabilit de ADRSM

⁴⁶ Indicator specific stabilit de ADRSM

⁴⁷ Indicator specific stabilit de ADRSM

7. Dezvoltare rurală și agricultură	7.1. Regenerarea comunităților rurale	- Proiecte integrate de revitalizare a comunităților rurale, realizate ⁴⁸	20	număr	- Locuitori din mediul rural care beneficiază de condiții de viață îmbunătățite ⁴⁹	5.000	număr	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative
	7.2. Conservarea și îmbunătățirea mediului înconjurător a comunităților rurale și protejarea moștenirii culturale (patrimoniul material și imaterial)							
	7.3. Diversificarea economiei rurale și creșterea competitivității acesteia	RCO 02 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi		număr	RCR 01 - Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	10	%	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date statistice

⁴⁸ Indicator specific stabilit de ADRSM

⁴⁹ Indicator specific stabilit de ADRSM

	7.4. Dezvoltarea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de sprijin a agriculturii	- Infrastructuri de sprijin a agriculturii, susținute ⁵⁰	37	număr	-Creșterea contribuției agriculturii în PIB regional ⁵¹	1	%	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date statistice
	7.5. Instruire și consultanță în agricultură	- Cursuri de instruire în domeniul agricol, realizate ⁵²	104	număr	- Creșterea numărului de persoane din mediul rural care au absolvit cursurile de instruire ⁵³	1	%	Surse – rapoarte de progres ale Organismelor Intermediare responsabile, date administrative

NOTĂ: Toți indicatorii vor fi măsurabili la nivelul anului 2029 și vor fi etalon față de datele existente la nivelul anului 2018, an la care au fost disponibile datele statistice pentru elaborarea PDR 2021-2027

⁵⁰ Indicator specific stabilit de ADRSM

⁵¹ Indicator specific stabilit de ADRSM

⁵² Indicator specific stabilit de ADRSM

⁵³ Indicator specific stabilit de ADRSM

CAPITOLUL 7. SISTEMUL DE IMPLEMENTARE AL PLANULUI PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ 2021 - 2027

Procesul de implementare al Planului de Dezvoltare Regională 2021 – 2027 se va realiza prin intermediul următoarelor activități:

- Identificarea, dezvoltarea și selectarea proiectelor strategice ale regiunii;
- Urmărirea calendarului de implementare al proiectelor strategice;
- Diseminarea Planului de Dezvoltare Regională;
- Asigurarea de asistență de specialitate pentru elaborarea proiectelor;
- Monitorizarea progreselor realizate.

În scopul planificării acțiunilor și facilitării procesului de monitorizare al Planului de Dezvoltare Regională a fost elaborat un Plan de Acțiune, agreat în cadrul Grupurilor de Parteneriat.

Nr crt	Acțiuni	Termen de realizare	Responsabili
1.	SELECȚIA PROIECTELOR STRATEGICE		
1.1.	Identificarea și dezvoltarea de idei de proiecte necesare pentru dezvoltarea regiunii	Ianuarie – Septembrie 2020	ADR Sud Muntenia Potențialii beneficiari
1.2.	Crearea Comisiei Regionale pentru elaborarea criteriilor de selecție a proiectelor strategice	Martie 2020	ADR Sud Muntenia
1.3.	Stabilirea criteriilor de selecție a proiectelor strategice	Mai – Septembrie 2020	Comisia Regională pentru elaborarea criteriilor de selecție a proiectelor strategice
1.4.	Selectarea și prioritizarea proiectelor strategice	Septembrie 2020 – Decembrie 2020	Comisia Regională pentru elaborarea criteriilor de selecție a proiectelor strategice

2.	DISEMINAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2021 – 2027		
2.1.	Organizarea de seminarii regionale pentru diseminarea Planului de Dezvoltare Regională 2021 - 2027	Septembrie – Decembrie 2020	ADR Sud Muntenia
3.	IMPLEMENTAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2021 – 2027		
3.1.	Furnizarea de asistență de specialitate (help desk) potențialilor beneficiari pentru dezvoltarea proiectelor din portofoliul regiunii	Mai 2020 – Decembrie 2027	ADR Sud Muntenia
3.2.	Dezvoltarea și implementarea proiectelor din portofoliul regiunii, inclusiv cele strategice	Mai 2020 – Decembrie 2027	Potențialii beneficiari
3.3.	Dezvoltarea de proiecte proprii pentru a soluționa problemele cu impact regional	Ianuarie 2021 – Decembrie 2027	ADR Sud Muntenia
3.4.	Urmărirea calendarului de implementare a proiectelor strategice	Ianuarie 2021 – Decembrie 2027	ADR Sud Muntenia
3.5.	Raportarea progresului în implementarea Planului pentru Dezvoltare Regională 2021 – 2027 către Consiliul pentru Dezvoltare Regională	Anual, în intervalul ianuarie 2021 – decembrie 2027	ADR Sud Muntenia
3.6.	Actualizarea Planului pentru Dezvoltare Regională 2021 - 2027	2023, 2025, 2027	ADR Sud Muntenia
4.	MONITORIZAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2021 – 2027		
4.1.	Colectarea și prelucrarea indicatorilor cheie de monitorizare	Ianuarie 2021 – Decembrie 2029	ADR Sud Muntenia
4.2.	Elaborarea rapoartelor strategice de progres	2024, 2026, 2029	ADR Sud Muntenia

4.3.	Avizarea rapoartelor strategice de progres de către Comitetul Regional de Planificare	2024, 2026, 2029	ADR Sud Muntenia Comitetul Regional de Planificare
4.4.	Aprobarea rapoartelor strategice de progres de către Consiliul pentru Dezvoltare Regională	2024, 2026, 2029	ADR Sud Muntenia Consiliul pentru Dezvoltare Regională

CAPITOLUL 8. MONITORIZAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2021 – 2027

În ceea ce privește monitorizarea Planului de Dezvoltare Regională 2021 - 2027, acesta se va realiza prin elaborarea de către Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia a unui raport strategic, ce va prezenta progresele realizate în implementare și gradul de realizare a rezultatelor planificate. Aceste rapoarte vor fi realizate în anii 2024, 2026 și 2029 (a se vedea Planul de Acțiune din capitolul 7) și vor fi prezentate în cadrul ședințelor Consiliului pentru Dezvoltare Regională, iar mai apoi transmise autorităților de la nivel național.

Totodată, pentru asigurarea continuității abordării parteneriale, aceste rapoarte strategice vor fi prezentate spre avizare membrilor Comitetului Regional de Planificare.

Din punct de vedere al conținutului, rapoartele vor avea o structură ce va face referire la

- Situația și evoluția socio-economică de la nivelul regiunii
- Realizările, problemele și perspectivele în ceea ce privește implementarea Planului de Dezvoltare Regională
- Exemplele de bune practici
- Propuneri de modificare a Planului (tabele financiare, indicatori, listă de proiecte strategice, etc).

CAPITOLUL 9. PROCESUL PARTENERIAL

O participare activă a tuturor celor implicați în procesul de programare aferent perioadei 2021-2027, printr-o mai bună organizare a procesului de consultare, poate aduce o valoare adăugată suplimentară acestui proces, conducând la creșterea responsabilității tuturor celor interesați.

Potrivit Memorandumului Guvernului “Pregătirea documentelor naționale de programare a finanțărilor din fonduri europene post 2020”, aprobat de Guvernul României în ședința din 5 septembrie 2018, elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de programare naționale, trebuie să respecte principiul european al parteneriatului și să implice consultări cu reprezentanți ai autorităților competente naționale, regionale, locale, cu organizații ale societății civile, cu parteneri economici și sociali, inclusiv partenerii din domeniul protecției mediului sau având responsabilități pentru promovarea egalității și nediscriminării. Principiile aplicabile acestui cadru partenerial sunt următoarele: respectarea guvernanței pe mai multe niveluri, valorificarea experienței, a bunelor practici și know-how-ului partenerilor relevanți, asigurarea asumării de către toate părțile implicate a intervențiilor programate.

În regiunea Sud Muntenia organizarea procesului de programare pentru perioada 2021 – 2027 a demarat în luna noiembrie 2019, având drept cadru legal Hotărârea de Guvern nr. 1.115 din 15 iulie 2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare precum și Ordinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului nr. 1087/13.07.2012 prin care se aproba Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea Comitetelor regionale pentru elaborarea Planurilor de Dezvoltare Regională 2014-2020.

Actele normative sus-menționate reglementează cadrul instituțional și partenerial prin care instituțiile și organismele publice și private stabilesc obiectivele naționale prioritare de dezvoltare pe termen mediu pentru realizarea coeziunii economice și sociale, precum și programarea financiară a măsurilor prin care se realizează aceste obiective, în strânsă corelare cu orientările bugetare multianuale. Conform acestora, Agenția pentru Dezvoltare Regională este responsabilă cu elaborarea, în parteneriat, a Planului de Dezvoltare Regională care reprezintă documentul fundamental privind necesarul de finanțare din fonduri europene și alte fonduri internaționale sau naționale la nivel regional, fiind instrumentul prin care regiunea își promovează prioritățile și interesele în domeniul economic și social.

Planul de Dezvoltare Regională se compune din analiza socio-economică a regiunii, analiza SWOT și strategia regională iar elaborarea acestuia presupune culegerea și centralizarea datelor statistice, analiza socio-economică a datelor și informațiilor, realizarea analizei SWOT globale și pe domenii de interes regionale, identificarea problemelor cheie, formularea obiectivului general și a obiectivelor specifice, definirea priorităților și a măsurilor aferente.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în conformitate cu legislația în vigoare, parteneriatul regional a fost structurat pe trei nivele: Comitetul Regional de Planificare, grupurile de lucru subregionale denumite Grupuri de Parteneriat Local (GPL) constituite la nivelul fiecărui județ iar din membrii acestor grupuri s-au constituit Grupurile Tematice Regionale (GTR). Acestea din urmă s-au constituit pe baza priorităților tematice naționale și a priorităților regionale identificate:

- Grupul Tematic Regional Infrastructură Locală și Regională
- Grupul Tematic Regional Dezvoltare Urbană Durabilă
- Grupul Tematic Regional Protecția Mediului, Eficiență Energetică și Economie Circulară
- Grupul Tematic Regional Educație și Ocuparea Forței de Muncă
- Grupul Tematic Regional Susținerea Sănătății și Protecției Sociale
- Grupul Tematic Regional Creșterea Competitivității Economiei
- Grupul Tematic Regional Dezvoltare Rurală și Agricultură.

În conformitate cu prevederile cadrului legislativ mai sus menționat, ADR Sud Muntenia și diferitele structuri partenariale îndeplinesc următoarele atribuții:

1. ADR Sud Muntenia, în calitate de responsabil cu elaborarea Planului de Dezvoltare Regională și cu coordonarea structurilor partenariale regionale:
 - coordonează activitatea Comitetului Regional de Planificare pentru elaborarea planurilor de dezvoltare regională și asigură secretariatul acestora;
 - organizează în cadrul Comitetului Regional de Planificare consultări și dezbateri asupra planurilor de dezvoltare regională, în vederea realizării consensului;
 - reprezintă Comitetul Regional de Planificare la reuniunile în plen și pe secțiuni ale CIAP;
 - asigură complementaritatea intervențiilor la nivel regional și coerența acestora cu strategiile naționale;
 - furnizează elementele socio-economice și prioritățile strategice/ contribuțiile regionale pentru fundamentarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Regională.
 - colaborează cu MLPDA la elaborarea bugetelor indicative multianuale care orientează programarea financiară a obiectivelor prioritare de dezvoltare ale planurilor de dezvoltare regională;

- asigură monitorizarea planurilor pentru dezvoltare regională, prin intermediul rapoartelor strategice, care vor fi supuse aprobării Consiliului pentru Dezvoltare Regională.
2. Grupurile de Parteneriat Local și Grupurile Tematice Regionale din regiunea Sud Muntenia:
- Examinează analiza socio-economică, precum și concluziile acesteia privind problemele majore identificate la nivel județean, obiectivele de dezvoltare stabilite și strategia pentru realizarea acestora;
 - Formulează recomandări și propuneri către Comitetul Regional de Planificare;
 - Contribuie la realizarea documentelor necesare elaborării PDR și le transmit Comitetului Regional de Planificare.
3. Comitetul Regional de Planificare (CRP) Sud Muntenia **avizează**:
- analiza socio-economică elaborată în scopul fundamentării strategiei de dezvoltare regională a PDR Sud Muntenia, precum și concluziile acesteia privind problemele majore identificate la nivel regional, elaborate pe baza documentelor adoptate în GPL - uri și GTR-uri;
 - strategia pentru atingerea obiectivelor prioritare de dezvoltare din PDR;
 - programarea financiară orientativă a obiectivelor prioritare de dezvoltare;
 - proiectul PDR Sud Muntenia care va fi supus aprobării Consiliului pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia;
 - rapoartele strategice de monitorizare a PDR, care vor fi supuse aprobării Consiliului pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia;
 - lista indicativă a proiectelor strategice din PDR identificate la nivelul regiunii Sud Muntenia.

În acest context, de-a lungul intervalului noiembrie 2019 – decembrie 2020, în vederea pregătirii în parteneriat a Planului de Dezvoltare Regională Sud Muntenia pentru perioada 2021-2027, Agenția pentru Dezvoltare Regională a organizat:

- o ședință a Comitetului Regional de Planificare
- 7 ședințe ale Grupurilor de Parteneriat local
- 7 ședințe ale Grupurilor Tematice Regionale

Toate aceste evenimente s-au bucurat de o foarte mare participare din partea actorilor locali și regionali, Agenția lucrând astfel în parteneriat cu un număr de 242 de instituții din regiune (din care 28 provin din județul Argeș, 24 se află în județul Călărași, 43 provin din județul Dâmbovița, 33 sunt localizate în județul Giurgiu, 30 se află în județul Ialomița, 51 în județul Prahova și 33 provin din județul Teleorman).

Ca și în cazul exercițiilor anterioare de planificare a dezvoltării regionale, puse în practică în regiune, abordarea a fost una participativă, reprezentând un proces bazat pe parteneriat și consultare publică. Pentru ca structurile partenariale să funcționeze eficient și să creeze valoare adăugată, acestea au îndeplinit o serie de condiții:

- ✓ Parteneriatul a cuprins toți actorii relevanți și a fost incluziv, beneficiind în același timp de un proces eficient de adoptare a deciziilor;
- ✓ Structurile partenariale au fost conduse în mod corespunzător pentru a permite tuturor partenerilor să contribuie și, de asemenea, trebuie să se creeze condiții pentru luarea deciziilor corecte;
- ✓ Cultura parteneriatului ar a fost una bazată pe încredere și colaborare.

CAPITOLUL 10. EVALUAREA DE MEDIU

URMEAZĂ A FI DEZVOLTAT

ANEXA I. CAPITOLUL 2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII. DISPARITĂȚI REGIONALE

ANEXA 2. LISTĂ PROIECTE STRATEGICE LA NIVELUL REGIUNII SUD MUNTENIA

Nr. crt	Titlu proiect	Buget total – euro-
1.	Valorificarea turistica durabila a Centrului Pastoral-Cultural Conacul „Gavril Drugănescu” prin reabilitare, dezvoltare, modernizare și dotare, Stoenesti Giurgiu	4689681
2.	Reabilitare traseu rutier compus din drumurile județene DJ 412 A, DJ 412 C și DJ 601, mun. Giurgiu	19066638
3.	Investiții integrate în mobilitate urbană de tip low-emission zone, creșterea cotei modale a transportului public și a soluțiilor alternative de călătorie, mun. Slobozia	23800000
4.	Regenerare urbană și amenajare spații de recreere în zona Peri a Municipiului Slobozia	8925000
5.	Dezvoltarea infrastructurii de turism prin reabilitarea Taberei Căprioara, comuna Moroieni, județul Dâmbovița	3570000
6.	Dezvoltarea infrastructurii de turism în zona Padina-Peștera, Moroieni, jud. Dâmbovița	17850000
7.	Modernizare DJ213A: Limită județ Călărași – intersecție cu DJ201 (Mărculești); intersecție cu DN2A (Bucu) – Scânteia – intersecție cu DN21, Mun. Slobozia	12376000
8.	Dezvoltarea infrastructurii de transport județean prin modernizarea DJ 712 (Pucioasa – Brănești – Vulcana Pandele – Șotânga – Târgoviște), DJ 720C (Gura Ocniței – Ocnița) și DJ 720A (Gura Ocniței – Adâncă – Bucșani – Mărcești – Finta – Postârnacu – DN 1A), mun. Târgoviște	53550000
9.	VERIGA - CENTRU DE AGREMENT GIURGIU	8925000
10.	„Consolidarea, amenajarea și reorganizarea Muzeului Național al Agriculturii”, mun. Slobozia	3632574.13
11.	Modernizare DJ 679: Păduroi (67B) - Lipia-Popești- Luca Corbului - Pădureți - Ciești - Fâlfani - Cotmeana - Malu - Barla - Lim.jud. Olt, km 0+000-48.222; L=47,670 km", mun. Pitești	51695165.5

12.	Coridor de mobilitate urbana integrata - strada Libertății – strada Doctor Stanca, mun. Alexandria	11347647.76
13.	Creșterea mobilității, accesibilității și conectivității în Municipiul Pitești (Pasaj rutier Strada Lânăriei)	23314289
14.	Zona de promenadă și agrement cu elemente de peisaj naturaliste – Delta Plantelor, mun. Giurgiu	17850000
15.	Creșterea calității vieții în orașul Zimnicea prin reabilitarea și amenajarea unor spații publice urbane, oras Zimnicea	4760000
16.	Realizare parc Lunca Argesului 2, mun. Pitesti	3689000
17.	Îmbunătățirea condițiilor de accesibilitate prin completarea legăturilor inelare între zonele Sud și Est, mun. Ploiești	29750000
18.	Regenerarea urbana a cartierelor de locuinte in Municipiul Alexandria	7016047.96
19.	Pietonizare și trafic controlat în zona centrală, inclusiv amenajare piste pentru biciclete pe traseele prioritare din planul de mobilitate, puncte bike-sharing, amenajare zone verzi, zone odihna, zona spectacole, zona comert pentru evenimente, iluminat ornamental, wifi, inclusiv dotari si echipamente, mun. Ploiesti	8925000
20.	Crearea de locuri de parcare suficiente prin construirea de parcuri multietajate, mun. Târgoviște	8925000
21.	Suținerea intermodalității și transportului alternativ în municipiul Târgoviște	15345000
22.	Amenajarea și valorificarea peisagistică a Șanțului și Valului Cetății, mun. Târgoviște	17850000
23.	Reabilitarea Centrului de agrement „Vila Șoimul”, oraș Bușteni	2380000
24.	Reabilitare și modernizare DJ 703, limită județ Olt - Balaci, Ciolănești (DJ 701) – Buzescu (DE 70), mun. Alexandria	30940000
25.	Mobilitate urbană prin promovarea utilizării mijloacelor alternative de transport, mun. Călărași	23800000
26.	Regenerarea spațiului urban în cartierele rezidențiale din municipiul Călărași	8136964.35

27.	Dezvoltarea domeniului schiabil zona Cota 1400 - Cota 2000 (instalații de transport pe cablu și instalații de zăpadă artificială), oraș Sinaia	17850000
28.	Dezvoltare locală integrată prin măsuri de regenerare urbană în orașul Topoloveni, județul Argeș	5002464.13
29.	Vacanță pentru suflet în Teleorman, mun. Alexandria	7178716
30.	Reconfigurare urbanistică în zona parcului central și realizarea unei zone pietonale cu acces carosabil restricționat între intersecția Bdul. Carol I - Str. Aosta și intersecția Bdul. Ferdinand - Str. Eroilor, inclusiv realizarea unui pasaj auto subteran de legătură între Bdul. Carol I și Bdul. Ferdinand în orașul Sinaia, județul Prahova	17850000
31.	Regenerare Urbană ZONA ZGARBURA – prin realizarea de parcuri publice, zone de promenadă și incubator de afaceri în orașul Sinaia, județul Prahova	5950000
32.	Proiect de regenerare urbană prin realizarea unui parc orășenesc și spațiu de recreere în zona centrală a orașului Răcari, județul Dâmbovița	2376745.73

BIBLIOGRAFIE

DRAFT